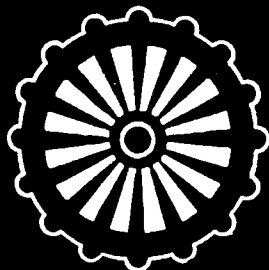

බුද්ධිජයන්තිත්‍රිපිටකග්‍රන්ථමාලා: 19

සුත්‍රාන්තපිටකයෙහි

අට්ඨගුත්තරනිකාය

ද්විතීයභාගය

චතුක්කනිපාතය

සූත්‍රානතපිටකයෙහි

13 වන ග්‍රන්ථය

අඬගුනතරනිකාය

ද්විතීයභාගය

චතුක්කතිපාතය

ත්‍රිපිටක පරිවර්තන කාරක සභාවෙහි

අඬගුනතරනිකාය සංස්කෘතික මණ්ඩලය
විසින් කරන ලද

සිංහල පරිවර්තනයෙන් යුක්ත යි.

බු.ව. 2500

ක්‍රි.ව.1956

Buddha Jayanti Tripitaka Series, Volume 19

The Thirteenth Book in the
Suttanta-Pitaka

13

ANGUTTARANIKĀYA (II)

With the Sinhala translation by

**The Anguttaranikāya Editorial Board
of
The Tripitaka Translation Committee**

සුභානන්දපීඨකේ

අධ්‍යාපනතර්තිකායෝ

දුතියෝ භාගෝ

සුත්‍රානන්දපීඨකයෙහි

අධ්‍යාපනතර්තිකාය

දළිතියභාගය

**“තථාගතප්පචේදිතො භික්ඛුවෙ ධම්මවිනයො විච්චො විශේවහි
නො පටිච්ඡන්තො”**

**“මහණෙනි, තථාගතයන් වහන්සේ විසින් දෙයනා කරණ ලද
ධර්මය හා විනය විවෘත වූයේ බබලයි. වැසුනේ නො බබලයි.”**

(අභ්‍යුත්තරනිකාය, තිකතිපාඨ - භරණසූච්ඡය, 9 සූත්‍රය.)

පටුන

CONTENTS

පිටුව

සංස්කාරක නිවේදනය	xi
සංකේත නිරූපණය — ABBREVIATIONS	xiii
පාළිකේතය — PĀLI ALPHABET	xv
විසයසූචි	xvi
පෙළ හා පරිච්ඡේද	2-497
භාෂාදිපදානුක්‍රමණිකා	498-500
සංස්කෘතාමානුක්‍රමණිකා	501-502
පදානුක්‍රමණිකා	503-553

සංස්කාරකනිවේදනය

අභිගුහනරතිකායෙහි චතුක්කනිපාතය අවසන් කොට ඇති මේ දේශීය භාෂා බුද්ධචර්යානි ත්‍රිපිටක ග්‍රන්ථාලා සංඛ්‍යායෙන් එකුන්විසි (19) වැනි සුත්‍රාගතපිටක ග්‍රන්ථ සංඛ්‍යායෙන් තෙළෙන්වැනි ග්‍රන්ථයයි.

ත්‍රිපිටක පරිවර්තන සංස්කාරක සභාවෙහි අභිගුහනරතිකාය සංශෝධක මණ්ඩලයට ඇතුළත් ශ්‍රී ලංකා විද්‍යාලඛිකාර විශ්ව විද්‍යාලයෙහි කපිකාවාය්‍යී පණ්ඩිත භෝද්‍යගොඩ සද්ධාරණ, දක්ෂිණ ලඛිකාවෙහි ප්‍රධාන සභික නායක සථවිරයන් වහන්සේ, ශ්‍රී ලඛිකා විද්‍යාදාය විශ්ව විද්‍යාලයෙහි කපිකා-වාය්‍යී දෙනමක් වන පණ්ඩිත පරවාහාර පඤ්ඤානඤ්ඤ සථවිරයන් වහන්සේ හා පණ්ඩිත තලල්ලේ ධම්මානඤ්ඤ සථවිරයන් වහන්සේ යන තෙකම විසින් මෙය සිංහල භාෂාවට පරිවර්තනය කරණ ලදී මේ පරිවර්තනය ද අභිව්‍යාකාරිකයෙහි විසද වන්නායේ ම සිංහල සාහිත්‍යයෙහි උද්දීපනයක් ද වන බව මෙය කියනුයේ දැනගන්නේ ම ය.

මේ කාණ්ඩය මුද්‍රණයට සකස් කිරීමේ දී පෙළෙහි දක්නා ලද පෙර සිට පැවැති ලිපි දෝෂයන් හා අපජායයන් ද සංකීර්ණ වූ පදවාක්‍යයන් හා අසාධන පතිත පෙය්‍යාලයන් ද යථාසාධනයට පැමිණවීම සඳහා අප විසින් දරණ ලද ආයාසය අල්ප නොවේ. සුත්‍රාගත අභියංගලපෙත සේ සූත්‍ර නම් කිරීමත්, සුත්‍රාගතපාලිසංඛ්‍යාය ආකූල නොවන සේ පෙය්‍යාල - සංඛේකත යෙදීමත්, අභිවබ්බොධයට බාධාවන සේ පෙය්‍යාලයෙන් උගත වූ හැන් පිරවීමත් මේ සංස්කරණයෙහි ඇති විශේෂයෝ ය.

මෙහි විශේෂයෙන් සැලකිය යුතු කරුණක් ද කියමි සන්විසි වර්ගයකින් ද පණ්ණාස පසකින් ද බෙදන ලද සූත්‍ර 273 ක් ඇති චතුක්කනිපාතය අවසානයෙහි වර්ගසංඛ්‍යාවෙන් නො බෙදූ අතිරේකයක් සේ එන සූත්‍ර 510 ක් ගර්භ කොට ඇති රාගාදි කෙලෑන ප්‍රභාණය පිළිබඳ දෙශනාවෙකි. ධර්මනාය දන් අභිගුහනරභාණකයන් විසින් පෙය්‍යාලමුඛයෙන් සංක්ෂිප්ත කොට දැරූ බැවින් ඒ අභිගුහනර අභිකපාචාය්‍යියෝ එයට “රුගපෙය්‍යාල” යයි කියති. රුග, දෙස, මොහාදි පද සතළොස්ක සම්බන්ධ බැවින් එය “රුතාදි පෙය්‍යාල” යයි අප විසින් දක්වා ඇත. එහි පාළිය පැරැණි පුස්තකාලපොත්හි ආසෑපියෙන් ම සිංහල අකුරෙන් ද සියම් අකුරෙන් ද මුද්‍රිත පොත්හිද අනුපසුකත පෙය්‍යාලයෙන් සංක්ෂිප්ත කොට එක ම වාක්‍යයක් සේ දැක්වේ.

“රුගස්ස භික්ඛවෙ අභිඤ්ඤාය වත්තාරො ධම්මා භාවෙනබ්බා, කතමෙ වත්තාරො: ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු කායෙ කායානුපසසී විහරති ආතාපි සමප-ථානො සතිමා විනෙය්‍ය ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමනස්සං, වෙදනාසු -පෙ- විනෙත -පෙ- ධම්මෙසු ධම්මානුපසසී විහරති ආතාපි සමපථානො සතිමා විනෙය්‍ය ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමනස්සං. රුගස්ස භික්ඛවෙ අභිඤ්ඤාය ඉමෙ වත්තාරො ධම්මා භාවෙනබ්බා. රුගස්ස භික්ඛවෙ අභිඤ්ඤාය වත්තාරො ධම්මා භාවෙනබ්බා, කතමෙ වත්තාරො: ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු අනුප්පන්නානං පාපකානං අකුසලානං ධම්මානං අනුප්පාදාය ජ්ඣං ජනෙති වායමති විරිංයං ආරහති විතං පග්ගණ්හාති පදහති, උප්පන්නානං අකුසලානං ධම්මානං.

පහාතාය -පෙ- අනුප්පන්නාතං කුසලානං ධම්මානං උපපාදය -පෙ- උප්පන්නාතං කුසලානං ධම්මානං සීතියං අසමෝසාය භීයො භාවාය වෙපුලාය භාවතාය පාරිපුරිය ඡන්දං ජනෙති වායමති විරියං ආරහති චිත්තං පග්ගණ්හාති පදහති. රුගස්ස භික්ඛවෙ අභිඤ්ඤය ඉමෙ චත්තාරො ධම්මා භාවෙතඛබ්බා රුගස්ස භික්ඛවෙ අභිඤ්ඤය චත්තාරො ධම්මා භාවෙතඛබ්බා, කතමෙ චත්තාරො: ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු ඡන්දසමාධිපධාතසංඛාර සමන්නාගතං ඉද්ධිපාදං භාවෙති, විරියසමාධි -පෙ- චිත්තසමාධි -පෙ- විමංසාසමාධි- පධාතසංඛාරසමන්නාගතං ඉද්ධිපාදං භාවෙති රුගස්ස භික්ඛවෙ අභිඤ්ඤය ඉමෙ චත්තාරො ධම්මා භාවෙතඛබ්බා. රුගස්ස භික්ඛවෙ පරිඤ්ඤය - පරික්ඛයාය - පහාතාය - ඛයාය - වයාය - විරුගාය - නිරුධාය - වාගාය - පටිනිස්සග්ගාය ඉමෙ චත්තාරො ධම්මා භාවෙතඛබ්බා -පෙ- දෙසස්ස -පෙ- මොහස්ස -පෙ- කොඛස්ස -පෙ- උපතාහස්ස -පෙ- මකස්ස -පෙ- පලාසස්ස -පෙ- ඉස්සාය -පෙ- මච්ඡරියස්ස -පෙ- මායාය -පෙ- සායෙයස්ස -පෙ- ඵමස්ස -පෙ- සාරමාස්ස -පෙ- මානස්ස -පෙ- [අනිමානස්ස -පෙ-] මදස්ස -පෙ- පමාදස්ස -පෙ- අභිඤ්ඤය - පරිඤ්ඤය-පරික්ඛයාය - පහාතාය - ඛයාය - වයාය - විරුගාය - නිරුධාය- වාගාය - පටිනිස්සග්ගාය ඉමෙ චත්තාරො ධම්මා භාවෙතඛබ්බා”ති.

මෙහි “රුගස්ස භික්ඛවෙ අභිඤ්ඤය චත්තාරො ධම්මා භාවෙතඛබ්බා. කතමෙ චත්තාරො” ආදී උද්දෙස - නිද්දෙස - නිගමන විසින් වදල කරුණු සතරින් සතරින් යුත් සූත්‍ර තුණකි. ඒ සූත්‍ර තදන්තනීත විෂයානුරූප ව “වතුසතිපට්ඨාන, වතුසමමපට්ඨාන, වතුරිද්ධිපාද” තමින් අප විසින්වෙන් කොට දක්වා ඇත. (පිටු 492) මේ සූත්‍ර හා වෙන වෙන ම යෙදෙන රුගාදී පද සතළොස් දෙනෙකි. රුගාදී එක් එක් පදය හා සම්බන්ධ වන “අභිඤ්ඤය” ආදී පද දසයකි. “රුගස්ස භික්ඛවෙ අභිඤ්ඤය චත්තාරො ධම්මා භාවෙතඛබ්බා” ආදී අනුප්පබ්බපදසවතායෙන් යුත් දෙශනා ක්‍රමය අනුව එක් පදයෙක යෙදෙන සූත්‍ර 30 ක් වේ. මෙසෙයින් සතළොස් පදයෙහි සූත්‍ර 510 කි. රුගාදී පෙය්‍යාලයෙහි මෙතෙක් සූත්‍ර ඇතුළත් බව ද එහි ක්‍රමය ද මෙහි මුද්‍රිත පාළියෙහි අප විසින් යොදා ඇති පෙය්‍යාලයෙන් හා අධොලිපියෙන් දතහැකි වේ. අධොලිපිය (පිටු 496-97) යෙදී ඇත්තේ රුගාදී සොළොස්පදයන්ගේ වශයෙනි. එය පෙළේ එන “අනිමාන පදය පිටපත් කරණ ලද සිංහල පොතේ ගිලිහී යාමෙන් වූ ප්‍රමාදයෙනි.

මේ ග්‍රන්ථය ද මුද්‍රණය කරවා ප්‍රසිද්ධ කිරීම සඳහා උපකාරී වූ ලබ්‍හා-ආණ්ඩුව ද, එහි සාංස්කෘතික කායසාංගයෙහි අධිකාරීහු ද, සිංහල ජාතීය මුද්‍රණාලයෙහි අධිකාරීන් හා මුද්‍රණ ශිල්පීහු ද, ග්‍රන්ථ පරිවර්තනය හා සංශෝධනය කිරීමෙහි යෙදුනු ස්වර්ගන් වහන්සේ ද ධම්මදත්තම පුණ්‍යමතිමයෙන් යුක්තාභි චෙන්වා සි අංශසනය කරමිහ.

මීට:

පරමාහාර චර්ඡකුණ ස්වර්
ත්‍රිපිටකපරිවර්තක කාරක සභාවෙහි ද
සංස්කාරක මණ්ඩලයෙහි ද සමපාදක

බුද්ධ වර්ෂ 2505.
ත්‍රිපිටක කායසාලය,
ධම්මසාමාග්‍රි විද්‍යාලය,
දෙමටගොඩ පාර, කොළඹ

සංකේතනිරූපණය

ABBREVIATIONS

සි.	——	සිහල-තාලපණණපොතකං
සිඞ්.	——	සිහලකඛර-ඞ්ඞිතපොතකං
සසා.	——	සසාලකඛර-ඞ්ඞිතපොතකං
මජ්ඣ.	——	මජ්ඣමනිකායා-පිටක පොතකං
PTS.	——	Pali Text Society-edition.

IN SINHALESE CHARACTERS.

ਫਾ ਫਾ̄ ਫ਼ਿ ਫ਼ਿ̄ ਫੁ ਫੁ̄ ਫੇ ਫੋ

	කka	ඛkha	ගga	ඝgha	ඛ්ṅa	
	චca	ඡcha	ජja	ඣjha	ඤṇa	
	ටta	ඨtha	ඩda	ඬdha	ණṇa	
	තta	ථtha	දda	ධdha	නna	
	පpa	ඵpha	බba	භbha	මma	
යya	රra	ලla	වva	සsa	හha	ලla
						ඳm

Conjunct - Consonants

• 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

අඩුතර නිකායෝ

දුතියභාග - විසයසූචි

විෂයා:

පිටපතකා

චතුක්කනිපාතෝ

2-496

1. පඨමෝ පණ්ණාසකෝ

2-104

1. හණ්ඩගාමවග්ගො

2-24

1. අනුබුද්ධි සුත්තං	...	2-4
2. පඨික	...	4-6
3. පඨමබ්බ	...	6-8
4. දුතියබ්බ	...	8-10
5. අනුසොක	...	12-14
6. අපපසුත	...	14-16
7. සොභෙනති	...	16-18
8. වෙසාරජ්ජ	...	18-20
9. තණ්හා	...	20
10. යෝග	...	20-24

හණ්ඩගාමවග්ගො පඨමෝ

2. වර්ථවග්ගො

26-40

1. වර	සුත්තං	...	26-28
2. සීල	28-30
3. පඨාන	30-32
4. සංවරපපඨාන	32-34
5. අග්ගපඤ්ඤාතති	34
6. සොබුමම	36
7. අගති	36
8. නාගති	38
9. අගතිතාගති	38
10. භතතුද්දෙස	38-40

වර්ථවග්ගො දුතියො

3. උරුමෙලවග්ගො

42-64

1. පඨම උරුමෙල සුත්තං	...	42-44
2. දුතිය උරුමෙල	...	44-48
3. ලොක	...	48-50
4. කාලුකාරාම	...	50-52
5. බ්‍රහ්මචරිය	...	52
6. කුහක	...	54
7. සනතුට්ඨි	...	54
8. අරියවංස	...	56-58
9. ධම්මපද	...	58-60
10. පරිබ්බාජක	...	60-64

උරුමෙලවග්ගො තතියො

විසයා

පිටපටිකා

4. චක්කවග්ගො

66-86

1. චක්ක සුත්තං	66
2. සබ්බන්තවස්සු	„	...	66
3. සීහ	„	...	66-68
4. අග්ගප්පසාද	„	...	70
5. වස්සකාර	„	...	72-76
6. දෙණ (ලොක)	„	...	76-78
7. අපරිභානිය	„	...	78-80
8. පභිලිත	„	...	80-82
9. උජ්ජාය	„	...	84
10. උද්ධි සුත්තං	„	...	86

චක්කවග්ගො වතුපට්ඨා

5. රොහිතස්සවග්ගො

88-104

1. සමාධි භාවනා සුත්තං	88-90
2. පඤ්ඤා ව්‍යාකරණ	„	...	90
3. පඨමකොධගරු	„	...	90-92
4. දුතියකොධගරු	„	...	92
5. පඨමරොහිතස්ස	„	...	92-96
6. දුතියරොහිතස්ස	„	...	96-98
7. සුචිදුර විදුර	„	...	98
8. විසාඛ	„	...	100
9. විපලාස	„	...	100-102
10. උපකක්ඛිලෙස	„	...	102-104

රොහිතස්සවග්ගො සුඤ්චමො

සඨමො පණ්ණාසකො

2 දුතියො පණ්ණාසකො

106-194

1 පුඤ්ඤාභිසද්ධවග්ගො

106-122

1. පඨම පුඤ්ඤාභිසද්ධ සුත්තං	106-108
2. දුතිය පුඤ්ඤාභිසද්ධ	„	...	108-110
3. පඨම සංවාස	„	...	110-114
4. දුතිය සංවාස	„	...	114-116
5. පඨම (නකුල) සමජ්චි	„	...	116-118
6. දුතිය (නකුල) සමජ්චි	„	...	118
7. සුප්පවාසා	„	...	120
8. සුදත්ත අනාඨපිණ්ඩික	„	...	120
9. භොජ්‍යදායක	„	...	122
10. ගිහිසාමිච්චි පටිපදා	„	...	122

පුඤ්ඤාභිසද්ධවග්ගො සඨමො

විසයා

පිටස්ඛණ්ඩයා

2 පනතකමම වග්ගයා

124-142

1. පනතකමම සුභතං	124-130
2. අනණ	„	...	130-132
3. සමුහම	„	...	132
4. නිරය	„	...	132
5. රූප (පපමණ)	„	...	134
6. සරාග (පුග්ගල)	„	...	134
7. අභි (මෙනක)	„	...	134-136
8. දෙවදනන	„	...	136-138
9. පඛාන	„	...	138-140
10. අධමමික	„	...	140-142

පනතකමමවග්ගයා දුතියයා

3 අපණණකවග්ගයා

144-156

1. පඛාන අපණණකපටිපද සුභතං	144
2. දිට්ඨිඅපණණකපටිපද	„	...	144
3. අසපුරිසවමුකා	„	...	144-148
4. පඨම අග්ග	„	...	148
5. දුතිය අග්ග	„	...	148
6. කුසිතාරා	„	...	148-150
7. අවිනේනග්ග	„	...	150
8. දකඛිණාච්ඡද්ධි	„	...	152
9. වණ්ඨජා	„	...	152-154
10. කමෙබ්භ	„	...	156

අපණණකවග්ගයා තතියයා

4 මචලවග්ගයා

158-172

1. පාණානිපාති සුභතං	158
2. මුසාවාදී	„	...	158
3. වණ්ණ	„	...	158-160
4. කොබගරු	„	...	160
5. නමොතම පරායන	„	...	162-164
6. මනනොතන	„	...	164
7. සමණමචල	„	...	166-168
8. සමණමචල සංඝෙකුප්පන	„	...	168-170
9. සමණමචල දිට්ඨි	„	...	170
10. සමණමචල බන්ධ	„	...	172

මචලවග්ගයා චතුර්ත්තියා

විසයා

පිටපතකා

5. අසුරවග්ගො

174-194

1	අසුර සුතනං	174-
2.	පඨමසමාධි	174-176
3.	දුතියසමාධි	176-178
4	තතියසමාධි	178-180
5	ඡවාලාන	180-182
6.	රුගවිනය	182-184
7.	බ්‍රහ්මභික්ෂුනි	184-186
8.	අනුකම්ප	186
9.	සිත්තපද	186-190
10	පොතලිය	190-194

අසුරවග්ගො පස්වග්ගො

දුතියයා පණ්ණාසකො.

තතියො පණ්ණාසකො.

196-272

1. චලාහකවග්ගො.

196-216

1.	පඨමචලාහක සුතනං	196-198
2.	දුතියචලාහක	198-200
3.	තුලහසුතනං	200-202
4.	උදකරහද	204-206
5.	අමබ	206-208
6.				(පාළියං නදිස්සති)
7.	මුසිකා සුතනං	208-210
8.	බලිවද්ද	210-212
9.	රාතනි	214
10.	ආසිවිස	216

චලාහකවග්ගො පඨමො.

2. හෙසිවග්ගො.

218-234

1.	කෙසි සුතනං	218-220
2.	අසාභානිකපට	220
3.	අසාභානිකපකොද	222-224
4.	නාන	226-228
5.	යාන	228-230
6.	අප්පමාද	230
7	ආරතනි	232
8.	සංවෙජනිය	232
9.	භය	234
10.	දුතියභය	234

හෙසිවග්ගො දුතියො.

විසය

පිටුවකිනා

3. හයවග්ගො

234-256

1. හය	සූතනං	234-236
2. උදකොරොහහය	,,	238-242
3. පුග්ගල	,,	242-446
4. දුතියපුග්ගල	,,	246
5. තතියපුග්ගල	,,	246-248
6. චතුස්ථපුග්ගල	,,	248-250
7. තථාගත අව්චරිය	,,	250-252
8. දුතියතථාගතව්චරිය	,,	252-254
9. ආතඤ්චරිය	,,	254
10. චක්කවත්ති අව්චරිය	,,	256

හයවග්ගො තතියො.

4 පුග්ගලවග්ගො.

258-268

1. සංයෝජන පුග්ගල	සූතනං	258-260
2. පටිභාන පුග්ගල	,,	260
3. තෙසාපුග්ගල	,,	260
4. ඵලුපථිපුග්ගල	,,	260
5. චජ්ජපුග්ගල	,,	262
6. පරිපූරකාරිපුග්ගල	,,	262
7. ගරුපුග්ගල	,,	264
8. තෙකට්ඨපුග්ගල	,,	264-266
9. ධම්මභවික	,,	266
10. වාදි	,,	268

පුග්ගලවග්ගො චතුස්ථො.

5. ආහාවග්ගො

268-272

1. ආහා	සූතනං	268
2. පහා	,,	268
3. ආලොක	,,	270
4. ඔහාස	,,	270
5. පජ්ජාත	,,	270
6. කාල	,,	270
7. දුතියකාල	,,	272
8. චච්ඡිච්චරිත	,,	272
9. චච්ඡිච්චරිත	,,	272
10. සාර	,,	272

ආහාවග්ගො පඤ්චමො.

තතියො ප ආහාවග්ගො.

විසයා

පිටපිබිඳ

4. චතුෂ්පා පණ්ණාසකො

274-412

1. ඉන්ද්‍රියවග්ගො.

274-286

1. ඉන්ද්‍රිය	සූතනං	274
2. බල	„	274
3. දුතියබල	„	274
4. තතියබල	„	274
5. චතුස්සබල	„	276
6. අසංකේයය	„	276
7. රෝග	„	276
8. පරිහාණී	„	278
9. භික්ෂුණී	„	280-282
10. සුගතවිනය	„	284-286

ඉන්ද්‍රියවග්ගො පටිමො.

2. පටිපදාවග්ගො

288-304

1. පටිපදා	සූතනං	288
2. දුතියපටිපදා	„	288-290
3. තතියපටිපදා	„	290-292
4. චතුස්සපටිපදා	„	294
5. පඤ්චමපටිපදා	„	296
6. ඡට්ඨපටිපදා	„	296-298
7. මොඤ්ඤානපටිපදා	„	298
8. සාරිපුත්තපටිපදා	„	300
9. කිලෙසපරිනිබ්බාන	„	300-302
10. අරහත්තප්පත්ති	„	304

පටිපදාවග්ගො දුතියො

3. සපඤ්චතනියවග්ගො

306-330

1. සපඤ්චතනා	සූතනං	306-310
2. සාරිපුත්තපටිසම්භිදා	„	310-312
3. මහාකොට්ඨික	„	312-314
4. අනන්ද	„	314-316
5. උපමාන	„	316-318
6. අයාචමාන	„	318
7. රුහුල	„	318-320
8. චේතොවිමුත්ති	„	320-324
9. පරිනිබ්බානගෙතු	„	324
10. මහාපදෙසදෙහතා	„	326-330

සපඤ්චතනියවග්ගො තතියො

4. බ්‍රාහ්මණවග්ගො

332-356

1. යොධාජීව	සූතනං	332-334
2. පාටිගොග	„	334
3. වය්‍යකාර	„	334-336
4. ජාණ්ඩ්‍රයොනී	„	336-342

විෂයා

පිටිවිකා

5. චතුකෝටික සුඤ්ඤතා සුත්තං	342-344
6. බහුසුත්ත	„	...	344-346
7. දුතියවස්සකාර	„	...	346-350
8. උපක	„	...	352
9. සව්ඤ්ඤාකරණීය	„	...	354
10. භික්ඛුසංඝපෝමන	„	...	354-356

බ්‍රාහ්මණවග්ගො චතුසො.

5. මහාවග්ගො.

358-412

1. සොතානුබන්ධ සුත්තං	358-362
2. ණ්ඩ	„	...	362-369
3. භද්දිය	„	...	370-376
4. සාසුගිය	„	...	37-3786
5. වප්ප	„	...	378-384
6. සාලා	„	...	384-388
7. මලලිකා	„	...	388-392
8. තප	„	...	392-402
9. තණ්හාජාලිනී	„	...	402-404
10. පෙම - දෙස	„	...	406-412

මහාවග්ගො පඤ්චමො.

මහාපණ්ණාසකො චතුසො

5. පඤ්චමපණ්ණාසකො.

414-472

1 සප්පට්ඨිකවග්ගො.

414-428

1. සප්පට්ඨික සුත්තං	414
2. දුතියසප්පට්ඨික	„	...	416
3. තතියසප්පට්ඨික	„	...	416-418
4. චතුස්සප්පට්ඨික	„	...	418-420
5. පඤ්චමසප්පට්ඨික	„	...	420-422
6. ඡට්ඨිකසප්පට්ඨික	„	...	422
7. පඨමපාප - කල්‍යාණ	„	...	424
8. දුතියපාප - කල්‍යාණ	„	...	424-426
9. පඨමපාපධම්ම - කල්‍යාණධම්ම	„	...	426
10. දුතියපාපධම්ම - කල්‍යාණධම්ම	„	...	426-428

සප්පට්ඨිකවග්ගො පඨමො.

2. පටිසංසායනිවග්ගො

430-436

1. පටිසංසායන සුත්තං	430
2. පඨමනිරය - සංගතිකත්ත	„	...	430
3. දුතියනිරය - සංගතිකත්ත	„	...	432
4. තතියනිරය - සංගතිකත්ත	„	...	432
5. චතුස්සනිරය - සංගතිකත්ත	„	...	432

විෂය

පිටියකින

6. පඤ්චමනිරය - සංගතිකත්වය සුතනං	...	434
7. ඡරියනිරය - සංගතිකත්වය	...	434
8. සත්තමනිරය - සංගතිකත්වය	...	434
9. අරියමනිරය - සංගතිකත්වය	...	436
10. තවමනිරය - සංගතිකත්වය	...	436

පරිච්ඡෙදානුමානවග්ගො දුතියො

3. සුවච්ඡිකවග්ගො

438-444

1. වච්ඡිකවග්ගො සුතනං	...	438
2. පඨම බාලපණ්ණික	...	438
3. දුතිය බාලපණ්ණික	...	440
4. තතිය බාලපණ්ණික	...	440
5. චතුස්සබ්බාලපණ්ණික	...	440
6. පඤ්චම බාලපණ්ණික	...	452
7. ඡරිය බාලපණ්ණික	...	442
8. සත්තම බාලපණ්ණික	...	442
9. අරියම බාලපණ්ණික	...	444
10. තවම බාලපණ්ණික	...	444
11. කච්ඡිකවග්ගො	...	444

සුවච්ඡිකවග්ගො තතියො

4. කමමවග්ගො

446-460

1. පඨමකමම සුතනං	...	446
2. දුතියකමම	...	446-448
3. තතියකමම	...	448-450
4. චතුස්සකමම	...	452
5. පඤ්චමකමම	...	452-454
6. ඡරියකමම	...	454-456
7. සත්තමකමම	...	456
8. සාවර්ණ අනවර්ණ	...	456-458
9. සබ්බාපර්ණ අබ්බාපර්ණකමම සුතනං	...	458
10. සමණා සුතනං	...	458-460
11. සප්පරිසානිසංස	...	460

කමමවග්ගො චතුස්සො

5. ආපනනිකවග්ගො

462-472

1. පාපනිකවු සුතනං	...	462-464
2. ආපනනිකය	...	464-466
3. සිත්තානිසංස	...	468-470
4. සෙය්	...	470
5. ජ්ජාරහ	...	470
6. පඤ්ඤාප්ථානි	...	470

විෂය	පිටුවකින
7. බහුකාර සුත්තං	472
8. අනරියවොහාර ,,	472
9. අරියවොහාර ,,	472
10. අනරියවොහාර ,,	472

ආපනනිත්තවග්ගො පඤ්චමො

පණණාසකං පඤ්චමං.

6. අභිඤ්ඤාවග්ගො	474-484
1. අභිඤ්ඤා සුත්තං	474
2. පරිඥෙතනා ,,	474-476
3. සංඛගහවජ්ඣු ,,	476
4. මාලුඛකා ,,	476-478
5. කුල ,,	478
6. පඨම ආජනීය ,,	480
7. දුතීය ආජනීය ,,	480-482
8. බලසුත්තං ,,	482
9. අරඤ්ඤසෙතාසන ,,	482-484
10. සාවඨ්ථසුත්තං ,,	484

අභිඤ්ඤාවග්ගො ජට්ඨා

7. කම්මපට්ඨවග්ගො	486-492
1. පාණාගිපාත සුත්තං	486
2. අදිනතාදුත ,,	486
3. කාමමිත්ථාචාර ,,	488
4. මුකාවාද ,,	488
5. පිසුණුවාව ,,	488
6. පරුසාවාව ,,	490
7. සමථසලාප ,,	490
8. අභිජ්ඣාලු ,,	490
9. බසපතන විතන ,,	492
10. මිත්ථාදිට්ඨි ,,	492

කම්මපට්ඨවග්ගො සත්තමො

8. රාගාදිපෙය්‍යාලං	494-496
1. චතුසතිපට්ඨාන සුත්තං	494
2. චතුසමප්පඛාන ,,	494
3. චතුරිධිපාද ,,	494
4. 480 (රාගාදිපෙය්‍යාලං.)	496

රාගාදිපෙය්‍යාලං නිව්ඛිතං.

චතුසකං සමන්තං.

සුභනනපිටකේ

අඩගුනාරතිකායෝ

දුතියො භාගො

සුභතනපිටකේ අට්ඨගුත්තරනිකායෝ

ද්විතීයො භාගො

චතුක්කනිපාතො

1. පඨමො පණ්ණාසකො

1. භණ්ඩගාමවගෙහා

නමො තස්ස භගවතො අරහතො සමමාසමබ්බදධස්ස.

4. 1. 1. 1.

[අනුබ්බසුතනං]

1. ථිවං මෙ සුතං: එකං සමයං භගවා වජ්ඣස්ස විහරති භණ්ඩගාමෙ.
තත්ත ඛො භගවා භික්ඛු අමනෙතස්සි භික්ඛවොති. භද්දනෙතති තෙ භික්ඛු
භගවතො පඨවස්සොස්ස භගවා එතදවොච:

චතුක්කනං භික්ඛවෙ ධම්මානං අනනුබොධා අප්පට්ඨෙධා එවමිදං දීඝමද්ධානං
සංඛාපිතං සංසරිතං මමඤ්ඤව තුල්හාකඤ්ඤව. කතමෙයං චතුක්කනං?

අරියස්ස භික්ඛවෙ සීලස්ස අනනුබොධා අප්පට්ඨෙධා එවමිදං දීඝමද්ධානං
සංඛාපිතං සංසරිතං මමඤ්ඤව තුල්හාකඤ්ඤව.

අරියස්ස භික්ඛවෙ සමාධිස්ස අනනුබොධා අප්පට්ඨෙධා එවමිදං දීඝමද්ධානං
සංඛාපිතං සංසරිතං මමඤ්ඤව තුල්හාකඤ්ඤව.

අරියාය භික්ඛවෙ පඤ්ඤාය අනනුබොධා අප්පට්ඨෙධා එවමිදං දීඝමද්ධානං
සංඛාපිතං සංසරිතං මමඤ්ඤව තුල්හාකඤ්ඤව.

අරියාය භික්ඛවෙ විමුක්තියා අනනුබොධා අප්පට්ඨෙධා එවමිදං දීඝ-
මද්ධානං සංඛාපිතං සංසරිතං මමඤ්ඤව තුල්හාකඤ්ඤව.

තසිදං භික්ඛවෙ අරියං සීලං අනුබුද්ධං පටිච්ඤාං, අරියො සමාධි අනුබුද්ධො පටිච්ඤො, අරියා පඤ්ඤා අනුබුද්ධා පටිච්ඤා, අරියා විමුක්තා අනුබුද්ධා පටිච්ඤා, උච්ඡින්නා භවතණ්ණා ඛිණ්ණා භවතෙතති, තත්ති'දාති සුතඛතවොති.

ඉදමවොච භගවා, ඉදං වචා සුතතො අථාපරං ථතදවොච සත්ථා:

1. සීලං සමාධි පඤ්ඤා ච විමුක්තී ච අනුහරා, අනුබුද්ධා ඉමෙ ධම්මා ගොතමෙන යසසිනා,
2. ඉති බුද්ධො අභිඤ්ඤාය ධම්මකතාසි භික්ඛුනං, දුක්ඛස්සන්තකරො සත්ථා වක්ඛුමා පරිනිබ්බතො'ති.

4. 1. 1 2.

[පපතිතසුතං]

[සාවස්ථිනිදානං]

2. වතුති භික්ඛවෙ ධම්මෙහි අසමන්තාගතො ඉමස්මා ධම්මචිත්තො පපතිතො'ති වුච්චති. කතමෙහි වතුති?

අරියෙන භික්ඛවෙ සීලෙන අසමන්තාගතො ඉමස්මා ධම්මචිත්තො පපතිතො'ති වුච්චති.

අරියෙන භික්ඛවෙ සමාධිනා අසමන්තාගතො ඉමස්මා ධම්මචිත්තො පපතිතො'ති වුච්චති.

අරියාය භික්ඛවෙ පඤ්ඤාය අසමන්තාගතො ඉමස්මා ධම්මචිත්තො පපතිතො'ති වුච්චති.

අරියාය භික්ඛවෙ විමුක්තියා අසමන්තාගතො ඉමස්මා ධම්මචිත්තො පපතිතො'ති වුච්චති.

ඉමෙහි ඛො භික්ඛවෙ වතුති ධම්මෙහි අසමන්තාගතො ඉමස්මා ධම්මචිත්තො පපතිතො'ති වුච්චති.

වතුති භික්ඛවෙ ධම්මෙහි සමන්තාගතො ඉමස්මා ධම්මචිත්තො අපපතිතො'ති¹ වුච්චති. කතමෙහි වතුති?

අරියෙන භික්ඛවෙ සීලෙන සමන්තාගතො ඉමස්මා ධම්මචිත්තො අපපතිතො'ති වුච්චති.

අරියෙන භික්ඛවෙ සමාධිනා සමන්තාගතො ඉමස්මා ධම්මචිත්තො අපපතිතො'ති වුච්චති.

අරියාය භික්ඛවෙ පඤ්ඤාය සමන්තාගතො ඉමස්මා ධම්මචිත්තො අපපතිතො'ති වුච්චති.

1. අපපතිතො - සං., PTS.

අරියාය භික්ඛවෙ විමුත්තියා සමන්තාගතො ඉමස්මා ධම්මවිනයා අපපතීනො'ති වුච්චති.

ඉමෙහි ඛො භික්ඛවෙ චතුති ධම්මෙහි සමන්තාගතො ඉමස්මා ධම්මවිනයා අපපතීනො'ති වුච්චති.

3. චූතා පතන්ති පතීතා ගිඤ්ඤා ව පුතරුගතා,
කතං කීළං.¹ රතං රමමං සුඛෙතොනාගතං සුඛං'ති.

4. 1. 1. 3.

[පඨමඛගසුත්තං]

3. චතුති භික්ඛවෙ ධම්මෙහි සමන්තාගතො බාලො අවෘතො, අසපුරිසො බතං උපගතං අත්තාතං පරිහරති. සාවඥො ව ගොති සානුවඥො විඤ්ඤානං. බහුං ව අපුඤ්ඤං පසවති. කතමෙහි චතුති?

අනනුවිච්ච අපරියොගාගෙඤ්ඤා අවණණාරහස්ස චණණං භාසති.

අනනුවිච්ච අපරියොගාගෙඤ්ඤා චණණාරහස්ස අවණණං භාසති.

අනනුවිච්ච අපරියොගාගෙඤ්ඤා අපසාදනීයෙ යානෙ පසාදං උපදංසෙති.

අනනුවිච්ච අපරියොගාගෙඤ්ඤා පසාදනීයෙ යානෙ අපසාදං උපදංසෙති.

ඉමෙහි ඛො භික්ඛවෙ චතුති ධම්මෙහි සමන්තාගතො බාලො අවෘතො, අසපුරිසො බතං උපගතං අත්තාතං පරිහරති. සාවඥො ව ගොති සානුවඥො විඤ්ඤානං. බහුං ව අපුඤ්ඤං පසවති.

චතුති භික්ඛවෙ ධම්මෙහි සමන්තාගතො පණ්ඩිතො විශවොතො සපුරිසො අකඛතං අනුපගතං අත්තාතං පරිහරති. අනවඥො ව ගොති අනනු-වඥො විඤ්ඤානං. බහුං ව පුඤ්ඤං පසවති. කතමෙහි චතුති?

අනුවිච්ච පරියොගාගෙඤ්ඤා අවණණාරහස්ස අවණණං භාසති.

අනුවිච්ච පරියොගාගෙඤ්ඤා චණණාරහස්ස චණණං භාසති.

අනුවිච්ච පරියොගාගෙඤ්ඤා අපසාදනීයෙ යානෙ අපසාදං උපදංසෙති.

අනුවිච්ච පරියොගාගෙඤ්ඤා පසාදනීයෙ යානෙ පසාදං උපදංසෙති.

ඉමෙහි බො භික්ඛවෙ චතුති ධම්මෙහි සමන්තාගතො පණ්ඩිතො පියවොතො
අසපුරිසො අනඛතං අනුපහතං අත්තාතං පරිහරති. අනච්ඡේයා ච ගොති
අනනුවච්ඡේයා විඤ්ඤානං, ඛන්තං ච අපුඤ්ඤං පසවතිති.

4. යො නිඤ්ඤං පසංසති නං වා නිඤ්ඤා යො පසංසියො,
විවිතාති මුඛෙන සො කල්මි කල්මිතා තෙන සුඛං න විඤ්ඤා.
5. අපමනෙතො අයං කල්මි යො අනෙබ්බු ධනපරුජයො,
සබ්බස්සාපි සභාපි අත්තාතා අයමෙව මහනාතරෙ කල්මි
යො සුගතෙසු මනං පදෙසයෙ.
6. සතං සහස්සාතං නිරබ්බුදාතං ඡතනිංසතිං² පඤ්ඤා ච අබ්බුදාති,
යමරියගරාති³ නිරයං උපෙති වාචං මනඤ්ඤා පණ්ඩිතො පාපකාන්ති.

4. 1. 1. 4.

[දුතියඛතසුත්තං]

4. චතුසු භික්ඛවෙ මිච්ඡා පටිපඤ්ඤාමාතො බාලො අව්‍යතොතො අසපුරිසො
බතං උපහතං අත්තාතං පරිහරති. සාවච්ඡේයා ච ගොති සානුවච්ඡේයා
විඤ්ඤානං, ඛන්තං ච අපුඤ්ඤං පසවති. කතමෙසු චතුසු?

මාහරි භික්ඛවෙ මිච්ඡා පටිපඤ්ඤාමාතො බාලො අව්‍යතොතො අසපුරිසො
බතං උපහතං අත්තාතං පරිහරති. සාවච්ඡේයා ච ගොති සානුවච්ඡේයා
විඤ්ඤානං, ඛන්තං ච අපුඤ්ඤං පසවති.

පිතරි භික්ඛවෙ මිච්ඡා පටිපඤ්ඤාමාතො -පෙ- තථාගතෙ භික්ඛවෙ මිච්ඡා
පටිපඤ්ඤාමාතො -පෙ- තථාගතසාවකෙ භික්ඛවෙ මිච්ඡා පටිපඤ්ඤාමාතො
බාලො අව්‍යතොතො අසපුරිසො බතං උපහතං අත්තාතං පරිහරති.
සාවච්ඡේයා ච ගොති සානුවච්ඡේයා විඤ්ඤානං, ඛන්තං ච අපුඤ්ඤං පසවති.

ඉමෙසු බො භික්ඛවෙ චතුසු මිච්ඡා පටිපඤ්ඤාමාතො බාලො අව්‍යතොතො
අසපුරිසො බතං උපහතං අත්තාතං පරිහරති. සාවච්ඡේයා ච ගොති සානු-
වච්ඡේයා විඤ්ඤානං, ඛන්තං ච අපුඤ්ඤං පසවතිති.

1. සො සුගතෙසු හා මො පඤ්ඤායෙ - සීචු. 2. ඡතනිංසති - ඡෙතං, ඡතනිංස ව - PTS.
3. යමරියං ගරාසිය - සො.

චතුස්ස භික්ඛවෙ සමමා පටිපජ්ජමානො පණ්ඩිතො වියතො සප්පරිසො අක්ඛතං අනුපහතං අත්තානං පරිහරති. අනවජේජා ච භොති අනනුවජේජා විඤ්ඤානං. ඛහං ච පුඤ්ඤං පසවති. කතමෙස්ස චතුස්ස?

මානරී භික්ඛවෙ සමමා පටිපජ්ජමානො පණ්ඩිතො වියතො සප්පරිසො අක්ඛතං අනුපහතං අත්තානං පරිහරති. අනවජේජා ච භොති අනනුවජේජා විඤ්ඤානං. ඛහං ච පුඤ්ඤං පසවති.

පිතරී භික්ඛවෙ සමමා පටිපජ්ජමානො -පෙ- තථාගතෙ භික්ඛවෙ සමමා පටිපජ්ජමානො -පෙ- තථාගතසාවකෙ භික්ඛවෙ සමමා පටිපජ්ජමානො පණ්ඩිතො වියතො සප්පරිසො අක්ඛතං අනුපහතං අත්තානං පරිහරති. අනවජේජා ච භොති අනනුවජේජා විඤ්ඤානං. ඛහං ච පුඤ්ඤං පසවති.

ඉමෙස්ස ඛො භික්ඛවෙ චතුස්ස සමමා පටිපජ්ජමානො පණ්ඩිතො වියතො සප්පරිසො අක්ඛතං අනුපහතං අත්තානං පරිහරති. අනවජේජා ච භොති අනනුවජේජා විඤ්ඤානං. ඛහං ච පුඤ්ඤං පසවති.

7. මානරී පිතරී වාපි යො ඕවජා පටිපජ්ජති,
තථාගතෙ ච සලුඛ්ඛෙ අථ වා තස්ස සාවකෙ,
ඛහුඤ්ඤා සො පසවති අපුඤ්ඤං තාදිසො තරො.

8. තාය අධම්මචරියාය මාතාපිතුස්ස පණ්ඩිතා,
ඉධෙව තං ගරහනති පෙච්චාපායඤ්ඤා ගවජති,

9. මානරී පිතරී වාපි යො සමමා පටිපජ්ජති,
තථාගතෙ ච සලුඛ්ඛෙ අථ වා තස්ස සාවකෙ,
ඛහුඤ්ඤා සො පසවති පුඤ්ඤාමපි තාදිසො තරො.

10. තාය ධම්මචරියාය මාතාපිතුස්ස පණ්ඩිතා,
ඉධ වෙච තං පසංසන්නි පෙච්ච සංගො ච මොදති.

4. 1. 1. 5.

[අනුසොතසුතං]

5. වත්තාරො'මෙ භික්ඛවෙ පුග්ගලො සන්තො සංවිජ්ජිමානා ලොකස්මිං.
කතමෙ වත්තාරො?

අනුසොතගාමී පුග්ගලො, පටිසොතගාමී පුග්ගලො, සීතහෙතො පුග්ගලො,
තිණ්ණො පාරගතො ඵලෙ තිට්ඨති බ්‍රාහ්මණො.

කතමො ව භික්ඛවෙ අනුසොතගාමී පුග්ගලො? ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චො
පුග්ගලො කාමෙ ව පටිසෙවති, පාපඤ්ච කම්මං කරොති, අයං ථූව්වති භික්ඛවෙ
අනුසොතගාමී පුග්ගලො.

කතමො ව භික්ඛවෙ පටිසොතගාමී පුග්ගලො? ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චො
පුග්ගලො කාමෙ න පටිසෙවති, පාපඤ්ච කම්මං න කරොති, සභාපි දුක්ඛෙන
සභාපි දෙමතස්සෙත අසුඛබ්බො'පි රුද්ධානො පරිපුණ්ණං පරිසුඤ්ඤං
බ්‍රහ්මචරියං වරති. අයං ථූව්වති භික්ඛවෙ පටිසොතගාමී පුග්ගලො.

කතමො ව භික්ඛවෙ සීතහෙතො පුග්ගලො? ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චො
පුග්ගලො පඤ්චනං ඔරමාගියානං සඤ්ඤාප්පානං පරිකප්පා ඔපපාතිකො
හොති, තත් පරිතිබ්බාසී අනාචතතිධම්මො තස්මා ලොකා. අයං ථූව්වති
භික්ඛවෙ සීතහෙතො පුග්ගලො.

කතමො ව භික්ඛවෙ පුග්ගලො තිණ්ණො පාරගතො ඵලෙ තිට්ඨති
බ්‍රාහ්මණො? ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චො පුග්ගලො ආසවානං බයා අනාසවං
චෙතොවිමුත්තිං පඤ්ඤාප්පානං දිට්ඨං ධර්මෙ සයං අභිඤ්ඤා සච්ඡිකත්වා
උපසම්පජ්ජා විහරති. අයං ථූව්වති භික්ඛවෙ පුග්ගලො තිණ්ණො පාරගතො
ඵලෙ තිට්ඨති බ්‍රාහ්මණො.

ඉමෙ බො භික්ඛවෙ වත්තාරො පුග්ගලො සන්තො සංවිජ්ජිමානා
ලොකස්මිනති.

11. යෙ කෙපි කාමෙසු අසඤ්ඤානා ජනා අවිතරාගා ඉධ කාමහොගිනො,
පුත්තපුත්තං ජාතිජරාපගාහිනො තණ්හාධිපන්නා අනුසොතගාමිකො.

12. තස්මා හි ධිරො ඉධුපට්ඨිතාසනී කාමෙ ව පාපෙ ව අසෙවමානො,
සභාපි දුක්ඛෙන ජ්ඣෙය්‍ය කාමෙ පටිසොතගාමීති නමානු පුග්ගලො.

13. යො වෙ කිලෙසාති පභාස පඤ්ච පරිපුණ්ණසෙවො
අපභානධම්මො,
වෙතොවසිපපතො; සමාතිතිඤ්ඤො ස වෙ සීතතො'ති
තරො පට්ඨවති.
14. පරොවරු යස්ස සමෙව්ච ධම්ම, විච්චිතා අත්ථගතා න සන්ති,
ස වෙදගු චුසිතමුග්ගවර්ඤො ලොකනතගු පාරගතො'ති ධුම්බනීති.

4. 1. 1. 6.

[අපසංසුතසුතනං]

6. වත්තාරො'මෙ භික්ඛවෙ පුග්ගලො සන්තො සංජිජ්ජමානා ලොකස්මිං.
කතමෙ වත්තාරො?

අපසංසුතො සුතෙන අනුපපන්නො, අපසංසුතො සුතෙන උපපන්නො,
බහුසුතො සුතෙන අනුපපන්නො, බහුසුතො සුතෙන උපපන්නො.

කථංකුච භික්ඛවෙ පුග්ගලො අපසංසුතො හොති සුතෙන අනුපපන්නො?
ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චස්ස පුග්ගලස්ස අපසංසුතං සුතං හොති සුතනං ගෙය්‍යං
වෙය්‍යාකරණං ගාථා¹ උද්ගතං ඉතිච්චනකං ජාතකං අඛ්‍යාතධම්මං වෙදලං.
සො තස්ස අපසංසුතස්ස සුතස්ස න අත්ථමඤ්ඤාය න ධම්මමඤ්ඤාය න ධම්මානු-
ධම්මපටිපන්නො හොති. එවං ඛො භික්ඛවෙ පුග්ගලො අපසංසුතො
හොති සුතෙන අනුපපන්නො.

කථංකුච භික්ඛවෙ පුග්ගලො අපසංසුතො හොති සුතෙන උපපන්නො?
ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චස්ස පුග්ගලස්ස අපසංසුතං සුතං හොති සුතනං ගෙය්‍යං
වෙය්‍යාකරණං ගාථා උද්ගතං ඉතිච්චනකං ජාතකං අඛ්‍යාතධම්මං වෙදලං.
සො තස්ස අපසංසුතස්ස සුතස්ස අත්ථමඤ්ඤාය ධම්මමඤ්ඤාය ධම්මානුධම්ම-
පටිපන්නො හොති. එවං ඛො භික්ඛවෙ පුග්ගලො අපසංසුතො හොති,
සුතෙන උපපන්නො.

කථංකුච භික්ඛවෙ පුග්ගලො බහුසුතො හොති සුතෙන අනුපපන්නො?
ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චස්ස පුග්ගලස්ස බහු² සුතං හොති සුතනං ගෙය්‍යං
වෙය්‍යාකරණං ගාථා උද්ගතං ඉතිච්චනකං ජාතකං අඛ්‍යාතධම්මං වෙදලං.
සො තස්ස බහුසුතස්ස සුතස්ස න අත්ථමඤ්ඤාය න ධම්මමඤ්ඤාය න ධම්මානු-
ධම්ම පටිපන්නො හොති. එවං ඛො භික්ඛවෙ පුග්ගලො බහුසුතො හොති,
සුතෙන අනුපපන්නො.

1. ගාථං. මුජස්. 2. බහුතං. - මුජස්.

කථස්සු භික්ඛවෙ පුග්ගලො බහුස්සුතො හොති සුතෙන උපපන්නො? ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චස්ස පුග්ගලස්ස බහුං සුතං හොති සුතං ගෙය්‍යං වෙය්‍යාකරණං ගාථා උද්ගං ඉතිච්ඡින්නකං ජාතකං අබ්භූතධම්මං වෙදලලං. සො නස්ස බහුකස්ස සුතස්ස අත්ථෙඤ්ඤාය ධම්මෙඤ්ඤාය ධම්මානුධම්මං පටිපන්නො හොති. එවං ඛො භික්ඛවෙ පුග්ගලො බහුස්සුතො හොති සුතෙන උපපන්නො.

ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ චන්තාරො පුග්ගලා සන්නො සංවිජ්ජමානා ලොකස්මිනිති.

15. අපසස්සුතො'පි වෙ හොති සීලෙසු අසමාහිතො,
උභයෙන නං ගරහන්ති සීලතො ච සුතෙන ව.
16. අපසස්සුතොපි වෙ හොති සීලෙසු සුසමාහිතො,
සීලතො නං පසංසන්ති නාස්ස සම්පජ්ජතෙ සුතං.
17. බහුස්සුතොපි වෙ හොති සීලෙසු අසමාහිතො,
සීලතො නං ගරහන්ති තස්ස සම්පජ්ජතෙ සුතං.
18. බහුස්සුතොපි වෙ හොති සීලෙසු සුසමාහිතො,
උභයෙන නං පසංසන්ති සීලතො ච සුතෙන ව.
19. බහුස්සුතං ධම්මධරං සප්පඤ්ඤං බුද්ධසාවකං,
තෙකං ජම්බොතදස්සෙව කො තං නිජ්ඣමරන්ති,
දෙවාපි තං පසංසන්ති බ්‍රහ්මනාපි පසංසිතො'ති.

4. 1. 1. 7.

[සොභනනිසුතං]

7. චන්තාරො'මෙ භික්ඛවෙ පුග්ගලා විශත්තා විනීතා විසාරද බහුස්සුතා ධම්මධරා ධම්මානුධම්මපටිපන්නා සඤ්ඤං සොභන්ති. කතමෙ චන්තාරො?

භික්ඛු භික්ඛවෙ විශත්තො විනීතො විසාරදෙ බහුස්සුතො ධම්මධරො ධම්මානුධම්මපටිපන්නො සඤ්ඤං සොභති.

භික්ඛුනී භික්ඛවෙ විශත්තා විනීතා විසාරද බහුස්සුතා ධම්මධරා ධම්මානුධම්මපටිපන්නා සඤ්ඤං සොභති.

උපාසකො භික්ඛවෙ විශත්තො විනීතො විසාරදෙ බහුස්සුතො ධම්මධරො ධම්මානුධම්මපටිපන්නො සඤ්ඤං සොභති.

උපාසිකා භික්ඛවෙ විශත්තා විනීතා විසාරද බහුස්සුතා ධම්මධරා ධම්මානුධම්මපටිපන්නා සඤ්ඤං සොභති.

ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ චන්තාරො විශත්තා විනීතා විසාරද බහුස්සුතා ධම්මධරා ධම්මානුධම්මපටිපන්නා සඤ්ඤං සොභන්තිති.

20. යො හොති විසතො ව විසාරදො ව
 බහුසුකො ධම්මරො ව හොති,
 ධම්සා හොති අනුධම්මචාරී
 ස තාදිසො චුළ්චති සඤ්ඤානො.
21. භික්ඛු ව සීලසම්පන්නො භික්ඛුනී ව බහුසුකා,
 උපාසකො ව යො සඤ්ඤා යා ව සඤ්ඤා උපාසිකා,
 එතෙ ඛො සඤ්ඤා සොභනති එතෙ හි සඤ්ඤානො'ති.

4. 1. 1. 8

[වෙසාරජ්ජනං]

8. චත්තාරිමානි භික්ඛවෙ තථාගතස්ස වෙසාරජ්ජානි යෙහි වෙසාරජ්ජෙහි සමන්තානතො තථාගතො ආසනං ණානං පටිජානාති, පරිසාසු සීහනාදං තදති, බ්‍රහ්මවකකා පවත්නෙති. කතමානි චත්තාරී?

“සම්මාසමුද්ධස්ස තෙ පටිජානතො ඉමෙ ධම්මා අනභිසම්බුද්ධාති” තු වන මං සමණො වා බ්‍රාහ්මණො වා දෙවො වා මාරො වා බ්‍රහ්මා වා කොචි වා ලොකස්මිං සහධම්මෙන පටිච්චොදෙස්සතිති නිමිත්තමෙතං භික්ඛවෙ න සමනුපස්සාමි. එතම්පතං භික්ඛවෙ නිමිත්තං අසමනුපස්සනො ඛෙමප්පතො අභයප්පතො වෙසාරජ්ජප්පතො විහරාමි.

“ඛිණ්ණසවස්ස තෙ පටිජානතො ඉමෙ ආසවා අපටිකඛිණාති” තු වන මං සමණො වා බ්‍රාහ්මණො වා දෙවො වා මාරො වා බ්‍රහ්මා වා කොචි වා ලොකස්මිං සහධම්මෙන පටිච්චොදෙස්සතිති නිමිත්තමෙතං භික්ඛවෙ න සමනුපස්සාමි. එතම්පතං භික්ඛවෙ නිමිත්තං අසමනුපස්සනො ඛෙමප්පතො අභයප්පතො වෙසාරජ්ජප්පතො විහරාමි.

“යෙ ඛො පන තෙ අන්තරාසිකා ධම්මා චුත්තා. තෙ පටිසෙවහො තාලං අන්තරායායාති” තු වන මං සමණො වා බ්‍රාහ්මණො වා දෙවො වා මාරො වා බ්‍රහ්මා වා කොචි වා ලොකස්මිං සහධම්මෙන පටිච්චොදෙස්සතිති නිමිත්තමෙතං භික්ඛවෙ න සමනුපස්සාමි. එතම්පතං භික්ඛවෙ නිමිත්තං අසමනුපස්සනො ඛෙමප්පතො අභයප්පතො වෙසාරජ්ජප්පතො විහරාමි.

“ඤ්ඤා ඛො පන තෙ අඤ්ඤා ධම්මො දෙසිතො සො න නියතාති තක්කරස්ස සම්මා දුක්ඛකම්මායාති” තු වන මං සමණො වා බ්‍රාහ්මණො වා දෙවො වා මාරො වා බ්‍රහ්මා වා කොචි වා ලොකස්මිං සහධම්මෙන පටිච්චොදෙස්සතිති නිමිත්තමෙතං භික්ඛවෙ න සමනුපස්සාමි. එතම්පතං භික්ඛවෙ නිමිත්තං අසමනුපස්සනො ඛෙමප්පතො අභයප්පතො වෙසාරජ්ජප්පතො විහරාමි.

ඉමාති බො භික්ඛවෙ වතතාරි තථාගතස්ස වෙසාරජ්ජාති යෙහි වෙසාරජ්ජෙහි සමන්තාගතො තථාගතො අසභං ධාතං පටිජානාති, පරිසාසු සිහතාදං තද්දති, බ්‍රහ්මවක්කං පවතෙතතිති.

22. යෙ කෙවි'මෙ වාදපථා පුර්වස්සිතා යනතිස්සිතා සමණත්‍රාගමණා ව, තථාගතං පඤ්ඤා තෙ භවතති විසාරදං වාදපථාතිවතතිතං.¹

23. යො ධම්මවක්කං අභිභූය්‍ය කෙවලී² පවතතසී සබ්බභූතානුකම්පී, තං තාදිසං දෙවමනුස්සසෙවසීං සත්තා තද්දස්සනති භවස්ස පාරගුනති.

4. 1. 1. 9

[තණ්හාසුභං.]

9. වතතාරො'මෙ භික්ඛවෙ තණ්හප්පාදා යත් භික්ඛුතො තණ්හා උපපජ්ජමානා උපපජ්ජති. කතමෙ වතතාරො?

චිවරහෙතු වා භික්ඛවෙ භික්ඛුතො තණ්හා උපපජ්ජමානා උපපජ්ජති. පිණ්ඩපාතහෙතු වා භික්ඛවෙ භික්ඛුතො තණ්හා උපපජ්ජමානා උපපජ්ජති. සෙතාසතහෙතු වා භික්ඛවෙ භික්ඛුතො තණ්හා උපපජ්ජමානා උපපජ්ජති. ඉතිභවාභවහෙතු වා භික්ඛවෙ භික්ඛුතො තණ්හා උපපජ්ජමානා උපපජ්ජති.

ඉමෙ බො භික්ඛවෙ වතතාරො තණ්හප්පාදා යත් භික්ඛුතො තණ්හා උපපජ්ජමානා උපපජ්ජතිති.

24 තණ්හාදුතිස්සො පුරිසො දීඝමඤ්ඤාන සංසාරං, ඉත්ථාචඤ්ඤාදාභාවං සංසාරං තාතිවතතති.

25 එතමාදීතවං ඤඤා තණ්හං දුක්ඛස්ස සම්භවං, විතතණ්හො අතාදානො සතො භික්ඛු පරිබ්බජේ'ති.

4. 1. 1. 10

[යොගසුභං.]

10. වතතාරො'මෙ භික්ඛවෙ යොගා. කතමෙ වතතාරො? කාමයොගො භවයොගො දිට්ඨියොගො අවිජ්ජායොගො.

කතමො ව භික්ඛවෙ කාමයොගො? ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චා කාමානං සමුදයඤ්ච අත්ථගමඤ්ච අස්සාදඤ්ච ආදීතවඤ්ච නිස්සාරණඤ්ච යථාභූතං තප්පජානාති. තස්ස කාමානං සමුදයඤ්ච අත්ථගමඤ්ච අස්සාදඤ්ච ආදීතවඤ්ච නිස්සාරණඤ්ච යථාභූතං අප්පජාතතො යො කාමේසු කාමරාගො කාමතත්ථි කාමසිතෙතො කාමමුච්ජා කාමපිපාසා කාමපරිලාහො කාමජේඛාසානං කාමතණ්හා ආනුසෙති. අයං වුච්චති භික්ඛවෙ කාමයොගො. (ඉති කාමයොගො)

1. වාදපථාතිවතනං-මජ්ඣිමං.

2. කෙවලී - මජ්ඣිමං, කෙවලං - ඥානං.

භවයොගො ව කථං හොති? ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චො භවානං සමුදයඤ්ච අත්ථගමඤ්ච අස්සාදඤ්ච ආදීතවඤ්ච නිස්සරණඤ්ච යථාභූතං තප්පජානාති. තස්ස භවානං සමුදයඤ්ච අත්ථගමඤ්ච අස්සාදඤ්ච ආදීතවඤ්ච නිස්සරණඤ්ච යථාභූතං අප්පජානතො යො භවෙසු භවරාගො භවනඤ්ච භවසිතෙහො භවමුච්ඡා භවපිපාසා භවපරිලාහො භවජේක්ඛාසානං භවතණ්හා සානුසෙති. අයං ථූවචති භික්ඛවෙ භවයොගො. (ඉති කාමයොගො භවයොගො)

දිට්ඨියොගො ව කථං හොති? ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චො දිට්ඨිතං සමුදයඤ්ච අත්ථගමඤ්ච අස්සාදඤ්ච ආදීතවඤ්ච නිස්සරණඤ්ච යථාභූතං තප්පජානාති. තස්ස දිට්ඨිතං සමුදයඤ්ච අත්ථගමඤ්ච අස්සාදඤ්ච ආදීතවඤ්ච නිස්සරණඤ්ච යථාභූතං අප්පජානතො යො දිට්ඨිසු දිට්ඨිරාගො දිට්ඨිනඤ්ච දිට්ඨිසිතෙහො දිට්ඨිමුච්ඡා දිට්ඨිපිපාසා දිට්ඨිපරිලාහො දිට්ඨිඅජේක්ඛාසානං දිට්ඨිතණ්හා සානුසෙති. අයං ථූවචති භික්ඛවෙ දිට්ඨියොගො. (ඉති කාමයොගො භවයොගො දිට්ඨියොගො)

අවිජ්ජායොගො ව කථං හොති? ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චො ඡන්තං එස්සායතනානං සමුදයඤ්ච අත්ථගමඤ්ච අස්සාදඤ්ච ආදීතවඤ්ච නිස්සරණඤ්ච යථාභූතං තප්පජානාති. තස්ස ඡන්තං එස්සායතනානං සමුදයඤ්ච අත්ථගමඤ්ච අස්සාදඤ්ච ආදීතවඤ්ච නිස්සරණඤ්ච යථාභූතං අප්පජානතො යා ඡසු එස්සායතනෙසු අවිජ්ජා අඤ්ඤාණං සානුසෙති, අයං ථූවචති භික්ඛවෙ අවිජ්ජා-යොගො (ඉති කාමයොගො භවයොගො දිට්ඨියොගො අවිජ්ජායොගො.)

සංසුතෙතා පාපකෙහි අකුසලෙහි ධර්මෙහි සංකිලෙසිකෙහි පොතො-භවිකෙහි සදරෙහි දුක්ඛවිපාකෙහි අයතිං ජාතිජරාමරණිකෙහි, තසො අරොගකෙකම්භි ථූවචති.

ඉමෙ බො භික්ඛවෙ චතතාරො යොගා.

චතතාරො'මෙ භික්ඛවෙ විසංයොගා. කතමෙ චතතාරො? කාමයොග-විසංයොගො භවයොගවිසංයොගො දිට්ඨියොගවිසංයොගො අවිජ්ජායොග-විසංයොගො.

කතමො ව භික්ඛවෙ කාමයොගවිසංයොගො? ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චො කාමානං සමුදයඤ්ච අත්ථගමඤ්ච අස්සාදඤ්ච ආදීතවඤ්ච නිස්සරණඤ්ච යථාභූතං පජානාති. තස්ස කාමානං සමුදයඤ්ච අත්ථගමඤ්ච අස්සාදඤ්ච ආදීතවඤ්ච නිස්සරණඤ්ච යථාභූතං පජානතො යො කාමෙසු කාමරුගො කාමනඤ්ච කාමසිතෙහො කාමමුච්ඡා කාමපිපාසා කාමපරිලාහො කාමජේක්ඛාසානං කාමතණ්හා සා නානුසෙති. අයං ථූවචති භික්ඛවෙ කාමයොගවිසංයොගො. (ඉති කාමයොගවිසංයොගො.)

භවයොගච්ඡිසංයොගො ව කථං හොති? ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චො, භවානං සමුදයඤ්ඤා අත්ථගමඤ්ඤා අස්සාදඤ්ඤා ආදීතවඤ්ඤා නිස්සරණඤ්ඤා යථාභූතං පජානාති. තස්ස භවානං සමුදයඤ්ඤා අත්ථගමඤ්ඤා අස්සාදඤ්ඤා ආදීතවඤ්ඤා නිස්සරණඤ්ඤා යථාභූතං පජානතො යො භවෙසු භවරුනො භවතඤ්ඤි භවසිතෙහො භවමුච්ඡා භවපිපාසා භවපරිලාහො භවඥේක්ඛාසානං භවතණ්හා සා තානුසෙති. අයං වුවච්ඡි භික්ඛවෙ භවයොගච්ඡිසංයොගො. (ඉති කාමයොගච්ඡිසංයොගො භවයොගච්ඡිසංයොගො.)

දිට්ඨියොගච්ඡිසංයොගො ව කථං හොති? ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චො, දිට්ඨිතං සමුදයඤ්ඤා අත්ථගමඤ්ඤා අස්සාදඤ්ඤා ආදීතවඤ්ඤා නිස්සරණඤ්ඤා යථාභූතං පජානාති. තස්ස දිට්ඨිතං සමුදයඤ්ඤා අත්ථගමඤ්ඤා අස්සාදඤ්ඤා ආදීතවඤ්ඤා නිස්සරණඤ්ඤා යථාභූතං පජානතො යො දිට්ඨිසු දිට්ඨිරුගො දිට්ඨිතඤ්ඤි දිට්ඨිමුච්ඡා දිට්ඨිපිපාසා දිට්ඨිපරිලාහො දිට්ඨිඥේක්ඛාසානං දිට්ඨිතණ්හා සා තානුසෙති. අයං වුවච්ඡි භික්ඛවෙ දිට්ඨියොගච්ඡිසංයොගො. (ඉති කාමයොගච්ඡිසංයොගො භවයොගච්ඡිසංයොගො දිට්ඨියොගච්ඡිසංයොගො.)

අවිජ්ජායොගච්ඡිසංයොගො ව කථං හොති? ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චො, ඡන්තං එස්සායතනානං සමුදයඤ්ඤා අත්ථගමඤ්ඤා අස්සාදඤ්ඤා ආදීතවඤ්ඤා නිස්සරණඤ්ඤා යථාභූතං පජානාති. තස්ස ඡන්තං එස්සායතනානං සමුදයඤ්ඤා අත්ථගමඤ්ඤා අස්සාදඤ්ඤා ආදීතවඤ්ඤා නිස්සරණඤ්ඤා යථාභූතං පජානතො යො ඡසු එස්සායතනෙසු අවිජ්ජා අඤ්ඤාණං සා තානුසෙති. අයං වුවච්ඡි භික්ඛවෙ අවිජ්ජායොගච්ඡිසංයොගො. (ඉති කාමයොගච්ඡිසංයොගො භවයොගච්ඡිසංයොගො දිට්ඨියොගච්ඡිසංයොගො අවිජ්ජායොගච්ඡිසංයොගො.)

විද්ධංසුතො පාපකෙති අකුසලෙහි ධර්මෙහි සංකිලෙසිකෙහි පොනො-භවිකෙහි සදරෙහි දුක්ඛවිපාකෙහි ආයතිං ජාතිරුරුණිකෙහි. තස්මා යොගකෙතිති වුවච්ඡි.

ඉමෙ බො භික්ඛවෙ චතතාරො විසංයොගාති.

26. කාමයොගෙන සංසුතො භවයොගෙන වූහයං,
දිට්ඨියොගෙන සංසුතො අවිජ්ජාය පුරකකතා,
සත්තා ගච්ඡන්ති සංසාරං ජාතිමරණගාමිනො.

27. යෙ ච කාමෙ පරිඤ්ඤාය භවයොගඤ්ඤා සබ්බසො,
දිට්ඨියොගං සමුඛච්ච අවිජ්ජාඤ්ඤා විරුජයං,
සබ්බයොගච්ඡිසංසුතො තෙ වෙ යොගානිතා මුතීති.

ගණකායාමචගො පඨමො.

තසසු අයං:

අනුබුද්ධං පපතිතං දො ඛතං අනුසොතපඤ්ඤාමං,
අපසසුතො ව සොගෙනති වෙසාරජ්ජං තණ්හායොගෙන තෙ දුජා'ති.

2. චරච්ඡයා

4. 1. 2. 1.

[මරණාස්ස පාඨං]

[සාමන්තිනිදන:]

11. වරතො ඓධි භික්ඛවෙ භික්ඛුතො උප්පජ්ජති කාමචිතකෙකො වා ව්‍යාපාදචිතකෙකො වා විහිංසාචිතකෙකො වා. තඤ්ච භික්ඛු අධිවාසෙති, තපජ්ජ-
හති, ත විතොදෙති, ත ව්‍යන්තීකරෙති, ත අනභාවං ගතෙති. වරමපි භික්ඛවෙ
භික්ඛු ඵවච්ඡුතො අනාතාපි අනොත්තාපි සත්තං සමිතං ඤායිතො භිතවිරි-
සො'ති ට්ඨවති.

සිතසස වෙයි හිතබවෙ හිතනුනො උපපජ්ඣි කාමවිතකෙකො වා ව්‍යාපාද-
විතකෙකො වා විහිංසාවිතකෙකො වා. තඤ්ඤා හිතනු අධිවාසෙති, තප්පජ්ඣති,
ත විතොදෙති, ත ව්‍යන්තාකරොති, ත අනභාවං ගතෙති. ධිතො වෙයි
හිතබවෙ හිතනු එවමුනො අනාතාපි අනොත්තාපි සත්තං සමිතං කුසිතො
හිතවිජ්ජො'ති උච්චති.

නිසිනතාසෑ වෙපි භික්ඛවෙ භික්ඛුනෝ උපපජ්ජති කාමචිතකෙසා වා
ව්‍යාපාදචිතකෙසා වා විහිංසාචිතකෙසා වා. නඤ්ඤ භික්ඛු අධිවාසෙති, නප-
ජහති, න විනෝදෙති, න ව්‍යනාතිකරොති, න අනභ්‍යවං ගමෙති. නිසිනො
පි භික්ඛවෙ භික්ඛු ඵවමුතො අනාතාපි අනොතනාපි සකතං සමිතං
කාසිකො භීතවිර්ඥෝ'ති ට්ට්ටති.

සයානස වෙයි භික්ඛවෙ භික්ඛුනො ජාගරස්ස උපපජ්ජති කාම-
චිතකෙකා වා ව්‍යාපාදචිතකෙකා වා විහිංසාචිතකෙකා වා. තඤ්ච භික්ඛු
අභිවාසෙති, තපප්පහති, න විනොදෙති, න වෘත්තීකරොති, න අනභාවං
ගමෙති. සයානොපි භික්ඛවෙ භික්ඛු ජාගරෙ එවමුනො අනාතාපී
අනොත්තාපී සත්තං සමිතං කුසිතො හිතවිරියො'ති චචති.

වරකො වෙයි හිකිනවෙ හිකුකො උපපජ්ජති කාමවිතකෙකා වා වෂාපාද-
විතකෙකා වා විහිංසාවිතකෙකා වා. තස්සු භිකු තාධිවාසෙති, පජ්ජති
විතොදෙති, වෘත්තීයරෙති, අනභාවං ගමෙති. වරම් භිකිනවෙ භිකු
එවමුනො අතාපී ඔත්තාපී සහායං සමිතං අරභවිරියො පතිතතොති
වචති.

සිතසහ වෙළුම් හිතවෙ හිතවුනො, උපපජ්ජති කාමවිතෘක්කා වා
 ව්‍යාපාදවිතක්කො වා විහිංසාවිතක්කො වා, තඤ්ච හිතවු නාධිවාසෙති
 පජ්ඣති විතොදෙති ව්‍යන්තීකරොති අනභාවං ගමෙති සිතොපි හිතවෙ
 හිතවු එවමභුතො, අනාපි ඔත්තාපි සත්තං සමිතං. අප්ඤ්චිට්ඨො පති-
 තනන්තො'ති ටිට්ඨති.

නිසිනාතයා වෙයි හිතකවෙ හිතනුතො උපපජ්ජති කාමචිතකෙතො වා
 ව්‍යාපාදචිතකෙතො වා විහිංසාචිතකෙතො වා. තඤ්ච හිතනු තාධිථාසෙනි
 පජ්ජති විතොදෙති ව්‍යානාචිකරොති අනභාවං ගමෙති. නිසිනොති හිතකවෙ
 හිතනු ඵලච්ඡුතො ආතාපි ඔනනාපි සතතං සමිතං ආරඬවිථිසො පති-
 තනොති ඵලවති.

සයාතස්ස වෙපි භික්ඛවෙ භික්ඛුනො ජාගරස්ස උපපජ්ජති කාමවිතකෙකා වා ව්‍යාපාදවිතකෙකා වා විහිංසාවිතකෙකා වා. තං ච භික්ඛු නාඨිවාසෙති පජ්ගති, විතොදෙති, බ්‍යන්තිකරෙති, අනන්‍යං ගමෙති. සයානොපි භික්ඛවෙ භික්ඛු ජාගරො ඵවමහුතො ආතාපි ඔත්තාපි සත්තං සමිතං ආරඤ්චිරියො පභිතනෙතා'ති වුවවතීති.

28. වරං වා යදි වා තිට්ඨං නිසිනො උදවා සයං,
යො විතකකං විතකෙකති පාපකං ගෙහනිසිතං.
29. කුමමග්ගං පටිපනො සො මොහනෙයෙසු මුව්ඡිතො,
අභබ්බො තාදිසො භික්ඛු ඵුට්ඨං සබ්බොබ්බුත්තමං.
30. යො වරං වා තිට්ඨං වා නිසිනො උදවා සයං,
විතකකං සමසිත්තං විතකකුපසමෙ රතො,
භබ්බො සො තාදිසො භික්ඛු ඵුට්ඨං සබ්බොබ්බුත්තමන්ති.

4. 1. 2. 2.

[සිලසුත්තං]

12. සමපන්නසීලා භික්ඛවෙ විහරථ සමපන්නපාතිමොක්ඛා. පාති-
මොක්ඛසංවරසංවුත්තා විහරථ ආචාරගොචරසමපන්නා අණුමතොසු වජේසු
භයදස්සාවිතො. සමාදය සික්ඛථ සික්ඛාපදෙසු. සමපන්නසීලාතං වො භික්ඛවෙ
විහරතං සමපන්නපාතිමොක්ඛාතං පාතිමොක්ඛසංවරසංවුත්තාතං විහරතං
ආචාරගොචරසමපන්නාතං අණුමතොසු වජේසු භයදස්සාවිතං සමාදය
සික්ඛතං සික්ඛාපදෙසු, කිමස්ස උත්තරිං කරණීයං?

වරතො වෙපි භික්ඛවෙ භික්ඛුනො අභිජ්ඣා ව්‍යාපාදෙ විගතො භොති.
පිනම්ඤං උඤ්චවකුක්ඛුච්චං විවිකිච්ඡා පභිණා භොති. ආරඤ්ඤං භොති
විරියං අසලලිතං. උපට්ඨිතා සති අපමමුට්ඨා. පස්සඤ්ඤා කායො අසාරඤ්ඤා.
සමාහිතං චිත්තං එකග්ගං. වරමපි භික්ඛවෙ භික්ඛු ඵවමහුතො ආතාපි
ඔත්තාපි සත්තං සමිතං ආරඤ්චිරියො පභිතනෙතා'ති වුවවතී.

සීතස්ස වෙපි භික්ඛවෙ භික්ඛුනො අභිජ්ඣා ව්‍යාපාදෙ විගතො භොති.
පිනම්ඤං උඤ්චවකුක්ඛුච්චං විවිකිච්ඡා පභිණා භොති. ආරඤ්ඤං භොති
විරියං අසලලිතං. උපට්ඨිතා සති අපමමුට්ඨා. පස්සඤ්ඤා කායො අසාරඤ්ඤා.
සමාහිතං චිත්තං එකග්ගං. සීහොපි භික්ඛවෙ භික්ඛු ඵවමහුතො ආතාපි
ඔත්තාපි සත්තං සමිතං ආරඤ්චිරියො පභිතනෙතා'ති වුවවතී.

නිසිත්තාසු වෙපි භික්ඛවෙ භික්ඛුනො අභිජ්ඣා ව්‍යාපාදෙ විගතො භොති. චිතමිදං උදාවචතුක්කඤ්චං විචිතිව්‍යං පභිණා භොති. ආරද්ධං භොති විරියං අසලලිතං. උපට්ඨිතා සති අපමච්ඡට්ඨා.¹ පස්සද්ධො කායො අසාරද්ධො. සමාහිතං චිත්තං එකග්ගං. නිසිත්තොපි භික්ඛවෙ භික්ඛු එවමගුතො ආතාපි ඔත්තාපි සත්තං සමිතං ආරද්ධවිරියො පභිතත්තො'ති වුච්චති.

සයානාසු වෙපි භික්ඛවෙ භික්ඛුනො ජාගරාසු අභිජ්ඣා ව්‍යාපාදෙ විගතො භොති. චිතමිදං උදාවචතුක්කඤ්චං විචිතිව්‍යං පභිණා භොති. ආරද්ධං භොති විරියං අසලලිතං. උපට්ඨිතා සති අපමච්ඡට්ඨා. පස්සද්ධො කායො අසාරද්ධො. සමාහිතං චිත්තං එකග්ගං. සයානොපි භික්ඛවෙ භික්ඛු ජාගරො එවමගුතො ආතාපි ඔත්තාපි සත්තං සමිතං ආරද්ධවිරියො පභිතත්තො'ති වුච්චති.

31. යතං චරෙ යතං තිට්ඨෙ යතං අචෙජ් යතං සයෙ,
යතං සමමික්ඛයෙ භික්ඛු යතමෙව තං පසාරයෙ.
32. උදං තිරියං අපාචිතං යාවතා ජගතො ගති,
සමෙවෙක්ඛිතා ච ධම්මානං ඛක්ඛානං උදයබ්බයං.
33. වෙනොසමෙථසාමිච්චිං සික්ඛමානං සද්ද සතං,
සත්තං පභිතත්තො'ති අනු භික්ඛුං තථාචිධනති.

4. 1. 2. 3.

[පඨානසුත්තං]

13. චත්තාරිමානි භික්ඛවෙ සම්මප්පධානානි. කතමානි චත්තාරි?

ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු අනුප්පන්නානං පාපකානං අකුසලානං ධම්මානං අනුප්පාදය ඡන්දං ජනෙති, වායමති, විරියං ආරහති, චිත්තං පග්ගණ්හාති පදහති.

උප්පන්නානං පාපකානං අකුසලානං ධම්මානං පභාණය ඡන්දං ජනෙති, වායමති, විරියං ආරහති, චිත්තං පග්ගණ්හාති පදහති.

අනුප්පන්නානං කුසලානං ධම්මානං උප්පාදය ඡන්දං ජනෙති, වායමති, විරියං ආරහති, චිත්තං පග්ගණ්හාති පදහති.

උප්පන්නානං කුසලානං ධම්මානං සීතියා අසමොසාය භියොභාවාය වෙසුල්ලාය භාවනාය පාරිසුරියා ඡන්දං ජනෙති, වායමති, විරියං ආරහති, චිත්තං පග්ගණ්හාති පදහති.

ඉමානි ඛො භික්ඛවෙ චත්තාරි සම්මප්පධානානීති.

1. අසමච්ඡට්ඨා - මජ්ඣං.

34. සමමප්පධානා මාරධෙය්‍යාසිගුතා¹

තෙ අසීතා ජාතිමරණභයස්ස පාරගු,

තෙ භුසීතා ජෙත්තාන මාරං සවාහිති.²

තෙ අතෙජා (සබ්බං) තච්චිබ්බලං උපාතිවත්තා තෙ සුඛිතාති.

4. 1. 2. 4.

[සංවරප්පධානසුත්තං]

14. වත්තාරිමාති භික්ඛවෙ පධානාති, කතමාති වත්තාරි? සංවරප්පධානං පභාණප්පධානං, භාවනාප්පධානං, අනුරක්ඛණප්පධානං.

කතමඤ්ච භික්ඛවෙ සංවරප්පධානං? ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු වක්ඛුතා රූපං දිඝවාන නිමිත්තභාවාහි භොති තානුච්ඡාදකභාවාහි, යත්ථාසිකරණමෙතං වක්ඛුන්ද්‍රියං අසංවුතං විහරන්තං අභිජ්ඣා දෙමනස්සා පාපකා අකුසලා ධම්මා අනාසාදවෙය්‍යං, තස්ස සංවරාය පටිපජ්ජති, රක්ඛති වක්ඛුන්ද්‍රියං, වක්ඛුන්ද්‍රියෙ සංවරං ආපජ්ජති. සොතෙන සද්දං සුචා - සාණෙන ගඤ්ඤං සාසිචා - ජීවහාය රහංසාසිචා - කායෙන ථොට්ඨබ්බං චුසිචා - මනසා ධම්මං විඤ්ඤාය න නිමිත්තභාවාහි භොති තානුච්ඡාදකභාවාහි, යත්ථාසිකරණමෙතං මනික්ද්‍රියං අසංවුතං විහරන්තං අභිජ්ඣා දෙමනස්සා පාපකා අකුසලා ධම්මා අනාසාදවෙය්‍යං, තස්ස සංවරාය පටිපජ්ජති, රක්ඛති මනික්ද්‍රියං, මනික්ද්‍රියෙ සංවරං ආපජ්ජති. ඉදං වුච්චති භික්ඛවෙ සංවරප්පධානං.

කතමඤ්ච භික්ඛවෙ පභාණප්පධානං? ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු උප්පන්නං කාමචිතකකං නාධිවාසෙති, පජ්ඣති, විතොදෙති, ව්‍යන්තීකරොති, අතභාවං ගමෙති. උප්පන්නං ව්‍යාපාදචිතකකං -පෙ- උප්පන්නං චීඨංසාචිතකකං - උප්පන්නානුප්පන්නෙ පාපකෙ අකුසලෙ ධම්මෙ නාධිවාසෙති, පජ්ඣති, විතොදෙති, ව්‍යන්තීකරොති අතභාවං ගමෙති. ඉදං වුච්චති භික්ඛවෙ පභාණප්පධානං:

1. මාරධෙය්‍යාසිගුතං - මජ්ඣං.

2. සවාහිතං - මජ්ඣං.

කතමඤ්ච භික්ඛවෙ භාවනාපට්ඨානං? ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු සති-සම්බෝජ්ඣායං භාවෙති විචෙකතිස්සිතං විරාගතිස්සිතං නිරෝධතිස්සිතං චෝක්ඛාග්ගපරිණාමිං. ධම්මවිචයසම්බෝජ්ඣායං භාවෙති -පෙ- විරිය-සම්බෝජ්ඣායං භාවෙති-පීතිසම්බෝජ්ඣායං භාවෙති -පස්සද්ධිසම්බෝජ්ඣායං භාවෙති -සමාධිසම්බෝජ්ඣායං භාවෙති-උපෙකකාසම්බෝජ්ඣායං භාවෙති විචෙකතිස්සිතං විරාගතිස්සිතං නිරෝධතිස්සිතං චෝක්ඛාග්ගපරිණාමිං. ඉදං චුච්චති භික්ඛවෙ භාවනාපට්ඨානං.

කතමඤ්ච භික්ඛවෙ අනුරකකණපට්ඨානං? ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු උපනතං හද්දකං සමාධිතිමිත්තං. අනුරකකති අට්ඨකසඤ්ඤං පුලවකසඤ්ඤං විනිලකසඤ්ඤං විපුලකසඤ්ඤං විච්ඡද්දකසඤ්ඤං උද්වුමානකසඤ්ඤං. ඉදං චුච්චති භික්ඛවෙ අනුරකකණපට්ඨානං.

ඉදං භො භික්ඛවෙ වතනාරි පට්ඨානානිති.

36. සංවරො ව පභාණඤ්ච භාවනා අනුරකකණ,
එතෙ පට්ඨානා වතනාරො දෙසිතාදිවච්ඡායා,
යෙහි භික්ඛු ඉධානාපි බ්‍යං දුක්ඛස්ස පාපුණ්ති.

4. 1. 2. 5

[අග්ගපඤ්ඤානිසුභතං]

15. වතස්සො ඉමා භික්ඛවෙ අග්ගපඤ්ඤානිසො. කතමා වතස්සො?

එතදග්ගං භික්ඛවෙ අතනභාචිතං යදිදං රාහු අසුරිඤ්ඤං.

එතදග්ගං භික්ඛවෙ කාමිභොගිතං යදිදං රාජා මඤ්ඤානා,

එතදග්ගං භික්ඛවෙ ආධිපතෙය්‍යානං යදිදං මාරො පාපිමා

සදෙවකෙ භික්ඛවෙ ලොකෙ සමාරකෙ සමුග්ගකෙ සංසාරණ්ඩාග්ගණියං පජාය සදෙවච්ඡුස්සාය තථාගතො අග්ගමිකතායති අරහං සම්මානමුද්දො.

ඉමා භො භික්ඛවෙ වතස්සො අග්ගපඤ්ඤානිසොති.

37 රාහග්ගං¹ අතනභාචිතං මඤ්ඤානා කාමිභොගිතං,
මාරො ආධිපතෙය්‍යානං ඉද්ධියා යසසා ජලං.

38. උද්ධං නිරිඨං අපාචිතං යාවතා ජගතො ගති,
සදෙවකස්ස ලොකස්ස බුද්ධො අග්ගං පට්චම්බති.

4. 1. 2. 6

[සොබුමමසුතං.]

16. වත්තාරිමානි භික්ඛවෙ සොබුමමානි. කතමානි වත්තාරි?

ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු රූපසොබුමෙහ සමන්තාගතො භොති පරමෙන, තෙන ව රූපසොබුමෙහ අඤ්ඤං රූපසොබුමං උත්තරිතරං වා පණීතතරං වා න සමනුපසාති. තෙන ව රූපසොබුමෙහ අඤ්ඤං රූපසොබුමං උත්තරිතරං වා පණීතතරං වා න පණෙති.

වේදනාසොබුමෙහ සමන්තාගතො භොති පරමෙන. තෙන ව වේදනාසොබුමෙහ අඤ්ඤං වේදනාසොබුමං උත්තරිතරං වා පණීතතරං වා න සමනුපසාති. තෙන ව වේදනාසොබුමෙහ අඤ්ඤං වේදනාසොබුමං උත්තරිතරං වා පණීතතරං වා න පණෙති.

සඤ්ඤාසොබුමෙහ සමන්තාගතො භොති පරමෙන. තෙන ව සඤ්ඤාසොබුමෙහ අඤ්ඤං සඤ්ඤාසොබුමං උත්තරිතරං වා පණීතතරං වා න සමනුපසාති. තෙන ව සඤ්ඤාසොබුමෙහ අඤ්ඤං සඤ්ඤාසොබුමං උත්තරිතරං වා පණීතතරං වා න පණෙති.

සංඛාරසොබුමෙහ සමන්තාගතො භොති පරමෙන. තෙන ව සංඛාරසොබුමෙහ අඤ්ඤං සංඛාරසොබුමං උත්තරිතරං වා පණීතතරං වා න සමනුපසාති. තෙන ව සංඛාරසොබුමෙහ අඤ්ඤං සංඛාරසොබුමං උත්තරිතරං වා පණීතතරං වා න පණෙති.

ඉමානි බො භික්ඛවෙ වත්තාරි සොබුමමානීති.

39. රූපසොබුමතං ඤාතො වේදනාතඤ්ඤා සමභවං,
සඤ්ඤා යතො සමුද්දෙති අත්ථං ගච්ඡති යත්ථ ව.

40. සංඛාරෙ පරතො ඤාතො දුක්ඛතො නො ව අත්තතො,
ස වෙ සමමග්ගසො භික්ඛු සන්තො සන්තිපදෙ රතො,
ධාරෙති අන්තිමං දෙහං ජේතො මාරං සවාහිතිනති.

4. 1. 2. 7

[අගතිසුතං.]

17. වත්තාරිමානි භික්ඛවෙ අගතිගමකානි කතමානි වත්තාරි?

ඡන්දගතිං ගච්ඡති. දෙසාගතිං ගච්ඡති. මොහාගතිං ගච්ඡති. භයාගතිං ගච්ඡති.

ඉමානි බො භික්ඛවෙ වත්තාරි අගතිගමකානීති.

41. ඡන්ද දෙසා භයා මොහා යො ධම්මං අතිවත්තති,
නිභිඤ්ඤා නස්ස යසො කාලපකෙඛව වඤ්චොති.

4. 1. 2. 8.

[නාගතිගමනං]

18. චත්තාරිමානි භික්ඛවෙ නාගතිගමනානි. කතමානි චත්තාරි?

ත ඡන්ද්‍රගතිං ගව්ඡති. ත දෙසාගතිං ගව්ඡති. ත මොහාගතිං ගව්ඡති.
ත භයාගතිං ගව්ඡති.

ඉමානි බො භික්ඛවෙ චත්තාරි නාගතිගමනානීති.

42. ඡන්ද්‍ර දෙසා භයා මොහා යො ධම්මං නාතිචත්තති,
ආපුරති තස්ස යසො සුක්කපභෙබ්ව චන්දිමා'ති.

4. 1. 2. 9

[අගතිනාගතිසුතං]

19. චත්තාරිමානි භික්ඛවෙ අගතිගමනානි. කතමානි චත්තාරි?

ඡන්ද්‍රගතිං ගව්ඡති දෙසාගතිං ගව්ඡති. මොහාගතිං ගව්ඡති. භයාගතිං
ගව්ඡති.

ඉමානි බො භික්ඛවෙ චත්තාරි අගතිගමනානීති.

චත්තාරිමානි භික්ඛවෙ නාගතිගමනානි. කතමානි චත්තාරි?

ත ඡන්ද්‍රගතිං ගව්ඡති. ත දෙසාගතිං ගව්ඡති. ත මොහාගතිං ගව්ඡති,
ත භයාගතිං ගව්ඡති.

ඉමානි බො භික්ඛවෙ චත්තාරි නාගතිගමනානීති.

43. ඡන්ද්‍ර දෙසා භයා මොහා යො ධම්මං අතිචත්තති,
නිභිසති තස්ස යසො කාලපභෙබ්ව චන්දිමා'ති.

44. ඡන්ද්‍ර දෙසා භයා මොහා යො ධම්මං නාතිචත්තති,
ආපුරති තස්ස යසො සුක්කපභෙබ්ව චන්දිමා'ති.

4. 1. 2. 10

[භතභුද්දසසුතං]

20. චතුති භික්ඛවෙ ධම්මෙහි සම්මතාගතො භතභුද්දසකො යථාභතං
නිසබ්බො ඵලං නිරසෙ. කතමෙහි චතුති?

ඡන්ද්‍රගතිං ගව්ඡති. දෙසාගතිං ගව්ඡති. මොහාගතිං ගව්ඡති. භයාගතිං
ගව්ඡති.

ඉතිෙහි බො භික්ඛවෙ චතුති ධම්මෙහි සම්මතාගතො භතභුද්දසකො
යථාභතං නිසබ්බො ඵලං නිරසෙ.

චතුති භික්ඛවෙ ධම්මෙති සම්මනාගතො භතතුද්දෙසකො යථාභතං
නික්ඛිතො ඵලං සග්ගෙ. කතමෙති චතුති?

න ජන්දගතිං ගච්ඡති න දෙසාගතිං ගච්ඡති. න මොභාගතිං ගච්ඡති
න භයාගතිං ගච්ඡති.

ඉමෙති ඛො භික්ඛවෙ චතුති ධම්මෙති සම්මනාගතො භතතුද්දෙසකො
යථාභතං නික්ඛිතො ඵලං සග්ගෙති.

45. සෙ කෙව් කාමෙසු අසඤ්ඤා ජනා
අධම්මිකා යොනති අධම්මගාරවා,
ජන්ද ව දෙසා ව භයා ව ගාමිනො,¹
පරිසක්ඛාසාවො² ව පතෙස වුච්චති.
ඵලං හි වුත්තං සමිණෙත ජාතතා

46. නඨමා හි තෙ සප්පරිසා පසංඝියා,
ධම්මෙ ඩිතා යෙ න කරුණති පාපකං,
න ජන්දදෙසා න භයා ව ගාමිනො.
පරිසාස මණ්ඩා ව පතෙස වුච්චති.
ඵලං හි වුත්තං සමිණෙත ජාතතා'ති.

වර්ධගෙහා දුතියො.

නසුද්දනං.

වරං සිලං පට්ඨානාති සංවර පඤ්ඤානති පඤ්චමං,
සොබුමම: තපයා අගති භතතුද්දෙසෙන තෙ දසාති.

1. පඤ්ඤානති පට්ඨානාති භයා ගාමිනො - ඡන්දසං.

2. පරිසාසාවො - මජ්ඣිමං.

3. උරුවෙලවගො

4. 1 3. 1.

[පස්ම උරුවෙලසුතො]

21 [ඵමං මෙ සුතං:] එකං සමයං භගවා සාවකභිකාං විහරති ජේතවනෙ අනාඨපිණ්ඩකස්ස ආරාමෙ. තඤ්ඤා බො භගවා භික්ඛු ආමනෙතාසි භික්ඛවො'ති. හදනොති තෙ භික්ඛු භගවතො පට්ටස්සොසුං. භගවා එතදවොච:

එකමිදහං භික්ඛවෙ සමයං උරුවෙලායං විහරාමි තජ්ජා නෙරඤ්ජනිය නිරෙ අජ්ජාලනිත්‍රොධෙ පඨමාභිසම්බුද්ධො.

තස්ස මය්‍යං භික්ඛවෙ රහොගතස්ස පඨිසලීනස්ස ඵලං වෙනසො පරිච්ඡි-
තකෙතා උදපාදි: දුක්ඛං බො අගාරවො විහරති අපභිස්සො. කනත්‍ර බො
අහං සමණං වා බ්‍රාහ්මණං වා සකකඛා ගරුකඛා උපනිස්සාය විහරෙය්‍යනති.
තස්ස මය්‍යං භික්ඛවෙ එතදහොසි:

අපරිපුරස්ස බො අහං සීලකබ්බස්ස පාරිපුරියා අඤ්ඤා සමණං වා
බ්‍රාහ්මණං වා සකකඛා ගරුකඛා උපනිස්සාය විහරෙය්‍යං, න බො පනාහං
පස්සාමි සදෙවකෙ ලොකෙ සමාරකෙ සමුහවකෙ සස්සමණබ්‍රාහ්මණීයා පජාය
සදෙවමනුස්සාය අඤ්ඤා සමණං වා බ්‍රාහ්මණං වා අතතතා සීලසම්පන්නතරං
යමහං සකකඛා ගරුකඛා උපනිස්සාය විහරෙය්‍යං.

අපරිපුරස්ස බො අහං සමාධිකබ්බස්ස පාරිපුරියා අඤ්ඤා සමණං වා
බ්‍රාහ්මණං වා සකකඛා ගරුකඛා උපනිස්සාය විහරෙය්‍යං, න බො පනාහං
පස්සාමි සදෙවකෙ ලොකෙ සමාරකෙ සමුහවකෙ සස්සමණබ්‍රාහ්මණීයා පජාය
සදෙවමනුස්සාය අඤ්ඤා සමණං වා බ්‍රාහ්මණං වා අතතතා සමාධි
සම්පන්නතරං යමහං සකකඛා ගරුකඛා උපනිස්සාය විහරෙය්‍යං.

අපරිපුරස්ස බො අහං පඤ්ඤාකබ්බස්ස පාරිපුරියා අඤ්ඤා සමණං වා
බ්‍රාහ්මණං වා සකකඛා ගරුකඛා උපනිස්සාය විහරෙය්‍යං, න බො පනාහං
පස්සාමි සදෙවකෙ ලොකෙ සමාරකෙ සමුහවකෙ සස්සමණබ්‍රාහ්මණීයා පජාය
සදෙවමනුස්සාය අඤ්ඤා සමණං වා බ්‍රාහ්මණං වා අතතතා පඤ්ඤාසම්පන්නතරං
යමහං සකකඛා ගරුකඛා උපනිස්සාය විහරෙය්‍යං.

අපරිපුරස්ස බො අහං විමුත්තිකබ්බස්ස පාරිපුරියා අඤ්ඤා සමණං වා
බ්‍රාහ්මණං වා සකකඛා ගරුකඛා උපනිස්සාය විහරෙය්‍යං, න බො පනාහං
පස්සාමි සදෙවකෙ ලොකෙ සමාරකෙ සමුහවකෙ සස්සමණබ්‍රාහ්මණීයා පජාය
සදෙවමනුස්සාය අතතතා විමුත්තිසම්පන්නතරං යමහං සකකඛා ගරුකඛා
උපනිස්සාය විහරෙය්‍යනති.

තස්ස මය්‍යං භික්ඛවෙ එතදහොසි: යනුනාහා යොජායං ධම්මො මයා
අභිසම්බුද්ධො තමෙව ධම්මං සකකඛා ගරුකඛා උපනිස්සාය විහරෙය්‍යනති.

අථ බො භික්ඛවෙ බ්‍රහ්මා සහමපති මම වෙනසා වෙනොපරිචිතකත-
මිඤ්ඤාය සෙය්‍යථාපි තාම බලවා පුරිසො සමමිඤ්ඤාය¹ වා බාහං පසාරෙය්‍ය,
පසාරිතං වා බාහං සමමිඤ්ඤාය, එවමෙවං බ්‍රහ්මලොකෙ අන්තර්ගතො මම
පුරතො පාඤ්ඤාසි.

අථ බො භික්ඛවෙ බ්‍රහ්මා සහමපති එකංසං උපතරුසඛිතං කරිවා
දකඛිණං ජාණ්ණමණ්ඩලං පුපුච්ඡියං නිගන්වා යෙනාහං තෙනඤ්ඤාය පණාමෙකි
මං එතදවොච: එවමෙනං හගවා එවමෙනං සුගත, යෙපි තෙ හන්තෙ
අගෙසුං අතීතමධ්මිතං අරහන්තො සමමාසබ්බෙධා, තෙපි හගවන්තො ධම්මං
යෙව සකකත්වා ගරුකත්වා උපනිස්සාය විහරිංසු. යෙපි තෙ හන්තෙ
හවිස්සන්ති අනාගතමධ්මිතං අරහන්තො සමමාසබ්බෙධා, තෙපි හගවන්තො
ධම්මං යෙව සකකත්වා ගරුකත්වා උපනිස්සාය විහරිස්සන්ති. හගවාපි හන්තෙ
එතර්ගි අරහං සමමාසබ්බෙධො ධම්මං යෙව සකකත්වා ගරුකත්වා උපනිස්සාය
විහරන්ති.

ඉදමවොච බ්‍රහ්මා සහමපති. ඉදං වචා අථාපරං එතදවොච:

47. යෙ වඛානීතා² සබ්බෙධා යෙ ව බුද්ධා අනාගතා,
යො වෙතර්ගි සබ්බෙධො බහුන්තං සොකතාසනො.

48. සබ්බෙ සඤ්චමගරුතො විහංසු විහරන්ති ව,
අථොපි විහරිස්සන්ති එසා බුද්ධාන ධම්මතා.

49. තස්මා හි අත්ථකාමෙත මහත්තමභිකඛිකා,
සඤ්චමො ගරුකාතබ්බො සරං බුද්ධානසාසනන්ති.

ඉදමවොච භික්ඛවෙ බ්‍රහ්මා සහමපති. ඉදං වචා මං අභිවාදෙවා
පදකඛිණං කත්වා තත්ථවන්තරධාසී.

අථබ්වාහං භික්ඛවෙ බ්‍රහ්මනො ව අජේකසතං විදිවා අන්තනො ව
පතිරුපං, යොපායං ධම්මො මයා අභිසබ්බෙධො තමෙව ධම්මං සකකත්වා
ගරුකත්වා උපනිස්සාය විහාසිං. යතො ව බො භික්ඛවෙ සබ්බොපි මහපොතත
සන්තොගතො අථ මෙ සබ්බොපි (තිබ්බ) ගාරවොභි.

4. 1. 3. 2.

[දුතිය උරුමෙලසුන්තං]

[සාමජිනිදුතං:]

22. එකමිදහං භික්ඛවෙ සමයං උරුමෙලායං විහරුමි තජ්ජා
තෙරඤ්ඤාය තිරෙ අජපාලනිග්‍රොධෙ පස්මාහිසබ්බෙධො. අථ බො
භික්ඛවෙ සබ්බෙසුලා බ්‍රාහ්මණා ජිණ්ණා වුද්ධා මහලුකා අභිගතා වයො--
අනුප්පන්නා යෙනාහං තෙනුපසඤ්ඤාමංසු. උපසඤ්ඤාමිතා මම සද්ධිං
සමෙමාදිංසු. සමොදජිතං කථං සාරාණීයං විනිසාරෙත්වා එකමන්තං
නිසීදිංසු. එකමන්තං නිසින්නා බො භික්ඛවෙ තෙ බ්‍රාහ්මණා මං
එතදවොචා:

1. සමිඤ්ඤාය - මෙය. 2. යෙ ව අභිතා - මෙය.

සුතං තෙනං¹ හො ගොතම න සමණො ගොතමො බ්‍රාහ්මණ ජණණ චුද්ධො මහලුකෙ අද්ධගතෙ වයොඅනුප්පතෙන අභිවාදෙති වා පච්චුට්ඨෙති වා ආසනෙන වා නිමනෙනති තසිදං හො ගොතම නපෙව. නති භවං ගොතමො බ්‍රාහ්මණ ජණණ චුද්ධො මහලුකෙ අද්ධගතෙ වයො- අනුප්පතෙන අභිවාදෙති වා පච්චුට්ඨෙති වා ආසනෙන වා නිමනෙනති. තසිදං හො ගොතම න සම්පන්නමෙවාවති.

තස්ස මිත්තං භික්ඛවෙ ඵ්ථදානොසි: න වතීමෙ² ආයසමනො ජාතනති ථෙරං වා ථෙරකරණෙ වා ධමෙව. චුද්ධො වෙපි භික්ඛවෙ හොති ආසීතිකො වා නාට්ඨිකො වා වස්සසතිකො වා ජාතියා. සො ව හොති අකාලවාදී අභුතවාදී අතත්වාදී අධමමවාදී අභිතයවාදී අනිධානවතීං වාචං භාසිතා කාලෙත අනපදෙසං අපරිසන්නවතීං අනත්සංහිතං. අථ බො සො බාලො ථෙරොනෙව සඬං ගව්ජති.

දහරො වෙපි භික්ඛවෙ හොති සුවා සුසුකාලකෙසො භද්දෙන යොබ්බ- නෙන සම්නනාගතො පස්මෙන වයසා. සො ව හොති කාලවාදී භුතවාදී අත්වාදී ධමමවාදී භිතයවාදී නිධානවතීං වාචං භාසිතා කාලෙත පාපදෙසං පරිසන්නවතීං අත්සංහිතං. අථ බො සො පණ්ඩිතො ථෙරොනෙව සඬං ගව්ජති.

වහ්නාරොමෙ, භික්ඛවෙ ථෙරකරණං ධම්මො. කතමෙ වහ්නාරො ?

ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු සිලවා හොති පාඨිමොකකසංවරසංවුත්තො විහරති ආචාරගොචරසම්පන්නො අණුමනෙතස්ස චජ්ජස්ස හයදස්සාපී සමාදාය සික්ඛති සික්ඛාපදෙස්ස.

බහුසස්සකො හොති සුතධරො සුතසන්නවයො. යෙන ධම්මො ආදිකල්‍යාණං මජ්ඣිකල්‍යාණං පරියොජානකල්‍යාණං සාත්ථා සවාසස්සකා කෙවලපරිපුණ්ණං පරිසුද්ධං බ්‍රහ්මචරියං අභිවදන්ති. තථාරූපාස්ස ධම්මො බහුසස්සකා හොන්ති ධතා වච්ඡා පරිචිතා මනසානුපෙක්ඛිතා දිට්ඨියා සුප්පටිච්ඡා.

වතුන්නං කුතානං ආභිවෙනසිකානං දිට්ඨධම්මසුඛවිහාරානං නිකාම- ලාභී හොති අනිච්ඡලාභී අකසිරලාභී.

ආත්මානං බියා අතාසවං වෙනොච්ඡිත්තති. පඤ්ඤවිමුක්තති. දිට්ඨව ධම්මෙ සයං අභිඤ්ඤා සච්ඡිකත්වා උපසම්පජ්ජ විහරති.

ඉමෙ බො භික්ඛවෙ වහ්නාරො ථෙරකරණං ධම්මොති.

50. යො උද්ධතෙන විතෙතන සුච්ඡාදා ඛුභාසති,
අසමාහිතසංඝිකපො අසද්ධම්මරතො ඥායො,
ආරා සො ථාවරෙය්‍යමා පාපදිට්ඨි අනාදරො.
51. යො ච භිලෙත සම්පන්නො සුභවා පටිභාතවා,
සඤ්ඤානො ටීරධමෙමසු¹ පඤ්ඤානං විපස්සති,
පාරගු සබ්බධමමානං අබිලො පටිභාතවා.
52. පභිණ්ණානිවරණො බුභව්වරියස්ස කෙවලී,
නමො වදාමි ථෙරොති යස්ස නො සනති ආසවා,
ආසවානං බයා තිකුඛු සො ථෙරොති පටුච්චතීති.

4. 1. 3. 3.

[මලාශස්සනං]

[සාවස්ථිහිදානං]

23. ලොකො භික්ඛවෙ තථාගතෙන අභිසම්බුද්ධො. ලොකසමා
තථාගතො විසංයුතො. ලොකසම්බුද්ධො භික්ඛවෙ තථාගතෙන අභිසම්බුද්ධො.
ලොකසම්බුද්ධො තථාගතස්ස පටිණො. ලොකනිරොධො භික්ඛවෙ තථා-
ගතෙන අභිසම්බුද්ධො. ලොකනිරොධො තථාගතස්ස සම්මානො. ලොක-
නිරොධගාමිනිපටිපදා භික්ඛවෙ තථාගතෙන අභිසම්බුද්ධො. ලොකනිරොධ-
ගාමිනිපටිපදා තථාගතස්ස භාවිතො.

යං භික්ඛවෙ සද්දෙවකස්ස ලොකස්ස සමාරකස්ස සබ්බගමකස්ස සංයමණ-
බ්‍රාහ්මණීයා පජාය සද්දෙවමනුස්සාය දිට්ඨං සුතං මුතං විඤ්ඤානං පතනං
පරියෙසිතං අනුච්චරිතං මනසා, සබ්බං තං තථාගතෙන අභිසම්බුද්ධං. තස්මා
තථාගතො'ති චුච්චති.

යඤ්ච භික්ඛවෙ රතතිං තථාගතො අභිසම්බුද්ධාති, යඤ්ච රතතිං
පරිනිබ්බායති, යං ථතස්මි අනතරෙ භාසති උපති නිද්දිසති, සබ්බං තං
තථෙව භොති. තො අඤ්ඤාදා. තස්මා තථාගතො'ති චුච්චති.

යථාචාදී භික්ඛවෙ තථාගතො තථාකාරී, යථාකාරී තථාචාදී, ඉති
යථාචාදී තථාකාරී යථාකාරී තථාචාදී. තස්මා තථාගතො'ති චුච්චති.

සද්දෙවකෙ භික්ඛවෙ ලොකෙ සමාරකෙ සබ්බගමකෙ සංයමණබ්‍රාහ්මණීයා
පජාය සද්දෙවමනුස්සාය තථාගතො අභිගු අතභිගුතො, අඤ්ඤාදාදා දසො
වසවන්ති. තස්මා තථාගතො'ති චුච්චති.

53. සබ්බලොකං² අභිඤ්ඤාය සබ්බලොකෙ යථා තථා,
සබ්බලොකවිසංයුතො සබ්බලොකෙ අනුපයො.

1. ටීරා ධමමෙසු - මෙය.

2. සබ්බං ලොකං - ම. ඡ. සං.

54. ස වෙ සබ්බානිභූ ධීරො සබ්බගඤ්ඤාමොචනො,
චුට්ඨස්ස පරමො සන්ති නිබ්බානං අකුතොභයං.
55. “එස ඛණ්ණසම්මා බුද්ධො අනිසොච්ඡින්නසංසයො,
සබ්බකම්මකම්මං පනොතා විමුක්තො උපධිසංඝිතයෙ.
56. එස සො භගවා බුද්ධො එස සීහො අනුත්තරො,
සද්දෙවකස්ස ලොකස්ස බ්‍රහ්මචික්කං පවත්තාසි.”
57. ඉති දෙවමනුස්සා ව යෙ බුද්ධං සරණංගතා,
සම්මතම නං තමස්සන්ති මහත්තං චිත්තසාරදං.
58. “දනොතා දමයතං සෙට්ඨො සනොතා සමයතං ඉසී,
මුක්තො මොචයතං අග්ගො තිණ්ණො තාරයතං වරො.”
59. ඉති හෙතං තමස්සන්ති මහත්තං චිත්තසාරදං,
සද්දෙවකස්මිං ලොකස්මිං තස්මිං තෙ පටිපුග්ගලොති.

4. 1. 3. 4.

[කාලකාශමසුත්තං]

24. [එවං මෙ සුතං:] එකං සමයං භගවා ඤාතොති විහරති කාලකාශමෙ. තත්‍ර ඛො භගවා භික්ඛූ ආමනොති භික්ඛවොති. හදනොති තෙ භික්ඛූ භගවතො පච්චස්සොසුං භගවා එකදවොච:

යං භික්ඛවෙ සද්දෙවකස්ස ලොකස්ස සමාරකස්ස සබ්බභවකස්ස සංසාරණ-
බ්‍රාහ්මණීයා පජාය සද්දෙවමනුස්සාය දිට්ඨං සුතං මුතං විඤ්ඤානං පනතං
පරියෙසිතං අනුච්චරිතං මහසා, තමහං ජානාමි.

යං භික්ඛවෙ සද්දෙවකස්ස ලොකස්ස සමාරකස්ස සබ්බභවකස්ස සංසාරණ-
බ්‍රාහ්මණීයා පජාය සද්දෙවමනුස්සාය දිට්ඨං සුතං මුතං විඤ්ඤානං පනතං
පරියෙසිතං අනුච්චරිතං මහසා, තමහං අබ්බඤ්ඤාසිං. තං තථාගතස්ස
විදිතං. තං තථාගතො ත උපට්ඨාසි.

යං භික්ඛවෙ සද්දෙවකස්ස ලොකස්ස සමාරකස්ස සබ්බභවකස්ස සංසාරණ-
බ්‍රාහ්මණීයා පජාය සද්දෙවමනුස්සාය දිට්ඨං සුතං මුතං විඤ්ඤානං පනතං
පරියෙසිතං අනුච්චරිතං මහසා, තමහං ජානාමිති වදෙය්‍යං, තං මම අස්ස
මුසා.

යං භික්කවෙ -පෙ- තමහං ජානාමි ව න ව ජානාමිති වදෙය්‍යං, තමපස්ස තාදිසමේව. තමහං තෙව ජානාමි න තජානාමිති වදෙය්‍යං, තං මම අස්ස කලී.

ඉති බො භික්කවෙ තථාගතො දට්ඨා දට්ඨබ්බං දිට්ඨං න මඤ්ඤති. අදිට්ඨං න මඤ්ඤති. දට්ඨබ්බං න මඤ්ඤති. දට්ඨාරං න මඤ්ඤති. සුතා¹ සොතබ්බං සුතං න මඤ්ඤති. අසුතං න මඤ්ඤති. සොතබ්බං න මඤ්ඤති. සොතාරං න මඤ්ඤති. මුතා² මොතබ්බං මුතං න මඤ්ඤති. අමුතං න මඤ්ඤති. මොතබ්බං න මඤ්ඤති. මොතාරං න මඤ්ඤති. විඤ්ඤතා³ විඤ්ඤතබ්බං විඤ්ඤතං න මඤ්ඤති. අවිඤ්ඤතං න මඤ්ඤති. විඤ්ඤතබ්බං න මඤ්ඤති. විඤ්ඤතාරං න මඤ්ඤති.

ඉති බො භික්කවෙ තථාගතො දිට්ඨසුතමුතවිඤ්ඤතබ්බෙසු ධම්මෙසු තාදියෙව තාදී. තමහං ව පන⁴ තාදිතමහං අඤ්ඤා තාදී උත්තරිතරෙ වා පණීතතරෙ වා තතීති වදාමිති.

60. යං නිඤ්ඤි දිට්ඨං ව සුතං මුතං වා අජේඤ්ඤිතං සච්චමුතං පරෙජං, න තෙසු තාදී භයසංවුත්තෙසු භවිං මුතා වාපි පරං දහෙය්‍යං.

61. එතං ව සලලං පටිගච්ච⁵ දිස්වා අජේඤ්ඤිතා යත්ත පජා විසත්තා, ජානාමි පස්සාමි තථෙව එතං අජේඤ්ඤිතං තතී තථාගතානන්ති

4. 1. 3. 5.

[බ්‍රහ්මවරීසසුතං]

[සාවන්තිදුතං:]

25. තඤ්ඤං භික්කවෙ බ්‍රහ්මවරීයං වුස්සති ජනකුහනත්ථං, න ජනලප-තත්ථං, න ලාභසකකාරසිලොකානිසංසත්ථං, න ඉභිවාදපමොක්ඛානිසංසත්ථං, න ඉති මං ජනො ජානාතුති. අථ බො ඉදං භික්කවෙ බ්‍රහ්මවරීයං වුස්සති සංවරත්ථං, පහාණත්ථං, විරුගත්ථං, නිරුධ්වන්තී.

62. සංවරත්ථං පහාණත්ථං බ්‍රහ්මවරීයං අතීතිහං, අදෙසයි සො භගවා නිබ්බානොගධගාමිතං.

63. එස මග්ගො මහනෙහති අනුයාතො මග්ගසිති,
යෙ ව තං පටිපජ්ජන්ති යථා බුද්ධොත දෙසිතං,
දුක්ඛස්සන්තං කරස්සන්ති සන්තිසංසතකාරිනොති.

1. සුභා-මජ්ඣං. 2. මුභා-මජ්ඣං. 3. විඤ්ඤා-මජ්ඣං. 4. තාදිභා-මජ්ඣං.
5. පටිකච්ච - මජ්ඣං.

4. 1. 3. 6.

[කුහකසුතං]

26. යෙ තෙ භික්ඛවෙ භික්ඛු කුහා ථද්ධා ලපා සිඬ්ඛි උන්නාලා අසමාතිනා,
න මෙ තෙ භික්ඛවෙ භික්ඛු මාමකා. අපගතා ච තෙ භික්ඛවෙ භික්ඛු ඉමෙසමා
ධම්මවිනයා, න ච තෙ ඉමෙසමිං ධම්මවිනයෙ වුද්ධිං විරුලිතිං වෙජුලං
අපඤ්ඤාති.

යෙ ච බො තෙ භික්ඛවෙ භික්ඛු නිකකුහා නිලලපා ධීරු අත්ථද්ධා සුසමා-
තිනා, තෙ බො මෙ භික්ඛවෙ භික්ඛු මාමකා. අනපගතා ච තෙ භික්ඛවෙ
භික්ඛු ඉමෙසමා ධම්මවිනයා. තෙ ච ඉමෙසමිං ධම්මවිනයෙ වුද්ධිං විරුලිතිං
වෙජුලං අපඤ්ඤාති.

64. කුහා ථද්ධා ලපා සිඬ්ඛි උන්නාලා අසමාතිනා,
න තෙ ධම්මෙ විරුහනති සමමාසමුද්ධිදෙසිතෙ.

65. නිකකුහා නිලලපා ධීරු අත්ථද්ධා සුසමාතිනා,
තෙ වෙ ධම්මෙ විරුහනති සමමාසමුද්ධිදෙසිතෙති.

4. 1. 8. 7.

[සන්තප්පිසුතං]

27. චන්තාරිමාති භික්ඛවෙ අප්පාති ච සුලභාති ච, අනවඤ්ඤාති
තාති ච. කතමාති චන්තාරි?

පංසුකුලං භික්ඛවෙ විවරුතං අප්පඤ්ඤා සුලභඤ්ඤා, තඤ්ඤා අනවඤ්ඤා.
පිණ්ඩියාලොපො භික්ඛවෙ භොජනාතං අප්පඤ්ඤා සුලභඤ්ඤා, තඤ්ඤා අනවඤ්ඤා.
රුකකම්මිලා භික්ඛවෙ සේනාසනාතං අප්පඤ්ඤා සුලභඤ්ඤා, තඤ්ඤා අනවඤ්ඤා.
පුඤ්ඤාතං භික්ඛවෙ භෙසඤ්ඤාතං අප්පඤ්ඤා සුලභඤ්ඤා, තඤ්ඤා අනවඤ්ඤා.

ඉමාති බො භික්ඛවෙ චන්තාරි අප්පාති ච සුලභාති ච, තාති අනවඤ්ඤාති.

යතො බො භික්ඛවෙ භික්ඛු අපෙත ච සන්තප්පියො භොති සුලභෙන ච.
ඉද්ධිසංඝාතං අඤ්ඤාතරං සාමඤ්ඤාභිගනති වදම්භි.

66. අනවඤ්ඤාන තුට්ඨස්ස අපෙත සුලභෙන ච,
න සේනාසනමාරුභ විවරම්පානභොජනං,
විසානො භොති විතතස්ස දිසා න පටිභඤ්ඤාති.

67. යෙ වස්ස ධම්මා අකබාතා සාමඤ්ඤාසංචුලොමිකා,
අභිගනති තුට්ඨස්ස අප්පඤ්ඤාතං භික්ඛුතොති.

4. 1. 3. 8.

[අරියවංසසූතනං]

28. චතතාඳො,මෙ භික්ඛවෙ අරියවංසා අග්ගඤ්ඤා, රතතඤ්ඤා, වංසඤ්ඤා, පොරුණා, අසංඛිණිණා, අසංඛිණිණිපුබ්බා, න සංඛිණියනති, න සංඛිණියිසානති, අපපතිතුට්ඨා සමභේති බ්‍රාහ්මභේති විඤ්ඤාති. කතමෙ චතතාඳො?

ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු සනතුට්ඨා හොති¹ ඉතරීතරෙන චීවරෙන, ඉතරීතර-චීවරසනතුට්ඨියා ව චණ්ණවාදී. න ච චීවරහෙතු අනෙසනං අපපතිරූපං ආපජ්ජති. අලඞ්ඛා ව චීවරං න පරිතස්සති. ලඞ්ඛා ව චීවරං. අගපිනො² අමුච්ඡිතො අනර්කාපනො ආදීතවදස්සාපි නිස්සරණපඤ්ඤා පරිභුඤ්ජති. තාය ව පන ඉතරීතරචීවරසනතුට්ඨියා තෙවතනානුක්කංසෙති. නො පරං වම්භෙති. සො හි තත්ථ දකෙබ්බා අතලසො සමපජානො පතියස්සතො. අයං ථුළුවති භික්ඛවෙ භික්ඛු පොරුණෙ අග්ගඤ්ඤා අරියවංසෙ සීතො.

පුත ව පරං භික්ඛවෙ භික්ඛු සනතුට්ඨා හොති ඉතරීතරෙන පිණ්ඩපාතෙන, ඉතරීතරපිණ්ඩපාතසනතුට්ඨියා ව චණ්ණවාදී. න ච පිණ්ඩපාතහෙතු අනෙසනං අපපතිරූපං ආපජ්ජති. අලඞ්ඛා ව පිණ්ඩපාතං න පරිතස්සති. ලඞ්ඛා ව පිණ්ඩපාතං අගපිනො අමුච්ඡිතො අනර්කාපනො ආදීතවදස්සාපි නිස්සරණපඤ්ඤා පරිභුඤ්ජති. තාය ව පන ඉතරීතරපිණ්ඩපාත සනතුට්ඨියා තෙවතනානුක්කංසෙති. නො පරං වම්භෙති. සො හි තත්ථ දකෙබ්බා අතලසො සමපජානො පතියස්සතො. අයං ථුළුවති භික්ඛවෙ භික්ඛු පොරුණෙ අග්ගඤ්ඤා අරියවංසෙ සීතො.

පුත ව පරං භික්ඛවෙ භික්ඛු සනතුට්ඨා හොති ඉතරීතරෙන සෙනාසනෙන, ඉතරීතරසෙනාසන සනතුට්ඨියා ව චණ්ණවාදී. න ච සෙනාසනහෙතු අනෙසනං අපපතිරූපං ආපජ්ජති. අලඞ්ඛා ව සෙනාසනං න පරිතස්සති. ලඞ්ඛා ව සෙනාසනං අගපිනො අමුච්ඡිතො අනර්කාපනො ආදීතවදස්සාපි නිස්සරණපඤ්ඤා පරිභුඤ්ජති. තාය ව පන ඉතරීතරසෙනාසනසනතුට්ඨියා තෙවතනානුක්කංසෙති. නො පරං වම්භෙති. සො හි තත්ථ දකෙබ්බා අතලසො සමපජානො පතියස්සතො. අයං ථුළුවති භික්ඛවෙ භික්ඛු පොරුණෙ අග්ගඤ්ඤා අරියවංසෙ සීතො.

පුත ව පරං භික්ඛවෙ භික්ඛු භාවනාරුමො හොති භාවනාරුමො, පභානාරුමො හොති පභානාරුමො. තාය ව පන භාවනාරුමතාය භාවනාරුමියා පභානාරුමතාය පභානාරුමියා තෙවතනානුක්කංසෙති. නො පරං වම්භෙති. සො හි තත්ථ දකෙබ්බා අතලසො සමපජානො පතියස්සතො. අයං ථුළුවති භික්ඛවෙ භික්ඛු පොරුණෙ අග්ගඤ්ඤා අරියවංසෙ සීතො.

ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ චත්තාරො අරියවංසා අග්ගඤ්ඤා, රත්තඤ්ඤා, වංසඤ්ඤා, පොරාණා, අසඬ්ඛිණණා, අසඬ්ඛිණණපුබ්බා, න සඬ්ඛියනා, න සඬ්ඛිසිසානා, අපපතිකුට්ඨා සමණෙහි බ්‍රාහ්මණෙහි විඤ්ඤාහි.

ඉමෙහි ව පන භික්ඛවෙ චතුහි අරියවංසෙහි සමත්තාගතො භික්ඛු පුරුභිමාය වෙපි දිසාය විහරති, සෙව ආරතං සහති, න නං ආරති සහති. පච්ඡිමාය වෙපි දිසාය විහරති, සෙව ආරතං සහති, න නං ආරති සහති. උත්තරාය වෙපි දිසාය විහරති, සෙව ආරතං සහති, න නං ආරති සහති. දක්ඛිණාය වෙපි දිසාය විහරති, සෙව ආරතං සහති, න නං ආරති සහති. නං කිසස හෙතු: ආරතිරතිසහො හි භික්ඛවෙ ධිරොති.

68. නාරති සහති චිරං නාරති චිරසංහති,
ධිරො ව ආරතං සහති ධිරො හි ආරතං සහො.

69. සබ්බකල්මවිභාසිතං පනුන්නං කො නිවාරයෙ,
තෙකං ජෛලබානදස්සෙව කො තං නිජ්ඣුචුරගති,
දෙව්භි නං පසංසන්ති බ්‍රහ්මිනාපි පසංසිතොති.

4. 1. 3. 9

[ධම්මපදසුත්තං]

29. චත්තාරිමානි භික්ඛවෙ ධම්මපදානි අග්ගඤ්ඤානි, රත්තඤ්ඤානි, වංසඤ්ඤානි, පොරාණානි, අසඬ්ඛිණණානි, අසඬ්ඛිණණපුබ්බානි, න සඬ්ඛි-
යනානි, න සඬ්ඛිසිසානානි, අපපතිකුට්ඨානි සමණෙහි බ්‍රාහ්මණෙහි විඤ්ඤාහි
කහමානි චත්තාරි?

අනභිජ්ඣා භික්ඛවෙ ධම්මපදං අග්ගඤ්ඤං, රත්තඤ්ඤං, වංසඤ්ඤං,
පොරාණං, අසඬ්ඛිණණං, අසඬ්ඛිණණපුබ්බං, න සඬ්ඛියති, න සඬ්ඛිසිසානි,
අපපතිකුට්ඨං සමණෙහි බ්‍රාහ්මණෙහි විඤ්ඤාහි.

අව්‍යාපාදෙ භික්ඛවෙ ධම්මපදං අග්ගඤ්ඤං, රත්තඤ්ඤං, වංසඤ්ඤං,
පොරාණං, අසඬ්ඛිණණං, අසඬ්ඛිණණපුබ්බං, න සඬ්ඛියති, න සඬ්ඛිසිසානි,
අපපතිකුට්ඨං සමණෙහි බ්‍රාහ්මණෙහි විඤ්ඤාහි.

සමමාසගි භික්ඛවෙ ධම්මපදං අග්ගඤ්ඤං, රතනඤ්ඤං, වංසඤ්ඤං, පොරාණං, අසඬ්ඤ්ඤං, අසඬ්ඤ්ඤප්පබ්බං, න සඬ්ඤ්ඤති, න සඬ්ඤ්ඤසීයති. අප්පභිකුට්ඨං සමණෙති බ්‍රාහ්මණෙති විඤ්ඤති.

සමමාසගි භික්ඛවෙ ධම්මපදං අග්ගඤ්ඤං, රතනඤ්ඤං, වංසඤ්ඤං, පොරාණං, අසඬ්ඤ්ඤං, අසඬ්ඤ්ඤප්පබ්බං, න සඬ්ඤ්ඤති, න සඬ්ඤ්ඤසීයති. අප්පභිකුට්ඨං සමණෙති බ්‍රාහ්මණෙති විඤ්ඤති.

ඉමාති බො භික්ඛවෙ වතනාරි ධම්මපදාති අග්ගඤ්ඤති, රතනඤ්ඤති, වංසඤ්ඤති, පොරාණාති, අසඬ්ඤ්ඤති, අසඬ්ඤ්ඤප්පබ්බාති, න සඬ්ඤ්ඤ-
සීයති, න සඬ්ඤ්ඤසීයනති. අප්පභිකුට්ඨාති සමණෙති බ්‍රාහ්මණෙති විඤ්ඤති.

70. අනභිජ්ඣාලු විහරෙය්‍ය අව්‍යාපනෙන වෙනසා,
සතො ඵකග්ගවිතනස්ස අජ්ඣතනං සුසමාගිතොති.

4. 1. 3. 10

[පරිබ්බාජකසුත්තං]

30. [ඵචං මෙ සුත්තං] ඵකං සමයං භගවා රාජගහෙ විහරති ගිජ්ඣකුට්ඨෙ පබ්බතෙ. තෙන බො පත සමයෙන සමබ්‍රුලා අභිඤ්ඤානා අභිඤ්ඤානා පරිබ්බාජකා සප්පිනියානීථර¹ පරිබ්බාජකාරාමෙ පටිවසන්ති. සෙය්‍යථිදා: අනනභාරො වරධරො සකුලද්ධි ව පරිබ්බාජකො අඤ්ඤා ව අභිඤ්ඤානා අභිඤ්ඤානා පරිබ්බාජකා.

අථ බො භගවා සායනසමයං පතිසල්ලානා වුට්ඨිතො යෙන සප්පිනියානීරං පරිබ්බාජකාරාමො තෙනුපසඬ්ඤති. උපසඬ්ඤතිවා පඤ්ඤානෙන ආසනෙ නිසීදි. නිසජ්ඣ බො භගවා තෙ පරිබ්බාජකෙ ඵතදවොච:

වතනාරිථාති පරිබ්බාජකා ධම්මපදාති අග්ගඤ්ඤති, රතනඤ්ඤති, වංසඤ්ඤති, පොරාණාති, අසඬ්ඤ්ඤති, අසඬ්ඤ්ඤප්පබ්බාති, න සඬ්ඤ්ඤසීයති, න සඬ්ඤ්ඤසීයනති. අප්පභිකුට්ඨාති සමණෙති බ්‍රාහ්මණෙති විඤ්ඤති. කතමාති වතනාරි?

1. සිප්පිනියානීථර - ඉජ්ජා.

අනභිජ්ඣා පරිබ්බාජකා ධම්මපදං අග්ගඤ්ඤං රත්තඤ්ඤං වංසඤ්ඤං පොරාණං අසඬ්ඤ්ඤං අසඬ්ඤ්ඤප්පබ්බං, න සඬ්ඤ්ඤං න සඬ්ඤ්ඤං. අපපතිකුට්ඨං සමනෙහි බ්‍රාහ්මණෙහි විඤ්ඤං. අව්‍යාපාදං පරිබ්බාජකා ධම්මපදං -පෙ- සමමාසනී පරිබ්බාජකා ධම්මපදං -පෙ- සමමාසනී පරිබ්බාජකා ධම්මපදං අග්ගඤ්ඤං රත්තඤ්ඤං පොරාණං අසඬ්ඤ්ඤං අසඬ්ඤ්ඤප්පබ්බං, න සඬ්ඤ්ඤං න සඬ්ඤ්ඤං. අපපතිකුට්ඨං සමනෙහි බ්‍රාහ්මණෙහි විඤ්ඤං.

ඉමානි ඛො පරිබ්බාජකා වහ්නාරි ධම්මපදානි අග්ගඤ්ඤානි රත්තඤ්ඤානි වංසඤ්ඤානි පොරාණානි අසඬ්ඤ්ඤානි අසඬ්ඤ්ඤප්පබ්බානි, න සඬ්ඤ්ඤං න සඬ්ඤ්ඤං. අපපතිකුට්ඨානි සමනෙහි බ්‍රාහ්මණෙහි විඤ්ඤං.

යො ඛො පරිබ්බාජකා එවං වදෙය්‍ය: අහමෙතං අනභිජ්ඣා ධම්මපදං පච්චක්ඛාය අභිජ්ඣාලං කාමෙසු තිබ්බසාරාගං සමණං වා බ්‍රාහ්මණං වා පඤ්ඤපෙසසාමිති. තමහං තත්ථ එවං වදෙය්‍ය: එතු. වදතු. ව්‍යාහරතු. පසාමිසං ආනුභාවන්ති.

සො වත පරිබ්බාජකා අනභිජ්ඣා ධම්මපදං පච්චක්ඛාය, අභිජ්ඣාලං කාමෙසු තිබ්බසාරාගං සමණං වා බ්‍රාහ්මණං වා පඤ්ඤපෙසසාමිති තෙනං ණං විජ්ජති.

යො ඛො පරිබ්බාජකා එවං වදෙය්‍ය: අහමෙතං අව්‍යාපාදං ධම්මපදං පච්චක්ඛාය ඛ්‍යාපනාවිතං පද්ධම්මනසඬ්ඤ්ඤං සමණං වා බ්‍රාහ්මණං වා පඤ්ඤපෙසසාමිති. තමහං තත්ථ එවං වදෙය්‍ය: එතු. වදතු. ව්‍යාහරතු. පසාමිසං ආනුභාවන්ති.

සො වත පරිබ්බාජකා අව්‍යාපාදං ධම්මපදං පච්චක්ඛාය, ඛ්‍යාපනාවිතං පද්ධම්මනසඬ්ඤ්ඤං සමණං වා බ්‍රාහ්මණං වා පඤ්ඤපෙසසාමිති තෙනං ණං විජ්ජති.

යො ඛො පරිබ්බාජකා එවං වදෙය්‍ය, අහමෙතං සමමාසනී ධම්මපදං පච්චක්ඛාය, මුට්ඨස්සනිං අසමපජානං සමණං වා බ්‍රාහ්මණං වා පඤ්ඤපෙසසාමිති. තමහං තත්ථ එවං වදෙය්‍ය: එතු. වදතු. ව්‍යාහරතු. පසාමිසං ආනුභාවන්ති.

සො වත පරිබ්බාජකා සමමාසනී ධම්මපදං පච්චක්ඛාය, මුට්ඨස්සනිං අසමපජානං සමණං වා බ්‍රාහ්මණං වා පඤ්ඤපෙසසාමිති තෙනං ණං විජ්ජති.

යො ඛො පරිබ්බාජකා එවං වදෙය්‍යා: අභමෙතං සම්මාසමාධිං ධම්මපදං පච්චිකායා අසමාහිතං විබ්භතතචිතතං සමණං වා බ්‍රාහ්මණං වා පඤ්ඤා-පෙසාමිති. තමහං තත්ථ එවං වදෙය්‍යං, එතු. වදතු. ව්‍යාහරතු. පසාමිසං ආනුභාවන්ති.

සො ච ත පරිබ්බාජකා සම්මාසමාධිං ධම්මපදං පච්චිකායා අසමාහිතං විබ්භතතචිතතං සමණං වා බ්‍රාහ්මණං වා පඤ්ඤාපෙසාමිති තෙනං යානං විජ්ජති.

යො ඛො පරිබ්බාජකා ඉමාහි වත්තාරි ධම්මපදානි ගරහිතබ්බං පටිකේකාසිතබ්බං මඤ්ඤෙය්‍ය, තස්ස දිට්ඨෙව ධම්මෙ වත්තාරො සහ-ධම්මිකා වාදනුපාතා ගාරය්‍යා යානා ආගච්ඡන්ති. කතමෙ වත්තාරො?

අනභිජ්ඣාඤ්ඤා භවං ධම්මපදං ගරහති, පටිකේකාසති. යෙ ච භි අභිජ්ඣාප්‍රී කාමෙසු තිබ්බසාරගා සමණබ්‍රාහ්මණා, තෙ භොතො පුජ්ජා තෙ භොතො පාසංසා.

අඛ්‍යාපාදඤ්ඤා භවං ධම්මපදං ගරහති, පටිකේකාසති. යෙ ච භි ඛ්‍යාපනචිතතා පද්ධම්මකසම්බප්පා සමණ බ්‍රාහ්මණා. තෙ භොතො පුජ්ජා. තෙ භොතො පාසංසා.

සම්මාසතිඤ්ඤා භවං ධම්මපදං ගරහති, පටිකේකාසති. යෙ ච භි මුට්ඨස්සාහි අසම්පජානා සමණබ්‍රාහ්මණා, තෙ භොතො පුජ්ජා. තෙ භොතො පාසංසා.

සම්මාසමාධිඤ්ඤා භවං ධම්මපදං ගරහති, පටිකේකාසති. යෙ ච භි අසමාහිතා විබ්භතතචිතතා සමණබ්‍රාහ්මණා. තෙ භොතො පුජ්ජා. තෙ භොතො පාසංසා.

යො ඛො පරිබ්බාජකා ඉමාහි වත්තාරි ධම්මපදානි ගරහිතබ්බං පටිකේකාසිතබ්බං මඤ්ඤෙය්‍ය, තස්ස දිට්ඨෙව ධම්මෙ ඉමෙ වත්තාරො සහධම්මිකා වාදනුපාතා ගාරය්‍යා යානා ආගච්ඡන්ති.

යෙ පි තෙ පරිබ්බාජකා අහෙසුං උක්ඛලා වස්ස-භඤ්ඤා අහෙතුවාද, අකිරියවාද, නඤ්ඤවාද. තෙපි ඉමාහි වත්තාරි ධම්මපදානි ත ගරහිතබ්බං ත පටිකේකාසි තබ්බං අමඤ්ඤිංසු. තං කිස්ස හෙතු: නිද්දඛ්‍යාරොසා උපාරම්භහයාති.

71. අඛ්‍යාපනො සද්ද සතො අජ්ඣිතතං සුසමාහිතො,
අභිජ්ඣාචිතයෙ සිතනං අපමනොති චුළුචතිති.

උරුචෙලවග්ගො තතියො.

තසුද්දානං:

දො උරුචෙලා ලොකො කාලිකො බ්‍රහ්මවරිසෙන පඤ්ඤමං,
කුහං සනතුට්ඨි වංසො ධම්මපදං පරිබ්බාජකෙන වාති.

4. චක්කවග්ගො.

4. 1. 4. 1

[චක්කසුත්තං]

[සාවකජීඨිදානං:]

31. වත්තාරිමානී භික්ඛවෙ චක්කානී යෙහි සමන්තාගතානං දෙව-
මනුස්සානං වතුචක්කං වත්තාති, යෙහි සමන්තාගතා දෙවමනුස්සා නවිරස්සෙව
මහත්තත්තං වෙපුලුත්තං පාපුණ්ණතී හොගෙසු.

කතමානි වත්තාරි? පඨිරුපදෙසවංසො, සපපුරිසුපස්සයො, අත්තසමමා-
පණ්ණි, පුබ්බෙ ව කතපුඤ්ඤතා.

ඉමානි බො භික්ඛවෙ වත්තාරි චක්කානී, යෙහි සමන්තාගතානං දෙව-
මනුස්සානං වතුචක්කං වත්තාති, යෙහි සමන්තාගතා දෙවමනුස්සා න
විරස්සෙව මහත්තත්තං වෙපුලුත්තං පාපුණ්ණතී හොගෙසුති.

72. පඨිරුපෙ¹ වසෙ දෙසෙ අරියවිත්තකරො² සියා,
සමමාපණ්ණිසමපනො පුබ්බෙ පුඤ්ඤකතො තරො,
බඤ්ඤං ධනං යසො කීතති සුඛං වේදාධිවත්තාතීති.³

4. 1. 4. 2

[සඛගහවඤ්ඤසුත්තං]

32. වත්තාරිමානී භික්ඛවෙ සඛගහවඤ්ඤතී.

කතමානි වත්තාරි? දානං, පෙය්‍යවජ්ජං, අත්ථවරියා, සමානත්තතා.

ඉමානි බො භික්ඛවෙ වත්තාරි සඛගහවඤ්ඤතීති.

73. දානං ව පෙය්‍යවජ්ජඤ්ඤ අත්ථවරියා ව යා ඉධ,
සමානත්තතා ව ඛම්මෙසු තත්ථ තත්ථ ඥාපාරතං,
එතෙ බො සඛගහා ලොකෙ රථස්සාණීව යායතො.
74. එතෙ ව සඛගහා තායසු ත මාතා පුත්තකාරණා,
ලභෙථ මාතං පුත්‍රං වා පිතා වා පුත්තකාරණා.
75. යසමා ව සඛගහා එතෙ සමවෙකකන්ති පණ්ණිතා,
තස්මා මහත්තං පපෙපාන්ති පාසංසා ව භවන්ති තෙ'ති.

4. 1. 4. 3.

[සීහසුත්තං]

33. සීහො භික්ඛවෙ මිගරාජා සායනගහමයං ආසයා නිකම්මති. ආසයා
නිකම්මිතො විජමති. විජමිතිතො සමන්තා වතුද්දිසා අනුච්චිලොකෙති.
සමන්තා වතුද්දිසා අනුච්චිලොකෙතො තිකම්මත්තුං සීහතාදං තදති. තිකම්මත්තුං
සීහතාදං තදිතො ගොවරාය පකම්මති. යෙ බො පන තෙ භික්ඛවෙ
තිරවජ්ජාගතො පාණා සීහස්ස මිගරඤ්ඤඤ තදතො සද්දං සුණන්තී, තෙ
ඤ්ඤෙය්‍යත භයං සංවෙගං සන්තාසං ආපජ්ජන්ති. බීලං බීලාසයා පවිසන්ති
දකං දකාසයා පවිසන්ති. වතං වතාසයා පවිසන්ති. ආකාසං පකම්මිතො
භජන්ති.

1. පටිරුපෙ - යො: 2. අරියවිත්තකරො - යො: 3. වෙහං ඩිවත්තති - යො:
සිද්ධි.

යෙපි තෙ භික්ඛවෙ රඤ්ඤා තාගා ගාමනිගමරාජධානීසු දලොහි වරතොති ඛනිතෙහි ඛද්ධා, තෙපි තාහි ඛනිතාහි සඤ්ඤිඤ්ඤා සමද්දලොහි, භිතා මුහතකරීසං වජ්ජමානා යෙන වා තෙන වා පලායන්ති. එවං මහිද්ධියො ඛො භික්ඛවෙ සීහො මිගරාජා තිරවජ්ජානගතානං පාණානං එවං මහෙසකෙඛා එවං මහානුභාවො.

එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ යද්‍ය තථාගතො ලොකෙ උපපජ්ජති අරහං සමාසලබ්බෙද්ධො විජ්ජාවරණසමපන්නො සුගතො ලොකවිද්ද අනුත්තරො පුරිසදම්මසාරපි සන්තා දෙවමනුස්සානං බුද්ධො භගවා. සො ධම්මං දෙසෙති: 'ඉති සක්කායො, ඉති සක්කායසමුදයො, ඉති සක්කායනිරොධො, ඉති සක්කායනිරොධගාමිනී පටිපදා'ති.

යෙපි තෙ භික්ඛවෙ දෙවා දීඝායුකා වණණවන්නො සුඛබහුලා උචෙවසු විමානෙසු විරට්ඨිතිකා, තෙපි තථාගතස්ස ධම්මදෙසනං සුචා යෙභුයෙත භයං සංවෙගං සන්තාසං අපජ්ජන්ති.

අනිච්චා වත කිර හො මයං සමානා නිච්චන්තා'ති අමඤ්ඤිමා. අද්ඨවා වත කිර හො මයං සමානා බුචන්තා'ති අමඤ්ඤිමා. අසස්සානා වත කිර හො මයං සමානා සස්සතන්තා'ති අමඤ්ඤිමා. මයමපි කිර හො අනිච්චා අද්ඨවා අසස්සානා සක්කායපරිඨාපන්තා'ති.

එවං මහිද්ධියො ඛො භික්ඛවෙ තථාගතො සද්දෙවකස්ස ලොකස්ස, එවං මහෙසකෙඛා එවං මහානුභාවොති.

76. යද්‍ය බුද්ධො අභිඤ්ඤාය ධම්මවක්ඛනං පවත්නසි,
සද්දෙවකස්ස ලොකස්ස සන්තා අපපටිපුග්ගලො.
77. සක්කායඤ්ච නිරොධඤ්ච සක්කායස්ස ව සමාචාරො,
අරියං වට්ඨබ්බිකං මග්ගං දුක්ඛපසමගාමිනං.
78. යෙපි දීඝායුකා දෙවා වණණවන්නො යසසිනො,
භිතා සන්තාසමාපාදං සීහස්සෙවිතරෙ මගා.
79. අභිතිවත්තා සක්කායං අනිච්චා කිර හො මයං,
සුචා අරහතො වාසාසං විපපමුහතස්ස තාදිතො'ති.

4. 1. 4. 4

[අග්ගපසාදසූතං]

34. වත්තාරො'මෙ භික්ඛවෙ අග්ගපසාදා. කතමෙ වත්තාරො?

යාවතා භික්ඛවෙ සත්තා අපදා වා දිපදා වා වතුපපදා වා බ්භුපපදා වා රුපිනො වා අරුපිනො වා සඤ්ඤානො වා අසඤ්ඤානො වා තෙවසඤ්ඤානො වා, තථාගතො තෙසං අග්ගමකකායති අරහං සම්මාසම්බුද්ධො. යෙ භික්ඛවෙ බුද්ධෙ පසන්නා, අග්ගෙ තෙ පසන්නා, අග්ගෙ බො පන පසන්නානං අග්ගො විපාකො ගොති.

යාවතා භික්ඛවෙ ධම්මා සම්බතා, අරියො අට්ඨබ්බිකො මග්ගො තෙසං අග්ගමකකායති. යෙ භික්ඛවෙ අරියෙ අට්ඨබ්බිකෙ මග්ගෙ පසන්නා, අග්ගෙ තෙ පසන්නා. අග්ගෙ බො පන පසන්නානං අග්ගො විපාකො ගොති.

යාවතා භික්ඛවෙ ධම්මා සම්බතා වා අසම්බතා වා, විරාගො තෙසං ධම්මානං අග්ගමකකායති. යදිදං මදනිමමදනො පිපාසවිතයො ආලය-සමුග්ගො වට්ඨපච්ඡේදෙ තණ්හකකයො විරාගො නිරොධො නිබ්බානං. යෙ භික්ඛවෙ ධම්මෙ පසන්නා, අග්ගෙ තෙ පසන්නා. අග්ගෙ බො පන පසන්නානං අග්ගො විපාකො ගොති.

යාවතා භික්ඛවෙ සම්මා වා ගණා වා, තථාගතසාවකසම්මො තෙසං අග්ගමකකායති. යදිදං වත්තාරි පුරිසසුගාති අට්ඨපුරිසපුගාලා ඵසි භගවතො සාවකසම්මො ආහුතෙයො පාහුතෙයො දකඛිණෙයො අඤ්ජලිකරණීයො අනුත්තරං පුඤ්ඤකෙතිත්තං ලොකස්ස. යෙ භික්ඛවෙ සම්මෙ පසන්නා, අග්ගෙ තෙ පසන්නා. අග්ගෙ බො පන පසන්නානං අග්ගො විපාකො ගොති.

ඉමෙ බො භික්ඛවෙ වත්තාරො අග්ගපසාදාහි.

80. අග්ගතො වෙ පසන්නානං අග්ගං ධම්මං විජානතං,
අග්ගෙ බුද්ධෙ පසන්නානං දකඛිණෙයො අනුත්තරෙ.

81. අග්ගෙ ධම්මෙ පසන්නානං විරාගපසමෙ සුබ්බෙ,
අග්ගෙ සම්මෙ පසන්නානං පුඤ්ඤකෙතිත්තෙ අනුත්තරෙ.

82. අග්ගස්මිං දාතං දදතං අග්ගං පුඤ්ඤං පට්ඨස්සිති,
අග්ගං ආයුං¹ ව චණ්ණො ව යසො කිත්ති සුඛං බලං.

83. අග්ගස්ස දාතා මෙධාපී අග්ගධම්මසමාහිතො,
දෙවහුතො මහුස්සො වා අග්ගපසන්නො පමොදනීති.

4. 1. 4 5

[වස්සකාරස්සනං]

35. එකං සමයං භගවා ගුණගෙන විහරති චෙඨවනෙ කලඤ්ඤා-
නිවාප්ප. අපි බො වස්සකාගේ බ්‍රාහ්මණෝ මගධමනාමනෙතා යෙන භගවා
තෙහුපසඬනමි. උපසඬනමිතා භගවතා සද්ධං සමෙමාදි. සමෙමාදනීයං කාථං
සාරාණීයං විනිසාරෙතා එකමනනං නිසීදි. එකමනනං නිසීනෙතා බො
වස්සකාරො බ්‍රාහ්මණෝ මගධමනාමනෙතා භගවනනං එතදවොච:

වතුහි බො මයං හො ගොතම ධම්මෙහි සම්මනාගතං මහාපඤ්ඤං
මහාපුරිසං පඤ්ඤපෙමි. කතමෙහි වතුහි?

ඉධ හො ගොතම බ්‍රහ්මස්සනො හොති තස්ස තස්සෙව සුතජාතස්ස.
තස්ස තස්සෙව බො පන භාසිතස්ස අත්ථං ජාතාති 'අයං ඉමස්ස භාසිතස්ස
අත්ථො, අයං ඉමස්ස භාසිතස්ස අත්ථො'ති. සතිමා බො පන හොති විරකතමි
විරහාසිතමිප්ප සරිතා අනුසාරිතා. යාති බො පන තාති ගහට්ඨකාති
නිබ්බරණීයාති, තත්ථ දකෙතා හොති, අතලසො තනුපායවිමංසාය සමනනා-
ගතො අලං කාතුං අලං සංවිධාතුං. ඉමෙහි බො මයං හො ගොතම වතුහි
ධම්මෙහි සමනනාගතං මහාපඤ්ඤං මහාපුරිසං පඤ්ඤපෙමි. සචෙ පන මෙ
හො ගොතම අනුමොදිතබ්බං, අනුමොදතු මෙ භවං ගොතමො. සචෙ පන
මෙ හො ගොතම පටිකෙකාසිතබ්බං, පටිකෙකාසතු මෙ භවං ගොතමොති.

තෙව බො ත්‍යාගං බ්‍රාහ්මණ අනුමොදමි. න පන පටිකෙකාසාමි. වතුහි
බො අහං බ්‍රාහ්මණ ධම්මෙහි සම්මනාගතං මහාපඤ්ඤං මහාපුරිසං
පඤ්ඤපෙමි. කතමෙහි වතුහි?

ඉධ බ්‍රාහ්මණ බ්‍රහ්මනිකාය පටිපනෙතා හොති බ්‍රහ්මනස්සබාය බ්‍රහ්මස්ස
ජනතා අරිසෙ ඤයෙ පතිට්ඨාපිතා, යදිදං කලාසාණ්ඩමමතා කුසලධම්මතා.

සො යං විතකකං ආකඬ්ඛති විතකෙකතුං. තං විතකකං විතකෙකති. යං
විතකකං තාකඬ්ඛති විතකෙකතුං, න තං විතකකං විතකෙකති. යං සඬකප්පං
ආකඬ්ඛති සඬකප්පතුං, තං සඬකප්පං සඬකප්පෙති. යං සඬකප්පං
තාකඬ්ඛති සඬකප්පතුං, න තං සඬකප්පං සඬකප්පෙති. ඉති චෙතොධි-
සිප්පනෙතා හොති විතකකප්පෙසු.

වතුනනං ක්කාතනං ආභිවෙතසිකාතං දිට්ඨධම්මසුඛවිහාරානං නිකාමලාහි
හොති අභිච්ඡ්‍රාහි අකසිරලාහි.

ආසවානං බයා අතාසවං චෙතොවිමුත්තං පඤ්ඤවිමුත්තං දිට්ඨධම්මෙ
සයං අභිඤ්ඤා සමුත්තතා උපසමපජ්ජ විහරති.

තෙව ඛො ත්‍යාහං බ්‍රාහ්මණ අනුමොදාමි. න පන පටිකේකාසාමි. ඉමෙහි ඛො අහං බ්‍රාහ්මණ චතුහි ධම්මෙහි සමන්තාගතං මහාපඤ්ඤං මහාසුරිසං පඤ්ඤපෙමිති.

අච්ඡරියං හො ගොතම. අඛ්‍යුතං හො ගොතම. යාවසුභාසිතං විදං හොතා ගොතමෙන. ඉමෙහි ච මයං චතුහි ධම්මෙහි සමන්තාගතං භවන්තං ගොතමං ධාරෙම.

භවං හි ගොතමො ඛුජ්ජනහිතාය පටිපනේනා ඛුජ්ජනසුඛාය, ඛුජ්ජන ජනතා අරියෙ ඤායෙ පඨිට්ඨාපිතා යදිදං කල්‍යාණධම්මතා කුසලධම්මතා.

භවං හි ගොතමො යං විතක්කං ආකඛාති විතකේකතුං, තං විතක්කං විතකේකති. යං විතක්කං තාකඛාති විතකේකතුං, ත තං විතක්කං විතකේකති. යං සඛිකපං ආකඛාති සඛිකපෙපතුං, තං සඛිකපං සඛිකපෙපති. යං සඛිකපං තාකඛාති සඛිකපෙපතුං, ත තං සඛිකපං සඛිකපෙපති. භවං හි ගොතමො වෙතොවසිපුතො විතක්කපථෙසු.

භවං හි ගොතමො චතුන්තං කුසානං ආභිවේතසිකානං දිට්ඨධම්මසුඛවිහාරානං නිකාමලාභී අකිච්ඡලාභී අකසිරලාභී.

භවං හි ගොතමො ආසවානං ඛයා අතාසවං වෙතොවිමුතතිං පඤ්ඤ-විමුතතිං දිට්ඨව ධම්මෙ සයං අභිඤ්ඤ සචරිකතා උපසම්පජ්ජ විහරතීති.

අද්ධා ඛො තෙ බ්‍රාහ්මණ ආසජ්ජ උපතීයවා වා භාසිතා. අපි ච ත්‍යාහං ව්‍යාකරිස්සාමි:

අහං හි බ්‍රාහ්මණ ඛුජ්ජනහිතාය පටිපනේනා ඛුජ්ජනසුඛාය, ඛුජ්ජන ජනතා අරියෙ ඤායෙ පඨිට්ඨාපිතා යදිදං කල්‍යාණධම්මතා කුසලධම්මතා.

අහං හි බ්‍රාහ්මණ යං විතක්කං ආකඛාමි විතකේකතුං, තං විතක්කං විතකේකමි. යං විතක්කං තාකඛාමි විතකේකතුං, ත තං විතක්කං විතකේකමි. යං සඛිකපං ආකඛාමි සඛිකපෙපතුං, තං සඛිකපං සඛිකපෙපමි. යං සඛිකපං තාකඛාමි සඛිකපෙපතුං, ත තං සඛිකපං සඛිකපෙපමි.

අහං හි බ්‍රාහ්මණ වෙතොවසිපුතො විතක්කපථෙසු. අහං හි බ්‍රාහ්මණ චතුන්තං කුසානං ආභිවේතසිකානං දිට්ඨධම්මසුඛවිහාරානං නිකාමලාභී අකිච්ඡලාභී අකසිරලාභී.

අහං හි බ්‍රාහ්මණ ආසවානං ඛයා අතාසවං වෙතොවිමුතතිං පඤ්ඤ-විමුතතිං දිට්ඨව ධම්මෙ සයං අභිඤ්ඤ සචරිකතා උපසම්පජ්ජ විහරාමිති.

84 යො වෙදි සබ්බසත්තානං මච්චුපාසා පලොචනං,
භිතං දෙවමත්‍රස්සානං ඤායං ධම්මං පකාසයි,
යං වෙ දිස්වා ව සුඤ්ඤා ව පසිද්ධි ඛත්‍රජ්ජනො.

85. මග්ගාමග්ගස්ස කුසලො කතතිචෙචා අනාසවො,
බුද්ධො අනත්මසාරීරො මගාපඤ්ඤා මගාපුරිසොති වුච්චති.

4 1. 4. 6

[දෙණ (ලොක) සුත්තං*]

36. එකං සමයං භගවා අනතරා ව උක්කාඨං අනතරා ව සෙතව්‍යං අභ්‍යානමග්ගපටිපන්නො භොති. දෙණොපි සුදං බ්‍රාහ්මණො අනතරා ව උක්කාඨං අනතරා ව සෙතව්‍යං අභ්‍යානමග්ගපටිපන්නො භොති. අද්දසා බො දෙණො බ්‍රාහ්මණො භගවතො පාදෙසු වක්කාති සභස්සාරාති සතෙමිකාති සනාභිකාති සබ්බාකාරපරිපුරාති. දිස්වානස්ස එතදභොයි: "අච්ඡරියං වත භො. අඛණ්ඩං වත භො න චිත්තාති මනුස්සභූතස්ස පාදාති භවිස්සන්ති"ති.

අථ බො භගවා මග්ගා ඔක්කමම අඤ්ඤාකරස්මිං රුක්ඛමුලෙ නිසිදි, පලලඬ්ඨං ආභුජිත්වා උජ්ජං කායං පනිධාය පරිමුඛං සතිං උපධංථෙපත්වා.

අථ බො දෙණො බ්‍රාහ්මණො භගවතො පාදාති අනුගච්ඡන්තො අද්දසා භගවන්තං අඤ්ඤාකරස්මිං රුක්ඛමුලෙ නිසින්නං පාසාදිකං පසාදනීයං සන්තින්ද්‍රියං සන්තමානසං උත්තමදමථසමථමනුපපත්තං දන්තං ගුත්තං සංයතින්ද්‍රියං නාගං. දිස්වා යෙන භගවා තෙනුපසඬ්ඨාමි. උපසඬ්ඨාමිත්වා භගවන්තං එතදවොච:

දෙවො තො භවං භවිස්සන්ති? න බො අහං බ්‍රාහ්මණ දෙවො භවිස්සාං-මිති, ගඤ්ඤබ්බො තො භවා භවිස්සන්ති? න බො අහං බ්‍රාහ්මණ ගඤ්ඤබ්බො භවිස්සාමිති. යකෙබ්බො තො භවං භවිස්සන්ති? න බො අහං බ්‍රාහ්මණ යකෙබ්බො භවිස්සාමිති. මනුස්සො තො භවං භවිස්සන්ති? න බො අහං බ්‍රාහ්මණ මනුස්සො භවිස්සාමිති.

දෙවො තො භවං භවිස්සන්ති ඉති පුට්ඨො සමානො 'න බො අහං බ්‍රාහ්මණ දෙවො භවිස්සාමි'ති චදෙයි. ගඤ්ඤබ්බො තො භවං භවිස්සන්ති ඉති පුට්ඨො සමානො 'න බො අහං බ්‍රාහ්මණ ගඤ්ඤබ්බො භවිස්සාමි'ති චදෙයි. යකෙබ්බො තො භවං භවිස්සන්ති ඉති පුට්ඨො සමානො 'න බො අහං බ්‍රාහ්මණ යකෙබ්බො භවිස්සාමි'ති චදෙයි. මනුස්සො තො භවං භවිස්සන්ති ඉති පුට්ඨො සමානො 'න බො අහං බ්‍රාහ්මණ මනුස්සො භවිස්සාමි'ති චදෙයි. අථ කො චරති භවං භවිස්සන්ති.

* උද්දකො 'ලොකෙ'ති සුත්තකාමො.

යෙසං බො අහං බ්‍රාහ්මණ ආසවානං අප්පභිණ්ණතා දෙවො භවෙය්‍යං,
තෙ මෙ ආසවා පභිණ්ණ උච්ඡින්නමුලා තාලාවඤ්ඤකතා අතභාවකතා ආයතිං
අනුප්පාදමමා. යෙසං බො අහං බ්‍රාහ්මණ ආසවානං අප්පභිණ්ණතා ගක්ඛබ්බො
භවෙය්‍යං -පෙ- යකෙබ්බා භවෙය්‍යං -පෙ- මනුසෙසා භවෙය්‍යං, තෙ මෙ
ආසවා පභිණ්ණ උච්ඡින්නමුලා තාලාවඤ්ඤකතා අතභාවකතා ආයතිං
අනුප්පාදමමා.

සෙය්‍යථාපි බ්‍රාහ්මණ උප්පලං වා පදුමං වා පුණ්ඩරිකං වා උදකෙ ජාතං
උදකෙ සංවසිං උදකං අවිච්ඡිග්ගමම ණති අනුපලින්නං උදකෙන. එවමෙව
බො අහං බ්‍රාහ්මණ ලොකෙ ජාතො ලොකෙ සංවසෙස්සි ලොකං අභිභුය්‍ය
විහරාමි අනුපලින්නො ලොකෙන. බුද්ධොති මං බ්‍රාහ්මණ ධාරෙහිති.

86. යෙන දෙවුපපත්‍යස්ස ගක්ඛබ්බො වා විහසාමො,
යකකිත්තං යෙන ගච්ඡෙය්‍යං මනුස්සත්තඤ්ඤ අබ්බප්පෙ,¹
තෙ මය්‍යං ආසවා ඛිණ්ණා විද්ධස්සා විතලිකතා.

87. පුණ්ඩරිකං යථා වග්ගු² තොයෙන නුපලිප්පති,
නුපලින්නොමිති³ ලොකෙන තස්මා බුද්ධොසම් බ්‍රාහ්මණාති.

4. 1. 4. 7.

[අපරිභානියක්ඛනං]

[සාවජ්ඣිතිදුතං.]

37. වතුති භික්කුවෙ ධම්මෙහි සමන්නාගතො භික්ඛු අභබ්බො
පරිභාතාය නිබ්බාතස්සෙව සන්තිකෙ. කතමෙහි වතුති?

ඉධ භික්කුවෙ භික්ඛු සීලසම්පන්නො භොති, ඉන්ද්‍රියෙසු ගුහ්‍යථාරො භොති,
භොජනෙ මත්තඤ්ඤා භොති, ජාගරියං අනුසන්නො භොති.

කථංඤ්ඤා භික්කුවෙ භික්ඛු සීලසම්පන්නො භොති: ඉධ භික්කුවෙ භික්ඛු
සීලවා භොති, පාතීමොකකිංචරසංචුතො විහරති, ආචාරභොවරසම්පන්නො
අණුචින්නෙසු වජ්ජෙසු භයදස්සාපි සමාදාය සිකති සිකතිපදෙසු. එවං බො
භික්කුවෙ භික්ඛු සීලසම්පන්නො භොති.

කථංඤ්ඤා භික්කුවෙ භික්ඛු ඉන්ද්‍රියෙසු ගුහ්‍යථාරො භොති: ඉධ භික්කුවෙ
භික්ඛු වක්ඛුතා රූපං දිස්සා ත නිමිත්තගාහි භොති නානුව්‍යඤ්ඤානගාහි
යොධිකරණමෙතං වක්ඛුන්දියං අසංවුතං විහරන්තං අභිජ්ඣා දෙමනස්සා
පාපකා අකුසලා ධමමා අනායාසවෙය්‍යං, තස්සා සංවරාය පටිපජ්ජති. රක්කති
වක්ඛුන්දියං. වක්ඛුන්දියෙ සංවරං ආපජ්ජති

1. අබ්බප්පෙ - ස්‍යා. අභ්බප්පෙ - සිමු. 2. උග්ගං - ස්‍යා.

3. නුපලිප්පාති - ස්‍යා මජ්ඣං නුපලිප්පාති - සා

සොතෙන සද්දං සුඛා -පෙ- සාණෙන ගඤ්ඤා -පෙ- ජ්වනාය රසං සාධිතා -පෙ- කායෙන ඵොට්ඨබ්බං පුඤ්ඤා -පෙ- මනසා ධම්මං විඤ්ඤා -පෙ- න නිමිත්තභ්‍යාති හොති, නානුව්‍යසඤ්ඤාභ්‍යාති, යථාසිකරණ- මෙතං මනිජ්ඣයං අසංවුතං විහරන්තං අභිජ්ඣා ද්‍රෝමනස්සා පාපකා අකුසලා ධම්මා අනායාසවෙදස්සං තස්ස සංවරාය පටිපජ්ජති. රතනති මනිජ්ඣයං, මනිජ්ඣයෙ සංවරං අපජ්ජති. එවං බො භික්කවෙ භික්ඛු ඉන්ද්‍රියෙස්ස ගුහනඤ්ඤා රො හොති.

කථංඤ්ඤා භික්කවෙ භික්ඛු භොජනෙ මත්තඤ්ඤා හොති: ඉධ භික්කවෙ භික්ඛු පටිසඤ්ඤා යොනිසො අභාරං අභාරෙති: තෙව දව්‍යය න මද්‍යය න මණ්ඩනාය න විභූතනාය යාවදෙව ඉමස්ස කායස්ස සිතියං යාපනාය විනිසුපරතියා බ්‍රහ්මවර්තානුග්‍රහණාය. ඉති පුරාණස්ස චේදනං පටිගඤ්ඤාමි තවස්ස චේදනං න උපපාදෙස්සාමි, යාත්‍රා ච මෙ හවිසාස් අතවජ්ජනා ච එසු විභාරො වාති. එවං බො භික්කවෙ භික්ඛු භොජනෙ මත්තඤ්ඤා හොති.

කථංඤ්ඤා භික්කවෙ භික්ඛු ජාගරියං අනුසුතො හොති: ඉධ භික්කවෙ භික්ඛු දිවසං වඩ්ඤාමෙන නිසජ්ජාය අචරණීයෙති ධම්මෙති විතතං පරිසොධෙති, රතනියා පඨමං යාමං වඩ්ඤාමෙන නිසජ්ජාය අචරණීයෙති ධම්මෙති විතතං පරිසොධෙති, රතනියා මජ්ඣමං යාමං දක්ඛණෙන පසෙසන සිහසෙය්‍යං කප්පෙති පාදෙ පාදං අව්වාධාය සතො සමපජානො උට්ඨාන- සඤ්ඤා මනසි කරිතා රතනියා පඨමං යාමං පච්චුට්ඨාය වඩ්ඤාමෙන නිසජ්ජාය අචරණීයෙති ධම්මෙති විතතං පරිසොධෙති. එවං බො භික්කවෙ භික්ඛු ජාගරියං අනුසුතො හොති.

ඉමෙහි බො භික්කවෙ වතුති ධම්මෙහි සමන්තාගතො භික්ඛු අභබ්බො පරිභාතාය. නිබ්බානස්සෙව සන්තීකෙති.

88. සීලෙ පතිට්ඨිතො භික්ඛු ඉන්ද්‍රියෙස්ස ව සංවුතො,
භොජනමති ව මත්තඤ්ඤා ජාගරියං අනුසුඤ්ඤති.

89. එවං විහරමානාපි අභොරන්තමතජ්ඣො,
භාවයං කුසලං ධම්මං යොගකෙමස්ස පතති යා.

90. අපපමාදරතො භික්ඛු පමාදෙ භයදස්සිවා,
අභබ්බො පරිභාතාය නිබ්බානස්සෙව සන්තීකෙති.

[පතිලිනස්සනං]

4. 1. 4. 8.

38. පනුන්නාපළෙචකසළෙචා, භික්කවෙ භික්ඛු සමවයසට්ඨසතො²
පස්සාභිකායසඤ්ඤාරො පතිලිනොති වුච්චති.

1. විහරමානො පි - සිමු. විහාරී අතාපි - මජ්ඣ.

2 සමවයස පළමු සතො - පිඤ්ඤා:

කථංඤ්ච භික්ඛවෙ භික්ඛු පනුන්නපචේවකසචේවා හොති? ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛුතො යාති තාති, පුට්ඨසමණත්ථාගමණානං පුට්ඨපචේවකසචේවාති සෙත්තවිදං: සසානො ලොකොති වා අසසානො ලොකොති වා අනන්තවා ලොකොති වා අතන්තවා ලොකොති වා නං ජීවං නං සරීරන්ති වා අඤ්ඤං ජීවං අඤ්ඤං සරීරන්ති වා හොති තථාගතො පරමමරණාති වා න හොති තථාගතො පරමමරණාති වා හොති ව ත හොති ව තථාගතො පරමමරණාති වා තෙව හොති න ත හොති තථාගතො පරමමරණාති වා සබ්බාතිස්ස තාති පනුන්නාති හොනාති, චන්තාති, චන්තාති, මුත්තාති, පභිණාති පටිතිස්සට්ඨාති. එවං ඛො භික්ඛවෙ භික්ඛු පනුන්නපචේවකසචේවා හොති.

කථංඤ්ච භික්ඛවෙ භික්ඛු සමවයසට්ඨෙසනො හොති? ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛුතො කාමෙසනා පභිණා හොති. භවෙසනා පභිණා හොති. බ්‍රහ්මචරියෙ-සනා පටිපපස්සඤ්ඤා. එවං ඛො භික්ඛවෙ භික්ඛු සමවයසට්ඨෙසනො හොති.

කථංඤ්ච භික්ඛවෙ භික්ඛු පස්සඤ්ඤාකායසංඛාරො හොති? ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු සුඛස්ස ව පභාතා දුක්ඛස්ස ව පභාතා පුබ්බෙව සොමනස්ස දොමනස්සානං අත්ථිභ්මා අදුක්ඛං අසුඛං උපෙක්ඛාසතිපාරිසුද්ධිං චතුත්ථං කාතං උපහමපජ්ජ විහරති. එවං ඛො භික්ඛවෙ භික්ඛු පස්සඤ්ඤාකායසංඛාරො හොති.

කථංඤ්ච භික්ඛවෙ භික්ඛු පතිලීනො හොති? ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛුතො අසම්මානො පභිණො හොති. උච්ඡින්නමුලො, තාලාවද්දුක්කතො, අතභාව-කතො, අයතිං අනුපපාදධම්මො. එවං ඛො භික්ඛවෙ භික්ඛු පතිලීනො හොති.

පනුන්නපචේවකසචේවා භික්ඛවෙ භික්ඛු සමවයසට්ඨෙසනො පස්සඤ්ඤා-කායසංඛාරො පතිලීනොති චුච්චතීති.

91. කාමෙසනා භවෙසනා බ්‍රහ්මචරියෙසනා සහ,
ඉති සච්චපරාමාසො දිට්ඨිට්ඨාතා සමුස්සයා.

92. සබ්බරාගචීර්තනස්ස තණ්හකඛයම්මුත්තීනො,
එසනා පටිතිස්සට්ඨා දිට්ඨිට්ඨාතා සමුහතා.

93. ස වෙ සනෙතා සතො භික්ඛු පස්සඤ්ඤා අපරාජනො,
මානාභිසමයා බුද්ධො පතිලීනොති චුච්චතීති.

4. 1. 4. 9

[උජ්ජායස්තං]

39. අථ බො උජ්ජායො බ්‍රාහ්මණො යෙන භගවා තෙනුපසඛිකම්. උප-
සඛිකම්භිං භගවතා සද්ධිං සමෙමාදි. සමෙමාදතීයං කථං සාරාණීයං
විචිසාරෙභිං එකමන්තං නිසීදි. එකමන්තං නිසින්නො බො උජ්ජායො
බ්‍රාහ්මණො භගවන්තං එකදුවොව:

භවමිති නො ගොතමො යඤ්ඤං වණ්ණන්ති?

ත බො අහං බ්‍රාහ්මණ සබ්බං යඤ්ඤං වණ්ණන්ති. ත පනාහං බ්‍රාහ්මණ
සබ්බං යඤ්ඤං ත වණ්ණන්ති. යථාරූපෙ බො බ්‍රාහ්මණ යඤ්ඤං භාවො
හඤ්ඤන්ති, අජේළකා හඤ්ඤන්ති, කුක්කුටස්සකරා හඤ්ඤන්ති, විවිධා පාණා
සමික්ඛානං ආපජ්ජන්ති, එවරූපං බො අහං බ්‍රාහ්මණ සාරමං යඤ්ඤං ත
වණ්ණන්ති. තං කිංසු හෙතු? එවරූපං හි බ්‍රාහ්මණ සාරමං යඤ්ඤං ත
උපසඛිකමන්ති අරහන්තො වා අරහමග්ගං වා සමාපන්නා.

යථාරූපෙ ව බො බ්‍රාහ්මණ යඤ්ඤං ත භාවො හඤ්ඤන්ති, ත අජේළකා
හඤ්ඤන්ති, ත කුක්කුටස්සකරා හඤ්ඤන්ති, ත විවිධා පාණා සමික්ඛානං
ආපජ්ජන්ති. එවරූපං බො අහං බ්‍රාහ්මණ නිරාරමං යඤ්ඤං වණ්ණන්ති
යදිදං නිව්චද්දතං අනුකුලයඤ්ඤං. තං කිංසු හෙතු: එවරූපං හි බ්‍රාහ්මණ
නිරාරමං යඤ්ඤං උපසඛිකමන්ති අරහන්තො වා අරහමග්ගං වා සමා-
පන්නාහි.

94. අස්සමෙධං පුරිසමෙධං සමමාපාසං වාජපෙයං නිරග්ගලං,
මහායඤ්ඤං මහාරමං ත තෙ භොන්ති මහපථලො.

95. අජේළකා ව භාවො ව විවිධා යත්ථ හඤ්ඤරෙ,
ත තං සමමග්ගතා යඤ්ඤං උපයන්ති මහෙසිනො.

96. යං ව යඤ්ඤං¹ නිරාරමං යජන්ති අනුකුලං සදා,
අජේළකා ව භාවො ව විවිධා තෙත්ථ හඤ්ඤරෙ.

97. තං ව සමමග්ගතා යඤ්ඤං උපයන්ති මහෙසිනො,
එතං යජේථ මෙධාච්චි එසො යඤ්ඤං මහපථලො.

98. එතං හි² යජමානස්ස සෙය්‍යො භොති න පාපියො,
යඤ්ඤං ව විපුලො භොති පසීදන්ති ව දෙවතාහි.

4. 1. 4. 10

[උද්ධිසුනං]

40. අථ බො උද්ධි බ්‍රාහ්මණො යෙන භගවා තෙනුපසඞ්කම්. උපසඞ්ක-
මිත්වා භගවතා - පෙ - එකමන්තං නිසින්නො බො උද්ධි බ්‍රාහ්මණො භග-
වන්තං එකද්වොච:

භවමි තො ගොතමො යඤ්ඤං වණ්ණණිති?

ත බො අහං බ්‍රාහ්මණ සබ්බං යඤ්ඤං වණ්ණණිමි. ත පනාහං බ්‍රාහ්මණ
සබ්බං යඤ්ඤං ත වණ්ණණිමි. යථාරූපෙ බො බ්‍රාහ්මණ යඤ්ඤං ඥාපො
හඤ්ඤන්ති. අජේළකා හඤ්ඤන්ති. කුකකුචසුකරා හඤ්ඤන්ති. විවිධා පාණා
සඞ්ඝානං ආපජ්ජන්ති. එවරූපං බො අහං බ්‍රාහ්මණ සාරම්හං යඤ්ඤං ත
වණ්ණණිමි. තං කිසිසු හෙතු: එවරූපං හි බ්‍රාහ්මණ සාරම්හං යඤ්ඤං ත
උපසඞ්කමන්ති අරහන්තො වා අරහම්හං වා සමාපන්නා.

යථාරූපෙ ච බො බ්‍රාහ්මණ යඤ්ඤං තෙව භාවො හඤ්ඤන්ති. ත
අජේළකා හඤ්ඤන්ති. ත කුකකුචසුකරා හඤ්ඤන්ති. ත විවිධා පාණා
සඞ්ඝානං ආපජ්ජන්ති එවරූපං බො අහං බ්‍රාහ්මණ නිරාරම්හං යඤ්ඤං
වණ්ණණිමි යදිදං නිව්චද්ධං අනුකුලයඤ්ඤං. තං කිසිසු හෙතු: එවරූපං
හි බ්‍රාහ්මණ නිරාරම්හං යඤ්ඤං උපසඞ්කමන්ති අරහන්තො වා අරහම්හං¹
වා සමාපන්නාති.

99. අභිසඞ්ඛිතං නිරාරම්හං යඤ්ඤං කාලෙන කප්පිතං,
තාදිසං උපසංයන්ති සඤ්ඤතා බ්‍රහ්මචාරයො.

100. විවන්තච්ඡද්දා² යෙ ලොකෙ විනිවන්තා කුලං ගතිං,
යඤ්ඤා³මෙතං පසංයන්ති බුද්ධා පුඤ්ඤස්ස⁴ කොවිද.

101. යඤ්ඤං වා යදි වා සද්ධෙ හුතං කත්වා යථාරහං,
පසන්නවිත්තො යජති සුබ්බෙතෙන බ්‍රහ්මචාරිසු.

102. සුහුතං සුසිට්ඨං සුප්පත්තං දක්ඛිණේය්‍යසු යං කතං,
යඤ්ඤං ච විපුලො හොති පසිදන්ති ච දෙවතා.

108. එවං යජිත්වා මෙධාවි සද්ධො මුත්තෙන වෙතසා,
අබ්‍යාපජ්ඣං සුබං ලොකං පණ්ඩිතො උපපජ්ජති.

වකකම්මගො වතුකකා.

තසසු අයුතං:

වකෙකා සඞ්ඛිතො සිහො පසාදෙ වස්සකාරණ පඤ්චමං,
ලොකෙ අපරිහානියො පතිලිතෙන උජ්ජායො උද්ධිතා තෙ දසාති.

1. අරහත්තම්හං වා - මජ්ඣං. 2. විවිච්චච්ඡද්දා - මජ්ඣං.

3. හව්ඨං - ස්‍යා. 4. යඤ්ඤස්ස කොවිද - මජ්ඣං.

5. රොහිතසසවගෙනා.

4. 1. 5. 1.

[සමාධිභාවනාසුභතං]

[සාධනීතිදානං:]

41. වනයො ඉමා භික්ඛවෙ සමාධිභාවනා. කතමා වනයො?

අභි භික්ඛවෙ සමාධිභාවනා භාවිතා බහුලිකතා දිට්ඨධම්මසුඛවිහාරාය සංවත්තති.

අභි භික්ඛවෙ සමාධිභාවනා භාවිතා බහුලිකතා ඤාණදස්සනපටිලාභාය සංවත්තති.

අභි භික්ඛවෙ සමාධිභාවනා භාවිතා බහුලිකතා සතිසම්පජ්ඣාය සංවත්තති.

අභි භික්ඛවෙ සමාධිභාවනා භාවිතා බහුලිකතා ආසවානං බයාය සංවත්තති.

කතමා ව භික්ඛවෙ සමාධිභාවනා භාවිතා බහුලිකතා දිට්ඨධම්මසුඛ-
විහාරාය සංවත්තති:

ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු විවිධව කාමෙහි - පෙ - වතුන්. කුතං උප-
සම්පජ්ඣා විහරති. අයං වුවහි භික්ඛවෙ සමාධිභාවනා භාවිතා බහුලිකතා
දිට්ඨධම්මසුඛවිහාරාය සංවත්තති.

කතමා ව භික්ඛවෙ සමාධිභාවනා භාවිතා බහුලිකතා ඤාණදස්සන-
පටිලාභාය සංවත්තති:

ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු ආලෝකසඤ්ඤා මනසි කරොති, දිව්‍යසඤ්ඤා
අබ්ධිතා, යථා දිව්‍ය තථා රතනං, යථා රතනං තථා දිව්‍ය. ඉති විවිධව
වෙනසා අපරිශෝකශෝක සප්තභාසං විතතා භාවෙති. අයං භික්ඛවෙ
සමාධිභාවනා භාවිතා බහුලිකතා ඤාණදස්සනපටිලාභාය සංවත්තති.

කතමා ව භික්ඛවෙ සමාධිභාවනා භාවිතා බහුලිකතා සතිසම්පජ්ඣාය
සංවත්තති:

ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛුභො විදිතා වෙදනා උපපජ්ජන්ති. විදිතා උපධි -
හන්ති. විදිතා අබ්‍යන්ධං ගමන්ති. විදිතා සඤ්ඤා -පෙ- විදිතා විතක්කා
උපපජ්ජන්ති විදිතා උපධිහන්ති. විදිතා අබ්‍යන්ධං ගමන්ති. අයං භික්ඛවෙ
සමාධිභාවනා භාවිතා බහුලිකතා සතිසම්පජ්ඣාය සංවත්තති.

කතමා ව භික්ඛවෙ සමාධිභාවනා භාවිතා බහුලිකතා ආසවානං බයාය
සංවත්තති:

ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු පඤ්චුපාදනකකිකේසු උදයබ්‍යයානුපස්සී විහරති.
ඉති රූපා, ඉති රූපස්ස සමුදයො, ඉති රූපස්ස අත්ථිගමො. ඉති වෙදනා,
ඉති වෙදනාය සමුදයො, ඉති වෙදනාය අත්ථිගමො. ඉති සඤ්ඤා, ඉති සඤ්ඤාය
සමුදයො, ඉති සඤ්ඤාය අත්ථිගමො. ඉති සංඛාරා, ඉති සංඛාරානං සමුදයො,
ඉති සංඛාරානං අත්ථිගමො. ඉති විඤ්ඤාණං, ඉති විඤ්ඤාණස්ස සමුදයො, ඉති
විඤ්ඤාණස්ස අත්ථිගමො. අයං භික්ඛවෙ සමාධිභාවනා භාවිතා බහුලි-
කතා ආසවානං බයාය සංවත්තති.

ඉමා බො භික්ඛවෙ චතස්සො සමාධිභාවතා.

ඉදංඤ්ච පන මෙතං භික්ඛවෙ සංකාය භාසිතං පාරායනෙ පුණ්ණක-
පඤ්ඤා:

- 104 සංකාය ලොකසමිං පරොවරාති¹ යසයිඤ්ජිතං තත්ථි කුභිඤ්චි ලොකෙ,
සනෙතා විට්ඨමො අතීඝො නිරාසො අතාරි සො ජාතිජරන්ති බ්‍රුමිති.

4. 1. 5. 2.

[පඤ්ඤාව්‍යාකරණ සූතනං]

42. චත්තාරිමාති භික්ඛවෙ පඤ්ඤාව්‍යාකරණාති, කතමාති චත්තාරි:

අත්ථි භික්ඛවෙ පඤ්ඤා එකංසව්‍යාකරණීයො, අත්ථි භික්ඛවෙ පඤ්ඤා
විභජ්ජ ව්‍යාකරණීයො, අත්ථි භික්ඛවෙ පඤ්ඤා පටිපුච්ඡ ව්‍යාකරණීයො,
අත්ථි භික්ඛවෙ පඤ්ඤා ධපතීයො.

ඉමාති බො භික්ඛවෙ චත්තාරි පඤ්ඤාව්‍යාකරණාතිති.

105. එකංසව්‍යවනං එකං විභජ්ජ වචනාපරං,
තතීයං පටිපුච්ඡෙත්ථය්‍ය චතුත්ථං පන ධාපයෙ.

106. යො ච තෙසං තත්ථ තත්ථ ජානාති අනුබම්මතං,
චතුපඤ්ඤාස්ස කුසලො ආහු භික්ඛුං තථාපිධං.

107. දුරාසද්දෙ දුපපසභො ගම්භිරො දුපපධංසියො²
අපො අතෙථ අතෙථ ච උභයස්ස හොති කොවිද්දො.³

108. අතත්ථං පරිවජ්ජෙති අත්ථං ගණනාති පණ්ණිතො,
අත්ථාභිසමයා ධිරො පණ්ණිතොති පට්ඨව්‍යති.

4. 1. 5. 3.

[පඨමකොධගරුසූතනං]

43. චත්තාරො'මෙ භික්ඛවෙ පුග්ගලා සනෙතා සංවිජ්ජමානා ලොකසමිං.
කතමෙ චත්තාරො:

කොධගරු න සද්ධම්මගරු, මික්ඛගරු න සද්ධම්මගරු, ලාභගරු න
සද්ධම්මගරු, සකකාරගරු න සද්ධම්මගරු.

ඉමෙ බො භික්ඛවෙ චත්තාරො පුග්ගලා සනෙතා සංවිජ්ජමානා ලොකසමිං.

චත්තාරො'මෙ භික්ඛවෙ පුග්ගලා සනෙතා සංවිජ්ජමානා ලොකසමිං.
කතමෙ චත්තාරො:

සද්ධම්මගරු න කොධගරු, සද්ධම්මගරු න මික්ඛගරු, සද්ධම්මගරු න
ලාභගරු, සද්ධම්මගරු න සකකාරගරු.

ඉමෙ බො භික්ඛවෙ චත්තාරො පුග්ගලා සනෙතා සංවිජ්ජමානා
ලොකසමිනති.

109. කොධිකිකිගරු භික්ඛු ලාභසක්කාරගාරවො,
ත තෙ ධම්මෙ විරුහනති සමමාසමුද්ධදෙසිතෙ.
110. යෙ ව සද්ධම්මගරුතො විහංසු විහරන්ති ව,
තෙ වෙ ධම්මෙ විරුහන්ති සමමාසමුද්ධදෙසිතෙති.

4. 1. 5. 4.

[දුතියකොධගරුසුතං]

44. වත්තාරො'මෙ භික්ඛවෙ අසද්ධම්මා. කතමෙ වත්තාරො?

කොධගරුතා න සද්ධම්මගරුතා, මකිගරුතා න සද්ධම්මගරුතා,
ලාභගරුතා න සද්ධම්මගරුතා, සක්කාරගරුතා න සද්ධම්මගරුතා.

ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ වත්තාරො අසද්ධම්මා.

වත්තාරො'මෙ භික්ඛවෙ සද්ධම්මා. කතමෙ වත්තාරො?

සද්ධම්මගරුතා න කොධගරුතා, සද්ධම්මගරුතා න මකිගරුතා,
සද්ධම්මගරුතා න ලාභගරුතා, සද්ධම්මගරුතා න සක්කාරගරුතා.

ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ වත්තාරො සද්ධම්මාති.

111. කොධිකිකිගරු භික්ඛු ලාභසක්කාරගාරවො,
සුඛෙතො පුතිබ්බිථං ව සද්ධම්මෙ භ විරුහති.

112. යෙ ව සද්ධම්මගරුතො විහංසු විහරන්ති ව,
තෙ වෙ ධම්මෙ විරුහන්ති සෙනහමිකායමිවොසධාති.

4. 1. 5. 5

[පස්මගෙතිහසසුතං]

45. එකං සමයං භගවා ඝාච්ඡමයං විහරති ජෙතවනෙ අනාඨපිණ්ඩි-
කස්ස ආරාමෙ.

අථ ඛො ගෙතිහසෙස්ස දෙවපුරොත්තො අභිකක්කන්තාය රත්තියා අභිකක්කන්ත-
වණෙණා කෙවලකප්පං ජෙතවනං ඔහාසෙත්වා යෙන භගවා තෙනුපසඬකම්,
උපසඬකම්ත්වා භගවන්තං අභිවාදෙත්වා එකමන්තං අධ්දාසි. එකමන්තං
සිතො ඛො ගෙතිහසෙස්ස දෙවපුරොත්තො භගවන්තං එතදවොච:

යථ ඛො භනෙත්ත ජායති, න ජීයති, න මීයති, න චචති, න උපපජ්ජති, සත්තං භු ඛො භනෙත ගමනෙත ලොකස්ස අන්තං¹ ඤාතුං වා දට්ඨං වා පාපුණ්ණිභූ වාති?

යථ ඛො ආට්ඨසො න ජායති, න ජීයති, න මීයති, න චචති, න උපපජ්ජති. තාහන්තං ගමනෙත ලොකස්ස අන්තං ඤාතය්‍යං දට්ඨය්‍යං පත්තය්‍යන්ති වදමි.

අච්ඡරියමහනෙත, අබ්‍යුත්තමහනෙත, යාව සුභාසිතං විදමහනෙත භගවතා, යථ ඛො ආට්ඨසො න ජායති න ජීයති න මීයති න චචති න උපපජ්ජති, තාහන්තං ගමනෙත ලොකස්ස අන්තං ඤාතය්‍යං දට්ඨය්‍යං පත්තය්‍යන්ති වදමි.

භූතපුබ්බං භනෙත, රොතිතස්සො නාම ඉසි අභොසිං භොජ්ජනෙතා ඉද්ධිමා වෙභාසඛගමො. තස්ස මග්ගං භනෙත ඵවරුපො ජවො අභොසි, සෙය්‍යථාපි නාම දලුඛධම්මො² ධනුග්ගභො සික්ඛිතො කතහත්ථො කතුපා-සනො ලුහුකෙත අසතෙත අප්පකසිරෙන තිරිඨං නාලච්ඡායං අතිපාතෙය්‍ය.

ඵවරුපො පදච්ඡිතාරො අභොසි, සෙය්‍යථාපි නාම පුරන්ධිමා සමුද්දා පච්ඡිමො සමුද්දො.

තස්ස මග්ගං භනෙත ඵවරුපෙන ජවෙන සමන්තාගතස්ස ඵවරුපෙන ච පදච්ඡිතාරෙන, ඵවරුපං ඉච්ඡාගතං උපපජ්ජි අහං ගමනෙත ලොකස්ස අන්තං පාපුණ්ණියාමිති.

සො ඛො අහං භනෙත අඤ්ඤත්‍රෙව අසිතපිතබාසිතසාසිතා, අඤ්ඤත්‍ර උච්චාරපස්සාවකමමා, අඤ්ඤත්‍ර නිද්දාකිලමථපච්චිතොදනා, වස්සසතාසුකො වස්සසතථී වස්සසතං ගන්තා අප්පකාව ලොකස්ස අන්තං අන්තරායෙව කාලකතො.

අච්ඡරියං භනෙත අබ්‍යුත්තං භනෙත යාව සුභාසිතං විදමහනෙත භගවතා, යථ ඛො ආට්ඨසො න ජායති න ජීයති න මීයති න චචති න උපපජ්ජති, තා-හන්තං ගමනෙත ලොකස්ස අන්තං ඤාතය්‍යං දට්ඨය්‍යං පත්තය්‍යන්ති වදමි.

යථ ඛො ආට්ඨසො න ජායති න ජීයති න මීයති න චචති න උපපජ්ජති, තාහන්තං ගමනෙත ලොකස්ස අන්තං ඤාතය්‍යං දට්ඨය්‍යං පත්තය්‍යන්ති වදමි. න වාහං ආට්ඨසො අප්පකාව ලොකස්ස අන්තං දුක්ඛස්ස අන්තාතිරිඨං වදමි. අපිවාහං ආට්ඨසො ඉද්ධිමං යෙව බ්‍යාමමනෙත කලෙබරෙ සඤ්ඤාදිගි සමනකෙ ලොකඤ්ඤා පඤ්ඤාපෙමි. ලොකසමුදයඤ්ඤා ලොක-නිරෝධඤ්ඤා ලොකනිරෝධගාමිනිඤ්ඤා පටිපදනාති.

113. ගමනෙත න පතතබ්බො ලොකස්සනොතා කුදුවනං,
න ව අපභාසා ලොකනතං දුක්ඛා අත්ථ පමොචනං.
114. තස්මා හවෙ ලොකවිදු සුමෙධො ලොකනතාගු වුසිනමුහවරියො,
ලොකස්ස අනතං සමිතාථි ඤාතො තාසිංසති¹ ලොකමිමං පරඤ්චාතී.

4. 1 5. 6

[දුතියරොහිතස්සසුතාං]

46. අථ බො භගවා තස්සා රතතියා අවචයෙන භික්ඛු ආමනොසි:
ඉමං භික්ඛවෙ රතතියං රොහිතස්සා දෙවපුතොතා අභික්ඛනතාය රතතියා
අභික්ඛනතවණ්ණො කෙවලකපං ජෙනවතං ඔනාසෙඤා යෙනාහං
තෙත්ථපසංඛාති, උපසංඛාමිතොං අභිවාදෙතො එකමනතං අට්ඨාසි, එකමනතං
සීහො බො භික්ඛවෙ රොහිතස්සා දෙවපුතොතා මං එතදවොච:

යත්ථ නු බො භනෙතා ත ජායති න ජියති න මියති න වචති න
උපපජ්ජති. සකකා නු බො සො භනෙත ගමනෙත ලොකස්ස අනතං ඤාතුං
වා දට්ඨං වා පාපුණ්ණිං වාතී.

එවං වුතොත අහං භික්ඛවෙ රොහිතස්සා දෙවපුතතං එතදවොච:
යත්ථ බො ආවුසො ත ජායති න ජියති න මියති න වචති න උපපජ්ජති.
තාහනතං ගමනෙත ලොකස්ස අනතං ඤාතය්‍යා දට්ඨය්‍යා පතතය්‍යානති²
වදමිති.

එවං වුතොත භික්ඛවෙ රොහිතස්සා දෙවපුතොතා මං එතදවොච:
අච්ඡරියං භනෙත අබ්බතං භනෙත යාව සුභාසිතං විදං භනෙත භගවතා,
යත්ථ බො ආවුසො ත ජායති න ජියති න මියති න වචති න උපපජ්ජති.
තාහනතං ගමනෙත ලොකස්ස අනතං ඤාතය්‍යා දට්ඨය්‍යා පතතය්‍යානති³
වදමිති.

භුතපුබ්බාහං භනෙත රොහිතස්සා තාම ඉසි අහොසිං හොජ්ජතොතා
ඉද්ධිමා වෙහාසංඛාමො, තස්ස මය්‍යා භනෙත එවරුපො ජවො අහොසි:
සෙය්‍යථාපි තාම දලහධමෙමා⁴ ධනුග්ගහො සිතඤ්ඤා කතහත්ථො කතුපාසනො
ලහුකෙත අසතෙත අපාකසිරොත තිරියං තාලච්ඡායං අතිපාතෙය්‍ය.

එවරුපො පදවිතිහාරො අහොසි, සෙය්‍යථාපි තාම පුරජාමා සමුද්දා
පච්ඡමො සමුද්දො, තස්ස මය්‍යා භනෙත එවරුපෙන ජවෙන සමනනාගතස්ස
එවරුපෙන ව පදවිතිහාරෙන, එවරුපං ඉච්ඡාගතං උපපජ්ජි අහං ගමනෙත
ලොකස්සනතං පාපුණ්ණියාමිති.

යො බො අහං භනෙත අඤ්ඤානුව අසිතපිතබාසිතසාසිතා අඤ්ඤානු
උච්චාරපය්‍යාවකමො අඤ්ඤානු නිද්දාකිලමථපට්ඨිකොදනා වය්‍යසතාසුකො
වය්‍යසතථිථි වය්‍යසතං ගනත්වා අපභාසාව ලොකස්ස අනතං අනතරුගෙම⁴
කාලකතො.

1 නා සිසති - මජ්ඣං. 2 ඤාතෙය්‍යා, දට්ඨෙය්‍යා පතතෙය්‍යානති - කාන්ථි.

3 දලහධමො - මජ්ඣං. 4 අනතරා - කාන්ථි මජ්ඣං.

අච්ඡේදයං භනෙන, අඛණ්ඩං භනෙන, යාව සුභාසිතං විදං භනෙන භගවතා යත්ථ ඛො ආට්ඨසො න ජායති න ජීයති න මීයති න චචති න උපපජ්ජති නාහං තං ගමනෙන ලොකස්ස අනතං ඤානයං දට්ඨයං පතතයන්නති වදාමිති.

එවං චුතෙන අහං භික්ඛවෙ රුහිතස්සං දෙවපුත්තං එතදවොචං: යත්ථ ඛො ආට්ඨසො න ජායති න ජීයති න මීයති න චචති න උපපජ්ජති, නාහං තං ගමනෙන ලොකස්ස අනතං ඤානයං දට්ඨයං පතතයන්නති වදාමිති. න වාහං ආට්ඨසො අපපඤ්ච ලොකස්ස අනතං දුක්ඛස්ස අනතකිරියං වදාමි. අපි වාහං ආට්ඨසො ඉමස්මිං යෙව බ්‍යාමමනෙන කලෙඛරෙ සඤ්ඤාමති සමනකෙ ලොකඤ්ච පඤ්ඤාපෙමි ලොකසමුදයඤ්ච ලොකනිරුධංඤ්ච ලොක-නිරුධගාමිනීඤ්ච පටිපදන්නති.

115. ගමනෙන න පතතබ්බො ලොකස්සනො: කුදවතං,
න ච අපපඤ්ච ලොකනතං දුක්ඛං අත්ථි පමොවතං.

116. තස්මා භවෙ ලොකවිදු සුමෙධො ලොකනතගු චුසිතඛුභවචරියො,
ලොකස්ස අනතං සමිතාච්ඡි ඤාතො තාසිංසති ලොකමිමං පරඤ්චාති.

4. 1. 6. 7

[සුවිදුරවිදුරසුත්තං]

47. වත්තාරිමාති භික්ඛවෙ සුවිදුරවිදුරාති. කතමාති වත්තාරි?

තභං ච භික්ඛවෙ පඨථි ව, ඉදං පඨමං සුවිදුරවිදුරෙ. ඔරිමඤ්ච භික්ඛවෙ තීරං සමුද්දස්ස පාරිමඤ්ච තීරං, ඉදං දුතියං සුවිදුරවිදුරෙ. යතො ච භික්ඛවෙ වෙරොවතො අඛණ්ඩදෙති, යත්ථ ච අත්ථමෙති, ඉදං තතියං සුවිදුරවිදුරෙ. සතඤ්ච භික්ඛවෙ ධම්මො අසතඤ්ච ධම්මො, ඉදං චතුත්ථං සුවිදුරවිදුරෙ. ඉමානි ඛො භික්ඛවෙ වත්තාරි සුවිදුරවිදුරාතීති.

117. තභං ච දුරෙ පඨථි ව දුරෙ පාරං සමුද්දස්ස තදහු දුරෙ,
යතො ච වෙරොවතො අඛණ්ඩදෙති පහඬකරො යත්ථ ච අත්ථමෙති.

118. තතො භවෙ දුරතරං වදන්ති සතඤ්ච ධම්මං අසතඤ්ච ධම්මං,
අබ්‍යාසිකො හොති සතං සමාගමො යාවමපි² තිට්ඨයා
තථෙව හොති,
බ්‍රහ්මං හි වෙති අසතං සමාගමො තස්මා සතං
ධම්මො අසබ්බි ආරකාති.

4. 1 5. 8.

[විසාඛස්සුතං]

48. එකං සමයං භගවා සාඛස්සීයං විහරති ඡේතවනො අනාථපිණ්ඩකස්ස ආරාමෙ. තෙන ඛො පන සමයෙන ආයසවා විසාඛො පඤ්චාලිපුතො¹ උපට්ඨානසාලායං භික්ඛු ධම්මියා කථාය සන්දස්සෙති සමාදපෙති සමුත්තො-
ජේති සමපහංසෙති පොරියා වාචාය විස්සට්ඨාය අනෙලගලාය අත්ථස්ස විඤ්ඤාපතියා පරියාපන්නාය අතිස්සිතාය.

අථ ඛො භගවා සායනභසමයං පඤ්චාලානා වුට්ඨිතො යෙනුපට්ඨානසාලා තෙනුපසඛිකම්. උපසඛිකම්භි පඤ්ඤානො ආසනෙ නිසීදි. නිසජ්ජ ඛො භගවා භික්ඛු ආමනෙතසි; කො හු ඛො භික්ඛවෙ උපට්ඨානසාලායං භික්ඛු ධම්මියා කථාය සන්දස්සෙති සමාදපෙති සමුත්තොජේති සමපහංසෙති පොරියා වාචාය විස්සට්ඨාය අනෙලගලාය අත්ථස්ස විඤ්ඤාපතියා පරියාපන්නාය අතිස්සිතායාති.

ආයසවා භනෙත විසාඛො පඤ්චාලිපුතො උපට්ඨානසාලායං භික්ඛු ධම්මියා කථාය සන්දස්සෙති සමාදපෙති සමුත්තොජේති සමපහංසෙති පොරියා වාචාය විස්සට්ඨාය අනෙලගලාය අත්ථස්ස විඤ්ඤාපතියා පරියාපන්නාය අතිස්සිතායාති.

අථ ඛො භගවා ආයසවනං විසාඛං පඤ්චාලිපුතං එතදවොච: සාඛු සාඛු විසාඛ, සාඛු ඛො තං විසාඛ භික්ඛු ධම්මියා කථාය සන්දස්සෙති සමාදපෙති සමුත්තොජේති සමපහංසෙති පොරියා වාචාය විස්සට්ඨාය අනෙල-
ගලාය අත්ථස්ස විඤ්ඤාපතියා පරියාපන්නාය අතිස්සිතායාති.

119. න භාසමානං ජාතනති මස්සං බාලෙහි පණ්ඩිතං,
භාසමානඤ්ච ජාතනති දෙසෙනතං අමතං පදං.

120. භාසයෙ ජොතයෙ ධම්මං පග්ගණෙන ඉසිතං ධජං,
සුභාසිතධජා ඉසයො ධම්මො හි ඉසිතං ධජොති.

4. 1. 5. 9

[විපලාසස්සුතං]

49. වත්තාරො'මෙ භික්ඛවෙ සඤ්ඤාච්චලාසා විත්තච්චලාසා දිට්ඨි-
විපලාසා. කතමෙ වත්තාරො?.

අතිච්ච භික්ඛවෙ නිච්චනති සඤ්ඤාච්චලාසො විත්තච්චලාසො දිට්ඨි-
විපලාසො. දුකෙඛ භික්ඛවෙ සුඛනති සඤ්ඤාච්චලාසො විත්තච්චලාසො
දිට්ඨිවිපලාසො. අනාගතති භික්ඛවෙ අත්තාති සඤ්ඤාච්චලාසො
විත්තච්චලාසො දිට්ඨිවිපලාසො. අසුභෙ භික්ඛවෙ සුභනති සඤ්ඤා-
විපලාසො විත්තච්චලාසො දිට්ඨිවිපලාසො. ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ වත්තාරො
සඤ්ඤාච්චලාසා විත්තච්චලාසා දිට්ඨිවිපලාසා.

1. පඤ්චාලපුතො. මජ්ඣ.

වහතාරො'මෙ භික්ඛවෙ න සඤ්ඤවිපල්ලාසො න විහතවිපල්ලාසො න දිට්ඨිවිපල්ලාසො. කතමෙ වහතාරො?

අනිච්ච භික්ඛවෙ අනිච්චතාති න සඤ්ඤවිපල්ලාසො න විහතවිපල්ලාසො න දිට්ඨිවිපල්ලාසො. දුකෙහි භික්ඛවෙ දුකඛතාති න සඤ්ඤවිපල්ලාසො න විහතවිපල්ලාසො න දිට්ඨිවිපල්ලාසො. අතතතති භික්ඛවෙ අතතතාති න සඤ්ඤවිපල්ලාසො න විහතවිපල්ලාසො න දිට්ඨිවිපල්ලාසො. අසුභෙ භික්ඛවෙ අසුභතාති න සඤ්ඤවිපල්ලාසො න විහතවිපල්ලාසො න දිට්ඨිවිපල්ලාසො.

ඉමෙ බො භික්ඛවෙ වහතාරො න සඤ්ඤවිපල්ලාසො න විහතවිපල්ලාසො න දිට්ඨිවිපල්ලාසොති.

121. අනිච්ච නිච්චසඤ්ඤාදිතො දුකෙහි ව සුඛසඤ්ඤාදිතො, අතතතති ව අතතාති අසුභෙ සුභසඤ්ඤාදිතො.
122. මිච්ඡාදිට්ඨිතතා සත්තා බිහත්තිහතා, විසඤ්ඤාදිතො, තෙ යොගස්සත්තා මාරස්ස අයොගකෙතිතො ජනා.
123. සත්තා ගච්ඡන්ති සංසාරං ජාතිමරණගාමිතො, යද ව බුද්ධා ලොකස්මිං උපපජ්ජන්ති පහසිකරා.
124. තෙමං ධම්මං¹ පකාසෙතති දුක්ඛපසමභාමිතං, තෙසං සුඤ්ඤාන සප්පඤ්ඤ සම්මතං පච්චලද්ධි තෙ.²
125. අනිච්චං අනිච්චතො දකුට්ඨං දුක්ඛමඤ්ඤා දුක්ඛතො, අතතතති අතතතාති අසුභං අසුභතඤ්ඤා, සම්මාදිට්ඨිසම්මාදානා සම්මං දුක්ඛං උපච්චගුන්ති.

4. 1. 5. 10.

[උපකක්ඛිලෙසසුත්තං]

50. වහතාරො'මෙ භික්ඛවෙ වඤ්ඤිමසුරියානං උපකක්ඛිලෙසො යෙහි උපකක්ඛිලෙසෙහි උපකක්ඛිලිට්ඨා වඤ්ඤිමසුරියා න තපනති න භාසන්ති න විරෝචන්ති. කතමෙ වහතාරො?

අබ්භා භික්ඛවෙ වඤ්ඤිමසුරියානං උපකක්ඛිලෙසො යෙන උපකක්ඛිලෙසෙන උපකක්ඛිලිට්ඨා වඤ්ඤිමසුරියා න තපනති න භාසන්ති න විරෝචන්ති. මහිකා,³ භික්ඛවෙ වඤ්ඤිමසුරියානං උපකක්ඛිලෙසො යෙන උපකක්ඛිලෙසෙන උපකක්ඛිලිට්ඨා වඤ්ඤිමසුරියා න තපනති න භාසන්ති න විරෝචන්ති. බුමරපො⁴ භික්ඛවෙ වඤ්ඤිමසුරියානං උපකක්ඛිලෙසො යෙන උපකක්ඛිලෙසෙන උපකක්ඛිලිට්ඨා වඤ්ඤිමසුරියා න තපනති න භාසන්ති න විරෝචන්ති. රුහු භික්ඛවෙ අසුරිකො වඤ්ඤිමසුරියානං උපකක්ඛිලෙසො යෙන උපකක්ඛිලෙසෙන උපකක්ඛිලිට්ඨා වඤ්ඤිමසුරියා න තපනති න භාසන්ති න විරෝචන්ති. ඉමෙ බො භික්ඛවෙ වහතාරො වඤ්ඤිමසුරියානං උපකක්ඛිලෙසො යෙහි උපකක්ඛිලෙසෙහි උපකක්ඛිලිට්ඨා වඤ්ඤිමසුරියා න තපනති න භාසන්ති න විරෝචන්ති.

1. පන ඉමං - මජ්ඣ.

2. පච්චලද්ධි - මජ්ඣ. පච්චලද්ධි-සි. බු.

3. මහිකා - සත්තා.

4. බුමරපො - මජ්ඣ.

එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ චතතාරො සමණ්ණාභමණානං උපකක්ඛිලෙසො යෙහි උපකක්ඛිලෙසෙහි උපකක්ඛිලිට්ඨා එකෙ සමණ්ණාභමණා න තපනති න භාසනති න විරොවනති. කතමෙ චතතාරො?

සනති භික්ඛවෙ එකෙ සමණ්ණාභමණා සුරං පිචනති මෙරයං, සුරා-
මෙරයපානා අප්පට්ඨිරතා. අයං භික්ඛවෙ පඤ්ඤා සමණ්ණාභමණානං
උපකක්ඛිලෙසො යෙන උපකක්ඛිලෙසෙන උපකක්ඛිලිට්ඨා එකෙ සමණ්ණාභමණා
න තපනති න භාසනති න විරොවනති. සනති භික්ඛවෙ එකෙ සමණ-
ණාභමණා මෙට්ඨනං ධම්මං පඤ්ඤවනති මෙට්ඨනස්මා ධම්මා අප්පට්ඨිරතා. අයං
භික්ඛවෙ දුතියො සමණ්ණාභමණානං උපකක්ඛිලෙසො යෙන උපකක්ඛිලෙසෙන
උපකක්ඛිලිට්ඨා එකෙ සමණ්ණාභමණා න තපනති න භාසනති න විරොවනති.
සනති භික්ඛවෙ එකෙ සමණ්ණාභමණා ජාතරූපරජනං සාදිසනති ජාතරූප-
රජතපට්ඨගහණා අප්පට්ඨිරතා. අයං භික්ඛවෙ තතියො සමණ්ණාභමණානං
උපකක්ඛිලෙසො යෙන උපකක්ඛිලෙසෙන උපකක්ඛිලිට්ඨා එකෙ සමණ්ණාභමණා
න තපනති න භාසනති න විරොවනති. සනති භික්ඛවෙ එකෙ සමණ-
ණාභමණා මිච්ඡාජ්චෙන ජීවනති මිච්ඡාජීවා අප්පට්ඨිරතා. අයං භික්ඛවෙ
චතුස්මො සමණ්ණාභමණානං උපකක්ඛිලෙසො යෙන උපකක්ඛිලෙසෙන උපකක්ඛි-
ලිට්ඨා එකෙ සමණ්ණාභමණා න තපනති න භාසනති න විරොවනති. ඉමෙ
ඛො භික්ඛවෙ චතතාරො සමණ්ණාභමණානං උපකක්ඛිලෙසො යෙහි උපකක්ඛිලෙ-
සෙහි උපකක්ඛිලිට්ඨා එකෙ සමණ්ණාභමණා න තපනති න භාසනති න
විරොවනතිති.

126. රාගදොසපරික්කිට්ඨා එකෙ සමණ්ණාභමණා,
අවිජ්ජානීට්ඨතා පොසා පියරූපාභිතඤ්ඤා.
127. සුරං පිචනති මෙරයං පටිසෙවනති මෙට්ඨනං,
රජනං ජාතරූපඤ්ඤා සාදිසනති අවිදුසු.
128. මිච්ඡාජ්චෙන ජීවනති එකෙ සමණ්ණාභමණා,
එතෙ උපකක්ඛිලෙසො චුත්තා බුද්ධොපද්ධිවිබඤ්ඤා.
129. යෙහි උපකක්ඛිලිට්ඨා¹ එකෙ සමණ්ණාභමණා,
න තපනති න භාසනති අදබ්බවා² සරජාපගා.
130. අකුකාරෙන මනඤ්ඤා තණ්හාදසා සතෙතතිකා,
විබෙසනති කට්ඨං කොරං ආදිසනති පුතඛගවනති.

ශේඨිතස්සමග්ගො පඤ්ඤමො.

නසද්දුතනං:

සමාධි පඤ්ඤා දො කොධා රොහිතස්සාපරෙ දුවො,
සුච්ඡර්චිතාඛා විපල්ලාසො උපකක්ඛිලෙසෙන තෙ දසාති.

සස්මො පණ්ණාසකො.

1. යෙහි උපකක්ඛිලෙසෙහි - මෙරයං.

2. අද්දුතනා සරජාපගා - මෙරයං.

2. දුතියො පණණාසකො.

1. පුඤ්ඤාභිසංථදවගෙගා.

4. 2. 1. 1.

[පඨමපුඤ්ඤාභිසංඤ්ඤාතං]

[සාවන්තිදුතං :]

1. වතතාරො'මෙ භික්ඛවෙ පුඤ්ඤාභිසංඤ්ඤා කුසලාභිසංඤ්ඤා සුඛස්සාභාරා සොවග්ගිකා සුඛවිපාකා සග්ගසංවත්තනිකා ඉට්ඨාය කන්තාය මනාපාය භිතාය සුඛාය සංවත්තනති. කතමෙ වතතාරො?

යස්ස භික්ඛවෙ භික්ඛු විවරං පරිභුඤ්ඤාමානො අප්පමාණං වෙතොසමාධිං උපසම්පජ්ජති විහරති. අප්පමාණො තස්ස පුඤ්ඤාභිසංඤ්ඤා කුසලාභිසංඤ්ඤා සුඛස්සාභාරො සොවග්ගිකො සුඛවිපාකො සග්ගසංවත්තනිකො ඉට්ඨාය කන්තාය මනාපාය භිතාය සුඛාය සංවත්තනති.

යස්ස භික්ඛවෙ භික්ඛු පිණ්ඩපාතං පරිභුඤ්ඤාමානො අප්පමාණං වෙතොසමාධිං උපසම්පජ්ජති විහරති, අප්පමාණො තස්ස පුඤ්ඤාභිසංඤ්ඤා කුසලාභිසංඤ්ඤා සුඛස්සාභාරො සොවග්ගිකො සුඛවිපාකො සග්ගසංවත්තනිකො ඉට්ඨාය කන්තාය මනාපාය භිතාය සුඛාය සංවත්තනති.

යස්ස භික්ඛවෙ භික්ඛු සේනාසනං පරිභුඤ්ඤාමානො අප්පමාණං වෙතොසමාධිං උපසම්පජ්ජති විහරති, අප්පමාණො තස්ස පුඤ්ඤාභිසංඤ්ඤා කුසලාභිසංඤ්ඤා සුඛස්සාභාරො සොවග්ගිකො සුඛවිපාකො සග්ගසංවත්තනිකො ඉට්ඨාය කන්තාය මනාපාය භිතාය සුඛාය සංවත්තනති.

යස්ස භික්ඛවෙ භික්ඛු ගිලානපට්ඨයභෙසජ්ජපරිකාරං පරිභුඤ්ඤාමානො අප්පමාණං වෙතොසමාධිං උපසම්පජ්ජති විහරති, අප්පමාණො තස්ස පුඤ්ඤාභිසංඤ්ඤා කුසලාභිසංඤ්ඤා සුඛස්සාභාරො සොවග්ගිකො සුඛවිපාකො සග්ගසංවත්තනිකො ඉට්ඨාය කන්තාය මනාපාය භිතාය සුඛාය සංවත්තනති.

ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ වතතාරො පුඤ්ඤාභිසංඤ්ඤා කුසලාභිසංඤ්ඤා සුඛස්සාභාරා සොවග්ගිකා සුඛවිපාකා සග්ගසංවත්තනිකා ඉට්ඨාය කන්තාය මනාපාය භිතාය සුඛාය සංවත්තනති

ඉමෙහි ව පත භික්ඛවෙ වතුහි පුඤ්ඤාභිසංඤ්ඤා කුසලාභිසංඤ්ඤා සමන්තාගතස්ස අරියසාවකස්ස න සුඤ්ඤා පමාණං ගතෙතුං,¹ එතතකො පුඤ්ඤාභිසංඤ්ඤා කුසලාභිසංඤ්ඤා සුඛස්සාභාරො සොවග්ගිකො සුඛවිපාකො සග්ගසංවත්තනිකො ඉට්ඨාය කන්තාය මනාපාය භිතාය සුඛාය සංවත්තනති. අථ ඛො අසඬ්ඛෙය්‍යො අප්පමෙය්‍යො මහාපුඤ්ඤාකඛකොච්චො සඬ්ඛං ගවජ්ජති.

1. ගතෙතුං, - ක.

සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ මහාසමුද්දෙ න සුකරං උදකස්ස පමාණං ගහෙවුං එතතකානි උදකාලුහකානීති වා එතතකානි උදකාලුහකසතානීති වා එතතකානි උදකාලුහකසහස්සානීති වා එතතකානි උදකාලුහකසහස්සායානීති වා. අථ බො අසඬේයො අප්පමේයො මහාඋදකකනිකොඤ්චෙව සඬිං ගව්ඡති. එවමෙව බො භික්ඛවෙ ඉමෙහි වතුහි පුඤ්ඤනිසද්දෙහි කුසලාභිසද්දෙහි සමන්තාගතස්ස අරියසාවකස්ස න සුකරං පුඤ්ඤස්ස පමාණං ගහෙවුං, එතතකො පුඤ්ඤනිසද්දෙ කුසලාභිසද්දෙ සුඛස්සාභාරො සොවග්ගිකො සුඛවිපාකො සග්ගසංවතනනිකො ඉට්ඨාය කන්තාය මනාපාය භිතාය සුඛාය සංවතනනීති. අථ බො අසඬේයො අප්පමේයො මහාපුඤ්ඤකනිකොඤ්චෙව සඬිං ගව්ඡතීති.

1. මහොදධිං අපරිමිතං මහාසරං බහුතෙරවං රතතගණනමාලයං¹,
තජ්ජො යථා තරගණසම්පසෙවිතා² පුටු සවනති උපයනති සාගරං.
2. එවං තරං අන්තදපාතවත්ථදං සෙය්‍යානිසජ්ජත්ථරණස්ස දයකං,
පුඤ්ඤස්ස ධාරා උපයනති පණ්ඩිතං තජ්ජො යථා වාරිවහාව සාගරන්ති.

4. 2. 1. 2.

[දුතියපුඤ්ඤනිසද්දසුභතං]

2. වතතාරො'මෙ භික්ඛවෙ පුඤ්ඤනිසද්දෙ කුසලාභිසද්දෙ සුඛස්සාභාරො සොවග්ගිකො සුඛවිපාකො සග්ගසංවතනනිකො ඉට්ඨාය කන්තාය මනාපාය භිතාය සුඛාය සංවතනනීති. කතමෙ වතතාරො?

ඉධ භික්ඛවෙ අරියසාවකො බුද්ධො අවෙච්චපසාදෙන සමන්තාගතො හොති: ඉතිපි සො හගවා අරහං සම්මාසම්බුද්ධො විජ්ජාවරණසම්පන්නො සුගයො ලොකවිදු අනුත්තරො පුරිසදම්මසාරපි සත්ථා දෙවමනුස්සානං බුද්ධො හගවාති. අයං භික්ඛවෙ පඤ්ඤො පුඤ්ඤනිසද්දෙ කුසලාභිසද්දෙ සුඛස්සාභාරො සොවග්ගිකො සුඛවිපාකො සග්ගසංවතනනිකො ඉට්ඨාය කන්තාය මනාපාය භිතාය සුඛාය සංවතනනීති.

පුතවපරං භික්ඛවෙ අරියසාවකො ධම්මෙ අවෙච්චපසාදෙන සමන්තාගතො හොති: සවාකබාතො හගවතා ධම්මො සන්ඤ්චිට්ඨිකො අකාලිකො එහිපසයිකො ඔපතයිකො පච්චන්තං වෙදිහබ්බො විඤ්ඤනීති. අයං භික්ඛවෙ දුතියො පුඤ්ඤනිසද්දෙ කුසලාභිසද්දෙ සුඛස්සාභාරො සොවග්ගිකො සුඛවිපාකො සග්ගසංවතනනිකො ඉට්ඨාය කන්තාය මනාපාය භිතාය සුඛාය සංවතනනීති.

1. රතතරොහමාලයං - ජේසං.

2. මව්ගණසම්පසෙවිතා - න්‍යා. ධා.

පුතවපරං භික්ඛවෙ අරියසාවකො සංකෙස අවෙච්චපසාදෙන සමනා-
ගතො හොති. සුපට්ඨනො ගතවතො සාවකසංඝො, උජ්ජුපට්ඨනො
ගතවතො සාවකසංඝො, ඤායපට්ඨනො ගතවතො සාවකසංඝො,
සාමිපට්ඨනො ගතවතො සාවකසංඝො, ඥාදිං වතාරි පුරිසයුගාති,
අට්ඨපුරිසපුග්ගා. එස ගතවතො සාවකසංඝො ආනුතෙයො පානුතෙයො
දකඛිණෙයො අඤ්ජුලිකරණීයො අනුහතරං පුඤ්ඤකෙතනං ලොකස්සාති.
අයං භික්ඛවෙ තතියො පුඤ්ඤතිසංඝෙ කුසලාභිසංඝෙ සුඛස්සාභාරෙ
සොවගිකො සුඛවිපාකො සග්ගසංවත්තනිකො ඉට්ඨාය කතතාය මනාපාය
තිකාය සුඛාය සංවත්තති.

පුතවපරං භික්ඛවෙ අරියසාවකො අරියකනනාති පීලෙහි සමනාගතො
හොති අබ්බෙඛති අච්ඡදෙති අසබලෙති අකමමාසෙති භුජියෙති පිඤ්ඤප-
සනෙති අපරුච්චෙති සමාධිසංවත්තනිකෙති. අයං භික්ඛවෙ වතුකො
පුඤ්ඤතිසංඝෙ කුසලාභිසංඝෙ සුඛස්සාභාරෙ සොවගිකො සුඛවිපාකො
සග්ගසංවත්තනිකො ඉට්ඨාය කතතාය මනාපාය තිකාය සුඛාය සංවත්තති.

ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ වත්තාරො පුඤ්ඤතිසංඝෙ කුසලාභිසංඝෙ සුඛස්සාභාරෙ
සොවගිකා සුඛවිපාකා සග්ගසංවත්තනිකා ඉට්ඨාය කතතාය මනාපාය
තිකාය සුඛාය සංවත්තන්ති.

3. යස්ස සද්ධා තථාගතෙ අවලා සුපතච්චිතා,
පීලඤ්ඤා යස්ස කල්පාණං අරියකනනං පසංසිතං.
4. සංකෙස පසාදො යස්සාති උජ්ජුතඤ්ඤා දස්සනං,
අද්ද්දොති තං ආනු අමොසං තස්ස ජිවිතං.
5. තස්මා සද්ධාඤ්ඤා පීලඤ්ඤා පසාදං ධම්මදස්සනං,
අනුසුඤ්ඤා මෙධාපී සරං බුද්ධානසාසනන්ති.

4. 2. 1. 3.

[පඨමසංවාසසුභතං]

3. එකං සමං ගතවා අනතරං ව මුඛරං අනතරං ව චෙරඤ්ජං
අද්ධානං ගතපට්ඨනො හොති. සම්බුද්ධා ඛො ගතපතී ව ගතපතාති යො ව
අනතරං ව මුඛරං අනතරං ව චෙරඤ්ජං අද්ධානං ගතපට්ඨනො හොති.
අථ ඛො ගතවා මග්ගා ඔක්කමම අඤ්ඤාපරස්මිං රුක්ඛමුලෙ නිසීදි*,
අඤ්ඤා¹ ඛො තෙ ගතපතී ව ගතපතාති යො ව ගතවත්තං අඤ්ඤාපරස්මිං
රුක්ඛමුලෙ නිසීත්තං. දිස්වා යෙන ගතවා තෙහුපසම්භවිස්සු. උපසම්භවිස්සා
ගතවත්තං අභිවාදෙවා එකමන්තං නිසීදිස්සු. එකමන්තං නිසීදො ඛො තෙ
ගතපතී ව ගතපතාති යො ව ගතවා එතදවොච:

වත්තාරො'මෙ ගතපතයො සංවාසා. තතමෙ වත්තාරො?

ජවො ජවාය සද්ධිං සංවසති, ජවො දෙවො සද්ධිං සංවසති, දෙවො
ජවාය සද්ධිං සංවසති. දෙවො දෙවියා සද්ධිං සංවසති.

1 අද්දොසු - 2 ජසං.

* පඤ්ඤාන අයංගො - කාඨිඨි.

කථකුච ගහපතයො ඡවො ඡවාය සද්ධිං සංවසති: ඉධ ගහපතයො සාමිකො හොති පාණාතිපාති අදින්නාදුසි කාමෙසු මිච්ඡාචාරී මුසාවාදි සුරාමෙරයමජ්ජපමාදධ්මාසි දුස්සීලො පාපධම්මො. මචෙජ්ජලපරිසුට්ඨිතෙන වෙනසා අගාරං අජ්ඣාචසති, අනෙකාසකපරිභාසකො සමණ්ණාභමණානං හරියාපියස හොති පාණාතිපාතිති අදින්නාදුසිති කාමෙසු මිච්ඡාචාරීති මුසාවාදිති සුරාමෙරයමජ්ජපමාදධ්මාසිති දුස්සීලො පාපධම්මො, මචෙජ්ජලපරිසුට්ඨිතෙන වෙනසා අගාරං අජ්ඣාචසති, අනෙකාසකපරිභාසිකා සමණ්ණාභමණානං. එවං ඛො ගහපතයො ඡවො ඡවාය සද්ධිං සංවසති.

කථකුච ගහපතයො ඡවො දෙවියා සද්ධිං සංවසති: ඉධ ගහපතයො සාමිකො හොති පාණාතිපාති -පෙ- සුරාමෙරයමජ්ජපමාදධ්මාසි දුස්සීලො පාපධම්මො. මචෙජ්ජලපරිසුට්ඨිතෙන වෙනසා අගාරං අජ්ඣාචසති. අනෙකාසකපරිභාසකො සමණ්ණාභමණානං. හරියා ව ඛවසස හොති පාණාතිපාතා පටිච්ඡරතා අදින්නාදුතා පටිච්ඡරතා කාමෙසු මිච්ඡාචාරා පටිච්ඡරතා මුසාවාද පටිච්ඡරතා සුරාමෙරයමජ්ජපමාදධ්මාතා පටිච්ඡරතා සීලවතී කල්‍යාණධම්මො, විගතමලමචෙජ්ජරෙන වෙනසා අගාරං අජ්ඣාචසති, අනෙකාසකපරිභාසිකා සමණ්ණාභමණානං. එවං ඛො ගහපතයො ඡවො දෙවියා සද්ධිං සංවසති.

කථකුච ගහපතයො දෙවො ඡවාය සද්ධිං සංවසති: ඉධ ගහපතයො සාමිකො හොති පාණාතිපාතා පටිච්ඡරතො අදින්නාදුතා පටිච්ඡරතො කාමෙසු මිච්ඡාචාරා පටිච්ඡරතො මුසාවාද පටිච්ඡරතො සුරාමෙරයමජ්ජපමාදධ්මාතා පටිච්ඡරතො සීලවා කල්‍යාණධම්මො, විගතමලමචෙජ්ජරෙන වෙනසා අගාරං අජ්ඣාචසති, අනෙකාසකපරිභාසකො සමණ්ණාභමණානං. හරියා ව ඛවසස හොති පාණාතිපාතිති -පෙ- සුරාමෙරයමජ්ජපමාදධ්මාසිති දුස්සීලො පාපධම්මො, මචෙජ්ජලපරිසුට්ඨිතෙන වෙනසා අගාරං අජ්ඣාචසති, අනෙකාසකපරිභාසිකා සමණ්ණාභමණානං. එවං ඛො ගහපතයො දෙවො ඡවාය සද්ධිං සංවසති.

කථකුච ගහපතයො දෙවො දෙවියා සද්ධිං සංවසති: ඉධ ගහපතයො සාමිකො හොති පාණාතිපාතා පටිච්ඡරතො -පෙ- සුරාමෙරයමජ්ජපමාදධ්මාතා පටිච්ඡරතො සීලවා කල්‍යාණධම්මො, විගතමලමචෙජ්ජරෙන වෙනසා අගාරං අජ්ඣාචසති, අනෙකාසකපරිභාසකො සමණ්ණාභමණානං. හරියාපියස හොති පාණාතිපාතා පටිච්ඡරතා -පෙ- සුරාමෙරයමජ්ජපමාදධ්මාතා පටිච්ඡරතා සීලවතී කල්‍යාණධම්මො, විගතමලමචෙජ්ජරෙන වෙනසා අගාරං අජ්ඣාචසති, අනෙකාසකපරිභාසිකා සමණ්ණාභමණානං. එවං ඛො ගහපතයො දෙවො දෙවියා සද්ධිං සංවසති. ඉමෙ ඛො ගහපතයො චත්තාරො සංවාසාති.

6. උභො ව යොනති දුස්සීලා කදරියා පරිභාසකා,
තෙ හොන්ති ජාතිපතයො ඡවා සංවාසොගතා.

7. සාමිකො හොති දුස්සිලො කදරියො පරිභාසකො,
හරියා සිලවතී හොති වදඤ්ඤා විතමච්ඡරා;
සාපි දෙවි සංවසති ඡවෙන පනිතා සහ
8. සාමිකො සිලවා හොති වදඤ්ඤා විතමච්ඡරො,
හරියා හොති දුස්සිලා කදරියා පරිභාසිකා;
සාපි ඡවා සංවසති දෙවෙන පනිතා සහ.
9. උභො සද්ධා වදඤ්ඤා ව සඤ්ඤාතා ධම්මච්ඡිනො,
තෙ හොනති ජාතිපතයො අඤ්ඤාමඤ්ඤං පියංවදා.
10. අත්ථා සමපවුරා හොනති ථාසත්ථං¹ උපජායති,
අත්ථතා දුමමතා හොනති උභින්නං සමසිලිතං.
11. ඉධ ධම්මං වරිත්තාන සමසිලබ්බතා උභො,
නන්දිනො දෙවලොකසමිං මොදනති කාමිකාමිනොති.

4. 2. 1. 4.

[දුර්ගසංවාසසුභතං)

4. වන්නාරො'මෙ භික්ඛවෙ සංවාසා. කතමෙ වන්නාරො?

ඡවො ඡවාය සද්ධිං සංවසති, ඡවො දෙවියා සද්ධිං සංවසති, දෙවො ඡවාය සද්ධිං සංවසති, දෙවො දෙවියා සද්ධිං සංවසති.

කථංඤ්ච භික්ඛවෙ ඡවො ඡවාය සද්ධිං සංවසති? ඉධ භික්ඛවෙ සාමිකො හොති පාණාතිපාතී අදින්නාදායී කාමෙසු මිච්ඡාචාරී මුසාවාදී පිසුනාවාවො ඵරුසාවාවො සමපප්පලාපි අභිජ්ඣාලු ව්‍යාපන්නවිත්තා මිච්ඡාදිට්ඨිකා දුස්සිලො පාපධම්මො මචෙත්රමලපරිසුට්ඨිතෙත වෙතසා අගාරං අජ්ඣා-වසති, අනෙකාසකපරිභාසකො සමණබ්‍රාහ්මණානං. හරියාපියා හොති පාණාතිපාතී අදින්නාදායී කාමෙසු මිච්ඡාචාරී මුසාවාදී පිසුනාවාවො ඵරුසාවාවො සමපප්පලාපිති අභිජ්ඣාලු ව්‍යාපන්නවිත්තා මිච්ඡාදිට්ඨිකා දුස්සිලා පාපධම්මො මචෙත්රමලපරිසුට්ඨිතෙත වෙතසා අගාරං අජ්ඣාවසති. අනෙකාසකපරිභාසිකා සමණබ්‍රාහ්මණානං. එවං බො භික්ඛවෙ ඡවො ඡවාය සද්ධිං සංවසති.

කථංඤ්ච භික්ඛවෙ ඡවො දෙවියා සද්ධිං සංවසති? ඉධ භික්ඛවෙ සාමිකො හොති පාණාතිපාතී -පෙ- මිච්ඡාදිට්ඨිකො පාපධම්මො දුස්සිලො, මචෙත්රමල-පරිසුට්ඨිතෙත වෙතසා අගාරං අජ්ඣාවසති, අනෙකාසකපරිභාසකො සමණ-බ්‍රාහ්මණානං. හරියා ව ධම්මා හොති පාණාතිපාතා පටිච්ඡරතා අදින්නාදාතා පටිච්ඡරතා කාමෙසු මිච්ඡාචාරා පටිච්ඡරතා මුසාවාද පටිච්ඡරතා පිසුනාවාවා පටිච්ඡරතා ඵරුසාවාවා පටිච්ඡරතා සමපප්පලාපා පටිච්ඡරතා අනභිජ්ඣාලුති අව්‍යාපන්නවිත්තා සමමාදිට්ඨිකා සිලවතී කල්‍යාණධම්මො, විගතමලමච්ඡරෙත වෙතසා අගාරං අජ්ඣාවසති. අනෙකාසකපරිභාසිකා සමණබ්‍රාහ්මණානං. එවං බො භික්ඛවෙ ඡවො දෙවියා සද්ධිං සංවසති.

කථංඤ්ච භික්ඛවෙ දෙවො ඡවාය සද්ධිං සංවසති: ඉධ භික්ඛවෙ සාමිකො හොති පාණාතිපාතා පටිවිරතො අදින්නාදුනා පටිවිරතො කාමෙසු මච්ඡාචාරා පටිවිරතො මුසාවාද පටිවිරතො පිසුනාවාචා පටිවිරතො ඵරාසාවාචා පටිවිරතො සමච්ඡාලාපා පටිවිරතො අතභිජ්ඣාලු අව්‍යාපන්නවිතෙතා සමමාදිට්ඨිකො සීලවා කල්‍යාණධමෙමා. විගතමලමචේරෙන වෙනසා අභාරං අජ්ඣාචසති අතකෙකාසකපරිභාසකො සමේණමුභමණානං. හරියා ව ඛවස්සා හොති පාණාතිපාතිනි -පෙ- මච්ඡාදිට්ඨිකා දුස්සීලා පාපධමමා මචේර-මලපරිසුට්ඨිතෙන වෙනසා අභාරං අජ්ඣාචසති අතකෙකාසකපරිභාසිකා සමේණමුභමණානං. ඵලං ඛො භික්ඛවෙ දෙවො ඡවාය සද්ධිං සංවසති.

කථංඤ්ච භික්ඛවෙ දෙවො දෙවියා සද්ධිං සංවසති: ඉධ භික්ඛවෙ සාමිකො හොති පාණාතිපාතා පටිවිරතො -පෙ- සමමාදිට්ඨිකො සීලවා කල්‍යාණධමෙමා විගතමලමචේරෙන වෙනසා අභාරං අජ්ඣාචසති. අතකෙකාසකපරිභාසකො සමේණමුභමණානං. හරියාපියස්ස හොති පාණාතිපාතා පටිවිරතා -පෙ- සමමාදිට්ඨිකා සීලවති කල්‍යාණධමමා විගතමලමචේරෙන වෙනසා අභාරං අජ්ඣාචසති. අතකෙකාසකපරිභාසිකා සමේණමුභමණානං. ඵලං ඛො භික්ඛවෙ දෙවො දෙවියා සද්ධිං සංවසති. ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ වත්තාරො සංචාතාති.

12. උහො ව හොනති දුස්සීලා කදරියා පරිභාසකා,
තෙ හොනති ජාතිපතයො ඡවා සංවාසමාගතා.
13. සාමිකො හොති දුස්සීලො කදරියො පරිභාසකො,
හරියා සීලවති හොති වදඤ්ඤා විතමච්ඡරා,
සාපි දෙවි සංවසති ඡවෙන පතිනා සහ.
14. සාමිකො සීලවා හොති වදඤ්ඤා විතමච්ඡරො,
හරියා හොති දුස්සීලා කදරියා පරිභාසිකා,
සාපි ඡවා සංවසති දෙවෙන පතිනා සහ.
15. උහො සද්ධා වදඤ්ඤා ව සඤ්ඤාතා ධම්මජීවිනො,
තෙ හොනති ජාතිපතයො අඤ්ඤමඤ්ඤං පියංවදා.
16. අත්ථා සමපවුරා හොනති ථාසත්ථං උපජායති,
අමිත්තා දුමමතා හොනති උභින්නං සමසීලිනං.
17. ඉධ ධම්මං වරිකාන සමසීලබ්බතා උහො,
තද්දිනො දෙවලොකසම්මං මොදන්ති කාමකාමිනොති.

4. 2. 1. 5.

[පඨම (නකුල) සමජීවීසුත්තං.]

5. එකං සමයං භගවා භගෙගසු විහරති සුංසුමාරගිරෙ¹ හෙසකා² - වනෙ² මිහදයෙ. අථ ඛො භගවා පුබ්බත්තසමයං නිවාසෙත්වා පන්නවීරමාදය යෙන නකුලපිතුනො ගතපතිස්ස නිවෙසතං තෙනුපසඬිකමි. උපසඬිකමිත්වා පඤ්ඤානෙත ආසනෙ නිසීදි.

1. සුසුමාරගිරෙ - මජ්ඣං.

2. හෙසකාචානෙ - මජ්ඣං.

අථ බො නකුලපිතා ව ගහපති නකුලමානා ව ගහපතානී යෙන භගවා තෙනුපසඬකමිංසු උපසඬකමිත්වා භගවන්තං අභිවාදෙත්වා එකමන්තං නිසිදිංසු. එකමන්තං නිසින්නො බො නකුලපිතා ගහපති භගවන්තං එතදවොච:

යතො මෙ භනෙත නකුලමානා ගහපතානී දහරස්සෙව දහරු ආනීතා නාතිජානාමි නකුලමානරං ගහපතානිං මිතසාපි අතිවරිතා, කුතො පත කායෙන. ඉවෙජ්ජයාම මයං භනෙත දිට්ඨි වෙච ධම්මෙ අඤ්ඤමඤ්ඤං පසයිතුං අභිසම්පරායඤ්ච අඤ්ඤමඤ්ඤං පසයිතුන්ති.

නකුලමානාපි බො ගහපතානී භගවන්තං එතදවොච: යත්වා භනෙත නකුලපිතුතො ගහපතිස්ස දහරස්සෙව දහරු ආනීතා නාතිජානාමි නකුල-පිතරං ගහපතිං මිතසාපි අතිවරිතා, කුතො පත කායෙන. ඉවෙජ්ජයාම මයං භනෙත දිට්ඨි වෙච ධම්මෙ අඤ්ඤමඤ්ඤං පසයිතුං. අභිසම්පරායඤ්ච අඤ්ඤමඤ්ඤං පසයිතුන්ති.

ආකඬ්ඬෙය්සු වෙ ගහපතයො උභො ජාතිපතයො දිට්ඨි වෙච ධම්මෙ අඤ්ඤමඤ්ඤං පසයිතුං අභිසම්පරායඤ්ච අඤ්ඤමඤ්ඤං පසයිතුං. උභො ච අසු සමසඬා සමපිලා සමවාහා සමපඤ්ඤා තෙ දිට්ඨි වෙච ධම්මෙ අඤ්ඤමඤ්ඤං පසාන්ති අභිසම්පරායඤ්ච අඤ්ඤමඤ්ඤං පසාන්තිති.

18. උභො සඬා වදඤ්ඤා ව සඤ්ඤානා ධම්මජිවිතො,
තෙ හොනති ජාතිපතයො අඤ්ඤමඤ්ඤං පියංවදා.
19. අත්ථා සමපචුරා හොනති එසත්ථං උපජායති,
අමිත්තා දුමමතා හොනති උභින්නං සමපිලිතං.
20. ඉධ ධම්මං වරිත්වාන සමපිලබ්බතා උභො,
නන්දිතො දෙවලොකසමිං මොදන්ති කාමිකාමිනොති.

4. 2. 1. 6.

[දුතිය (නකුල) සමජිවිත්වන්තං]

6. ආකඬ්ඬෙය්සු වෙ භික්ඛවෙ උභො ජාතිපතයො දිට්ඨි වෙච ධම්මෙ අඤ්ඤමඤ්ඤං පසයිතුං අභිසම්පරායඤ්ච අඤ්ඤමඤ්ඤං පසයිතුං. උභො ච අසු සමසඬා සමපිලා සමවාහා සමපඤ්ඤා තෙ දිට්ඨි වෙච ධම්මෙ අඤ්ඤමඤ්ඤං පසාන්ති, අභිසම්පරායඤ්ච අඤ්ඤමඤ්ඤං පසාන්තිති.

21. උභො සඬා වදඤ්ඤා ව සඤ්ඤානා ධම්මජිවිතො,
තෙ හොනති ජාතිපතයො අඤ්ඤමඤ්ඤං පියංවදා.
22. අත්ථා සමපචුරා හොනති එසත්ථං උපජායති,
අමිත්තා දුමමතා හොනති උභින්නං සමපිලිතං.
23. ඉධ ධම්මං වරිත්වාන සමපිලබ්බතා උභො,
නන්දිතො දෙවලොකසමිං මොදන්ති කාමිකාමිනොති.

4. 2. 1. 7.

[සුප්පවාසාසුතනං]

7. එකා සමයං භගවා කොලියසු විහරති සජ්ජනෙලං¹ නාම කොලියානං නිගමො. අථ බො භගවා පුබ්බන්ධාසමයං නිවාසෙත්වා පහතවිවරමාදය යෙන සුප්පවාසාය කොලියධිතාය නිවෙසනං නෙත්‍රපසඛකමි. උපසඛකමිත්වා පඤ්ඤාතො ආසනෙ නිසීදි.

අථ බො සුප්පවාසා කොලියධිතා භගවන්තං පණීතො වාදනියෙන භොජනියෙන සගත්වා සන්තපෙසයි, සමපවාරෙයි අථ බො සුප්පවාසා කොලියධිතා භගවන්තා භුත්තාවා ඔනීතපත්තපාණි, එකමන්තං නිසීදි. එකමන්තං නිසින්නා බො සුප්පවාසං කොලියධිතරං භගවා එතදවොච:

භොජනං සුප්පවාසෙ දෙනති අරියසාවකා පටිග්ගාහකානං වත්තාරි ණානාති දෙති. කතමාති වත්තාරි?

ආයුං දෙති, වණණං දෙති, සුඛං දෙති, බලං දෙති. ආයුං බො පන දඬා ආයුසා භාගිති හොති, දිබ්බසා වා මාත්‍රසා වා, වණණං දඬා වණණසා භාගිති හොති, දිබ්බසා වා මාත්‍රසා වා, සුඛං දඬා සුඛසා භාගිති හොති, දිබ්බසා වා මාත්‍රසා වා, බලං දඬා බලසා භාගිති හොති, දිබ්බසා වා මාත්‍රසා වා. භොජනං සුප්පවාසෙ දෙනති අරියසාවකා පටිග්ගාහකානං ඉමාති වත්තාරි ණානාති දෙතිති.

24. සුසඛිතං භොජනං යා දදති සුචිං පණීතං² රසසා උපෙතං, සා දඬුණි උජ්ජුගතෙසු දින්නා වරණොපපනොසු මහගතෙසු, පුඤ්ඤක පුඤ්ඤං සංසද්ධොතා මහපථලා ලොකවිදුහ වණ්ණිනා.

25. එතාදිසං යඤ්ඤමනුසාරන්තා යෙ වෙදජාතා විවරන්ති ලොකෙ, විතෙසා මචෙජරමලං සමුලං අනිඤ්ඤා සගග්ගපෙත්ති ණානන්ති.

4. 2. 1. 8.

[සුදන්ත අනාඨපිණ්ඩක සුතනං]

[සාවසථිතිදනා:]

8. අථ බො අනාඨපිණ්ඩකො ගහපති යෙන භගවා නෙත්‍රපසඛකමි. උපසඛකමිත්වා භගවන්තා අභිවාදෙත්වා එකමන්තං නිසීදි. එකමන්තං නිසින්නං බො අනාඨපිණ්ඩකං ගහපතිං භගවා එතදවොච:

භොජනං ගහපති දදමානො අරියසාවකො පටිග්ගාහකානං වත්තාරි ණානාති දෙති. කතමාති වත්තාරි?

ආයුං දෙති, වණණං දෙති, සුඛං දෙති, බලං දෙති. ආයුං බො පන දඬා ආයුසා භාගිති හොති, දිබ්බසා වා මාත්‍රසා වා, වණණං දඬා -පෙ-සුඛං දඬා -පෙ-බලං දඬා බලසා භාගිති හොති, දිබ්බසා වා මාත්‍රසා වා. භොජනං ගහපති දදමානො අරියසාවකො පටිග්ගාහකානං ඉමාති වත්තාරි ණානාති දෙතිති.

26. යො සඤ්ඤාතානං පරදන්තභොජනං කාලෙන සකකම්ච දදති භොජනං, වත්තාරි ණානාති අනුප්පවෙච්ඡති ආයුඤ්ඤ වණණඤ්ඤ සුඛං බලඤ්ඤ.

27. සො අයුද්ධි බලද්ධි සුඛං වණණං දදෙ තරො,* දීඝායු යසවා හොති යත්ථ යත්ථ පපජ්ජතිති.

1. පජ්ජනිලං - මිජ්ජං පජ්ජනෙලං - සා. කං. 2. සුපණීතං - සා.

* සො අයුද්ධි වණණද්ධි සුඛං බලදදෙ තරො - මජ්ඣං. සුඛං බලං දදෙ තරො - කඤ්චි.

4. 2. 1. 9.

[භොජනදායකස්සුතනං]

9. භොජනං භික්ඛවෙ දදමානො දායකො පටිග්ගාහකානං වහනාරි ණානාති දෙති. කතමාති වහනාරි?

ආයුං දෙති, වණණං දෙති, සුඛං දෙති, බලං දෙති. ආයුං බො පන දඬා ආයුසා භාගී භොති දිබ්බසා වා මාත්‍රසා වා. වණණං දඬා -පෙ- සුඛං දඬා -පෙ- බලං දඬා බලසා භාගී භොති දිබ්බසා වා මාත්‍රසා වා. භොජනං භික්ඛවෙ දදමානො දායකො පටිග්ගාහකානං ඉමාති වහනාරි ණානාති දෙති.

28. යො සඤ්ඤානං පරදහනභොජිතං කාලෙත සකකච්ච
දදති භොජනං,
වහනාරි ණානාති අනුප්පවෙව්ඡති ආයුඤ්ඤ වණණඤ්ඤ
සුඛං බලං ව.

29. සො ආයුදායී බලදායී සුඛං වණණං දදෙ තරො,
දිසායු යසවා භොති යථා යඤ්ඤපපජ්ජති.

4. 2. 1. 10.

[ගිහිසාමිවිපට්ඨපදස්සුතනං]

10. අථ බො අනාඨිපිණ්ඩිකො ගහපති යෙන ගහවා තොනුපසංඝාති. උපසංඝාතිචා ගහවනං අභිවාදෙචා එකමනං නිසීදි. එකමනං නිසිනං බො අනාඨිපිණ්ඩිකං ගහපතිං ගහවා එකදවොව:

වතුහි බො ගහපති ධම්මෙහි සමන්තාගතො අරියසාවකො ගිහිසාමිවි- පට්ඨපදං පට්ඨපනො හොති යසොපට්ඨාහිතිං සංගසංවත්තතිං. කතමෙහි වතුහි?

ඉධ ගහපති අරියසාවකො භික්ඛුසංඝං පට්ඨපට්ඨිතො හොති විචරෙත. භික්ඛුසංඝං පට්ඨපට්ඨිතො හොති පිණ්ඩිපාතෙත, භික්ඛුසංඝං පට්ඨපට්ඨිතො හොති සෙනාසනෙත, භික්ඛුසංඝං පට්ඨපට්ඨිතො හොති ගිලානපච්චය- භෙසජ්ජපරිකරානෙත.

ඉමෙහි බො ගහපති වතුහි ධම්මෙහි සමන්තාගතො අරියසාවකො ගිහිසාමිවිපට්ඨපදං පට්ඨපනො හොති යසොපට්ඨාහිතිං සංගසංවත්තති- කතති.

30. ගිහිසාමිවිපට්ඨපදං පට්ඨපජ්ජනති පණ්ඩිතා,
සම්මග්ගනෙ සීලවනෙත විචරෙත උපට්ඨිතා,
පිණ්ඩිපාතසංනෙත ගිලානපච්චයෙන ව.

31. තෙසං දිවා ව රතොවා ව සද පුඤ්ඤං පට්ඨිසිති,
සංගඤ්ඤ කමතිට්ඨානං කමමං කතොත ගඤ්ඤාති.

පුඤ්ඤාතිඤ්ඤාචරාගා පස්මො.

තස්සදායනං:

ඤේ පුඤ්ඤාතිඤ්ඤ ඤේ සංවාසා ඤේ ව හොනාති සමජ්ඣිතො,
සුප්පවාසා සුදුහොතා ව භොජනං ගිහිසාමිවිතාති.

2. පනතකමමචගෙගා.

4. 2. 2. 1.

[පනතකමමසුතං]

[සාවස්ථිද්‍යං]

11. අථ ඛො අනාඨපිණ්ඩිකො ගහපති යෙන භගවා තෙනුපසසිකම්. උපසසිකම්භා භගවන්තං අභිවාදෙභා එකමන්තං නිසිදි. එකමන්තං නිසිතං ඛො අනාඨපිණ්ඩිකං ගහපතිං භගවා එතදවොච:

චන්තාරො'මෙ ගහපති ධම්මා ඉට්ඨා කන්තා මනාපා දුලලහා ලොකස්මිං. කතමෙ චන්තාරො?

භොගා මෙ උපපජ්ජන්තු සහධම්මෙතාති, අයං පඨමො ධම්මො ඉට්ඨා කන්තා මනාපො දුලලහො ලොකස්මිං.

භොගෙ ලභා සහධම්මෙත යසං මං අබ්‍යුහාවජ්ඣු සහසුගීති සහඋපජ්ඣායෙති අයං දුතියො ධම්මො ඉට්ඨා කන්තා මනාපො දුලලහො ලොකස්මිං.

භොගෙ ලභා සහධම්මෙත යසං ලභා සහසුගීති සහඋපජ්ඣායෙති චිරං ජීවම් දීඝමඤ්ඤා පාලෙමිති, අයං තතියො ධම්මො ඉට්ඨා කන්තා මනාපො දුලලහො ලොකස්මිං.

භොගෙ ලභා සහධම්මෙත, යසං ලභා සහසුගීති සහඋපජ්ඣායෙති චිරං ජීවිතා දීඝමඤ්ඤා පාලෙභා, කායස්ස හෙද පරමමරණා සුගතීං සග්ගං ලොකං උපපජ්ජාමිති, අයං චතුර්ථො ධම්මො ඉට්ඨා කන්තා මනාපො දුලලහො ලොකස්මිං.

ඉමෙ ඛො ගහපති චන්තාරො ධම්මා ඉට්ඨා කන්තා මනාපා දුලලහා ලොකස්මිං.

ඉමෙසං ඛො ගහපති චතුර්තො ධම්මාතං ඉට්ඨාතං කන්තාතං මනාපාතං දුලලහාතං ලොකස්මිං චන්තාරො ධම්මා පටිලාභාය සංචන්තන්ති. කතමෙ චන්තාරො?

සඤ්ඤාසම්පදා සීලසම්පදා වාගසම්පදා පඤ්ඤාසම්පදා

කතමා ච ගහපති සඤ්ඤාසම්පදා? ඉධ ගහපති අරියසාවකො සඤ්ඤා නොති, සද්දහති තථාගහස්ස ඛොධං, ඉතිපි සො භගවා අරහං සම්මාසමුද්දො, විජ්ජාචරණසම්පන්නො සුගතො ලොකවිදු අනුරාතරො පුරිසදම්මසාරථි සඤ්ඤා දෙවමනුස්සාතං බුද්ධො භගවාති. අයං වුවචති ගහපති සඤ්ඤාසම්පදා.

කතමා ච ගහපති සීලසම්පදා? ඉධ ගහපති අරියසාවකො පාණතිපාතා පටිවිරතො නොති -පෙ- සුරාමේරසමිජ්ජපමාදට්ඨාතා පටිවිරතො නොති. අයං වුවචති ගහපති සීලසම්පදා.

කතමා ව ගහපති වාගසමපදා? ඉධ ගහපති අරියසාවකො විගතමලමචේ-
රෙන වෙතසා අහාරං අර්ක්ඛාවසති, මුත්තාවාගො පයනපාණී වොස්සගාරතො
යාවයොගො දුතසංවිහාරතො. අයං වුච්චති ගහපති වාගසමපදා.

කතමා ව ගහපති පඤ්ඤසමපදා: අභිර්ක්ඛාවිසමලොභාභිභූතෙන ගහපති
වෙතසා විහරනොතා අකිච්චං කරොති කිච්චං අපරාධෙති, අකිච්චං
කරොනොතා කිච්චං අපරාධෙනොතා යසා ව සුඛා ව ධංසති. ව්‍යාපාදාභි-
භූතෙන ගහපති වෙතසා විහරනොතා අකිච්චං කරොති කිච්චං අපරාධෙති.
අකිච්චං කරොනොතා කිච්චං අපරාධෙනොතා යසා ව සුඛා ව ධංසති.
පිනම්භාභිභූතෙන ගහපති වෙතසා විහරනොතා අකිච්චං කරොති, කිච්චං
අපරාධෙති. අකිච්චං කරොනොතා කිච්චං අපරාධෙනොතා යසා ව සුඛා ව
ධංසති. උද්ධච්චකුක්කුච්චාභිභූතෙන ගහපති වෙතසා විහරනොතා අකිච්චං
කරොති, කිච්චං අපරාධෙති. අකිච්චං කරොනොතා කිච්චං අපරාධෙනොතා
යසා ව සුඛා ව ධංසති. විචිකිච්ඡාභිභූතෙන ගහපති වෙතසා විහරනොතා
අකිච්චං කරොති කිච්චං අපරාධෙති. අකිච්චං කරොනොතා කිච්චං අපරා-
ධෙනොතා යසා ව සුඛා ව ධංසති.

ස ඛො සො ගහපති අරියසාවකො අභිර්ක්ඛාවිසමලොභො විතතස්ස
උපකකිලෙසොති ඉති විදිත්වා අභිර්ක්ඛාවිසමලොභො විතතස්ස උපකකිලෙසං
පජ්ඣති. ව්‍යාපාදො විතතස්ස උපකකිලෙසොති ඉති විදිත්වා ව්‍යාපාදො විතතස්ස
උපකකිලෙසං පජ්ඣති. පිනම්භං විතතස්ස උපකකිලෙසොති ඉති විදිත්වා
පිනම්භං විතතස්ස උපකකිලෙසං පජ්ඣති. උද්ධච්චකුක්කුච්චං විතතස්ස
උපකකිලෙසොති ඉති විදිත්වා උද්ධච්චකුක්කුච්චං විතතස්ස උපකකිලෙසං
පජ්ඣති. විචිකිච්ඡා විතතස්ස උපකකිලෙසොති ඉති විදිත්වා විචිකිච්ඡං
විතතස්ස උපකකිලෙසං පජ්ඣති.

යතො ව ඛො ගහපති අරියසාවකස්ස අභිර්ක්ඛාවිසමලොභො විතතස්ස
උපකකිලෙසොති ඉති විදිත්වා අභිර්ක්ඛාවිසමලොභො විතතස්ස උපකකිලෙසො
පභිණො හොති, ව්‍යාපාදො විතතස්ස උපකකිලෙසොති ඉති විදිත්වා ව්‍යාපාදො
විතතස්ස උපකකිලෙසො පභිණො හොති, පිනම්භං විතතස්ස උපකකිලෙසොති
ඉති විදිත්වා පිනම්භං විතතස්ස උපකකිලෙසො පභිණො හොති, උද්ධච්ච-
කුක්කුච්චං විතතස්ස උපකකිලෙසොති ඉති විදිත්වා උද්ධච්චකුක්කුච්චං විතතස්ස
උපකකිලෙසො පභිණො හොති, විචිකිච්ඡා විතතස්ස උපකකිලෙසොති ඉති
විදිත්වා විචිකිච්ඡා විතතස්ස උපකකිලෙසො පභිණො හොති. අයං වුච්චති
ගහපති අරියසාවකො මහාපඤ්ඤා පුඤ්ඤාදාපාඨදස්සො පඤ්ඤා-
සමපනොතො. අයං වුච්චති ගහපති පඤ්ඤසමපදා.

ඉමෙසං ඛො ගහපති වතුනං ධම්මානං ඉට්ඨානං කන්තානං මනාපානං
දුල්ලභානං ලොකස්මිං ඉමෙ වතතාණෙ ධම්මා පටිලාභාය සංවත්තන්ති.

ස ඛො සො ගහපති අරියසාවකො උට්ඨානචිරියාධිගතෙනි භොගෙනි බාහාබලපරිච්ඡෙනි සෙදුවනක්ඛිනෙනති ධම්මකෙති ධම්මලද්ධෙති වන්තාරි කම්මානි කතනා හොති. කතමානි. වන්තාරි?

ඉධ ගහපති අරියසාවකො උට්ඨානචිරියාධිගතෙනි භොගෙනි බාහාබලපරිච්ඡෙනි සෙදුවනක්ඛිනෙනති ධම්මකෙති ධම්මලද්ධෙති අන්තානං සුඛෙති පිනෙති සම්මා සුඛං පරිහරති, මාතාපිතරො සුඛෙති පිනෙති සම්මා සුඛං පරිහරති. පුත්තදුරදසකම්මකරපොරිසෙ සුඛෙති. පිනෙති සම්මා සුඛං පරිහරති. භික්ඛාමචෙව සුඛෙති පිනෙති සම්මා සුඛං පරිහරති. ඉදමස්ස පස්මං ණානගතං හොති පත්තගතං ආයතනසො පරිභුතනං.

පුත්තවපරං ගහපති අරියසාවකො උට්ඨානචිරියාධිගතෙනි භොගෙනි බාහාබලපරිච්ඡෙනි සෙදුවනක්ඛිනෙනති ධම්මකෙති ධම්මලද්ධෙති යා නා භොනති අපදා අග්ගිකො වා උදකතො වා රුජතො වා වොරතො වා අපපිසෙතො¹ දයාදතො වා. තථාරූපාසු අපදාසු භොගෙනි පරියොධාය වන්තාති, සොත්ථිං අන්තානං කරෙති. ඉදමස්ස දුතියං ණානගතං හොති පත්තගතං ආයතනසො පරිභුතනං.

පුත්තවපරං ගහපති අරියසාවකො උට්ඨානචිරියාධිගතෙනි භොගෙනි බාහාබලපරිච්ඡෙනි සෙදුවනක්ඛිනෙනති ධම්මකෙති ධම්මලද්ධෙති පඤ්ච බලි කතනා හොති: ඤාතිබලිං අතිථිබලිං පුබ්බපෙතබලිං රාජබලිං දෙවතාබලිං. ඉදමස්ස තතියං ණානගතං හොති පත්තගතං ආයතනසො පරිභුතනං.

පුත්තවපරං ගහපති අරියසාවකො උට්ඨානචිරියාධිගතෙනි භොගෙනි බාහාබලපරිච්ඡෙනි සෙදුවනක්ඛිනෙනති ධම්මකෙති ධම්මලද්ධෙති යෙ තෙ සමණබ්‍රාහ්මණා මිදපපමාදා පරිචිරතා බන්ධිසොරචෙව තිවිට්ඨා. එකමත්තානං දමෙන්නි, එකමත්තානං සමෙන්නි, එකමත්තානං පරිනිබ්බාපෙන්නි. තථාරූපෙසු සමණබ්‍රාහ්මණෙසු උච්චග්ගිකං දකක්ඛිණං පතිට්ඨාපෙති සොවග්ගිකං සුඛ-විපාකං සග්ගසංවත්තනිකං. ඉදමස්ස වතුන්ථං ණානගතං හොති පත්තගතං ආයතනසො පරිභුතනං.

ස ඛො සො ගහපති අරියසාවකො උට්ඨානචිරියාධිගතෙනි භොගෙනි බාහාබලපරිච්ඡෙනි සෙදුවනක්ඛිනෙනති ධම්මකෙති ධම්මලද්ධෙති ඉමානි වන්තාරි පත්තකම්මානි කතනා හොති.

යස්ස කස්සචි ගහපති අඤ්ඤානු ඉමෙති වතුනි පත්තකමෙවති භොගා පරිකකියං ගවජන්ති. ඉමෙ වුච්චන්ති ගහපති භොගා අට්ඨානගතා අපපන්නාගතා අත්තායතනසො පරිභුතනා.

යස්ස කස්සචි ගහපති ඉමෙති වතුනි පත්තකමෙවති භොගා පරිකකියං ගවජන්ති. ඉමෙ වුච්චන්ති ගහපති භොගා ණානගතා පත්තගතා ආයතනසො පරිභුතනාති.

32. භුත්තා භොගා භතා¹ භව්වා විතීණ්ණා අපදසු මෙ,
උඤ්ඤා දකඛ්ණා දිත්තා අපො පඤ්චබලී කතා.
33. උපට්ඨනා සීලවනේතා සඤ්ඤා බ්‍රහ්මචාරයො,
යද්ද්ධං නොගං ඉවෙජ්ජය පණ්ණිනො සරමාවසං,
සො මෙ අපො අනුපපනේතා කතං අනනුතාපියං.
34. එතං අනුසාරං මච්චො අරියධම්මෙ ඕතො නරො,
ඉධ චෙව නං පසංසනති පෙච්ච සග්ගෙ ව මොදතීති.

4. 2 2. 2.

[අනණසුඛං]

12. අථ බො අනාඨපිණ්ඩකො ගහපති යෙන භගවා තෙත්‍රපසඤ්ඤාමි.
උපසඤ්ඤාමිත්වා භගවන්තං අභිවාදෙත්වා එකමන්තං නිසීදි. එකමන්තං නිසීත්තං
බො අනාඨපිණ්ඩකං ගහපතිං භගවා එතද්වොච:

වත්තාරිමාති ගහපති සුඛාති අධිගමනීයාති ගිහිනා කාමනොගිනා
කාලෙත කාලං සමයෙන සමයං උපාදය. කතමාති වත්තාරි?

අභිසුඛං භොගසුඛං අනණසුඛං² අනවජ්ජසුඛං.

කතමඤ්ච ගහපති අභිසුඛං? ඉධ ගහපති කුලපුත්තාස්ස භොගා භොනති
උට්ඨානවිරියාධිගතා බාහාබලපරිචිතා සෙදුවකඛිත්තා ධම්මිකා ධම්මලඤ්ඤා,
සො භොගා මෙ අභි උට්ඨානවිරියාධිගතා බාහාබලපරිචිතා සෙදුවකඛිත්තා
ධම්මිකා ධම්මලඤ්ඤාති අධිගමන්ති සුඛං, අධිගමන්ති සොමනස්සං. ඉදං ථුච්චති
ගහපති අභිසුඛං.

කතමඤ්ච ගහපති භොගසුඛං? ඉධ ගහපති කුලපුත්තො උට්ඨාන-
විරියාධිගතෙති භොගෙති බාහාබලපරිචිතෙති සෙදුවකඛිත්තෙති ධම්මිකෙති
ධම්මලඤ්ඤාති භොගෙ ව භුඤ්ජති, පුඤ්ඤති ව කරොති. සො උට්ඨානවිරියාධි-
ගතෙති භොගෙති බාහාබලපරිචිතෙති සෙදුවකඛිත්තෙති ධම්මිකෙති
ධම්මලඤ්ඤාති භොගෙ ව භුඤ්ජාමි පුඤ්ඤති ව කරොමිති අධිගමන්ති සුඛං,
අධිගමන්ති සොමනස්සං. ඉදං ථුච්චති ගහපති භොගසුඛං.

කතමඤ්ච ගහපති අනණසුඛං? ඉධ ගහපති කුලපුත්තො න කස්සචි
කිඤ්චි ධාරෙති අපංචා ඛන්‍රං වා. සො න කස්සචි කිඤ්චි ධාරෙමි අපංචා
ඛන්‍රං වාති අධිගමන්ති සුඛං, අධිගමන්ති සොමනස්සං. ඉදං ථුච්චති ගහපති
අනණසුඛං.

කතමඤ්ච ගහපති අනවජ්ජසුඛං? ඉධ ගහපති අරියසාවකො අනවජ්ජන
කායකම්මෙන සමන්තාගතො භොති, අනවජ්ජන වජිකම්මෙන සමන්තා-
ගතො භොති, අනවජ්ජන මනොකම්මෙන සමන්තාගතො භොති. සො
අනවජ්ජනෙති කායකම්මෙන සමන්තාගතො, අනවජ්ජන වජිකම්මෙන
සමන්තාගතො, අනවජ්ජන මනොකම්මෙන සමන්තාගතොති අධිගමන්ති
සුඛං, අධිගමන්ති සොමනස්සං. ඉදං ථුච්චති ගහපති අනවජ්ජසුඛං.

ඉමානි බො ගහපති වතනාරි සුඛානි අධිගමනීයානි ගිහිනා කාම-
තොගිනා කාලෙත කාලං සමයෙත සමයං උපාදයාති.

35. අතණං සුඛං ඤාතො¹ අපො අභිසුඛං සරෙ,
භුඤ්ජං භොගං සුඛං මට්ඨො තතො පඤ්ඤ චිපසාති.*

36. විපසාමානො ජාතාති උභො භාගෙ සුමෙධසො,
අභවජ්ජුඛසොතං කලං තාග්ගති සොළසිනති.

4. 2. 2. 3.

[සමුහමසුතනං]

13. සමුහමකානි භික්ඛවෙ තානි කුලානි යෙසං පුත්තානං මාතෘපිතරෙ
අජ්ඣාගාරෙ පුජිතා භොනති. සපුබ්බාවරියකානි භික්ඛවෙ තානි කුලානි
යෙසං පුත්තානං මාතෘපිතරෙ අජ්ඣාගාරෙ පුජිතා භොනති. සපුබ්බදෙවතානි
භික්ඛවෙ තානි කුලානි යෙසං පුත්තානං මාතෘපිතරෙ අජ්ඣාගාරෙ පුජිතා
භොනති. සාහුනෙය්‍යකානි භික්ඛවෙ තානි කුලානි යෙසං පුත්තානං මාතෘ-
පිතරෙ අජ්ඣාගාරෙ පුජිතා භොනති.

බ්‍රහ්මානි භික්ඛවෙ මාතෘපිතුනං² එතං අභිවචනං. පුබ්බාවරියානි
භික්ඛවෙ මාතෘපිතුනං එතං අභිවචනං. පුබ්බදෙවතානි භික්ඛවෙ මාතෘ-
පිතුනං එතං අභිවචනං. ආහුනෙය්‍යානි භික්ඛවෙ මාතෘපිතුනං එතං
අභිවචනං. තං නිසස ගෙතු?

බහුකාරා භික්ඛවෙ මාතෘපිතරො පුත්තානං ආපාදකා පොසකා ඉමිසස
ලොකස්ස දුසොතාරොති.

37. බ්‍රහ්මානි මාතෘපිතරො පුබ්බාවරියානි චුළුරෙ,
ආහුනෙය්‍යා ච පුත්තානං පජාය අනුකමප්පා,
තස්මා හි තෙ තමිසොය්‍ය සකකරෙය්‍යාථ පණ්ඩිතො.

38. අනෙතත අථ පාතෙත වජෙත සයතෙත ච,
උච්ඡාදතෙ තතාපතෙ පාදනං ඛොවතෙත ච.

39. තාය තං පරිවරියය මාතෘපිතුසු පණ්ඩිතා,
ඉධ වෙච තං පනංසනාති පෙච්ච සග්ගෙ ච මොදගීති.

4. 2. 2. 4.

[නිරයසුතනං]

14. වතුනි භික්ඛවෙ ධම්මෙහි සමන්තාගතො යථාගතං නිකම්බෙනා, එවං
නිරයෙ. කතමෙහි වතුති?

පාණානිපානී භොගී, අදින්නාදාසී භොගී, කාමෙසු මිච්ඡාචාරී භොගී,
මුසාවාදී භොගී.

ඉමෙහි බො භික්ඛවෙ වතුනි ධම්මෙහි සමන්තාගතො යථාගතං
නිකම්බෙනා, එවං නිරයෙති.

40. පාණානිපාතො අදින්නාදානං මුසාවාදෙ ච උච්චති,
පරදරගමනස්මාපි තපසංසනති පණ්ඩිතාති.

1. අභවජ්ජුඛං ඤාතො - සිමු.

* අතණං සුඛං ඤාතො අපො අභිසුඛං සරං.

භුඤ්ජං භොගසුඛං මට්ඨො තතො පඤ්ඤ චිපසාති - මෙසං.

2. මාතෘපිතුනං - මජ්ඣං.

4. 2. 2. 5.

[රූප (පසමාණ) සූතනං]

15. චත්තාරො'මෙ භික්ඛවෙ පුග්ගලා සනෙතා සංවිජ්ජමානා ලොකස්මිං කතමෙ චත්තාරො?

රූපපසමාණො රූපපසනෙතා, සොසපසමාණො සොසපසනෙතා, දුබ්බපසමාණො දුබ්බපසනෙතා, ධම්මපසමාණො ධම්මපසනෙතා.

ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ චත්තාරො පුග්ගලා සනෙතා සංවිජ්ජමානා ලොකස්මිනි.

41. යෙ ච රූපෙන පාමිංසු¹ යෙ ච සොසෙන අනුගු, ඵ්ඤ්ඤාගවසුපෙනා න තෙ ජානනි කං ජනං.²
42. අජ්ඣන්තඤ්ච න ජානාති බ්බිද්ධා ච න පසාති, සමන්තාවරණො බාලො ස වෙ සොසෙන වුග්ගති.
43. අජ්ඣන්තඤ්ච න ජානාති බ්බිද්ධා ච විපසාති, බ්බිද්ධා ඵලදස්සාවි සොපි සොසෙන වුග්ගති.
44. අජ්ඣන්තඤ්ච පජානාති බ්බිද්ධා ච විපසාති, විනිවරණදස්සාවි න සො සොසෙන වුග්ගති.

4. 2. 2. 6.

[සත්ත (පුග්ගල) සූතනං]

16. චත්තාරො'මෙ භික්ඛවෙ පුග්ගලා සනෙතා සංවිජ්ජමානා ලොකස්මිං කතමෙ චත්තාරො? සරුගො, සද්දෙසා, සමොගො, සමානො.

ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ චත්තාරො පුග්ගලා සනෙතා සංවිජ්ජමානා ලොකස්මිනි.

45. සාරත්තා රජනියෙසු පිඨරූපාභිනන්දිනො, ථොගෙන අධිමා³ සත්තා බ්බිද්ධා වසේනති බ්බිතං.
46. රාගජඤ්ච දොසජඤ්ච මොහජඤ්චාපවිද්දසු, කරොනති අනුසලං කමමං සවිසානං දුබ්බසං.
47. අවිජ්ජානිවුතා පොසා අනුභූතා අවිකුක්කා, යථා ධම්මා තථා සත්තා තස්සොවනති⁴ න විඤ්ඤාපෙති

4. 2. 2. 7.

[අභි (මෙහන) සූතනං]*

17. එකං සමයං හගවා සාවඤ්ඤිකං විහරති ජෙතවනෙ අනාඨපිණ්ඩිකස්ස ආරාමෙ. ගෙන ඛො පත සමයෙන සාවඤ්ඤිකං අඤ්ඤාතරො භික්ඛු අභිනා දට්ඨො කාලකතො ගොති. අථ ඛො සම්බුද්ධො භික්ඛු යෙන හගවා තෙහුපසඤ්ඤිතංසු. උපසඤ්ඤිතො හගවන්තං අභිවාදෙත්වා එකමන්තං නිසීදිංසු. එකමන්තං නිසීන්තා ඛො ධොම්මස්ස හගවන්තං එතදවොදිං:

1 යෙ ච රූපෙ පාමිංසු - ඉත්ඤ්ඤා. 2 සංවිජ්ජමානා ජන ජනං - ඉත්ඤ්ඤා.
3 අධිමා - ඉත්ඤ්ඤා. 4 න තස්සොවනති - සංසාර, ඉත්ඤ්ඤා. * බ්බිද්ධා - චතුක්කනිපාතො.

ඉධ භනෙන සාවච්ඡිං අඤ්ඤාතරෙ භික්ඛු අභිතා දට්ඨො කාලකතොති.

තභනුත¹ සො භික්ඛවෙ භික්ඛු චත්තාරි අභිරුජ්ඣලාති මෙතෙනන විතෙනන ඵරි. සවෙ හි සො භික්ඛවෙ භික්ඛු චත්තාරි අභිරුජ්ඣලාති මෙතෙනන විතෙනන ඵරෙය්‍ය, තහි සො භික්ඛවෙ භික්ඛු අභිතා දට්ඨො කාලං කරෙය්‍ය. කතමාති චත්තාරි අභිරුජ්ඣලාති?

විරුපකං අභිරුජ්ඣලං, ඵරුපථං අභිරුජ්ඣලං, ඡබ්‍යාපුතතා අභිරුජ්ඣලං, කණ්ඨාගොතමකං අභිරුජ්ඣලං.

තභනුත සො භික්ඛවෙ භික්ඛු ඉමාති චත්තාරි අභිරුජ්ඣලාති මෙතෙනන විතෙනන ඵරි. සවෙ හි සො භික්ඛවෙ භික්ඛු ඉමාති චත්තාරි අභිරුජ්ඣලාති මෙතෙනන විතෙනන ඵරෙය්‍ය, තහි සො භික්ඛවෙ භික්ඛු අභිතා දට්ඨො කාලං කරෙය්‍ය.

අනුජාතාමි භික්ඛවෙ ඉමාති චත්තාරි අභිරුජ්ඣලාති මෙතෙනන විතෙනන ඵරිත්ථං, අත්තගුත්තියා අත්තරක්ඛාය අත්තපරිත්තායාති.

48. විරුපකෙහි මෙ මෙතනං මෙතනං ඵරුපථෙහි මෙ,
ඡබ්‍යාපුතෙහි මෙ මෙතනං මෙතනං කණ්ඨාගොතමකෙහි ව.

49. අපාදකෙහි මෙ මෙතනං මෙතනං දිපාදකෙහි² මෙ,
විතුප්පදෙහි මෙ මෙතනං මෙතනං බහුප්පදෙහි මෙ.

50. මා මං අපාදකො භිංසි මා මං හිංසි දිපාදකො,
මා මං විතුප්පදෙ හිංසි මා මං හිංසි බහුප්පදෙ.

51. සබ්බෙ සත්තා සබ්බෙ පාණා සබ්බෙ භූතා ව කෙවලා,
සබ්බෙ භද්‍රාති පසානතු මා කඤ්චි පාපමාගමා.

අප්පමාණො බුද්ධො අප්පමාණො ධම්මො. අප්පමාණො සබ්බො. පඤ්ඤාචත්තාති සිරිංසපාති³ අභිවිච්ඡිකා සතපදී උණණාතාහි සරඬු මුසිකා. කතා මෙ රක්ඛා. කතා මෙ පරිත්තා. පටිකකමනතු භූතාති. සො'හං තමො භගවතො. තමො සත්තනනං සමමාසලුඤ්ඤාතනති.

4. 2 2. 8

[දෙවදත්තසුත්තං]

18. ඵකං සමයං භගවා ඤජග්ගෙ විහරති ගිජ්ඣක්ඛුපං පබ්බතෙ අවිර-
පකකතෙන දෙවදත්තෙ. තත්‍ර ඛො භගවා දෙවදත්තං ආරබ්භ භික්ඛු
ආමනෙතසි:

අත්තවධාය භික්ඛවෙ දෙවදත්තස්ස ලාභසක්ඛාරසිලොකො උදපාදි
පරාභවාය භික්ඛවෙ දෙවදත්තස්ස ලාභසක්ඛාරසිලොකො උදපාදි.

සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ කදලී අත්තවධාය ඵලං දෙති, පරුහවාය ඵලං දෙති, ඵවමෙව බො භික්ඛවෙ අත්තවධාය දෙවදත්තස්ස ලාභසක්කාරසිලොකො උදපාදි පරුහවාය දෙවදත්තස්ස ලාභසක්කාරසිලොකො උදපාදි.

සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ වෙථ අත්තවධාය ඵලං දෙති, පරුහවාය ඵලං දෙති, ඵවමෙව බො භික්ඛවෙ අත්තවධාය දෙවදත්තස්ස ලාභසක්කාරසිලොකො උදපාදි පරුහවාය දෙවදත්තස්ස ලාභසක්කාරසිලොකො උදපාදි.

සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ තළො අත්තවධාය ඵලං දෙති, පරුහවාය ඵලං දෙති, ඵවමෙව බො භික්ඛවෙ අත්තවධාය දෙවදත්තස්ස ලාභසක්කාරසිලොකො උදපාදි පරුහවාය දෙවදත්තස්ස ලාභසක්කාරසිලොකො උදපාදි.

සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ අස්සතරී අත්තවධාය ගබ්භං ගණ්භාති, ඵවමෙව බො භික්ඛවෙ අත්තවධාය දෙවදත්තස්ස ලාභසක්කාරසිලොකො උදපාදි පරුහවාය දෙවදත්තස්ස ලාභසක්කාරසිලොකො උදපාදිති.

52. ඵලං වෙ කදලිං හන්ති ඵලං වෙථං ඵලං තළං,
සකකාරෙ කාපුරිසං හන්ති ගබ්භා අස්සතරිං යථා'ති

4. 2. 2. 9.

[පටිනාසනං]

19. චත්තාරිමාති භික්ඛවෙ පටිනාසාති. කතමාති චත්තාරි?

සංවරපට්ඨානං, පභාණපට්ඨානං, භාවනපට්ඨානං, අනුරකම්මපට්ඨානං.

කතමඤ්ච භික්ඛවෙ සංවරපට්ඨානං? ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු අනුප්පන්නානං පාපකානං අකුසලානං ධම්මානං අනුප්පාදය ඡන්දං ජනෙති වායමති චිරිසං ආරහති විතතං පග්ගණ්ඨාති පදහති. ඉදං චූළිචති භික්ඛවෙ සංවරපට්ඨානං.

කතමඤ්ච භික්ඛවෙ පභාණපට්ඨානං? ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු උප්පන්නානං පාපකානං අකුසලානං ධම්මානං පභාණය ඡන්දං ජනෙති වායමති චිරිසං ආරහති විතතං පග්ගණ්ඨාති පදහති. ඉදං චූළිචති භික්ඛවෙ පභාණපට්ඨානං.

කතමඤ්ච භික්ඛවෙ භාවනපට්ඨානං? ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු අනුප්පන්නානං කුසලානං ධම්මානං උප්පාදය ඡන්දං ජනෙති වායමති චිරිසං ආරහති විතතං පග්ගණ්ඨාති පදහති. ඉදං චූළිචති භික්ඛවෙ භාවනපට්ඨානං.

කතමඤ්ච භික්ඛවෙ අනුරක්කණපපධානං? ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු උපපන්නානං කුසලානං ධම්මානං සීතියා අසමෝසාය භියොහාවාය වෙජුලාය භාවතාය පාරිපුරියා ඡන්දං ජනෙති වායමති පිරියං ආරහති විතතං පග්ගණ්හාති පදහති. ඉදං ද්විවති භික්ඛවෙ අනුරක්කණපපධානං.

ඉමානි ඛො භික්ඛවෙ චත්තාරි පධානානීති.

53. සංවරො ව පහාණං ව භාවතා අනුරක්කණ,
එතෙ පධානා චත්තාරො දෙසිතාදිව්වඤ්ඤානා,
යෙහි භික්ඛු ඉධාතාපි ඛයං දුක්ඛස්ස පාපුණෙති.

4. 2. 2. 10.

[අධම්මිකසුත්තං]

20. යස්මිං භික්ඛවෙ සමයෙ රාජානො අධම්මිකා හොනති, රාජයුත්තාපි තස්මිං සමයෙ අධම්මිකා හොනති. රාජයුත්තෙයු අධම්මිකෙයු මුහුණ්ගහපතිකාපි තස්මිං සමයෙ අධම්මිකා හොනති. මුහුණ්ගහපතිකෙයු අධම්මිකෙයු තෙගමජාතපදපි තස්මිං සමයෙ අධම්මිකා හොනති. තෙගමජාතපදෙයු අධම්මිකෙයු විසමං වඤ්ඤිමසුරියා පරිවත්තනාති, විසමං වඤ්ඤිමසුරියෙයු පරිවත්තනෙත්තෙයු විසමං තකඛතතාති තාරකරුපාති පරිවත්තනාති. විසමං තකඛතෙත්තෙයු තාරකරුපෙයු පරිවත්තනෙත්තෙයු විසමං රතතිඤ්චා පරිවත්තනාති. විසමං රතතිඤ්චෙයු පරිවත්තනෙත්තෙයු විසමං මාසඤ්චාසා පරිවත්තනාති. විසමං මාසඤ්චාසෙයු පරිවත්තනෙත්තෙයු විසමං උතුසංවච්ඡරා පරිවත්තනාති. විසමං උතුසංවච්ඡරෙයු පරිවත්තනෙත්තෙයු විසමං වාතා වායනති විසමා අපඤ්ඤාසා, විසමං වාතෙයු වායනෙත්තෙයු විසමෙයු අපඤ්ඤෙයු දෙවතා පරිකුපිතා භවනති. දෙවතායු පරිකුපිතායු දෙවො ත සම්මාධාරං අනුප්පවෙච්ඡති. දෙවෙ ත සම්මා ධාරං අනුප්පවෙච්ඡනො විසමපාකීති සස්සාති භවනති. විසමපාකීති¹ භික්ඛවෙ සස්සාති මනුස්සා පරිභුඤ්ජනා අප්පායකා ව හොනති. දුක්ඛණ්ණං ව දුක්ඛලා ව බව්හාබාධා ව.

යස්මිං භික්ඛවෙ සමයෙ රාජානො ධම්මිකා හොනති, රාජයුත්තාපි තස්මිං සමයෙ ධම්මිකා හොනති. රාජයුත්තෙයු ධම්මිකෙයු මුහුණ්ගහපතිකාපි තස්මිං සමයෙ ධම්මිකා හොනති. මුහුණ්ගහපතිකෙයු ධම්මිකෙයු තෙගමජාතපදපි තස්මිං සමයෙ ධම්මිකා හොනති. තෙගමජාතපදෙයු ධම්මිකෙයු සමං වඤ්ඤිමසුරියා පරිවත්තනාති. සමං වඤ්ඤිමසුරියෙයු පරිවත්තනෙත්තෙයු සමං තකඛතතාති තාරකරුපාති පරිවත්තනාති. සමං තකඛතෙත්තෙයු තාරකරුපෙයු පරිවත්තනෙත්තෙයු සමං රතතිඤ්චා පරිවත්තනාති. සමං රතතිඤ්චෙයු පරිවත්තනෙත්තෙයු සමං මාසඤ්චාසා පරිවත්තනාති. සමං මාසඤ්චාසෙයු පරිවත්තනෙත්තෙයු සමං උතුසංවච්ඡරා පරිවත්තනාති. සමං උතුසංවච්ඡරෙයු පරිවත්තනෙත්තෙයු සමං² වාතා වායනති. සමා පඤ්ඤාසා, සමං² වාතෙයු වායනෙත්තෙයු සමෙයු පඤ්ඤෙයු දෙවතා අපරිකුපිතා භවනති. දෙවතායු අපරිකුපිතායු දෙවො සම්මා ධාරං අනුප්පවෙච්ඡති. දෙවෙ සම්මා ධාරං අනුප්පවෙච්ඡනො සමපාකීති සස්සාති භවනති. සමපාකීති භික්ඛවෙ සස්සාති මනුස්සා පරිභුඤ්ජනා දීඝායකා ව හොනති. වණ්ණවත්තො ව බලවත්තො ව අප්පායකා වා'ති.

54. ගුහනං චෙ තරමානානං ජිමං ගච්ඡති පුඬගචො,
සබ්බං තා ජිමං ගච්ඡන්ති තෙතො ජිමං ගතෙ සති.
55. එවමෙව මනුස්සොසු යො හොති සෙට්ඨසම්මනො,
සො චෙ අධම්මං වරති පඨෙව ඉතරා පජා,
සබ්බං රට්ඨං දුබං සෙති රාජා චෙ හොතධම්මකො.
56. ගුහනං චෙ තරමානානං උජ්ජං ගච්ඡති පුඬගචො,
සබ්බං තා උජ්ජං ගච්ඡන්ති තෙතො උජ්ජගතෙ සති.
57. එවමෙව මනුස්සොසු යො හොති සෙට්ඨසම්මනො,
සො චෙව¹ ධම්මං වරති පඨෙව ඉතරා පජා,
සබ්බං රට්ඨං දුබං සෙති රාජා චෙ හොති ධම්මකොති.

පතනකම්මවග්ගො දුතියො.

තසස්ස අයනි:

පතනකම්මං අනණකො සමුහමි නිරයා රූපෙන පඤ්චමං,
සරුග අභිතා දෙවදත්තො පබාතං අධම්මිකෙන වා'ති.

3. අපණ්ණකවගෙහා

4. 2. 3. 1.

[පඬාන-අපණ්ණක පටිපදසුතනං]*

[ආවජ්ඣිදන්තං]

21. චතුති භික්ඛවෙ ධම්මෙහි සම්මනාගතො භික්ඛු අපණ්ණකතං¹ පටිපදං පටිපනො හොති. යොනි වස්ස ආරඬා හොති. ආසවානං බයාය. කතමෙහි චතුති?

ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු සීලවා හොති, බහුසුඤ්ඤා හොති, ආරඬවිරියො හොති, පඤ්ඤවා හොති.

ඉමෙහි බො භික්ඛවෙ චතුති ධම්මෙහි සම්මනාගතො භික්ඛු අපණ්ණකතං පටිපදං පටිපනො හොති, යොනි වස්ස ආරඬා හොති, ආසවානං බයායාති.

4. 2. 3. 2

[දිට්ඨි-අපණ්ණක පටිපදසුතනං]

22. චතුති භික්ඛවෙ ධම්මෙහි සම්මනාගතො භික්ඛු අපණ්ණකතං¹ පටිපදං පටිපනො හොති, යොනි වස්ස ආරඬා හොති ආසවානං බයාය. කතමෙහි චතුති?

තෙකනිමමච්ඡිතකෙකත. අව්‍යාපාදච්ඡිතකෙකත, අර්ථිංසාච්ඡිතකෙකත, සම්මා දිට්ඨියා.

ඉමෙහි බො භික්ඛවෙ චතුති ධම්මෙහි සම්මනාගතො භික්ඛු අපණ්ණකතං පටිපදං පටිපනො හොති, යොනි වස්ස ආරඬා හොති ආසවානං බයායාති.

4. 2. 3. 3

[අසප්පුරිස-වට්ඨිකාසුතනං]

23. චතුති භික්ඛවෙ ධම්මෙහි සම්මනාගතො අසප්පුරිසො වෙදිතබ්බො. කතමෙහි චතුති?

ඉධ භික්ඛවෙ අසප්පුරිසො යො හොති පරස්ස අවණ්ණො, තං අප්පට්ඨොපි පාතුකරොති, කො පන වාදෙ ප්‍රට්ඨස්ස. ප්‍රට්ඨො බො පන පඤ්ඤාභීතීතො අභාපෙඤා අලම්බෙඤා² පරිපුරං චිත්තාරෙන පරස්ස අවණ්ණං භාසිතා හොති. වෙදිතබ්බමෙතං භික්ඛවෙ අසප්පුරිසො අයං භවන්ති.

පුතච්ඡරං භික්ඛවෙ අසප්පුරිසො යො හොති පරස්ස වණ්ණො, තං ප්‍රට්ඨොපි න පාතුකරෙති. කො පන වාදෙ අප්‍රට්ඨස්ස. ප්‍රට්ඨො බො පන පඤ්ඤාභීතීතො භාපෙඤා ලම්බෙඤා අපරිපුරං අචිත්තාරෙන පරස්ස වණ්ණං භාසිතා හොති. වෙදිතබ්බමෙතං භික්ඛවෙ අසප්පුරිසො අයං භවන්ති.

පුතච්ඡරං භික්ඛවෙ අසප්පුරිසො යො හොති අත්තතො අවණ්ණො, තං ප්‍රට්ඨොපි න පාතුකරෙති කො පන වාදෙ අප්‍රට්ඨස්ස. ප්‍රට්ඨො බො පන පඤ්ඤාභීතීතො භාපෙඤා ලම්බෙඤා අපරිපුරං අචිත්තාරෙන අත්තතො අවණ්ණං භාසිතා හොති. වෙදිතබ්බමෙතං භික්ඛවෙ අසප්පුරිසො අයං භවන්ති.

1 අපණ්ණකපටිපදං - මජ්ඣං 2 'අලම්බෙඤා' අ. අලම්බිතො - මජ්ඣං.

* උද්දසන 'ආරඬවිරියො'හි පදඤ්ඤා, 'සම්මාදිට්ඨියා'හි පදඤ්ඤා උපාදය පබ්බාසුතනන්ති ච, දිට්ඨිසුඤ්ඤාන්ති ච වුච්ඡා.

පුතවපරං භික්ඛවෙ අසපුරිසො යො හොති අත්තනො චණ්ණො, තං අපුට්ඨොපි පාතුකරෙති, කො පන වාදෙ පුට්ඨස්ස පුට්ඨො බො පන පඤ්ඤාභි-
නීතො අභාපෙඤා අලමෙඤා පරිපුරං විජාරෙත අත්තනො චණ්ණං
භාසිතා හොති. වෙදිතබ්බමෙතං භික්ඛවෙ අසපුරිසො අයං භවනති.

ඉමෙහි බො භික්ඛවෙ චතුති ධම්මෙහි සමන්තාගතො අසපුරිසො
වෙදිතබ්බො.

චතුති භික්ඛවෙ ධම්මෙහි සමන්තාගතො සපුරිසො වෙදිතබ්බො.
කතමෙහි චතුති?

ඉධ භික්ඛවෙ සපුරිසො යො හොති පරස්ස අචණ්ණො, තං පුට්ඨොපි ත
පාතුකරෙති, කො පන වාදෙ අපුට්ඨස්ස. පුට්ඨො බො පන පඤ්ඤාභිනීතො
භාපෙඤා ලමෙඤා අපරිපුරං අවිජාරෙත පරස්ස අචණ්ණං භාසිතා හොති.
වෙදිතබ්බමෙතං භික්ඛවෙ සපුරිසො අයං භවනති.

පුතවපරං භික්ඛවෙ සපුරිසො යො හොති පරස්ස චණ්ණො, තං
අපුට්ඨොපි පාතුකරෙති, කො පන වාදෙ පුට්ඨස්ස. පුට්ඨො බො පන පඤ්ඤාභි-
නීතො අභාපෙඤා අලමෙඤා පරිපුරං විජාරෙත පරස්ස චණ්ණං භාසිතා
හොති. වෙදිතබ්බමෙතං භික්ඛවෙ සපුරිසො අයං භවනති.

පුතවපරං භික්ඛවෙ සපුරිසො යො හොති අත්තනො අචණ්ණො, තං
අපුට්ඨොපි පාතුකරෙති, කො පන වාදෙ පුට්ඨස්ස. පුට්ඨො බො පන
පඤ්ඤාභිනීතො අභාපෙඤා අලමෙඤා පරිපුරං විජාරෙත අත්තනො
අචණ්ණං භාසිතා හොති. වෙදිතබ්බමෙතං භික්ඛවෙ සපුරිසො අයං භවනති.

පුතවපරං භික්ඛවෙ සපුරිසො යො හොති අත්තනො චණ්ණො, තං
පුට්ඨොපි ත පාතුකරෙති, කො පන වාදෙ අපුට්ඨස්ස. පුට්ඨො බො පන
පඤ්ඤාභිනීතො භාපෙඤා ලමෙඤා අපරිපුරං අවිජාරෙත අත්තනො චණ්ණං
භාසිතා හොති. වෙදිතබ්බමෙතං භික්ඛවෙ සපුරිසො අයං භවනති.

ඉමෙහි බො භික්ඛවෙ චතුති ධම්මෙහි සමන්තාගතො සපුරිසො වෙදි-
තබ්බො.

සෙය්‍යොපි භික්ඛවෙ චට්ඨකා යඤ්ඤදෙව රතනං වා දිවසං¹ වා ආනීතා
හොති. තාවදෙවස්සා තිබ්බං ගිරෙත්තං පච්චුපට්ඨිතං හොති සයුස්සාපි
සසුරෙපි සාමිකෙපි අත්තමස්ස දුසකමමකරපොරිසෙස්ස. සා අපරෙත සමයෙන
සංවාසමකාය විස්සාසමකාය සපුස්සෙපි සසුරෙපි සාමිකෙපි චම්මාගා අපෙඨ,
කිං පන තුලෙහ ජාතාපාති.

1. දිවං වා - ඡෙය්‍ය.

එවමෙව බොහෝ භික්ෂුවෙහි ඉඩෙකඩෙව භික්ෂු රැකුණු දෙව රතනං වා දිවසං වා අගාරස්මා අනගාරියං පබ්බජිතො හොති, තාවදෙවස්ස තිබ්බං භිරුතනපපං පච්චුප්පිතං හොති භික්ෂුසු භික්ෂුනීසු උපාසකෙසු උපාසිකාසු අනාමසො ආරුචිකසමණුඥෙසෙසු. සො අපරෙත සමයෙන සංවාසමනාය විස්සාසමනාය ආචරියමි උපස්සියමි එවමාහ: අපෙථ, කිං පන තුමෙහ ජානාමාති.

තසමාතිහ භික්ෂුවෙහි එවං සික්ෂිතබ්බං: අබ්‍රුතාගතවට්ඨකාසමෙත වෙනසා විහරියාමාති. එවං හි වො භික්ෂුවෙහි සික්ෂිතබ්බන්ති.

4. 2. 3. 4.

[පඨමඅග්ගසුභංගං]

24. වත්තාරිමාති භික්ෂුවෙහි අග්ගාති. කතමාති වත්තාරි?

සීලග්ගං, සමාධග්ගං¹, පඤ්ඤග්ගං, විමුක්තග්ගං.

ඉමාති බොහෝ භික්ෂුවෙහි වත්තාරි අග්ගාතිති.

4. 2. 3. 5

[දුතියඅග්ගසුභංගං]

25. වත්තාරිමාති භික්ෂුවෙහි අග්ගාති. කතමාති වත්තාරි?

රුපග්ගං, වේදනග්ගං, සඤ්ඤග්ගං, භවග්ගං.

ඉමාති බොහෝ භික්ෂුවෙහි වත්තාරි අග්ගාතිති.

4. 2. 3. 6

[තුෂිතාග්ගසුභංගං]

26. එකං සමයං භගවා තුෂිතාග්ගං විහරති උපවත්තනො මල්ලානං සාලමනො, අනාගරෙත යමෙකසාලානං පරිනිබ්බාණ්ණමයෙ. තත්‍ර බොහෝ භගවා භික්ෂු ආමනෙතසි භික්ෂුවොති. හදනෙතති තෙහි භික්ෂු භගවතො පට්ටස්සොසුං. භගවා එතදවොච:

සීයා බොහෝ පත භික්ෂුවෙහි එකභික්ෂුස්ස ච කඛා වා විමෙති වා බුද්ධො වා ධම්මෙ වා සම්මෙස වා මග්ගෙ වා පටිපදාය වා, පුච්ඡති භික්ෂුවෙ, මා පච්ඡා විපට්ඨසාරිතො අනුච්ඡන්ති “සමුමුඛිකානො හොසන්තා අහොසි, තාසකම්මෙහ භගවන්තං සමුමුඛා පටිපුච්ඡන්ති”. එවං උතෙත තෙහි භික්ෂු තුණ්හි අගෙසුං.

දුතියමි බොහෝ භගවා භික්ෂු ආමනෙතසි: සීයා බොහෝ පත භික්ෂුවෙහි එකභික්ෂුස්ස ච කඛා වා විමෙති වා බුද්ධො වා ධම්මෙ වා සම්මෙස වා මග්ගෙ වා පටිපදාය වා, පුච්ඡති භික්ෂුවෙ, මා පච්ඡා විපට්ඨසාරිතො “අනුච්ඡන්ති සමුමුඛිකානො හොසන්තා අහොසි, තාසකම්මෙහ භගවන්තං සමුමුඛා පටිපුච්ඡන්ති”. දුතියමි බොහෝ තෙහි භික්ෂු තුණ්හි අගෙසුං.

තතියමපි බො හගවා භික්ඛු ආදිනොකසි: සියා බො පන භික්ඛවෙ එකභික්ඛුස්සපි කඛ්ඛා වා විමති වා බුද්ධෙ වා ධම්මෙ වා සඛෙස වා මග්ගෙ වා පටිපදාය වා, පුච්ඡ්ථ භික්ඛවෙ, මා පච්ඡා විපට්ඨසාරිතො අනුච්ඡා “ස චුම්බි-
භුතො නො සත්ථා අනොසි, තාසකඛ්ඛින හගවනතං සචුම්බා පටිපුච්ඡතුනති”.
තතියමපි බො තෙ භික්ඛු තුණති අනෙසුං.

අථ බො හගවා භික්ඛු ආදිනොකසි: සියා බො පන භික්ඛවෙ සචුම්බාර-
වෙනාපි ත පුච්ඡෙය්‍යාථ, සභායකොපි භික්ඛවෙ සභායකස්ස අරොවෙතුති.
එවං චුතො තෙ භික්ඛු තුණති අනෙසුං.

අථ බො ආයස්මා ආනිකෙද්‍ය හගවනතං එතදවොච: අච්ඡරියං හනො,
අභිගුණං හනො. එවං පසනො අහං හනො ඉමස්මිං භික්ඛුසඛෙස, තප්පි
ඉමස්මිං භික්ඛුසඛෙස එකභික්ඛුස්සපි කඛ්ඛා වා විමති වා බුද්ධෙ වා ධම්මෙ වා
සඛෙස වා මග්ගෙ වා පටිපදාය වාති.

පසාදා බො තිං ආනඤ්ඤ වදෙසි. ඤාණමෙව¹ හෙත්ථ ආනඤ්ඤ තථාගතස්ස,
තප්පි ඉමස්මිං භික්ඛුසඛෙස එකභික්ඛුස්සපි කඛ්ඛා වා විමති වා බුද්ධෙ වා
ධම්මෙ වා සඛෙස වා මග්ගෙ වා පටිපදාය වා.

ඉමෙසං හි ආනඤ්ඤ පද්ධතං භික්ඛුසතාතං යො පච්ඡිමකො භික්ඛු,
සො සොවාපනො අවිනිපාතධම්මො නිශ්චො සමොඛාසිපරායනොති.

4. 2. 3. 7

[අවිනොග්ගසුතං]

[සාමනෙතිදුතං:]

27. චතාරිමාති භික්ඛවෙ අවිනොග්ගාති ත විනොතබ්බාති, යාති
විනොතො උමමාදස්ස විඝාතස්ස භාගි අස්ස. කතමාති චතාරි?

බුද්ධාතං භික්ඛවෙ බුද්ධවිසයො අවිනොග්ගො ත විනොතබ්බො, යං
විනොතො උමමාදස්ස විඝාතස්ස භාගි අස්ස.

ඤාසිස්ස භික්ඛවෙ ඤාතවිසයො අවිනොග්ගො ත විනොතබ්බො, යං
විනොතො උමමාදස්ස විඝාතස්ස භාගි අස්ස.

කම්මවිපාකො භික්ඛවෙ අවිනොග්ගො ත විනොතබ්බො, යං විනො-
තො උමමාදස්ස විඝාතස්ස භාගි අස්ස.

ලොකවිත්තා භික්ඛවෙ අවිනොග්ගො ත විනොතබ්බො. යං විනොතො
උමමාදස්ස විඝාතස්ස භාගි අස්ස.

ඉමාති බො භික්ඛවෙ චතාරි අවිනොග්ගාති ත විනොතබ්බාති, යාති
විනොතො උමමාදස්ස විඝාතස්ස භාගි අස්සාති.

4. 2. 3. 8.

[දකුණිණි විසුද්ධිසුභංගං]

28. වතයෙසා ඉමා භික්ඛවෙ දකුණිණි විසුද්ධියො. කතමා වතයෙසා?

අපි භික්ඛවෙ දකුණිණි දයකතො විසුද්ධිති නො පටිග්ගාහකතො. අපි භික්ඛවෙ දකුණිණි පටිග්ගාහකතො විසුද්ධිති නො දයකතො. අපි භික්ඛවෙ දකුණිණි නෙව දයකතො විසුද්ධිති නො පටිග්ගාහකතො. අපි භික්ඛවෙ දකුණිණි දයකතො වෙව විසුද්ධිති පටිග්ගාහකතො ව.

කථංඤා භික්ඛවෙ දකුණිණි දයකතො විසුද්ධිති නො පටිග්ගාහකතො? ඉධ භික්ඛවෙ දයකො හොති සීලවා කල්‍යාණධම්මො, පටිග්ගාහකා හොන්ති දුස්සීලො පාපධම්මො.¹ එවං ඛො භික්ඛවෙ දකුණිණි දයකතො විසුද්ධිති නො පටිග්ගාහකතො.

කථංඤා භික්ඛවෙ දකුණිණි පටිග්ගාහකතො විසුද්ධිති නො දයකතො? ඉධ භික්ඛවෙ දයකො හොති දුස්සීලො පාපධම්මො, පටිග්ගාහකා හොන්ති සීලවන්තො කල්‍යාණධම්මො. එවං ඛො භික්ඛවෙ දකුණිණි පටිග්ගාහකතො විසුද්ධිති නො දයකතො.

කථංඤා භික්ඛවෙ දකුණිණි නෙව දයකතො විසුද්ධිති නො පටිග්ගාහකතො? ඉධ භික්ඛවෙ දයකො හොති දුස්සීලො පාපධම්මො, පටිග්ගාහකාපි හොන්ති දුස්සීලො පාපධම්මො. එවං ඛො භික්ඛවෙ දකුණිණි නෙව දයකතො විසුද්ධිති නො පටිග්ගාහකතො.

කථංඤා භික්ඛවෙ දකුණිණි දයකතො වෙව විසුද්ධිති පටිග්ගාහකතො ව? ඉධ භික්ඛවෙ දයකො හොති සීලවා කල්‍යාණධම්මො, පටිග්ගාහකාපි හොන්ති සීලවන්තො කල්‍යාණධම්මො. එවං ඛො භික්ඛවෙ දකුණිණි දයකතො වෙව විසුද්ධිති පටිග්ගාහකතො ව.

ඉමා ඛො භික්ඛවෙ වතයෙසා දකුණිණි විසුද්ධියොති.

4. 2. 3. 9.

[චණ්ණිකාසුභංගං]

29. අථ ඛො ආයස්මා ඤාපිපුපෙතො යෙන භගවා තෙහුපසඤ්ඤාමි. උපසඤ්ඤාමිති භගවන්තං අභිවාදෙති. එකමන්තං නිසීදි, එකමන්තං නිසින්නො ඛො ආයස්මා ඤාපිපුපෙතො භගවන්තං එතද්දවොච:

කො හු ඛො භන්තෙහෙහු, කො පච්චයො, යෙන මධෙකච්චයා තාදිසාව චණ්ණිකා පසුතො ඡේදගාමිති හොති? කො පන භන්තෙහෙහු, කො පච්චයො යෙන මධෙකච්චයා තාදිසාව චණ්ණිකා පසුතො න රථාධිපපායං හොති?

1. පටිග්ගාහකො හොති දුස්සීලො පාපධම්මො - ඝා.

කො ඥු බො භනෙත හෙතු, කො පච්චයො, යෙන මිඛෙකච්චයං තාදිසාව වණ්ණිජ්ජා පසුතතා යථාඛිප්පායං හොති? කො පත භනෙත හෙතු, කො පච්චයො, යෙන මිඛෙකච්චයං තාදිසාව වණ්ණිජ්ජා පසුතතා පරාධිප්පායං හොතිති?

ඉධ සාරිපුත්ත එකච්චො සමණං වා බ්‍රාහ්මණං වා උපසඛකමිත්වා පචාරෙති: වද භනෙත පච්චයෙතාති. සො යෙන පචාරෙති, තං න දෙති. සො වෙ තතො චුතො ඉත්තං ආගච්ඡති. සො යඤ්ඤදෙව වණ්ණිජ්ජං පයොජෙති, සායං හොති ඡේදගාමිනී.

ඉධ පත සාරිපුත්ත එකච්චො සමණං වා බ්‍රාහ්මණං වා උපසඛකමිත්වා පචාරෙති: වද භනෙත පච්චයෙතාති. සො යෙන පචාරෙති. තං න යථා-ධිප්පායං දෙති. සො වෙ තතො චුතො ඉත්තං ආගච්ඡති, සො යඤ්ඤදෙව වණ්ණිජ්ජං පයොජෙති, සායං හොති න යථාධිප්පායං.

ඉධ පත සාරිපුත්ත එකච්චො සමණං වා බ්‍රාහ්මණං වා උපසඛකමිත්වා පචාරෙති: වද භනෙත පච්චයෙතාති. සො යෙන පචාරෙති. තං යථාධිප්පායං දෙති. සො වෙ තතො චුතො ඉත්තං ආගච්ඡති. සො යඤ්ඤදෙව වණ්ණිජ්ජං පයොජෙති, සායං හොති යථාධිප්පායං.

ඉධ පත සාරිපුත්ත එකච්චො සමණං වා බ්‍රාහ්මණං වා උපසඛකමිත්වා පචාරෙති: වද භනෙත පච්චයෙතාති. සො යෙන පචාරෙති, තං පරාධිප්පායං දෙති. සො වෙ තතො චුතො ඉත්තං ආගච්ඡති. සො යඤ්ඤදෙව වණ්ණිජ්ජං පයොජෙති, සායං හොති පරාධිප්පායං.¹

අයං බො සාරිපුත්ත හෙතු, අයං පච්චයො, යෙන මිඛෙකච්චයං තාදිසාව වණ්ණිජ්ජා පසුතතා ඡේදගාමිනී හොති.

අයං පත සාරිපුත්ත හෙතු, අයං පච්චයො, යෙන මිඛෙකච්චයං තාදිසාව වණ්ණිජ්ජා පසුතතා න යථාධිප්පායං හොති.

අයං බො සාරිපුත්ත හෙතු, අයං පච්චයො, යෙන මිඛෙකච්චයං තාදිසාව වණ්ණිජ්ජා පසුතතා යථාධිප්පායං හොති.

අයං පත සාරිපුත්ත හෙතු, අයං පච්චයො, යෙන මිඛෙකච්චයං තාදිසාව වණ්ණිජ්ජා පසුතතා පරාධිප්පායං හොති.

4. 2. 3. 10.

[කමෙබ්බාජස්සනං]

30. එකං සමයං භගවා භොගසමත්තියං විහරති භොගිතාග්ගම. අථ බො
 ආයසමා ආනන්දො යෙන භගවා තෙනුපඤ්ඤාමි. උපසඤ්ඤාමිතිං භගවන්තං
 අභිවාදෙති, එකමන්තං නිසීදි. එකමන්තං නිසීන්තො බො ආයසමා ආනන්දො
 භගවන්තං එතදවොච.

කො හු බො භන්තෙ හෙතු, කො පඨවියො, යෙන මාභුගාමො තෙව
 සභායං නිසීදති, ත කමමන්තං පයොජෙති, ත කමෙබ්බාජං ගච්ඡතිති?

කොඛන්තො ආනන්ද මාභුගාමො, ඉස්සකි ආනන්ද මාභුගාමො, මච්ඡරි
 ආනන්ද මාභුගාමො, දුප්පඤ්ඤා ආනන්ද මාභුගාමො.

අයං බො ආනන්ද හෙතු, අයං පඨවියො, යෙන මාභුගාමො තෙව සභායං
 නිසීදති, ත කමමන්තං පයොජෙති, ත කමෙබ්බාජං ගච්ඡතිති.

අපඤ්ඤාභවගො නතිසො.

තස්සඤ්ඤානං:

පඛාන දිට්ඨි'සප්පරිස - වට්ඨකා දො ව භොනති අඤ්ඤාති,
 කුසිනාරා අච්ඡන්තං දුක්ඛිණාය වඤ්ඤාජ්ඣකමෙබ්බාජෙන වග්ගො'ති.

4. මචලවගෙහා

4. 2. 4. 1.

[පාණාතිපාතිසූතං]

[සාවජ්ඣිනිදුතං]

31. වතුහි භික්ඛවෙ ධම්මෙහි සමන්තාගතො යථාභතං නිකඛිතො ඵලං තිරසෙ. කතමෙහි වතුහි?

පාණාතිපාති හොති, අදින්නාදුසි හොති, කාමෙසු මිච්ඡාචාරි හොති, මුසාවාදී හොති.

ඉමෙහි බො භික්ඛවෙ වතුහි ධම්මෙහි සමන්තාගතො යථාභතං නිකඛිතො ඵලං තිරසෙ.

වතුහි භික්ඛවෙ ධම්මෙහි සමන්තාගතො යථාභතං නිකඛිතො ඵලං සග්ගෙ. කතමෙහි වතුහි?

පාණාතිපාතා පටිවිරතො හොති, අදින්නාදුසා පටිවිරතො හොති, කාමෙසු මිච්ඡාචාරි පටිවිරතො හොති, මුසාවාද පටිවිරතො හොති.

ඉමෙහි බො භික්ඛවෙ වතුහි ධම්මෙහි සමන්තාගතො යථාභතං නිකඛිතො ඵලං සග්ගෙ'ති.

4. 2. 4. 2.

[මුසාවාදීසූතං]

32. වතුහි භික්ඛවෙ ධම්මෙහි සමන්තාගතො යථාභතං නිකඛිතො ඵලං තිරසෙ. කතමෙහි වතුහි?

මුසාවාදී හොති, පිසුතාවාචො හොති, ඵරුසාවාචො හොති, සමඵපපලාපි හොති.

ඉමෙහි බො භික්ඛවෙ වතුහි ධම්මෙහි සමන්තාගතො යථාභතං නිකඛිතො ඵලං තිරසෙ.

වතුහි භික්ඛවෙ ධම්මෙහි සමන්තාගතො යථාභතං නිකඛිතො ඵලං සග්ගෙ. කතමෙහි වතුහි?

මුසාවාද පටිවිරතො හොති, පිසුතාවාචා පටිවිරතො හොති, ඵරුසාවාචා පටිවිරතො හොති, සමඵපපලාපා පටිවිරතො හොති.

ඉමෙහි බො භික්ඛවෙ වතුහි ධම්මෙහි සමන්තාගතො යථාභතං නිකඛිතො ඵලං සග්ගෙ'ති.

4. 2. 4. 3

[චණ්ණසූතං]

33. වතුහි භික්ඛවෙ ධම්මෙහි සමන්තාගතො යථාභතං නිකඛිතො ඵලං තිරසෙ. කතමෙහි වතුහි?

අනනුච්චව අපරියොගාගෙඤ්ඤා අවණණාරහස්ස වණණං භාසති. අනනුච්චව අපරියොගාගෙඤ්ඤා වණණාරහස්ස අවණණං භාසති. අනනුච්චව අපරියොගාගෙඤ්ඤා අපපසාදනීයෙ ණාතෙ පසාදං උපදංසෙති අනනුච්චව අපරියොගාගෙඤ්ඤා පසාදනීයෙ ණාතෙ අපපසාදං උපදංසෙති.

ඉමෙහි බො භික්ඛවෙ වතුහි ධම්මෙහි සමන්තාගතො යථාභතං නික්ඛින්නො එවං නිරයෙ.

වතුහි භික්ඛවෙ ධම්මෙහි සමන්තාගතො යථාභතං නික්ඛින්නො එවං සග්ගෙ. කතමෙහි වතුහි?

අනුච්චිව පරියොගාගෙචා, අවණ්ණාරහස්ස අවණ්ණං භාසති. අනුච්චිව පරියොගාගෙචා වණ්ණාරහස්ස වණ්ණං භාසති. අනුච්චිව පරියොගාගෙචා, අපපසාදනීයෙ ධාතෙ අපපසාදං උපදංසෙති. අනුච්චිව පරියොගාගෙචා, පසාදනීයෙ ධාතෙ පසාදං උපදංසෙති.

ඉමෙහි බො භික්ඛවෙ වතුහි ධම්මෙහි සමන්තාගතො යථාභතං නික්ඛින්නො එවං සග්ගෙ'ති.

4. 2. 4. 4

[කොධගරුසුතං]

34. වතුහි භික්ඛවෙ ධම්මෙහි සමන්තාගතො යථාභතං නික්ඛින්නො එවං නිරයෙ. කතමෙහි වතුහි?

කොධගරු හොති ත සඤ්චමගරු, මක්ඛගරු හොති ත සඤ්චමගරු, ලාභගරු හොති ත සඤ්චමගරු, සක්කාරගරු හොති ත සඤ්චමගරු.

ඉමෙහි බො භික්ඛවෙ වතුහි ධම්මෙහි සමන්තාගතො යථාභතං නික්ඛින්නො එවං නිරයෙ.

වතුහි භික්ඛවෙ ධම්මෙහි සමන්තාගතො යථාභතං නික්ඛින්නො එවං සග්ගෙ. කතමෙහි වතුහි?

සඤ්චමගරු හොති ත කොධගරු, සඤ්චමගරු හොති ත මක්ඛගරු, සඤ්චමගරු හොති ත ලාභගරු, සඤ්චමගරු හොති ත සක්කාරගරු.

ඉමෙහි බො භික්ඛවෙ වතුහි ධම්මෙහි සමන්තාගතො යථාභතං නික්ඛින්නො එවං සග්ගෙ'ති.

4. 2. 4. 5.

[තමොතමපරායනාසුතං.]

35 වතනාරො'මෙ භික්ඛවෙ පුග්ගලො සනෙතො සංවිජ්ජමානා ලොකස්මිං. කතමෙ වතනාරො?

තමොතමපරායනො, තමොජොතිපරායනො, ජොතිතමපරායනො, ජොතිජොතිපරායනො.

කථඤ්ච භික්ඛවෙ පුග්ගලො තමො හොති තමපරායනො? ඉධ භික්ඛවෙ, එකච්චො පුග්ගලො නිවෙ කුලෙ පච්චාජාතො හොති වණ්ඤාලකුලෙ වා වෙණ්කුලෙ වා තෙසාදකුලෙ වා රථකාරකුලෙ වා පුක්කුසකුලෙ වා දළිඳෙ අපපන්නපාතභොජනෙ කසිරවුතතිකෙ යත් කසිරෙන සාසව්ජාදෙ ලබ්භති. සො ව හොති දුබ්බණ්ණො දුද්දසිකො ඔකොට්ඨකො බ්වහාබ්බො කාණො වා කුණ්ඨි වා බ්ඤ්ඤා වා පක්ඛගතො වා, ත ලාභී අත්තස්ස පාතස්ස වත්තස්ස යාතස්ස මාලාගඤ්චිලෙපතස්ස සෙය්‍යාවසථපදීපෙය්‍යස්ස. සො කායෙන දුච්චරිතං වරති, වාචාය දුච්චරිතං වරති, මනසා දුච්චරිතං වරති. සො කායෙන දුච්චරිතං වරිත්ථා වාචාය දුච්චරිතං වරිත්ථා මනසා දුච්චරිතං වරිත්ථා කායස්ස හෙද පරමමරණං අපායං දුග්ගතිං විනිපාතං නිරයං උපපජ්ජති. එවං බො භික්ඛවෙ පුග්ගලො තමො හොති තමපරායනො.

කථඤ්ච භික්ඛවෙ පුග්ගලො තමො හොති ජොතිපරායනො? ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චො පුග්ගලො නිවෙ කුලෙ පච්චාජාතො හොති වණ්ඤාලකුලෙ වා වෙණ්කුලෙ වා තෙසාදකුලෙ වා රථකාරකුලෙ වා පුක්කුසකුලෙ වා දළිඳෙ අපපන්නපාතභොජනෙ කසිරවුතතිකෙ යත් කසිරෙන සාසව්ජාදෙ ලබ්භති. සො ව හොති දුබ්බණ්ණො දුද්දසිකො ඔකොට්ඨකො බ්වහාබ්බො කාණො වා කුණ්ඨි වා බ්ඤ්ඤා වා පක්ඛගතො වා, ත ලාභී අත්තස්ස පාතස්ස වත්තස්ස යාතස්ස මාලාගඤ්චිලෙපතස්ස සෙය්‍යාවසථපදීපෙය්‍යස්ස. සො කායෙන සුච්චරිතං වරති, වාචාය සුච්චරිතං වරති, මනසා සුච්චරිතං වරති. සො කායෙන සුච්චරිතං වරිත්ථා වාචාය සුච්චරිතං වරිත්ථා මනසා සුච්චරිතං වරිත්ථා කායස්ස හෙද පරමමරණං සුගතිං සංගං ලොකං උපපජ්ජති. එවං බො භික්ඛවෙ පුග්ගලො තමො හොති ජොතිපරායනො.

කථඤ්ච භික්ඛවෙ පුග්ගලො ජොති හොති තමපරායනො? ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චො පුග්ගලො උච්චෙ කුලෙ පච්චාජාතො හොති බ්වහාබ්බො-කුලෙ වා බ්‍රාහ්මණ්මහාසාලකුලෙ වා ගහපතිමහාසාලකුලෙ වා අබ්බේ මහඤ්ඤෙ මහාභොගෙ පසුකජාතරූපරජනෙ පසුකච්ඡත්තපකරණෙ පසුකඛ්ඛබ්බඤ්ඤා. සො ව හොති අභිද්ධා දස්සනීයො පාසාදිකො පරමාය වණ්ණපොකකරායාය සමන්තාගතො. ලාභී අත්තස්ස පාතස්ස වත්තස්ස යාතස්ස මාලාගඤ්චිලෙපතස්ස සෙය්‍යාවසථපදීපෙය්‍යස්ස. සො කායෙන දුච්චරිතං වරති, වාචාය දුච්චරිතං වරති, මනසා දුච්චරිතං වරති. සො කායෙන දුච්චරිතං වරිත්ථා, වාචාය දුච්චරිතං වරිත්ථා, මනසා දුච්චරිතං වරිත්ථා, කායස්ස හෙද පරමමරණං අපායං දුග්ගතිං විනිපාතං නිරයං උපපජ්ජති. එවං බො භික්ඛවෙ පුග්ගලො ජොති හොති තමපරායනො.

කථානුව භික්ඛවෙ පුග්ගලො ජොති හොති ජොතිපරායනො? ඉං භික්ඛවෙ එකච්චො පුග්ගලො උච්චෙ කුලෙ පච්චාජානො හොති ඛත්තියමහාසාලකුලෙ වා බ්‍රාහ්මණමහාසාලකුලෙ වා ගහපතිමහාසාලකුලෙ වා අබේධි මහභික්ඛෙ මහාභොගෙ පහුතජාතරුපරජතෙ පහුතචිත්තපකරණෙ පහුතධනධිඤ්ඤා. සො ච හොති අභිරුපො දය්‍යනීයො පාසාදිකො පරමාය වණණපොකධරතාය සමන්තාගතො, ලාභී අත්තස්ස පාතස්ස වන්ධස්ස යාතස්ස මාලාගනිවිලෙපතස්ස සෙය්‍යාවසථපදීපෙය්‍යස්ස. සො කායෙන සුවරිතං වරති, වාචාය සුවරිතං වරති, මනසා සුවරිතං වරති. සො කායෙන සුවරිතං වරිත්ථා වාචාය සුවරිතං වරිත්ථා මනසා සුවරිතං වරිත්ථා කායස්ස හෙද පරමමරණා සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපජ්ජති. එවං ඛො භික්ඛවෙ පුග්ගලො ජොති හොති ජොති පරායනො.

ඉමේ බො භික්ඛවෙ චත්තාරො පුග්ගලා සනෙතා සංවිජ්ජමානා ලොකස්මිනාහි.

4. 2. 4. 6

[**ඔබගේ නම සුභනං**]

36. වත්තාණ්ඩුවේ භික්ෂුවේ පුහුණුව සහතික, සංවිජ්ජමාන, ලොකසම්මාන වත්තාණ්ඩුව?

ඔබගේ නම, ඔබගේ ලිපිනය, උපකරණය, උපකරණය.

කළුකුළු හිතකිවෙ පුහුණලො ඔතතොතතො හොති? ඉඹ හිතකිවෙ එකවෙවො, පුහුණලො නිවෙ කුලෙ පව්වාජතො හොති වණ්ණාලකුලෙ වා -පෙ- සො කායෙන දුච්චිතං වරති, වාචාය දුච්චිතං වරති, මනසා දුච්චිතං වරති. සො කායෙන දුච්චිතං වරිති, වාචාය දුච්චිතං වරිති, මනසා දුච්චිතං වරිති, කායස්ස හෙද පරමමරණා අපායං දුග්ගතිං විනිපාතං තිරයං උපපජ්ජති. එවං බො හිතකිවෙ පුහුණලො ඔතතොතතො හොති.

කපඬුව භික්‍ෂුවේ පුග්ගලො මනතුන්නානො හොති? ඉධ භික්‍ෂුවේ එකවෙවා පුග්ගලො තීවෙ කුලෙ පට්ඨාජානො හොති වණ්ඩාලකුලෙ වී - පෙ-සො කායෙන සුවරිතං වරති, වාචාය සුවරිතං වරති, මහසා සුවරිතං වරති. සො කායෙන සුවරිතං වරති; වාචාය සුවරිතං වරති; මහසා සුවරිතං වරති; කායස්ස හෙද පරමරත්නං සුභති සග්ගං ලොකං උපපජ්ජති. එවං බො භික්‍ෂුවේ පුග්ගලො මනතුන්නානො හොති.

කථානුව භික්ෂුවෙ පුග්ගලො උත්තතොතනො හොති? ඉධ භික්ෂුව ඵකාමෙවා පුග්ගලො උච්චෙකුලෙ පච්චාජානො හොති ඛත්තිගමිසාසාලිකුලෙ වා -පෙ- සො කාශෙත දුච්චරිතං වරිතං වාචං දුච්චරිතං වරිතං මිතසා දුච්චරිතං වරිතං කාශස්ස හෙදෙ පරමරණං අපාං දුග්ගතං මිති පාඨං තිරංගං පරපජජති. ඵං බො භික්ෂුවෙ පුග්ගලො උත්තතොතනො හොති.

කපිසුව භික්ඛවෙ පුග්ගලො උන්නතුන්නාතො හොති' ඉධ භික්ඛවෙ එකවෙවා පුග්ගලො උවෙව කුලෙ පච්චාජානො හොති ඛන්තිසමකාසාලකුලෙ වා -පෙ-සො කාසෙන සුවරිතං වරිත්ථා වාචාය සුවරිතං වරිත්ථා මනසා සුවරිතං වරිත්ථා කායසා හෙදා පරමමරණං සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපජ්ජති. එවං බො භික්ඛවෙ පුග්ගලො උන්නතුන්නාතො හොති

ඉමේ බො භික්ඛවෙ එනතැරෙ පුගුලා සතෙකු, සංවිජ්ජමානා ලොකසමිනයි.

4. 2. 4. 7.

[සමණමච්චල - පුනහසුතනං]

37. වත්තාඤ්ඤා'මෙ භික්ඛවෙ පුග්ගලො සන්තො සංවිජ්ජමානා ලොකස්මිං. කතමෙ වත්තාඤ්ඤා?

සමණමච්චලො, සමණපුණ්ඩරිකො, සමණපදුමො, සමණෙසු සමණසුඛමාලො.

කථාංකු භික්ඛවෙ පුග්ගලො සමණමච්චලො හොති? ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු සෙවො හොති පටිපදෙ අනුත්තරං යොගකෙමිං පඤ්ඤාමානො විහරති. සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ රඤ්ඤා ඛතතිස්ස මුද්ධාවසිත්තස්ස ජෙට්ඨො පුත්තො ආභිසෙකො අතභිසිත්තො මච්චප්පත්තො, එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ භික්ඛු සෙවො හොති පටිපදෙ අනුත්තරං යොගකෙමිං පඤ්ඤාමානො විහරති. එවං ඛො භික්ඛවෙ පුග්ගලො සමණමච්චලො හොති.

කථාංකු භික්ඛවෙ පුග්ගලො සමණපුණ්ඩරිකො හොති? ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු ආසවානං ඛයා අනාසවං වෙතොවිමුත්තිං පඤ්ඤා විමුත්තිං දිට්ඨව ධම්මෙ සයං අභිඤ්ඤා සච්ඡිකත්වා උපසම්පජ්ජි විහරති. තො ව ඛො අට්ඨා-විමොකෙකි කාගෙත එසසිත්වා විහරති. එවං ඛො භික්ඛවෙ පුග්ගලො සමණ-පුණ්ඩරිකො හොති.

කථාංකු භික්ඛවෙ පුග්ගලො සමණපදුමො හොති? ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු ආසවානං ඛයා අනාසවං වෙතොවිමුත්තිං පඤ්ඤා විමුත්තිං දිට්ඨව ධම්මෙ සයං අභිඤ්ඤා සච්ඡිකත්වා උපසම්පජ්ජි විහරති. අට්ඨා ව විමොකෙකි කාගෙත එසසිත්වා විහරති. එවං ඛො භික්ඛවෙ පුග්ගලො සමණපදුමො හොති.

කථාංකු භික්ඛවෙ පුග්ගලො සමණෙසු සමණසුඛමාලො හොති? ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු යාවිතොව බහුලං චිත්තං පරිභුංඤ්ඤා, අප්පං අයාවිතො. යාවිතොව බහුලං පිණ්ඩපාතං පරිභුංඤ්ඤා, අප්පං අයාවිතො. යාවිතොව බහුලං සෙතාසනං පරිභුංඤ්ඤා, අප්පං අයාවිතො. යාවිතොව බහුලං ගිලාන-පච්චයභෙසජ්ජපරිකාරං පරිභුංඤ්ඤා, අප්පං අයාවිතො. යෙති ඛො පත සමුග්ගවාරිති සද්ධිං විහරති, න්‍යාස්ස මනාපෙනෙව බහුලං කායකමෙතන සමුදවරන්ති, අප්පං අමනාපෙන. මනාපෙනෙව බහුලං වජ්ජිකමෙතන සමුදවරන්ති, අප්පං අමනාපෙන. මනාපෙනෙව බහුලං මනොකමෙතන සමුදවරන්ති, අප්පං අමනාපෙන. මනාපෙනෙව බහුලං උපහාරං උප-හරන්ති, අප්පං අමනාපෙන. යාති ඛො පත තාති වෙද්ධිතාති පිත්තසමුද්ධානාති වා සෙමනසමුද්ධානාති වා වාතසමුද්ධානාති වා සන්තිපාතිකාති වා උතු-පරිනාමජාති වා විසම පරිහාරජාති වා ඔපකකම්මාති වා කම්මවිපාකජාති වා, තානස්ස¹ ත බහුදෙව උපපජ්ජන්ති. අප්පං ඛො හොති. චතුර්තං ක්කානානං ආභිවේතසිකානං දිට්ඨධම්මසුඛවිහාරානං නිකාමලාභී හොති අනිවර්තලාභී අකසිරලාභී. ආසවානං ඛයා අනාසවං වෙතොවිමුත්තිං පඤ්ඤා විමුත්තිං දිට්ඨව ධම්මෙ සයං අභිඤ්ඤා සච්ඡිකත්වා උපසම්පජ්ජි විහරති. එවං ඛො භික්ඛවෙ පුග්ගලො සමණෙසු සමණසුඛමාලො හොති.

1. තාති ජම හා බහුදෙව - මජ්ඣ.

යං හි තං භික්ඛවෙ සමමා වදමානො වදෙය්‍ය ‘සමණේසු සමණසු-
මාලො’ති. මමෙව තං භික්ඛවෙ සමමා වදමානො වදෙය්‍ය ‘සමණේසු සමණ-
සුමාලො’ති. අහං හි භික්ඛවෙ යාචිතොව බහුලං චිවරං පරිභුඤ්ජාමි,
අපං අයාචිතො. යාචිතොව බහුලං පිණ්ඩපාතං පරිභුඤ්ජාමි, අපං
අයාචිතො. යාචිතොව බහුලං සෙතාසනං පරිභුඤ්ජාමි, අපං අයාචිතො.
යාචිතොව බහුලං සීලානපච්චයභෙසජ්ජපරිකාරං පරිභුඤ්ජාමි, අපං
අයාචිතො. යෙහි ඛො පන භික්ඛුහි සද්ධිං විහරාමි, තෙ¹ මං මනාපෙනෙව
බහුලං කායකමෙවන සමුදාවරනති. අපං අමනාපෙන. මනාපෙනෙව බහුලං
වජ්ජකමෙවන සමුදාවරනති, අපං අමනාපෙන. මනාපෙනෙව බහුලං මනෝ-
කමෙවන සමුදාවරනති, අපං අමනාපෙන. මනාපං යෙව බහුලං උපහාරං
උපහරනති, අපං අමනාපං. යානි පන² තානි වෙදධිතානි පිත්තසමුට්ඨානානි
වා සෙත්තසමුට්ඨානානි වා වාතසමුට්ඨානානි වා සන්තපාතිකානි වා උතුපරි-
තාමජානි වා විසමපරිහාරජානි වා ඔපකකමිකානි වා කමමපිපාකජානි වා,
තානි මෙ ත බහුදෙව උපපජ්ජනති අපාඛාධොගමිසම්. වතුතනං ඛො
පන කුසානං ආභිවෙතසිකානං දිට්ඨධම්මසුඛවිහාරානං නිකාමිලාහි අතිවජ්-
ජාහි අකසිරුලාහි. ආසවානං ඛයා අනාසවං වෙතොවිමුතතිං පඤ්ඤාචිත්තනිං
දිට්ඨෙව ධම්මෙ සයං අභිඤ්ඤා සමජ්ජකතො උපසම්පජ්ජ විහරාමි.

යං හි තං භික්ඛවෙ සමමා වදමානො වදෙය්‍ය ‘සමණේසු සමණසු-
මාලො’ති, මමෙව තං භික්ඛවෙ සමමා වදමානො වදෙය්‍ය ‘සමණේසු සමණ-
සුමාලො’ති.

ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ වත්තාරො පුග්ගලා සන්තො සංවිජ්ජමානා
ලොකසමිනති.

4. 2. 4. 8.

[සමණමචල - සමඤ්ඤාජන සුතං]

38. වත්තාරො’මෙ භික්ඛවෙ පුග්ගලා සන්තො සංවිජ්ජමානා ලොකසමි-
කතමෙ වත්තාරො?

සමණමචලො, සමණපුණ්ඩරිකො, සමණපදමො, සමණේසු සමණ-
සුමාලො.

කථංඤ්ච භික්ඛවෙ පුග්ගලො සමණමචලො හොති? ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු
තිණ්ණං සඤ්ඤාජනානං පරිකම්භා සොතාපන්නො හොති අවිනිපාතධම්මො,
නියතො සමෙඛාධිපරායනො. එවං ඛො භික්ඛවෙ පුග්ගලො සමණමචලො
හොති.

කථංඤ්ච භික්ඛවෙ පුග්ගලො සමණපුණ්ඩරිකො හොති? ඉධ භික්ඛවෙ
භික්ඛු තිණ්ණං සඤ්ඤාජනානං පරිකම්භා රාගදොසමොහානං තනුත්තා
සකදගාමි හොති, සතීදෙව ඉමං ලොකං ආගන්තො දුක්ඛස්සන්තං කරොති.
එවං ඛො භික්ඛවෙ පුග්ගලො සමණපුණ්ඩරිකො හොති.

කථංඤ්ච භික්ඛවෙ පුග්ගලො සමණපදමො හොති? ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු
පඤ්ඤානං ඔරමහාගිශානං සඤ්ඤාජනානං පරිකම්භා ඔපපාතිකො හොති
තත් පරිනිබ්බාසී අනාවතතිධම්මො තස්මා ලොකා. එවං ඛො භික්ඛවෙ
පුග්ගලො සමණපදමො හොති.

කථංඤ්ච භික්ඛවෙ පුග්ගලො සමණේසු සමණසුඛමාලො හොති? ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු අසවාතං බයා -පෙ- සච්ඡිකත්වා උපසම්පජ්ජි විහරති. එවං බො භික්ඛවෙ පුග්ගලො සමණේසු සමණසුඛමාලො හොති.

ඉමෙ බො භික්ඛවෙ වත්තාරො පුග්ගලා සන්තො සංවිජ්ජමානා ලොකසමිනති.

4. 2 4 9.

[සමණමචල - දිට්ඨිසුත්තං]

39. වත්තාරොමෙ භික්ඛවෙ පුග්ගලා සන්තො සංවිජ්ජමානා ලොකසමි. කතමෙ වත්තාරො?

සමණමචලො, සමණපුණ්ඩරිකො, සමණපදුමො, සමණේසු සමණසුඛමාලො.

කථංඤ්ච භික්ඛවෙ පුග්ගලො සමණමචලො හොති? ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු සම්මාදිට්ඨිකො හොති, සම්මාසංකප්පො හොති, සම්මාවාචො හොති, සම්මාකම්මන්තො හොති, සම්මාආජ්චො හොති, සම්මාවායාමො හොති, සම්මාසති හොති, සම්මාසමාසි හොති. එවං බො භික්ඛවෙ පුග්ගලො සමණමචලො හොති.

කථංඤ්ච භික්ඛවෙ පුග්ගලො සමණපුණ්ඩරිකො හොති? ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු සම්මාදිට්ඨිකො හොති, සම්මාසංකප්පො හොති, සම්මාවාචො හොති, සම්මාකම්මන්තො හොති, සම්මාආජ්චො හොති, සම්මාවායාමො හොති, සම්මාසති හොති, සම්මාසමාසි හොති, සම්මාඤ්ඤාණී හොති, සම්මාවිමුතති හොති. තො ව බො අට්ඨ විමොක්ඛ කායෙක එසසිත්වා විහරති. එවං බො භික්ඛවෙ පුග්ගලො සමණපුණ්ඩරිකො හොති.

කථංඤ්ච භික්ඛවෙ පුග්ගලො සමණපදුමො හොති? ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු සම්මාදිට්ඨිකො හොති, -පෙ- සම්මාවිමුතති හොති, අට්ඨ ව විමොක්ඛ කායෙක එසසිත්වා විහරති. එවං බො භික්ඛවෙ පුග්ගලො සමණපදුමො හොති.

කථංඤ්ච භික්ඛවෙ පුග්ගලො සමණේසු සමණසුඛමාලො හොති? ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු සාවිතොව බුදුලං චිවරං පරිභුංඤ්ති, අප්පං අයාවිතො -පෙ- යං භි තං භික්ඛවෙ සම්මාවදමානො වදෙය්‍ය 'සමණේසු සමණසුඛමාලො'ති මමෙව තං භික්ඛවෙ සම්මා වදමානො වදෙය්‍ය 'සමණේසු සමණසුඛමාලො'ති.

ඉමෙ බො භික්ඛවෙ වත්තාරො පුග්ගලා සන්තො සංවිජ්ජමානා ලොකසමිනති.

4. 2. 4. 10.

[සමණමචල - වඩාපුහනං]

40. වතනාරො'මෙ භික්ඛවෙ පුග්ගලො සනෙතා සංවිජ්ජමානා ලොකසමිං.
කතමෙ වතනාරො?

සමණමචලො, සමණපුණ්ඩරීකො, සමණපදුමො, සමණේසු සමණ-
සුබ්බුමාලො.

කථාංකුච භික්ඛවෙ පුග්ගලො සමණමචලො හොති? ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු
සෙවො හොති අප්පභතමානසො, අනුතතරං යොගකෙතිමං පඤ්ඤාමානො
විහරති. එවං ඛො භික්ඛවෙ පුග්ගලො සමණමචලො හොති.

කථාංකුච භික්ඛවෙ පුග්ගලො සමණපුණ්ඩරීකො හොති? ඉධ භික්ඛවෙ
භික්ඛු පඤ්ඤාපාදනකතකෙසු උදයබ්බසානුපසිං විහරති: ඉති රූපං, ඉති
රූපස්ස සමුදයො, ඉති රූපස්ස අත්ථගමො. ඉති වේදනා, ඉති වේදනාය සමු-
දයො, ඉති වේදනාය අත්ථගමො. ඉති සංකෘස්ස ඉති සංකෘස්සය සමුදයො,
ඉති සංකෘස්ස අත්ථගමො. ඉති සංකාරා, ඉති සංකාරානං සමුදයො, ඉති
සංකාරානං අත්ථගමො. ඉති විඤ්ඤාණං, ඉති විඤ්ඤාණස්ස සමුදයො, ඉති
විඤ්ඤාණස්ස අත්ථගමොති. තො ච ඛො අට්ඨවිමොකෙති කායෙන එසසිත්වා¹
විහරති. එවං ඛො භික්ඛවෙ පුග්ගලො සමණපුණ්ඩරීකො හොති.

කථාංකුච භික්ඛවෙ පුග්ගලො සමණපදුමො හොති? ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු
පඤ්ඤාපාදනකතකෙසු උදයබ්බසානුපසිං විහරති: ඉති රූපං, ඉති රූපස්ස
සමුදයො, ඉති රූපස්ස අත්ථගමො. ඉති වේදනා -පෙ- ඉති සංකෘස්ස -පෙ- ඉති
සංකාරා - ඉති විඤ්ඤාණං, ඉති විඤ්ඤාණස්ස සමුදයො, ඉති විඤ්ඤාණස්ස
අත්ථගමොති. අට්ඨ ච විමොකෙති කායෙන එසසිත්වා විහරති. එවං ඛො
භික්ඛවෙ පුග්ගලො සමණපදුමො හොති.

කථාංකුච භික්ඛවෙ පුග්ගලො සමණේසු සමණසුබ්බුමාලො හොති? ඉධ
භික්ඛවෙ භික්ඛු යාවිතොව බහුලං චිවරං පරිභුංඤ්ති, අප්පං අයාචිතො. -පෙ-
යං භික්ඛවෙ සමමා වදමානො වදෙය්‍ය 'සමණේසු සමණසුබ්බුමාලො'ති,
මමෙව තං භික්ඛවෙ සමමා වදමානො වදෙය්‍ය 'සමණේසු සමණසුබ්බුමාලො'ති.

ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ වතනාරො පුග්ගලො සනෙතා සංවිජ්ජමානා
ලොකසමිනති.

මචලවග්ගො වතුපඨා.

නසුඤ්ඤානං:

පාණාතිපාතො ව මුසා වණණකොධතමොතතා,
පුත්තො සංකෙද්දත්තං වෙව දිට්ඨිබ්බෙති තෙ දසාති.

5. අසුරවගො

4 2 5 1.

[අසුරසුතනං]

[සාවසීතිදනං]

41. වතතාරු'මෙ භික්ඛවෙ පුග්ගලා සනෙතා සංවිජ්ජිතා ලොකස්මිං.
කතමෙ වතතාරො?

අසුරො අසුරපරිවාරො, අසුරො දෙවපරිවාරො, දෙවො අසුරපරිවාරො,
දෙවො දෙවපරිවාරො.

කථංච භික්ඛවෙ පුග්ගලො අසුරො හොති අසුරපරිවාරො? ඉධ භික්ඛවෙ
එකච්චො පුග්ගලො දුස්සිලො හොති පාපධම්මො. පරිසා ව ඛවස්ස හොති
පාපධම්මො. එවං ඛො භික්ඛවෙ පුග්ගලො අසුරො හොති අසුරපරිවාරො.

කථංච භික්ඛවෙ පුග්ගලො අසුරො හොති දෙවපරිවාරො? ඉධ භික්ඛවෙ
එකච්චො පුග්ගලො දුස්සිලො හොති පාපධම්මො. පරිසා ව ඛවස්ස හොති
සීලවතී කල්‍යාණධම්මො. එවං ඛො භික්ඛවෙ පුග්ගලො අසුරො හොති
දෙවපරිවාරො.

කථංච භික්ඛවෙ පුග්ගලො දෙවො හොති අසුරපරිවාරො? ඉධ භික්ඛවෙ
එකච්චො පුග්ගලො සීලවො හොති කල්‍යාණධම්මො. පරිසා ව ඛවස්ස හොති
දුස්සිලො පාපධම්මො. එවං ඛො භික්ඛවෙ පුග්ගලො දෙවො හොති
අසුරපරිවාරො.

කථංච භික්ඛවෙ පුග්ගලො දෙවො හොති දෙවපරිවාරො? ඉධ භික්ඛවෙ
එකච්චො පුග්ගලො සීලවො හොති කල්‍යාණධම්මො. පරිසා ව ඛවස්ස හොති
සීලවතී කල්‍යාණධම්මො. එවං ඛො භික්ඛවෙ පුග්ගලො දෙවො හොති
දෙවපරිවාරො.

ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ වතතාරු පුග්ගලා සනෙතා සංවිජ්ජිතා ලොකස්මිං.

4 2 5 2.

[පඨමසමාධිසුතනං]

වතතාරු'මෙ භික්ඛවෙ පුග්ගලා සනෙතා සංවිජ්ජිතා ලොකස්මිං.
කතමෙ වතතාරො?

ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චො පුග්ගලො ලාභී හොති අර්ක්කතං චෙතොසං-
මුච්ඡා, න ලාභී අධිපක්ඛ්ඛාදිමමුච්ඡාසාය.

ඉධ පන භික්ඛවෙ එකච්චො පුග්ගලො ලාභී හොති අධිපක්ඛ්ඛාදිමමු-
ච්ඡාසාය, න ලාභී අර්ක්කතං චෙතොසමුච්ඡා.

ඉධ පන භික්ඛවෙ එකච්චා, පුග්ගලො නෙව ලාභී භොති අජ්ඣන්තං
වෙතොසමථස්ස, න ලාභී අධිපඤ්ඤාධම්මවිපස්සනාය.

ඉධ පන භික්ඛවෙ එකච්චා, පුග්ගලො ලාභී චෙව භොති අජ්ඣන්තං
වෙතොසමථස්ස, ලාභී ච අධිපඤ්ඤාධම්මවිපස්සනාය.

ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ වහ්නාරො පුග්ගලා සන්තො සංවිජ්ජමානා ලො-
කසමිනති.

4. 2. 5. 3.

[දුතියසම්මාධිසුතනං]

43. වහ්නාරො'මෙ භික්ඛවෙ පුග්ගලා සන්තො සංවිජ්ජමානා ලොකසමි-
තතමෙ වහ්නාරො?

ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චා, පුග්ගලො ලාභී භොති අජ්ඣන්තං වෙතොස-
මථස්ස, න ලාභී අධිපඤ්ඤාධම්මවිපස්සනාය.

ඉධ පන භික්ඛවෙ එකච්චා, පුග්ගලො ලාභී භොති අධිපඤ්ඤාධම්ම-
විපස්සනාය, න ලාභී අජ්ඣන්තං වෙතොසමථස්ස.

ඉධ පන භික්ඛවෙ එකච්චා, පුග්ගලො නෙව ලාභී භොති අජ්ඣන්තං
වෙතොසමථස්ස, න ලාභී අධිපඤ්ඤාධම්මවිපස්සනාය.

ඉධ පන භික්ඛවෙ එකච්චා, පුග්ගලො ලාභී චෙව භොති අජ්ඣන්තං
වෙතොසමථස්ස, ලාභී ච අධිපඤ්ඤාධම්මවිපස්සනාය.

තත්ථ භික්ඛවෙ යවායං පුග්ගලො ලාභී භොති අජ්ඣන්තං වෙතොසමථස්ස,
න ලාභී අධිපඤ්ඤාධම්මවිපස්සනාය, තෙන භික්ඛවෙ පුග්ගලෙන අජ්ඣන්තං
වෙතොසමථෙ පතිට්ඨාය අධිපඤ්ඤාධම්මවිපස්සනාය යොගො කරණීයො.
සො අපරෙත සම්මෙත ලාභී චෙව භොති අජ්ඣන්තං වෙතොසමථස්ස,
ලාභී ච අධිපඤ්ඤාධම්මවිපස්සනාය.

තත්ථ භික්ඛවෙ යවායං පුග්ගලො ලාභී අධිපඤ්ඤාධම්මවිපස්සනාය, න ලාභී
අජ්ඣන්තං වෙතොසමථස්ස. තෙන භික්ඛවෙ පුග්ගලෙන අධිපඤ්ඤාධම්ම-
විපස්සනාය පතිට්ඨාය අජ්ඣන්තං වෙතොසමථෙ යොගො කරණීයො. සො
අපරෙත සම්මෙත ලාභී චෙව භොති අධිපඤ්ඤා ධම්මවිපස්සනාය, ලාභී ච
අජ්ඣන්තං වෙතොසමථස්ස.

තත්ථ භික්ඛවෙ යවායං පුග්ගලො නෙව ලාභී අජ්ඣන්තං වෙතොසමථස්ස,
න ලාභී අධිපඤ්ඤාධම්මවිපස්සනාය. තෙන භික්ඛවෙ පුග්ගලෙන තෙසං
යෙව කුසලානං ධම්මානං පටිලාභාය අධිමත්තො ඡන්දො ච වායාමො ච
උස්සාහො ච උස්සාලුහි ච අපච්චානී ච සති ච සමපජ්ඤාදං ච කරණීයං.

සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ ආදිත්තවෙලො වා ආදිත්තසිසො වා තස්ස තස්සෙව
වෙලස්ස වා සිසස්ස වා නිබ්බාපතාය අභිමිත්තං ඡන්දස්ස චායාමස්ස උස්සාගස්ස
උස්සොලභිස්ස ආපට්ඨිවාතිස්ස සතිස්ස සම්පජ්ජස්සං ව කරෙය්‍ය, එවමෙව
බො භික්ඛවෙ තෙන පුග්ගලෙන තෙසංයෙව කුසලානං ධම්මානං පටිලාභාය
අභිමිත්තො ඡන්දො ව චායාමො ව උස්සාගො ව උස්සොලභී ව ආපට්ඨිවාති ව
සති ව සම්පජ්ජස්සංව කරණීයං. සො අපරෙත සමයෙන ලාභී වෙව හොති
අර්ඤ්ඤානං වෙතොසම්පස්ස, ලාභී ව අධිපස්සද්ධම්මවිපස්සනාය.

තත්‍ර භික්ඛවෙ යථායං පුග්ගලො ලාභී වෙව හොති අර්ඤ්ඤානං වෙතොස-
ම්පස්ස, ලාභී ව අධිපස්සද්ධම්මවිපස්සනාය, තෙන භික්ඛවෙ පුග්ගලෙන තෙසු
තෙව කුසලෙසු ධම්මෙසු පතිට්ඨාය උත්තරිං අසවානං බයාය යොගො
කරණීයො.

ඉමෙ බො භික්ඛවෙ වත්තාඤ්ඤෙ පුග්ගලා සන්තො සංවිජ්ජමානා
ලොකසමිනති.

4. 2. 5. 4.

[තතියසමාධිසුභං]

44. වත්තාඤ්ඤෙ'මෙ භික්ඛවෙ පුග්ගලා සන්තො සංවිජ්ජමානා ලොකසමි-
තතමෙ වත්තාඤ්ඤෙ?

ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චො පුග්ගලො ලාභී හොති අර්ඤ්ඤානං වෙතොසම්පස්ස,
න ලාභී අධිපස්සද්ධම්මවිපස්සනාය.

ඉධ පන භික්ඛවෙ එකච්චො පුග්ගලො ලාභී හොති අධිපස්සද්ධම්මවිපස්ස-
නාය, න ලාභී අර්ඤ්ඤානං වෙතොසම්පස්ස.

ඉධ පන භික්ඛවෙ එකච්චො පුග්ගලො තෙව ලාභී හොති අර්ඤ්ඤානං
වෙතොසම්පස්ස, න ලාභී අධිපස්සද්ධම්මවිපස්සනාය.

ඉධ පන භික්ඛවෙ එකච්චො පුග්ගලො ලාභී වෙව හොති අර්ඤ්ඤානං
වෙතොසම්පස්ස, ලාභී ව අධිපස්සද්ධම්මවිපස්සනාය.

තත්‍ර භික්ඛවෙ යථායං පුග්ගලො ලාභී අර්ඤ්ඤානං වෙතොසම්පස්ස, න
ලාභී අධිපස්සද්ධම්මවිපස්සනාය, තෙන භික්ඛවෙ පුග්ගලෙන යථායං පුග්ගලො
ලාභී අධිපස්සද්ධම්මවිපස්සනාය, සො උපසංකම්මො එවමස්ස චට්ඨිකො:
කථංහු බො ආට්ටසො සංඛාරා දට්ඨබ්බා? කථං සංඛාරා සම්මසිතබ්බා? කථං
සංඛාරා විපසිතබ්බාති? තස්ස සො යථාදිට්ඨං යථාච්ඡිදිතං ව්‍යාකරොති: එවං
බො ආට්ටසො සංඛාරා දට්ඨබ්බා, එවං සංඛාරා සම්මසිතබ්බා, එවං සංඛාරා
විපසිතබ්බාති.

සො අපරෙත සමයෙන ලාභී වෙව හොති අර්ඤ්ඤානං වෙතොසම්පස්ස,
ලාභී ව අධිපස්සද්ධම්මවිපස්සනාය.

තනු භික්ඛවෙ යවායං පුග්ගලො ලාභී අධිපසුකඩවලවිපසයනාය, න ලාභී අජ්ඣන්තං වෙතොසමථස්ස, තෙන භික්ඛවෙ පුග්ගලෙන යවායං පුග්ගලො ලාභී අජ්ඣන්තං වෙතොසමථස්ස, සො උපසංකම්මා ඵවමස්ස වචනීයො: “කථං නු බො ආවුසො චිත්තං සණ්ඨපෙනබ්බං? කථං චිත්තං සන්තතිසාදෙතබ්බං? කථං චිත්තං ඵකොදි කත්තබ්බං? කථං චිත්තං සමාදහාතබ්බන්ති?” තස්ස සො යථාදිට්ඨං යථාචිදිතං ව්‍යාකරොති: “ඵවං බො ආවුසො චිත්තං සණ්ඨපෙනබ්බං, ඵවං චිත්තං සන්තතිසාදෙතබ්බං, ඵවං චිත්තං ඵකොදි කත්තබ්බං, ඵවං චිත්තං සමාදහාතබ්බන්ති.”

සො අපරෙත සමයෙන ලාභී වෙව හොති අධිපසුකඩවලවිපසයනාය, ලාභී ච අජ්ඣන්තං වෙතොසමථස්ස.

තනු භික්ඛවෙ යවායං පුග්ගලො තෙව ලාභී ච අජ්ඣන්තං වෙතොසමථස්ස, න ලාභී අධිපසුකඩවලවිපසයනාය, තෙන භික්ඛවෙ පුග්ගලෙන යවායං පුග්ගලො ලාභී වෙව අජ්ඣන්තං වෙතොසමථස්ස, ලාභී ච අධිපසුකඩවලවිපසයනාය. සො උපසංකම්මා ඵවමස්ස වචනීයො: “කථං නු බො ආවුසො චිත්තං සණ්ඨපෙනබ්බං? කථං චිත්තං සන්තතිසාදෙතබ්බං? කථං චිත්තං ඵකොදි කත්තබ්බං? කථං චිත්තං සමාදහාතබ්බං? කථං සංඛාර දට්ඨබ්බං? කථං සංඛාරා සමමසිතබ්බං? කථං සංඛාරා විපසසිතබ්බං?”ති. තස්ස සො යථාදිට්ඨං යථාචිදිතං ව්‍යාකරොති: “ඵවං බො ආවුසො චිත්තං සණ්ඨපෙනබ්බං, ඵවං චිත්තං සන්තතිසාදෙතබ්බං, ඵවං චිත්තං ඵකොදි කත්තබ්බං, ඵවං චිත්තං සමාදහාතබ්බං, ඵවං සංඛාරා දට්ඨබ්බං, ඵවං සංඛාරා සමමසිතබ්බං, ඵවං සංඛාරා විපසසිතබ්බං”ති.

සො අපරෙත සමයෙන ලාභී වෙව හොති අජ්ඣන්තං වෙතොසමථස්ස, ලාභී ච අධිපසුකඩවලවිපසයනාය.

තනු භික්ඛවෙ යවායං පුග්ගලො ලාභී වෙව හොති අජ්ඣන්තං වෙතොසමථස්ස, ලාභී ච අධිපසුකඩවලවිපසයනාය, තෙන භික්ඛවෙ පුග්ගලෙන තෙසු යෙව කුසලෙසු ධම්මෙසු පතිට්ඨාය උත්තරිං ආසවානං බ්‍යාය යොගො කරණිසො.

ඉමෙ බො භික්ඛවෙ චිත්තාරෙ පුග්ගලා සන්තො සංවිජ්ජමානා ලොකසමිං ලොකසමින්නි.

4. 2. 5. 6.

[ජමාලානසූතං]

45. ‘චන්තාරෙ’මෙ භික්ඛවෙ පුග්ගලා සන්තො සංවිජ්ජමානා ලොකසමිං. කතමෙ චන්තාරො?

තෙවත්තනිකාය පටිපනො නො පරිහිතාය. පරිහිතාය පටිපනො නො අත්තනිකාය. අත්තනිකාය පටිපනො නො පරිහිතාය. අත්තනිකාය ච පටිපනො පරිහිතාය ච.

සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ ඡ්වංලාභං උභතො පදිත්තං මජ්ඣේ භුථගතං තෙව ගාමෙ කට්ඨස්ථං ඵරති න අරඤ්ඤා. තථුපමානං භික්ඛවෙ ඉමං පුග්ගලං වදුමි ය්‍යායං පුග්ගලො තෙවත්තතිතාය පටිපනේනා නො පරිහිතාය.

තත්‍ර භික්ඛවෙ ය්‍යායං පුග්ගලො පරිහිතාය පටිපනේනා නො අත්තතිතාය, අයං ඉමෙසං ද්විත්තං පුග්ගලානං අභිකකන්තතරො ව පණීතතරො ව.

තත්‍ර භික්ඛවෙ ය්‍යායං පුග්ගලො අත්තතිතාය පටිපනේනා නො පරි-
හිතාය, අයං ඉමෙසං තිණ්ණං පුග්ගලානං අභිකකන්තතරො ව පණීතතරො ව.

තත්‍ර භික්ඛවෙ ය්‍යායං පුග්ගලො අත්තතිතාය ව පටිපනේනා; පරිහිතාය ව, අයං ඉමෙසං වතුත්තං පුග්ගලානං අග්ගො ව සෙට්ඨො ව පාමොකෙති ව උත්තමො ව පවරො ව.

සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ ගවා, බීරං, බීරමානා, දඬි, දඬිමානා කවනීතං, කවනීතමානා සප්පි, සප්පිමානා සප්පිමණේකා, සප්පිමණේකා තස්ව අග්ගමනිකායති, ඵවමෙව බො භික්ඛවෙ ය්‍යායං පුග්ගලො අත්තතිතාය ව පටිපනේනා පරිහිතාය ව, අයං ඉමෙසං වතුත්තං පුග්ගලානං අග්ගො ව සෙට්ඨො ව පාමොකෙති ව උත්තමො ව පවරො ව.

ඉමෙ බො භික්ඛවෙ වත්තාරො පුග්ගලා සනේනා සංවිජ්ජමානා ලොකස්මිං.

4. 2. 5. 6.

[ඛණ්ඩිතයපුත්තං]

46. වත්තාරො'මෙ භික්ඛවෙ පුග්ගලා සනේනා සංවිජ්ජමානා ලොකස්මිං. කතමෙ වත්තාරො?

අත්තතිතාය පටිපනේනා නො පරිහිතාය. පරිහිතාය පටිපනේනා නො අත්තතිතාය. තෙව අත්තතිතාය පටිපනේනා නො පරිහිතාය. අත්තතිතාය ව පටිපනේනා පරිහිතාය ව.

කථංඤා භික්ඛවෙ පුග්ගලො අත්තතිතාය පටිපනේනා නො පරිහිතාය? ඉධ භික්ඛවෙ ඵකච්චා පුග්ගලො අත්තනා රුගච්චිතාය පටිපනේනා හොති, නො පරං රුගච්චිතාය සමාදපෙති. අත්තනා දෙසච්චිතාය පටිපනේනා හොති, නො පරං දෙසච්චිතාය සමාදපෙති. අත්තනා මොහච්චිතාය පටිපනේනා හොති, නො පරං මොහච්චිතාය සමාදපෙති. ඵචං බො භික්ඛවෙ පුග්ගලො අත්තතිතාය පටිපනේනා හොති නො පරිහිතාය.

කථංඤ්ඤා භික්ඛවෙ පුග්ගලො පරතිතාය පටිපනේනා හොති, තො අනුත-
තිතාය? ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චා පුග්ගලො අනුතනා න රුහමිතයාය පටිපනේනා
හොති, පරං රුහමිතයාය සමාදපෙති. අනුතනා න දෙසමිතයාය පටිපනේනා
හොති, පරං දෙසමිතයාය සමාදපෙති. අනුතනා න මොහමිතයාය පටි-
පනේනා හොති, පරං මොහමිතයාය සමාදපෙති. එවං බො භික්ඛවෙ
පුග්ගලො පරතිතාය පටිපනේනා හොති තො අනුතතිතාය.

කථංඤ්ඤා භික්ඛවෙ පුග්ගලො තෙවනුතතිතාය පටිපනේනා හොති, තො
පරතිතාය? ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චා පුග්ගලො අනුතනා න රුහමිතයාය
පටිපනේනා හොති, තො පරං රුහමිතයාය සමාදපෙති. අනුතනා න දෙසමිත-
යාය පටිපනේනා හොති, තො පරං දෙසමිතයාය සමාදපෙති. අනුතනා න
මොහමිතයාය පටිපනේනා හොති, තො පරං මොහමිතයාය සමාදපෙති. එවං
බො භික්ඛවෙ පුග්ගලො තෙවනුතතිතාය පටිපනේනා හොති තො පරතිතාය.

කථංඤ්ඤා භික්ඛවෙ පුග්ගලො අනුතතිතාය ව පටිපනේනා හොති, පර-
තිතාය ව? ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චා පුග්ගලො අනුතනා ව රුහමිතයාය
පටිපනේනා හොති, පරංඤ්ඤා රුහමිතයාය සමාදපෙති. අනුතනා ව දෙසමිතයාය
පටිපනේනා හොති, පරංඤ්ඤා දෙසමිතයාය සමාදපෙති. අනුතනා ව මොහ-
මිතයාය පටිපනේනා හොති, පරංඤ්ඤා මොහමිතයාය සමාදපෙති. එවං බො
භික්ඛවෙ පුග්ගලො අනුතතිතාය ව පටිපනේනා හොති, පරතිතාය ව.

ඉමෙ බො භික්ඛවෙ වනනාරො පුග්ගලා සනේනා සංවිජ්ජමානා
ලොකසමිනති.

4. 2. 6. 7.

[බිප්පනිසන්තිසුභනං]

47. වනනාරො'මෙ භික්ඛවෙ පුග්ගලා සනේනා සංවිජ්ජමානා ලොකසමි-
තමෙ වනනාරො?

අනුතතිතාය පටිපනේනා තො පරතිතාය. පරතිතාය පටිපනේනා තො
අනුතතිතාය. තෙවනුතතිතාය පටිපනේනා තො පරතිතාය. අනුතතිතාය ව
පටිපනේනා පරතිතාය ව.

කථංඤ්ච භික්ඛවෙ පුග්ගලො අත්තභිතාය පටිපනේනා හොති තො පරභිතාය? ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චා පුග්ගලො ඛිපපතිසන්තී ව හොති කුසලෙසු ධම්මෙසු. සුතානං ව ධම්මානං ධාරකජාතිකො හොති. ධනානං ව ධම්මානං අඤ්ඤාපට්ඨකිං හොති. අත්මඤ්ඤාය ධම්මඤ්ඤාය ධම්මානුධම්මපටිපනේනා හොති. තො ව කල්‍යාණවාචො හොති කල්‍යාණවාකකරණො පොරියා වාචාය සම්මනාගතො විසුඤ්ඤාය අනෙලගලාය අත්ඤ්ඤාය විඤ්ඤාපතියා. තො ව සන්දස්සකො සමාදපකො සමුත්තරකො සම්පහංසකො සමුගම-වාරිතං. එවං ඛො භික්ඛවෙ පුග්ගලො අත්තභිතාය පටිපනේනා හොති තො පරභිතාය.

කථංඤ්ච භික්ඛවෙ පුග්ගලො පරභිතාය පටිපනේනා හොති තො අත්ත-භිතාය? ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චා පුග්ගලො න ගෙව ඛො ඛිපපතිසන්තී හොති කුසලෙසු ධම්මෙසු. තො ව සුතානං ධම්මානං ධාරකජාතිකො හොති. තො ව ධනානං ධම්මානං අඤ්ඤාපට්ඨකිං හොති. තො ව අත්මඤ්ඤාය ධම්මඤ්ඤාය ධම්මානුධම්මපටිපනේනා හොති. කල්‍යාණවාචො ව හොති කල්‍යාණවාකකරණො පොරියා වාචාය සම්මනාගතො විසුඤ්ඤාය අනෙලගලාය අත්ඤ්ඤාය විඤ්ඤාපතියා. සන්දස්සකො ව හොති සමාදපකො සමුත්තරකො සම්පහංසකො සමුගම-වාරිතං. එවං ඛො භික්ඛවෙ පුග්ගලො පරභිතාය පටිපනේනා හොති තො අත්තභිතාය.

කථංඤ්ච භික්ඛවෙ පුග්ගලො නෙවත්තභිතාය පටිපනේනා හොති තො පරභිතාය? ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චා පුග්ගලො න ගෙව ඛො ඛිපපතිසන්තී හොති කුසලෙසු ධම්මෙසු. තො ව සුතානං ධම්මානං ධාරකජාතිකො හොති. තො ව ධනානං ධම්මානං අඤ්ඤාපට්ඨකිං හොති. තො ව අත්මඤ්ඤාය ධම්මඤ්ඤාය ධම්මානුධම්මපටිපනේනා හොති. තො ව කල්‍යාණවාචො හොති කල්‍යාණවාකකරණො පොරියා වාචාය සම්මනාගතො විසුඤ්ඤාය අනෙලගලාය අත්ඤ්ඤාය විඤ්ඤාපතියා. තො ව සන්දස්සකො හොති සමාදපකො සමුත්තරකො සම්පහංසකො සමුගමවාරිතං. එවං ඛො භික්ඛවෙ පුග්ගලො නෙවත්තභිතාය පටිපනේනා හොති තො පරභිතාය.

කථංඤ්ච භික්ඛවෙ පුග්ගලො අත්තභිතාය ව පටිපනේනා හොති පරභිතාය ව? ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චා පුග්ගලො ඛිපපතිසන්තී ව හොති කුසලෙසු ධම්මෙසු. සුතානංඤ්ච ධම්මානං ධාරකජාතිකො හොති. ධනානංඤ්ච ධම්මානං අඤ්ඤාපට්ඨකිං හොති. අත්මඤ්ඤාය ධම්මඤ්ඤාය ධම්මානුධම්මපටිපනේනා හොති. කල්‍යාණවාචො හොති කල්‍යාණවාකකරණො. පොරියා වාචාය සම්මනාගතො විසුඤ්ඤාය අනෙලගලාය අත්ඤ්ඤාය විඤ්ඤාපතියා. සන්දස්සකො ව හොති සමාදපකො සමුත්තරකො සම්පහංසකො සමුගමවාරිතං. එවං ඛො භික්ඛවෙ පුග්ගලො අත්තභිතාය ව පටිපනේනා හොති පරභිතාය ව.

ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ වත්තාරෙ පුග්ගලො සනේනා සංවිජ්ජමානා ලොකස්මිනි.

4. 2. 5. 8.

[අත්තනිකසුත්තං]

48. චත්තාරො'මෙ භික්ඛවෙ පුග්ගලා සනෙතා සංවිජ්ජමානා ලොකස්මිං.
කතමෙ චත්තාරො?

අත්තනිකාය පටිපනේනා නො පරනිකාය පරනිකාය පටිපනේනා
නෙව අත්තනිකාය. නෙව අත්තනිකාය ව පටිපනේනා නො පරනිකාය.
අත්තනිකාය ව පටිපනේනා පරනිකාය ව.

ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ, චත්තාරො පුග්ගලා සනෙතා සංවිජ්ජමානා
ලොකස්මිනි.

4. 2. 5. 9.

[සික්කාපදසුත්තං]

49. චත්තාරො'මෙ භික්ඛවෙ පුග්ගලා සනෙතා සංවිජ්ජමානා ලොකස්මිං.
කතමෙ චත්තාරො?

අත්තනිකාය පටිපනේනා නො පරනිකාය. පරනිකාය පටිපනේනා නො
අත්තනිකාය. නෙව අත්තනිකාය ව පටිපනේනා නො පරනිකාය. අත්තනිකාය
ව පටිපනේනා පරනිකාය ව.

කථඤ්ච භික්ඛවෙ පුග්ගලො අත්තනිකාය පටිපනේනා හොති නො පර-
නිකාය? ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චො පුග්ගලො අත්තනා පාණාතිපානා පටිවිරතො
හොති, නො ව පරං පාණාතිපානා චෙරමණියා සමාදපෙති. අත්තනා
අදින්නාදානා පටිවිරතො හොති, නො පරං අදින්නාදානා චෙරමණියා සමාද-
පෙති. අත්තනා කාමෙසු මිච්ඡාචාරා පටිවිරතො හොති, නො පරං කාමෙසු
මිච්ඡාචාරා චෙරමණියා සමාදපෙති. අත්තනා මුසාවාදා පටිවිරතො හොති,
නො පරං මුසාවාදා චෙරමණියා සමාදපෙති, අත්තනා සුරුමෙරයමජ්ජපමා-
දට්ඨානා පටිවිරතො හොති, නො පරං සුරුමෙරයමජ්ජපමාදට්ඨානා
චෙරමණියා සමාදපෙති. එවං ඛො භික්ඛවෙ පුග්ගලො අත්තනිකාය
පටිපනේනා හොති නො පරනිකාය.

කථඤ්ච භික්ඛවෙ පුග්ගලා පරනිකාය පටිපනේනා හොති නො
අත්තනිකාය? ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චො පුග්ගලො අත්තනා පාණාතිපානා
අප්පට්ඨිරතො හොති, පරං පාණාතිපානා චෙරමණියා සමාදපෙති. අත්තනා
අදින්නාදානා අප්පට්ඨිරතො හොති, පරං අදින්නාදානා චෙරමණියා සමාදපෙති.
අත්තනා කාමෙසු මිච්ඡාචාරා අප්පට්ඨිරතො හොති, පරං කාමෙසු මිච්ඡාචාරා
චෙරමණියා සමාදපෙති. අත්තනා මුසාවාදා අප්පට්ඨිරතො හොති, පරං
මුසාවාදා චෙරමණියා සමාදපෙති. අත්තනා සුරුමෙරයමජ්ජපමාදට්ඨානා
අප්පට්ඨිරතො හොති, පරං සුරුමෙරයමජ්ජපමාදට්ඨානා චෙරමණියා
සමාදපෙති.

එවං බො භික්ඛවෙ පුග්ගලො පරතිතාය පටිපනේනා හොති තො අත්තභිතාය.

කථංඤා භික්ඛවෙ පුග්ගලො තෙවත්තභිතාය පටිපනේනා හොති තො පරතිතාය? ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චො පුග්ගලො අත්තතා පාණාතිපාතා අපච්චිතො හොති, තො පරං පාණාතිපාතා චෙරමණියා සමාදපෙති. -පෙ- අත්තතා සුරුමෙරයමජ්ජපමාදධානා අපච්චිතො හොති, තො පරං සුරුමෙරයමජ්ජපමාදධානා චෙරමණියා සමාදපෙති. එවං බො භික්ඛවෙ පුග්ගලො තෙවත්තභිතාය පටිපනේනා හොති, තො පරතිතාය.

කථංඤා භික්ඛවෙ පුග්ගලො අත්තභිතාය ච පටිපනේනා හොති පරතිතාය ච? ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චො පුග්ගලො අත්තතා ච පාණාතිපාතා පච්චිතො හොති, පරංඤා පාණාතිපාතා චෙරමණියා සමාදපෙති. -පෙ- අත්තතා ච සුරුමෙරයමජ්ජපමාදධානා පච්චිතො හොති, පරංඤා සුරුමෙරයමජ්ජපමාදධානා චෙරමණියා සමාදපෙති. එවං බො භික්ඛවෙ පුග්ගලො අත්තභිතාය ච පටිපනේනා හොති පරතිතාය ච.

ඉමෙ බො භික්ඛවෙ චත්තාරො පුග්ගලා සනේනා සංවිජ්ජමානා ලොකස්මිනි.

4. 2. 5. 10.

[පොතලියසුත්තං.]

50. අථ බො පොතලියො පරිබ්බාජකො යෙන භගවා තෙත්තපසඛිකම්. උපසඛිකම්භා භගවතා සද්ධිං සමොදි. සමොදනීයං කථං සාරණීයං¹ විහිසාරෙතා එකමන්තං නිසීදි. එකමන්තං නිසින්නං බො පොතලියං පරිබ්බාජකං භගවා එතදවොච:

චත්තාරො'මෙ පොතලිය, පුග්ගලා සනේනා සංවිජ්ජමානා ලොකස්මිං. කතමෙ චත්තාරො?

ඉධ පොතලිය, එකච්චො පුග්ගලො අවණණාරහස්ස අවණණං භාසිතා හොති භූතං තච්ඡං කාලෙන, තො ච බො වණණාරහස්ස වණණං භාසිතා හොති භූතං තච්ඡං කාලෙන.

ඉධ පන පොතලිය, එකච්චො පුග්ගලො වණණාරහස්ස වණණං භාසිතා හොති භූතං තච්ඡං කාලෙන, තො ච බො අවණණාරහස්ස අවණණං භාසිතා හොති භූතං තච්ඡං කාලෙන.

ඉධ පන පොතලිය, එකච්චො පුග්ගලො තෙව අවණණාරහස්ස අවණණං භාසිතා හොති භූතං තච්ඡං කාලෙන, තොපි² වණණාරහස්ස වණණං භාසිතා හොති භූතං තච්ඡං කාලෙන.

ඉධ පන පොතලිය, එකවේවා පුග්ගලො අවණණාරහස්ස ව අවණණං භාසිතා හොති භුතං තච්ඡං කාලෙන, වණණාරහස්ස ව වණණං භාසිතා හොති භුතං තච්ඡං කාලෙන.

ඉමෙ බො පොතලිය, චත්තාරෙ පුග්ගලා සනෙතා සංවිජ්ජමානා ලොකස්මිං.

ඉමෙසං බො පොතලිය, චතුත්තං පුග්ගලානං කතමො තෙ පුග්ගලො ඛමති අභික්කන්තතරො ව පණීතතරො වාති?

චත්තාරෙ'මෙ හො ගොතම, පුග්ගලා සනෙතා සංවිජ්ජමානා ලොකස්මිං. කතමෙ චත්තාරො?

ඉධ හො ගොතම, එකවේවා පුග්ගලො අවණණාරහස්ස අවණණං භාසිතා හොති භුතං තච්ඡං කාලෙන, නො ව බො වණණාරහස්ස වණණං භාසිතා හොති භුතං තච්ඡං කාලෙන.

ඉධ පන හො ගොතම, එකවේවා පුග්ගලො වණණාරහස්ස වණණං භාසිතා හොති භුතං තච්ඡං කාලෙන, නො ව බො අවණණාරහස්ස අවණණං භාසිතා හොති භුතං තච්ඡං කාලෙන.

ඉධ පන හො ගොතම, එකවේවා පුග්ගලො තෙව අවණණාරහස්ස අවණණං භාසිතා හොති භුතං තච්ඡං කාලෙන, නොපි වණණාරහස්ස ව වණණං භාසිතා හොති භුතං තච්ඡං කාලෙන.

ඉධ පන හො ගොතම, එකවේවා පුග්ගලො අවණණාරහස්ස ව අවණණං භාසිතා හොති භුතං තච්ඡං කාලෙන, වණණාරහස්ස ව වණණං භාසිතා හොති භුතං තච්ඡං කාලෙන.

ඉමෙ බො හො ගොතම, චත්තාරෙ පුග්ගලා සනෙතා සංවිජ්ජමානා ලොකස්මිං.

ඉමෙසං හො ගොතම, චතුත්තං පුග්ගලානං යවායං පුග්ගලො තෙව අවණණාරහස්ස අවණණං භාසිතා හොති භුතං තච්ඡං කාලෙන, නොපි වණණාරහස්ස ව වණණං භාසිතා හොති භුතං තච්ඡං කාලෙන. අයං මෙ පුග්ගලො ඛමති ඉමෙසං චතුත්තං පුග්ගලානං අභික්කන්තතරො ව පණීතතරො ව. තං කියස්ස හෙතු? අභික්කන්තා හෙසා හො ගොතම යද්දං උපෙක්ඛාති.

චත්තාරෙ'මෙ පොතලිය, පුග්ගලා සනෙතා සංවිජ්ජමානා ලොකස්මිං. කතමෙ චත්තාරො?

ඉධ පන පොතලිය එකවේවා පුග්ගලො අවණණාරහස්ස අවණණං භාසිතා හොති භුතං තච්ඡං කාලෙන. -පෙ- වණණාරහස්ස ව වණණං භාසිතා හොති භුතං තච්ඡං කාලෙන ඉමෙ බො පොතලිය චත්තාරෙ පුග්ගලා සනෙතා සංවිජ්ජමානා ලොකස්මිං.

ඉමෙසං බො පොතලිය, චතුත්තං පුග්ගලානං යවායං පුග්ගලො අවණණාරහස්ස ව අවණණං භාසිතා හොති භුතං තච්ඡං කාලෙන, වණණාරහස්ස ව වණණං භාසිතා හොති භුතං තච්ඡං කාලෙන. අයං ඉමෙසං චතුත්තං පුග්ගලානං අභික්කන්තතරො ව පණීතතරො ව. තං කියස්ස හෙතු? අභික්කන්තා හෙසා පොතලිය යද්දං තත් තත් කාලඤ්ඤතාහි.

වතනාඳේ'මෙ හො ගොතම පුග්ගලා සතොතා සංවිජ්ජමානා ලොකසමිං.
කතමෙ වතනාඳේ?

ඉධ හො ගොතමො එකවෙවා පුග්ගලො අවණණාරහස්ස-පෙ- වණණාර-
රහස්ස ව වණණං භාසිතා ගොති භූතං තච්ඡං කාලෙන.

ඉමෙ බො හො ගොතම වතනාඳේ පුග්ගලා සතොතා සංවිජ්ජමානා
ලොකසමිං.

ඉමෙසං හො ගොතම, වතුනං පුග්ගලානං යවායං පුග්ගලො
අවණණාරහස්ස ව අවණණං භාසිතා භූතං තච්ඡං කාලෙන, වණණාරහස්ස ව
වණණං භාසිතා භූතං තච්ඡං කාලෙන, අයං මෙ පුග්ගලො ඛිති ඉමෙසං
වතුනා පුග්ගලානං අභිකකන්තඳේ ව පණීතතඳේ ව. තං කිස්ස හෙතු?
අභිකකන්තා ගෙසා හො ගොතම යද්දං තථ තථ කාලඤ්ඤායාති.

අභිකකන්තං හො ගොතම, අභිකකන්තං හො ගොතම. සෙය්ථාපි
හො ගොතම, තිකකුජ්ජිතං වා උකකුජ්ජය්‍ය, පටිච්ඡන්තං වා විවරෙය්‍ය,
මුලුහස්ස වා මග්ගං ආවිකෙඛය්‍ය, අකුකාඳෙ වා තෙලපජ්ජාතං ධාරෙය්‍ය
වකුමුතො රූපාති දකඛිනාතීති, එවලෙව හොතා ගොතමෙන අතෙක-
පරියාසෙන ධම්මො පකාසිතො. එසාහං භගවන්තං ගොතමිං සරණං
ගච්ඡාමි ධම්මං ව භික්ඛුසඛිකං ව. උපාසකං මං භවං ගොතමො ධාරෙතු
අජ්ජතග්ගෙ පාණ්ණිපෙන සරණං ගතන්ති.

අසුරවග්ගො පඤ්චමො.

තඤ්ඤානාම:-

අසුරෙ තගො සමාධි ඡවාලාතෙන පඤ්චමො,
රගාතං සන්ති අත්තභිතාය සිකඛපොතලිකෙන වා ති.

දුතියො පණ්ණාසකො නිව්ඤ්ජනො.

3. තතියො පණ්ණාසකො

I. වලාහකවග්ගො

4. 3. 1. 1

[පඨමවලාහකසුත්තං]

1. එකං සමයං ගගවා ඝාවජජීයං විහරති ජෙතවනෙ අනාඨපිණ්ඩකස්ස ආරාමේ. තත්‍ර බො ගගවා භික්ඛු ආමනොසි භික්ඛවොති. හදනොති තෙ භික්ඛු ගගවතො පඨවස්සොස්සං. ගගවා එතදවොච:

වත්තාඤ්ඤෙ භික්ඛවෙ වලාහකා. කතමෙ වත්තාඤ්ඤ?

ගජ්ජිතා නො වසයිතා, වසයිතා නො ගජ්ජිතා, නෙව ගජ්ජිතා නො වසයිතා, ගජ්ජිතා ච වසයිතා ච. ඉමෙ බො භික්ඛවෙ වත්තාඤ්ඤ වලාහකා.

එවමෙව බො භික්ඛවෙ වත්තාඤ්ඤ'මෙ වලාහකූපමා පුග්ගලා සනොතා සංවිජ්ජමානා ලොකස්මිං. කතමෙ වත්තාඤ්ඤ?

ගජ්ජිතා නො වසයිතා, වසයිතා නො ගජ්ජිතා, නෙව ගජ්ජිතා නො වසයිතා, ගජ්ජිතා ච වසයිතා ච.

කථංඤ්ඤ භික්ඛවෙ පුග්ගලො ගජ්ජිතා හොති නො වසයිතා? ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චො, පුග්ගලො භාසිතා හොති නො කතනා. එවං බො භික්ඛවෙ පුග්ගලො ගජ්ජිතා හොති නො වසයිතා. සෙය්‍යථාපි සො භික්ඛවෙ වලාහකො ගජ්ජිතා නො වසයිතා, තදූපමාහං භික්ඛවෙ ඉමං පුග්ගලං වදාමි.

කථංඤ්ඤ භික්ඛවෙ පුග්ගලො වසයිතා හොති නො ගජ්ජිතා? ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චො, පුග්ගලො කතනා හොති නො භාසිතා. එවං බො භික්ඛවෙ පුග්ගලො වසයිතා හොති නො ගජ්ජිතා. සෙය්‍යථාපි සො භික්ඛවෙ වලාහකො වසයිතා නො ගජ්ජිතා, තදූපමාහං භික්ඛවෙ ඉමං පුග්ගලං වදාමි.

කථංඤ්ඤ භික්ඛවෙ පුග්ගලො නෙව ගජ්ජිතා හොති නො වසයිතා? ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චො, පුග්ගලො නෙව භාසිතා හොති නො කතනා. එවං බො භික්ඛවෙ පුග්ගලො නෙව ගජ්ජිතා හොති නො වසයිතා. සෙය්‍යථාපි සො භික්ඛවෙ වලාහකො නෙව ගජ්ජිතා හොති නො වසයිතා, තදූපමාහං භික්ඛවෙ ඉමං පුග්ගලං වදාමි.

කථඤ්ච භික්ඛවෙ පුග්ගලො ගජ්ජිතා ව හොති වසසිතා ව? ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චා පුග්ගලො භාසිතා ව හොති කතතා ව. එවං ඛො භික්ඛවෙ පුග්ගලො ගජ්ජිතා ව හොති වසසිතා ව. සෙය්‍යථාපි සො භික්ඛවෙ චලාහකො ගජ්ජිතා ව වසසිතා ව, තදුපමාහං භික්ඛවෙ ඉමං පුග්ගලං වදාමි.

ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ චතතාරො චලාහකුපමා පුග්ගලා සනෙතා සංවිජ්ජිතා ලොකස්සති.

4. 3. 1. 2

[දුතිවෙලාහකපුත්තං]

2. චතතාරො'මෙ භික්ඛවෙ චලාහකා. කතමෙ චතතාරො?

ගජ්ජිතා නො වසසිතා, වසසිතා නො ගජ්ජිතා, තෙව ගජ්ජිතා නො වසසිතා, ගජ්ජිතා ව වසසිතා ව. ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ චතතාරො චලාහකා.

එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ චතතාරො'මෙ චලාහකුපමා පුග්ගලා සනෙතා සංවිජ්ජිතා ලොකස්සති. කතමෙ චතතාරො?

ගජ්ජිතා නො වසසිතා, වසසිතා නො ගජ්ජිතා, තෙව ගජ්ජිතා නො වසසිතා, ගජ්ජිතා ව වසසිතා ව.

කථඤ්ච භික්ඛවෙ පුග්ගලො ගජ්ජිතා හොති නො වසසිතා? ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චා පුග්ගලො ඛමමං පරියාපුණ්ණි: සුත්තං ගෙය්‍යං වෙය්‍යාකරණං භාථං උදනං ඉතිච්ඡිත්තකං ජාතකං අබ්භුතධම්මං වෙදලං. සො ඉදං දුක්ඛන්ති යථාභූතං තප්පජානාති. අයං දුක්ඛසමුදයොති යථාභූතං තප්පජානාති. අයං දුක්ඛනිරෝධොති යථාභූතං තප්පජානාති. අයං දුක්ඛනිරෝධගාමිනී පටිපදාති යථාභූතං තප්පජානාති. එවං ඛො භික්ඛවෙ පුග්ගලො ගජ්ජිතා හොති නො වසසිතා. සෙය්‍යථාපි සො භික්ඛවෙ චලාහකො ගජ්ජිතා නො වසසිතා, තදුපමාහං භික්ඛවෙ ඉමං පුග්ගලං වදාමි.

කථඤ්ච භික්ඛවෙ පුග්ගලො වසසිතා හොති නො ගජ්ජිතා? ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චා පුග්ගලො තෙව ඛමමං පරියාපුණ්ණි: සුත්තං ගෙය්‍යං වෙය්‍යාකරණං භාථං උදනං ඉතිච්ඡිත්තකං ජාතකං අබ්භුතධම්මං වෙදලං. සො ඉදං දුක්ඛන්ති යථාභූතං පජානාති -පෙ- අයං දුක්ඛනිරෝධගාමිනී පටිපදාති යථාභූතං පජානාති. එවං ඛො භික්ඛවෙ පුග්ගලො වසසිතා හොති නො ගජ්ජිතා. සෙය්‍යථාපි සො භික්ඛවෙ චලාහකො වසසිතා නො ගජ්ජිතා, තදුපමාහං භික්ඛවෙ ඉමං පුග්ගලං වදාමි.

කථංඤ්ච භික්ඛවෙ පුග්ගලො තෙව ගජ්ජිතා හොති තො වසසිතා? ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චො පුග්ගලො ධම්මං ත පරිශාපුණ්ති: සුත්තං ගෙශ්සං වෙශ්සාකරණං ගාථං උද්දනං ඉතිචුත්තකං ජාතකං අබ්භූතධම්මං වෙදලං. සො ඉදං දුක්ඛන්ත්රි යථාභූතං තප්පජානාති -පෙ- අයං දුක්ඛතිරේධගාමිනී පටිපද්ධි යථාභූතං තප්පජානාති. එවං බො භික්ඛවෙ පුග්ගලො තෙව ගජ්ජිතා හොති තො වසසිතා. සෙශ්ශථාපි සො භික්ඛවෙ වලාගකො තෙව ගජ්ජිතා තො වසසිතා, තඤ්ඤාමාහං භික්ඛවෙ ඉමං පුග්ගලං වදාමි.

කථංඤ්ච භික්ඛවෙ පුග්ගලො ගජ්ජිතා ව හොති වසසිතා ච? ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චො පුග්ගලො ධම්මං පරිශාපුණ්ති: සුත්තං ගෙශ්සං වෙශ්සාකරණං ගාථං උද්දනං ඉතිචුත්තකං ජාතකං අබ්භූතධම්මං වෙදලං. සො ඉදං දුක්ඛන්ත්රි යථාභූතං පජානාති -පෙ- අයං දුක්ඛතිරේධගාමිනී පටිපද්ධි යථාභූතං පජානාති. එවං බො භික්ඛවෙ පුග්ගලො ගජ්ජිතා ව හොති වසසිතා ව. සෙශ්ශථාපි සො භික්ඛවෙ වලාගකො ගජ්ජිතා ව වසසිතා ව, තඤ්ඤාමාහං භික්ඛවෙ ඉමං පුග්ගලං වදාමි.

ඉමෙ බො භික්ඛවෙ චත්තාරේ වලාගකූපමා පුග්ගලා සන්තො සංවිජ්ජ-
මානා ලොකස්මිත්ති.

4 3. 1. 3.

[කුශොපුත්තං]

3. චත්තාරේ'මෙ භික්ඛවෙ කුශො. කතමෙ චත්තාරේ?

භූචේෂා පිහිතො, පුරේ විවටො, භූචේෂා විවටො, පුරේ පිහිතො. ඉමෙ
බො චත්තාරේ කුශො.

එවමෙව බො භික්ඛවෙ චත්තාරේ'මෙ කුච්ඡුපමා පුග්ගලා සන්තො
සංවිජ්ජිතො ලොකස්මිං. කතමෙ චත්තාරේ?

භූචේෂා පිහිතො, පුරේ විවටො, භූචේෂා විවටො, පුරේ පිහිතො.

කථඤ්ඤා භික්ඛවෙ පුග්ගලො තුච්ඡො හොති පිහිතො? ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චස්ස පුග්ගලස්ස පාසාදිකං හොති අභික්කන්තං පටික්කන්තං ආලොකිතං විලොකිතං සමමිඤ්ජිතං පසාරිතං සංඝාපිපත්තච්චරධාරණං. සො ඉදං දුක්ඛන්ති යථාභූතං තප්පජානාති. අයං දුක්ඛ සමුදයොති -පෙ- අයං දුක්ඛ නිරෝධොති -පෙ- අයං දුක්ඛනිරෝධගාමිනී පටිපදාති යථාභූතං තප්පජානාති. එවං බො භික්ඛවෙ පුග්ගලො තුච්ඡො හොති පිහිතො. සෙය්‍යථාපි සො භික්ඛවෙ කුච්ඡො තුච්ඡො පිහිතො, තථුපමාහං භික්ඛවෙ ඉමං පුග්ගලං වදාමි.

කථඤ්ඤා භික්ඛවෙ පුග්ගලො පුරුසො හොති විච්චො? ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චස්ස පුග්ගලස්ස ත පාසාදිකං හොති අභික්කන්තං පටික්කන්තං ආලොකිතං විලොකිතං සමමිඤ්ජිතං පසාරිතං සංඝාපිපත්තච්චරධාරණං. සො ඉදං දුක්ඛන්ති යථාභූතං පජානාති -පෙ- අයං දුක්ඛනිරෝධගාමිනී පටිපදාති යථාභූතං පජානාති. එවං බො භික්ඛවෙ පුග්ගලො පුරුසො හොති විච්චො. සෙය්‍යථාපි සො භික්ඛවෙ කුච්ඡො පුරුසො විච්චො, තථුපමාහං භික්ඛවෙ ඉමං පුග්ගලං වදාමි.

කථඤ්ඤා භික්ඛවෙ පුග්ගලො තුච්ඡො හොති විච්චො? ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චස්ස පුග්ගලස්ස ත පාසාදිකං හොති අභික්කන්තං පටික්කන්තං ආලොකිතං විලොකිතං සමමිඤ්ජිතං පසාරිතං සංඝාපිපත්තච්චරධාරණං. සො ඉදං දුක්ඛන්ති යථාභූතං තප්පජානාති -පෙ- අයං දුක්ඛනිරෝධගාමිනී පටිපදාති යථාභූතං තප්පජානාති. එවං බො භික්ඛවෙ පුග්ගලො තුච්ඡො හොති විච්චො. සෙය්‍යථාපි සො භික්ඛවෙ කුච්ඡො තුච්ඡො විච්චො, තථුපමාහං භික්ඛවෙ ඉමං පුග්ගලං වදාමි.

කථඤ්ඤා භික්ඛවෙ පුග්ගලො පුරුසො හොති පිහිතො? ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චස්ස පුග්ගලස්ස පාසාදිකං හොති අභික්කන්තං පටික්කන්තං ආලොකිතං විලොකිතං සමමිඤ්ජිතං පසාරිතං සංඝාපිපත්තච්චරධාරණං. සො ඉදං දුක්ඛන්ති යථාභූතං පජානාති -පෙ- අයං දුක්ඛනිරෝධගාමිනී පටිපදාති යථාභූතං පජානාති. එවං බො භික්ඛවෙ පුග්ගලො පුරුසො හොති පිහිතො. සෙය්‍යථාපි සො භික්ඛවෙ කුච්ඡො පුරුසො පිහිතො, තථුපමාහං භික්ඛවෙ ඉමං පුග්ගලං වදාමි.

ඉමෙ බො භික්ඛවෙ චත්තාරෙ කුමුත්ථො පුග්ගලො සන්තො සංවිජ්ජමානො ලොකස්මිනි.

4. 3. 1. 4.

[උදකරහදසුභං]

4 වතනාඤ්ඤෙ භික්ඛවෙ උදකරහද. කතමෙ වතනාඤ්ඤෙ?

උතනානො ගමහීරෙහාසො, ගමහීරෙ උතනානොහාසො, උතනානො උතනානොහාසො, ගමහීරෙ ගමහීරෙහාසො. ඉමෙ බො භික්ඛවෙ වතනාඤ්ඤෙ උදකරහද.

එවමෙව බො භික්ඛවෙ වතනාඤ්ඤෙ උදකරහදපමා පුග්ගලා සනෙතා සංඝ්ඤාමානා ලොකස්මිං. කතමෙ වතනාඤ්ඤෙ?

උතනානො ගමහීරෙහාසො, ගමහීරෙ උතනානොහාසො, උතනානො උතනානොහාසො, ගමහීරෙ ගමහීරෙහාසො.

කථඤ්ඤා භික්ඛවෙ පුග්ගලො උතනානො හොති ගමහීරෙහාසො? ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චස්ස පුග්ගලස්ස පාසාදිකං හොති අභික්ඛනනං පටික්ඛනනං ආලොකිතං විලොකිතං සමමිඤ්ජිතං පසාරිතං සඛ්ඝාටිපත්තච්චරධාරණං. සො ඉදං දුක්ඛන්ති යථාභූතං තප්පජානාති. අයං දුක්ඛසමුදයො -පෙ- අයං දුක්ඛනිරෝධො -පෙ- අයං දුක්ඛනිරෝධගාමිනී පටිපදති යථාභූතං තප්පජානාති. එවං බො භික්ඛවෙ පුග්ගලො උතනානො හොති ගමහීරෙහාසො. සෙය්‍යථාපි සො භික්ඛවෙ උදකරහදෙ උතනානො ගමහීරෙහාසො, තථුපමාහං භික්ඛවෙ ඉමං පුග්ගලං වදමි.

කථඤ්ඤා භික්ඛවෙ පුග්ගලො ගමහීරෙ හොති උතනානොහාසො? ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චස්ස පුග්ගලස්ස න පාසාදිකං හොති අභික්ඛනනං පටික්ඛනනං ආලොකිතං විලොකිතං සමමිඤ්ජිතං පසාරිතං සඛ්ඝාටිපත්තච්චරධාරණං. සො ඉදං දුක්ඛන්ති යථාභූතං පජානාති -පෙ- අයං දුක්ඛනිරෝධගාමිනී පටිපදති යථාභූතං පජානාති. එවං බො භික්ඛවෙ පුග්ගලො ගමහීරෙ හොති උතනානොහාසො. සෙය්‍යථාපි සො භික්ඛවෙ උදකරහදෙ ගමහීරෙ උතනානොහාසො, තථුපමාහං භික්ඛවෙ ඉමං පුග්ගලං වදමි.

කථඤ්ඤා භික්ඛවෙ පුග්ගලො උතනානො හොති උතනානොහාසො? ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චස්ස පුග්ගලස්ස න පාසාදිකං හොති අභික්ඛනනං පටික්ඛනනං ආලොකිතං විලොකිතං සමමිඤ්ජිතං පසාරිතං සඛ්ඝාටිපත්තච්චරධාරණං. සො ඉදං දුක්ඛන්ති යථාභූතං තප්පජානාති -පෙ- අයං දුක්ඛනිරෝධගාමිනී පටිපදති යථාභූතං තප්පජානාති. එවං බො භික්ඛවෙ පුග්ගලො උතනානො හොති උතනානොහාසො. සෙය්‍යථාපි සො භික්ඛවෙ උදකරහදෙ උතනානො උතනානොහාසො, තථුපමාහං භික්ඛවෙ ඉමං පුග්ගලං වදමි.

කථඤ්ච භික්ඛවෙ පුග්ගලො ගමහීරෙ හොති ගමහීරෙභාසො? ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චස්ස පුග්ගලස්ස පාසාදිකං හොති අභික්ඛන්තං පටික්ඛන්තං ආලොකිතං විලොකිතං සමමිඤ්ජිතං පසාරිතං සඛ්ඝාටිපත්තච්චරධාරණං. සො ඉදං දුක්ඛන්ති යථාභූතං පජාතාති -පෙ- අයං දුක්ඛනිරුධගාමිනී පටිපද්ධති යථාභූතං පජාතාති. එවං බො භික්ඛවෙ පුග්ගලො ගමහීරෙ හොති ගමහීරෙභාසො. සෙය්‍යථාපි සො භික්ඛවෙ උදකරහදෙ ගමහීරෙ ගමහීරොභාසො, නුදුපමාහං භික්ඛවෙ ඉමං පුග්ගලං චදුමි.

ඉමෙ බො භික්ඛවෙ චත්තාරෙ උදකරහදුපමා පුග්ගලො සන්තො සංවිජ්ජ- මානා ලොකස්මිනි.

4. 3. 1. 5.

[අමබ්සුභං]

5. චත්තාරිමාහි භික්ඛවෙ අමබාති. කතමාති චත්තාරි?

ආමං පක්ඛවණ්ණි, පක්ඛං ආමවණ්ණි, ආමං ආමවණ්ණි, පක්ඛං පක්ඛවණ්ණි. ඉමාති බො භික්ඛවෙ චත්තාරි අමබාති.

එවමෙව බො භික්ඛවෙ චත්තාරෙ'මෙ අමබුපමා¹ පුග්ගලො සන්තො සංවිජ්ජමානා ලොකස්මිං. කතමෙ චත්තාරෙ?

ආමො පක්ඛවණ්ණි, පක්ඛො ආමවණ්ණි, ආමො ආමවණ්ණි, පක්ඛො පක්ඛවණ්ණි.

කථඤ්ච භික්ඛවෙ පුග්ගලො ආමො හොති පක්ඛවණ්ණි. ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චස්ස පුග්ගලස්ස පාසාදිකං හොති අභික්ඛන්තං පටික්ඛන්තං ආලොකිතං විලොකිතං සමමිඤ්ජිතං පසාරිතං සඛ්ඝාටිපත්තච්චරධාරණං. සො ඉදං දුක්ඛන්ති යථාභූතං නපපජාතාති -පෙ- අයං දුක්ඛනිරුධගාමිනී පටිපද්ධති යථාභූතං නපපජාතාති. එවං බො භික්ඛවෙ පුග්ගලො ආමො හොති පක්ඛවණ්ණි. සෙය්‍යථාපි හං භික්ඛවෙ අමබං ආමං පක්ඛවණ්ණි, නුදුපමාහං භික්ඛවෙ ඉමං පුග්ගලං චදුමි.

කථඤ්ච භික්ඛවෙ පුග්ගලො පක්ඛො හොති ආමවණ්ණි? ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චස්ස පුග්ගලස්ස න පාසාදිකං හොති අභික්ඛන්තං පටික්ඛන්තං ආලොකිතං විලොකිතං සමමිඤ්ජිතං පසාරිතං සඛ්ඝාටිපත්තච්චරධාරණං. සො ඉදං දුක්ඛන්ති යථාභූතං පජාතාති -පෙ- අයං දුක්ඛනිරුධගාමිනී පටිපද්ධති යථාභූතං පජාතාති. එවං බො භික්ඛවෙ පුග්ගලො පක්ඛො හොති ආමවණ්ණි. සෙය්‍යථාපි හං භික්ඛවෙ අමබං පක්ඛං ආමවණ්ණි, නුදුපමාහං භික්ඛවෙ ඉමං පුග්ගලං චදුමි.

1. චත්තාරො අමබුපමා ඡෙත්තං.

කථාකූට භික්ඛවෙ පුග්ගලො ආමො හොති ආමවණ්ණේ? ඉධ භික්ඛවෙ එකවිවස්ස පුග්ගලස්ස න පාසාදිකං හොති අභිකකනතං පටිකකනතං ආලොකිතං විලොකිතං සමමිඤ්ජිතං පසාරිතං සඛ්ඤාටිපත්තවිවරධාරණං. සො ඉදං දුක්ඛනති යථාභූතං නප්පජානාති. -පෙ- අයං දුක්ඛනිර්දේශගාමිනී පටිපද්ධති යථාභූතං නප්පජානාති. එවං බො භික්ඛවෙ පුග්ගලො ආමො හොති ආමවණ්ණේ. සෙය්‍යථාපි තං භික්ඛවෙ අලංඛං ආමං ආමවණ්ණේ, තදුපමාහං භික්ඛවෙ ඉමං පුග්ගලං වදාමි.

කථාකූට භික්ඛවෙ පුග්ගලො පකෙකා හොති පකකවණ්ණේ? ඉධ භික්ඛවෙ එකවිවස්ස පුග්ගලස්ස පාසාදිකං හොති අභිකකනතං පටිකකනතං ආලොකිතං විලොකිතං සමමිඤ්ජිතං පසාරිතං සඛ්ඤාටිපත්තවිවරධාරණං. සො ඉදං දුක්ඛනති යථාභූතං පජානාති. -පෙ- අයං දුක්ඛනිර්දේශගාමිනී පටිපද්ධති යථාභූතං පජානාති. එවං බො භික්ඛවෙ පුග්ගලො පකෙකා හොති පකකවණ්ණේ. සෙය්‍යථාපි තං භික්ඛවෙ අලංඛං පකකං පකකවණ්ණේ, තදුපමාහං භික්ඛවෙ ඉමං පුග්ගලං වදාමි.

ඉමෙ බො භික්ඛවෙ වත්තාරෙ අලිඛුපමා පුග්ගලා සනෙතා සංවිජ්ජමානා ලොකස්මිනි.

4. 3. 1. 6*

4. 3. 1. 7.

[මුසිකාසුභංගං]

7. වතස්සෝ ඉමා භික්ඛවෙ මුසිකා. කතමා වතස්සෝ?

ගාධං කතතා නො වසිතා, වසිතා නො ගාධං කතතා, නෙව ගාධං කතතා නො වසිතා, ගාධං කතතා ච වසිතා ච. ඉමා බො භික්ඛවෙ වතස්සෝ මුසිකා.

එවමෙව බො භික්ඛවෙ වත්තාරෙ'මෙ මුසිකූපමා පුග්ගලා සනෙතා සංවිජ්ජමානා ලොකස්මි. කතමෙ වත්තාරෙ?

ගාධං කතතා නො වසිතා, වසිතා නො ගාධං කතතා, නෙව ගාධං කතතා නො වසිතා, ගාධං කතතා ච වසිතා ච.

කථාකූට භික්ඛවෙ පුග්ගලො ගාධං කතතා හොති වසිතා? ඉධ භික්ඛවෙ එකවෙවා පුග්ගලො ධම්මං පරියාපුණාති: සුත්තං ගෙය්‍යං වෙය්‍යාකරණං ගාථං උදකං ඉතිවුත්තකං ජාතකං අභිභූතධම්මං වෙදලං. සො ඉදං දුක්ඛනති යථාභූතං නප්පජානාති. -පෙ- අයං දුක්ඛනිර්දේශගාමිනී පටිපද්ධති යථාභූතං නප්පජානාති. එවං බො භික්ඛවෙ පුග්ගලො ගාධං කතතා හොති නො වසිතා. සෙය්‍යථාපි සා භික්ඛවෙ මුසිකා ගාධං කතතා නො වසිතා, තදුපමාහං භික්ඛවෙ ඉමං පුග්ගලං වදාමි.

* ජට්ඨං උත්තානන්තමෙවාති'-අට්ඨකථායං දිසසති පාළියමං ජට්ඨං සුත්තං ක දිසෙති.

කථඤ්ච භික්ඛවෙ පුග්ගලො වසිනා හොති තො ගාමිං කතතා? ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චො පුග්ගලො ධම්මං න පරියාපුණාති සුතතං ගෙය්‍යං වෙය්‍යාකරණං ගාමිං උදනං ඉතිච්චතතකං ජාතකං අබ්‍යුත්තමමං වෙදලලං. සො ඉදං දුක්ඛන්ති යථාභූතං පජානාති -පෙ- අයං දුක්ඛනිර්දේශගාමිනී පටිපදාති යථාභූතං පජානාති. එවං ඛො භික්ඛවෙ පුග්ගලො වසිනා හොති තො ගාමිං කතතා. සෙය්‍යථාපි සා භික්ඛවෙ මුසිකා වසිනා තො ගාමිං කතතා. නදුපමාහං භික්ඛවෙ ඉමං පුග්ගලං වදාමි.

කථඤ්ච භික්ඛවෙ පුග්ගලො තෙව ගාමිං කතතා හොති තො වසිනා? ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චො පුග්ගලො ධම්මං න පරියාපුණාති සුතතං ගෙය්‍යං වෙය්‍යාකරණං ගාමිං උදනං ඉතිච්චතතකං ජාතකං අබ්‍යුත්තමමං වෙදලලං. සො ඉදං දුක්ඛන්ති යථාභූතං නපපජානාති -පෙ- අයං දුක්ඛනිර්දේශගාමිනී පටිපදාති යථාභූතං නපපජානාති. එවං ඛො භික්ඛවෙ පුග්ගලො තෙව ගාමිං කතතා හොති තො වසිනා. සෙය්‍යථාපි සා භික්ඛවෙ මුසිකා තෙව ගාමිං කතතා තො වසිනා, නදුපමාහං භික්ඛවෙ ඉමං පුග්ගලං වදාමි.

කථඤ්ච භික්ඛවෙ පුග්ගලො ගාමිං කතතා ච හොති වසිනා ව? ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චො පුග්ගලො ධම්මං පරියාපුණාති සුතතං ගෙය්‍යං වෙය්‍යාකරණං ගාමිං උදනං ඉතිච්චතතකං ජාතකං අබ්‍යුත්තමමං වෙදලලං. සො ඉදං දුක්ඛන්ති යථාභූතං පජානාති -පෙ- අයං දුක්ඛනිර්දේශගාමිනී පටිපදාති යථාභූතං පජානාති. එවං ඛො භික්ඛවෙ පුග්ගලො ගාමිං කතතා ච හොති වසිනා ව. සෙය්‍යථාපි සා භික්ඛවෙ මුසිකා ගාමිං කතතා ච වසිනාවනදුපමාහං භික්ඛවෙ ඉමං පුග්ගලං වදාමි.

ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ චතතාරෙ මුසිකුපමා පුග්ගලා සන්තො සංවිජ්ජමානා ලොකස්මිනි.

4. 3. 1. 8.

[බලිවද්දසුතතං]

8. චතතාරෙ'මෙ භික්ඛවෙ බලිවද්දා, කතමෙ චතතාරෙ?

සගවච්චණේඛා තො පරගවච්චණේඛා, පරගවච්චණේඛා තො සගවච්චණේඛා, සගවච්චණේඛා ච පරගවච්චණේඛා ව, තෙව සගවච්චණේඛා තො පරගවච්චණේඛා. ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ චතතාරෙ බලිවද්දා.

එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ චතතාරෙ'මෙ බලිවද්දපමා පුග්ගලා සන්තො සංවිජ්ජමානා ලොකස්මිං.

කතමෙ වතනාරො? සගවවණේයා නො පරගවවණේයා, පරගවවණේයා නො සගවවණේයා, සගවවණේයා ව පරගවවණේයා ව, නෙව සගවවණේයා නො පරගවවණේයා.

කථංඤ්ච භික්ඛවෙ පුග්ගලො සගවවණේයා හොති නො පරගවවණේයා? ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චො පුග්ගලො සකං පරිසං¹ උබ්බපේතා හොති, නො පරපරිසං. එවං ඛො භික්ඛවෙ පුග්ගලො සගවවණේයා හොති නො පරගවවණේයා. සෙය්‍යථාපි සො භික්ඛවෙ බලිවද්දො සගවවණේයා නො පරගවවණේයා, නදුපමාහං භික්ඛවෙ ඉමං පුග්ගලං වදාමි.

කථංඤ්ච භික්ඛවෙ පුග්ගලො පරගවවණේයා හොති නො සගවවණේයා? ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චො පුග්ගලො පරපරිසං උබ්බපේතා හොති නො සකපරිසං. එවං ඛො භික්ඛවෙ පුග්ගලො පරගවවණේයා හොති නො සගවවණේයා. සෙය්‍යථාපි සො භික්ඛවෙ බලිවද්දො පරගවවණේයාවනො සගවවණේයා, නදුපමාහං භික්ඛවෙ ඉමං පුග්ගලං වදාමි.

කථංඤ්ච භික්ඛවෙ පුග්ගලො සගවවණේයා ව හොති පරගවවණේයා? ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චො පුග්ගලො සකපරිසංඤ්ච උබ්බපේතා හොති පරපරිසංඤ්ච. එවං ඛො භික්ඛවෙ පුග්ගලො සගවවණේයා ව හොති පරගවවණේයා ව. සෙය්‍යථාපි කොභික්ඛවෙ බලිවද්දො සගවවණේයා ව පරගවවණේයා ව, නදුපමාහං භික්ඛවෙ ඉමං පුග්ගලං වදාමි.

කථංඤ්ච භික්ඛවෙ පුග්ගලො තෙව සගවවණේයා හොති නො පරගවවණේයා? ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චො පුග්ගලො තෙව සකපරිසං උබ්බපේතා හොති නො පරපරිසං. එවං ඛො භික්ඛවෙ පුග්ගලො තෙව සගවවණේයා හොති නො පරගවවණේයා. සෙය්‍යථාපි සො භික්ඛවෙ බලිවද්දො තෙව සගවවණේයා නො පරගවවණේයා, නදුපමාහං භික්ඛවෙ ඉමං පුග්ගලං වදාමි.

ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ වතනාරො බලිවදුපමා පුග්ගලා සනෙතා සංවිජ්ජමාතා ලොකසම්බරිති.

4. 3. 1. 9.

[රුකධසුතනං]

9. වහනාරො'මෙ භික්ඛවෙ රුකනා. කතමෙ වහනාරො?

ථෙග්ගු ථෙග්ගුපරිවාරො, ථෙග්ගු සාරපරිවාරො, සාරො ථෙග්ගුපරිවාරො, සාරො සාරපරිවාරො. ඉමෙ බො භික්ඛවෙ වහනාරො රුකනා.

එවිමෙව බො භික්ඛවෙ වහනාරො'මෙ රුකඛුපමා පුග්ගලා සන්තො සංවිජ්ජමානා ලොකස්මිං. කතමෙ වහනාරො?

ථෙග්ගු ථෙග්ගුපරිවාරො, ථෙග්ගු සාරපරිවාරො, සාරො ථෙග්ගුපරිවාරො, සාරො සාරපරිවාරො.

කථංඤ්ඤා භික්ඛවෙ පුග්ගලො ථෙග්ගු හොති ථෙග්ගුපරිවාරො? ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චො පුග්ගලො දුස්සිලො හොති පාපධම්මො. පරිසාපිස්ස හොති දුස්සිලො පාපධම්මො. එවං බො භික්ඛවෙ පුග්ගලො ථෙග්ගු හොති ථෙග්ගුපරිවාරො. සෙය්‍යථාපි සො භික්ඛවෙ රුකෙති ථෙග්ගු ථෙග්ගුපරිවාරො, තද්වපමාහං භික්ඛවෙ ඉමං පුග්ගලං වදාමි.

කථංඤ්ඤා භික්ඛවෙ පුග්ගලො ථෙග්ගු හොති සාරපරිවාරො? ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චො පුග්ගලො දුස්සිලො හොති පාපධම්මො, පරිසා ව ඛට්ඨස්ස හොති සීලවතී කල්‍යාණධම්මො. එවං බො භික්ඛවෙ පුග්ගලො ථෙග්ගු හොති සාරපරිවාරො. සෙය්‍යථාපි සො භික්ඛවෙ රුකෙති ථෙග්ගු සාරපරිවාරො, තද්වපමාහං භික්ඛවෙ ඉමං පුග්ගලං වදාමි.

කථංඤ්ඤා භික්ඛවෙ පුග්ගලො සාරො හොති ථෙග්ගුපරිවාරො? ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චො පුග්ගලො සීලවා හොති කල්‍යාණධම්මො. පරිසා ව ඛට්ඨස්ස හොති දුස්සිලො පාපධම්මො. එවං බො භික්ඛවෙ පුග්ගලො සාරො හොති ථෙග්ගුපරිවාරො. සෙය්‍යථාපි සො භික්ඛවෙ රුකෙති සාරො හොති ථෙග්ගු-පරිවාරො, තද්වපමාහං භික්ඛවෙ ඉමං පුග්ගලං වදාමි.

කථංඤ්ඤා භික්ඛවෙ පුග්ගලො සාරො හොති සාරපරිවාරො? ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චො පුග්ගලො සීලවා හොති කල්‍යාණධම්මො. පරිසා-පිස්ස හොති සීලවතී කල්‍යාණධම්මො. එවං බො භික්ඛවෙ පුග්ගලො සාරො හොති සාරපරිවාරො. සෙය්‍යථාපි සො භික්ඛවෙ රුකෙති සාරො සාරපරි-වාරො, තද්වපමාහං භික්ඛවෙ ඉමං පුග්ගලං වදාමි.

ඉමෙ බො භික්ඛවෙ වහනාරො රුකඛුපමා පුග්ගලා සන්තො සංවිජ්ජමානා ලොකස්මිනි.

4. 3. 1. 10.

[ආසිවිසසුනං]

10. චත්තාරො'මෙ භික්ඛවෙ ආසිවිසා. කතමෙ චත්තාරො?

ආගතවිසො න සොරවිසො, සොරවිසො න ආගතවිසො, ආගතවිසො ච සොරවිසො ච, තෙවාගතවිසො න සොරවිසො. ඉමෙ බො භික්ඛවෙ චත්තාරො ආසිවිසා.

එවමෙව බො භික්ඛවෙ චත්තාරො'මෙ ආසිවිසුපමා පුග්ගලා සන්තො සංවිජ්ජමානා ලොකස්මිං. කතමෙ චත්තාරො?

ආගතවිසො න සොරවිසො, සොරවිසො න ආගතවිසො, ආගතවිසො ච සොරවිසො ච, තෙව ආගතවිසො න සොරවිසො.

කථංඤ්ච භික්ඛවෙ පුග්ගලො ආගතවිසො හොති න සොරවිසො? ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චා පුග්ගලො අභිණ්ණං කුජ්ඣති. සො ච බවස්ස කොධො ත දීඝරතනං අනුසෙති. එවං බො භික්ඛවෙ පුග්ගලො ආගතවිසො හොති න සොරවිසො. සෙය්‍යථාපි සො භික්ඛවෙ ආසිවිසො ආගතවිසො න සොරවිසො, තථුපමානං භික්ඛවෙ ඉමං පුග්ගලං වදාමි.

කථංඤ්ච භික්ඛවෙ පුග්ගලො සොරවිසො හොති න ආගතවිසො? ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චා පුග්ගලො න හෙව බො අභිණ්ණං කුජ්ඣති. සො ච බවස්ස කොධො දීඝරතනං අනුසෙති. එවං බො භික්ඛවෙ පුග්ගලො සොරවිසො හොති න ආගතවිසො. සෙය්‍යථාපි සො භික්ඛවෙ ආසිවිසො සොරවිසො න ආගතවිසො, තථුපමානං භික්ඛවෙ ඉමං පුග්ගලං වදාමි.

කථංඤ්ච භික්ඛවෙ පුග්ගලො ආගතවිසො ච හොති සොරවිසො ච? ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චා පුග්ගලො අභිණ්ණං කුජ්ඣති. සො ච බවස්ස කොධො දීඝරතනං අනුසෙති. එවං බො භික්ඛවෙ පුග්ගලො ආගතවිසො ච හොති සොරවිසො ච. සෙය්‍යථාපි සො භික්ඛවෙ ආසිවිසො ආගතවිසො ච සොරවිසො ච, තථුපමානං භික්ඛවෙ ඉමං පුග්ගලං වදාමි.

කථංඤ්ච භික්ඛවෙ පුග්ගලො තෙවාගතවිසො හොති න සොරවිසො? ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චා පුග්ගලො න හෙව බො අභිණ්ණං කුජ්ඣති. සො ච බවස්ස කොධො ත දීඝරතනං අනුසෙති. එවං බො භික්ඛවෙ පුග්ගලො තෙවාගතවිසො න සොරවිසො, සෙය්‍යථාපි සො භික්ඛවෙ ආසිවිසො තෙවාගතවිසො න සොරවිසො, තථුපමානං භික්ඛවෙ ඉමං පුග්ගලං වදාමි.

ඉමෙ බො භික්ඛවෙ චත්තාරො ආසිවිසුපමා පුග්ගලා සන්තො සංවිජ්ජමානා ලොකස්මිනි.

චලාගක චගෙගා පඨමො.

තසසුද්දනං:

දෝ චලාගකා ච කුලින උදකර්ගදා දෝ හොනති - අභිකාති මුසිකා බලිවඤ්ඤා රාකකා ආසිවිසෙත තෙ දසාති.*

* එතං පි සුත්තමෙකං උචතං.

2. කෙසිවගෙහා

4. 3. 2. 1.

[කෙසිසුතං]

[සාවස්ථිනිදානං]

11. අථ ඛො කෙසි අස්සදම්මසාරථි යෙන භගවා නෙත්‍රපසඛකම්. උපසඛකම්භා භගවතං අභිවාදෙභා එකමන්තං නිසීදි. එකමන්තං නිසින්නං ඛො කෙසි අස්සදම්මසාරථිං භගවා එතදවොච:

භං ව ඛවාසි,¹ කෙසි, සඤ්ඤාතො² අස්සදම්මසාරථි. කථං පන භං කෙසි, අස්සදම්මං විනෙසීති?

අහං ඛො භනෙත අස්සදම්මං සණ්ඤානපි විනෙමි, ඵරුසෙනපි විනෙමි, සණ්ඤාඵරුසෙනපි විනෙමිති.

සවෙ තෙ කෙසි, අස්සදම්මො සණ්ඤානපි විනයං න උපෙති, ඵරුසෙනපි විනයං න උපෙති, සණ්ඤාඵරුසෙනපි විනයං න උපෙති, කින්නි නං කඤ්ඤාසීති?

සවෙ මෙ භනෙත අස්සදම්මො සණ්ඤානපි විනයං න උපෙති, ඵරුසෙනපි විනයං න උපෙති, සණ්ඤාඵරුසෙනපි විනයං න උපෙති, ගතාමි නං භනෙත. තං කියා ගෙතු? මා මෙ අචරියතුලස්ස අවණේණො අගොසීති.

භගවා පන භනෙත අනුහතයේ පුරිසදම්මසාරථි, කථං පන භනෙත භගවා පුරිසදම්මං විනෙතීති?

අහං ඛො කෙසි, පුරිසදම්මං සණ්ඤානපි විනෙමි, ඵරුසෙනපි විනෙමි සණ්ඤාඵරුසෙනපි විනෙමි. තත්‍රිදං කෙසි, සණ්ඤාසම්මං: ඉති කායසුචරිතං, ඉති කායසුචරිතස්ස විපාකො. ඉති වච්ඡුචරිතං, ඉති වච්ඡුචරිතස්ස විපාකො. ඉති මනෝසුචරිතං, ඉති මනෝසුචරිතස්ස විපාකො. ඉති දෙවා, ඉති මනුස්සා.

තත්‍රිදං කෙසි, ඵරුසසම්මං: ඉති කායදුච්චරිතං, ඉති කායදුච්චරිතස්ස විපාකො. ඉති වච්ඡුච්චරිතං, ඉති වච්ඡුච්චරිතස්ස විපාකො. ඉති මනෝදුච්චරිතං, ඉති මනෝදුච්චරිතස්ස විපාකො. ඉති තිරයො, ඉති තිරච්ඡානගොති, ඉති පෙතතිවිසයො.

තත්‍රිදං කෙසි, සණ්ඤාඵරුසසම්මං. ඉති කායසුචරිතං, ඉති කායසුචරිතස්ස විපාකො. ඉති කායදුච්චරිතං, ඉති කායදුච්චරිතස්ස විපාකො. ඉති වච්ඡුචරිතං, ඉති වච්ඡුචරිතස්ස විපාකො. ඉති වච්ඡුච්චරිතං, ඉති වච්ඡුච්චරිතස්ස විපාකො. ඉති මනෝසුචරිතං, ඉති මනෝසුචරිතස්ස විපාකො. ඉති මනෝදුච්චරිතං, ඉති මනෝදුච්චරිතස්ස විපාකො. ඉති තිරයො, ඉති තිරච්ඡානගොති, ඉති පෙතතිවිසයොති.

1. භං ඛවාසි - මජ්ඣ.

2. පඤ්ඤාතො මජ්ඣ.

3. දමෙතිති - අට්ඨකථා

සචෙ තෙ භනෙන පුරිසදලෙමා සණෙන විනයං න උපෙති, ඵරුසෙන විනයං න උපෙති, සණහඵරුසෙන විනයං න උපෙති, කිනති නං භගවා කඤ්ඤති?

සචෙ මෙ කෙසි, පුරිසදලෙමා සණෙන විනයං න උපෙති, ඵරුසෙන විනයං න උපෙති, සණහඵරුසෙන විනයං න උපෙති, භතාමි නං කෙසිති.

න ඛො භනෙහි භගවතො පාණාතිපාතො කප්පති. අථ ච පන භගවා ඵවමාහ: භතාමි නං කෙසිති.

සචිමං කෙසි, න තථාගතස්ස පාණාතිපාතො කප්පති. අපි ච සො පුරිසදලෙමා සණෙන විනයං න උපෙති, ඵරුසෙන විනයං න උපෙති, සණහඵරුසෙන විනයං න උපෙති, න තථාගතො චත්තබ්බං අනුසාසිතබ්බං මඤ්ඤති. නපි විඤ්ඤ සමුභවමාරි චත්තබ්බං අනුසාසිතබ්බං මඤ්ඤති. වධො භෙස කෙසි, අරියස්ස විනයෙ යං න තථාගතො චත්තබ්බං අනුසාසිතබ්බං මඤ්ඤති. නපි විඤ්ඤ සමුභවමාරි චත්තබ්බං අනුසාසිතබ්බං මඤ්ඤති.

සො හි භුත භනෙන සුවධො භොති යං න තථාගතො චත්තබ්බං අනුසාසිතබ්බං මඤ්ඤති. නපි විඤ්ඤ සමුභවමාරි චත්තබ්බං අනුසාසිතබ්බං මඤ්ඤති.

අභික්කනනං භනෙන, අභික්කනනං -පෙ- උපාසකං මං භනෙන භගවා ධාරෙභු අජ්ඣතෙහ පාණ්දපෙන සරණං ගතනති.

4. 3. 2. 2.

[අස්සාජානිය-ජව සුත්තං]

12. චතුති භික්ඛවෙ චතුති අභිගති සමන්තාගතො රඤ්ඤෙ භද්දො අස්සාජානියො රුජාරහො භොති රුජහොගො. රඤ්ඤෙ අභිගනෙත්ථ සඬං ගච්ඡති.

කතමෙති චතුති? අජ්ඣවෙන, ජවෙන, බන්තියා, සොරවෙවන.

ඉමෙහි ඛො භික්ඛවෙ චතුති අභිගති සමන්තාගතො රඤ්ඤෙ භද්දො අස්සාජානියො රුජාරහො භොති රුජහොගො. රඤ්ඤෙ අභිගනෙත්ථ සඬං ගච්ඡති.

ඵවමෙව ඛො භික්ඛවෙ චතුති ධම්මෙහි සමන්තාගතො භික්ඛු ආහුතෙය්සා භොති පාහුතෙය්සා, දඬුතෙය්සා, අඤ්ජලිකරණීයො අනුත්තරං පුඤ්ඤකෙඛන්තං ලොකස්ස.

කතමෙති චතුති? අජ්ඣවෙන ජවෙන බන්තියා සොරවෙවන.

ඉමෙහි ඛො භික්ඛවෙ චතුති ධම්මෙහි සමන්තාගතො භික්ඛු ආහුතෙය්සා භොති -පෙ- අනුත්තරං පුඤ්ඤකෙඛන්තං ලොකස්සාති.

4. 3. 2. 3.

[අසාපානිය-පතොදසුතනං]

13. වත්තාරොමෙ භික්ඛවෙ භද්දා අසාපානියා සනෙතා සංවිජ්ජමානා ලොකස්මිං. කතමෙ වත්තාරො?

ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චා භද්දා අසාපානියො පතොදච්ඡායං දිස්වා සංවිජ්ජති සංවෙගං ආපජ්ජති: “කිංඤ්ඤ ඛො මං අජ්ජ අසාදමමසාරපි කාරණං කාරෙස්සති, කිමස්සාහං පතිකරොමි”ති. එව රුපොපි භික්ඛවෙ ඉධෙකච්චා භද්දා අසාපානියො හොති. අයං භික්ඛවෙ පඤ්ඤා භද්දා අසාපානියො සනෙතා සංවිජ්ජමානො ලොකස්මිං.

පුත ව පරං භික්ඛවෙ ඉධෙකච්චා භද්දා අසාපානියො තභෙව ඛො පතොදච්ඡායං දිස්වා සංවිජ්ජති සංවෙගං ආපජ්ජති, අපි ච ඛො ලොමවෙධවිද්ධො සංවිජ්ජති සංවෙගං ආපජ්ජති: “කිංඤ්ඤ ඛො මං අජ්ජ අසාදමමසාරපි කාරණං කාරෙස්සති, කිමස්සාහං පතිකරොමි”ති. එවරුපොපි භික්ඛවෙ ඉධෙකච්චා භද්දා අසාපානියො හොති. අයං භික්ඛවෙ දුතියො භද්දා අසාපානියො සනෙතා සංවිජ්ජමානො ලොකස්මිං.

පුත ව පරං භික්ඛවෙ ඉධෙකච්චා භද්දා අසාපානියො තභෙව ඛො පතොදච්ඡායං දිස්වා සංවිජ්ජති සංවෙගං ආපජ්ජති, තපි ලොමවෙධවිද්ධො සංවිජ්ජති සංවෙගං ආපජ්ජති. අපි ච ඛො වමමවෙධවිද්ධො සංවිජ්ජති සංවෙගං ආපජ්ජති: “කිංඤ්ඤ ඛො මං අජ්ජ අසාදමමසාරපි කාරණං කාරෙස්සති, කිමස්සාහං පතිකරොමි”ති. එවරුපොපි භික්ඛවෙ ඉධෙකච්චා භද්දා අසාපානියො හොති. අයං භික්ඛවෙ තතියො භද්දා අසාපානියො සනෙතා සංවිජ්ජමානො ලොකස්මිං.

පුත ව පරං භික්ඛවෙ ඉධෙකච්චා භද්දා අසාපානියො තභෙව ඛො පතොදච්ඡායං දිස්වා සංවිජ්ජති සංවෙගං ආපජ්ජති, තපි ලොමවෙධවිද්ධො සංවිජ්ජති සංවෙගං ආපජ්ජති, තපි වමමවෙධවිද්ධො සංවිජ්ජති සංවෙගං ආපජ්ජති. අපි ච ඛො අවබ්බවෙධවිද්ධො සංවිජ්ජති සංවෙගං ආපජ්ජති: “කිංඤ්ඤ ඛො මං අජ්ජ අසාදමමසාරපි කාරණං කාරෙස්සති, කිමස්සාහං පතිකරොමි”ති. එවරුපොපි භික්ඛවෙ ඉධෙකච්චා භද්දා අසාපානියො හොති. අයං භික්ඛවෙ චතුත්තො භද්දා අසාපානියො සනෙතා සංවිජ්ජමානො ලොකස්මිං.

ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ වත්තාරො භද්දා අසාපානියො සනෙතා සංවිජ්ජමානා ලොකස්මිං.

එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ වත්තාරොමෙ භද්දා පුරිසාපානියො සනෙතා සංවිජ්ජමානා ලොකස්මිං. කතමෙ වත්තාරො?

ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චො භද්‍රො පුරිසාජාතියො සුඤ්ඤානි අමුක්ඛසමිං නාම ගාමෙ වා නිගමෙ වා ඉත්ථි වා පුරිසො වා දුක්ඛිතො වා කාලකතො වාති. සො තෙන සංවිජ්ජති සංවෙගං ආපජ්ජති. සංවිග්ගො යොනිසො පදගති. පභිතතෙතා කායෙන වෙච්ච පරමසච්චං සච්ඡිකරොති, පඤ්ඤාය ව අතිවිජ්ජාමි පසාති. සෙය්‍යථාපි සො භික්ඛවෙ භද්‍රො අසාසාජාතියො පනොදව්ඤ්ඤායං දිස්සා සංවිජ්ජති සංවෙගං ආපජ්ජති, තථුපමාහං භික්ඛවෙ ඉමං හද්‍රං පුරිසා-ජාතියං වදාමි. එවරුපොපි භික්ඛවෙ ඉධෙකච්චො භද්‍රො පුරිසාජාතියො හොති. අයං භික්ඛවෙ පඨමො භද්‍රො පුරිසාජාතියො සනෙතා සංවිජ්ජමානො ලොකසමිං.

පුත ව පරං භික්ඛවෙ ඉධෙකච්චො භද්‍රො පුරිසාජාතියො තභෙව ඛො සුඤ්ඤානි අමුක්ඛසමිං නාම ගාමෙ වා නිගමෙ වා ඉත්ථි වා පුරිසො වා දුක්ඛිතො වා කාලකතො වාති. අපි ව ඛො සාමං පසාති ඉත්ථිං වා පුරිසං වා දුක්ඛිතං වා කාලකතං වා. සො තෙන සංවිජ්ජති සංවෙගං ආපජ්ජති. සංවිග්ගො යොනිසො පදගති. පභිතතෙතා කායෙන වෙච්ච පරමසච්චං සච්ඡිකරොති, පඤ්ඤාය ව අතිවිජ්ජාමි පසාති. සෙය්‍යථාපි සො භික්ඛවෙ භද්‍රො අසාසාජාතියො ලොමවෙධවිඤ්ඤායං සංවිජ්ජති සංවෙගං ආපජ්ජති, තථුපමාහං භික්ඛවෙ ඉමං හද්‍රං පුරිසාජාතියං වදාමි. එවරුපොපි භික්ඛවෙ ඉධෙකච්චො භද්‍රො පුරිසා-ජාතියො හොති. අයං භික්ඛවෙ දුතියො භද්‍රො පුරිසාජාතියො සනෙතා සංවිජ්ජමානො ලොකසමිං.

පුත ව පරං භික්ඛවෙ ඉධෙකච්චො භද්‍රො පුරිසාජාතියො තභෙව ඛො සුඤ්ඤානි අමුක්ඛසමිං නාම ගාමෙ වා නිගමෙ වා ඉත්ථි වා පුරිසො වා දුක්ඛිතො වා කාලකතො වාති, තපි සාමං පසාති ඉත්ථිං වා පුරිසං වා දුක්ඛිතං වා කාලකතං වා. අපි ව ඛට්ඨස්ස ඤාති වා සාලොතිතො වා දුක්ඛිතො වා හොති කාලකතො වා. සො තෙන සංවිජ්ජති සංවෙගං ආපජ්ජති. සංවිග්ගො යොනිසො පදගති. පභිතතෙතා කායෙන වෙච්ච පරමසච්චං සච්ඡිකරොති, පඤ්ඤාය ව අතිවිජ්ජාමි පසාති. සෙය්‍යථාපි සො භික්ඛවෙ භද්‍රො අසාසාජාතියො චම්මවෙධවිඤ්ඤායං සංවිජ්ජති සංවෙගං ආපජ්ජති, තථුපමාහං භික්ඛවෙ ඉමං හද්‍රං පුරිසාජාතියං වදාමි, එවරුපොපි භික්ඛවෙ ඉධෙකච්චො භද්‍රො පුරිසා-ජාතියො හොති. අයං භික්ඛවෙ තතියො භද්‍රො පුරිසාජාතියො සනෙතා සංවිජ්ජමානො ලොකසමිං.

පුත ව පරං භික්ඛවෙ ඉධෙකච්චො භද්‍රො පුරිසාජාතියො තභෙව ඛො සුඤ්ඤානි අමුක්ඛසමිං නාම ගාමෙ වා නිගමෙ වා ඉත්ථි වා පුරිසො වා දුක්ඛිතො වා කාලකතො වාති. තපි සාමං පසාති ඉත්ථිං වා පුරිසං වා දුක්ඛිතං වා කාලකතං වා. තපිස්ස ඤාති වා සාලොතිතො වා දුක්ඛිතො වා හොති කාලකතො වා. අපි ව ඛො සාමඤ්ඤාච චුඤ්ඤා හොති සාරීරිකාභි වෙදනාභි දුක්ඛාභි තිබ්බාභි බරුභි කට්ඨකාභි අසාතාභි අමනාපාභි පාණහරුභි. සො තෙන සංවිජ්ජති, සංවෙගං ආපජ්ජති, සංවිග්ගො යොනිසො පදගති. පභිතතෙතා කායෙන වෙච්ච පරමසච්චං සච්ඡිකරොති, පඤ්ඤාය ව අතිවිජ්ජාමි පසාති. සෙය්‍යථාපි සො භික්ඛවෙ භද්‍රො අසාසාජාතියො අට්ඨිවෙධවිඤ්ඤායං සංවිජ්ජති සංවෙගං ආපජ්ජති, තථුපමාහං භික්ඛවෙ ඉමං හද්‍රං පුරිසාජාතියං වදාමි. එවරුපොපි භික්ඛවෙ ඉධෙකච්චො භද්‍රො පුරිසාජාතියො හොති. අයං භික්ඛවෙ වතුකෙඨො භද්‍රො පුරිසාජාතියො සනෙතා සංවිජ්ජමානො ලොකසමිං.

ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ වතනාරො හද්‍රො පුරිසාජාතියො සනෙතා සංවිජ්ජමානො ලොකසමිනි.

4. 3. 2. 4.

[නාගසුතං]

14. චතුති භික්ඛවෙ අඛෙගහි සමන්තාගතො රඤ්ඤා නාගො රුජාරභො හොති රුජභොගො. රඤ්ඤා අඛනෙනාව සඛිං ගච්ඡති. කතමෙහි චතුති?

ඉධ භික්ඛවෙ රඤ්ඤා නාගො සොතා ව හොති ගන්තා ව ඛන්තා ව ගන්තා ව.

කථංඤා භික්ඛවෙ රඤ්ඤා නාගො සොතා හොති, ඉධ භික්ඛවෙ රඤ්ඤා නාගො යමෙතං හච්ඡිදමසාරපි කාරණං කාරෙති යදි වා කතපුබ්බං යදි වා අතපුබ්බං, තං අට්ඨිකභාවා¹ මතසි කභාවා සබ්බං වෙතසො² සමන්තා - හරිතො ඔතිතසොතො පුණාති. එවං ඛො භික්ඛවෙ රඤ්ඤා නාගො සොතා හොති.

කථංඤා භික්ඛවෙ රඤ්ඤා නාගො ගන්තා හොති? ඉධ භික්ඛවෙ රඤ්ඤා නාගො සඛිගාමගතො හච්ඡිමසි හන්ති³ හන්තාරුහමසි හන්ති³ අසාමසි හන්ති අසාරුහමසි හන්ති රථමසි හන්ති රථිකමසි හන්ති පතතිකමසි හන්ති. එවං ඛො භික්ඛවෙ රඤ්ඤා නාගො ගන්තා හොති.

කථංඤා භික්ඛවෙ රඤ්ඤා නාගො ඛන්තා හොති? ඉධ භික්ඛවෙ රඤ්ඤා නාගො සඛිගාමගතො ඛමො හොති සතතිපපහාරානං උසුපපහාරානං⁴ අසිපපහාරානං ඵරසුපපහාරානං හෙරිපණවසඛිතිණවතින්තාදසඤ්ඤානං. එවං ඛො භික්ඛවෙ, රඤ්ඤා නාගො ඛන්තා හොති.

කථංඤා භික්ඛවෙ රඤ්ඤා නාගො ගන්තා හොති? ඉධ භික්ඛවෙ රඤ්ඤා නාගො යමෙතං හච්ඡිදමසාරපි දිසං පෙසෙති යදි වා ගතපුබ්බං යදි වා අගතපුබ්බං, තං ඛිප්පඤ්ඤාව⁵ ගන්තා හොති. එවං ඛො භික්ඛවෙ රඤ්ඤා නාගො ගන්තා හොති.

ඉමෙහි ඛො භික්ඛවෙ චතුති අඛෙගහි සමන්තාගතො රඤ්ඤා නාගො රුජාරභො හොති රුජභොගො. රඤ්ඤා අඛනෙනාව සඛිං ගච්ඡති.

එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ චතුති ධම්මෙහි සමන්තාගතො භික්ඛු ආහු - තෙයොසා හොති පාහුණෙයොසා, දකඛිණෙයොසා, අඤ්ඤාලිකාරණීයො, අනුත්තරං පුඤ්ඤාකෙඛතනං ලොකස්ස.

කතමෙහි චතුති? ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු සොතා ව හොති ගන්තා ව ඛන්තා ව ගන්තා ව.

කථංඤා භික්ඛවෙ භික්ඛු සොතා හොති? ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු තථාගතපප - වෙදිතෙ ධම්මවිතයෙ දෙසියමාතෙ අට්ඨිකභාවා මතසි කභාවා සබ්බං වෙතසො² සමන්තාහරිතො ඔතිතසොතො ධම්මං පුණාති. එවං ඛො භික්ඛවෙ භික්ඛු සොතා හොති.

1. අට්ඨිං කභාවා - මජ්ඣ. 2. සබ්බවෙතසා - මජ්ඣ. 3. ආහන්ති - මජ්ඣ.

4. අසිපපහාරානං උසුපපහාරානං - මජ්ඣ. 5. ඛිප්පමෙව - මජ්ඣ.

කථාදාය භික්ඛවෙ භික්ඛු ගන්තා හොති? ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු උප්පන්නං කාමවිතකං නාධිවාසෙති පජ්ඣති විනොදෙති¹ ව්‍යන්තිකරොති අනභාවං ගමෙති. උප්පන්නං ව්‍යාපාදවිතකං -පෙ- උප්පන්නං විහිංසාවිතකං -පෙ- උප්පන්නප්පන්නෙ පාපකෙ අකුසලෙ ධෛර්‍යම නාධිවාසෙති පජ්ඣති විනොදෙති ව්‍යන්තිකරොති අනභාවං ගමෙති. එවං ඛො භික්ඛවෙ භික්ඛු ගන්තා හොති.

කථාදාය භික්ඛවෙ භික්ඛු බන්තා හොති? ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු බමො හොති සීතස්ස උණස්ස ජ්ඣන්ද්‍යස්ස පිපාසාස්ස ධංසමකස්ස වාතාතපසිරිංසපසමඵස්සානං දුරුක්ඛානං දුරාගතානං වචනපථානං, උප්පන්නානං සාරීරිකානං වෙදනානං දුක්ඛානං තිබ්බානං බරුතං කට්ඨකානං අසාසානං අමනාපානං පාණගරුතං අධිවාසිකජාතිකො හොති. එවං ඛො භික්ඛවෙ භික්ඛු බන්තා හොති.

කථාදාය භික්ඛවෙ භික්ඛු ගන්තා හොති? ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු යා දිසා අගතපුබ්බා ඉමිතා දිසෙත අද්වුතා යද්දං සබ්බසංඛාරසමුපො සබ්බපට්ඨපටි- නිස්සයො තණ්හකයො විරුදො නිරොධො නිබ්බානං, තං ඛෙට්ඨෙද්දව ගන්තා හොති. එවං ඛො භික්ඛවෙ භික්ඛු ගන්තා හොති.

ඉමෙහි ඛො භික්ඛවෙ වතුහි ධෛර්‍යම සමන්තාගතො භික්ඛු ආනුතෙයො හොති -පෙ- අනුගතරං පුඤ්ඤකෙට්ඨතං ලොකස්සාති.

4. 3. 2. 5.

[ආනුසූතං]

15. වත්තාරිමානි භික්ඛවෙ ආනුතාති. කතමානි වත්තාරි?

අපි භික්ඛවෙ ආනං අමනාපං කාතුං, තඤ්ච කසිරිමානං අත්තරිය සංවත්තති. අපි භික්ඛවෙ ආනං අමනාපං කාතුං, තඤ්ච කසිරිමානං අත්තරිය සංවත්තති. අපි භික්ඛවෙ ආනං මනාපං කාතුං, තඤ්ච කසිරිමානං අත්තරිය සංවත්තති. අපි භික්ඛවෙ ආනං මනාපං කාතුං, තඤ්ච කසිරිමානං අත්තරිය සංවත්තති.

තත්‍ර භික්ඛවෙ යමිදං ආනං අමනාපං කාතුං, තඤ්ච කසිරිමානං අත්තරිය සංවත්තති, ඉදං භික්ඛවෙ ආනං උභයෙතෙව ත කත්තබ්බං මඤ්ඤති. යමිදං ආනං අමනාපං කාතුං, ඉමිතාපි තං ත කත්තබ්බං මඤ්ඤති. යමිදං ආනං කසිරිමානං අත්තරිය සංවත්තති, ඉමිතාපි ත කත්තබ්බං මඤ්ඤති. ඉදං භික්ඛවෙ ආනං උභයෙතෙව ත කත්තබ්බං මඤ්ඤති.

තත්‍ර භික්ඛවෙ යමිදං ආනං අමනාපං කාතුං, තඤ්ච කසිරිමානං අත්තරිය සංවත්තති, ඉමිතමිං භික්ඛවෙ ආනෙ බාලො ව පණ්ණිතො ව වෙදිතබ්බො පුරිසත්තමෙ පුරිසවිරියෙ පුරිසපරිකමෙ. න භික්ඛවෙ බාලො ඉති පටිසං- විකමති, 'කිඤ්චාපි ඛො ඉදං ආනං අමනාපං කාතුං, අථ වරහිදං ආනං කසිරිමානං අත්තරිය සංවත්තති'. සො තං ආනං ත කරොති. තස්ස තං ආනං අකසිරිමානං අත්තරිය සංවත්තති. පණ්ණිතො ව ඛො භික්ඛවෙ ඉති පටිසං- විකමති: 'කිඤ්චාපි ඛො ඉදං ආනං අමනාපං කාතුං, අථ වරහිදං ආනං කසිරිමානං අත්තරිය සංවත්තති'. සො තං ආනං ත කරොති. තස්ස තං ආනං කසිරිමානං අත්තරිය සංවත්තති.

1. විනොදෙති හන්ති - මජ්ඣ.

තත්‍ර භික්ඛවෙ යමිදං ණං මනාපං කාතුං, තඤ්ච කසිරමානං අනන්ධං සංවත්තති. ඉමසමිමපි භික්ඛවෙ ණං ඛාදො ව පණ්ඩිතො ව වෙදිතබ්බො පුරිසන්ධාමෙ පුරිසචිරියෙ පුරිසපරික්කමෙ. ත භික්ඛවෙ ඛාදො ඉති පටිසං-චික්ඛති: 'කිඤ්චාපි ඛො ඉදං ණං මනාපං කාතුං, අථ වරහිදං ණං කසිරමානං අනන්ධං සංවත්තති'ති. සො තං ණං කඤ්ඤති. තස්ස තං ණං කසිරමානං අනන්ධං සංවත්තති. පණ්ඩිතො ව ඛො භික්ඛවෙ ඉති පටිසං-චික්ඛති: 'කිඤ්චාපි ඛො ඉදං ණං මනාපං කාතුං, අථ වරහිදං ණං කසිරමානං අනන්ධං සංවත්තති'ති. සො තං ණං ත කඤ්ඤති. තස්ස තං ණං අකසිරමානං අනන්ධං සංවත්තති.

තත්‍ර භික්ඛවෙ යමිදං ණං මනාපං කාතුං, තඤ්ච කසිරමානං අනන්ධං සංවත්තති, ඉදං භික්ඛවෙ ණං උභයෙතෙව කතතබ්බං මඤ්ඤති. යමපිදං ණං මනාපං කාතුං, ඉමිතාපි තං කතතබ්බං මඤ්ඤති. යමපිදං ණං කසිරමානං අනන්ධං සංවත්තති, ඉමිතාපි තං කතතබ්බං මඤ්ඤති. ඉදං භික්ඛවෙ ණං උභයෙතෙව කතතබ්බං මඤ්ඤති.

ඉමානි ඛො භික්ඛවෙ වත්තාරි ණානානීති.

4. 3. 2. 6.

[අපමාදසුත්තං]

16. වතුහි භික්ඛවෙ ණානෙහි අපමාදෙ කරණීයො. කතමෙහි වතුහි?

කායදුච්චරිතං භික්ඛවෙ පජහථ. කායසුච්චරිතං භාවෙථ. තත්ථ ව මා පමාදන්ථ. වච්චදුච්චරිතං භික්ඛවෙ පජහථ. වච්චසුච්චරිතං භාවෙථ. තත්ථ ව මා පමාදන්ථ. මනෝදුච්චරිතං භික්ඛවෙ පජහථ. මනෝසුච්චරිතං භාවෙථ. තත්ථ ව මා පමාදන්ථ. මිච්ඡාදිට්ඨිං භික්ඛවෙ පජහථ. සමමාදිට්ඨිං භාවෙථ. තත්ථ ව මා පමාදන්ථ.

යතො ඛො භික්ඛවෙ භික්ඛුතො කායදුච්චරිතං පභිණං හොති, කායසුච්චරිතං භාවිතං. වච්චදුච්චරිතං පභිණං හොති, වච්චසුච්චරිතං භාවිතං. මනෝදුච්චරිතං පභිණං හොති, මනෝසුච්චරිතං භාවිතං. මිච්ඡාදිට්ඨි පභිණං හොති, සමමාදිට්ඨි භාවිතං. සො ත භාගති සමපරුසිකස්ස වෙරණස්සාති.

4. 3 2. 7.

[ආරක්ෂාව සහ ත්‍යාග]

17. වතුයු භික්ෂුවේ යානෙහි ඇතැන්පෙන් ඇසුරින් සිතීමෙන් සොයා ගැනෙන්නා වූයේ කුමක්ද. කවුන්ගේ වතුයු?

මා මේ රජනියෙහි බමමෙහි විනයාං රජනී අනාරුපෙන අප්පමාදො
උභිවෙතසො ආරකෙධා කරණියො.

මා මේ දෙසසියයෙහි බෙමමහු විනතා දුසසිති අනතරුපෙන අපමාදෙසසිතිවෙනසො අරනෙබා කරණියො.

මා මෙ මොහතීයයු ධම්මෙහු විනතං මුය්හිති අනතරුපෙන අප්පමාදෙ සතීවෙනසො ආරකෙඛා කරණීයො.

මා මෙ මදනීයෙකු බෙමෙකු විනනං මය්නි අනනරුපෙන අපමංදො,
සතිවෙනසො ආරකෙබො කරණියො.

යනො බො භික්ඛවෙ භික්ඛුනො රජතියෙසු ධම්මෙසු චිත්තං න රජ්ජති විහරංගන්තා, දෙසතියෙසු ධම්මෙසු චිත්තං න දුස්සංකි විහදෙසන්තා, මොහතියෙසු ධම්මෙසු චිත්තං න මුඛසංකි විහමොගන්තා, මදතියෙසු ධම්මෙසු චිත්තං න මජ්ජති විහමදන්තා, සො නච්ඡමාති, න කමසති, න වෙධති, න ඥාන්තාං ආපජ්ජති. න ච පන සමුණ්ණවචනකෙනාපි ගච්ජතිති.

4. 3. 2. 8.

[සංඝවර නියසසුනානං]

18. වත්තාරම්මානි භික්කුවෙ සඤ්ඤා භූලපුත්තස්ස දස්සනීයානි සංවේජනීයානි ආනානි. කතම්මානි වත්තාරි?

ඉබ් තථාගතෝ ජාතෝති භික්ඛවෙ සද්ධස්ස ඛුලපුතතස්ස දස්සනීයං
සංවෙජනීයං යං.

ඉඩ තරාගතො අනුතතරං සමාසමොධිං අභිසමුදොති භික්කවෙ
සධධස්ස නලපුත්තස්ස දස්සනීයං සංවෙජනීයං ණතං.

ඉඬ තථාගතෝ අනුතතරං ධම්මවිඤ්ඤා පවනොසීති භික්ඛවෙ සද්ධස්ස
 භුලුප්පත්තස්ස දස්සනීයං සංවෙජනීයං ථාතං.

ඉඩ තරාගතො අනුපාදිකෙසාය නිබ්බානධාතුයා පරිනිබ්බතොති
තික්කමෙ සංඛ්‍යා කුලපුත්තංසා දස්සනීයං සංවෙජනීයං යානං.

ඉමානි බො භික්ඛවෙ චත්තාරි සඤ්ඤා කුලපුත්තස්ස දස්සනීයානි සංවෙජ-
නීයානි ආනානිති.

4. 3. 2. 9.

[භයසුභතං]

19. චත්තාරිමානි භික්ඛවෙ භයානි. කතමානි චත්තාරි? ජාතිභයං ජරුභයං ව්‍යාධිභයං මරණභයං.

ඉමානි බො භික්ඛවෙ චත්තාරි භයානීති.

4. 3. 2. 10.

[දුතියභයසුභතං]

20. චත්තාරිමානි භික්ඛවෙ භයානි. කතමානි චත්තාරි? අහිංසායං උදක-භයං රුජ්භයං වොරභයං.

ඉමානි බො භික්ඛවෙ චත්තාරි භයානීති.

කෙසිවගෙහා දුතියො.*

3. භයවගෙහා

4. 3. 3. 1.

[භයසුභතං]

[සාච්ඡිතිදුතං]

21. චත්තාරිමානි භික්ඛවෙ භයානි. කතමානි චත්තාරි? අත්තානුචාද-භයං පරුනුචාදභයං දණ්ඩභයං දුග්ගතිභයං.

කතමඤ්ඤ භික්ඛවෙ අත්තානුචාදභයං? ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චො, ඉති පටිසංචික්ඛති: 'අහං චෙව බො පත කායෙත දුච්චරිතං චරෙය්‍යං, වාචාය දුච්චරිතං චරෙය්‍යං, මනසා දුච්චරිතං චරෙය්‍යං, කිං ච තං මං¹ අත්තා සීලතො න උපවදෙය්‍යා'ති. සො අත්තානුචාදභයස්ස භිතො කායදුච්චරිතං පහාය කායසුචරිතං භාවෙති. චච්චිදුච්චරිතං පහාය චච්චිසුචරිතං භාවෙති. මනොදුච්චරිතං පහාය මනොසුචරිතං භාවෙති. සුඤ්ඤං අත්තානං පරිහරති. ඉදං චුච්චති භික්ඛවෙ අත්තානුචාදභයං.

කතමඤ්ඤ භික්ඛවෙ පරුනුචාදභයං? ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චො, ඉති පටිසංචික්ඛති: අහං චෙව බො පත කායෙත දුච්චරිතං චරෙය්‍යං, වාචාය දුච්චරිතං චරෙය්‍යං, මනසා දුච්චරිතං චරෙය්‍යං, කිං ච තං මං¹ පරෙ සීලතො න උපවදෙය්‍යාති. සො පරුනුචාදභයස්ස භිතො කායදුච්චරිතං පහාය කායසුචරිතං භාවෙති. චච්චිදුච්චරිතං පහාය චච්චිසුචරිතං භාවෙති. මනොදුච්චරිතං පහාය මනොසුචරිතං භාවෙති. සුඤ්ඤං අත්තානං පරිහරති. ඉදං චුච්චති භික්ඛවෙ පරුනුචාදභයං.

*භයසුද්දානං: කෙසි ජයවා පතොදෙ ව කායො ධායනං පඤ්ඤාමි

අපමාදෙ ව ආරාධනා සංවෙජ්ඣිකඤ්ඤා දෙව භයානීති. - මජ්ඣං.

කතමඤ්ච භික්ඛවෙ දණ්ඩහං? ඉධ භික්ඛවෙ එකවෙවා පස්සති වොරං. ආගුචාරිං රුජානො ගහෙතා විවිධා කමමකාරණා¹ කාරෙනො - කසාතිපි තාලෙනො, වෙනතතිපි තාලෙනො, අඬුදණ්ඩකෙතිපි තාලෙනො, හත්ථපි ජිඤෙනො, පාදමපි ජිඤෙනො, හත්ථපාදමපි ජිඤෙනො, කණණමපි ජිඤෙනො, තාසමපි ජිඤෙනො, කණණතාසමපි ජිඤෙනො, බිලඛනාලිකමපි කරෙතො, සඬුමුණ්ඩකමපි කරෙතො, රුහුමුණ්ඩකමපි කරෙතො, ජෙතිමාලිකමපි කරෙතො, හත්ථපජ්ජාතිකමපි කරෙතො, එරකවත්තිකමපි කරෙතො, චීරකවාසිකමපි කරෙතො, එණෙය්සකමපි කරෙතො, බලිසමංසිකමපි කරෙතො, කහාපණකමපි කරෙතො, බාරුපතච්ඡිකමපි කරෙතො, පලිසපරිවත්තිකමපි කරෙතො, පලාලපිඨකමපි කරෙතො, තතෙනතපි තෙලෙන ඔසිඤ්චෙනො, සුතබෙතිපි බාදපෙනො, ජීවනනමපි සුලෙ උත්තාසෙනො, අසිතාපි සීසං ජිඤෙනො

තස්ස එවං ගොති: “යථාරූපානං බො පාපකානං කමමානං ගෙතු වොරං. ආගුචාරිං රුජානො ගහෙතා විවිධා කමමකාරණා කාරෙනති: කසාතිපි තාලෙනති - 3 - අසිතාපි සීසං ජිඤෙනති. අහං වෙව බො පත එවරූපං පාපකං කමමං කරෙය්සං, මෙපි රුජානො ගහෙතා එවරූපා විවිධා කමමකාරණා කාරෙය්සං: කසාතිපි තාලෙය්සං, වෙනතතිපි තාලෙය්සං, අඬුදණ්ඩකෙතිපි තාලෙය්සං, හත්ථපි ජිඤෙය්සං, පාදමපි ජිඤෙය්සං, හත්ථපාදමපි ජිඤෙය්සං, කණණමපි ජිඤෙය්සං, තාසමපි ජිඤෙය්සං, කණණතාසමපි ජිඤෙය්සං, බිලඛනාලිකමපි කරෙය්සං, සඬුමුණ්ඩකමපි කරෙය්සං, රුහුමුණ්ඩකමපි කරෙය්සං, ජොතිමාලිකමපි කරෙය්සං, හත්ථපජ්ජාතිකමපි කරෙය්සං, එරකවත්තිකමපි කරෙය්සං, චීරකවාසිකමපි කරෙය්සං, එණෙය්සකමපි කරෙය්සං, බලිසමංසිකමපි කරෙය්සං, කහාපණකමපි කරෙය්සං, බාරුපතච්ඡිකමපි කරෙය්සං, පලිසපරිවත්තිකමපි කරෙය්සං, පලාලපිඨකමපි කරෙය්සං, තතෙනතපි තෙලෙන ඔසිඤ්චෙය්සං, සුතබෙතිපි බාදපෙය්සං, ජීවනනමපි සුලෙ උත්තාසෙය්සං, අසිතාපි සීසං ජිඤෙය්සං”නති. සො දණ්ඩහංසස්ස භික්ඛො ත පරෙසං පාහතං පලුමපනො: විවරති. ඉදං වුවචති භික්ඛවෙ දණ්ඩහං.

කතමඤ්ච භික්ඛවෙ දුග්ගතිහං? ඉධ භික්ඛවෙ එකවෙවා ඉති පටිසං-වික්ඛති: කායදුච්චරිතස්ස බො පාපකො විපාකො අභිසම්පරුයං. වච්ඡුච්චරිතස්ස පාපකො විපාකො අභිසම්පරුයං. මනෝදුච්චරිතස්ස පාපකො විපාකො අභිසම්පරුයං. අහං වෙව බො පත කායෙන දුච්චරිතං වරෙය්සං, වාචාය දුච්චරිතං වරෙය්සං. මනසා දුච්චරිතං වරෙය්සං, කිංඤ්ච තං සාහං ත කායස්ස හෙද පරමමරණා අපායං දුග්ගතිං විනිපාතං තිරයං උපපජ්ජෙය්සනති. සො දුග්ගතිහංසස්ස භික්ඛො කායදුච්චරිතං පහාය කායසුච්චරිතං භාවෙති. වච්ඡුච්චරිතං පහාය වච්ඡුච්චරිතං භාවෙති. මනෝදුච්චරිතං පහාය මනෝසුච්චරිතං භාවෙති. සුද්ධං අතතානං පරිභරති. ඉදං වුවචති භික්ඛවෙ දුග්ගතිහං.

ඉමති බො භික්ඛවෙ වත්තාරි හයාතීති.

4. 8. 3. 2.

[උදකොරොහනසසුතනං]

22. චන්තාරිමානී භික්ඛවෙ භයානී උදකොරොහනසසුතනං පාටිකඛිබ්බි-
තබ්බානී කතමානී චන්තාරි? උභිමහං, කුමහිලහං, අච්චහං, සුසුකාහං
ඉමානි බොභික්ඛවෙ චන්තාරි භයානී උදකොරොහනසසුතනං පාටිකඛිබ්බිතබ්බානී.

එවමෙව බො භික්ඛවෙ ඉධෙකච්චසං කුලපුතනං ඉමසමිං ධම්මනිකයෙ
සඤ්ඤා අගාරස්මා අනගාරියං පබ්බජිතො චන්තාරිමානී භයානී පාටිකඛිබ්බි-
තබ්බානී. කතමානී චන්තාරි? උභිමහං, කුමහිලහං, අච්චහං, සුසුකාහං.

කතමඤ්ඤා භික්ඛවෙ උභිමහං? ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චො කුලපුතනං
සඤ්ඤා අගාරස්මා අනගාරියං පබ්බජිතො හොති “ඉතිණ්ණොමහි ජාතියා
ජරා, මරණෙන, සොකෙහි පරිදෙවෙහි දුකෙහි දෙමනසොහි උපායාසෙහි,
දුකොතිණ්ණො දුක්ඛපරෙතො, අපෙච්චනාම ඉමසං කෙවලසං
දුක්ඛකකුසලං අනතතිරියං පඤ්ඤායෙථා”ති.

තමෙනං තථා පබ්බජිතං සමානං සමුභවොරී ඔවදන්ති අනුසාසනාති:
“එවං තෙ අභික්ඛමිතබ්බං. එවං තෙ පටික්ඛමිතබ්බං. එවං තෙ අලොක-
තබ්බං. එවං තෙ විලොකෙතබ්බං. එවං තෙ සමිඤ්ඤාතබ්බං. එවං තෙ
පසාරිතබ්බං. එවං තෙ සඛිකාපිපතනවිචාරං ධාරෙතබ්බනති.”

තස්ස එවං හොති: “මයං බො පුබ්බෙ අගාරියභූතා සමානා අඤ්ඤා
ඔවදුමෙහි අනුසාසාමෙහි. ඉමෙ පතමානං පුතනමනා මඤ්ඤා, තතනමනා
මඤ්ඤා, ඔවදිතබ්බං අනුසාසිතබ්බං ටෙඤ්ඤානති”ති. සො කුපිතො අනතන-
මනො සික්ඛං පච්චක්ඛාය භිතියාචතතති. අයං චූළවති භික්ඛවෙ භික්ඛු
උභිමහංසං භිතො සික්ඛං පච්චක්ඛාය භිතියාචතතො. උභිමහංනති බො
භික්ඛවෙ කොඬුපායාසසොතං අභිච්චනං. ඉදං චූළවති භික්ඛවෙ උභිමහං.

කතමඤ්ඤා භික්ඛවෙ කුමහිලහං: ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චො කුලපුතනං
සඤ්ඤා අගාරස්මා අනගාරියං පබ්බජිතො හොති “ඉතිණ්ණොමහි ජාතියා
ජරා¹ මරණෙන, සොකෙහි පරිදෙවෙහි දුකෙහි දෙමනසොහි උපායාසෙහි,
දුකොතිණ්ණො දුක්ඛපරෙතො, අපෙච්චනාම ඉමසං කෙවලසං
දුක්ඛකකුසලං අනතතිරියං පඤ්ඤායෙථා”ති.

තමෙනං තථා පබ්බජිතං සමානං සමුහමචාරී ඔවදනති අනුසාසනාති:
 “ඉදං තෙ බාදිතබ්බං, ඉදං තෙ න බාදිතබ්බං, ඉදං තෙ භුඤ්ජිතබ්බං, ඉදං තෙ
 න භුඤ්ජිතබ්බං, ඉදං තෙ සාසිතබ්බං, ඉදං තෙ න සාසිතබ්බං, ඉදං තෙ පාතබ්බං,
 ඉදං තෙ න පාතබ්බං. කප්පියං තෙ බාදිතබ්බං, අකප්පියං තෙ න බාදිතබ්බං,
 කප්පියං තෙ භුඤ්ජිතබ්බං, අකප්පියං තෙ න භුඤ්ජිතබ්බං, කප්පියං තෙ
 සාසිතබ්බං, අකප්පියං තෙ න සාසිතබ්බං. කප්පියං තෙ පාතබ්බං, අකප්පියං තෙ
 න පාතබ්බං, කාලෙ තෙ පාතබ්බං, විකාලෙ තෙ න පාතබ්බං, කාලෙ තෙ
 බාදිතබ්බං, විකාලෙ තෙ න බාදිතබ්බං, කාලෙ තෙ භුඤ්ජිතබ්බං, විකාලෙ තෙ
 න භුඤ්ජිතබ්බං, කාලෙ තෙ සාසිතබ්බං, විකාලෙ තෙ න සාසිතබ්බනති.”

තස්ස එවං හොති: “මයං බො පුබ්බෙ අගාරියභූතා සමානා යං ඉවජාම
 තං බාදම, යං න ඉවජාම තං න බාදම, යං ඉවජාම තං භුඤ්ජාම, යං න
 ඉවජාම තං න භුඤ්ජාම, යං ඉවජාම තං සායාම. යං න ඉවජාම තං
 සායාම, යං ඉවජාම තං පිබාම, යං න ඉවජාම තං න පිබාම, කප්පියමපි
 බාදම, අකප්පියමපි බාදම, කප්පියමපි භුඤ්ජාම, අකප්පියමපි භුඤ්ජාම,
 කප්පියමපි සායාම, අකප්පියමපි සායාම, කප්පියමපි පිබාම, අකප්පියමපි
 පිබාම, කාලෙපි බාදම, විකාලෙපි බාදම, කාලෙපි භුඤ්ජාම, විකාලෙපි
 භුඤ්ජාම, කාලෙපි සායාම, විකාලෙපි සායාම, කාලෙපි පිබාම, විකාලෙපි පිබාම.
 යමපි තො සද්ධා ගහපතිකා දිවා විකාලෙ පණිතං බාදතියං වා භොජනීයං වා
 දෙනති, තත්තාපිම මුඛාවරණං මඤ්ඤ කාරුනති”ති. සො කුපිතො
 අතතනමිතො සිකං පච්චක්ඛාය භීතායාවතනති. අයං චුළුවති භික්ඛවෙ
 භික්ඛු කුමහිලහයස්ස භීතො සිකං පච්චක්ඛාය භීතායාවතො. කුමහිල-
 හයනති බො භික්ඛවෙ ඔදරිකතතස්සතං අභිවචනං. ඉදං චුළුවති භික්ඛවෙ
 කුමහිලහයං.

කතමිඤ්ච භික්ඛවෙ අච්චගයං? ඉධ භික්ඛවෙ එකදේවා කුලපුත්තො
 සද්ධා අගාරයවා අතගාරියං පබ්බජිතො නොති “ඔතිණ්ණොමහි ජාතියා
 ජරාමරණෙන, සොකෙහි පරිදෙවෙහි දුක්ඛෙහි දෙමනස්සෙහි උපායාසෙහි,
 දුක්ඛාතිණ්ණො දුක්ඛපරෙතො. අප්පෙවතාම ඉදිස්ස කෙවලස්ස
 දුක්ඛකක්ඛස්ස අනතතිරියං පඤ්ඤායෙවා”ති. සො එවං පබ්බජිතො සමානො
 පුබ්බක්ඛයමෙයං නිවාසෙකො පත්තවිවරං ආදය ගාමං වා නිගමං වා පිණ්ඩිය
 පවිසති අරක්ඛිතතො භාසෙන අරක්ඛිතාය වාචාය අරක්ඛිතතන විභොතන
 අනුපට්ඨිතාය සතියා අසංවුතෙහි ඉඤ්ජෙහි. සො තථ පස්සති ගහපතිං වා
 ගහපතිපුත්තං වා පඤ්චති කාමගුණෙහි සමප්පිතං සමිඛිතිභූතං පරිවාරය-
 මායං. තස්ස එවං හොති: “මයං බො පුබ්බෙ අගාරියභූතා සමානා පඤ්චති
 කාම ගුණෙහි සමප්පිතා සමිඛිතිභූතා පරිවාරමහ. සංවිජ්ජනෙත බො පත මෙ
 කුලෙ හොගා, සකකා හොගෙ ව භුඤ්ජිතං පුඤ්ඤති ව කාදුං. යනත්තායං
 සිකං පච්චක්ඛාය භීතායාවතනති, හොගෙ ව භුඤ්ජියාං පුඤ්ඤති ව
 කරොසනති.” සො සිකං පච්චක්ඛාය භීතායාවතනති. අයං චුළුවති භික්ඛවෙ
 භික්ඛු අච්චගයස්ස භීතො සිකං පච්චක්ඛාය භීතායාවතො. අච්චගයනති
 බො භික්ඛවෙ පඤ්චනොපං කාමගුණං අභිවචනං. ඉදං චුළුවති භික්ඛවෙ
 අච්චගයං.

කතමඤ්ච භික්ඛවෙ සුසුකාභයං? ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චො භූලපුතො සද්ධා අගාරස්මා අනගාරියං පබ්බජිතො භොති “ඔතිණ්ණොමහි ජාතියා ජරාමරණෙන, සොකෙහි පරිදෙවෙහි දුක්ඛෙහි දොමනස්සෙහි උපායාසෙහි, දුක්ඛාතීණ්ණොදුක්ඛපරෙතො අප්පෙවනාම ඉමස්ස කෙවලස්ස දුක්ඛකක්ඛාස්ස අනතකිරියා පඤ්ඤායෙපා”ති. සො එවං පබ්බජිතො සමානො පුබ්බන්තසමයං නිවාසෙත්වා පත්තවිවරං ආදාය ගාමං වා නිගමං වා පිණ්ඩාය පවිසති අරක්ඛිතෙනෙව කායෙන අරක්ඛිතාය වාචාය අරක්ඛිතෙන විතෙතන අනුපට්ඨිතාය සතියා අසංවුතෙහි ඉන්ද්‍රියෙහි. සො තත්ථ පස්සති මාතුගාමං දුනතිවත්ථං වා දුප්පාරුතං වා, තස්ස මාතුගාමං දිස්වා දුනතිවත්ථං වා දුප්පාරුතං වා රුගොවිතතං අනුඤ්ඤෙති. සො රුගානුඤ්ඤෙන විතෙතන සික්ඛං පච්චක්ඛාය භිතායාවතනති. අයං වුච්චති භික්ඛවෙ භික්ඛු සුසුකාභයස්ස භිතො සික්ඛං පච්චක්ඛාය භිතායාවතෙනා. සුසුකාභයන්ති ඛො භික්ඛවෙ මාතුගාමස්සෙතං අභිවචනං. ඉදං වුච්චති භික්ඛවෙ සුසුකාභයං.

ඉමානි ඛො භික්ඛවෙ වන්තාරි භයානි ඉධෙකච්චස්ස භූලපුතස්ස ඉමෙස්මිං ධම්මවිතයෙ සද්ධා අගාරස්මා අනගාරියං පබ්බජිතස්ස පාටිකඛබ්බි-තබ්බාතීති.

4. 3. 3. 3.

[පුගලසුතං]

23. වත්තාරොමෙ භික්ඛවෙ පුගලො සන්තො සංවිජ්ජමානා ලොකස්මිං. කතමෙ චත්තාරො?

ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චො පුගලො විවිච්චෙව කාලෙහි විවිච්ච අකුසලෙහි ධම්මෙහි සම්මතකං සම්මාරං විචෙකජං පිතිසුඛං පඨමං කුසානං උපසම්පජ්ජ විහරති. සො තදස්සාදෙති. තන්හිකාමෙති. තෙන ච විතති. ආපජ්ජති. තත්ථ සීතො තදගිමුත්තො තබ්බසුලච්ඡාරී අපරිනිතො කාලං කුරුමානො බ්‍රහ්ම-කායිකානං දෙවානං සභව්‍යං උපපජ්ජති. බ්‍රහ්මකායිකානං භික්ඛවෙ දෙවානං කප්පො ආයුප්පමාණං. තත්ථ පුට්ඨජ්ජනො යාවතායුකං ධ්වං යාවතකං තෙසං දෙවානං ආයුප්පමාණං වං සබ්බං බෙපෙත්වා නිරුද්ධිං ගමිති. නිරවජ්ජන-යොතිමි ගමිති. පෙත්තවිතයමි ගමිති. හගවතො පහ සාවකො තත්ථ යාවතායුකං ධ්වං යාවතකං තෙසං දෙවානං ආයුප්පමාණං තං සබ්බං බෙපෙත්වා තස්මිංයෙව හවෙ පරිනිබ්බායති. අයං ඛො භික්ඛවෙ විසෙසො, අයං අභිප්පායො, ඉදං නානාකරණං සුතවතො අරියඤ්චකස්ස අස්සුතවතා පුට්ඨජ්ජනෙන යදිදං ගතියා උපපතතියා සති.

පුත ව පරං භික්ඛවෙ ඉධෙකචෙවා පුග්ගලො විතකකවිචාරානං වූපසමා අජිකිත්තං සමපසාදනං වෙනසො එකොදිභාවං අවිතකකං අවිචාරං සමාධිජං පිතිසුඛං දුතියං කුතං උපසමපජ්ජි විහරති. සො තදස්සාදෙති. තනනිකාමෙති. තෙන ව විතති. අපජ්ජති. තත්ථ ධිතො තදධිමුත්තො තබ්බසුලචිහාරී අපරිභිතො කාලං කුරුමානො අභස්සරානං දෙව්වානං සභව්වානං උපපජ්ජති. අභස්සරානං භික්ඛවෙ දෙව්වානං ඥෙ කප්පා අසුප්පමාණං. තත්ථ පුට්ඨජ්ජනො යාවතායුකං ධනං යාවතකං තෙසං දෙව්වානං අසුප්පමාණං තං සබ්බං බෙපෙඤ්ඤා නිරුපමි ගච්ඡති තිරච්ඡාතයොතිමි ගච්ඡති පෙනතිවිසයමි ගච්ඡති. භගවතො පන සාවකො තත්ථ යාවතායුකං ධනං යාවතකං තෙසං දෙව්වානං අසුප්පමාණං තං සබ්බං බෙපෙඤ්ඤා තස්මිං යෙව භවෙ පරිනිබ්බායති. අයං ඛො භික්ඛවෙ විසෙසො, අයං අධිප්පායො, ඉදං තාතාකරණං සුතවතො අරියසාවකස්ස අස්සුතවතා පුට්ඨජ්ජනෙන යදිදං ගතියං උපපත්තියා සති.

පුත ව පරං භික්ඛවෙ ඉධෙකචෙවා පුග්ගලො පිතියං ව විරුගා උපෙකකිකො ව විහරති සතො ව සමපජ්ජනො සුඛං ව කායෙන පටිසංවෙදෙති. යං තං අරියං අවිකිකිනති උපෙකකිකො සතිමා සුඛචිහාරී තතියං කුතං උපසමපජ්ජි විහරති. සො තදස්සාදෙති තනනිකාමෙති තෙන ව විතති. අපජ්ජති. තත්ථ ධිතො තදධිමුත්තො තබ්බසුලචිහාරී අපරිභිතො කාලං කුරුමානො සුභනිණ්ණානං දෙව්වානං සභව්වානං උපපජ්ජති. සුභනිණ්ණානං භික්ඛවෙ දෙව්වානං චිත්තාග්ගෙ කප්පා අසුප්පමාණං. තත්ථ පුට්ඨජ්ජනො යාවතායුකං ධනං යාවතකං තෙසං දෙව්වානං අසුප්පමාණං තං සබ්බං බෙපෙඤ්ඤා නිරුපමි ගච්ඡති තිරච්ඡාතයොතිමි ගච්ඡති පෙනතිවිසයමි ගච්ඡති. භගවතො පන සාවකො තත්ථ යාවතායුකං ධනං යාවතකං තෙසං දෙව්වානං අසුප්පමාණං තං සබ්බං බෙපෙඤ්ඤා තස්මිං යෙව භවෙ පරිනිබ්බායති. අයං ඛො භික්ඛවෙ විසෙසො, අයං අධිප්පායො, ඉදං තාතාකරණං සුතවතො අරියසාවකස්ස අස්සුතවතා පුට්ඨජ්ජනෙන යදිදං ගතියං උපපත්තියා සති

පුත ව පරං භික්ඛවෙ ඉධෙකචෙවා පුග්ගලො සුඛස්ස ව පහාණං දුක්ඛස්ස ව පහාණං පුබ්බෙව සොමනස්සද්දෙමසස්සානං අත්ථගමා අදුක්ඛං අසුඛං උපෙකකිකං සතිපාරිසුද්ධිං චතුත්ථං කුතං උපසමපජ්ජි විහරති. සො තදස්සාදෙති. තනනිකාමෙති. තෙන ව විතති. අපජ්ජති. තත්ථ ධිතො තදධිමුත්තො තබ්බසුලචිහාරී අපරිභිතො කාලං කුරුමානො වෙහපථලානං දෙව්වානං සභව්වානං උපපජ්ජති. වෙහපථලානං භික්ඛවෙ දෙව්වානං පඤ්ඤාකප්පසතාති අසුප්පමාණං තත්ථ පුට්ඨජ්ජනො යාවතායුකං ධනං යාවතකං තෙසං දෙව්වානං අසුප්පමාණං තං සබ්බං බෙපෙඤ්ඤා නිරුපමි ගච්ඡති. තිරච්ඡාතයොතිමි ගච්ඡති පෙනතිවිසයමි ගච්ඡති. භගවතො පන සාවකො තත්ථ යාවතායුකං ධනං යාවතකං තෙසං දෙව්වානං අසුප්පමාණං තං සබ්බං බෙපෙඤ්ඤා තස්මිං යෙව භවෙ පරිනිබ්බායති. -

අයං ඛො භික්ඛවෙ විසෙසො, අයං අධිපායො, ඉදං තානාඤ්ඤං සුචතො අරියසංවකස්ස අසසුචතා පුපුර්ණෙන යදිදං ගතියා උපපතියා සති.

ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ වතනාරො පුග්ගලා සනෙතා සංවිජ්ජිමානා ලොකස්මිනි.

4. 3. 3. 4.

[දුතියපුග්ගලසුත්තං]

24. වතනාරොමෙ භික්ඛවෙ පුග්ගලා සනෙතා සංවිජ්ජිමානා ලොකස්මිං. කතමෙ වතනාරො?

ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චා පුග්ගලො විවිච්චව කාමෙයි -පෙ- පඨමං ක්කාතං උපසම්පජ්ජි විහරති. සො යදෙව තත්ථ හොති රූපගතං වෙදනාගතං සඤ්ඤාගතං සංඛාරගතං විඤ්ඤාණගතං, තෙ ධම්මෙ අනිච්චතො දුක්ඛතො රොගතො ගණ්ඨතො සල්ලතො අඝතො ආබ්බතො පරතො පලොකතො සුඤ්ඤාතො අනත්තතො සම්නුපස්සති. සො කායස්ස හෙදා පරම්මරණා සුඤ්ඤාතො දෙවානං සභවානං උපපජ්ජති. අයං භික්ඛවෙ උපපතති අසාධාරණා පුපුර්ණෙනි.

පුඨ ව සරං භික්ඛවෙ ඉධෙකච්චා පුග්ගලො විතකස්මිවාරාතං දූපසමං -පෙ- දුතියං ක්කාතං -පෙ- තතියං ක්කාතං -පෙ- චතුත්ථං ක්කාතං උපසම්පජ්ජි විහරති. සො යදෙව තත්ථ හොති රූපගතං වෙදනාගතං සඤ්ඤාගතං සංඛාර-ගතං විඤ්ඤාණගතං, තෙ ධම්මෙ අනිච්චතො දුක්ඛතො රොගතො ගණ්ඨතො සල්ලතො අඝතො ආබ්බතො පරතො පලොකතො සුඤ්ඤාතො අනත්තතො සම්නුපස්සති. සො කායස්ස හෙදා පරම්මරණා සුඤ්ඤාතො දෙවානං සභවානං උපපජ්ජති. අයං භික්ඛවෙ උපපතති අසාධාරණා පුපුර්ණෙනි.

ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ වතනාරො පුග්ගලා සනෙතා සංවිජ්ජිමානා ලොකස්මිනි.

4. 3. 3. 5.

[තතියපුග්ගලසුත්තං]

25. වතනාරොමෙ භික්ඛවෙ පුග්ගලා සනෙතා සංවිජ්ජිමානා ලොකස්මිං. කතමෙ වතනාරො?

ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චා පුග්ගලො මෙත්තාසභගතෙන වෙනසා එකං දිසං ඵරිත්ථා විහරති - තථා දුතියං - තථා තතියං - තථා චතුත්ථං, ඉති උද්ධමධො තිරියං සබ්බධි සබ්බත්තතාය සබ්බාවතනං ලොකං මෙත්තාසභගතෙන වෙනසා විපුලෙන මහග්ගතෙන අප්පමාණෙන අවෙරෙන අබ්බාපජ්ජෙක ඵරිත්ථා විහරති. සො තදස්සාදෙහි තං නිකාමෙයි තෙන ව විතති අපජ්ජති. තත්ථ භිතො තදබ්බුත්තො තබ්බසුල්ලභාරී අපරිහිතො කාලං කුරුලානො බ්‍රහ්ම-කාමිකානං දෙවානං සභවානං උපපජ්ජති. බ්‍රහ්මකාමිකානං භික්ඛවෙ දෙවානං කප්පො ආයුප්පමාණං. තත්ථ පුපුර්ණො යාවතාසුකා ධ්වං යාවතකං තෙසං දෙවානං ආයුප්පමාණං තං සබ්බං බෙසෙත්වා නිරයම්පි ගමිති. තිරිත්ථාතයොතිම්පි ගමිති. පෙත්තිවිසයම්පි ගමිති. -

භගවතො පන සාවකො තත්ථ යාවතායුකං ධනං යාවතකං වෙතසං දෙවංතං ආයුප්පමාණං නං සබ්බං බෙපෙතාං නයමිං යෙව භවෙ පරිනිබ්බායති. අයං බො භික්ඛවෙ විසෙසො අයං අධිප්පායො ඉදං නානාකරණං සුතවතො අරියසාවකස්ස අස්සුතවතා පුට්ඨජ්ඣනෙන යදිදං ගතියා උපපත්තියා සති.

පුත ව පරං භික්ඛවෙ ඉධෙකදෙවං පුග්ගලො කරුණාසහනනෙත වෙතසං -පෙ- ආහස්සරුතං දෙවංතං සහව්‍යතං උපපජ්ජති. ආහස්සරුතං භික්ඛවෙ දෙවංතං ආයුප්පමාණං -පෙ- මුදිතාසහනනෙත වෙතසං -පෙ- සුහතිණ්ණාතං දෙවංතං සහව්‍යතං උපපජ්ජති. සුහතිණ්ණාතං භික්ඛවෙ දෙවංතං වත්තාරෙ කප්පා ආයුප්පමාණං -පෙ- *උපෙතනාසහනනෙත වෙතසං එකං දිසං ඵරිත්වා විහරති, තථා දුතියං- තථා තතියං- තථා වතුත්ථිං- ඉති උද්ධමධො තීරියං සබ්බධි සබ්බහත්තාය සබ්බාවන්තං ලොකං උපෙතනා- සහනනෙත වෙතසං විපුලෙන මහග්ගනෙත අප්පමාණෙන අවෙරෙන අබ්‍යාපජේකිත ඵරිත්වා විහරති. සො නදස්සාදෙති තා නිකාමෙති තෙන ව විතතිං අපජ්ජති. තත්ථ ධිතො තදබ්බුද්ධො තබ්බසුලවිහාරී අපරිනිතො කාලං කුරුඳිනො චෙතපථ්ලාතං දෙවංතං සහව්‍යතං උපපජ්ජති. චෙතපථ්ලාතං භික්ඛවෙ දෙවංතං පස්ඤ්චකප්පසතාති ආයුප්පමාණං. තත්ථ පුට්ඨජ්ඣනො යාවතායුකං ධනං යාවතකං වෙතසං දෙවංතං ආයුප්පමාණං නං සබ්බං බෙපෙතාං නිරයමිං ගවජ්ජති. නිරවජ්ජනසොතිමිං ගවජ්ජති. පෙත්ති- විසයමිං ගවජ්ජති. භගවතො පන සාවකො තත්ථ යාවතායුකං ධනං යාවතකං වෙතසං දෙවංතං ආයුප්පමාණං නං සබ්බං බෙපෙතාං නයමිං යෙව භවෙ පරිනිබ්බායති. අයං බො භික්ඛවෙ විසෙසො, අයං අධිප්පායො. ඉදං නානාකරණං සුතවතො අරියසාවකස්ස අස්සුතවතා පුට්ඨජ්ඣනෙන යදිදං ගතියා උපපත්තියා සති.

ඉමෙ බො භික්ඛවෙ වත්තාරෙ පුග්ගලා සන්තො සංවිජ්ජමානා ලොකස්මිනි.

4 3. 3. 6.

[වතුත්ථපුග්ගලස්සතං]

26. වත්තාරෙමෙ භික්ඛවෙ පුග්ගලා සන්තො සංවිජ්ජමානා ලොකස්මිං. කතමෙ වත්තාරෙ ?

ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චො පුග්ගලො මෙත්තාසහනනෙත වෙතසං එකං දිසං ඵරිත්වා විහරති. තථා දුතියං- තථා තතියං- තථා වතුත්ථිං- ඉති උද්ධමධො තීරියං සබ්බධි සබ්බහත්තාය සබ්බාවන්තං ලොකං මෙත්තාසහනනෙත වෙතසං විපුලෙන මහග්ගනෙත අප්පමාණෙන අවෙරෙන අබ්‍යාපජේකිත ඵරිත්වා විහරති. සො යදෙව තත්ථ යොති රූපගතං වෙදනාගතං ස්ප්‍රස්සගතං සංකාරගතං විඤ්ඤාණගතං, තෙ ධම්මෙ අනිච්චතො දුක්ඛතො රුගතො ගණ්ඨකො සලලතො අසකො ආබාධතො පරතො පලොකතො සුඤ්ඤතො අතන්තතො සමනුපස්සති. සො කායස්ස හෙද පරමමරණං සුද්ධාපාසාතං දෙවංතං සහව්‍යතං උපපජ්ජති. අයං බො භික්ඛවෙ උපපත්ති අසාධාරණා පුට්ඨජ්ඣනෙති.

* ඉමං සුත්තපදෙකං පෙය්‍යාලච්ඡිකාති 'සිද්ධි, මජ්ඣං' පොත්පොසු අධ්‍යානපතිනාති දිසානති. සංවිජ්ජමානෙක සුත්තං සුමුච්ඡන්තමෙව දිසානති

පුත ව පරං භික්ඛවෙ ඉධෙකචෙවා පුග්ගලො කරුණාසහගතෙන චේතසා -පෙ- මුදිතාසහගතෙන චේතසා -පෙ- උපෙක්ඛාසහගතෙන චේතසා එකං දිසං ඵරිත්ථා විහරති. තථා දුතියං- තථා තතියං- තථා වතුහං- ඉති උභ්බිමධො තිරියං සබ්බධි සබ්බත්තතාය සබ්බාවන්තං ලොකං උපෙක්ඛා- සහගතෙන චේතසා විපුලෙන මහග්ගතෙන අප්පමාණෙන අවේරෙන අබ්‍යාපජේඛන ඵරිත්ථා විහරති. සො යදෙව තත්ථ හොති රූපගතං චේදනාගතං සංඤ්ඤාගතං සංඛාරතං විඤ්ඤාණගතං තෙ ධම්මෙ අනිච්චතො දුක්ඛතො රුගතො ගණ්ඨතො සලලතො අඝතො ආබාධතො පරතො පලොකතො සුඤ්ඤතො අතත්තතො සම්නුපස්සති. සො කායස්ස හෙදා පරමරණා සුභ්වාසාසානං දෙවානංසහව්‍යං උපපජ්ජති. අයං භික්ඛවෙ උපපත්ති අසාධාරණා පුප්ථජ්ජනෙති.

ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ වත්තාරො පුග්ගලො සන්තො සංවිජ්ජමානා ලොකසමීනති.

4. 3. 8. 7.

[තථාගත අවජ්ජියස්සත්තං]

27. තථාගතස්ස භික්ඛවෙ අරහතො සම්මාසම්බුද්ධස්ස පාතුභාවා වත්තාරො අවජ්ජියො අබ්බුතො ධම්මො පාතුභවන්ති. කතමෙ වත්තාරො?

යදා භික්ඛවෙ බොධිසත්තො නුසිතා කායා වච්චා සතො සම්පජානො මාතුකුච්ඡං ඔක්කමති, අථ සදෙවකෙ ලොකෙ සමාරකෙ සමුග්ගකෙ, සස්සමණ- බ්‍රාහ්මණීයා පජාය සදෙවමනුස්සාය අප්පමාණො උළාරො ඔහාසො පාතුභවති අතික්කමෙමව දෙවානං දෙවානුභාවං. යාපි තා ලොකන්තරිකා අඝා අසංවුතා අකුසාරා අකුසාරතිඝ්ඨා යත්තිමෙසං චන්දිමසුරියානං එවං මහිද්ධි- කානං එවං මහානුභාවානං ආහා නානුභොන්ති, තත්ථපි අප්පමාණො උළාරො ඔහාසො පාතුභවති අතික්කමෙමව දෙවානං දෙවානුභාවං. යෙපි තත්ථ සත්තො උපපන්නා තෙපි තෙනොහාසෙන අඤ්ඤාඤ්ඤා සඤ්ජානන්ති “අඤ්ඤාපි කීර හො සන්ති සත්තො ඉධුපපන්නා”ති.

තථාගතස්ස භික්ඛවෙ අරහතො සම්මාසම්බුද්ධස්ස පාතුභාවා අයං පඨමො අවජ්ජියො අබ්බුතො ධම්මො පාතුභවති.

පුත ව පරං භික්ඛවෙ යදා බොධිසත්තො සතො සම්පජානො මාතුකුච්ඡස්මා නික්කමති, අථ සදෙවකෙ ලොකෙ සමාරකෙ සමුග්ගකෙ, සස්සමණ- බ්‍රාහ්මණීයා පජාය සදෙවමනුස්සාය අප්පමාණො උළාරො ඔහාසො පාතුභවති. අතික්කමෙමව දෙවානං දෙවානුභාවං. යාපි තා ලොකන්තරිකා අඝා අසංවුතා අකුසාරා අකුසාරතිඝ්ඨා යත්තිමෙසං චන්දිමසුරියානං එවං මහිද්ධිකානං එවං මහානුභාවානං ආහා නානුභොන්ති, තත්ථපි අප්පමාණො උළාරො ඔහාසො පාතුභවති අතික්කමෙමව දෙවානං දෙවානුභාවං. යෙපි තත්ථ සත්තො උපපන්නා, තෙපි තෙනොහාසෙන අඤ්ඤාඤ්ඤා සඤ්ජානන්ති “අඤ්ඤාපි කීර හො සන්ති සත්තො ඉධුපපන්නා”ති.

තථාගතස්ස භික්ඛවෙ අරහතො සම්මාසම්බුද්ධස්ස පාතුභාවා අයං දුතියො අච්ඡරියො අබ්බුතො ධම්මො පාතුභවති.

පුත ව පරං භික්ඛවෙ යද් තථාගතො අනුතතරං සම්මාසම්බොධිං අභිසම්බුද්ධිං, අථ සද්දෙවකෙ ලොකෙ සමාරකෙ සමුහමකෙ, සස්සමණ්-
බ්‍රාහ්මණීයා පජාය සද්දෙවමනුස්සාය අප්පමාණො උළාරො ඔභාසො පාතුභවති
අතික්කමෙව දෙවෘතං දෙවෘත්තභාවං යාපි තා ලොකනන්දිකා අසා
අසංවුතා අක්කිකාරා අක්කිකාරතිමසා යජ්ඣිමෙසං චජ්ඣිමසුරියානං එවං
මහිද්ධිකානං එවං මහාත්තභාවානං ආභා නාත්තභොනති, තත්ථපි අප්පමාණො
උළාරො ඔභාසො පාතුභවති අතික්කමෙව දෙවෘතං දෙවෘත්තභාවං. යෙපි
තත්ථ සත්තා උපපන්නා තෙපි තෙතොභාසෙන අඤ්ඤාමඤ්ඤං සඤ්ජානන්ති.
“අඤ්ඤාපි නිර හො සන්ති සත්තා ඉට්ඨපපන්නා”ති.

තථාගතස්ස භික්ඛවෙ අරහතො සම්මාසම්බුද්ධස්ස පාතුභාවා අයං තතියො අච්ඡරියො අබ්බුතො ධම්මො පාතුභවති.

පුත ව පරං භික්ඛවෙ යද් තථාගතො අනුතතරං ධම්මචක්කං පවතෙනති,
අථ සද්දෙවකෙ ලොකෙ සමාරකෙ සමුහමකෙ, සස්සමණ්බ්‍රාහ්මණීයා පජාය
සද්දෙවමනුස්සාය අප්පමාණො උළාරො ඔභාසො පාතුභවති අතික්කමෙව
දෙවෘතං දෙවෘත්තභාවං. යාපි තා ලොකනන්දිකා අසා අසංවුතා අක්කිකාරා
අක්කිකාරතිමසා යජ්ඣිමෙසං චජ්ඣිමසුරියානං එවං මහිද්ධිකානං එවං මහාත්ත-
භාවානං ආභා නාත්තභොනති, තත්ථපි අප්පමාණො උළාරො ඔභාසො
පාතුභවති අතික්කමෙව දෙවෘතං දෙවෘත්තභාවං. යෙපි තත්ථ සත්තා
උපපන්නා තෙපි තෙතොභාසෙන අඤ්ඤාමඤ්ඤං සඤ්ජානන්ති “අඤ්ඤාපි
නිර හො සන්ති සත්තා ඉට්ඨපපන්නා”ති.

තථාගතස්ස භික්ඛවෙ අරහතො සම්මාසම්බුද්ධස්ස පාතුභාවා අයං චතුත්තො අච්ඡරියො අබ්බුතො ධම්මො පාතුභවති.

තථාගතස්ස භික්ඛවෙ අරහතො සම්මාසම්බුද්ධස්ස පාතුභාවා ඉමෙ
චත්තාරො අච්ඡරියා අබ්බුතා ධම්මා පාතුභවන්ති.

4. 3. 3. 8.

[දුතියතථාගතච්ඡරියසුත්තං]

28. තථාගතස්ස භික්ඛවෙ අරහතො සම්මාසම්බුද්ධස්ස පාතුභාවා
චත්තාරො අච්ඡරියා අබ්බුතා ධම්මා පාතුභවන්ති. කතමෙ චත්තාරො?

ආලයාරම්භො භික්ඛවෙ පජා ආලයරතා ආලයසම්මුද්ධා සා තථාගතෙන
අනාලයෙ ධම්මෙ දෙසියම්භෙන සුස්සුසති. සොනං ඔදහති. අඤ්ඤාචිත්තං
උපධාරිතෙති.

තථාගතස්ස භික්ඛවෙ අරහතො සම්මාසම්බුද්ධස්ස පාතුභාවා අයං
පඨමො අච්ඡරියො අබ්බුතො ධම්මො පාතුභවති.

මාහාරමා භික්ඛවෙ පජා මාතරතා මාතසමුද්දිතා, සා තථාගතෙන මාතවීතයෙ ධම්මෙ දෙසියමානෙ සුසසුසති. සොතං ඔදහති. අඤ්ඤාචිත්තං උපට්ඨපෙති.

තථාගතස්ස භික්ඛවෙ අරහතො සම්මාසම්බුද්ධස්ස පාතුභාවා අයං දුතියො අච්ඡරියො අබ්බතො ධම්මො පාතුභවති.

අනුපසමාරමා භික්ඛවෙ පජා අනුපසමරතා අනුපසමසමුද්දිතා, සා තථාගතෙන ඔපසම්කෙ ධම්මෙ දෙසියමානෙ සුසසුසති. සොතං ඔදහති. අඤ්ඤාචිත්තං උපට්ඨපෙති.

තථාගතස්ස භික්ඛවෙ අරහතො සම්මාසම්බුද්ධස්ස පාතුභාවා අයං තතියො අච්ඡරියො අබ්බතො ධම්මො පාතුභවති.

අවිජ්ජාගතා භික්ඛවෙ පජා අණ්ඩභූතා¹ පරියොනඤ්ඤා සා තථාගතෙන අවිජ්ජාචිතයෙ ධම්මෙ දෙසියමානෙ සුසසුසති. සොතං ඔදහති. අඤ්ඤාචිත්තං උපට්ඨපෙති.

තථාගතස්ස භික්ඛවෙ අරහතො සම්මාසම්බුද්ධස්ස පාතුභාවා අයං වතුභෝ අච්ඡරියො අබ්බතො ධම්මො පාතුභවති.

තථාගතස්ස භික්ඛවෙ අරහතො සම්මා සම්බුද්ධස්ස පාතුභාව ඉමෙ වත්තාරො අච්ඡරියා අබ්බතා ධම්මා පාතුභවන්ති.

4. 3. 3. 9.

[ආනන්දච්ඡිකාසුත්තං]

29. වත්තාරොමෙ භික්ඛවෙ අච්ඡරියා අබ්බතා ධම්මා ආනන්දෙ, කතමෙ වත්තාරො?

සවෙ භික්ඛවෙ භික්ඛුපරිසා ආනන්දං දස්සනාය උපසඬකමති, දස්සනෙන සා අත්තමතා හොති. තත්ථ වෙ ආනන්දෙ ධම්මං භාසති, භාසිතෙනපි සා අත්තමතා හොති. අතිත්තාව භික්ඛවෙ භික්ඛුපරිසා හොති. අථ ආනන්දෙ තුණ්හි භවති.

සවෙ භික්ඛවෙ භික්ඛුනීපරිසා ආනන්දං දස්සනාය උපසඬකමති, දස්සනෙන සා අත්තමතා හොති. තත්ථ වෙ ආනන්දෙ ධම්මං භාසති, භාසිතෙනපි සා අත්තමතා හොති. අතිත්තාව භික්ඛවෙ භික්ඛුනීපරිසා හොති. අථ ආනන්දෙ තුණ්හි භවති.

සවෙ භික්ඛවෙ උපාසිකපරිසා ආනන්දං දස්සනාය උපසඬකමති, දස්සනෙන සා අත්තමතා හොති. තත්ථ වෙ ආනන්දෙ ධම්මං භාසති, භාසිතෙනපි සා අත්තමතා හොති. අතිත්තාව භික්ඛවෙ උපාසිකපරිසා හොති. අථ ආනන්දෙ තුණ්හි භවති.

සවෙ භික්ඛවෙ උපාසිකපරිසා ආනන්දං දස්සනාය උපසඬකමති, දස්සනෙන සා අත්තමතා හොති. තත්ථ වෙ ආනන්දෙ ධම්මං භාසති, භාසිතෙනපි සා අත්තමතා හොති. අතිත්තාව භික්ඛවෙ උපාසිකපරිසා හොති. අථ ආනන්දෙ තුණ්හි භවති.

ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ වත්තාරො අච්ඡරියා අබ්බතා ධම්මා ආනන්දෙති.

4. 3. 3. 10

[වකකවතනිඅවජ්ජියසුභතං]

30. වතනාඤ්ඤෙ භික්ඛවෙ අවජ්ජියා අබ්භූතා ධම්මා රඤ්ඤෙ වකක-
වතනිමිති. කතමෙ වතනාඤ්ඤ?

සවෙ භික්ඛවෙ බතනිපට්ඨිසා රුජානං වකකවතනිං දස්සනාය උපසඬකමිති. දස්සනෙන සා අත්තමනා හොති. තත්ථ¹ වෙ රුජා වකකවතනී භාසති, භාසිතෙනපි සා අත්තමනා හොති. අතිත්තාව භික්ඛවෙ බතනිපට්ඨිසා හොති. අථ රුජා වකකවතනී තුණ්හි භවති.

සවෙ භික්ඛවෙ බ්‍රාහ්මණපට්ඨිසා රුජානං වකකවතනිං දස්සනාය උපසඬකමිති, දස්සනෙන සා අත්තමනා හොති. තත්ථ වෙ රුජා වකකවතනී භාසති, භාසිතෙනපි සා අත්තමනා හොති. අතිත්තාව භික්ඛවෙ බ්‍රාහ්මණපට්ඨිසා හොති. අථ රුජා වකකවතනී තුණ්හි භවති.

සවෙ භික්ඛවෙ ගහපතිපට්ඨිසා රුජානං වකකවතනිං දස්සනාය උපසඬකමිති. දස්සනෙන සා අත්තමනා හොති. තත්ථ වෙ රුජා වකකවතනී භාසති, භාසිතෙනපි සා අත්තමනා හොති. අතිත්තාව භික්ඛවෙ ගහපතිපට්ඨිසා හොති. අථ රුජා වකකවතනී තුණ්හි භවති.

සවෙ භික්ඛවෙ සමණපට්ඨිසා රුජානං වකකවතනිං දස්සනාය උපසඬකමිති, දස්සනෙන සා අත්තමනා හොති. තත්ථ වෙ රුජා වකකවතනී භාසති, භාසිතෙනපි සා අත්තමනා හොති. අතිත්තාව භික්ඛවෙ සමණපට්ඨිසා හොති. අථ රුජා වකකවතනී තුණ්හි භවති.

ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ වතනාඤ්ඤ අවජ්ජියා අබ්භූතා ධම්මා රඤ්ඤෙ වකකවතනිමිති.

ඵවමෙව ඛො භික්ඛවෙ වතනාඤ්ඤ අවජ්ජියා අබ්භූතා ධම්මා ආනන්දෙ. කතමෙ වතනාඤ්ඤ?

සවෙ භික්ඛවෙ භික්ඛුපට්ඨිසා ආනන්දෙ දස්සනාය උපසඬකමිති, දස්සනෙන සා අත්තමනා හොති. තත්ථ වෙ ආනන්දෙ ධම්මං භාසති, භාසිතෙනපි සා අත්තමනා හොති. අතිත්තාව භික්ඛවෙ භික්ඛුපට්ඨිසා හොති. අථ ආනන්දෙ තුණ්හි භවති,

සවෙ භික්ඛවෙ භික්ඛුනීපට්ඨිසා -පෙ- සවෙ භික්ඛවෙ උපාසිකපට්ඨිසා -පෙ- සවෙ භික්ඛවෙ උපාසිකපට්ඨිසා ආනන්දෙ දස්සනාය උපසඬකමිති, දස්සනෙන සා අත්තමනා හොති. තත්ථ වෙ ආනන්දෙ ධම්මං භාසති, භාසිතෙනපි සා අත්තමනා හොති. අතිත්තාව භික්ඛවෙ උපාසිකපට්ඨිසා හොති. අථ ආනන්දෙ තුණ්හි භවති.

ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ වතනාඤ්ඤ අවජ්ජියා අබ්භූතා ධම්මා ආනන්දෙති.

භයවග්ගො තතියො.*

1. තච්ඡ - මජ්ඣං.

* තසුද්දාසං: අත්තානුචාරද උමි ව - දෙව ව නානා දෙව ව හොතති
දෙවතා දෙව ව අවජ්ජියා - අපරා ව තථා දුට්ඨි.

4. පුගලවග්ගො

4 3. 4 1

[සංයෝජනපුගලසූත්තං]

[සාවකභිද්දනං]

31. වතතාඳෙමෙ භික්ඛවෙ පුගලො සතොසා සංවිජ්ජමානා ලොකස්මිං.
කතමෙ වතතාඳෝ?

ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චස්ස පුගලස්ස ඔරමාගියාති සංයෝජනාති
අප්පභිණාති හොනති. උප්පත්තිපටිලාභියාති සංයෝජනාති අප්පභිණාති
හොනති. භවපටිලාභියාති සංයෝජනාති අප්පභිණාති හොනති.

ඉධ පත භික්ඛවෙ එකච්චස්ස පුගලස්ස ඔරමාගියාති සංයෝජනාති
පභිණාති හොනති. උප්පත්තිපටිලාභියාති සංයෝජනාති අප්පභිණාති
හොනති. භවපටිලාභියාති සංයෝජනාති අප්පභිණාති හොනති.

ඉධ පත භික්ඛවෙ එකච්චස්ස පුගලස්ස ඔරමාගියාති සංයෝජනාති
පභිණාති හොනති. උප්පත්තිපටිලාභියාති සංයෝජනාති පභිණාති හොනති.
භවපටිලාභියාති සංයෝජනාති අප්පභිණාති හොනති.

ඉධ පත භික්ඛවෙ එකච්චස්ස පුගලස්ස ඔරමාගියාති සංයෝජනාති
පභිණාති හොනති. උප්පත්තිපටිලාභියාති සංයෝජනාති පභිණාති හොනති.
භවපටිලාභියාති සංයෝජනාති පභිණාති හොනති.

කතමස්ස භික්ඛවෙ පුගලස්ස ඔරමාගියාති සංයෝජනාති අප්පභිණාති,
උප්පත්තිපටිලාභියාති සංයෝජනාති අප්පභිණාති, භවපටිලාභියාති සංයෝ-
ජනාති අප්පභිණාති? සකදගාමිස්ස¹. ඉමස්ස ඛො භික්ඛවෙ පුගලස්ස
ඔරමාගියාති සංයෝජනාති අප්පභිණාති. උප්පත්තිපටිලාභියාති සංයෝජනාති
අප්පභිණාති. භවපටිලාභියාති සංයෝජනාති අප්පභිණාති.

කතමස්ස භික්ඛවෙ පුගලස්ස ඔරමාගියාති සංයෝජනාති පභිණාති,
උප්පත්තිපටිලාභියාති සංයෝජනාති අප්පභිණාති, භවපටිලාභියාති
සංයෝජනාති අප්පභිණාති? උද්ධංසොතස්ස අකතිට්ඨගාමිනො. ඉමස්ස ඛො
භික්ඛවෙ පුගලස්ස ඔරමාගියාති සංයෝජනාති පභිණාති. උප්පත්ති-
පටිලාභියාති සංයෝජනාති අප්පභිණාති. භවපටිලාභියාති සංයෝජනාති
අප්පභිණාති.

කතමස්ස භික්ඛවෙ පුගලස්ස ඔරමාගියාති සංයෝජනාති පභිණාති,
උප්පත්තිපටිලාභියාති සංයෝජනාති පභිණාති, භවපටිලාභියාති සංයෝ-
ජනාති අප්පභිණාති? අත්තරුපට්ඨිබ්බාසිස්ස. ඉමස්ස ඛො භික්ඛවෙ පුගලස්ස
ඔරමාගියාති සංයෝජනාති පභිණාති. උප්පත්තිපටිලාභියාති සංයෝජනාති
පභිණාති. භවපටිලාභියාති සංයෝජනාති අප්පභිණාති.

1. සකදගාමිකස්ස - සිමු

කතමෙසු භික්ඛවෙ පුග්ගලස්ස ඔරමහාගියාති සංයොජනාති පභිණාති, උපපනතිපටිලාභියාති සංයොජනාති පභිණාති, භවපටිලාභියාති සංයොජනාති පභිණාති? අරහතො. ඉමෙසු බො භික්ඛවෙ පුග්ගලස්ස ඔරමහාගියාති සංයොජනාති පභිණාති. උපපනතිපටිලාභියාති සංයොජනාති පභිණාති. භවපටිලාභියාති සංයොජනාති පභිණාති.

ඉමෙ බො භික්ඛවෙ වතතාරො පුග්ගලා සනෙතා සංවිජ්ජමානා ලොකස්මිනි.

4 3 4 2.

[පටිභානපුග්ගලසුත්තං]

32. වතතාරොමෙ භික්ඛවෙ පුග්ගලා සනෙතා සංවිජ්ජමානා ලොකස්මිං, කතමෙ වතතාරො?

සුත්තපටිභානො¹ න මුත්තපටිභානො, මුත්තපටිභානො න සුත්තපටිභානො, සුත්තපටිභානො ච මුත්තපටිභානො ච, තෙව සුත්තපටිභානො තෙව මුත්තපටිභානො.

ඉමෙ බො භික්ඛවෙ වතතාරො, පුග්ගලා සනෙතා සංවිජ්ජමානා ලොකස්මිනි.

4. 3. 4. 3.

[නෙසාපුග්ගලසුත්තං]

33. වතතාරොමෙ භික්ඛවෙ පුග්ගලා සනෙතා සංවිජ්ජමානා ලොකස්මිං, කතමෙ වතතාරො?

උග්ගච්ඡන්ද්දා, විපච්ඡන්ද්දා, නෙසො, පදපරමො.

ඉමෙ බො භික්ඛවෙ වතතාරො පුග්ගලා සනෙතා සංවිජ්ජමානා ලොකස්මිනි.

4. 3. 4. 4.

[ඵලපථිපුග්ගලසුත්තං]

34. වතතාරොමෙ භික්ඛවෙ පුග්ගලා සනෙතා සංවිජ්ජමානා ලොකස්මිං, කතමෙ වතතාරො?

උධ්මානඵලපථි² න කම්මඵලපථි, කම්මඵලපථි න උධ්මානඵලපථි, උධ්මානඵලපථි ච කම්මඵලපථි ච, තෙවුධ්මානඵලපථි තෙව කම්මඵලපථි.

ඉමෙ බො භික්ඛවෙ වතතාරො පුග්ගලා සනෙතා සංවිජ්ජමානා ලොකස්මිනි.

1 සුත්තපටිභානො න මුත්තපටිභානො-මෙඤ. 2 උධ්මානඵලපථි වෙව -මෙඤ.

4. 3. 4. 5.

[වජ්ජසූතප්පණං]

35. වත්තාඳෙමෙ භික්ඛවෙ පුග්ගලො සනෙතො සංවිජ්ජමානා ලොකස්මිං. කතමෙ වත්තාඳො?

සාවජේයො, වජ්ජබ්හුලො, අප්පවජේයො, අතවජේයො.

කථංඤ්ච භික්ඛවෙ පුග්ගලො සාවජේයො හොති? ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චො පුග්ගලො සාවජේයන කායකමෙවන සමන්තාගතො හොති, සාවජේයන වචිකමෙවන සමන්තාගතො හොති, සාවජේයන මනොකමෙවන සමන්තාගතො හොති. එවං ඛො භික්ඛවෙ පුග්ගලො සාවජේයො හොති.

කථංඤ්ච භික්ඛවෙ පුග්ගලො වජ්ජබ්හුලො හොති? ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චො පුග්ගලො සාවජේයන බ්හුලං කායකමෙවන සමන්තාගතො හොති, අප්පං අතවජේයන. සාවජේයන බ්හුලං වචිකමෙවන සමන්තාගතො හොති, අප්පං අතවජේයන. සාවජේයන බ්හුලං මනොකමෙවන සමන්තාගතො හොති, අප්පං අතවජේයන. එවං ඛො භික්ඛවෙ පුග්ගලො වජ්ජබ්හුලො හොති.

කථංඤ්ච භික්ඛවෙ පුග්ගලො අප්පවජේයො හොති? ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චො පුග්ගලො අතවජේයන බ්හුලං කායකමෙවන සමන්තාගතො හොති, අප්පං සාවජේයන. අතවජේයන බ්හුලං වචිකමෙවන සමන්තාගතො හොති, අප්පං සාවජේයන. අතවජේයන බ්හුලං මනොකමෙවන සමන්තාගතො හොති, අප්පං සාවජේයන. එවං ඛො භික්ඛවෙ පුග්ගලො අප්පවජේයො හොති.

කථංඤ්ච භික්ඛවෙ පුග්ගලො අතවජේයො හොති? ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චො පුග්ගලො අතවජේයන කායකමෙවන සමන්තාගතො හොති, අතවජේයන වචිකමෙවන සමන්තාගතො හොති, අතවජේයන මනොකමෙවන සමන්තාගතො හොති. එවං ඛො භික්ඛවෙ පුග්ගලො අතවජේයො හොති.

ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ වත්තාඳෙ පුග්ගලො සනෙතො සංවිජ්ජමානා ලොකස්මිනති.

4 3 4 6

[පරිපුරකාරීපුග්ගලප්පණං]

36. වත්තාඳෙමෙ භික්ඛවෙ පුග්ගලො සනෙතො සංවිජ්ජමානා ලොකස්මිං. කතමෙ වත්තාඳො?

ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චො පුග්ගලො සීලෙසු න පරිපුරකාරී හොති, සමාධිස්මිං න පරිපුරකාරී, පඤ්ඤාය න පරිපුරකාරී. ඉධ පන භික්ඛවෙ එකච්චො පුග්ගලො සීලෙසු පරිපුරකාරී හොති, සමාධිස්මිං න පරිපුරකාරී, පඤ්ඤාය න පරිපුරකාරී. ඉධ පන භික්ඛවෙ එකච්චො පුග්ගලො සීලෙසු පරිපුරකාරී හොති, සමාධිස්මිං පරිපුරකාරී, පඤ්ඤාය න පරිපුරකාරී. ඉධ පන භික්ඛවෙ එකච්චො පුග්ගලො සීලෙසු පරිපුරකාරී හොති, සමාධිස්මිං පරිපුරකාරී, පඤ්ඤාය පරිපුරකාරී.

ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ වත්තාඳෙ පුග්ගලො සනෙතො සංවිජ්ජමානා ලොකස්මිනති.

4. 3. 4. 7

[ගරුපුරුෂතා]

37. ව්‍යාපෘතියේ භික්ෂුවේ පුරුෂතා සහතික සංවිජ්ජිතා ලෝකසම්මානකමේ ව්‍යාපෘතිය?

ඉබ් භික්ෂුවේ එකලේවා පුරුෂතා ත සිලගරු හොඳි ත සිලාධිපතෙයො. ත සමාධිගරු හොඳි ත සමාධිධිපතෙයො. ත පඤ්ඤගරු හොඳි ත පඤ්ඤධිපතෙයො.

ඉබ් පත භික්ෂුවේ එකලේවා පුරුෂතා සිලගරු හොඳි සිලාධිපතෙයො. ත සමාධිගරු හොඳි ත සමාධිධිපතෙයො. ත පඤ්ඤගරු හොඳි ත පඤ්ඤධිපතෙයො.

ඉබ් පත භික්ෂුවේ එකලේවා පුරුෂතා සිලගරු හොඳි සිලාධිපතෙයො. සමාධිගරු හොඳි සමාධිධිපතෙයො. ත පඤ්ඤගරු හොඳි ත පඤ්ඤධිපතෙයො.

ඉබ් පත භික්ෂුවේ එකලේවා පුරුෂතා සිලගරු හොඳි සිලාධිපතෙයො. සමාධිගරු හොඳි සමාධිධිපතෙයො. පඤ්ඤගරු හොඳි පඤ්ඤධිපතෙයො.

ඉබ් බො භික්ෂුවේ ව්‍යාපෘතියේ පුරුෂතා සහතික සංවිජ්ජිතා ලෝකසම්මානකමේ ව්‍යාපෘතිය.

4. 3. 4. 8

[නිකායපුරුෂතා]

38. ව්‍යාපෘතියේ භික්ෂුවේ පුරුෂතා සහතික සංවිජ්ජිතා ලෝකසම්මානකමේ ව්‍යාපෘතිය?

නිකායකායො අනිකායවිජ්ජිතා. අනිකායකායො නිකායවිජ්ජිතා. අනිකායකායො ව අනිකායවිජ්ජිතා ව. නිකායකායො ව නිකායවිජ්ජිතා ව.

කථාංග භික්ෂුවේ පුරුෂතා නිකායකායො හොඳි අනිකායවිජ්ජිතා? ඉබ් භික්ෂුවේ එකලේවා පුරුෂතා අරඤ්ඤ ව්‍යාපෘතිය¹ පනතානි සෙනාසනානි පටිසෙවති. සො තත් කාමවිචක්කමපි විචක්කකති, ව්‍යාපාද-විචක්කමපි විචක්කකති, විහිංසාවිචක්කමපි විචක්කකති. එවං බො භික්ෂුවේ පුරුෂතා නිකායකායො හොඳි අනිකායවිජ්ජිතා.

කථාංග භික්ෂුවේ පුරුෂතා අනිකායකායො හොඳි නිකායවිජ්ජිතා: ඉබ් භික්ෂුවේ එකලේවා පුරුෂතා තහෙව් බො අරඤ්ඤ ව්‍යාපෘතිය පනතානි සෙනාසනානි පටිසෙවති. සො තත් තෙකම්මවිචක්කමපි විචක්කකති, අඛ්‍යාපාදවිචක්කමපි විචක්කකති, අවිහිංසාවිචක්කමපි විචක්කකති. එවං බො භික්ෂුවේ පුරුෂතා අනිකායකායො හොඳි නිකායවිජ්ජිතා.

¹ අරඤ්ඤව්‍යාපෘතිය, මෙතෙ.

කප්ඤ්ච භික්ඛවෙ පුග්ගලො අනිකංඨකායො ව ගොති අනිකංඨවිතොතො ව? ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චො පුග්ගලො න ගෙව ඛො අරඤ්ඤෙ වතපථානි¹ පනතානි සෙනාසනානි පටිසෙවති. සො තථ කාමවිතකකම්පි විතකෙකති, ඛ්‍යාපාදවිතකකම්පි විතකෙකති, විහිංසාවිතකකම්පි විතකෙකති. එවං ඛො භික්ඛවෙ පුග්ගලො අනිකංඨකායො ව ගොති අනිකංඨවිතොතො ව.

කප්ඤ්ච භික්ඛවෙ පුග්ගලො නිකංඨකායො ව ගොති නිකංඨවිතොතො ව? ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චො පුග්ගලො අරඤ්ඤෙ වතපථානි පනතානි සෙනාසනානි පටිසෙවති. සො තථ තෙකඛමමවිතකකම්පි විතකෙකති, අඛ්‍යාපාදවිතකකම්පි විතකෙකති, අවිහිංසාවිතකකම්පි විතකෙකති. එවං ඛො භික්ඛවෙ පුග්ගලො නිකංඨකායො ව ගොති නිකංඨවිතොතො ව.

ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ වත්තාරො පුග්ගලො සනොතො සංවිජ්ජමානා ලොකස්මිනති.

4. 3. 4, 9.

[ධම්මකපිකප්පතං]

39. වත්තාරොමෙ භික්ඛවෙ ධම්මකපිකා. කතමෙ වත්තාරො?

ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චො ධම්මකපිකො අප්පං ව භාසති අසතිකඤ්ච. පරිසා ව² න කුසලා ගොති සතිතාසතිතස්ස. එවරුපො භික්ඛවෙ ධම්මකපිකො එවරුපාය පරිසාය ධම්මකපිකොඤ්ච සඛිං ගච්ඡති.

ඉධ පත භික්ඛවෙ එකච්චො ධම්මකපිකො අප්පඤ්ච භාසති සතිතඤ්ච, පරිසා ව කුසලා ගොති සතිතාසතිතස්ස. එවරුපො භික්ඛවෙ ධම්මකපිකො එවරුපාය පරිසාය ධම්මකපිකොඤ්ච සඛිං ගච්ඡති.

ඉධ පත භික්ඛවෙ එකච්චො ධම්මකපිකො ඛුඤ්ච භාසති අසතිකඤ්ච. පරිසා ව න කුසලා ගොති සතිතාසතිතස්ස. එවරුපො භික්ඛවෙ ධම්මකපිකො එවරුපාය පරිසාය ධම්මකපිකොඤ්ච සඛිං ගච්ඡති.

ඉධ පත භික්ඛවෙ එකච්චො ධම්මකපිකො ඛුඤ්ච භාසති සතිතඤ්ච. පරිසා ව² කුසලා ගොති සතිතාසතිතස්ස. එවරුපො භික්ඛවෙ ධම්මකපිකො එවරුපාය පරිසාය ධම්මකපිකොඤ්ච සඛිං ගච්ඡති.

ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ වත්තාරො ධම්මකපිකාති.

4. 3. 4. 10.

[වාදීසුතනං]

40. වතතාරොමෙ භික්ඛවෙ වාදී. කතමෙ වතතාරො?

අපි භික්ඛවෙ වාදී අත්තො පරියාදනං ගව්ඡති නො ව්‍යඤ්ඤනතො. අපි භික්ඛවෙ වාදී ව්‍යඤ්ඤනතො පරියාදනං ගව්ඡති නො අත්තො. අපි භික්ඛවෙ වාදී අත්තො ව ව්‍යඤ්ඤනතො ව පරියාදනං ගව්ඡති. අපි භික්ඛවෙ වාදී තෙවත්තො නො ව්‍යඤ්ඤනතො පරියාදනං ගව්ඡති.

ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ වතතාරො වාදී. අධ්‍යානමෙතං භික්ඛවෙ අතව-
කාසො, යං වතුති පටිසම්බද්ධි සම්ප්‍රාප්තො භික්ඛු අත්තො ව
ව්‍යඤ්ඤනතො ව පරියාදනං ගව්ඡස්‍යාති.

පුග්ගලවග්ගො වතුසො. *

5. ආභාවගො

4. 3. 5. 1.

[ආනාසුතනං]

[සාවජිතිදනං]

41. වතස්සො ඉමා භික්ඛවෙ ආභා. කතමා වතස්සො?

වතුභා, සුරියභා, අග්ගාභා, පඤ්ඤාභා.

ඉමා ඛො භික්ඛවෙ වතස්සො ආභා. එතදග්ගං භික්ඛවෙ ඉමාසං
වතස්සානං ආභානං යදිදං පඤ්ඤාභාති.

4. 3. 5. 2.

[පනාසුතනං]

42. වතස්සො ඉමා භික්ඛවෙ පභා. කතමා වතස්සො?

වතුපපභා, සුරිපපභා, අග්නිපපභා, පඤ්ඤාපභා.

ඉමා ඛො භික්ඛවෙ වතස්සො පභා. එතදග්ගං භික්ඛවෙ ඉමාසං
වතස්සානං පභානං යදිදං පඤ්ඤාපභාති.

4. 3. 5. 3.

[ආලෝකස්තනං]

43. වතතාරෙතෙ භික්ඛවෙ ආලෝකා. කතමෙ වතතාරෙ.

චන්ද්‍රලෝකො, සූරියාලෝකො, අග්නිලෝකො, පඤ්ඤාලෝකො.

ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ වතතාරෙ ආලෝකා. එතදග්ගං භික්ඛවෙ ඉමෙසං
චතුත්තං ආලෝකානං යදිදං පඤ්ඤාලෝකොති.

4. 3. 5. 4.

[ඔහාසස්තනං]

44. වහතාරෙතෙ භික්ඛවෙ ඔහාසා. කතමෙ වහතාරෙ?

වජ්‍රභාසො, සූරියොභාසො, අග්නොභාසො, පඤ්ඤාභාසො.

ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ වහතාරෙ ඔහාසා. එතදග්ගං භික්ඛවෙ ඉමෙසං
චතුත්තං ඔහාසානං යදිදං පඤ්ඤාභාසොති.

4. 3. 5. 5.

[පජේජානස්තනං]

45. වතතාරොතෙ භික්ඛවෙ පජේජානා. කතමෙ වතතාරො?

චන්ද්‍රපජේජානො, සූරියපජේජානො, අග්නිපජේජානො, පඤ්ඤා-
පජේජානො.

ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ වතතාරෙ පජේජානා. එතදග්ගං භික්ඛවෙ ඉමෙසං
චතුත්තං පජේජානානං යදිදං පඤ්ඤාපජේජානොති.

4. 3. 5. 6.

[කාලස්තනං]

46. වතතාරෙතෙ භික්ඛවෙ කාලා. කතමෙ වතතාරො?

කාලෙන ධම්මසම්මතං, කාලෙන ධම්මසාකම්මතං, කාලෙන සම්මතං,
කාලෙන විපස්සනා.

ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ වතතාරෙ කාලාති.

4. 3. 5. 7.

[දුතියකාලසූතං]

47. වතතාරොමෙ භික්ඛවෙ කාලා සමමා භාවියමානා සමමා අනුපරි-
වතතියමානා අනුපුබ්බත අසවානං ඛයං පාපෙනති. කතමෙ වතතාරො?

කාලෙත ධම්මසවණං, කාලෙත ධම්මසාකල්යා, කාලෙත සම්පෝ,¹
කාලෙත විපස්සනා.

ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ වතතාරො කාලා සමමා භාවියමානා සමමා අනුපරි-
වතතියමානා අනුපුබ්බත අසවානං ඛයං පාපෙනති.

සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ උපරිපබ්බතෙ ජුලලුච්ඡිනකෙ දෙවෙ වස්සනෙත
තං උදකං යථා නිත්තං පවත්තමානං පබ්බතකඤ්ජරපදරසාඛා පරිපුරෙති.
පබ්බතකඤ්ජරපදරසාඛා පරිපුරා කුසුඛො² පටිපුරෙන්නි. කුසුඛො² පරිපුරා
මහාසොඛො පරිපුරෙන්නි. මහාසොඛො පරිපුරා කුත්තදියො පරිපුරෙන්නි.
කුත්තදියො පරිපුරා මහාකදියො පරිපුරෙන්නි. මහාකදියො පරිපුරා සමුද්දා³
සාගරං පරිපුරෙන්නි. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ ඉමෙ වතතාරො කාලා සමමා
භාවියමානා සමමා අනුපරිවතනියමානා අනුපුබ්බත අසවානං ඛයං
පාපෙනතිති.

4. 3. 5. 8

[වච්ඡවචරිතසූතං]

48. වතතාරිමානි භික්ඛවෙ වච්ඡවචරිතානි. කතමානි වතතාරි ?

මුසාවාදො, පිසුතාවාදා, ඵරාසාවාදා, සම්ඵප්පලාපො.

ඉමානි ඛො භික්ඛවෙ වතතාරි වච්ඡවචරිතානි.

4. 3. 5. 9.

[වච්ඡවචරිතසූතං]

49. වතතාරිමානි භික්ඛවෙ වච්ඡවචරිතානි. කතමානි වතතාරි ?

සච්චවාදා, අපිසුතවාදා¹, සණ්ඨවාදා¹, මනනාභාසා.

ඉමානි ඛො භික්ඛවෙ වතතාරි වච්ඡවචරිතානිති.

4. 3. 5. 10.

[සාරසූතං]

50. වතතාරොමෙ භික්ඛවෙ සාරා. කතමෙ වතතාරො ?

සීලසාරො, සමාධිසාරො, පඤ්ඤාසාරො, විමුක්ඛානිසාරො.

ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ වතතාරො සාරානි.

ආනාමගෙනා පඤ්චමො.*

තතියො පඤ්ඤාසාරො.

1. සම්මසනා - මජ්ඣ. 2. කුසුඛො - ඔජ්ඣ. 3. සමුද්දා සාගරං - සංඝා - සං.

4. අපිසුතවාදා, සණ්ඨවාදා.

* තපසුද්දනං: ආභා පභා ව ආලොකං - චිත්තාසා ජෙව පජෙජ්ජනා

දෙව කාලා වරිතා දෙව ව - නොහති සාරෙන තෙ දසානි - මජ්ඣ.

4. වතුපොළා පණයකො.

1. ඉන්ද්‍රියවග්ගො.

4. 4. 1. 1.

[ඉන්ද්‍රියසූත්තං]

[සාවිජ්ඣානිදානං]

1. වතතාරමානි භික්ඛවෙ ඉන්ද්‍රියානි. කතමානි වතතාරි?

සද්ධිඤ්චං, චිරිඤ්චං, සතිඤ්චං, සමාධිඤ්චං.

ඉමානි ඛො භික්ඛවෙ වතතාරි ඉන්ද්‍රියානිති.

4. 4. 1. 2.

[බලසූත්තං]

2. වතතාරමානි භික්ඛවෙ බලානි. කතමානි වතතාරි?

සද්ධිබලං, චිරිබලං, සතිබලං, සමාධිබලං.

ඉමානි ඛො භික්ඛවෙ වතතාරි බලානිති.

4. 4. 1. 3.

[දුතියබලසූත්තං]

3. වතතාරමානි භික්ඛවෙ බලානි. කතමානි වතතාරි?

පඤ්ඤාබලං, චිරිබලං, අනවජ්ජබලං, සංගාහබලං.

ඉමානි ඛො භික්ඛවෙ වතතාරි බලානිති.

4. 4. 1. 4.

[තතියබලසූත්තං]

4. වතතාරමානි භික්ඛවෙ බලානි. කතමානි වතතාරි?

සතිබලං, සමාධිබලං, අනවජ්ජබලං, සංගාහබලං.

ඉමානි ඛො භික්ඛවෙ වතතාරි බලානිති.

4 4 1 6.

[වගුක් ඛලසුන්‍යං]

5. වන්තාරිමානී භික්ඛවෙ ඛලානි. කතමානි වන්තාරි ?

පටිසංඛිංතඛලං, භාවකාඛලං, අතවජ්ජඛලං, සංඛ්‍යාභලං.

ඉමානි බො භික්ඛවෙ වන්තාරි ඛලානීති.

4 4 1 6.

[අසංඛිංසා සුන්‍යං]

6. වන්තාරිමානී භික්ඛවෙ කප්පස්ස අසංඛිංසානීති. කතමානි වන්තාරි ?

යද භික්ඛවෙ කප්පො සංවට්ඨති, තං න සුකරං සංඛිංසාං වන්තකානි වස්සානීති වා වන්තකානි වස්සසතානීති වා වන්තකානි වස්සසභස්සානීති වා වන්තකානි වස්සසතසභස්සානීති වා.

යද භික්ඛවෙ කප්පො සංවට්ඨො තිට්ඨති, තං න සුකරං සංඛිංසාං වන්තකානි වස්සානීති වා වන්තකානි වස්සසතානීති වා වන්තකානි වස්සසභස්සානීති වා වන්තකානි වස්සසතසභස්සානීති වා.

යද භික්ඛවෙ කප්පො විවට්ඨති, තං න සුකරං සංඛිංසාං වන්තකානි වස්සානීති වා වන්තකානි වස්සසතානීති වා වන්තකානි වස්සසභස්සානීති වා වන්තකානි වස්සසතසභස්සානීති වා.

යද භික්ඛවෙ කප්පො විවට්ඨො තිට්ඨති, තං න සුකරං සංඛිංසාං වන්තකානි වස්සානීති වා වන්තකානි වස්සසතානීති වා වන්තකානි වස්සසභස්සානීති වා වන්තකානි වස්සසතසභස්සානීති වා.

ඉමානි බො භික්ඛවෙ වන්තාරි කප්පස්ස අසංඛිංසානීති.

4 4 1 7.

[රොග සුන්‍යං]

7. ද්‍රෝමෙ භික්ඛවෙ රොගො. කතමෙ ද්‍රෝම?

කායිකො ව රොගො. වේදයිකො ව රොගො.

දිස්සනති භික්ඛවෙ සත්තො කායිකෙන රොගෙන එකමිච්චි වස්සං ආරෝග්‍යං පටිජානමානා, ද්‍රෝමි වස්සානි ආරෝග්‍යං පටිජානමානා, නිශ්චිචි වස්සානි ආරෝග්‍යං පටිජානමානා, වන්තාරිච්චි වස්සානි ආරෝග්‍යං පටිජානමානා, පඤ්චචි වස්සානි ආරෝග්‍යං පටිජානමානා, දසච්චි වස්සානි ආරෝග්‍යං පටිජානමානා, විසතිමිච්චි වස්සානි ආරෝග්‍යං පටිජානමානා, තිංසමිච්චි වස්සානි ආරෝග්‍යං පටිජානමානා, වන්තාරිසමිච්චි වස්සානි ආරෝග්‍යං පටිජානමානා, පඤ්ඤාසමිච්චි වස්සානි ආරෝග්‍යං පටිජානමානා, වස්සසතමිච්චි ආරෝග්‍යං පටිජානමානා.

තෙ භික්ඛවෙ සත්තා දුලලභා¹ ලොකස්මිං යෙ වෙනසිකෙන රෙගෙන මුහුත්තමපි ආරෙග්ගං පටිජානන්ති, අඤ්ඤානු බිණාතවෙති.

වත්තාරෙමෙ භික්ඛවෙ පබ්බජිතස්ස රෙගා. කතමෙ වත්තාරෙ?

ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු මහිවෙජා හොති විසාතවා අසන්තුට්ඨා ඉතරීතරවිචර-පිණ්ඩපාතසෙනාසනගිලානපච්චයභෙසජ්ජපරික්කාරෙන. සො මහිවෙජා සමානො විසාතවා අසන්තුට්ඨා ඉතරීතරවිචරපිණ්ඩපාතසෙනාසනගිලාන-පච්චයභෙසජ්ජපරික්කාරෙන පාපිකං ඉවජං පනිදහති අනවඤ්ඤාපටිලාභාය², ලාභසක්කාරසිලොකපටිලාභාය. සො උට්ඨහති සරෙථි වායමති අනවඤ්ඤා-පටිලාභාය, ලාභසක්කාරසිලොකපටිලාභාය. සො සංඛාය කුලාති උපසංඛාමති, සංඛාය නිසීදති, සංඛාය ධම්මං භාසති, සංඛාය උච්චාරපස්සාවං සංඛාරෙති. ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ වත්තාරෙ පබ්බජිතස්ස රෙගා.

තස්මාතිහ භික්ඛවෙ එවං සිත්තිතබ්බං: ත මහිවෙජා භවිස්සාම විසාත වනෙනා අසන්තුට්ඨා ඉතරීතරවිචරපිණ්ඩපාතසෙනාසනගිලානපච්චය-භෙසජ්ජපරික්කාරෙන, ත පාපිකං ඉවජං පනිදහිස්සාම අනවඤ්ඤාපටිලාභාය, ලාභසක්කාරසිලොකපටිලාභාය, ත උට්ඨහිස්සාම ත සරිස්සාම ත වායමිස්සාම අනවඤ්ඤාපටිලාභාය ලාභසක්කාරසිලොකපටිලාභාය. ත ඛමා භවිස්සාම සීතස්ස උණස්ස ජ්ඣත්ථාය පිපාසාය ඛංසමකස්වාතාතපසිරිංස³ පසම්පස්සානං දුරුත්තානං දුරුගතානං වචනපථානං උපපන්නානං සාරීරිකානං වෙදනානං දුක්ඛානං තිබ්බානං බරුතං කට්ඨකානං අසානානං අමනාපානං පාණ්ඩුරුතං අඛිවාසිකජාතිකා භවිස්සාමාහි. එවං හි වො භික්ඛවෙ සිත්තිතබ්බන්ති.

4. 4. 1. 8.

[පටිභාණිසුත්තං]

8. තත්ථ ඛො ආයස්මා සාරිපුත්තො භික්ඛු ආමනෙතසි ආට්ඨසො භික්ඛවොති. ආට්ඨසොති ඛො තෙ භික්ඛු ආයස්මතො සාරිපුත්තස්ස පච්චස්සොද්ධං. ආයස්මා සාරිපුත්තො එතදවොච:

යො හි කො ච ආට්ඨසො භික්ඛු වා භික්ඛුනී වා වත්තාරෙ ධම්මෙ අත්තති සමත්තපස්සති, නිට්ඨමෙජ්ඣ ගන්තබ්බං පරිනායාමි කුසලෙහි ධම්මෙහි. පරිනාන-මෙතං චුත්තං භගවතා. කතමෙ වත්තාරෙ?

රුගඬවපුලලනං⁴, දෙසවෙපුලලනං, මොහවෙපුලලනං, ගමහිරෙසු ඛො පතස්ස ඨාතාඨාතෙසු පඤ්ඤාවනක්ඛං ත කමති.

1. සුදුලලභා - මජ්ඣං.

2. අනවඤ්ඤාපටිලාභාය - මජ්ඣං.

3. සරීසප - මජ්ඣං.

4. රුගඬවපුලලනං - මජ්ඣං.

යො හි කොටි ආට්‍රිසෝ හිකුටු වා හිකුටුනි වා ඉමෙ වන්තාදෙ ධමෙම අත්තනි සමනුපසසනි, නිට්ඨමෙත්ථ ගන්තබ්බං පරිභාසාමි කුසලෙහි ධමෙමහි, පරිභාසමෙතං චුත්තං භගවතා.

යො හි කොටි ආට්‍රිසෝ හිකුටු වා හිකුටුනි වා වන්තාදෙ ධමෙම අත්තනි සමනුපසසනි, නිට්ඨමෙත්ථ ගන්තබ්බං ත පරිභාසාමි කුසලෙහි ධමෙමහි, අපරිභාසමෙතං චුත්තං භගවතා. කතමෙ වන්තාදෙ?

රුගතනුත්තං, දෙසනනුත්තං, මොගනනුත්තං, ගමිතරෙසු බො පනස්ස ආභාසානෙසු පඤ්ඤවකුටු කමිති.

යො හි කොටි ආට්‍රිසෝ හිකුටු වා හිකුටුනි වා ඉමෙ වන්තාදෙ ධමෙම අත්තනි සමනුපසසනි, නිට්ඨමෙත්ථ ගන්තබ්බං අපරිභාසාමි කුසලෙහි ධමෙමහි. අපරිභාසමෙතං චුත්තං භගවතානි.

4. 4. 1 9.

[හිකුටුනිසුත්තං]

9. එකං සමයං ආයස්මා ආනන්දො කොසමබ්බං විහරති කොසිභාගමෙ. අථ බො අඤ්ඤාතරා හිකුටුනි අඤ්ඤාතරං පුරිසං ආමනෙතසි: එහි තං අමොගා පුරිස, යෙන අයොසා ආනන්දො තෙනුපසඬකමි, උපසඬකමිත්වා මම වචනෙන අයස්ස ආනන්දස්ස පාදෙ සිරසා වන්දෙ, ඉත්ථන්තාමා භනෙත හිකුටුනි ආබාධිකිනී දුක්ඛිතා බාලාගිලාතා, සා අයස්ස ආනන්දස්ස පාදෙ සිරසා වන්දෙති. එවං ව වදෙති: සාධු කීර් භනෙත අයොසා ආනන්දො යෙන හිකුටුනුපසසයො යෙන සා හිකුටුනි තෙනුපසඬකමිතු අනුකමපං උපාදයාති.

එවං අයොසා බො සො පුරිසො තස්සා හිකුටුනියා පටිස්සුත්වා යෙතායස්මා ආනන්දො තෙනුපසඬකමි. උපසඬකමිත්වා ආයස්මන්තං ආනන්දං අභිවාදෙත්වා එකමන්තං නිසීදි. එකමන්තං නිසීනෙතා බො සො පුරිසො ආයස්මන්තං ආනන්දං එතදවොච:

ඉත්ථන්තාමා භනෙත හිකුටුනි ආබාධිකිනී දුක්ඛිතා බාලාගිලාතා, සා ආයස්මො ආනන්දස්ස පාදෙ සිරසා වන්දෙති, එවං ව වදෙති: සාධු කීර් භනෙත ආයස්මා ආනන්දො යෙන හිකුටුනුපසසයො යෙන සා හිකුටුනි තෙනුපසඬකමිතු අනුකමපං උපාදයාති.

අභිවාසෙහි බො ආයස්මා ආනන්දො තුණ්හිභාවෙන. අථ බො ආයස්මා ආනන්දො නිවාසෙත්වා පත්තවිවරං ආදය යෙන හිකුටුනුපසසයො තෙනුපසඬකමි අදාසා බො සා හිකුටුනි ආයස්මන්තං ආනන්දං දුරතොච අගච්ඡන්තං. දිස්වා සපිසං පාරාපිත්වා මඤ්ඤකෙ නිපජ්ජි. අථ බො ආයස්මා ආනන්දො යෙන සා හිකුටුනි තෙනුපසඬකමි. උපසඬකමිත්වා පඤ්ඤතො ආසනෙ නිසීදි. නිසජ්ජ බො ආයස්මා ආනන්දො නා හිකුටුනි. එතදවොච:

ආභාරසම්මතො අයං භගිනි කායො. ආභාරං නිස්සාය ආභාරෙ පභාතබ්බො. තණ්හාසම්මතො අයං භගිනි¹ කායො. තණ්හං නිස්සාය තණ්හා පභාතබ්බො. මාතසම්මතො අයං භගිනි කායො. මාතං නිස්සාය මාතො පභාතබ්බො. මේථුනසම්මතො අයං භගිනි කායො. මේථුනෙ ව සෙතුසාතො² චුත්තො භගවතා.

1. ඉධ භගිනි - මජ්ඣං.

2. මේථුනො, පභාතබ්බො මේථුනෙ සෙතුසාතො." ඒ - සඃ

“ආභාරසම්භූතො අයං භගිනී කායො, ආභාරං නිසංයාය ආභාරෙ පභාතබ්බො”ති ඉති ඛො පනෙතං වුත්තං. කිංඤ්චිතං පටිච්ච වුත්තං? ඉධ පන භගිනී භික්ඛු පටිසම්භිංයොනිසො ආභාරං ආභාරෙති: තෙව ද්වයං න මද්දං න මණ්ඩිතායං න විභූතායං යාවදෙව ඉමෙසං කායස්ස ජීනියා යාපතාය විභිංසුපරතියා බ්‍රහ්මවරියානුග්ගහාය, ඉති පුරුද්ධං ව වෙදනං පටිගම්භාමි, තචං ව වෙදනං න උපපාදෙස්සාමි, යාත්‍රා ව මෙ භවිස්සති අනවජ්ජතා ව ඵාසුචිතාරො වාති. සො අපරෙත සමයෙන ආභාරං නිසංයාය ආභාරං පජ්ඣති. “ආභාරසම්භූතො අයං භගිනී කායො, ආභාරං නිසංයාය ආභාරෙ පභාතබ්බො”ති ඉති යනං වුත්තං, ඉදමෙතං පටිච්ච වුත්තං.

“තණ්හාසම්භූතො අයං භගිනී කායො, තණ්හං නිසංයාය තණ්හා පභාතබ්බො”ති ඉති ඛො පනෙතං¹ වුත්තං. කිංඤ්චිතං පටිච්ච වුත්තං? ඉධ භගිනී භික්ඛු සුණ්ඤ්ඤානි ඉත්තනාමො කිර භික්ඛු ආසවානං ඛයා අතාසවං වෙතොවිමුත්තං පඤ්ඤාචිමුත්තං දිට්ඨං ව ඛමෙම සයං අභිඤ්ඤා සච්ඡිකත්වා උපසම්පජ්ජ විහරතීති. තස්ස ඵවා හොති: කුද්දස්සනාම අභමිච්ඡි ආසවානං ඛයා -පෙ සච්ඡිකත්වා උපසම්පජ්ජ විහරිස්සාමිති. සො අපරෙත සමයෙන තණ්හං නිසංයාය තණ්හා පජ්ඣති, “තණ්හාසම්භූතො අයං භගිනී කායො, තණ්හං නිසංයාය තණ්හා පභාතබ්බො”ති ඉති යනං වුත්තං, ඉදමෙතං පටිච්ච වුත්තං.

“මානසම්භූතො අයං භගිනී කායො, මානං නිසංයාය මානො පභාතබ්බො”ති. ඉති ඛො පනෙතං වුත්තං. කිංඤ්චිතං පටිච්ච වුත්තං? ඉධ භගිනී භික්ඛු සුණ්ඤ්ඤානි ඉත්තනාමො කිර භික්ඛු ආසවානං ඛයා අතාසවං වෙතොවිමුත්තං පඤ්ඤාචිමුත්තං දිට්ඨං ව ඛමෙම සයං අභිඤ්ඤා සච්ඡිකත්වා උපසම්පජ්ජ විහරතීති. තස්ස ඵවා හොති: සො හි නාම ආයස්මා ආසවානං ඛයා අතාසවං වෙතොවිමුත්තං පඤ්ඤාචිමුත්තං දිට්ඨං ව ඛමෙම සයං අභිඤ්ඤා සච්ඡිකත්වා උපසම්පජ්ජ විහරති, කිම්භගපතාගතති. සො අපරෙත සමයෙන මානං නිසංයාය මානං පජ්ඣති. “මානසම්භූතො අයං භගිනී කායො, මානං නිසංයාය මානො පභාතබ්බො”ති, ඉති යනං වුත්තං, ඉදමෙතං පටිච්ච වුත්තං.

“මේථුනසම්භූතො අයං භගිනී කායො, මේථුනෙ ව සෙතුසාහො වුත්තො භගවතා”ති.

අථ ඛො යා භික්ඛුතී මඤ්චා උට්ඨංගිත්වා ඵකංසං උත්තරාසඞ්ගං කරිත්වා ආයස්මතො ආනන්දස්ස පාදෙසු සිරසා නිපතීත්වා ආයස්මනං ආනන්දං ඵතද්වොච: අච්චයො මං භනෙත අච්චගමා යථාබාලං යථාමුලුං යථා-අකුසලං යාහං ඵච්ඡිකාසිං. නස්සා මෙ භනෙත අයෙසා ආනන්දෙ අච්චයං අච්චයතො පතිගණ්හාතු ආයතීං සංවරායාති

කංග්ග තං භගිනී අච්චයො අච්චගමා යථාබාලං යථාමුලුං යථාඅකුසලං යා තං ඵච්ඡිකාසි. යතො ව ඛො තං භගිනී අච්චයං අච්චයතො දිස්වා යථා-ධම්මං පටිකරොසි, තං තෙ මයං පතිගණ්හාමි. වුද්ධි ගෙසා භගිනී අරියස්ස විතයෙ යා අච්චයං අච්චයතො දිස්වා යථාධම්මං පටිකරොසි. ආයතීං සංවරං ආපජ්ජතීති.

4. 4. 1. 10.

[සුගතවිනයසූතං]

10. සුගතො වා භික්ඛවෙ ලොකෙ නිට්ඨමානො සුගතවිනයො වා තදස්ස බහුජතහිතාය බහුජතසුඛාය ලොකානුකම්පාය අත්ථාය හිතාය සුඛාය දෙවමෙත්තුස්සානං.

කතමො ව භික්ඛවෙ සුගතො? ඉධ භික්ඛවෙ තථාගහො ලොකෙ උපපජ්ජති අරහං සම්මාසමුද්ධො විජ්ජාචරණසම්පන්නො සුගතො ලොකවිදු අනුත්තරෙ පුරිසදම්මසාරථී සත්ථා දෙවමෙත්තුස්සානං බුද්ධො භගවා. අයං භික්ඛවෙ සුගතො.

කතමො ව භික්ඛවෙ සුගතවිනයො? සො ධම්මං දෙසෙති ආදීක්ෂ්‍යාණං මජ්ඣිමනිකායාණං පරියොසාන කල්‍යාණං සාත්ථං සම්මාසුත්තං කෙවලපරිපුණ්ණං පරිපුර්ණං භුමමචරිතං පකාසෙති. අයං භික්ඛවෙ සුගතවිනයො.

එවං සුගතො වා භික්ඛවෙ ලොකෙ නිට්ඨමානො සුගතවිනයො වා තදස්ස බහුජතහිතාය බහුජතසුඛාය ලොකානුකම්පාය අත්ථාය හිතාය සුඛාය දෙවමෙත්තුස්සානෙනි.

වත්තාරුමෙ භික්ඛවෙ ධම්මා සද්ධම්මස්ස සම්මොසාය අනතරධානාය සංවත්තනති. කතමෙ වත්තාරො?

ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු දුග්ගහීතං සුත්තන්තං පරියාපුණන්ති දුන්නිකඛිතෙනහි පදබ්‍යාසඤ්ඤෙහි. දුන්නිකඛිතත්තස්ස භික්ඛවෙ පදබ්‍යාසඤ්ඤාය අත්ථො'පි දුන්නායො හොති. අයං භික්ඛවෙ පඨමො ධම්මො සද්ධම්මස්ස සම්මොසාය අනතරධානාය සංවත්තනති.

පුත ව පරං භික්ඛවෙ භික්ඛු දුබ්බවා හොන්ති දෙවචස්සකරණෙහි ධම්මෙහි සමන්තාගතා අකම්මා අපපදඝ්ඤානාහිනො අනුසාසතිං. අයං භික්ඛවෙ දුතියො ධම්මො සද්ධම්මස්ස සම්මොසාය අනතරධානාය සංවත්තනති.

පුත ව පරං භික්ඛවෙ යෙ තෙ භික්ඛු බහුස්සකා ආගතාගමා ධම්මධරු විනයධරු මාභිකාධරු. තෙ න සකකම්මං සුත්තන්තං පරං වාචෙන්නි තෙසං අච්චයෙන ජිත්තමුලකො සුත්තන්තො හොති, අපපටිසරණො අයං භික්ඛවෙ තතියො ධම්මො සද්ධම්මස්ස සම්මොසාය අනතරධානාය සංවත්තනති.

පුන ව පරං භික්ඛවෙ ථෙරා භික්ඛු බාහුලිකා භොනති සාථලිකා ඔක්කමනෙ පුබ්බභගමා පව්වෙකෙ නික්ඛිත්තධුරා. න විරියං ආරහනති අපපතකස්ස පතති. අනඛිගතස්ස අඛිගමාය අසව්ඡිකතස්ස සව්ඡිකිරියාය. තෙසං පව්ඡමා ජතතා දිට්ඨානුගතිං ආපඡ්ඡති. සාපි භොති සාථලිකා බාහුලිකා ඔක්කමනෙ පුබ්බභගමා පව්වෙකෙ නික්ඛිත්තධුරා. න විරියං ආරහනති අපපතකස්ස පතති. අනඛිගතස්ස අඛිගමාය අසව්ඡිකතස්ස සව්ඡිකිරියාය. අයං භික්ඛවෙ චතුරො ධම්මො සද්ධම්මස්ස සම්මොසාය අනන්තරධාතාය සංවත්තති.

ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ චතරො ධම්මො සද්ධම්මස්ස සම්මොසාය අනන්තරධාතාය සංවත්තන්ති.

චතරො මෙ භික්ඛවෙ ධම්මො සද්ධම්මස්ස සීතියා අසම්මොසාය අනන්තරධාතාය සංවත්තන්ති. කතමෙ චතරො?

ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු සුගාහිතං සුත්තන්තං පරියාපුණන්ති සුතික්ඛිත්තෙති පදබ්‍යංඤ්ඤෙති. සුතික්ඛිත්තස්ස භික්ඛවෙ පදබ්‍යංඤ්ඤාය අරොපි සුතයො භොති. අයං භික්ඛවෙ පඨමො ධම්මො සද්ධම්මස්ස සීතියා අසම්මොසාය අනන්තරධාතාය සංවත්තති.

පුන ව පරං භික්ඛවෙ භික්ඛු පුබ්බවා භොනති සොච්චස්සකරණෙති ධම්මෙති සමන්තාගතා ඛමා පදබ්‍යංඤ්ඤානිකො අනුසාසනි. අයං භික්ඛවෙ දුතියො ධම්මො සද්ධම්මස්ස සීතියා අසම්මොසාය අනන්තරධාතාය සංවත්තති.

පුන ව පරං භික්ඛවෙ යෙ තෙ භික්ඛු බහුස්සුතා ආගතාගමා ධම්මධරා විතයධරා මාතිකාධරා. තෙ සක්කච්චං සුත්තන්තං පරං වාචෙන්නි. තෙසං අච්චයෙන තව්ඡිත්තඉලකො සුත්තන්තො භොති සප්පට්ඨකරණො. අයං භික්ඛවෙ තතියො ධම්මො සද්ධම්මස්ස සීතියා අසම්මොසාය අනන්තරධාතාය සංවත්තති.

පුන ව පරං භික්ඛවෙ ථෙරා භික්ඛු න බාහුලිකා භොනති න සාථලිකා ඔක්කමනෙ නික්ඛිත්තධුරා පව්වෙකෙ පුබ්බභගමා. විරියං ආරහනති අපපතකස්ස පතති. අනඛිගතස්ස අඛිගමාය අසව්ඡිකතස්ස සව්ඡිකිරියාය. තෙසං පව්ඡමා ජතතා දිට්ඨානුගතිං ආපඡ්ඡති. සාපි භොති න බාහුලිකා න සාථලිකා ඔක්කමනෙ නික්ඛිත්තධුරා පව්වෙකෙ පුබ්බභගමා. විරියං ආරහනති අපපතකස්ස පතති. අනඛිගතස්ස අඛිගමාය අසව්ඡිකතස්ස සව්ඡිකිරියාය. අයං භික්ඛවෙ චතුරො ධම්මො සද්ධම්මස්ස සීතියා අසම්මොසාය අනන්තරධාතාය සංවත්තති.

ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ චතරො ධම්මො සද්ධම්මස්ස සීතියා අසම්මොසාය අනන්තරධාතාය සංවත්තන්ති.

ඉ පඤ්චමෙග්ගො පඨමො.

2. පටිපද්‍යවග්ගො

4. 4. 2. 1

[පටිපද්‍යසුත්තං]

[සාවකජීවිදනං]

11. වතස්සො ඉමා භික්ඛවෙ පටිපද්‍ය, කතමා වතස්සො?

දුක්ඛාපටිපද්‍ය දකුණිඤ්ඤ, දුක්ඛාපටිපද්‍ය ඛිප්පාභිඤ්ඤ, සුඛාපටිපද්‍ය දකුණිඤ්ඤ, සුඛාපටිපද්‍ය ඛිප්පාභිඤ්ඤ. ඉමා ඛො භික්ඛවෙ වතස්සො පටිපද්දති.

4. 4. 2. 2.

[දුතියපටිපද්‍යසුත්තං]

12. වතස්සො ඉමා භික්ඛවෙ පටිපද්‍ය, කතමා වතස්සො?

දුක්ඛාපටිපද්‍ය දකුණිඤ්ඤ, දුක්ඛාපටිපද්‍ය ඛිප්පාභිඤ්ඤ, සුඛාපටිපද්‍ය දකුණිඤ්ඤ, සුඛාපටිපද්‍ය ඛිප්පාභිඤ්ඤ,

කතමා ව භික්ඛවෙ දුක්ඛාපටිපද්‍ය දකුණිඤ්ඤ ? ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චො පකතියාපි තිබ්බරුග්ජාතිකො භොති. අභික්ඛණං රුගජං දුක්ඛං ද්‍යෙමනස්සං පටිසංවෙදෙති. පකතියාපි තිබ්බද්‍යෙසජාතිකො භොති. අභික්ඛණං ද්‍යෙසජං දුක්ඛං ද්‍යෙමනස්සං පටිසංවෙදෙති. පකතියාපි තිබ්බමොභජාතිකො භොති. අභික්ඛණං මොභජං දුක්ඛං ද්‍යෙමනස්සං පටිසංවෙදෙති. තස්සිමානී පඤ්චිත්‍රිකානි මුදුනී පාතුභවන්ති; සද්ධිත්‍රියං චිරිඨිත්‍රියං සතිත්‍රියං සමාධිත්‍රියං පඤ්ඤිත්‍රියං සො ව ඉමෙසං පඤ්චන්තං ඉත්‍රියානං මුදුන්තා දකුණිඤ්ඤ ආනන්තරියං පාපුණාති ආසවානං ඛයාය. අයං වුච්චති භික්ඛවෙ දුක්ඛාපටිපද්‍ය දකුණිඤ්ඤ.

කතමා ව භික්ඛවෙ දුක්ඛාපටිපද්‍ය ඛිප්පාභිඤ්ඤ ? ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චො පකතියාපි තිබ්බරුග්ජාතිකො භොති. අභික්ඛණං රුගජං දුක්ඛං ද්‍යෙමනස්සං පටිසංවෙදෙති. පකතියාපි තිබ්බද්‍යෙසජාතිකො භොති. අභික්ඛණං ද්‍යෙසජං දුක්ඛං ද්‍යෙමනස්සං පටිසංවෙදෙති. පකතියාපි තිබ්බමොභජාතිකො භොති. අභික්ඛණං මොභජං දුක්ඛං ද්‍යෙමනස්සං පටිසංවෙදෙති. තස්සිමානී පඤ්චිත්‍රිකානි අධිමත්තානි පාතුභවන්ති; සද්ධිත්‍රියං චිරිඨිත්‍රියං සතිත්‍රියං සමාධිත්‍රියං පඤ්ඤිත්‍රියං සො ඉමෙසං පඤ්චන්තං ඉත්‍රියානං අධිමත්තන්තා ඛිප්පං ආනන්තරියං පාපුණාති ආසවානං ඛයාය. අයං වුච්චති භික්ඛවෙ දුක්ඛාපටිපද්‍ය ඛිප්පාභිඤ්ඤ.

කතමා ව භික්ඛවෙ සුඛාපට්ඨද දැනාභිඤ්ඤා? ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චො පකතියාපි න තිබ්බරුගජාතිකො හොති. තාභික්ඛණං රුගජං දුක්ඛං දෙමනස්සං පටිසංවෙදෙති. පකතියාපි න තිබ්බදෙසජාතිකො හොති. තාභික්ඛණං දෙසජං දුක්ඛං දෙමනස්සං පටිසංවෙදෙති. පකතියාපි න තිබ්බමොහජාතිකො හොති. තාභික්ඛණං මොහජං දුක්ඛං දෙමනස්සං පටිසං-වෙදෙති. තස්සමානි පඤ්චිත්ථියානි මුද්දති පාතුභවන්ත්: සද්ධිත්ථියං -පෙ-පඤ්ඤිත්ථියං. සො ඉමෙසං පඤ්චනනං ඉත්ථියානං මුද්දන්තා දැනං ආනන්තාරියං පාපුණාති ආසවානං ඛයාය. අයං ථුච්චති භික්ඛවෙ සුඛාපට්ඨද දැනාභිඤ්ඤා.

කතමා ව භික්ඛවෙ සුඛාපට්ඨද බිප්පාභිඤ්ඤා? ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චො පුග්ගලො පකතියාපි න තිබ්බරුගජාතිකො හොති. තාභික්ඛණං රුගජං දුක්ඛං දෙමනස්සං පටිසංවෙදෙති. පකතියාපි න තිබ්බදෙසජාතිකො හොති. තාභික්ඛණං දෙසජං දුක්ඛං දෙමනස්සං පටිසංවෙදෙති, පකතියාපි න තිබ්බමොහජාතිකො හොති. තාභික්ඛණං මොහජං දුක්ඛං දෙමනස්සං පටිසං-වෙදෙති. තස්සමානි පඤ්චිත්ථියානි අබිමන්තානි පාතුභවන්ත්: සද්ධිත්ථියං විරිඨිත්ථියං සතිත්ථියං සමාධිත්ථියං පඤ්ඤිත්ථියං. සො ඉමෙසං පඤ්චනනං ඉත්ථියානං අබිමන්තන්තා බිප්පං ආනන්තාරියං පාපුණාති ආසවානං ඛයාය. අයං ථුච්චති භික්ඛවෙ සුඛාපට්ඨද බිප්පාභිඤ්ඤා.

ඉමා බො භික්ඛවෙ වතස්සො පට්ඨදති.

4. 4. 2. 3.

[තතියපට්ඨදසුත්තං]

13. වතස්සො ඉමා භික්ඛවෙ පට්ඨද. කතමා වතස්සො?

දුක්ඛාපට්ඨද දැනාභිඤ්ඤා, දුක්ඛාපට්ඨද බිප්පාභිඤ්ඤා, සුඛාපට්ඨද දැනාභිඤ්ඤා, සුඛාපට්ඨද බිප්පාභිඤ්ඤා.

කතමා ව භික්ඛවෙ දුක්ඛාපට්ඨද දැනාභිඤ්ඤා? ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු අසුභානුපසස්සි කායෙ විහරති ආහාරෙ පටික්කලසඤ්ඤා සබ්බලොකෙ අනතිරතසඤ්ඤා සබ්බසංඝාරෙසු අනිච්චානුපසස්සි. මරණසඤ්ඤා බො පතස්ස අජ්ඣන්තං සුපට්ඨිතා හොති. සො ඉමානි පඤ්ච බෙබ්බලානි උපතිස්සාය විහරති: සද්ධාබලං භිරිබලං ඔග්ගප්පබලං විරියබලං පඤ්ඤාබලං. තස්සමානි පඤ්චිත්ථියානි මුද්දති පාතුභවන්ත්: සද්ධිත්ථියං විරිඨිත්ථියං සතිත්ථියං සමාධිත්ථියං පඤ්ඤිත්ථියං. සො ඉමෙසං පඤ්චනනං ඉත්ථියානං මුද්දන්තා දැනං ආනන්තාරියං පාපුණාති ආසවානං ඛයාය. අයං ථුච්චති භික්ඛවෙ දුක්ඛාපට්ඨද දැනාභිඤ්ඤා.

කතමා ව භික්ඛවෙ දුක්ඛාපට්ඨද ඛිප්පාභික්ඛාද? ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු අසුභානුපය්සී කායෙ විහරති ආහාරෙ පටිකකුලසඤ්ඤී සබ්බලොකෙ අතභීරතාසඤ්ඤී සබ්බසංඛාරෙසු අනිච්චානුපය්සී. මරණසඤ්ඤා ඛො පතස්ස අජකිතතං සුපට්ඨිතා හොති. සො ඉමාති පඤ්ච සෙබ්බලාති උපනිස්සාය විහරති: සද්ධාබලං හිරිබලං ඔත්තප්පබලං විරියබලං පඤ්ඤාබලං. තස්සිමාති පඤ්චිත්ථියාති අධිමත්තාති පාතුභවන්ති: සද්ධිත්ථියං විරිසිත්ථියං සතිත්ථියං සමාධිත්ථියං පඤ්ඤීත්ථියං. සො ඉමෙසං පඤ්චන්තං ඉත්ථියානං අධිමත්තන්තා ඛිප්පං ආතන්තරියං පාපුණාති ආසවානං ඛයාය. අයං චූළවති භික්ඛවෙ දුක්ඛාපට්ඨද ඛිප්පාභික්ඛාද.

කතමා ව භික්ඛවෙ සුඛාපට්ඨද දකුභික්ඛාද? ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු විවිදේව භාමෙහි විවිදේව අකුසලෙහි ධමමෙහි සවිතකතං සවිචාරං විවෙකජං පිතිසුඛං පඨමං කුභං උපසම්පජ්ජ විහරති. විතකකවිචාරතං චූළසමා අජකිතතං සම්පසාදතං චෙතසො එකොදීභාවං අවිතකතං අවිචාරං සමාධිජං පිතිසුඛං දුතියං කුභං උපසම්පජ්ජ විහරති. පිතියා ව විරහා උපෙකකකො ව විහරති සතො ව සම්පජාතො, සුඛඤ්ච කායෙන පටිසංවේදෙති යං තං අරියා ආවිකකන්ති 'උපෙකකකො සතිමා සුඛවිහාරී'ති තතියං කුභං උපසම්පජ්ජ විහරති. සුඛස්ස ව පහාතා දුක්ඛස්ස ව පහාතා පුබ්බේව සොමනස්ස-දෙමනස්සානං අත්ථගමා අදුක්ඛං අසුඛං උපෙකකාසනිපාරිසුද්ධිං වතුන්ථං කුභං උපසම්පජ්ජ විහරති. සො ඉමාති පඤ්ච සෙබ්බලාති උපනිස්සාය විහරති: සද්ධාබලං හිරිබලං ඔත්තප්පබලං විරියබලං පඤ්ඤාබලං. තස්සිමාති පඤ්චිත්ථියාති මුද්දති පාතුභවන්ති: සද්ධිත්ථියං විරිසිත්ථියං සතිත්ථියං සමාධිත්ථියං පඤ්ඤීත්ථියං. සො ඉමෙසං පඤ්චන්තං ඉත්ථියානං මුද්දන්තා දකුභං ආතන්තරියං පාපුණාති ආසවානං ඛයාය. අයං චූළවති භික්ඛවෙ සුඛාපට්ඨද දකුභික්ඛාද.

කතමා ව භික්ඛවෙ සුඛාපට්ඨද ඛිප්පාභික්ඛාද? ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු විවිදේව භාමෙහි විවිදේව අකුසලෙහි ධමමෙහි සවිතකතං සවිචාරං විවෙකජං පිතිසුඛං පඨමං කුභං උපසම්පජ්ජ විහරති -පෙ- දුතියං කුභං. -පෙ- තතියං කුභං -පෙ- වතුන්ථං කුභං උපසම්පජ්ජ විහරති. සො ඉමාති පඤ්ච සෙබ්බලාති උපනිස්සාය විහරති: සද්ධාබලං හිරිබලං ඔත්තප්පබලං විරියබලං පඤ්ඤාබලං. තස්සිමාති පඤ්චිත්ථියාති අධිමත්තාති පාතුභවන්ති: සද්ධිත්ථියං විරිසිත්ථියං සතිත්ථියං සමාධිත්ථියං පඤ්ඤීත්ථියං. සො ඉමෙසං පඤ්චන්තං ඉත්ථියානං අධිමත්තන්තා ඛිප්පං ආතන්තරියං පාපුණාති ආසවානං ඛයාය. අයං චූළවති භික්ඛවෙ සුඛාපට්ඨද ඛිප්පාභික්ඛාද.

ඉමා ඛො භික්ඛවෙ වතස්සො පට්ඨති.

4. 4. 2. 4.

[චතුක්කපටිපදසුභතං]

14. චතස්සො, ඉමා භික්ඛවෙ පටිපදා, කතමා චතස්සො?

අකමා පටිපදා, ඛමා පටිපදා, දමා පටිපදා, සමා පටිපදා.

කතමා ච භික්ඛවෙ අකමා පටිපදා? ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චා පුග්ගලො අකෙකාසනතං පටිච්චෙකකාසති. රොසනතං පටිරොසති. භණ්ඩනතං පටිභණ්ඩති. අයං වුච්චති භික්ඛවෙ අකමා පටිපදා.

කතමා ච භික්ඛවෙ ඛමා පටිපදා? ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චා පුග්ගලො අකෙකාසනතං න පටිච්චෙකකාසති. රොසනතං න පටිරොසති. භණ්ඩනතං න පටිභණ්ඩති. අයං වුච්චති භික්ඛවෙ ඛමා පටිපදා.

කතමා ච භික්ඛවෙ දමා පටිපදා? ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු චක්ඛුතා රූපං දිස්වා න නිමිත්තභාවානි භොති, තානුබ්බසංඝ්ඤානගාති. යථාධිකරණමේතං චක්ඛුඤ්ඤායං අසංවුතං විහරනතං අභිජ්ඣා දොමනස්සා පාපකා අකුසලා ධම්මා අනාසව්‍යවේයස්සං, තස්ස සංවරය පටිපජ්ජති. රතකති චක්ඛුඤ්ඤායං, චක්ඛුඤ්ඤායෙ සංවරං අපජ්ජති. සොතෙන සඤ්ඤා පුට්ඨා -පෙ- සාණෙන ගඤ්ඤා සාධිතා-පෙ- ජ්වහාය රසං සාධිතා-පෙ-කායෙන ඵොට්ඨබ්බං පුට්ඨිතා -පෙ- මනසා ධම්මං විඤ්ඤාය න නිමිත්තභාවානි භොති, තානුබ්බසංඝ්ඤානගාති. යථාධිකරණමේතං මනිඤ්ඤායං අසංවුතං විහරනතං අභිජ්ඣා දොමනස්සා පාපකා අකුසලා ධම්මා අනාසව්‍යවේයස්සං, තස්ස සංවරය පටිපජ්ජති. රතකති මනිඤ්ඤායං, මනිඤ්ඤායෙ සංවරං අපජ්ජති. අයං වුච්චති භික්ඛවෙ දමා පටිපදා.

කතමා ච භික්ඛවෙ සමා පටිපදා? ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු උප්පන්නං කාමචිතකකං තාධිවාසෙති පජ්ඣති විනොදෙති සමෙති බ්‍යන්තිකරොති අතභාවං ගමෙති. උප්පන්නං බ්‍යාපාදචිතකකං -පෙ- උප්පන්නං විහිංසා- විතකකං -පෙ- උප්පනනුප්පන්නෙ පාපකෙ අකුසලෙ ධම්මෙ තාධිවාසෙති පජ්ඣති විනොදෙති සමෙති බ්‍යන්තිකරොති අතභාවං ගමෙති. අයං වුච්චති භික්ඛවෙ සමා පටිපදා.

ඉමා බො භික්ඛවෙ චතස්සො පටිපදාති.

4. 4. 2. 5.

[පඤ්චමපටිපදසුත්තං]

15. වතඥො ඉමා භික්ඛවෙ පටිපදා. කතමා වතඥො? අකඛමා පටිපදා, බමා පටිපදා, දමා පටිපදා, සමා පටිපදා.

කතමා ව භික්ඛවෙ අකඛමා පටිපදා? ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චො අකඛමො තොති සීතඤ්ඤා උණඤ්ඤා ජ්ඣායාය පිපාසාය ඛංසමෙකසවාතාතප-සිරිංසපසමථස්සානං. දුරාහතානං දුරාගතානං වචනපථානං, උප්පන්නානං සාරීරිකානං වෙදනානං දුක්ඛානං තිබ්බානං බරානං කට්ඨකානං අසාතානං අමනාපානං පාණහරානං අනඛිවාසිකජාතිකො හොති. අයං චූළචති භික්ඛවෙ අකඛමා පටිපදා.

කතමා ව භික්ඛවෙ බමා පටිපදා? ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චො, බමො හොති සීතඤ්ඤා උණඤ්ඤා -පෙ- අඛිවාසිකජාතිකො හොති. අයං චූළචති භික්ඛවෙ බමා පටිපදා.

කතමා ව භික්ඛවෙ දමා පටිපදා? ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු වක්ඛුතා රූපං දිස්වා න නිමිත්තග්ගාති හොති -පෙ- සොදෙත සද්දං සුචා -පෙ- ඝාණෙන ගන්ධං ඝායිත්වා -පෙ- ජ්වහාය රසං සායිත්වා -පෙ- කායෙන ථොට්ඨබ්බං චූසිත්වා -පෙ- මනසා ධම්මං විඤ්ඤාය න නිමිත්තග්ගාති හොති තානුධායඤ්ජ-නග්ගාති. යත්වාධිකරණමෙතං මනිඤ්ඤං අසංවුතං විහරන්තං අභිජ්ඣා දෙමනස්සා පාපකා අභුසලා ධම්මා අනායාසවෙයංසු තස්ස සංවරාය පටිපජ්ජති. රක්ඛති මනිඤ්ඤං. මනිඤ්ඤෙ සංවරං ආපජ්ජති. අයං චූළචති භික්ඛවෙ දමා පටිපදා.

කතමා ව භික්ඛවෙ සමා පටිපදා? ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු උප්පන්නං කාමචිතකකං තාඛිවාසෙති පජ්ඣති විනොදෙති සමෙති බ්‍යන්තිකරොති අනභාවං ගමෙති. උප්පන්නං බ්‍යාපාදචිතකකං -පෙ- උප්පන්නං විහිංසා-චිතකකං -පෙ- උප්පනනුප්පනෙන පාපකෙ අභුසලෙ ධම්මෙ තාඛිවාසෙති පජ්ඣති විනොදෙති සමෙති බ්‍යන්තිකරොති අනභාවං ගමෙති. අයං චූළචති භික්ඛවෙ සමා පටිපදා.

ඉමා බො භික්ඛවෙ වතඥො පටිපදාති.

4. 4. 2. 6.

[ඡට්ඨපටිපදසුත්තං]

16. වතඥො ඉමා භික්ඛවෙ පටිපදා. කතමා වතඥො?

දුක්ඛාපටිපදා දකුභිඤ්ඤා, දුක්ඛාපටිපදා බ්‍රහ්මභිඤ්ඤා, සුඛාපටිපදා දකුභිඤ්ඤා, සුඛාපටිපදා බ්‍රහ්මභිඤ්ඤා.

තත්‍ර භික්ඛවෙ යායං පටිපදා දුක්ඛා දැකිභිඤ්ඤා, අයං භික්ඛවෙ පටිපදා උභයෙතෙව භිතා අක්ඛායති. යමපායං පටිපදා දුක්ඛා, ඉමිනාපයං භිතා අක්ඛායති. යමපායං පටිපදා දැකි, ඉමිනාපයං භිතා අක්ඛායති. අයං භික්ඛවෙ පටිපදා උභයෙතෙව භිතා අක්ඛායති.

තත්‍ර භික්ඛවෙ යායං පටිපදා දුක්ඛා බිප්පාභිඤ්ඤා, අයං භික්ඛවෙ පටිපදා දුක්ඛතා භිතා අක්ඛායති.

තත්‍ර භික්ඛවෙ යායං පටිපදා සුඛා දැකිභිඤ්ඤා, අයං භික්ඛවෙ පටිපදා දැකිතා භිතා අක්ඛායති.

තත්‍ර භික්ඛවෙ යායං පටිපදා සුඛා බිප්පාභිඤ්ඤා, අයං භික්ඛවෙ පටිපදා උභයෙතෙව පණීතා අක්ඛායති. යමපායං පටිපදා සුඛා, ඉමිනාපයං පණීතා අක්ඛායති. යමපායං පටිපදා බිප්පා, ඉමිනාපයං පණීතා අක්ඛායති. අයං භික්ඛවෙ පටිපදා උභයෙතෙව පණීතා අක්ඛායති.

ඉමා බො භික්ඛවෙ වතස්සො පටිපදාති.

4. 4. 2. 7.

[මොග්ගල්ලානපටිපදාසුත්තං]

17. අථ බො ආයස්මා සාරිපුත්තො යෙනායස්මා මහාමොග්ගල්ලානො තෙත්‍රපසඛකම්. උපසඛකම්චා ආයස්මතා මහාමොග්ගල්ලානෙන සද්ධිං සමමොදි. සමමොදනීයං කථං සාරාණීයං චිතිසාරෙචා එකමන්තං නිසිදි. එකමන්තං නිසින්නො බො ආයස්මා සාරිපුත්තො ආයස්මන්තං මහා-මොග්ගල්ලානං එතදවොච:

වතස්සො ඉමා ආට්ඨසො මොග්ගල්ලාන පටිපදා. කතමා වතස්සො ?

දුක්ඛාපටිපදා දැකිභිඤ්ඤා, දුක්ඛාපටිපදා බිප්පාභිඤ්ඤා, සුඛාපටිපදා දැකිභිඤ්ඤා, සුඛාපටිපදා බිප්පාභිඤ්ඤා. ඉමා බො ආට්ඨසො වතස්සො පටිපදා.

ඉමාසං ආට්ඨසො වතස්සන්තං පටිපදානං කතමං තෙ පටිපදං ආගමම ආසවෙහි විතතං විමුක්තනනි?

වතස්සො ඉමා ආට්ඨසො සාරිපුත්ත පටිපදා. කතමා වතස්සො?

දුක්ඛාපටිපදා දැකිභිඤ්ඤා, දුක්ඛාපටිපදා බිප්පාභිඤ්ඤා, සුඛාපටිපදා දැකිභිඤ්ඤා, සුඛාපටිපදා බිප්පාභිඤ්ඤා. ඉමා බො ආට්ඨසො වතස්සො පටිපදා.

ඉමාසං ආට්ඨසො වතස්සන්තං පටිපදානං යායං පටිපදා දුක්ඛා බිප්පා-භිඤ්ඤා, ඉමං මෙ පටිපදං ආගමම අනුපාදාය ආසවෙහි විතතං විමුක්තනනි.

4. 4. 2. 8.

[සාරිපුත්තපටිපදසුත්තං]

18. අථ ඛො ආයස්මා මහාමොග්ගල්ලානො යෙනායස්මා සාරිපුත්තො තෙනුපසඛකම්. උපසඛකම්භා ආයස්මතා සාරිපුත්තෙන සද්ධිං සමමොදි. සමමොදනීයං කථං සාරාණීයං විතීක්ෂරෙභා එකමන්තං නිසීදි. එකමන්තං නිසින්නො ඛො ආයස්මා මහාමොග්ගල්ලානො ආයස්මන්තං සාරිපුත්තං එතදවොච:

වතස්සො ඉමා ආට්ඨසො සාරිපුත්ත පටිපදා. කතමා වතස්සො:

දුක්ඛාපටිපදා දකුභිඤ්ඤා, දුක්ඛාපටිපදා ඛිප්පාභිඤ්ඤා, සුඛාපටිපදා දකුභිඤ්ඤා, සුඛාපටිපදා ඛිප්පාභිඤ්ඤා. ඉමා ඛො ආට්ඨසො සාරිපුත්ත වතස්සො පටිපදා

ඉමාසං ඛො ආට්ඨසො වතස්සන්තං පටිපදානං කතමං තෙ පටිපදං ආගමම අනුපාදාය ආසවෙඤ්චිත්තං විමුත්තන්ති?

වතස්සො ඉමා ආට්ඨසො මොග්ගල්ලාන පටිපදා. කතමා වතස්සො:

දුක්ඛාපටිපදා දකුභිඤ්ඤා, දුක්ඛාපටිපදා ඛිප්පාභිඤ්ඤා, සුඛාපටිපදා දකුභිඤ්ඤා, සුඛාපටිපදා ඛිප්පාභිඤ්ඤා. ඉමා ඛො ආට්ඨසො වතස්සො පටිපදා.

ඉමාසං ඛො ආට්ඨසො වතස්සන්තං පටිපදානං යායං පටිපදා සුඛා ඛිප්පාභිඤ්ඤා. ඉමං මෙ පටිපදං ආගමම අනුපාදාය ආසවෙභි චිත්තං විමුත්තන්ති.

4. 4. 2. 9.

[කිලෙසපටිනිබ්බානසුත්තං]

19. වත්තාරොමෙ භික්ඛවෙ පුග්ගලො සන්තො සංවිජ්ජමානා ලොකස්මිං. කතමෙ වත්තාරො?

ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චා පුග්ගලො දිට්ඨොව ධම්මෙ සසඞ්ඛාරපරිනිබ්බායි හොති. ඉධ පන භික්ඛවෙ එකච්චා පුග්ගලො කායස්ස හෙද සසඞ්ඛාරපරිනිබ්බායි හොති. ඉධ පන භික්ඛවෙ එකච්චා පුග්ගලො දිට්ඨොව ධම්මෙ අසඞ්ඛාරපරිනිබ්බායි හොති. ඉධ පන භික්ඛවෙ එකච්චා පුග්ගලො කායස්ස හෙද අසඞ්ඛාරපරිනිබ්බායි හොති.

කථංඤ්ඤා භික්ඛවෙ පුග්ගලො දිට්ඨංච ධම්මෙ අසඤ්ඤාපරිනිබ්බායී හොති? ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු අසුභානුපයසී කායෙ විහරති. ආරාමෙ පටිකකුල-සඤ්ඤා, සබ්බලොකෙ අනභිරතසඤ්ඤා.¹ සබ්බසඤ්ඤාපරිනිබ්බායී අනිච්චානුපයසී. මරණසඤ්ඤා ඛො පහස්ස අජ්ඣන්තං සුපට්ඨිතා හොති. සො ඉමාති පඤ්ඤාසෙවබ්බාති උපනිස්සාය විහරති: සද්ධාබලං හිරිබලං ඉත්තප්පබලං විරියබලං පඤ්ඤාබලං. තස්සිමාති පඤ්ඤානුයාති අධිජිනනාති පාතුභවනති: සද්ධිජ්ඣයං විරිසිජ්ඣයං සතිජ්ඣයං සමාධිජ්ඣයං පඤ්ඤානුයාති. සො ඉමෙසං පඤ්ඤානං ඉන්ද්‍රියානං අධිජිනනනා දිට්ඨංච ධම්මෙ අසඤ්ඤාපරිනිබ්බායී හොති. එවං ඛො භික්ඛවෙ පුග්ගලො දිට්ඨංච ධම්මෙ අසඤ්ඤාපරිනිබ්බායී හොති.

කථංඤ්ඤා භික්ඛවෙ පුග්ගලො කායස්ස හෙද අසඤ්ඤාපරිනිබ්බායී හොති? ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු අසුභානුපයසී කායෙ විහරති. ආරාමෙ පටිකකුල-සඤ්ඤා, සබ්බලොකෙ අනභිරතසඤ්ඤා සබ්බසඤ්ඤාපරිනිබ්බායී අනිච්චානුපයසී. මරණසඤ්ඤා ඛො පහස්ස අජ්ඣන්තං සුපට්ඨිතා හොති. සො ඉමාති පඤ්ඤා-සෙවබ්බාති උපනිස්සාය විහරති: සද්ධාබලං හිරිබලං ඉත්තප්පබලං විරියබලං පඤ්ඤාබලං. තස්සිමාති පඤ්ඤානුයාති මුද්දති පාතුභවනති: සද්ධිජ්ඣයං විරිසිජ්ඣයං සතිජ්ඣයං සමාධිජ්ඣයං පඤ්ඤානුයාති. සො ඉමෙසං පඤ්ඤානං ඉන්ද්‍රියානං මුද්දනා කායස්ස හෙද අසඤ්ඤාපරිනිබ්බායී හොති. එවං ඛො භික්ඛවෙ පුග්ගලො කායස්ස හෙද අසඤ්ඤාපරිනිබ්බායී හොති.

කථංඤ්ඤා භික්ඛවෙ පුග්ගලො දිට්ඨංච ධම්මෙ අසඤ්ඤාපරිනිබ්බායී හොති? ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු විවිදේව ඛාමෙහි -පෙ- චතුස්සං ඝාතං උපසම්පජ්ජ විහරති. සො ඉමාති පඤ්ඤාසෙවබ්බාති උපනිස්සාය විහරති: සද්ධාබලං හිරිබලං ඉත්තප්පබලං විරියබලං පඤ්ඤාබලං. තස්සිමාති පඤ්ඤානුයාති අධිජිනනාති පාතුභවනති: සද්ධිජ්ඣයං විරිසිජ්ඣයං සතිජ්ඣයං සමාධිජ්ඣයං පඤ්ඤානුයාති. සො ඉමෙසං පඤ්ඤානං ඉන්ද්‍රියානං අධිජිනනනා දිට්ඨංච ධම්මෙ අසඤ්ඤාපරිනිබ්බායී හොති. එවං ඛො භික්ඛවෙ පුග්ගලො දිට්ඨංච ධම්මෙ අසඤ්ඤාපරිනිබ්බායී හොති.

කථංඤ්ඤා භික්ඛවෙ පුග්ගලො කායස්ස හෙද අසඤ්ඤාපරිනිබ්බායී හොති? ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු විවිදේව ඛාමෙහි -පෙ- චතුස්සං ඝාතං උපසම්පජ්ජ විහරති. සො ඉමාති පඤ්ඤාසෙවබ්බාති උපනිස්සාය විහරති: සද්ධාබලං හිරිබලං ඉත්තප්පබලං විරියබලං පඤ්ඤාබලං. තස්සිමාති පඤ්ඤානුයාති මුද්දති පාතුභවනති: සද්ධිජ්ඣයං විරිසිජ්ඣයං සතිජ්ඣයං සමාධිජ්ඣයං පඤ්ඤානුයාති. සො ඉමෙසං පඤ්ඤානං ඉන්ද්‍රියානං මුද්දනා කායස්ස හෙද අසඤ්ඤාපරිනිබ්බායී හොති. එවං ඛො භික්ඛවෙ පුග්ගලො කායස්ස හෙද අසඤ්ඤාපරිනිබ්බායී හොති.

ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ චතාරාමෙ පුග්ගලො සන්තො සංවිජ්ජමානා ලොකසම්මතා.

1. අනභිරතසඤ්ඤා - මරණ.

4. 4 2. 10.

[අරහත්තප්පනතිසුත්තං]

20. එකං සමයං ආයස්මා ආනන්දො කොසම්බියං විහරති ඡොඤ්ඤාංගමෙ. තත්‍ර ඛො ආයස්මා ආනන්දො භික්ඛු ආමනෙතසි; ආට්‍රස්සො භික්ඛවොති. ආට්‍රස්සොති ඛො තෙ භික්ඛු ආයස්මතො ආනන්දස්ස පච්චස්සොග්ගං. ආයස්මා ආනන්දො එතදවොච:

යො හි කො චි ආට්‍රස්සො භික්ඛු වා භික්ඛුනී වා මම සන්තීකෙ අරහත්තප්පනතිං ව්‍යාකරෙති. සබ්බො සො චතුති මග්ගෙහි, එතෙසං වා අඤ්ඤාතරෙත. කතමෙහි චතුති?

ඉධ ආට්‍රස්සො භික්ඛු සමථපුබ්බඛගමං විපස්සනං භාවෙති. තස්ස සමථ-පුබ්බඛගමං විපස්සනං භාවයතො මග්ගො සඤ්ජායති. සො තං මග්ගං ආසෙවති භාවෙති බහුලීකරෙති. තස්ස තං මග්ගං ආසෙවතො භාවයතො බහුලීකරොතො සඤ්ඤාප්පනා පභිසන්ති. අනුසයං ව්‍යන්තීභොන්ති.

පුත ව පරං ආට්‍රස්සො භික්ඛු විපස්සනාපුබ්බඛගමං සමථං භාවෙති. තස්ස විපස්සනාපුබ්බඛගමං සමථං භාවයතො මග්ගො සඤ්ජායති. සො තං මග්ගං ආසෙවති භාවෙති බහුලීකරෙති. තස්ස තං මග්ගං ආසෙවතො භාවයතො බහුලීකරොතො සඤ්ඤාප්පනා පභිසන්ති. අනුසයං ව්‍යන්තීභොන්ති.

පුත ව පරං අට්‍රස්සො භික්ඛු සමථවිපස්සනං යුගතඤ්ඤාං භාවෙති. තස්ස සමථවිපස්සනං යුගතඤ්ඤාං භාවයතො මග්ගො සඤ්ජායති. සො තං මග්ගං ආසෙවති භාවෙති බහුලීකරෙති. තස්ස තං මග්ගං ආසෙවතො භාවයතො බහුලීකරොතො සඤ්ඤාප්පනා පභිසන්ති. අනුසයං ව්‍යන්තීභොන්ති.

පුත ව පරං ආට්‍රස්සො භික්ඛුතො ධම්මඤ්ඤාචාරිග්ගතිතං මානං භොති. සො ආට්‍රස්සො සමයො යන්තං විතතං අප්පකිත්තංයෙව සන්තිට්ඨති සන්තිසීදති එකොදීභොති සමාබියති. තස්ස මග්ගො සඤ්ජායති. සො තං මග්ගං ආසෙවති භාවෙති බහුලීකරෙති. තස්ස තං මග්ගං ආසෙවතො භාවයතො බහුලීකරොතො සඤ්ඤාප්පනා පභිසන්ති. අනුසයං ව්‍යන්තීභොන්ති.

යො හි කො චි ආට්‍රස්සො භික්ඛු වා භික්ඛුනී වා මම සන්තීකෙ අරහත්තප්පනතිං ව්‍යාකරෙති, සබ්බො සො ඉමෙහි චතුති මග්ගෙහි, එතෙසං වා අඤ්ඤාතරෙතාති.

පටිපදාවග්ගො දුතියො.

3. සංකල්පනිකවගො

4. 4. 3 1

[සංකල්පනාසුභානං]

[සාවකපිඨං]

21. කායෙ වා භික්ඛවෙ සති කායසංකල්පනානෙච්ඡ උපපජ්ජති අජ්ඣතනං සුඛදුක්ඛං. වාචාය වා භික්ඛවෙ සති වච්ඡසංකල්පනානෙච්ඡ උපපජ්ජති අජ්ඣතනං සුඛදුක්ඛං. මනෙ වා භික්ඛවෙ සති මනොසංකල්පනානෙච්ඡ උපපජ්ජති අජ්ඣතනං සුඛදුක්ඛං. අවිජ්ජාපච්චයා ව.

සාමං වා තං භික්ඛවෙ කායසංකාරං අභිසංඛරෙති, යං පච්චයාස්ස තං උපපජ්ජති අජ්ඣතනං සුඛදුක්ඛං. පරෙ වාස්ස තං භික්ඛවෙ කායසංකාරං අභිසංඛරෙති, යං පච්චයාස්ස තං උපපජ්ජති අජ්ඣතනං සුඛදුක්ඛං. සම්පජානො වා තං භික්ඛවෙ කායසංකාරං අභිසංඛරෙති, යං පච්චයාස්ස තං උපපජ්ජති අජ්ඣතනං සුඛදුක්ඛං. අසම්පජානො වා තං භික්ඛවෙ කායසංකාරං අභිසංඛරෙති, යං පච්චයාස්ස තං උපපජ්ජති අජ්ඣතනං සුඛදුක්ඛං.

සාමං වා තං භික්ඛවෙ වච්ඡසංකාරං අභිසංඛරෙති, යං පච්චයාස්ස තං උපපජ්ජති අජ්ඣතනං සුඛදුක්ඛං. පරෙ වාස්ස තං භික්ඛවෙ වච්ඡසංකාරං අභිසංඛරෙති, යං පච්චයාස්ස තං උපපජ්ජති අජ්ඣතනං සුඛදුක්ඛං. සම්පජානො වා තං භික්ඛවෙ වච්ඡසංකාරං අභිසංඛරෙති, යං පච්චයාස්ස තං උපපජ්ජති අජ්ඣතනං සුඛදුක්ඛං. අසම්පජානො වා තං භික්ඛවෙ වච්ඡසංකාරං අභිසංඛරෙති, යං පච්චයාස්ස තං උපපජ්ජති අජ්ඣතනං සුඛදුක්ඛං.

සාමං වා තං භික්ඛවෙ මනොසංකාරං අභිසංඛරෙති, යං පච්චයාස්ස තං උපපජ්ජති අජ්ඣතනං සුඛදුක්ඛං. පරෙ වාස්ස තං භික්ඛවෙ මනොසංකාරං අභිසංඛරෙති, යං පච්චයාස්ස තං උපපජ්ජති අජ්ඣතනං සුඛදුක්ඛං. සම්පජානො වා තං භික්ඛවෙ මනොසංකාරං අභිසංඛරෙති, යං පච්චයාස්ස තං උපපජ්ජති අජ්ඣතනං සුඛදුක්ඛං. අසම්පජානො වා තං භික්ඛවෙ මනොසංකාරං අභිසංඛරෙති, යං පච්චයාස්ස තං උපපජ්ජති අජ්ඣතනං සුඛදුක්ඛං.

ඉමෙසු භික්ඛවෙ ධම්මෙසු අවිජ්ජා අනුපතිනා. අවිජ්ජායනෙව අසසංවිරුගතිරොධා සො කායො න ගොති, යං පච්චයාස්ස තං උපපජ්ජති අජ්ඣතනං සුඛදුක්ඛං. සා වාචා න ගොති, යං පච්චයාස්ස තං උපපජ්ජති අජ්ඣතනං සුඛදුක්ඛං. සො මනො න ගොති, යං පච්චයාස්ස තං උපපජ්ජති අජ්ඣතනං සුඛදුක්ඛං.

බෙතනං තං ත හොති, වජ්ඣං තං ත හොති, ආයතනං තං ත හොති, අධිකරණං තං ත හොති, යං පච්චයාසා තං උපපජ්ජති අජ්ඣන්තං සුඛදුක්ඛානි.

වත්තාරොමෙ භික්ඛවෙ අත්තභාවපටිලාභා. කතමෙ වත්තාරො?

අජි භික්ඛවෙ අත්තභාවපටිලාභො, යසම් අත්තභාවපටිලාභෙ අත්තසංඝෙවතනා කමති තො පරසංඝෙවතනා. අජි භික්ඛවෙ අත්තභාවපටිලාභො, යසම් අත්තභාවපටිලාභෙ පරසංඝෙවතනා කමති තො අත්තසංඝෙවතනා. අජි භික්ඛවෙ අත්තභාවපටිලාභො, යසම් අත්තභාවපටිලාභෙ අත්තසංඝෙවතනා ව කමති පරසංඝෙවතනා ව. අජි භික්ඛවෙ අත්තභාවපටිලාභො, යසම් අත්තභාවපටිලාභෙ තෙව අත්තසංඝෙවතනා කමති තො පරසංඝෙවතනා. ඉමෙ බො භික්ඛවෙ වත්තාරො අත්තභාවපටිලාභාති.

එවං වුත්තෙ අයසමි ආරිපුත්තො භගවන්තං එතදවොච: ඉමස්ස බො අභා භන්තෙ භගවතා සම්බුද්ධතෙ නාසිතස්ස එවං චිත්ථාරොත අත්ථ ආජාතාමි:

තත්‍ර භන්තෙ අවායං අත්තභාවපටිලාභො, යසම් අත්තභාවපටිලාභෙ අත්තසංඝෙවතනා කමති තො පරසංඝෙවතනා. අත්තසංඝෙවතනාහෙතු තෙසං සත්තාතං තම්භා කායා වුති හොති.

තත්‍ර භන්තෙ අවායං අත්තභාවපටිලාභො, යසම් අත්තභාවපටිලාභෙ පරසංඝෙවතනා කමති තො අත්තසංඝෙවතනා. පරසංඝෙවතනාහෙතු තෙසං සත්තාතං තම්භා කායා වුති හොති.

තත්‍ර භන්තෙ අවායං අත්තභාවපටිලාභො, යසම් අත්තභාවපටිලාභෙ අත්තසංඝෙවතනා ව කමති පරසංඝෙවතනා ව අත්තසංඝෙවතනා ව පරසංඝෙවතනා ව හෙතු තෙසං සත්තාතං තම්භා කායා වුති හොති.

තත්‍ර භන්තෙ අවායං අත්තභාවපටිලාභො, යසම් අත්තභාවපටිලාභෙ තෙව අත්තසංඝෙවතනා කමති තො පරසංඝෙවතනා. කතමෙ තෙත දෙවා දට්ඨබ්බාති? “තෙවසංඝඤ්ඤාතාසංඝඤ්ඤාතනුපගා සාරිපුත්ත දෙවා තෙත දට්ඨබ්බා”ති.

කො ණු බො භන්තෙ හෙතු කො පච්චයො යෙන මිඛෙකච්චෙ සත්තා තම්භා කායා වුතා ආභාමිතො හොනති ආගන්තාරො ඉත්ථත්තං? කො පග භන්තෙ හෙතු කො පච්චයො යෙන මිඛෙකච්චෙ සත්තා තම්භා කායා වුතා අභාමිතො හොනති අගන්තාරො ඉත්ථත්තං?

ඉධ සාරිපුත්ත එකච්චස්ස පුග්ගලස්ස ඔරුමාගියාති සංඝඤ්ඤාජානාති අපභිනාති හොනති. සො දිට්ඨෙව ධම්මෙ තෙවසංඝඤ්ඤාතාසංඝඤ්ඤාතනං උපසම්පජ්ජ මිහරති. සො තදස්සාදෙති. තනනිකාමෙති, තෙත ච මිත්තං ආපජ්ජති. තත්ථ සීතො තදධිමුත්තො තබ්බනුලමිනාථී. අපරිභිතො කාලං කුරුමාතො තෙවසංඝඤ්ඤාතාසංඝඤ්ඤාතනුපගාතං දෙවාතං සභව්සතං උපපජ්ජති. සො තකො වුත්තො ආභාමි හොති ආගන්තා ඉත්ථත්තං.

ඉධ පත සාරිපුත්ත එකච්ඡය පුගලයා ඔරමහාගියානි සංකොඤ්ඤාත්තානි පභිතානි හොනති. සො දිට්ඨො ධම්මෙ තෙවසංකොඤ්ඤාත්තසංකොඤ්ඤායතනං උපසම්පජ්ජි විහරති. සො තදස්සාදෙති. තන්තිකාමෙති. තෙන ච විතනිං ආපජ්ජති. තස්ස ධ්වං තද්ධිමුත්තො තබ්බසුලච්ඡාරි අපරිභිතො කාලං-කුරුමානො තෙවසංකොඤ්ඤාත්තසංකොඤ්ඤායතනපාතං දෙවානං සහව්‍යානං උපපජ්ජති. සො නතො චුතො අනාගාමී හොති අනාගන්තො ඉත්තනං.

අයං බො සාරිපුත්ත හෙතු අයං පච්චයො, යෙන මිඛෙකච්චෙ සත්තා නම්මා කායා චුතා ආගාමිනො හොනති ආගන්තායෙ ඉත්තනං. අයං පත සාරිපුත්ත හෙතු අයං පච්චයො, යෙන මිඛෙකච්චෙ සත්තා තම්මා කායා චුතා අනාගාමිනො හොනති අනාගන්තායෙ ඉත්තනන්ති.

4. 4. 3. 2

[ඤාපිපුත්ත - පටිසම්භිදසුත්තං]

22. තත්‍ර බො ආයස්මා ඤාපිපුත්තො භික්ඛු ආමිනෙතසි, ආචුසො භික්ඛවොති. ආචුසොති බො තෙ භික්ඛු ආයස්මතො සාරිපුත්තස්ස පච්චයොසුං. ආයස්මා සාරිපුත්තො එතදවොච:

අභිමාසුපසම්පන්නෙත මෙ ආචුසො අත්ථපටිසම්භිද සච්ඡිකතා ඔධිසො ව්‍යඤ්ඤාසො. තම්මං අනෙකපරියායෙන ආවික්ඛාමි දෙසෙමි පඤ්ඤාපෙමි පට්ඨපෙමි විවරුමි විහජාමි උත්තානී කරොමි. යස්ස බො පතස්ස කඛ්ඛා වා විමති වා සො මං පඤ්ඤාන, අහං වෙය්‍යා කරණෙන. සම්මුඛිභූතො නො සත්ථා, යො නො ධම්මානං සුකුසලො.

අභිමාසුපසම්පන්නෙත මෙ ආචුසො ධම්මපටිසම්භිද සච්ඡිකතා ඔධිසො ව්‍යඤ්ඤාසො, තම්මං අනෙකපරියායෙන ආවික්ඛාමි දෙසෙමි පඤ්ඤාපෙමි පට්ඨපෙමි විවරුමි විහජාමි උත්තානී කරොමි. යස්ස බො පතස්ස කඛ්ඛා වා විමති වා සො මං පඤ්ඤාන, අහං වෙය්‍යා කරණෙන. සම්මුඛිභූතො නො සත්ථා, යො නො ධම්මානං සුකුසලොති.

අභිමාසුපසම්පන්නෙත මෙ ආචුසො නිරුත්තරිපටිසම්භිද සච්ඡිකතා ඔධිසො ව්‍යඤ්ඤාසො. තම්මං අනෙකපරියායෙන ආවික්ඛාමි දෙසෙමි පඤ්ඤාපෙමි පට්ඨපෙමි විවරුමි විහජාමි උත්තානී කරොමි.-

යස්ස බො පනස්ස කඛ්ඛා වා විමිති වා සො මං පඤ්ඤාන, අහං
වෙය්‍යාකරණෙන. සම්මුඛිභූතො තො සත්ථා, යො තො ධම්මානං සුකුසලොති.

අභිමාසුපසම්පන්නො මෙ ආවුසො පටිභානපටිසම්භිදා සච්ඡිකතා
ඔධිසො ව්‍යඤ්ඤානසො. තමහං අනෙකපරිශායෙන ආවිකතාමි දෙසෙමි
පඤ්ඤාපෙමි පට්ඨපෙමි විවරාමි විභජ්‍යමි උත්තානි කරොමි. යස්ස බො පනස්ස
කඛ්ඛා වා විමිති වා සො මං පඤ්ඤාන, අහං වෙය්‍යාකරණෙන. සම්මුඛිභූතො
තො සත්ථා, යො තො ධම්මානං සුකුසලොති.

4. 4. 3. 3.

[මහාකොට්ඨිගසුතනං]

23. අථ බො ආයස්මා මහාකොට්ඨිතො යෙනායස්මා සාරිපුත්තො
තෙනුපසම්භම්. උපසම්භම්භා ආයස්මතා සාරිපුත්තො සද්ධිං සම්මොදි.
සම්මොදනීයං කථං සාරුණීයං වීතිසාරොචා එකමනනං නිසිදි. එකමනනං
නිසින්නො බො ආයස්මා මහාකොට්ඨිතො ආයස්මතනං සාරිපුත්තං එතදවොච:

ඡන්තං ආවුසො එස්සායතනානං අසෙසවිරාගනිරොධා අත්ඤ්ඤං
කිඤ්චිති? මාගෙවං ආවුසො. ඡන්තං ආවුසො එස්සායතනානං අසෙසවිරාග-
නිරොධා තත්ඤ්ඤං කිඤ්චිති? මාගෙවං ආවුසො. ඡන්තං ආවුසො එස්සා-
යතනානං අසෙසවිරාගනිරොධා අත්ථි ව තත්ථි වඤ්ඤං කිඤ්චිති? මාගෙවං
ආවුසො. ඡන්තං ආවුසො එස්සායතනානං අසෙසවිරාගනිරොධා තෙවත්ථි
තො තත්ඤ්ඤං කිඤ්චිති? මාගෙවං ආවුසො.

ඡන්තං ආවුසො එස්සායතනානං අසෙසවිරාගනිරොධා අත්ඤ්ඤං කිඤ්චිති
ඉති පුට්ඨො සමානො මාගෙවං ආවුසොති වදෙයි. ඡන්තං ආවුසො
එස්සායතනානං අසෙසවිරාගනිරොධා තත්ඤ්ඤං කිඤ්චිති ඉති පුට්ඨො
සමානො මාගෙවං ආවුසොති වදෙයි. ඡන්තං ආවුසො එස්සායතනානං
අසෙසවිරාගනිරොධා අත්ථි ව තත්ථි වඤ්ඤං කිඤ්චිති ඉති පුට්ඨො සමානො
මාගෙවං ආවුසොති වදෙයි. ඡන්තං ආවුසො එස්සායතනානං අසෙසවිරාග-
නිරොධා තෙවත්ථි තො තත්ඤ්ඤං කිඤ්චිති ඉති පුට්ඨො සමානො මාගෙවං
ආවුසොති වදෙයි. යථා කථම්පනාවුසො ඉමස්ස භාසිතස්ස අත්ථො දට්ඨබ්බොති?

ඡන්තං ආට්ඨසො එස්සායතනානං අසෙසවිරාගනිරොධා අත්ඤ්ඤං කිඤ්චිති ඉති වදං අපපඤ්ඤං පපඤ්ඤති. ඡන්තං ආට්ඨසො එස්සායතනානං අසෙසවිරාගනිරොධා තත්ඤ්ඤං කිඤ්චිති ඉති වදං අපපඤ්ඤං පපඤ්ඤති. ඡන්තං ආට්ඨසො එස්සායතනානං අසෙසවිරාගනිරොධා අත්ථි ව තත්ථි වඤ්ඤං කිඤ්චිති ඉති වදං අපපඤ්ඤං පපඤ්ඤති ඡන්තං. ආට්ඨසො එස්සායතනානං අසෙසවිරාගනිරොධා තෙවත්ථි තො තත්ඤ්ඤං කිඤ්චිති ඉති වදං අපපඤ්ඤං පපඤ්ඤති.

යාවතා ආට්ඨසො ඡන්තං එස්සායතනානං ගති තාවතා පපඤ්ඤස්ස ගති, යාවතා පපඤ්ඤස්ස ගති, තාවතා ඡන්තං එස්සායතනානං ගති. ඡන්තං ආට්ඨසො එස්සායතනානං අසෙසවිරාගනිරොධා පපඤ්ඤනිරොධො, පපඤ්ඤනිරොධා පපඤ්ඤවුපසමොති.

4. 4. 3. 4.

[ආනන්දසුත්තං]

24. අථ බො ආයස්මා ආනන්දෙ යෙනායස්මා මහාකොට්ඨිනො තෙහුප-සඤ්ඤාමි. උපසඤ්ඤාමිත්වා ආයස්මා මහාකොට්ඨිනෙත සද්ධිං සමෙමාදි. සමෙමාදනියං කථං සාරාණියං වීතිසාරෙත්වා එකමන්තං නිසීදි. එකමන්තං නිසීනො බො ආයස්මා ආනන්දෙ ආයස්මන්තං මහාකොට්ඨිතං එතදවොච:

ඡන්තං ආට්ඨසො එස්සායතනානං අසෙසවිරාගනිරොධා අත්ඤ්ඤං කිඤ්චිති? මාගෙවං ආට්ඨසො. ඡන්තං ආට්ඨසො එස්සායතනානං අසෙසවිරාගනිරොධා තත්ඤ්ඤං කිඤ්චිති? මාගෙවං ආට්ඨසො. ඡන්තං ආට්ඨසො එස්සායතනානං අසෙසවිරාගනිරොධා අත්ථි ව තත්ථි වඤ්ඤං කිඤ්චිති? මාගෙවං ආට්ඨසො. ඡන්තං ආට්ඨසො එස්සායතනානං අසෙසවිරාගනිරොධා තෙවත්ථි තො තත්ඤ්ඤං කිඤ්චිති? මාගෙවං ආට්ඨසො.

ඡන්තං ආට්ඨසො එස්සායතනානං අසෙසවිරාගනිරොධා අත්ඤ්ඤං කිඤ්චිති ඉති පුට්ඨො සමානො මාගෙවං ආට්ඨසොති වදෙයි. ඡන්තං ආට්ඨසො එස්සායතනානං අසෙසවිරාගනිරොධා තත්ඤ්ඤං කිඤ්චිති ඉති පුට්ඨො සමානො මාගෙවං ආට්ඨසොති වදෙයි. ඡන්තං ආට්ඨසො එස්සායතනානං අසෙසවිරාගනිරොධා අත්ථි ව තත්ථි වඤ්ඤං කිඤ්චිති ඉති පුට්ඨො සමානො මාගෙවං ආට්ඨසොති වදෙයි. ඡන්තං ආට්ඨසො එස්සායතනානං අසෙසවිරාගනිරොධා තෙවත්ථි තො තත්ඤ්ඤං කිඤ්චිති ඉති පුට්ඨො සමානො මාගෙවං ආට්ඨසොති වදෙයි. යථාකථමතාට්ඨසො ඉමස්ස භාසිතස්ස අත්ථො දට්ඨබ්බොති?

ජනතා ආවුසො එසායතනානං අසෙසවිරාගනිරොධා අත්ඤ්ඤං කිඤ්චිති ඉති වදං අපපඤ්ඤං පපඤ්ඤති, ජනතා ආවුසො එසායතනානං අසෙසවිරාගනිරොධා තත්ඤ්ඤං කිඤ්චිති ඉති වදං අපපඤ්ඤං පපඤ්ඤති. ජනතා ආවුසො එසායතනානං අසෙසවිරාගනිරොධා අත්ථි ව තත්ථි වඤ්ඤං කිඤ්චිති ඉති වදං අපපඤ්ඤං පපඤ්ඤති. ජනතා ආවුසො එසායතනානං අසෙසවිරාගනිරොධා තෙවත්ථි තො තත්ඤ්ඤං කිඤ්චිති ඉති වදං අපපඤ්ඤං පපඤ්ඤති

යාවතා ආවුසො ජනතා එසායතනානං ගති, තාවතා පපඤ්ඤස්ස ගති, යාවතා පපඤ්ඤස්ස ගති, තාවතා ජනතා එසායතනානං ගති. ජනතා ආවුසො එසායතනානං අසෙසවිරාගනිරොධා පපඤ්ඤනිරොධො. පපඤ්ඤනිරොධා පපඤ්ඤවුපසමොති

4. 4. 3. 5.

[උපමානසුතනං]

25. අථ ඛො ආයසමි උපමානො යෙතායසමි සාපිපුතො තෙහුප - සභිකම්. උපසභිකම්කා ආයසමිතා සාරිපුතෙන සද්ධිං සමොද්දි. සමොදද්ධියං කථං සාරාණීයං විනිසාරෙචා එකමනනං නිසීදි. එකමනනං නිසිනො බො ආයසමි උපමානො ආයසමනනං සාරිපුතනං එතදවොච:

කිනත්‍ර ඛො ආවුසො සාරිපුතන විජ්ජායනනකරො හොතිති? තො හිදං ආවුසො. කිමපනාවුසො සාරිපුතන වරණෙනනනකරො හොතිති? තො හිදං ආවුසො. කිනත්‍ර ඛො ආවුසො සාරිපුතන විජ්ජාවරණෙනනනකරො තොතිති? තො හිදං ආවුසො. කිමපනාවුසො සාරිපුතන අඤ්ඤත්‍ර විජ්ජාවරණෙනනනකරො හොතිති? තො හිදං ආවුසො.

කිනත්‍ර ඛො ආවුසො සාරිපුතන විජ්ජායනනකරො හොතිති ඉති පුට්ඨො සමානො තො හිදං ආවුසොති වදෙසි. කිමපනාවුසො සාරිපුතන වරණෙනනනකරො හොතිති ඉති පුට්ඨො සමානො තො හිදං ආවුසොති වදෙසි. කිමපනාවුසො සාරිපුතන විජ්ජාවරණෙනනනකරො හොතිති ඉති පුට්ඨො සමානො තො හිදං ආවුසොති වදෙසි. කිමපනාවුසො සාරිපුතන අඤ්ඤත්‍ර විජ්ජාවරණෙනනනකරො හොතිති ඉති පුට්ඨො සමානො තො හිදං ආවුසොති වදෙසි. යථාකථමපනාවුසො අනනකරො හොතිති?

විජ්ජාය වෙ ආට්‍රිසො අනතකරෙ අභවිස්ස, සට්‍රිපාදනොව සමානො අනතකරෙ අභවිස්ස. වරණෙන වෙ ආට්‍රිසො අනතකරෙ අභවිස්ස, සට්‍රිපාද-
නොව සමානො අනතකරෙ අභවිස්ස. විජ්ජාවරණෙන වෙ ආට්‍රිසො. අනත-
කරෙ අභවිස්ස, සට්‍රිපාදනොව සමානො අනතකරො අභවිස්ස. අඤ්ඤත්‍ර
විජ්ජාවරණෙන වෙ ආට්‍රිසො අනතකරෙ අභවිස්ස, පුට්ඨජනො අනතකරෙ
අභවිස්ස. පුට්ඨජනො හි ආට්‍රිසො අඤ්ඤත්‍ර විජ්ජාවරණෙන. වරණවිපනෙනා
බො ආට්‍රිසො යථාභූතං ත ජාතාති ත පස්සති. වරණසම්පනෙනා යථාභූතං
ජාතාති පස්සති. යථාභූතං ජාතං පස්සං අනතකරෙ භොතිති.

4. 4. 3. 6.

[ආයාවමානසුතනං]

26. සඤ්ඤා භික්ඛවෙ භික්ඛු එවං සම්මා ආයාවමානො ආයාවෙය්‍ය:
තාදිසො භොමි යාදිසා සාරිපුත්තමොග්ගලොනාති. එසා භික්ඛවෙ තුලා,
එතං පමාණං මම සාවිකාතං භික්ඛුතං යදිදං සාරිපුත්තමොග්ගලොනා.

සඤ්ඤා භික්ඛවෙ භික්ඛුනී එවං සම්මා ආයාවමානා ආයාවෙය්‍ය: තාදිසා
භොමි යාදිසා චෙමා ව භික්ඛුනී උප්පලවණ්ණා වාති. එසා භික්ඛවෙ තුලා,
එතං පමාණං මම සාවිකාතං භික්ඛුනීතං යදිදං ඛෙමා ව භික්ඛුනී
උප්පලවණ්ණා ව.

සඤ්ඤා භික්ඛවෙ උපාසකො එවං සම්මා ආයාවමානො ආයාවෙය්‍ය:
තාදිසො යොමි යාදිසො විනෙතා ව ගහපති ගඤ්ඤකො ව ආලවකොති.
එසා භික්ඛවෙ තුලා, එතං පමාණං මම සාවිකාතං උපාසකාතං යදිදං
විනෙතා ව ගහපති ගඤ්ඤකො ව ආලවකො.

සඤ්ඤා භික්ඛවෙ උපාසිකා එවං සම්මා ආයාවමානා ආයාවෙය්‍ය: තාදිසා
භොමි යාදිසා චුප්පුත්තං ව උපාසිකා චෙලුකණ්ටකියා ව නඤ්ඤාතාති.
එසා භික්ඛවෙ තුලා, එතං පමාණං මම සාවිකාතං උපාසිකාතං යදිදං
චුප්පුත්තං ව උපාසිකා චෙලුකණ්ටකියා ව නඤ්ඤාතාති.

4. 4. 3. 7.

[ගුහුලසුතනං]

27. අප්ඵ බො ආයසමා ගුහුලො යෙන භගවා තෙත්‍රපසඤ්ඤාමි. උපසඤ්ඤා-
මිත්‍යා භගවන්තං අභිවාදෙත්වා එකමන්තං නිසීදි. එකමන්තං නිසින්නං
බො ආයසමන්තං රුහුලං භගවා එතදවොච;

යා ව රුහුල අජ්ඣතනිකා පස්ථිඛාතු යා ව බාහිර පස්ථිඛාතු, පස්ථිඛාතු-රෙවෙසා. නං “තෙනං මම, තෙසොහමස්මි, න මෙසො අත්තා”ති, එවමෙනං යථාභුතං සම්මප්පඤ්ඤාය දට්ඨබ්බං. එවමෙනං යථාභුතං සම්මප්පඤ්ඤාය දිස්වා පස්ථිඛාතුයා නිබ්බිජ්ඣති. පස්ථිඛාතුයා විතතං විරුපේති.

යා ව රුහුල අජ්ඣතනිකා ආපොධාතු යා ව බාහිර ආපොධාතු, ආපො-ධාතුරෙවෙසා. නං “තෙනං මම, තෙසොහමස්මි, න මෙසො අත්තා”ති, එවමෙනං යථාභුතං සම්මප්පඤ්ඤාය දට්ඨබ්බං. එවමෙනං යථාභුතං සම්මප්පඤ්ඤාය දිස්වා ආපොධාතුයා නිබ්බිජ්ඣති. ආපොධාතුයා විතතං විරුපේති.

යා ව රුහුල අජ්ඣතනිකා තෙජෝධාතු යා ව බාහිර තෙජෝධාතු, තෙජෝධාතුරෙවෙසා. නං “තෙනං මම, තෙසොහමස්මි, න මෙසො අත්තා”ති, එවමෙනං යථාභුතං සම්මප්පඤ්ඤාය දට්ඨබ්බං. එවමෙනං යථාභුතං සම්ම-ප්පඤ්ඤාය දිස්වා තෙජෝධාතුයා නිබ්බිජ්ඣති. තෙජෝධාතුයා විතතං විරුපේති.

යා ව රුහුල අජ්ඣතනිකා වායොධාතු යා ව බාහිර වායොධාතු, වායොධාතුරෙවෙසා. නං “තෙනං මම, තෙසොහමස්මි, න මෙසො අත්තා”ති, එවමෙනං යථාභුතං සම්මප්පඤ්ඤාය දට්ඨබ්බං. එවමෙනං යථාභුතං සම්ම-ප්පඤ්ඤාය දිස්වා වායොධාතුයා නිබ්බිජ්ඣති. වායොධාතුයා විතතං විරුපේති.

යෙනො බො රුහුල භික්ඛු ඉමාසු චතුසු ධාතුසු තෙව අත්තාතං න අත්තනියං සමනුපස්සති. අයං ට්වච්චති රුහුල භික්ඛු අචෙත්ථි තණ්හං, වාචනාසී සංයෝජනං, සම්මා මාතෘභීසමයා අන්තමකාසි දුක්ඛස්සාති.

4. 4. 3. 8.

[වෙතොවිමුත්තිසුත්තං]

28. වත්තාරෙතම භික්ඛවෙ පුග්ගලා සන්තො සංවිජ්ජමාතා ලොකස්මිං. කතමෙ වත්තාරො:

ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු අඤ්ඤාතරං සන්තං වෙතොවිමුත්තං උපහමපජ්ජ විහරති. සො සත්තායනිරොධං මතසි කරෙති. තස්ස සත්තායනිරොධං මතසි කරෙතො සත්තායනිරොධෙ විතතං න පකඛ්ඤති, තප්පපීදති, න සන්තිට්ඨති තාඛ්ඛුච්චති.

තස්ස ඛො එතං භික්ඛවෙ භික්ඛුතො න සකකායතිරුධො පාටිකඛො.

සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ පුරිසො ලසගතෙන¹ ගජේන සාඛං ගණේගය්‍ය, තස්ස සො ගජේන සජේය්‍යාපි ගණේගය්‍යාපි ඛජේය්‍යාපි. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ භික්ඛු අඤ්ඤතරං සන්තං වෙතොවිමුත්තිං උපසම්පජ්ජ විහරති. සො සකකායතිරුධං මනසි කරොති. තස්ස සකකායතිරුධං මනසි කරුතො සකකායතිරුධෙ විතතං ත පකඛඤ්ති තපසීද්දති න සන්තිට්ඨති නාධිමුච්චති. තස්ස ඛො එතං භික්ඛවෙ භික්ඛුතො න සකකායතිරුධො පාටිකඛො.

ඉධ පන භික්ඛවෙ භික්ඛු අඤ්ඤතරං සන්තං වෙතොවිමුත්තිං උපසම්පජ්ජ විහරති, සො සකකායතිරුධං මනසි කරොති. තස්ස සකකායතිරුධං මනසි කරුතො සකකායතිරුධෙ විතතං පකඛඤ්ති පසීද්දති සන්තිට්ඨති අධිමුච්චති. තස්ස ඛො එතං භික්ඛවෙ භික්ඛුතො සකකායතිරුධො පාටිකඛො.

සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ පුරිසො සුඤ්ඤිත ගජේන සාඛං ගණේගය්‍ය, තස්ස සො ගජේන නෙව සජේය්‍ය න ගණේගය්‍ය න ඛජේය්‍ය. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ භික්ඛු අඤ්ඤතරං සන්තං වෙතොවිමුත්තිං උපසම්පජ්ජ විහරති. සො සකකායතිරුධං මනසි කරොති. තස්ස සකකායතිරුධං මනසි කරුතො සකකායතිරුධෙ විතතං පකඛඤ්ති පසීද්දති සන්තිට්ඨති අධිමුච්චති. තස්ස ඛො එතං භික්ඛවෙ භික්ඛුතො සකකායතිරුධො පාටිකඛො.

ඉධ පන භික්ඛවෙ භික්ඛු අඤ්ඤතරං සන්තං වෙතොවිමුත්තිං උපසම්පජ්ජ විහරති. සො අවිජ්ජාපහෙදං මනසි කරොති. තස්ස අවිජ්ජාපහෙදං මනසි කරුතො අවිජ්ජාපහෙදෙ විතතං ත පකඛඤ්ති තපසීද්දති න සන්තිට්ඨති නාධිමුච්චති. තස්ස ඛො එතං භික්ඛවෙ භික්ඛුතො න අවිජ්ජාපහෙදෙ පාටිකඛො.

සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ ජම්බාලී අනෙකවස්සගණිකා, තස්සා පුරිසො යාති වෙව අයමුඛාති තාති පිද්ධෙය්‍ය, යාති ව අපායමුඛාති තාති විවරෙය්‍ය, දෙවො ව සම්මාධාරං නානුපාවෙවෙය්‍ය, එවං හි තස්සා භික්ඛවෙ ජම්බාලීයා න පාලිපහෙදෙ² පාටිකඛො. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ භික්ඛු අඤ්ඤතරං සන්තං වෙතොවිමුත්තිං උපසම්පජ්ජ විහරති. සො අවිජ්ජාපහෙදං මනසි කරොති. තස්ස අවිජ්ජාපහෙදං මනසි කරුතො අවිජ්ජාපහෙදෙ විතතං ත පකඛඤ්ති තපසීද්දති න සන්තිට්ඨති නාධිමුච්චති. තස්ස ඛො එතං භික්ඛවෙ භික්ඛුතො න අවිජ්ජාපහෙදෙ පාටිකඛො.

ඉධ පන භික්ඛවෙ භික්ඛු අඤ්ඤතරං සන්තං වෙතොවිමුත්තිං උපසම්පජ්ජ විහරති. සො අවිජ්ජාපහෙදං මනසි කරොති. තස්ස අවිජ්ජාපහෙදං මනසි කරුතො අවිජ්ජාපහෙදෙ විතතං පකඛඤ්ති පසීද්දති සන්තිට්ඨති අධිමුච්චති. තස්ස ඛො එතං භික්ඛවෙ භික්ඛුතො අවිජ්ජාපහෙදෙ පාටිකඛො.

1. ලෙගගතෙන - මජ්ඣ.

2. ආලිපහෙදෙ, සිමු.

සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ ජලබාලි අතෙකවස්සගණිකා, තස්සා පුරිසො යාති දෙව ආයමුබාති තාති විවරෙය්‍ය, යාති ච අපායමුබාති තාති පිදහෙය්‍ය, දෙවො ච සමමාධාරං අනුප්පවෙවෙජ්‍ය්‍ය. එවං හි තස්සා භික්ඛවෙ ජලබාලියා පාලිප්පහෙදො පාටිකඛො. එවමෙව බො භික්ඛවෙ භික්ඛු අඤ්ඤාහරං සන්තං වෙතොවිමුත්තිං උපසම්පජ්ජ විහරති. සො අවිජ්ජාප්පහෙදො මහසි කරොති. තස්ස අවිජ්ජාප්පහෙදො මහසි කරොතො අවිජ්ජාප්පහෙදො විහතං පකබ්ඤ්ඤා පසිද්ධා සන්තිට්ඨති අභිමුච්චති. තස්ස බො එතං භික්ඛවෙ භික්ඛුතො අවිජ්ජාප්පහෙදො පාටිකඛො.

ඉමෙ බො භික්ඛවෙ චත්තාරො, පුග්ගලා සන්තො සංවිජ්ජමානා ලොකස්සන්ති.

4. 4 3. 9.

[පරිනිබ්බානගෙනු සුත්තං]

29. අථ බො ආයස්මා ආනිජ්ඤා යෙනායස්මා සාරිපුත්තො තෙහුපසඞ්කම්. උපසඞ්කම්භා ආයස්මතා සාරිපුත්තෙන සද්ධිං සමමොදි. සමමොදනීයං කථං සාරාණීයං විනිසාරෙභා එකමන්තං නිසීදි. එකමන්තං නිසීන්තො බො ආයස්මා ආනිජ්ඤා ආයස්මන්තං සාරිපුත්තං එතදවොච:

කො හු බො ආටුසො සාරිපුත්ත ගෙනු කො පච්චයො යෙන මිඛෙකචෙව සත්තා දිට්ඨො ධම්මෙ න පරිනිබ්බායන්තීති?

ඉධාටුසො ආනන්ද සත්තා ඉමා භාතභාගියා සඤ්ඤාති යථාභූතං තප්පජාතන්ති. ඉමා සීතීභාගියා සඤ්ඤාති යථාභූතං තප්පජාතන්ති. ඉමා විසෙසභාගියා සඤ්ඤාති යථාභූතං තප්පජාතන්ති. ඉමා නිබ්බේධභාගියා සඤ්ඤාති යථාභූතං තප්පජාතන්ති. අයං බො ආටුසො ආනන්ද ගෙනු අයං පච්චයො යෙන මිඛෙකචෙව සත්තා දිට්ඨො ධම්මෙ න පරිනිබ්බායන්තීති.

කො පනාටුසො සාරිපුත්ත ගෙනු කො පච්චයො යෙන මිඛෙකචෙව සත්තා දිට්ඨො ධම්මෙ පරිනිබ්බායන්තීති?

ඉධාටුසො ආනන්ද සත්තා ඉමා භාතභාගියා සඤ්ඤාති යථාභූතං පජාතන්ති. ඉමා සීතීභාගියා සඤ්ඤාති යථාභූතං පජාතන්ති. ඉමා විසෙසභාගියා සඤ්ඤාති යථාභූතං පජාතන්ති. ඉමා නිබ්බේධභාගියා සඤ්ඤාති යථාභූතං පජාතන්ති. අයං බො ආටුසො ආනන්ද ගෙනු අයං පච්චයො යෙන මිඛෙකචෙව සත්තා දිට්ඨො ධම්මෙ පරිනිබ්බායන්තීති.

4. 4. 3. 10.

[මහාපදෙසදෙසනායුතනං]

30. එකං සමයං භගවා භෝගනගරෙ විහරති ආනන්දවෙණියෙ. තත්‍ර ඛො භගවා භික්ඛු ආමනෙතසි භික්ඛිවොති. හදනෙතභි තෙ භික්ඛු භගවතො පච්චස්සොසුං. භගවා එතදවොච:

වන්තාරොමෙ භික්ඛිවෙ මහාපදෙසෙ දෙසෙස්සාමි. තං සුණොථ සාධුකං භෙසි කරොථ භාසිස්සාමිති. එවං භනෙතති ඛො තෙ භික්ඛු භගවතො පච්චස්සොසුං. භගවා එතදවොච:

කතමෙ ව භික්ඛිවෙ වන්තාරෙ මහාපදෙසා?

ඉධ භික්ඛිවෙ භික්ඛු එවං වදෙස්ස: “සමමුඛා මේතං ආවුසො භගවතො සුතං සමමුඛා පටිග්ගහිතං අයං ධම්මො අයං විනයො ඉදං සජ්චසාසන”න්ති.

තස්ස භික්ඛිවෙ භික්ඛුතො භාසිතං තෙව අභිතන්දිතබ්බං. න පටිකෙකාසි-තබ්බං, අතභිතන්දිභ්වා අපපටිකෙකාසිභ්වා තාති පදබ්‍යාඤ්ඤාති සාධුකං උග්ගහෙභ්වා සුතෙන ඔතාරෙතබ්බාති. විනයෙ සන්දස්සිතබ්බාති. තාති වෙ සුතෙන ඔතාරියමානාති විනයෙ සන්දස්සිතමානාති න වෙව සුතෙන ඔතරන්ති න විනයෙ සන්දස්සිතාති, නිට්ඨමෙත්ථ ගන්තබ්බං: අඤ්ඤා ඉදං න වෙව තස්ස භගවතො වචනං අරහතො සමමාසලුඤ්ඤාස්ස. ඉමස්ස ව භික්ඛුතො උග්ගහිතන්ති ඉති ඉදං භික්ඛිවෙ ඡ්ඤෙස්සියාථ.

ඉධ පන භික්ඛිවෙ භික්ඛු එවං වදෙස්ස: “සමමුඛා මේතං ආවුසො භගවතො සුතං සමමුඛා පටිග්ගහිතං අයං ධම්මො අයං විනයො ඉදං සජ්චසාසන”න්ති.

තස්ස භික්ඛිවෙ භික්ඛුතො භාසිතං තෙව අභිතන්දිතබ්බං න පටිකෙකාසිතබ්බං. අතභිතන්දිභ්වා අපපටිකෙකාසිභ්වා තාති පදබ්‍යාඤ්ඤාති සාධුකං උග්ගහෙභ්වා සුතෙන ඔතාරෙතබ්බාති. විනයෙ සන්දස්සිතබ්බාති. තාති වෙ සුතෙන ඔතාරියමානාති විනයෙ සන්දස්සිතමානාති සුතෙන වෙව ඔතරන්ති විනයෙ ව සන්දස්සිතාති, නිට්ඨමෙත්ථ ගන්තබ්බං: අඤ්ඤා ඉදං තස්ස භගවතො වචනං අරහතො සමමාසලුඤ්ඤාස්ස. ඉමස්ස ව භික්ඛුතො සුග්ගහිතන්ති. ඉමං භික්ඛිවෙ පස්මං මහාපදෙසං ධාරෙස්සාථ.

ඉධ පන භික්ඛිවෙ භික්ඛු එවං වදෙස්ස: “අමුකස්මිං නාම ආවාසෙ සංඝො විහරති සපේරො සපාමොකෙඛා. තස්ස මෙ සංඝස්ස සමමුඛා සුතං සමමුඛා පටිග්ගහිතං අයං ධම්මො අයං විනයො ඉදං සජ්චසාසන”න්ති.

තස්ස භික්ඛවෙ භික්ඛුනො භාසිතං තෙව අභිනන්දිතබ්බං. ත පටිකේකාසිතබ්බං. අතභිනන්දිතා අපපටිකේකාසිතා තාති පදබ්බසද්දනාති. සාධුකං උග්ගහෙවා සුතෙන ඔතාරෙතබ්බාති. විතයෙ සද්දස්සෙතබ්බාති. තාති වෙ සුතෙන ඔතාරියමානාති විතයෙ සද්දස්සියමානාති ත වෙව සුතෙන ඔතරන්ති, ත විතයෙ සද්දස්සනාති, නිට්ඨමේථ ගන්තබ්බං. අද්ධා ඉදං ත වෙව තස්ස භගවතො වචනං අරහතො සමමාසවුද්ධස්ස. තස්ස ව සම්මස්ස දුගගතිතනාති. ඉති භිදං¹ භික්ඛවෙ ඡබ්බෙස්සාථ.

ඉධ පන භික්ඛවෙ භික්ඛු ථවං වදෙය්‍ය: “අමුක්කස්මිං නාම ආවාසෙ සම්බ්‍රහ්ම විහරති සථෙරො සපාමොකේනා. තස්ස මෙ සම්මස්ස සමමුඛා සුතං සමමුඛා පටිගගතිතං අයං ධම්මො අයං විතයො ඉදං සඤ්චසාසනන්ති.”

තස්ස භික්ඛවෙ භික්ඛුනො භාසිතං තෙව අභිනන්දිතබ්බං. ත පටිකේකාසිතබ්බං. අතභිනන්දිතා අපපටිකේකාසිතා තාති පදබ්බසද්දනාති සාධුකං උග්ගහෙවා සුතෙන ඔතාරෙතබ්බාති. විතයෙ සද්දස්සෙතබ්බාති. තාති වෙ සුතෙන ඔතාරියමානාති විතයෙ සද්දස්සියමානාති සුතෙන වෙව ඔතරන්ති, විතයෙ ව සද්දස්සනාති, නිට්ඨමේථ ගන්තබ්බං. අද්ධා ඉදං තස්ස භගවතො වචනං අරහතො සමමාසවුද්ධස්ස. තස්ස ව සම්මස්ස දුගගතිතනාති. ඉදං භික්ඛවෙ දුතියං මහාපදෙසං ධාරෙය්‍යාථ.

ඉධ පන භික්ඛවෙ භික්ඛු ථවං වදෙය්‍ය: “අමුක්කස්මිං නාම ආවාසෙ සම්බ්‍රහ්ම ථෙර භික්ඛු විහරන්ති බ්‍රහ්මස්ස ආගතාගමා ධම්මධරා විතසධරා මාභිකාධරා. තෙසං මෙ ථෙරානං සමමුඛා සුතං සමමුඛා පටිගගතිතං අයං ධම්මො අයං විතයො ඉදං සඤ්චසාසන”න්ති.

තස්ස භික්ඛවෙ භික්ඛුනො භාසිතං තෙව අභිනන්දිතබ්බං. ත පටිකේකාසිතබ්බං. අතභිනන්දිතා අපපටිකේකාසිතා තාති පදබ්බසද්දනාති සාධුකං උග්ගහෙවා සුතෙන ඔතාරෙතබ්බාති. විතයෙ සද්දස්සෙතබ්බාති. තාති වෙ සුතෙන ඔතාරියමානාති විතයෙ සද්දස්සියමානාති ත වෙව සුතෙන ඔතරන්ති, ත විතයෙ සද්දස්සනාති, නිට්ඨමේථ ගන්තබ්බං. අද්ධා ඉදං ත වෙව තස්ස භගවතො වචනං අරහතො සමමාසවුද්ධස්ස. තෙසඤ්ච ථෙරානං දුගගතිතන්ති. ඉති භිදං භික්ඛවෙ ඡබ්බෙස්සාථ.

ඉධ පන භික්ඛවෙ භික්ඛු එවං වදෙය්‍ය: “අමුකස්මිං නාම ආවාසෙ සම්බුද්ධා පේරං භික්ඛු විහරන්ති ඛත්තස්සුතො ආගතාගමො ධම්මධරො විනයධරො මාතිකාධරො තෙසං. මෙ පේරංතං සම්මුඛා සුතං සම්මුඛා පටිග්ගහීතං අයං ධම්මො අයං විනයො ඉදං සඤ්චාසන”න්ති.

තස්ස භික්ඛවෙ භික්ඛුතො භාසිහං තෙව අභිනන්දිතබ්බං. න පටිකේකාසි-තබ්බං. අනභිනන්දිතො අප්පටිකේකාසිතො තාති පදබ්‍යාඤ්ඤාති සාධුකං උග්ගහෙතො සුතො ඔතාරොතබ්බාති. විනයෙ සන්දස්සිතබ්බාති. තාති වෙ සුතො ඔතාරියමානාති විනයෙ සන්දස්සිතමානාති සුතො වෙව ඔතරන්ති, විනයෙ ව සන්දස්සිතන්ති, නිට්ඨමේන්ති ගන්තබ්බං: ‘අඤ්ඤා ඉදං තස්ස භගවතො වචනං අරහතො සම්මාසම්මුද්ධස්ස. තෙසංඤ්ච පේරංතං සුග්ගහීත’න්ති. ඉදං භික්ඛවෙ තතියං මහාපදෙසං ධාරෙය්‍යාථ.

ඉධ පන භික්ඛවෙ භික්ඛු එවං වදෙය්‍ය: “අමුකස්මිං නාම ආවාසෙ එකො පේරො භික්ඛු විහරන්ති ඛත්තස්සුතො ආගතාගමො ධම්මධරො විනයධරො මාතිකාධරො. තස්ස මෙ පේරස්ස සම්මුඛා සුතං සම්මුඛා පටිග්ගහීතං අයං ධම්මො අයං විනයො ඉදං සඤ්චාසන”න්ති.

තස්ස භික්ඛවෙ භික්ඛුතො භාසිතං තෙව අභිනන්දිතබ්බං. න පටිකේකාසිතබ්බං. අනභිනන්දිතො අප්පටිකේකාසිතො තාති පදබ්‍යාඤ්ඤාති සාධුකං උග්ගහෙතො සුතො ඔතාරොතබ්බාති. විනයෙ සන්දස්සි-තබ්බාති. තාති වෙ සුතො ඔතාරියමානාති විනයෙ සන්දස්සිතමානාති ත වෙව සුතො ඔතරන්ති, න විනයෙ සන්දස්සිතන්ති, නිට්ඨමේන්ති ගන්තබ්බං: ‘අඤ්ඤා ඉදං ත වෙව තස්ස භගවතො වචනං අරහතො සම්මාසම්මුද්ධස්ස. තස්ස ව පේරස්ස දුග්ගහීත’න්ති. ඉති හිදං භික්ඛවෙ ඡබ්‍යේසය්‍යාථ.

ඉධ පන භික්ඛවෙ භික්ඛු එවං වදෙය්‍ය: “අමුකස්මිං නාම ආවාසෙ එකො පේරො භික්ඛු විහරන්ති ඛත්තස්සුතො ආගතාගමො ධම්මධරො විනයධරො මාතිකාධරො. තස්ස මෙ පේරස්ස සම්මුඛා සුතං සම්මුඛා පටිග්ගහීතං අයං ධම්මො අයං විනයො ඉදං සඤ්චාසන”න්ති.

තස්ස භික්ඛවෙ භික්ඛුතො භාසිතං තෙව අභිනන්දිතබ්බං. න පටිකේකාසිතබ්බං. අනභිනන්දිතො අප්පටිකේකාසිතො තාති පදබ්‍යාඤ්ඤාති සාධුකං උග්ගහෙතො සුතො ඔතාරොතබ්බාති. විනයෙ සන්දස්සිතබ්බාති. තාති වෙ සුතො ඔතාරියමානාති විනයෙ සන්දස්සිතමානාති සුතො වෙව ඔතරන්ති, විනයෙ ව සන්දස්සිතන්ති, නිට්ඨමේන්ති ගන්තබ්බං: ‘අඤ්ඤා ඉදං තස්ස භගවතො වචනං අරහතො සම්මාසම්මුද්ධස්ස, තස්ස ව පේරස්ස සුග්ගහීත’න්ති. ඉදං භික්ඛවෙ චතුර්ථං මහාපදෙසං ධාරෙය්‍යාථ.

ඉමං ඛො භික්ඛවෙ චතතාරො මහාපදෙසාති.

සංකේතවර්ණනා වර්ණනා *

* තැනපදයන් :- වෙනත් විභවනිකාධර්මතො
ආකාශන උපවාස පද්ධතිය.
ආකාශන රාහුල ජනෙල්
නිබ්බානං මහාපදෙසසාති.

4. බ්‍රාහ්මණවග්ගො

4. 4. 4. 1.

[යොධාජීවසුතං]

[සාවකීතිදුතං]

31. වතුහි භික්ඛවෙ අඛෙහි සමන්තාගතො යොධාජීවො රාජාරහො හොති රාජහොග්ගො රඤ්ඤ අභ්‍යන්තෙව සංඛං ගච්ඡති. කතමෙහි වතුහි?

ඉධ භික්ඛවෙ යොධාජීවො ණකකුසලො ව හොති, දුරෙ පාතී ව, අකඛණ්චෙධි ව, මහතො ව කායස්ස පදලෙනා. ඉමෙහි ඛො භික්ඛවෙ වතුහි අඛෙහි සමන්තාගතො යොධාජීවො රාජාරහො හොති රාජහොග්ගො රඤ්ඤ අභ්‍යන්තෙව සංඛං ගච්ඡති.

එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ වතුහි ධම්මෙහි සමන්තාගතො භික්ඛු අනුතෙය්‍යො හොති පාහුණ්ණෙය්‍යො, දකඛ්ණෙය්‍යො, අක්ඛලිකරණීයො, අනුතරං පුඤ්ඤකෙතනං ලොකස්ස. කතමෙහි වතුහි: ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු ණකකුසලො ව හොති, දුරෙ පාතී ව, අකඛණ්චෙධිව, මහතො ව කායස්ස පදලෙනා.

කථංඤ භික්ඛවෙ භික්ඛු ණකකුසලො හොති? ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු ජීලවො හොති -පෙ- සමාදාය සිකති සිකතිපදෙසු. එව ඛො භික්ඛවෙ භික්ඛු ණකකුසලො හොති.

කථංඤ භික්ඛවෙ භික්ඛු දුරෙ පාතී හොති? ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු යං කිංඤ්ඤ රූපං අනිත්‍යතාගතපච්චුප්පන්නං අර්ඝ්ඤතං වා ඛේද්ධා වා ඔදාරිකං වා සුමුඛං වා හීනං වා පණීතං වා යං දුරෙ සන්තිකෙ වා, සංඛං රූපං තෙතං මම, තෙසොගමස්මි, ත මෙ සො අත්තාති, එවමෙතං යථාභූතං සම්මප්පඤ්ඤාය පස්සති යා කා පි වෙදතා -පෙ- යා කා පි සඤ්ඤා -පෙ- යෙ කෙ පි සංඛාරා -පෙ- යං කිංඤ්ඤ විඤ්ඤාණං අනිත්‍යතාගත-පච්චුප්පන්නං අර්ඝ්ඤතං වා ඛේද්ධා වා ඔදාරිකං වා සුමුඛං වා හීනං වා පණීතං වා යං දුරෙ සන්තිකෙ වා, සංඛං විඤ්ඤාණං තෙතං මම, තෙසොගමස්මි, ත මෙ සො අත්තාති. එවමෙතං යථාභූතං සම්මප්පඤ්ඤාය පස්සති. එව ඛො භික්ඛවෙ භික්ඛු දුරෙ පාතී හොති.

කථංඤ භික්ඛවෙ භික්ඛු අකඛණ්චෙධි හොති? ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු ඉදං දුකඛන්ති යථාභූතං පජානාති, අයං දුකඛස්මිදයොති යථාභූතං පජානාති, අයං දුකඛතිරොධොති යථාභූතං පජානාති, අයං දුකඛතිරොධගාමිති පටිපදාති යථාභූතං පජානාති. එව ඛො භික්ඛවෙ භික්ඛු අකඛණ්චෙධි හොති.

කථංඤා භික්ඛවෙ භික්ඛු මහතො ව කායස්ස පදලෙතා නොති? ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු මහතනං අභිජ්ජාකකිං පදලෙති. එවං ඛො භික්ඛවෙ භික්ඛු මහතො කායස්ස පදලෙතා නොති.

ඉමෙහි ඛො භික්ඛවෙ වතුහි ධම්මෙහි සමන්තාගතො භික්ඛු ආනුතෙය්‍යො හොති -පෙ- අනුත්තරං පුඤ්ඤකෙඛිතනං ලොකස්සාති

4. 4. 4. 2.

[පාටිභොගසුත්තං]

32. වතුන්තං භික්ඛවෙ ධම්මානං තත්ථි කො ටි පාටිභොගො සමණො වා බ්‍රාහ්මණො වා දෙවො වා මාරො වා බ්‍රහ්මා වා කො ටි වා ලොකස්මිං. කතමෙසං වතුන්තං?

ජරාධම්මං මා ජරිති තත්ථි කො ටි පාටිභොගො සමණො වා බ්‍රාහ්මණො වා දෙවො වා මාරො වා බ්‍රහ්මා වා කො ටි වා ලොකස්මිං.

ව්‍යාධිධම්මං මා ව්‍යාධිසිති තත්ථි කො ටි පාටිභොගො සමණො වා බ්‍රාහ්මණො වා දෙවො වා මාරො වා බ්‍රහ්මා වා කො ටි වා ලොකස්මිං.

මරණධම්මං මා මිසිති තත්ථි කො ටි පාටිභොගො සමණො වා බ්‍රාහ්මණො වා දෙවො වා මාරො වා බ්‍රහ්මා වා කො ටි වා ලොකස්මිං.

යාති ඛො පත තාති පාපකාති කම්මාති සංකිලෙසිකාති පොතො-භවිකාති සදරුති දුකඛිප්පාකාති ආයති. ජාතිජරාමරණිකාති. තෙසං විපාකො මා තිබ්බන්තීති තත්ථි කො ටි පාටිභොගො සමණො වා බ්‍රාහ්මණො වා දෙවො වා මාරො වා බ්‍රහ්මා වා කො ටි වා ලොකස්මිං.

ඉමෙසං ඛො භික්ඛවෙ වතුන්තං ධම්මානං තත්ථි කො ටි පාටිභොගො සමණො වා බ්‍රාහ්මණො වා දෙවො වා මාරො වා බ්‍රහ්මා වා කො ටි වා ලොකස්මිනි.

4. 4. 4. 3

[වස්සකාරසුත්තං]

33. එකං සමයං භගවා ගුජගුහ විහරති වෙළුවනෙ කලඤ්ඤාතිවාසෙ. අථ ඛො වස්සකාගො බ්‍රාහ්මණො මගධමහාමත්තො යෙන භගවා නෙත්‍රප-සංකම්. උපසංකම්ඤා භගවතා සද්ධිං සම්මොද්ධිං සම්මොද්ධියං කථාසාරණියං විතීසාරොවා එකමන්තං තිසිද්ධි. එකමන්තං තිසිත්තො ඛො වස්සකාරො බ්‍රාහ්මණො මගධමහාමත්තො භගවන්තං එතදවොච:

අහං හි හො ගොතම එවංවාදි එවංදිට්ඨි: “යො කො ටි දිට්ඨිං භාසති ‘එවං මෙ දිට්ඨන්ති’ තත්ථි තතො දෙසො, යො කො ටි සුතං භාසති ‘එවං මෙ සුතන්ති’ තත්ථි තතො දෙසො, යො කො ටි මුතං භාසති ‘එවං මෙ මුතන්ති’ තත්ථි තතො දෙසො, යො කො ටි විඤ්ඤාතං භාසති ‘එවං මෙ විඤ්ඤාතන්ති’ තත්ථි තතො දෙසොති”

තාහං බ්‍රාහ්මණ සබ්බං දිට්ඨං භාසිතබ්බන්ති වදාමි. න පතාහං බ්‍රාහ්මණ සබ්බං දිට්ඨං න භාසිතබ්බන්ති වදාමි. තාහං බ්‍රාහ්මණ සබ්බං සුතං භාසිතබ්බන්ති වදාමි. න පතාහං බ්‍රාහ්මණ සබ්බං සුතං න භාසිතබ්බන්ති වදාමි. තාහං බ්‍රාහ්මණ සබ්බං මුතං භාසිතබ්බන්ති වදාමි. න පතාහං බ්‍රාහ්මණ සබ්බං මුතං න භාසිතබ්බන්ති වදාමි. තාහං බ්‍රාහ්මණ සබ්බං විඤ්ඤාතං භාසිතබ්බන්ති වදාමි. න පතාහං බ්‍රාහ්මණ සබ්බං විඤ්ඤාතං න භාසිතබ්බන්ති වදාමි.

යං හි බ්‍රාහ්මණ දිට්ඨං භාසතො අකුසලා ධම්මා අභිවක්ඛන්ති, කුසලා ධම්මා පරිහායන්ති, එවරුපං දිට්ඨං න භාසිතබ්බන්ති වදාමි. යං ච බ්‍රාහ්මණ බ්‍රාහ්මණ දිට්ඨං භාසතො අකුසලා ධම්මා පරිහායන්ති, කුසලා ධම්මා අභිවක්ඛන්ති, එවරුපං දිට්ඨං භාසිතබ්බන්ති වදාමි.

යං හි බ්‍රාහ්මණ සුතං භාසතො අකුසලා ධම්මා අභිවක්ඛන්ති, කුසලා ධම්මා පරිහායන්ති, එවරුපං සුතං න භාසිතබ්බන්ති වදාමි. යං ච බ්‍රාහ්මණ බ්‍රාහ්මණ සුතං භාසතො අකුසලා ධම්මා පරිහායන්ති, කුසලා ධම්මා අභිවක්ඛන්ති, එවරුපං සුතං භාසිතබ්බන්ති වදාමි.

යං හි බ්‍රාහ්මණ මුතං භාසතො අකුසලා ධම්මා අභිවක්ඛන්ති, කුසලා ධම්මා පරිහායන්ති, එවරුපං මුතං න භාසිතබ්බන්ති වදාමි. යං ච බ්‍රාහ්මණ බ්‍රාහ්මණ මුතං භාසතො අකුසලා ධම්මා පරිහායන්ති, කුසලා ධම්මා අභිවක්ඛන්ති, එවරුපං මුතං භාසිතබ්බන්ති වදාමි.

යං හි බ්‍රාහ්මණ විඤ්ඤාතං භාසතො අකුසලා ධම්මා අභිවක්ඛන්ති, කුසලා ධම්මා පරිහායන්ති, එවරුපං විඤ්ඤාතං න භාසිතබ්බන්ති වදාමි. යං ච බ්‍රාහ්මණ බ්‍රාහ්මණ විඤ්ඤාතං භාසතො අකුසලා ධම්මා පරිහායන්ති, කුසලා ධම්මා අභිවක්ඛන්ති, එවරුපං විඤ්ඤාතං භාසිතබ්බන්ති වදාමි.

අථ බො වස්සකාරො බ්‍රාහ්මණො මහධම්මාමිත්තො භගවතො භාසිතං අභිනිද්ධිනා උට්ඨායාසනා පනකාමිති.

4. 4. 4. 4.

[ජාණ්ණසොහිසුතං]

[සාවන්තිදුතං]

34. අථ බො ජාණ්ණසොහි බ්‍රාහ්මණො යෙන භගවා තෙනුපසඛකම්. උප-සඛකම්භා භගවතා සද්ධිං සමොද්ධිං සමොදනිතං කථං සාරාණිදං විනිසාරෙතා එකමන්තං නිසීදි. එකමන්තං නිසින්නො බො ජාණ්ණසොහි බ්‍රාහ්මණො භගවන්තං එතදවොච:

අහං හි භො භොතම එවංවාදී එවංදිට්ඨි: “තඤ්ඤා සො මරණධම්මො සමානො න භායති. න සන්තාසං අපඤ්ඤාති මරණස්සා”ති.

අඤ්ඤා බ්‍රාහ්මණ මරණධම්මො සමානො භායති, සන්තාසං අපඤ්ඤාති මරණස්සා. අඤ්ඤා පත බ්‍රාහ්මණ මරණධම්මො සමානො න භායති, න සන්තාසං අපඤ්ඤාති මරණස්සා.

කතමො ව බ්‍රාහ්මණ මරණධම්මො සමානො භායති, සන්තාසං ආපජ්ජති මරණස්ස?

ඉධ බ්‍රාහ්මණ එකච්චො කාමෙසු අවිතරුගො හොති අවිගතජ්ඣෙ අවිගත-
පෙමො අවිගතපිපාසො අවිගතපරිත්‍රාහො අවිගතතණ්හො, තමෙනඤ්ඤතරෙ
භාලොහා රෙගාතඬෙකා ජුසති. තස්සඤ්ඤතරෙන භාලොහන රෙගාතඬෙකන
ථුට්ඨස්ස එවං හොති: පියා වත මං කාමා ජහිය්සන්ති, පියෙ වාහං කාමෙ
ජහිය්සාමිති. සො සොචති කිලමති පරිදෙවති උරතනාලිං කඤ්ඤති. සමමොහං
ආපජ්ජති. අයං බො බ්‍රාහ්මණ මරණධම්මො සමානො භායති, සන්තාසං
ආපජ්ජති මරණස්ස

පුත ව පරං බ්‍රාහ්මණ ඉධෙකච්චො කායෙ අවිතරුගො හොති අවිගතජ්ඣෙ
අවිගතපෙමො අවිගතපිපාසො අවිගතපරිත්‍රාහො අවිගතතණ්හො,
තමෙනඤ්ඤතරෙ භාලොහා රෙගාතඬෙකා ජුසති. තස්සඤ්ඤතරෙන භාලොහන
රෙගාතඬෙකන ථුට්ඨස්ස එවං හොති: පියො වත මං කායො ජහිය්සති, පියං
වාහං කායං ජහිය්සාමිති. සො සොචති කිලමති පරිදෙවති උරතනාලිං
කඤ්ඤති සමමොහං ආපජ්ජති. අයමපි බො බ්‍රාහ්මණ මරණධම්මො සමානො
භායති, සන්තාසං ආපජ්ජති මරණස්ස.

පුත ව පරං බ්‍රාහ්මණ ඉධෙකච්චො අකතකල්‍යාණො හොති අකතකුසල්‍යො
අකතභීරුත්තාණො, කතපාපො කතලුඤ්ඤා කතකිබ්බිසො, තමෙනඤ්ඤතරෙ
භාලොහා රෙගාතඬෙකා ජුසති. තස්සඤ්ඤතරෙන භාලොහන රෙගාතඬෙකන
ථුට්ඨස්ස එවං හොති: අකතං වත මෙ කල්‍යාණං, අකතං කුසල්‍යං,
අකතං භීරුත්තාණං, කතං පාපං, කතං ලුඤ්ඤං, කතං කිබ්බිසං. යංවතා හො
අකතකල්‍යාණතං අකතකුසල්‍යතං අකතභීරුත්තාණතං කතපාපතං
කතලුඤ්ඤතං කතකිබ්බිසාතං ගති, තං ගතිං පෙච්චෙ ගච්ජාමිති. සො සොචති
කිලමති පරිදෙවති උරතනාලිං කඤ්ඤති සමමොහං ආපජ්ජති. අයමපි බො
බ්‍රාහ්මණ මරණධම්මො සමානො භායති, සන්තාසං ආපජ්ජති මරණස්ස.

පුත ව පරං බ්‍රාහ්මණ ඉධෙකච්චො කඬ්ඨි හොති චෙට්ඨිච්ඡි අතිට්ඨංගතො
සඬ්ඨිමම. තමෙනඤ්ඤතරෙ භාලොහා රෙගාතඬෙකා ජුසති. තස්සඤ්ඤ-
තරෙන භාලොහන රෙගාතඬෙකන ථුට්ඨස්ස එවං හොති: කඬ්ඨි වතමති
චෙට්ඨිච්ඡි අතිට්ඨංගතො සඬ්ඨිමමො, සො සොචති කිලමති පරිදෙවති
උරතනාලිං කඤ්ඤති සමමොහං ආපජ්ජති. අයමපි බො බ්‍රාහ්මණ මරණධම්මො
සමානො භායති, සන්තාසං ආපජ්ජති මරණස්ස.

ඉමෙ බො බ්‍රාහ්මණ, වත්තාරො මරණධම්මො සමානා භායන්ති සන්තාසං
ආපජ්ජන්ති මරණස්ස,

කතමො ච බ්‍රාහ්මණ මරණධමෙමා සමානො න භායති, න සත්තාසං ආපජ්ජති මරණස්ස?

ඉධ බ්‍රාහ්මණ එකච්චො කාමෙසු චීතරුගො හොති චිගතච්ඡන්දො චිගත-
පෙමො චිගතපිපාසො චිගතපරිද්‍රාහො චිගතතණ්හො. තමෙතඤ්ඤතරෙ
භාලොහා රෙගාතඬෙකා උසති. තස්සඤ්ඤතරෙත භාලොහන රෙගාතඬෙකත
උච්ඡස්ස න එවං හොති: පියා වත මං කාමා ජහිස්සන්ති, පියෙ වාහං කාමෙ
ජහිස්සාමිති. සො න සොචති න කිලමති න පරිදෙවති න උරත්තාලිං කන්දති
න සමමොහං ආපජ්ජති. අයං ඛො බ්‍රාහ්මණ මරණධමෙමා සමානො න
භායති න සත්තාසං ආපජ්ජති මරණස්ස.

පුත ච පරං බ්‍රාහ්මණ ඉධෙකච්චො කායෙචිතාරුගො හොති චිගතච්ඡන්දො
චිගතපෙමො චිගතපිපාසො චිගතපරිද්‍රාහො චිගතතණ්හො. තමෙතඤ්ඤතරෙ
භාලොහා රෙගාතඬෙකා උසති. තස්සඤ්ඤතරෙත භාලොහන රෙගාතඬෙකත
උච්ඡස්ස න එවං හොති: පියො වත මං කායො ජහිස්සති, පියං වාහං
කායං ජහිස්සාමිති. සො න සොචති න කිලමති න පරිදෙවති න උරත්තාලිං
කන්දති න සමමොහං ආපජ්ජති. අයමි ඛො බ්‍රාහ්මණ මරණධමෙමා
සමානො න භායති, න සත්තාසං ආපජ්ජති මරණස්ස.

පුත ච පරං බ්‍රාහ්මණ ඉධෙකච්චො අකතපාපො හොති අකතප්‍රදෝ,
අකතකිබ්බිසො. කතකල්‍යාණො හොති කතකුසලො කතභීරුත්තාණො.
තමෙතඤ්ඤතරෙ භාලොහා රෙගාතඬෙකා උසති. තස්සඤ්ඤතරෙත භාලොහන
රෙගාතඬෙකත උච්ඡස්ස එවං හොති: අකතං වත මෙ පාපං, අකතං ප්‍රදෝ,
අකතං කිබ්බිසං, කතං කල්‍යාණං, කතං කුසලං, කතං භීරුත්තාණං. යාවතා
හො අකතපාපානං අකතප්‍රදෝහං අකතකිබ්බිසානං කතකල්‍යාණානං කත
කුසලානං කතභීරුත්තාණානං ගති තං ගතී පෙච්ච ගච්ජාමිති. සො න
සොචති න කිලමති න පරිදෙවති න උරත්තාලිං කන්දති න සමමොහං
ආපජ්ජති. අයමි ඛො බ්‍රාහ්මණ මරණධමෙමා සමානො න භායති න
සත්තාසං ආපජ්ජති මරණස්ස.

පුත ච පරං බ්‍රාහ්මණ ඉධෙකච්චො අකසිං හොති අවෙච්ඡිච්ඡි නිට්ඨං
ගතො සඤ්ඤාමෙව. තමෙතඤ්ඤතරෙ භාලොහා රෙගාතඬෙකා උසති.
තස්සඤ්ඤතරෙත භාලොහන රෙගාතඬෙකත උච්ඡස්ස එවං හොති: අකසිං
වතච්චි අවෙච්ඡිච්ඡි නිට්ඨංගතො සඤ්ඤාමෙවති. සො න සොචති න කිලමති
න පරිදෙවති න උරත්තාලිං කන්දති න සමමොහං ආපජ්ජති. අයමි ඛො
බ්‍රාහ්මණ මරණධමෙමා සමානො න භායති, න සත්තාසං ආපජ්ජති මරණස්ස.

ඉමෙ බො බ්‍රාහ්මණ වතතාඤ මරණධම්මා සමානා න භාගන්ති, න සන්නාසං ආපජ්ජන්ති මරණස්සාති.

අභිකකන්නං හො ගොතම -පෙ- උපාසකං මං භවං හොතමො ධාරෙතු අජ්ජතග්ගෙ පාණ්ණපෙතං සරණං ගතන්ති.

4. 4. 4. 5

[වතුකොටිකසුඤ්ඤතා සුතනං]

35. එකං සමයං භගවා ගුප්තකෙ විහරති ගිජ්ඣකුටෙ. පබ්බතෙ. තෙන බො පත සමයෙන සම්මන්ත්‍රො අභිඤ්ඤතා අභිඤ්ඤතා පරිබ්බාජකා සප්පිනිකා නිරෙ පරිබ්බාජකාරුමෙ පටිවසන්ති. සෙය්‍යපිදං: අනන්‍යාණෙ වරඛණ් සකුලද්ධි ව පරිබ්බාජකො අඤ්ඤ ව අභිඤ්ඤතා අභිඤ්ඤතා පරිබ්බාජකා. අථ බො භගවා සායනසමයං පතිසල්ලාතා වුට්ඨිතො යෙන සප්පිනිකානිරෙ පරිබ්බාජකාරුමො තෙනුපසඞ්කමි.

තෙන බො පත සමයෙන තෙසං අඤ්ඤතිථිශාතං පරිබ්බාජකාතං සන්තිසිත්තාතං සන්තිපතිතාතං අයමන්තරු කථා උදපාදි: ඉතිපි බ්‍රාහ්මණ-සම්මාති, ඉතිපි බ්‍රාහ්මණසම්මාතිති.

අථ බො භගවා යෙන තෙ පරිබ්බාජකා තෙනුපසඞ්කමි. උපසඞ්කමිති, පඤ්ඤතෙන ආසතෙ නිසිදි. නිසජ්ජ බො භගවා තෙ පරිබ්බාජකෙ එතදමොච: කාය නුථ පරිබ්බාජකා එතරගි කථාය සන්තිසිත්තා, කා ච පත වො අන්තරු කථා විපසකතාති.

ඉධ හො හොතම අමාකං සන්තිසිත්තාතං සන්තිපතිතාතං අයමන්තරු කථා උදපාදි: ඉතිපි බ්‍රාහ්මණසම්මාති, ඉතිපි බ්‍රාහ්මණසම්මාතිති.

වතතරිමාති පරිබ්බාජකා බ්‍රාහ්මණසම්මාති මයා සං අභිඤ්ඤ සච්ඡිකම්මා, පච්චේදිකාති. කතමාති වතතාරි ?

ඉධ පරිබ්බාජකා බ්‍රාහ්මණො එවමාහ: සබ්බෙ පාණා අවජ්ඣාති. ඉති වදං බ්‍රාහ්මණො සම්මං ආහ, තො මුසා. සො තෙන න සමණොති මඤ්ඤති. න බ්‍රාහ්මණොති මඤ්ඤති න සෙය්‍යාහමසමිති මඤ්ඤති. න සද්දිසොහමසමිති මඤ්ඤති. න භිකුංභමසමිති මඤ්ඤති. අපි ව යදෙව තථ සම්මං, තදභිඤ්ඤාය පාණාතං යෙව අනුඥායාය අනුකම්පාය පටිපනොතා හොති.

පුත ව පරං පරිබ්බාජකා බ්‍රාහ්මණො එවමාහ: සබ්බෙ කාමා අනිච්චා දුක්ඛා විපරිණාමධම්මාති. ඉති වදං බ්‍රාහ්මණො සම්මං ආහ, තො මුසා. සො තෙන න සමණොති මඤ්ඤති, න බ්‍රාහ්මණොති මඤ්ඤති. න සෙය්‍යා-හමසමිති, මඤ්ඤති. න සද්දිසොහමසමිති මඤ්ඤති. න භිකුංභමසමිති මඤ්ඤති. අපි ව යදෙව තථ සම්මං, තදභිඤ්ඤාය කාමාතං යෙව නිබ්බිදාය විරුගාය නිරොධාය පටිපනොතා හොති.

පුත ව පරං පරිබ්බාජකා බ්‍රාහ්මණො ඵවමොය: සබ්බෙ භවා අනිච්චා දුක්ඛා විපරිණාමධම්මාති. ඉති වදං බ්‍රාහ්මණො සච්චං ආහ, තො මුසා. සො තෙන ත සමණො'ති මඤ්ඤති. ත බ්‍රාහ්මණො'ති මඤ්ඤති. ත සෙය්‍යොහමසමීති මඤ්ඤති. ත සද්දිසොහමසමීති මඤ්ඤති. ත හිතොහමසමීති මඤ්ඤති. අපි ව යදෙව තත්ථ සච්චං, තදභිඤ්ඤාය භවානං යෙව නිබ්බිදාය විරුහාය නිරෝධාය පටිපනො හොති.

පුත ව පරං පරිබ්බාජකා බ්‍රාහ්මණො ඵවමොය: නාහං ඤාතං, කසාපි ඤාතං තසාමි, ත ව මම ඤාතං, කත්ථි කිඤ්ඤතතාපිති. ඉති වදං බ්‍රාහ්මණො සච්චං ආහ, තො මුසා. සො තෙන ත සමණො'ති මඤ්ඤති. ත බ්‍රාහ්මණො'ති මඤ්ඤති. ත සෙය්‍යොහමසමීති මඤ්ඤති. ත සද්දිසොහමසමීති මඤ්ඤති. ත හිතොහමසමීති මඤ්ඤති. අපි ව යදෙව තත්ථ සච්චං, තදභිඤ්ඤාය ආකිඤ්ඤාය යෙව පටිපදං පටිපනො හොති.

ඉමානි බො පරිබ්බාජකා වතනාරි බ්‍රාහ්මණසච්චානි මයා සයං අභිඤ්ඤා සච්ඡිකත්වා පච්චේදිතානීති.

4. 4. 4. 6

[බහුසුභසුභානං]

[ආවජ්ඣිතං]

36. අථ බො අඤ්ඤතරො භික්ඛු යෙන භගවා තෙනුපසංඝාමි. උපසංඝාමිනා භගවන්තං අභිවාදෙවා ඵකමන්තං නිසීදි. ඵකමන්තං නිසීන්තො බො සො භික්ඛු භගවන්තං ඵතදවොච:

කෙන හු බො භන්තෙ ලොකො නිඤ්ඤති, කෙන ලොකො පරිකිස්සති, කස්ස ව උපපන්නස්ස වසං ගච්ඡති?

සාධු සාධු භික්ඛු, හගුකො තෙ භික්ඛු උම්මග්ගො, හගුකං පටිභානං, කල්‍යාණී පරිපුච්ඡා. ඵං භි තං භික්ඛු පරිපුච්ඡසි: කෙන හු බො භන්තෙ ලොකො නිඤ්ඤති, කෙන ලොකො පරිකිස්සති, කස්ස ව උපපන්නස්ස වසං ගච්ඡති. ඵං භන්තෙ.

විතෙතන බො භික්ඛු ලොකො නිඤ්ඤති, විතෙතන පරිකිස්සති, විතෙතන උපපන්නස්ස වසං ගච්ඡති.

සාධු භන්තෙති බො සො භික්ඛු භගවතො භාසිතං අභිනන්දිතං අනුමො-දිතං භගවන්තං උත්තරිං පස්සං ආපුච්ඡ: බහුසුභතො ධම්මධරො, බහුසුභතො ධම්මධරොති පුච්චති. කිත්තාචතා හු බො භන්තෙ බහුසුභතො ධම්මධරො හොතීති. ?

සාධු සාධු භික්ඛු, හගුකො තෙ භික්ඛු උම්මග්ගො, හගුකං පටිභානං, කල්‍යාණී පරිපුච්ඡා. ඵං භි තං භික්ඛු පුච්ඡසි: බහුසුභතො ධම්මධරො, බහුසුභතො ධම්මධරොති භන්තෙ පුච්චති, කිත්තාචතා හු බො භන්තෙ බහුසුභතො ධම්මධරො හොතීති. ඵං භන්තෙ.

බහු බෝ භික්ඛු මයා ධම්මා දෙසිතා: සුත්තං ගෙය්‍යං වෙය්‍යාකරණං ගාථා උද්‍යතං ඉතිවුත්තකං ජාතකං අබ්‍රහ්මධම්මං වෙදලං. වතුපදය වෙපි භික්ඛු ගාථාය අත්ථෙසුද්දය ධම්මෙසුද්දය ධම්මානුධම්මපටපනො හොති, බහුසුත්තො ධම්මධරොති අලං වච්ඡායාති.

සාධු හතොති බෝ සො භික්ඛු හගවතො භාසිතං අභිතඤ්ඤා අනු-මොදිතා හගවත්තං උත්තරිං පඤ්ඤං ආපුච්ඡ: සුතවා නිබ්බෙධිකපඤ්ඤා, සුතවා නිබ්බෙධිකපඤ්ඤාති හතො වුවවති. කිත්තාවතා හු බෝ හතො සුතවා නිබ්බෙධිකපඤ්ඤා හොතිති?

සාධු සාධු භික්ඛු, හදුකො බෝ තෙ භික්ඛු උම්මග්ගො, හදුකං පටිභාණං, කල්‍යාණී පරිපුච්ඡා. එවං හි ත්වං භික්ඛු පුච්ඡසි: සුතවා නිබ්බෙධිකපඤ්ඤා, සුතවා නිබ්බෙධිකපඤ්ඤාති හතො වුවවති. කිත්තාවතා හු බෝ හතො සුතවා නිබ්බෙධිකපඤ්ඤා හොතිති? එවං හතො.

ඉධ භික්ඛු භික්ඛුතො ඉදං දුක්ඛන්ති සුතං හොති, පඤ්ඤාය වස්ස අත්ථං අතිවිජ්ඣා පසස්සති. අයං දුක්ඛසමුදයො'ති සුතං හොති, පඤ්ඤාය වස්ස අත්ථං අතිවිජ්ඣා පසස්සති. අයං දුක්ඛනිරොධො'ති සුතං හොති, පඤ්ඤාය වස්ස අත්ථං අතිවිජ්ඣා පසස්සති. අයං දුක්ඛනිරොධගාමිනී පටිපදා'ති සුතං හොති, පඤ්ඤාය වස්ස අත්ථං අතිවිජ්ඣා පසස්සති. එවං බෝ භික්ඛු සුතවා නිබ්බෙධිකපඤ්ඤා හොතිති.

සාධු හතොති බෝ සො භික්ඛු හගවතො භාසිතං අභිතඤ්ඤා අනු-මොදිතා හගවත්තං උත්තරිං පඤ්ඤං ආපුච්ඡ: පණ්ඩිතො මහාපඤ්ඤා, පණ්ඩිතො මහාපඤ්ඤාති හතො වුවවති. කිත්තාවතා හු බෝ හතො පණ්ඩිතො මහාපඤ්ඤා හොතිති?

සාධු සාධු භික්ඛු හදුකො බෝ තෙ භික්ඛු උම්මග්ගො, හදුකං පටි-භාණං, කල්‍යාණී පරිපුච්ඡා. එවං හි ත්වං භික්ඛු පුච්ඡසි: පණ්ඩිතො මහාපඤ්ඤා, පණ්ඩිතො මහාපඤ්ඤාති හතො වුවවති, කිත්තාවතා හු බෝ හතො පණ්ඩිතො මහාපඤ්ඤා හොතිති? එවං හතො.

ඉධ භික්ඛු පණ්ඩිතො මහාපඤ්ඤා නෙවත්තව්‍යාබාධාය වෙතෙති, න පරව්‍යාබාධාය වෙතෙති, න උභයව්‍යාබාධාය වෙතෙති. අත්තතිතං පරතිතං උභයතිතං සබ්බලොකතිතමෙව විත්තයමනො විත්තෙති. එවං බෝ භික්ඛු පණ්ඩිතො මහාපඤ්ඤා හොතිති.

4. 4. 4. 7

[දුතියවස්සකාරසුත්තං]

37. එකං සමයං හගවා රාජගහෙ විහරති වෙථවතෙ කලඤ්ඤාතිවාසෙ. අථ බෝ වස්සකාගේ බ්‍රාහ්මණො මගධමහාමිත්තො යෙන හගවා තෙනුප-සඬිකම්. උපසඬිකම්ඤා හගවතා සද්ධිං සමොද්දි. සමොද්දතීයං කථං සාරාණීයං විනිසාරෙතා එකමන්තං තිසිදි. එකමන්තං තිසිත්තො බෝ වස්සකාරො බ්‍රාහ්මණො මගධමහාමිත්තො හගවත්තං එතදවොච:

ජාතෙය්‍ය භු ඛො හො ගොතම අසප්පරිසො අසප්පරිසං ‘අසප්පරිසො අයං භවන්ති’?

අට්ඨානං ඛො එතං බ්‍රාහ්මණ අනවකාසො යං අසප්පරිසො අසප්පරිසං ජාතෙය්‍ය ‘අසප්පරිසො අයං භවන්ති’

ජාතෙය්‍ය පන හො ගොතම අසප්පරිසො සප්පරිසං ‘සප්පරිසො අයං භවන්ති’?

එතම්පි ඛො බ්‍රාහ්මණ අට්ඨානං අනවකාසො යං අසප්පරිසො සප්පරිසං ජාතෙය්‍ය ‘සප්පරිසො අයං භවන්ති’

ජාතෙය්‍ය, පන හො ගොතම සප්පරිසො සප්පරිසං ‘සප්පරිසො අයං භවන්ති’?

ඌතං ඛො එතං බ්‍රාහ්මණ විජ්ජති, යං සප්පරිසො සප්පරිසං ජාතෙය්‍ය ‘සප්පරිසො අයං භවන්ති’

ජාතෙය්‍ය පන හො ගොතම සප්පරිසො අසප්පරිසං ‘අසප්පරිසො අයං භවන්ති’?

එතම්පි ඛො බ්‍රාහ්මණ ඌතං විජ්ජති, යං සප්පරිසො අසප්පරිසං ජාතෙය්‍ය ‘අසප්පරිසො අයං භවන්ති’.

අව්ජරියං හො ගොතම, අබ්බුතං හො ගොතම, යාච සුභාසිතං විදං හොතා ගොතමෙත: “අට්ඨානං ඛො එතං බ්‍රාහ්මණ අනවකාසො යං අසප්පරිසො අසප්පරිසං ජාතෙය්‍ය ‘අසප්පරිසො අයං භවන්ති.’ එතම්පි ඛො බ්‍රාහ්මණ අට්ඨානං අනවකාසො, යං අසප්පරිසො සප්පරිසං ජාතෙය්‍ය ‘සප්පරිසො අයං භවන්ති.’ ඌතං ඛො එතං බ්‍රාහ්මණ විජ්ජති යං සප්පරිසො සප්පරිසං ජාතෙය්‍ය ‘සප්පරිසො අයං භවන්ති.’ එතම්පි ඛො බ්‍රාහ්මණ ඌතං විජ්ජති, යං සප්පරිසො අසප්පරිසං ජාතෙය්‍ය’ අසප්පරිසො අයං භවන්ති.’

එකමිදං හො ගොතම සමයං භොදෙය්‍යස්ස බ්‍රාහ්මණස්ස පරිසතීං පරුපාරමහං වතෙනන්ති: බාලො අයං රුජා ඵලෙය්‍යො යො සමඤ්ඤමපුප්පතන අභිපසසනො, සමඤ්ඤ ව පන රාමපුප්පතන එවරුපං පරම-නිපච්චාකාරං කරොති: යදිදං අභිවාදනං පච්චුට්ඨානං අඤ්ඤාලිකමං සාමිඤ්-කමමන්ති. ඉමෙපි රඤ්ඤාදු එලෙය්‍යස්ස පරිහාරකා බාලා, යමඤ්ඤා මොග්ගලො උග්ගො නාච්ඤාති භක්ඛබ්බො අභිච්චෙය්‍යො, යෙ සමඤ්ඤ රාමපුප්පතන අභිපසසනො, සමඤ්ඤ ව පන රාමපුප්පතන එවරුපං පරම-නිපච්චාකාරං කරොන්ති: යදිදං අභිවාදනං පච්චුට්ඨානං අඤ්ඤාලිකමං සාමිච්චකමමන්ති.

තසායුදං භොදෙයො ඩ්‍රාහමණො ඉමිනා නයෙන තෙති: තං කිං මඤ්ඤානම් භොනො පණ්ඩිතො රාජා ඵලෙයො කරණීයාධිකරණීයෙසු වචනියාධිවචනීයෙසු අලමන්දසතරෙහි අලමන්දසතරොති.

එවං භො, පණ්ඩිතො රාජා ඵලෙයො කරණීයාධිකරණීයෙසු වචනියාධිවචනීයෙසු අලමන්දසතරෙහි අලමන්දසතරොති.

යසමා ව ඛො භොනො සමණො රාමපුතො රඤ්ඤ ඵලෙයෙන පණ්ඩිතෙන පණ්ඩිතතරො කරණීයාධිකරණීයෙසු වචනියාධිවචනීයෙසු අලමන්දසතරෙන අලමන්දසතරො, තසමා රාජා ඵලෙයො සමණෙ රාමපුතෙන අභිප්පසන්නො, සමණෙ ව පත රාමපුතෙන ඵවරුපං පරමනිපච්චකාරං කරොති: යදිදං අභිවාදනං පච්චුට්ඨානං අඤ්ඤාලිකමමං සාමිච්චිකමමං.

තං කිං මඤ්ඤානම් භොනො, පණ්ඩිතා රඤ්ඤ ඵලෙයස්ස පරිහාරකා, යමකො මොග්ගලො උග්ගො තාවිඤ්ඤි ගඤ්ඤො අග්ගිවෙස්සො, කරණීයාධිකරණීයෙසු වචනියාධිවචනීයෙසු අලමන්දසතරෙහි අලමන්දසතරොති.

එවං භො, පණ්ඩිතා රඤ්ඤ ඵලෙයස්ස පරිහාරකා, යමකො මොග්ගලො උග්ගො තාවිඤ්ඤි ගඤ්ඤො අග්ගිවෙස්සො, කරණීයාධිකරණීයෙසු වචනියාධිවචනීයෙසු අලමන්දසතරෙහි අලමන්දසතරොති.

යසමා ඛො භො, සමණො රාමපුතො රඤ්ඤ ඵලෙයස්ස පරිහාරකෙහි පණ්ඩිතෙහි පණ්ඩිතතරො කරණීයාධිකරණීයෙසු වචනියාධිවචනීයෙසු අලමන්දසතරෙහි අලමන්දසතරො. තසමා රඤ්ඤ ඵලෙයස්ස පරිහාරකා සමණෙ රාමපුතෙන අභිප්පසන්නා, සමණෙ ව පත රාමපුතෙන ඵවරුපං පරමනිපච්චකාරං කරොන්ති: යදිදං අභිවාදනං පච්චුට්ඨානං අඤ්ඤාලිකමමං සාමිච්චිකමමන්ති.

අවුත්ථිං භො ගොතම අබ්‍යුත්තං භො ගොතම යාව සුභාසිතමිදං භොතා ගොතමෙන: “අට්ඨානං ඛො එතං ඩ්‍රාහමණ අතචකාසො, යං අසප්පරිසො අසප්පරිසං ජාතෙය්‍ය අසප්පරිසො අයං භවන්ති. එතමපි ඛො ඩ්‍රාහමණ අට්ඨානං අතචකාසො යං අසප්පරිසො සප්පරිසං ජාතෙය්‍ය සප්පරිසො අයං භවන්ති, ආනං ඛො පතෙනං ඩ්‍රාහමණ චිජ්ජති, යං සප්පරිසො සප්පරිසං ජාතෙය්‍ය සප්පරිසො අයං භවන්ති. එතමපි ඛො ඩ්‍රාහමණ ආනං චිජ්ජති යං සප්පරිසො අසප්පරිසං ජාතෙය්‍ය අසප්පරිසො අයං භවන්ති.”

හඤ්ඤ වදන්ති මයං භො ගොතම ගච්ඡාම, බහුභිච්චා මයං බහුකරණීයාහි.

යස්සද්දති චං ඩ්‍රාහමණ කාලං මඤ්ඤාසිති.

අථ ඛො වස්සකාරො ඩ්‍රාහමණො මගධමහාමහො: හභවතො භාසිතං අභිනන්දිතා අනුමොදිතා උට්ඨායාසනා පකකාමති.

4. 4. 4. 8

[උපසංඝතං]

38. එකං සමයං භගවා ඡාපගහෙ විහරති ගිජ්ඣකුටෙ පබ්බතෙ. අථ බො උපකො මණ්ඩිකාපුත්තො යෙන භගවා තෙනුපසඞ්කමි. උපසඞ්කමිතිං භගවන්තං අභිවාදෙතිං එකමන්තං නිසීදි. එකමන්තං නිසීන්තො බො උපකො මණ්ඩිකාපුත්තො භගවන්තං එතදවොච:

අහං හි භනෙත එවංවාදී එවංදිට්ඨි: යො කො ටි පරුපාරමං වතෙතනි. පරුපාරමං වතෙතන්තො සබ්බො සො¹ න උපපාදෙති², අනුපපාදෙන්නො ගාරයො හොති උපවජ්ජොති.

පරුපාරමං වෙ උපක වතෙතනි, පරුපාරමං වතෙතන්තො න උපපාදෙති, අනුපපාදෙන්නො ගාරයො හොති උපවජ්ජොති. භං බො උපක පරුපාරමං වතෙතසි. පරුපාරමං වතෙතන්තො න උපපාදෙසි. අනුපපාදෙන්නො ගාරයො හොසි උපවජ්ජොති.

සෙය්‍යථාපි භනෙත උමමුජ්ජමානකං යෙව මහතා පාසෙත බ්බෙය්‍ය, එවමෙව බො අහං භනෙත උමමුජ්ජමානකො යෙව භගවතා මහතා වාදපාසෙත බ්බෙය්‍ය'ති.

ඉදං අකුසලන්ති බො උපක මයා පඤ්ඤන්තං. තත් අපරිමාණං පද, අපරිමාණං බ්‍යඤ්ජනා, අපරිමාණං තථාගතස්ස ධම්මදෙසනා ඉතිපිදං අකුසලන්ති.

තං බො පතිදං අකුසලං පහාතබ්බන්ති බො උපක මයා පඤ්ඤන්තං. තත් අපරිමාණං පද, අපරිමාණං බ්‍යඤ්ජනා, අපරිමාණං තථාගතස්ස ධම්මදෙසනා ඉතිපිදං අකුසලං පහාතබ්බන්ති.

ඉදං කුසලන්ති බො උපක මයා පඤ්ඤන්තං. තත් අපරිමාණං පද, අපරිමාණං බ්‍යඤ්ජනා, අපරිමාණං තථාගතස්ස ධම්මදෙසනා ඉතිපිදං කුසලන්ති.

තං බො පතිදං කුසලං භාවෙතබ්බන්ති බො උපක මයා පඤ්ඤන්තං. තත් අපරිමාණං පද, අපරිමාණං බ්‍යඤ්ජනා, අපරිමාණං තථාගතස්ස ධම්මදෙසනා ඉතිපිදං කුසලං භාවෙතබ්බන්ති.

අථ බො උපකො මණ්ඩිකාපුත්තො භගවතො භාසිතං අභිනන්දිතිං අනුමොදිතිං උට්ඨායාසනා භගවන්තං අභිවාදෙතිං පදකම්මං කතිං යෙන රුජා මාගධො අජාතස්සනු වෙදෙහිපුත්තො තෙනුපසඞ්කමි. උපසඞ්කමිතිං යාවතකො අහොසි භගවතා සද්ධිං කථාසල්ලාපො. තං සබ්බං රඤ්ඤො මාගධස්ස අජාතස්සනුස්ස වෙදෙහිපුත්තස්ස ආරොවෙසි.

එවං චුත්තෙත රුජා මාගධො අජාතස්සනු වෙදෙහිපුත්තො කුපිතො අතන්තමතො උපකං මණ්ඩිකාපුත්තං එතදවොච: යාවධංසි වායං ලොණං-කාරකදරකො, යාවමුබරො යාවපගබ්බො, යත්‍ර හි තාම තං භගවන්තං අරහන්තං සමමාසමුද්ධං ආසාදෙතබ්බං මඤ්ඤස්සති අපෙති තිං උපක, විතස්ස, මා භං අද්දසන්ති.

4. 4. 4. 9.

[සච්ඡිකරණීය සූතං]

[සාමන්තිදිගං]

39. වත්තාඤ්ඤෙ භික්ඛවෙ සච්ඡිකරණීයා ධම්මා කතමෙ වත්තාඤ්ඤා?

අත්ථ භික්ඛවෙ ධම්මා කායෙන සච්ඡිකරණීයා. අත්ථ භික්ඛවෙ ධම්මා සතියා සච්ඡිකරණීයා. අත්ථ භික්ඛවෙ ධම්මා චක්ඛුතා සච්ඡිකරණීයා. අත්ථ භික්ඛවෙ ධම්මා පඤ්ඤාය සච්ඡිකරණීයා.

කතමෙ ච භික්ඛවෙ ධම්මා කායෙන සච්ඡිකරණීයා. අට්ඨ විමොක්ඛා භික්ඛවෙ කායෙන සච්ඡිකරණීයා.

කතමෙ ච භික්ඛවෙ ධම්මා සතියා සච්ඡිකරණීයා? පුබ්බෙත්ථව්‍යාසො භික්ඛවෙ සතියා සච්ඡිකරණීයො.

කතමෙ ච භික්ඛවෙ ධම්මා චක්ඛුතා සච්ඡිකරණීයා? සත්තානං චුතුපපාතො භික්ඛවෙ චක්ඛුතා සච්ඡිකරණීයො.

කතමෙ ච භික්ඛවෙ ධම්මා පඤ්ඤාය සච්ඡිකරණීයා? ආසවානං ඛයො භික්ඛවෙ පඤ්ඤාය සච්ඡිකරණීයො.

ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ වත්තාඤ්ඤෙ සච්ඡිකරණීයා ධම්මාති.

4. 4. 4. 10

[හික්ඛුසඛ්ඤාපොමන සූතං]

40. එකං සමයං භගවා සාවන්තියං විහරති පුබ්බාග්ගමෙ මහාරමාභූපාසාදෙ. තෙන ඛො පන සමයෙන භගවා තදනුපොසපේ හික්ඛුසඛ්ඤාපරිට්ඨො නිසින්නො යොති අථ ඛො භගවා තුණ්හිගුතං තුණ්හිගුතං හික්ඛුසඛ්ඤං අනුචිලොකෙත්වා හික්ඛු ආමනෙත්ති:

අප්පාපායං භික්ඛවෙ පරිසා නිප්පාපායං භික්ඛවෙ පරිසා සුද්ධා සාරෙ පතිට්ඨිතා. තථාරූපො අයං භික්ඛවෙ හික්ඛුසඛ්ඤො. තථාරූපායං භික්ඛවෙ පරිසා යථාරූපා පරිසා දුලලානා දස්සනායපි ලොකස්මිං. තථාරූපො අයං භික්ඛවෙ හික්ඛුසඛ්ඤො. තථාරූපායං භික්ඛවෙ පරිසා ආනුතෙය්‍යා පානු--ණෙය්‍යා දක්ඛණෙය්‍යා අඤ්ජලිකරණීයා අනුභතරං පුඤ්ඤාකෙතතං ලොකස්ස. තථාරූපො අයං භික්ඛවෙ හික්ඛුසඛ්ඤො.

තථාරූපායං භික්ඛවෙ පරිසං යථාරූපායං පරිසං අප්පමිදි දින්නං ඛන්තං
 හොති, ඛන්තං දින්නං ඛන්තරං. තථාරූපො අයං භික්ඛවෙ භික්ඛුසංඝො.
 තථාරූපායං භික්ඛවෙ පරිසං යථාරූපං පරිසං අලං යොජතගණනාතිපි
 දක්ඛනාය ගතානුං අපිපුටංසෙනාපි. තථාරූපො අයං භික්ඛවෙ භික්ඛුසංඝො.

සන්ති භික්ඛවෙ භික්ඛු ඉදෙසම් භික්ඛුසංඝො දෙවප්පන්නා විහරන්ති. සන්ති
 භික්ඛවෙ භික්ඛු ඉදෙසම් භික්ඛුසංඝො බ්‍රහ්මප්පන්නා විහරන්ති. සන්ති භික්ඛවෙ
 භික්ඛු ඉදෙසම් භික්ඛුසංඝො ආනෙඤ්ජප්පන්නා විහරන්ති. සන්ති භික්ඛවෙ
 භික්ඛු ඉදෙසම් භික්ඛුසංඝො අරියප්පන්නා විහරන්ති.

කථං ව භික්ඛවෙ භික්ඛු දෙවප්පන්නො හොති? ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු
 විවිදෙව්ව කාමෙහි -පෙ- පඨමං ක්කානං උපසම්පජ්ජ විහරති -පෙ- දුතියං
 ක්කානං -පෙ- තතියං ක්කානං -පෙ- චතුත්ථං ක්කානං උපසම්පජ්ජ විහරති,
 එවං බො භික්ඛවෙ භික්ඛු දෙවප්පන්නො හොති.

කථං ව භික්ඛවෙ භික්ඛු බ්‍රහ්මප්පන්නො හොති? ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු
 මෙත්තාසභගතෙන වෙතසා එකං දිසං ඵරිත්ථා විහරති. තථා දුතියං -පෙ-
 තථා තතියං -පෙ- තථා චතුත්ථං -පෙ- ඉති උද්ධමධො තිරියං සබ්බධි
 සබ්බත්තතාය සබ්බාවන්තං ලොකං මෙත්තාසභගතෙන වෙතසා විපුලෙන
 මහග්ගතෙන අප්පමාණෙන අවෙරෙන අබ්‍යාපජේඛිත ඵරිත්ථා විහරති.
 කරුණාසභගතෙන වෙතසා -පෙ- මුද්ධාසභගතෙන වෙතසා -පෙ-
 උපෙක්ඛාසභගතෙන වෙතසා එකං දිසං ඵරිත්ථා විහරති. තථා දුතියං
 -පෙ- තථා තතියං -පෙ- තථා චතුත්ථං -පෙ- ඉති උද්ධමධො තිරියං සබ්බධි
 සබ්බත්තතාය සබ්බාවන්තං ලොකං උපෙක්ඛාසභගතෙන වෙතසා විපුලෙන
 මහග්ගතෙන අප්පමාණෙන අවෙරෙන අබ්‍යාපජේඛිත ඵරිත්ථා විහරති. එවං
 බො භික්ඛවෙ භික්ඛු බ්‍රහ්මප්පන්නො හොති.

කථං ව භික්ඛවෙ භික්ඛු ආනෙඤ්ජප්පන්නො හොති? ඉධ භික්ඛවෙ
 භික්ඛු සබ්බසො රූපසංඤ්ඤානං සමතික්කමා පටිඝසංඤ්ඤානං අත්ථගමා
 තාතත්තසංඤ්ඤානං අමනසිකාරා අනන්තො ආකාසොති ආකාසානඤ්ඤා-
 යතනං උපසම්පජ්ජ විහරති. සබ්බසො ආකාසානඤ්ඤායතනං
 සමතික්කමම අනන්තං විඤ්ඤාණන්ති විඤ්ඤාණඤ්ඤායතනං උපසම්පජ්ජ
 විහරති. සබ්බසො විඤ්ඤාණඤ්ඤායතනං සමතික්කමම තත්ථි තිඤ්චිති
 ආකිඤ්චඤ්ඤායතනං උපසම්පජ්ජ විහරති. සබ්බසො ආකිඤ්චඤ්ඤායතනං
 සමතික්කමම තෙවසංඤ්ඤානාසංඤ්ඤායතනං උපසම්පජ්ජ විහරති. එවං බො
 භික්ඛවෙ භික්ඛු ආනෙඤ්ජප්පන්නො හොති.

කථං ව භික්ඛවෙ භික්ඛු අරියප්පන්නො හොති? ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු
 ඉදං දුක්ඛන්ති ධරාභූතං පජාතාති. අයං දුක්ඛසමුදයොති ධරාභූතං
 පජාතාති. අයං දුක්ඛනිරෝධොති. ධරාභූතං පජාතාති. අයං දුක්ඛනිරෝධ-
 ගාමිති පටිපදති ධරාභූතං පජාතාති. එවං බො භික්ඛවෙ භික්ඛු
 අරියප්පන්නො හොති.

බ්‍රාහ්මණවග්ගො¹ චතුස්ථො.*

1. යොධාජිව්වග්ගො-සිමු;සා.

* තසසුද්දානා:-යොධා පාටිභොග්ගනං අභයං භමණසව්වක පඤ්චමං.
 උමමන වසසකාපරා උපමො සවජිතිරියං ව උපොසපාති-මජ්ඣං.

5. මහාවග්ගො

4. 4. 5. 1.

[සොකානුබ්බසුතනං]

[සාවන්තිදුතං]

41. සොකානුබ්බතනං¹ භික්ඛවෙ ධම්මානං වච්ඡා පරිචිතානං මනසානුපෙක්ඛිතානං දිට්ඨියා සුප්පරිච්ඡිද්ධානං වන්හාරො ආනිසංසො පාටිකඝෝ. කතමෙ වත්තාරො?

ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු ධම්මං පරියාපුණ්ති: සුත්තං ගෙය්‍යං වෙය්‍යාකරණං ගාථා² උදුතං ඉතිචුත්තකං ජාතකං අඛ්‍යාතධම්මං වෙදලං. තස්ස තෙ ධම්මා සොකානුබ්බතා¹ හොන්ති වච්ඡා පරිචිතා මනසානුපෙක්ඛිතා දිට්ඨියා සුප්පරිච්ඡිද්ධා. සො මුට්ඨස්සති කාලං කුරුමානො අඤ්ඤතරං දෙවතිකායං උපපජ්ජති, තස්ස තත් සුඛිතො ධම්මපදපිලපන්නි³ දඤ්ඤා භික්ඛවෙ සතුප්පාදෙ. අථ සො සත්තො ඛිපං යෙව විසෙසගාමී හොති. සොකානුබ්බතනං භික්ඛවෙ ධම්මානං වච්ඡා පරිචිතානං මනසානුපෙක්ඛිතානං දිට්ඨියා සුප්පරිච්ඡිද්ධානං අයං පඨමො ආනිසංසො පාටිකඝෝ.

පුත ව පරං භික්ඛවෙ භික්ඛු ධම්මං පරියාපුණ්ති: සුත්තං ගෙය්‍යං වෙය්‍යාකරණං ගාථා උදුතං ඉතිචුත්තකං ජාතකං අඛ්‍යාතධම්මං වෙදලං. තස්ස තෙ ධම්මා සොකානුබ්බතා හොන්ති වච්ඡා පරිචිතා මනසානුපෙක්ඛිතා දිට්ඨියා සුප්පරිච්ඡිද්ධා. සො මුට්ඨස්සති කාලං කුරුමානො අඤ්ඤතරං දෙවතිකායං උපපජ්ජති, තස්ස තත් ත ගෙව බො සුඛිතො ධම්මපදපිලපන්නි. අපි ව බො භික්ඛු ඉද්ධිමා වෙතොවසිප්පත්තො දෙවපරිසායං ධම්මං දෙසෙති. තස්ස ඵලං හොති: අයං වා සො ධම්මවිතයො යත්ථාගං පුබ්බෙ බ්‍රහ්මවරියං අවරින්නති. දඤ්ඤා භික්ඛවෙ සතුප්පාදෙ. අථ සො සත්තො ඛිපං යෙව විසෙසගාමී හොති.

සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ පුරිසො කුසලො හෙරිසද්දස්ස. සො අද්ධාතමග්ග පටිපත්තො හෙරිසද්දං සුඤ්ඤස්ස, තස්ස නගෙව බො අස්ස කඛිඛා වා විමති වා හෙරිසද්දෙ නු බො ත නු බො හෙරිසද්දෙති. අථ බො හෙරිසද්දෙතෙව නිට්ඨං ගවේජස්ස. ඵවතෙව බො භික්ඛවෙ භික්ඛු ධම්මං පරියාපුණ්ති: සුත්තං ගෙය්‍යං වෙය්‍යාකරණං ගාථා උදුතං ඉතිචුත්තකං ජාතකං අඛ්‍යාතධම්මං වෙදලං. තස්ස තෙ ධම්මා සොකානුබ්බතා හොන්ති. වච්ඡා පරිචිතා මනසානුපෙක්ඛිතා දිට්ඨියා සුප්පරිච්ඡිද්ධා. සො මුට්ඨස්සති කාලං කුරුමානො අඤ්ඤතරං දෙවතිකායං උපපජ්ජති, තස්ස තත් තගෙව බො සුඛිතො ධම්මපදපිලපන්නි. අපි ව බො භික්ඛු ඉද්ධිමා වෙතොවසිප්පත්තො දෙවපරිසායං ධම්මං දෙසෙති. තස්ස ඵලං හොති: අයං වා සො ධම්මවිතයො යත්ථාගං පුබ්බෙ බ්‍රහ්මවරියං අවරින්නති. දඤ්ඤා භික්ඛවෙ සතුප්පාදෙ. අථ සො සත්තො ඛිපං යෙව විසෙසගාමී හොති. සොකානුබ්බතනං භික්ඛවෙ ධම්මානං වච්ඡා පරිචිතානං මනසානුපෙක්ඛිතානං දිට්ඨියා සුප්පරිච්ඡිද්ධානං අයං දුතියො ආනිසංසො පාටිකඝෝ.

පුන ව පරං භික්ඛවෙ භික්ඛු ධම්මං පරියාපුණ්ති: සුතතං ගෙය්‍යං වෙය්‍යාකරණං ගාථා උද්‍යතං ඉතිවුත්තකං ජාතකං අබ්බතඨම්මං වෙදලලං. තස්ස තෙ ධම්මා සොත්තානුධතා හොතති වච්ඡා පරිචිතා මනසානුපෙක්ඛිතා දිට්ඨියා සුප්පට්ඨිඛා. සො මුට්ඨස්සති කාලං කුරුමානො අඤ්ඤතරං දෙවතිකායං උපපජ්ජති. තස්ස තත්ත ත හෙව ඛො සුඛිතො ධම්මපදාපිලපනති. තපි භික්ඛු ඉද්ධිමා වෙතොවසිප්පතො දෙවපරිසායං ධම්මං දෙසෙති. අපි ව ඛො දෙවපුත්තො දෙවපරිසායං ධම්මං දෙසෙති. තස්ස එවං හොති: අයං වා සො ධම්මචිතයො යත්ථාහං පුබ්බෙ බ්‍රහ්මචරියං අවරිනති. දැනො භික්ඛවෙ සතුප්පාදො, අථ සො සත්තො ඛිප්පං යෙව විසෙසගාමී හොති.

සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ පුරිසො කුසලො සංඛිසද්දස්සා සො අද්ධානමග්ගපටිපනො සංඛිසද්දං සුභේසය, තස්ස ත හෙව ඛො අයං කඤ්ඤා වා විජිති ව සංඛිසද්දො නු ඛො න නු ඛො සංඛිසද්දොති. අථ ඛො සංඛිසද්දොනෙව නිව්ඨං ගච්ඡෙය්‍ය. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ භික්ඛු ධම්මං පරියාපුණ්ති: සුතතං ගෙය්‍යං වෙය්‍යාකරණං ගාථා උද්‍යතං ඉතිවුත්තකං ජාතකං අබ්බතඨම්මං වෙදලලං. තස්ස තෙ ධම්මා සොත්තානුධතා හොතති වච්ඡා පරිචිතා මනසානුපෙක්ඛිතා දිට්ඨියා සුප්පට්ඨිඛා. සො මුට්ඨස්සති කාලං කුරුමානො අඤ්ඤතරං දෙවතිකායං උපපජ්ජති. තස්ස තත්ත ත හෙව ඛො සුඛිතො ධම්මපදාපිලපනති. තපි භික්ඛු ඉද්ධිමා වෙතොවසිප්පතො දෙවපරිසායං ධම්මං දෙසෙති, අපි ව ඛො දෙවපුත්තො දෙවපරිසායං ධම්මං දෙසෙති. තස්ස එවං හොති: අයං වා සො ධම්මචිතයො යත්ථාහං පුබ්බෙ බ්‍රහ්මචරියං අවරිනති. දැනො භික්ඛවෙ සතුප්පාදො, අථ සො සත්තො ඛිප්පං යෙව විසෙසගාමී හොති. සොත්තානුධතානං භික්ඛවෙ ධම්මානං වච්ඡා පරිචිතානං මනසානුපෙක්ඛිතානං දිට්ඨියා සුප්පට්ඨිඛානං අයං තතියො ආනිසංසො පාරිකස්සො.

පුන ව පරං භික්ඛවෙ භික්ඛු ධම්මං පරියාපුණ්ති: සුතතං ගෙය්‍යං වෙය්‍යාකරණං ගාථා උද්‍යතං ඉතිවුත්තකං ජාතකං අබ්බතඨම්මං වෙදලලං. තස්ස තෙ ධම්මා සොත්තානුධතා හොතති වච්ඡා පරිචිතා මනසානුපෙක්ඛිතා දිට්ඨියා සුප්පට්ඨිඛා. සො මුට්ඨස්සති කාලං කුරුමානො අඤ්ඤතරං දෙවතිකායං උපපජ්ජති. තස්ස තත්ත ත හෙව ඛො සුඛිතො ධම්මපදාපිලපනති. තපි භික්ඛු ඉද්ධිමා වෙතො වසිප්පතො දෙවපරිසායං ධම්මං දෙසෙති. තපි දෙවපුත්තො දෙවපරිසායං ධම්මං දෙසෙති. අපි ව ඛො ඔපපාතිකො ඔපපාතිකං සාරෙති: සරසි න්‍යා මාරිස යත්ත මයං පුබ්බෙ බ්‍රහ්මචරියං අවරිනාමි. සො එවමාහ: සරුම මාරිස සරුම මාරිසාමි. දැනො භික්ඛවෙ සතුප්පාදො, අථ සො සත්තො ඛිප්පං යෙව විසෙසගාමී හොති.

සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ ඤේ සහායකා සහපංසුකිප්‍රිකා, තෙ කදචි කරහවි අඤ්ඤමඤ්ඤං සමාගචේජය්‍යං, තමෙනං සහායකො සහායකං ඵලං වදෙය්‍යා: ඉතිපි සමම සරසිති. තො ඵලං වදෙය්‍යා: සරාමි සමම. ඉදමපි සමම සරසිති. සො ඵලං වදෙය්‍යා: සරාමි සමමාති. ඵවමෙව ඛො භික්ඛවෙ භික්ඛු ධම්මං පරියාපුණාති: සුත්තං ගෙය්‍යං වෙය්‍යාකරණං ගාථා උද්දනං ඉතිවුත්තකං ජාතකං අඛගුතධම්මං වෙදලං. තස්ස තෙ ධම්මා සොතානුධතා භොනති වචසා පරිචිතා මනසානුපෙක්ඛිතා දිට්ඨියා සුප්පට්ඨිඤා. සො මුට්ඨස්සති කාලං කුරුමානො අඤ්ඤතරං දෙවතිකායං උපපජ්ජති. තස්ස තත් සුඛිනො ධම්මපදපිලපනති. තපි භික්ඛු ඉද්ධිමා වෙතො-වසිප්පතො දෙවපරිසායං ධම්මං දෙසෙති. තපි දෙවපුත්තො දෙවපරිසායං ධම්මං දෙසෙති. අපි ව ඛො ඔපාතිකො ඔපපාතිකං සාරෙති: සරසි ඞං මාරිස, යත් මයං පුබ්බෙ බ්‍රහ්මවරියං අවරිමාති. සො ඵවමාහ: සරමි මාරිසාති. දඤ්ඤා භික්ඛවෙ සතුප්පාදෙ. අථ සො සතොතා බ්‍රහ්මයෙව විසෙසගාමී භොති සොතානුධතානං භික්ඛවෙ ධම්මානං වචසා පරිචිතානං මනසානු-පෙක්ඛිතානං දිට්ඨියා සුප්පට්ඨිඤානං අයං වතුන්තො අතිසංසො පාටිකස්සො.

සොතානුධතානං භික්ඛවෙ ධම්මානං වචසා පරිචිතානං මනසානු-පෙක්ඛිතානං දිට්ඨියා සුප්පට්ඨිඤානං ඉමෙ වත්තාරො අතිසංසො පාටිකස්සො.

4. 4. 5. 2.

[ධානසුතං]

42. වත්තාරිමාති භික්ඛවෙ ධානාති වතුහි ධානෙහි වෙදිතබ්බාති. කතමාති වත්තාරි?

සංචාසෙන භික්ඛවෙ පිලං වෙදිතබ්බං. තඤ්ඤ ඛො දීඝෙන අද්වුතා ත ඉත්තරං. මනසිකරොතා නො අමනසිකාරා. පඤ්ඤවතා නො දුප්පඤ්ඤත.

සංචොගාරෙන භික්ඛවෙ සොවෙය්‍යං වෙදිතබ්බං. තඤ්ඤ ඛො දීඝෙන අද්වුතා ත ඉත්තරං. මනසිකරොතා නො අමනසිකාරා. පඤ්ඤවතා නො දුප්පඤ්ඤත.

අපද්‍යු භික්ඛවෙ ථාමො වෙදිතබ්බො. සො ව ඛො දීඝෙන අද්වුතා ත ඉත්තරං. මනසිකරොතා නො අමනසිකාරා. පඤ්ඤවතා නො දුප්පඤ්ඤත.

සාකච්ඡාය භික්ඛවෙ පඤ්ඤ වෙදිතබ්බො. සො ව ඛො දීඝෙන අද්වුතා ත ඉත්තරං. මනසිකරොතා නො අමනසිකාරා. පඤ්ඤවතා නො දුප්පඤ්ඤත.

සංවාසෙන භික්ඛවෙ සීලං වෙදිතබ්බං. තඤ්ච ඛො දීඝෙන අද්වුතා ත ඉත්තරං. මනසිකරොතා තො අමනසිකාරා. පඤ්ඤාවතා තො දුපපඤ්ඤානාති ඉති ඛො පතෙනං වුත්තං, කිඤ්ඤෙතං පටිච්ච වුත්තං?

ඉධ භික්ඛවෙ පුග්ගලො පුග්ගලෙන සද්ධිං වසමානො එවං ජානාති: දීඝරත්තං ඛො අයමායස්මා ඛණ්ඩිකාරී ඡිද්දකාරී සබලකාරී කමමාසකාරී ත සන්නතකාරී ත සන්නතවුත්ති සීලෙසු. දුසසීලො අයමායස්මා. තායමායස්මා සීලවාති.

ඉධ පත භික්ඛවෙ පුග්ගලො පුග්ගලෙන සද්ධිං වසමානො එවං ජානාති: දීඝරත්තං ඛො අයමායස්මා අඛණ්ඩිකාරී අච්ඡිද්දකාරී අසබලකාරී අකමමාසකාරී සන්නතකාරී සන්නතවුත්ති සීලෙසු. සීලවා වායමායස්මා. තායමායස්මා දුසසීලොති.

සංවාසෙන භික්ඛවෙ සීලං වෙදිතබ්බං, තඤ්ච ඛො දීඝෙන අද්වුතා ත ඉත්තරං, මනසිකරොතා තො අමනසිකාරා. පඤ්ඤාවතා තො දුපපඤ්ඤානාති ඉති යන්නං වුත්තං, ඉදමෙනං පටිච්ච වුත්තං.

සංවොහාරෙන භික්ඛවෙ සොචෙය්‍යං වෙදිතබ්බං. තඤ්ච ඛො දීඝෙන අද්වුතා ත ඉත්තරං. මනසිකරොතා තො අමනසිකාරා, පඤ්ඤාවතා තො දුපපඤ්ඤානාති ඉති ඛො පතෙනං වුත්තං, කිඤ්ඤෙතං පටිච්ච වුත්තං?

ඉධ භික්ඛවෙ පුග්ගලො පුග්ගලෙන සද්ධිං සංවොහාරමානො එවං ජානාති: අඤ්ඤථා ඛො අයමායස්මා එකෙන එකො වොහරති, අඤ්ඤථා ද්වීති, අඤ්ඤථා තීති, අඤ්ඤථා සමබහුලෙති. වොක්කමති අයමායස්මා පුරිමවොහාරා පච්ඡිමවොහාරං. අපරිසුද්ධිවොහාරො අයමායස්මා, තායමායස්මා පරිසුද්ධිවොහාරොති.

ඉධ පත භික්ඛවෙ පුග්ගලො පුග්ගලෙන සද්ධිං සංවොහාරමානො එවං ජානාති: යථෙව ඛො අයමායස්මා එකෙන එකො වොහරති, තථා ද්වීති, තථා තීති, තථා සමබහුලෙති. තායමායස්මා වොක්කමති පුරිමවොහාරා පච්ඡිමවොහාරං. පරිසුද්ධිවොහාරො අයමායස්මා, ත අපරිසුද්ධිවොහාරොති.

සංවොහාරෙන භික්ඛවෙ සොචෙය්‍යං වෙදිතබ්බං, තඤ්ච ඛො දීඝෙන අද්වුතා ත ඉත්තරං, මනසිකරොතා තො අමනසිකාරා, පඤ්ඤාවතා තො දුපපඤ්ඤානාති ඉති යන්නං වුත්තං, ඉදමෙනං පටිච්ච වුත්තං.

ආපදසු භික්ඛවෙ එමො වෙදිතබ්බො, සො ච බො දීඝෙන අද්වුතා න ඉත්තරං, මනසිකරොතා නො අමනසිකාරා. පඤ්ඤවතා නො දුපපඤ්ඤානාති ඉති බො පතෙනං වුත්තං, කිඤ්ඤවතං පටිච්ච වුත්තං?

ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චො ඤ්ඤිව්‍යසනෙන වා චුට්ඨො සමානො භොගව්‍යසනෙන වා චුට්ඨො සමානො රොගව්‍යසනෙන වා චුට්ඨො සමානො න ඉති පටිසඤ්චිකඛති: තථාභුතො බො අයං ලොකසන්ථිවාසො තථාභුතො අත්තභාවපටිලාභො, යථාභුතෙ ලොකසන්ථිවාසෙ යථාභුතෙ අත්තභාවපටිලාභෙ අධි ලොකධම්මො ලොකං අනුපරිවත්තනති, ලොකො ච අධි ලොකධම්මෙ අනුපරිවත්තති: ලාභො ච අලාභො ච අයසො ච යසො ච නිජ්ජ ච පසංසා ච සුඛඤ්ච දුක්ඛඤ්චාති. සො ඤ්ඤිව්‍යසනෙන වා චුට්ඨො සමානො භොගව්‍යසනෙන වා චුට්ඨො සමානො රොගව්‍යසනෙන වා චුට්ඨො සමානො සොචති කිලමති පරිදෙවති උරත්තාලිං කඤ්ඤති සමමොභං ආපජ්ජති. ඉධ පත භික්ඛවෙ එකච්චො ඤ්ඤිව්‍යසනෙන වා චුට්ඨො සමානො භොගව්‍යසනෙන වා චුට්ඨො සමානො රොගව්‍යසනෙන වා චුට්ඨො සමානො ඉති පටිසඤ්චිකඛති: තථාභුතො බො අයං ලොකසන්ථිවාසො තථාභුතො අත්තභාවපටිලාභො, යථාභුතෙ ලොකසන්ථිවාසෙ යථාභුතෙ අත්තභාවපටිලාභෙ අධි ලොකධම්මො ලොකං අනුපරිවත්තනති, ලොකො ච අධි ලොකධම්මෙ අනුපරිවත්තති: ලාභො ච අලාභො ච අයසො ච යසො ච නිජ්ජ ච පසංසා ච සුඛඤ්ච දුක්ඛඤ්චාති. සො ඤ්ඤිව්‍යසනෙන වා චුට්ඨො සමානො භොගව්‍යසනෙන වා චුට්ඨො සමානො රොගව්‍යසනෙන වා චුට්ඨො සමානො න සොචති න කිලමති න පරිදෙවති, න උරත්තාලිං කඤ්ඤති, න සමමොභං ආපජ්ජති. ආපදසු භික්ඛවෙ එමො වෙදිතබ්බො, සො ච බො දීඝෙන අද්වුතා න ඉත්තරං. මනසිකරොතා නො අමනසිකාරා, පඤ්ඤවතා නො දුපපඤ්ඤානාති ඉති යත්තං වුත්තං ඉදමෙනං පටිච්ච වුත්තං.

සාකච්ඡාය භික්ඛවෙ පඤ්ඤ වෙදිතබ්බො, සා ච බො දීඝෙන අද්වුතා න ඉත්තරං, මනසිකරොතා නො අමනසිකාරා, පඤ්ඤවතා නො දුපපඤ්ඤානාති ඉති බො පතෙනං වුත්තං, කිඤ්ඤවතං පටිච්ච වුත්තං?

ඉධ භික්ඛවෙ පුග්ගලො පුග්ගලෙන සද්ධිං සාකච්ඡායමානො එවං ජානාති: යථා බො ඉමිං අයමානො උච්චිග්ගො, යථා ච අනිතිභායො, යථා පඤ්ඤාසම්මද්ධාරො, දුපපඤ්ඤ අයමායසමා නායමායසමා පඤ්ඤවා. තං කිංගෙහු: තථා හි අයමායසමා න වෙච්ච ගමතිරං අත්ථපදං උද්භරති සන්තං පණිතං අතකතාවචරං නිපුණං පණිතවෙදනිං. යඤ්ච අයමායසමා ධම්මං භාසති, තස්ස ච න පටිබලො සම්බින්නෙන වා වින්ධරෙන වා අත්ථං ආචික්ඛිතුං දෙසෙතුං පඤ්ඤපෙතුං පට්ඨපෙතුං විච්චිතුං විහජ්තුං උත්තානි-කාතුං, දුපපඤ්ඤ අයමායසමා නායමායසමා පඤ්ඤවා.

සෛයථාපි භික්ඛවෙ චක්ඛුමා පුරිසො උදකරහදස්ස නිරො සීතො පසෙය්‍ය පරිත්තං මච්ඡං උමමුජ්ජමානං, තස්ස ඵවමස්ස: යථා බො ඉමස්ස මච්ඡස්ස උමමග්ගො යථා ව උෆුමිසාතො යථා ව වෙගාසිතත්තං, පරිත්තො අයං මච්ඡො, තායං මච්ඡො මහනෙතාති. ඵවමෙව බො භික්ඛවෙ පුග්ගලො පුග්ගලෙන සද්ධිං සංකල්පායමානො ඵවං ජානාති: යථා බො ඉමස්ස අයස්මතො උමමග්ගො යථා ව අභිනිහාරො යථා ව පඤ්ඤාසම්මුද්ධාරො, දුප්පඤ්ඤා අයමායස්මා, තායමායස්මා පඤ්ඤාචා. තං කිස්ස හෙතු: තථා හි අයමායස්මා ත වෙව ගමහිරං අත්ථපදං උදහරති සත්තං පණ්ණිතං අතකතාවචරං නිපුණං පණ්ණිතවෙදනීයං. යද්ධව අයමායස්මා ධම්මං භාසති, තස්ස න පටිබලො සඞ්ඛින්නෙන වා වින්දරෙන වා අත්ථං ආවික්ඛිතුං දෙසෙතුං පඤ්ඤාපෙතුං පට්ඨපෙතුං විවරිතුං විහජ්තුං උත්තානීකාතුං. දුප්පඤ්ඤා අයමායස්මා, තායමායස්මා පඤ්ඤාචාති.

ඉධ භික්ඛවෙ පුග්ගලො පුග්ගලෙන සද්ධිං සංකල්පායමානො ඵවං ජානාති: යථා බො ඉමස්ස අයස්මතො උමමග්ගො යථා ව අභිනිහාරො යථා ව පඤ්ඤාසම්මුද්ධාරො, පඤ්ඤාචා අයමායස්මා, තායමායස්මා දුප්පඤ්ඤා. තං කිස්ස හෙතු: තථා හි අයමායස්මා ගමහිරං වෙව අත්ථපදං උදහරති සත්තං පණ්ණිතං අතකතාවචරං නිපුණං පණ්ණිතවෙදනීයං, යද්ධව අයමායස්මා ධම්මං භාසති, තස්ස ව පටිබලො සඞ්ඛින්නෙන වා වින්දරෙන වා අත්ථං ආවික්ඛිතුං. දෙසෙතුං පඤ්ඤාපෙතුං පට්ඨපෙතුං විවරිතුං විහජ්තුං උත්තානීකාතුං, පඤ්ඤාචා අයමායස්මා, තායමායස්මා දුප්පඤ්ඤා.

සෛයථාපි භික්ඛවෙ පුරිසො උදකරහදස්ස නිරො සීතො පසෙය්‍ය මහත්තං මච්ඡං උමමුජ්ජමානං, තස්ස ඵවමස්ස: යථා බො ඉමස්ස මච්ඡස්ස උමමග්ගො යථා ව උෆුමිසාතො යථා ව වෙගාසිතත්තං, මහත්තො අයං මච්ඡො, තායං මච්ඡො පරිත්තොති. ඵවමෙව බො භික්ඛවෙ පුග්ගලො පුග්ගලෙන සද්ධිං සංකල්පායමානො ඵවං ජානාති: යථා බො ඉමස්ස අයස්මතො උමමග්ගො යථා ව අභිනිහාරො යථා ව පඤ්ඤාසම්මුද්ධාරො, පඤ්ඤාචා අයමායස්මා, තායමායස්මා දුප්පඤ්ඤා. තං කිස්ස හෙතු: තථා හි අයමායස්මා ගමහිරං වෙව අත්ථපදං උදහරති සත්තං පණ්ණිතං අතකතාවචරං නිපුණං පණ්ණිතවෙදනීයං, යං ව අයමායස්මා ධම්මං භාසති, තස්ස ව පටිබලො සඞ්ඛින්නෙන වා වින්දරෙන වා අත්ථං ආවික්ඛිතුං දෙසෙතුං පඤ්ඤාපෙතුං පට්ඨපෙතුං විවරිතුං විහජ්තුං උත්තානීකාතුං. පඤ්ඤාචා අයමායස්මා, තායමායස්මා දුප්පඤ්ඤාති සංකල්පාය භික්ඛවෙ පඤ්ඤා වෙදිතබ්බා. සා ව බො දීඝෙන අධුනා ත ඉත්තරං, මහසිකරොතො තො අමනසිකාරු, පඤ්ඤාචා තො දුප්පඤ්ඤාතාති ඉති යත්තං චුත්තං, ඉදමෙතං පටිච්ච චුත්තං.

ඉමාති බො භික්ඛවෙ චත්තාරි සානාති, ඉමෙහි වතුහි සානෙහි වෙදිතබ්බාතිති.

4. 4. 5. 3

[හද්දියසුතනං]

43. එකං සමයං ගඟවා චෙසාලියං විහරති මහාවතෙ කුටාගාරසාලායං. අථ බො හද්දියො ලිච්ඡි යෙන ගඟවා තෙත්තපසඛිකම්. උපසඛිකම්කා ගඟවන්තං අභිවාදෙකා එකමන්තං නිසීදි. එකමන්තං නිසිනො බො හද්දියො ලිච්ඡි ගඟවන්තං එතදවොච:

සුතං මෙන. හන්තෙ: මායාචී සමණො ගොතමො ආවට්ඨනිමායං ජාතාති, යාය අඤ්ඤාතිත්ථියානං සාවකෙ ආවට්ඨනිති යෙ තෙ හන්තෙ එවමාහංසු: “මායාචී සමණො ගොතමො ආවට්ඨනිමායං ජාතාති, යාය අඤ්ඤාතිත්ථියානං සාවකෙ ආවට්ඨනිති”ති. කච්චි තෙ හන්තෙ ගඟවතො චූත්තවාදිතො, ත ච ගඟවන්තං අභුතෙන අඛොචිකකන්ති, ධම්මස්ස වාත්තධම්මං බ්‍යාකරොන්ති, ත ච කොචි සහධම්මකො වාදත්තපාතො ගාරයං ණං ආගච්ඡන්ති? අතඛන්තාදුකාමා හි මයං හන්තෙ ගඟවන්තන්ති.

එථ තුමො හද්දිය, මා අත්තස්සවෙන, මා පරමපරාය, මා ඉතිකිරාය, මා පිටකසම්පදානෙන, මා තක්කභෙත්තු, මා තඤ්ඤෙත්තු, මා ආකාරපරිච්ඡිතකෙත්ත, මා දිට්ඨිතිඤ්ඤාතකඛ්ඛන්තියා, මා හබ්බරුප්පාය, මා සමණො තො ගරුති. යද තුමො හද්දිය අත්තතාව ජාතෙය්‍යාථ, ඉමෙ ධම්මා අකුසලා, ඉමෙ ධම්මා සාවජ්‍ය, ඉමෙ ධම්මා විඤ්ඤාගරහිතා, ඉමෙ ධම්මා සමන්තා සමාදින්නා අභිතාය දුක්ඛාය සංවත්තන්ති. අථ තුමො හද්දිය පජ්ඣෙය්‍යාථ

තං කිං මඤ්ඤාථ හද්දිය, ලොභො පුරිසස්ස අඤ්ඤාතං උපපජ්ජමානො උපපජ්ජති හිතාය වා අභිතාය වාති? අභිතාය හන්තෙ. ලුඤ්ඤා ප්‍රකායං හද්දිය, පුරිසපුග්ගලො ලොභෙන අභිභූතො පරියාදින්නවිත්තො පාණමපි ගන්ති, අදින්නමපි ආදියති, පරදරමපි ගච්ඡති, මුසාපි හණති, පරමපි තථත්තාය සමාදපෙති. යං ස හොති දීඝරත්තං අභිතාය දුක්ඛායාති? එවං හන්තෙ.

තං කිං මඤ්ඤාථ හද්දිය, දෙසො පුරිසස්ස -පෙ- මොහො පුරිසස්ස -පෙ- සාරමොහො පුරිසස්ස අඤ්ඤාතං උපපජ්ජමානො උපපජ්ජති හිතාය වා අභිතාය වාති? “අභිතාය හන්තෙ.” සාරමොහො ප්‍රකායං හද්දිය, පුරිසපුග්ගලො සාරමොහෙන අභිභූතො පරියාදින්නවිත්තො පාණමපි ගන්ති, අදින්නමපි ආදියති, පරදරමපි ගච්ඡති, මුසාපි හණති, පරමපි තථත්තාය සමාදපෙති. යං ස හොති දීඝරත්තං අභිතාය දුක්ඛායාති? එවං හන්තෙ.

තං කිං මඤ්ඤාථ හද්දිය, ඉමෙ ධම්මා කුසලා වා අකුසලා වාති? “අකුසලා හනෙත.” සාවච්ඡා වා අතවච්ඡා වාති? “සාවච්ඡා හනෙත.” විඤ්ඤාගරහිතා වා විඤ්ඤාපපසත්ථා වාති? “විඤ්ඤාගරහිතා හනෙත.” සමත්තා සමාදින්නා අභිතාය දුක්ඛාය සංවත්තනන්ති, තො වා කථං වා එත්ථ භොතිති? “සමත්තා හනෙත සමාදින්නා අභිතාය දුක්ඛාය සංවත්තනන්ති. එවං තො එත්ථ භොති”ති.

ඉති ඛො හද්දිය, යං තං අවොචුමහ: එථ තුමො හද්දිය, මා අනුස්සවෙන මා පරමපරාය, මා ඉතිකිරාය, -පෙ- ඉමෙ ධම්මා අකුසලා ඉමෙ ධම්මා සාවච්ඡා ඉමෙ ධම්මා විඤ්ඤාගරහිතා ඉමෙ ධම්මා සමත්තා සමාදින්නා අභිතාය දුක්ඛාය සංවත්තනන්ති. අථ තුමො හද්දිය, පඤ්ඤායාමාති ඉති යන්නං චුතං, ඉදමෙතං පටිච්ච චුතං.

එථ තුමො හද්දිය, මා අනුස්සවෙන මා පරමපරාය මා ඉතිකිරාය මා පිටකසම්පදනෙන මා තක්කභෙත්තු මා තයභෙත්තු මා ආකාරපරිචිතකෙකත්ත මා දිට්ඨිතිඤ්ඤාතකත්තන්තියා මා හබ්බරුපතාය මා සමණො තො ගරුති. යද්ද තුමො හද්දිය, අත්තතාව ජාතෙය්‍යාථ: ඉමෙ ධම්මා කුසලා, ඉමෙ ධම්මා අතවච්ඡා, ඉමෙ ධම්මා විඤ්ඤාපපසත්ථා, ඉමෙ ධම්මා සමත්තා සමාදින්නා භිතාය සුඛාය සංවත්තනන්ති අථ තුමො හද්දිය, උපසම්පජ්ඣ විහරෙය්‍යාථ.

තං කිං මඤ්ඤාථ හද්දිය, අලොභො පුරිසස්ස අජ්ඣාතං උප්පජ්ජමානො උප්පජ්ජති භිතාය වා අභිතාය වාති? “භිතාය හනෙත.” අලුඤ්ඤා පනායං හද්දිය, පුරිසපුග්ගලො ලොභෙන අතභිභූතො අපරියාදින්නවිතො තෙව පාණං හන්ති. ත අදින්නං ආදියති. ත පරදරං ගව්ඡති. ත මුසා හණති. පරමපි තථත්තාය සමාදපෙති. යං ස භොති දීඝරත්තං භිතාය සුඛායාති? “එවං හනෙත.”

තං කිං මඤ්ඤාථ හද්දිය, අද්දෙසො පුරිසස්ස -පෙ- අමොභො පුරිසස්ස -පෙ- අසාරමෙතා පුරිසස්ස අජ්ඣාතං උප්පජ්ජමානො උප්පජ්ජති භිතාය වා අභිතාය වාති? “භිතාය හනෙත.” අසාරමෙතා පනායං හද්දිය, පුරිස- පුග්ගලො සාරමෙත අතභිභූතො අපරියාදින්නවිතො තෙව පාණං හන්ති. ත අදින්නං ආදියති. ත පරදරං ගව්ඡති. ත මුසා හණති. පරමපි තථත්තාය සමාදපෙති. යං ස භොති දීඝරත්තං භිතාය සුඛාය සංවත්තනන්ති. “එවමහනෙත”

තං කිං මඤ්ඤාථ හඤ්ඤ, ඉමෙ ධම්මා කුසලා වා අකුසලා වාහි? “කුසලා හනෙන්” සාවර්ජා වා අනවර්ජා වාහි? අනවර්ජා හනෙන්. විඤ්ඤාගරහිතා වා විඤ්ඤාපසස්ස වාහි? “විඤ්ඤාපසස්ස හනෙන්” සම්මතා සමාදින්නා හිතාය සුඛාය සංවත්තනති, තො වා කථං වා එත්තොති? සම්මතා හනෙන් සමාදින්නා හිතාය සුඛාය සංවත්තනති. එවං තො එත්තොති”ති.

ඉති ඛො හඤ්ඤ, යන්නං අවොචුත්ත “එථ තුලෙන හඤ්ඤ, මා අනුස්සවෙන මා පරමපරාය මා ඉතිකිරුය මා පිටකසම්පදනෙන මා තක්කභෙත්තු මා තයභෙත්තු මා අකාරපරිචිතකෙකත මා දිට්ඨිතික්ඛාතක්කතතියා මා හබ්බරුපතාය මා සමණො තො ගරුති.” යද තුලෙන හඤ්ඤ, “අත්තතාව ජාතෙය්‍යාථ ඉමෙ ධම්මා අනවර්ජා ඉමෙ ධම්මා විඤ්ඤාපසස්ස ඉමෙ ධම්මා සම්මතා සමාදින්නා හිතාය සුඛාය සංවත්තනති”ති. අථ තුලෙන හඤ්ඤ, උපසම්පජ්ඣීහරෙය්‍යාථා”ති ඉති යන්නං චුත්තං ඉදමෙතං පටිච්ච චුත්තං.

යෙ ඛො තෙ හඤ්ඤ, ලොකෙ සනෙතා සප්පුරිසා, තෙ සාවකං එවං සමාදෙවන්ති: එහි තිං අමොහා පුරිසා, ලොහං විතෙය්‍ය විතෙය්‍ය විහරුහි, ලොහං විතෙය්‍ය විතෙය්‍ය විහරන්තො න ලොහජං කම්මං කරිස්සයි, කායෙන වාචා මතසා. දෙසං විතෙය්‍ය විතෙය්‍ය විහරුහි, දෙසං විතෙය්‍ය විතෙය්‍ය විහරන්තො න දෙසජං කම්මං කරිස්සයි කායෙන වාචා මතසා. මොහං විතෙය්‍ය විතෙය්‍ය විහරුහි, මොහං විතෙය්‍ය විතෙය්‍ය විහරන්තො න මොහජං කම්මං කරිස්සයි කායෙන වාචා මතසා. සාරම්මං විතෙය්‍ය විතෙය්‍ය විහරුහි, සාරම්මං විතෙය්‍ය විතෙය්‍ය විහරන්තො න සාරම්මජං කම්මං කරිස්සයි කායෙන වාචා මතසාති.

එවං චුත්තෙ හඤ්ඤො ලිච්ඡි හභවන්තං එතදදොච: අභික්කන්තං හනෙන් -පෙ- උපාසකං මං හනෙන් හභවා ධාරෙත්තු අස්සභගෙ පාණ්ඩුපෙතං සරණං භතන්ති.

අපි නු තාතං හඤ්ඤ, එවං අවචං: “එහි මෙ තිං හඤ්ඤ සාවකො හොති අහං සත්ථා හවිස්සාමි”ති. තො භෙතං හනෙන්. එවං වාදිං ඛො මං හඤ්ඤ එවමක්කයිං එකෙ සමණවුහමණා අසතා තුළුඡා මූසා අතුතෙත අබ්බාවික්කන්ති: මායාචී සමණො ගොතමො අචත්තනීමායං ජාතාති යාය අඤ්ඤතිත්ථියාතං සාවකෙ අචචෙතිති.

හඤ්ඤාකා හනෙන් අචචට්ඨනීමායා. කල්‍යාණී හනෙන් අචචට්ඨනීමායා. පියා මෙ හනෙන් ඤ්ඤිසාලොහිතා ඉමාය අචචට්ඨනීයා අචචෙට්ඨස්සං. පියාතමපි මෙ අස්ස ඤ්ඤිසාලොහිතාතං දීඝරත්තං හිතාය සුඛාය. සබ්බෙ වෙපි හනෙන් බතතියා ඉමාය අචචට්ඨනීයා අචචෙට්ඨස්සං, සබ්බෙසම්පස්ස බතතියාතං දීඝරත්තං හිතාය සුඛාය. සබ්බෙ වෙපි හනෙන් වුහමණා -පෙ- වෙස්සා -පෙ- සුද්දා ඉමාය අචචට්ඨනීයා අචචෙට්ඨස්සං, සබ්බෙසම්පස්ස සුද්දාතං දීඝරත්තං හිතාය සුඛායාති.

එවමෙතං හද්දිය, එවමෙතං හද්දිය, සබ්බෙවෙපි හද්දිය, බතනියා ආවට්ඨෙය්‍යං අකුසලධම්මප්පභානාය කුසලධම්මප්පභානාය, සබ්බසම්ප්පාදා බතනියානං දීඝරතනං භිතාය සුඛාය. සබ්බෙ වෙපි හද්දිය බ්‍රාහ්මණා -පෙ- වෙසා, -පෙ- සුද්දා ආවට්ඨෙය්‍යං අකුසලධම්මප්පභානාය කුසලධම්මප්පභානාය, සබ්බසම්ප්පාදා සුද්දානං දීඝරතනං භිතාය සුඛාය. සද්දෙවකො වෙපි හද්දිය ලොකො සමාරකො සමුත්තකො, සස්සමණ්ඩ්‍රාහ්මණී පජා සද්දෙවමනුස්සා ආවට්ඨෙය්‍යං අකුසලධම්මප්පභානාය කුසලධම්මප්පභානාය, සද්දෙවකස්ස ලොකස්ස සමාරකස්ස සමුත්තකස්ස සස්සමණ්ඩ්‍රාහ්මණීයා පජාය සද්දෙවමනුස්සාය දීඝරතනං භිතාය සුඛාය. ඉමෙ වෙපි හද්දිය මහාසාලා ඉමාය ආවට්ඨිතා ආවට්ඨෙය්‍යං අකුසලධම්මප්පභානාය කුසලධම්මප්පභානාය. ඉමෙසම්ප්පාදා මහාසාලානං දීඝරතනං භිතාය සුඛාය සද්දෙව වෙතෙය්‍යං. කො පන වාදෙ මනුස්සභුතස්සාති

4. 4. 5. 4

[සාප්‍රගීයප්‍රතනං]

44. එකං සමයං ආයස්මා ආනන්දො කොළියෙසු විහරති සාප්‍රගන්තා¹ කොළියානං නිගමො. අපි බො සම්මහලා සාප්‍රගීයා කොළියප්‍රතනා යෙන ආයස්මා ආනන්දො තෙනුපසම්බුද්ධො. උපසම්බුද්ධා ආයස්මතනං ආනන්දො අභිවාදෙත්වා එකමන්තං තිසිදිංසු. එකමන්තං නිසින්නො බො සාප්‍රගීයෙ කොළියප්‍රතනෙ ආයස්මා ආනන්දො එතදවොච:

වත්තාරිමාති බ්‍රහ්මපජ්ජා පාරිසුද්ධිපධානියඛාති තෙන හගවතා ජාතතා පස්සතා අරහතා සම්මාසම්බුද්ධෙන සම්මදක්කිතාති සත්තානං විසුද්ධියා සොකපරිද්දවෑනං සමතීක්කමාය දුක්ඛදෙමනස්සානං අත්ථගමාය ඤායස්ස අධිගමාය නිබ්බාතස්ස සච්ඡිකිරියාය. කතමාති වත්තාරි ?

සීලපාරිසුද්ධිපධානියඛං විතතපාරිසුද්ධිපධානියඛං දිට්ඨිපාරිසුද්ධිපධානියඛං විමුත්තිපාරිසුද්ධිපධානියඛං.

කතමඤ්ච බ්‍රහ්මපජ්ජා සීලපාරිසුද්ධිපධානියඛං? ඉධ බ්‍රහ්මපජ්ජා භික්ඛු සීලවා හොති -පෙ- සමාදාය සික්කති සික්කාපදෙසු. අයං වුච්චති බ්‍රහ්මපජ්ජා සීලපාරිසුද්ධි. ඉති එවරුපිං සීලපාරිසුද්ධිං අපරිපුරිං වා පරිපුරෙස්සාමි, පරිපුරිං වා තත්ථ තත්ථ පඤ්ඤාය අනුග්‍රහභෙස්සාමිති, යො තත්ථ ඡන්දො ව වායාමො ව උස්සාහො ව උස්සොළුති ව අප්පට්ඨාති ව සති ව සම්පජ්ඤාං ව. ඉදං වුච්චති බ්‍රහ්මපජ්ජා සීලපාරිසුද්ධිපධානියඛං.

කතමඤ්ච බ්‍රහ්මපජ්ජා විතතපාරිසුද්ධිපධානියඛං? ඉධ බ්‍රහ්මපජ්ජා භික්ඛු විචිචෙව්ව කාමෙහි -පෙ- [පඨමං ක්කානං -පෙ- දුතීයං ක්කානං -පෙ- තතීයං ක්කානං -පෙ-] චතුත්ථං ක්කානං උපසම්පජ්ජා විහරති. අයං වුච්චති බ්‍රහ්මපජ්ජා විතතපාරිසුද්ධි. ඉති එවරුපිං විතතපාරිසුද්ධිං අපරිපුරිං වා පරිපුරෙස්සාමි, පරිපුරිං වා තත්ථ තත්ථ පඤ්ඤාය අනුග්‍රහභෙස්සාමිති, යො තත්ථ ඡන්දො ව වායාමො ව උස්සාහො ව උස්සොළුති ව අප්පට්ඨාති ව සති ව සම්පජ්ඤාං ව. ඉදං වුච්චති බ්‍රහ්මපජ්ජා විතතපාරිසුද්ධිපධානියඛං.

කතමඤ්ච බ්‍යංගපඡ්‍යා දිට්ඨිපාරිසුද්ධිපධානියඛං? ඉධ බ්‍යංගපඡ්‍යා භික්ඛු ඉදං දුක්ඛන්ති යථාභූතං පඡානාති -පෙ- අයං දුක්ඛසමුදයොති -පෙ- අයං දුක්ඛනිරෝධොති -පෙ- අයං දුක්ඛනිරෝධගාමිනී පටිපදාති යථාභූතං පඡානාති. අයං චූළචිති බ්‍යංගපඡ්‍යා දිට්ඨිපාරිසුද්ධි. ඉති එවරුපිං දිට්ඨිපාරිසුද්ධිං අපරිපූරිං වා පරිපූරෙස්සාමි පරිපූරිං වා තත් තත් පඤ්ඤාය අනුගාගෙස්සාමිති යො තත් ඡන්දො ව වායාමො ව උස්සාගො ව උස්සොළභි ව අපට්ඨානී ව සති ව සමපඡ්ඤාං ව. ඉදං චූළචිති බ්‍යංගපඡ්‍යා දිට්ඨිපාරිසුද්ධිපධානියඛං.

කතමඤ්ච බ්‍යංගපඡ්‍යා විමුක්තිපාරිසුද්ධිපධානියඛං? ස ඛො සො බ්‍යංගපඡ්‍යා අරියසාවකො ඉමිනා ව සීලපාරිසුද්ධිපධානියඛොත සමන්තාගතො ඉමිනා ව විත්තාපාරිසුද්ධිපධානියඛොත සමන්තාගතො ඉමිනා ව දිට්ඨිපාරිසුද්ධිපධානියඛොත සමන්තාගතො රජනීයෙසු ධෛර්‍යෙසු විතතං විරුපේති, විමොචනීයෙසු ධම්මෙසු විතතං විමොචයති, සො රජනීයෙසු ධෛර්‍යෙසු විතතං විරුපේති, විමොචනීයෙසු ධම්මෙසු විතතං විමොචෙති, සමමා විමුක්තිං උප්පති. අයං චූළචිති බ්‍යංගපඡ්‍යා විමුක්තිපාරිසුද්ධි. ඉති එවරුපිං විමුක්තිපාරිසුද්ධිං අපරිපූරිං වා පරිපූරෙස්සාමි පරිපූරිං වා තත් තත් පඤ්ඤාය අනුගාගෙස්සාමිති යො තත් ඡන්දො ව වායාමො ව උස්සාගො ව උස්සොළභි ව අපට්ඨානී ව සති ව සමපඡ්ඤාං ව. ඉදං චූළචිති බ්‍යංගපඡ්‍යා විමුක්තිපාරිසුද්ධිපධානියඛං.

ඉමාති ඛො බ්‍යංගපඡ්‍යා චත්තාරි පාරිසුද්ධිපධානියඛානි, තෙන භගවතා ජාතතා පස්සතා අරහතා සමමාසලේඛෙන සම්මදක්ඛානාති සත්තානං විසුද්ධියා සොකපරිඤ්චානං සමිතික්ඛමාය දුක්ඛදොමනස්සානං අත්භමාය ඤායස්ස අධිගමාය නිබ්බානස්ස සච්ඡිකිරියායාති.

4. 4. 5. 5.

[චප්පසුගතං]

45. එකං සමයං භගවා සතෙකස්ස විහරති කපිලවස්සමිං නිශ්‍රොධාගමෙ. අථ ඛො චප්පො සතෙකා නිගණ්ඨසාවකො යෙන ආයස්මි මහාමොගගල්ලානො තෙනුපසඤ්ඤාමි. උපසඤ්ඤාමිත්වා ආයස්මි නතං මොගොගල්ලානං අභිවාදෙත්වා එකමන්තං නිසීදි. එකමන්තං නිසීන්තං ඛො වප්පං සක්ඛං නිගණ්ඨසාවකං ආයස්මි මහාමොගගල්ලානො එතදවොච:

ඉධස්ස වප්පං කායෙන සංවුත්තො වාචාය සංවුත්තො භේසා සංවුත්තො අවිජ්ජාචරිගා විජ්ජප්පාදා, පස්සාසි තො තිං වප්පං තං ඤානං යත්තො නිදානං පුරිසං දුක්ඛවෙදනීයා ආසවා අස්සවෙය්‍යං අභිසම්පරුයන්ති? පස්සාමිහං භත්තො තං ඤානං: ඉධස්ස භත්තො පුබ්බෙ පාපකම්මං කතං අපිපක්ඛපිපාකං තත්තො නිදානං පුරිසං දුක්ඛවෙදනීයා ආසවා අස්සවෙය්‍යං අභිසම්පරුයන්ති.

අයඤ්ච බො පනායස්මිතො මහාමොග්ගලානස්ස වප්පන සකෙකන නිගණ්ඨසාවකෙන සද්ධිං කථා විප්පකතා හොති. අථ බො භගවා සායනන-සමයං පඨිසලානා ටුට්ඨිතො යෙනුපට්ඨානසාලා තෙනුපසඝිකම්. උපසඝිකම්භා පඤ්ඤතො ආසනෙ නිසීදී. නිසජ්ඡ බො භගවා ආයස්මනං මහාමොග්ගලානං එතදවොච: කාය නුත් මොග්ගලාන එතරහි කථාය සනතිසින්නා කා ව පන වො අනතරු කථා විප්පකතාති.

ඉදං භනො වප්පං සකකං නිගණ්ඨසාවකං එතදවොච: ඉධස්ස වප්ප කායෙන සංවුතො වාචාය සංවුතො මනසා සංවුතො අවිජ්ජාපිරිතා විජ්ජප්පාදා, පස්සාසි නො භං වප්ප තං ණානං යතො නිදනං පුරිසං දුක්ඛ-වෙදනීයා ආසවා අස්සවෙය්‍යං අභිසම්පරායනති? එවං වුතො භනො වප්පො සකෙකා නිගණ්ඨසාවකො මං එතදවොච: පස්සාමහං භනො තා ණානං: ඉධස්ස භනො පුබ්බෙ පාපකම්මං කතං අවිපකකම්පිකං තතො නිදනං පුරිසං දුක්ඛවෙදනීයා ආසවා අස්සවෙය්‍යං අභිසම්පරායනති. අයං බො භනො වප්පන සකෙකන නිගණ්ඨසාවකෙන සද්ධිං කථා විප්පකතා, අථ භගවා අනුප්පතොති.

අථ බො භගවා වප්පං සකකං නිගණ්ඨසාවකං එතදවොච: සචෙ බො මෙ භං වප්ප අනුඤ්ඤායසඤ්ඤවච අනුජාතෙය්‍යාසි, පටිකෙකාසිතබ්බඤ්ච පටිකෙකාසෙය්‍යාසි, යස්ස ච මෙ භාසිතස්ස අත්ථං ත ජාතෙය්‍යාසි, මමෙවෙත්ථ උතතරිං පටිපුච්ඡෙය්‍යාසි: ඉදං භනො කථං, ඉමස්ස කො අත්ථෝ?ති සියා නො එත්ථ කථාසලාපොති.

අනුඤ්ඤායසං වෙචාහං භනො භගවතො අනුජනිස්සාමි. පටිකෙකාසි-තබ්බඤ්ච පටිකෙකාසිස්සාමි. යස්ස වාහං භගවතො භාසිතස්ස අත්ථං ත ජානිස්සාමි, භගවතනං යෙවෙත්ථ උතතරිං පටිපුච්ඡිස්සාමි: ඉදං භනො කථං ඉමස්ස කුත්ථෝති? හොතු තො එත්ථ කථාසලාපොති.

තං කිං ඤ්ඤාසි වප්ප, යෙ කායසමාරම්භපච්චයා උප්පජ්ජනති ආසවා විසාතපරිත්‍රාහා කායසමාරම්භා පටිවිරතස්ස එවංස තෙ ආසවා විසාතපරිත්‍රාහා ත හොනති. සො තචඤ්ච කම්මං ත කරොති. පුරුණඤ්ච කම්මං ජුස්ස ජුස්ස බ්‍යනති කරොති. සඤ්චිකා නිජ්ජරා අකාලිකා එභිපසයිකා ඔපතයිකා පච්චතනං වෙදිතබ්බා විඤ්ඤාහිති. පස්සාසි නො භං වප්ප තං ණානං යතො නිදනං පුරිසං දුක්ඛවෙදනීයා ආසවා අස්සවෙය්‍යං අභිසම්පරායනති? නො හෙනං භනො.

තං කිං මඤ්ඤාසි වප්ප, යෙ වච්ඡිසමාරම්භපච්චයා උප්පජ්ජනති ආසවා විසාතපරිත්‍රාහා. වච්ඡිසමාරම්භා පටිවිරතස්ස එවංස තෙ ආසවා විසාතපරිත්‍රාහා ත හොනති. සො තචඤ්ච කම්මං ත කරොති. පුරුණඤ්ච කම්මං ජුස්ස ජුස්ස බ්‍යනති කරොති. සඤ්චිකා නිජ්ජරා අකාලිකා එභිපසයිකා ඔපතයිකා පච්චතනං වෙදිතබ්බා විඤ්ඤාහිති. පස්සාසි නො භං වප්ප තං ණානං යතො නිදනං පුරිසං දුක්ඛවෙදනීයා ආසවා අස්සවෙය්‍යං අභිසම්පරායනති? නො හෙනං භනො.

තං නිං මඤ්ඤාසි වප්ප, යෙ මනොසමාරම්භපච්චයා උපපජ්ජන්ති ආසවා විසාතපරිලාහා මනොසමාරම්භා පටිවිරතස්ස ඵලංස තෙ ආසවා විසාතපරිලාහා ත භොනන්ති. සො තවඤ්ඤා කම්මං ත කරොති. පුරුණඤ්ඤා කම්මං චුස්ස චුස්ස බ්‍යන්තීකරොති. සඤ්චිධිකා නිජ්ජරා අකාලිකා ඵභිපස්සිකා ඔපනයිකා පච්චත්තං වෙදිතබ්බං විඤ්ඤානීති. පස්සාසි තො චංචං වප්ප තං යානං යතො නිද්දනං පුරිසං දුක්ඛවෙදනීයා ආසවා අස්සවෙය්‍යං අභිසම්පරායන්ති? තො හෙතං භනෙතං.

තං නිං මඤ්ඤාසි වප්ප, යෙ අවිජ්ජාපච්චයා උපපජ්ජන්ති ආසවා විසාත-පරිලාහා. අවිජ්ජාපිරගා විජ්ජප්පාදා ඵලංස තෙ ආසවා විසාතපරිලාහා ත භොනන්ති. සො තවඤ්ඤා කම්මං ත කරොති. පුරුණඤ්ඤා කම්මං චුස්ස චුස්ස බ්‍යන්තීකරොති සඤ්චිධිකා නිජ්ජරා අකාලිකා ඵභිපස්සිකා ඔපනයිකා පච්චත්තං වෙදිතබ්බං විඤ්ඤානීති. පස්සාසි තො චංචං වප්ප තං යානං යතො නිද්දනං පුරිසං දුක්ඛවෙදනීයා ආසවා අස්සවෙය්‍යං අභිසම්පරායන්ති? තො හෙතං භනෙතං.

ඵලං සම්මා විමුක්තවිත්තස්ස බො වප්ප භික්ඛුතො ඡ සත්තනවිහාරා අධිගතා භොනන්ති. සො චක්ඛුතා රූපං දිස්වා තෙව සුමනො භොති. ත දුම්මනො උපෙක්ඛකො විහරති සතො සම්පජානො. සොතෙන සඤ්ඤා දුච්ඡා -පෙ- ඝාතෙන ගඤ්ඤං ඝාසිත්වා -පෙ- ජිව්හාය රසං සාසිත්වා -පෙ- කායෙන ථොට්ඨබ්බං චුස්සිත්වා -පෙ- මහසා ධම්මං විඤ්ඤාය තෙව සුමනො භොති ත දුම්මනො උපෙක්ඛකො විහරති සතො සම්පජානො. සො කායපරියන්තිකං වෙදනං වෙදිතමානො කායපරියන්තිකං වෙදනං වෙදියාමිති පජානාති. ජිවිතපරියන්තිකං වෙදනං වෙදිතමානො ජිවිතපරියන්තිකං වෙදනං වෙදියාමිති පජානාති. කායස්ස හෙදා උද්ධං ජිවිතපරියාදානා ඉධෙව සබ්බවෙදයිතාති අතභිතඤ්ඤාති සීතීභවිස්සන්තීති පජානාති.

සෙසස්ථාපි වප්ප චුණං පටිච්ච ඡායා පඤ්ඤායති. අඵ පුරිසො ආගච්ඡෙය්‍ය කුද්දුලපිට්ඨං¹ ආදාය. සො තං චුණං මුලෙ ඡිඤ්ඤෙය්‍ය. මුලෙ ඡෙත්වා² ප්‍රසිඛණ්ඤෙය්‍ය. ප්‍රසිඛණ්ඤා මූලාති උද්ධරෙය්‍ය. අත්තමසො උසීරනාලි³ මත්තාතිපි. සො තං චුණං බණ්ඩාබණ්ඩිකං ඡිඤ්ඤෙය්‍ය. බණ්ඩාබණ්ඩිකං ඡෙත්වා² ථාලෙය්‍ය. ථාලෙත්වා සකලිකං සකලිකං කරෙය්‍ය. සකලිකං සකලිකං කරිත්වා⁴ වාතාතපෙ විසොසෙය්‍ය. වාතාතපෙ විසොසෙත්වා අග්ගිතා ධුතෙය්‍ය. අග්ගිතා ධුතීත්වා⁵ මසිං කරෙය්‍ය. මසිං කරිත්වා මහාවාතෙ වා ඔපුතෙය්‍ය. තදියා වා සීඝ්‍රසොතාය පවාගෙය්‍ය. ඵලං භිස්ස වප්ප යා චුණං පටිච්ච ඡායා, සා උච්ඡන්තමූලා තාලාවඤ්ඤාති අතභාවකතා ආයතීං අනුප්පාදධම්මා.

ඵලමෙව බො වප්ප ඵලං සම්මා විමුක්තවිත්තස්ස භික්ඛුතො ඡ සත්තන-විහාරා අධිගතා භොනන්ති. සො චක්ඛුතා රූපං දිස්වා තෙව සුමනො භොති. ත දුම්මනො. උපෙක්ඛකො විහරති සතො සම්පජානො. සොතෙන සඤ්ඤා දුච්ඡා -පෙ- ඝාතෙන ගඤ්ඤං ඝාසිත්වා -පෙ- ජිව්හාය රසං සාසිත්වා -පෙ- කායෙන ථොට්ඨබ්බං චුස්සිත්වා -පෙ- මහසා ධම්මං විඤ්ඤාය තෙව සුමනො භොති. ත දුම්මනො. උපෙක්ඛකො විහරති සතො සම්පජානො. සො කාය-පරියන්තිකං වෙදනං වෙදිතමානො කායපරියන්තිකං වෙදනං වෙදියාමිති පජානාති. ජිවිතපරියන්තිකං වෙදනං වෙදිතමානො ජිවිතපරියන්තිකං වෙදනං වෙදියාමිති පජානාති. කායස්ස හෙදා උද්ධං ජිවිතපරියාදානා ඉධෙව සබ්බවෙදයිතාති අතභිතඤ්ඤාති සීතීභවිස්සන්තීති පජානාති.

1 කුද්දුලපිට්ඨං - මජ්ඣ. 2. මුලෙ ඡිඤ්ඤා - මජ්ඣ. 3. උසීරනාලිමත්තාතිපි - මජ්ඣ. 4. කරිත්වා - මජ්ඣ. 5. ධුතීත්වා - මජ්ඣ.

එවං චුතොත චපොසා සංගොකා නිගණ්ඨසාවකො හගචන්තං එතදවොච:
සොය්‍යථාපි හතොත පුරිසො උදයභිකො අස්සපණ්ණිං පොසොය්‍ය, සො
උදයසෙඤ්ච න ලභෙය්‍ය, උත්තරිං ච කිලමථස්ස විසාතස්ස භාගී අස්ස. එවමෙව
බො අහං හතොත උදයභිකො බාලෙ නිගණ්ඨ පඨිරුපාසිං. සොහං¹
උදයසෙඤ්ච තාබිගච්ඡිං² උත්තරිසෙඤ්ච කිලමථස්ස විසාතස්ස භාගී අගොසිං.
එසාහං හතොත අජ්ජතග්ගෙ යො මෙ බාලෙසු නිගණ්ඨසු සමපසාදො, තං
මහාවාතෙ වා ඔපුතාමි, තදිං වා සීඝ්‍රසොතාය පවාහෙමි. අභික්කන්තං
හතොත - පෙ - උපාසකං මං හතොත හගවා ධාරෙතු අජ්ජතග්ගෙ
පාණ්ණපෙතං සරණං ගතන්ති.

4. 4. 5. 6.

[සාලහස්සනං]

46. එකං සමයං හගවා වෙසාලියං විහරති මහාවතෙ
කුටාගාරසාලායං. අථ බො සාතලහා ව ලිච්ඡි අපායො ව ලිච්ඡි යෙන
හගවා තෙහුපසඬකම්භො. උපසඬකම්භා හගචන්තං අභිවාදෙත්වා එකමන්තං
නිසීදිංසු. එකමන්තං නිසීන්තො බො සාලොහා ලිච්ඡි හගචන්තං එතද-
වොච: සන්ති හතොත එකෙ සමණබ්‍රාහ්මණා ආයෙන ඔසස්ස නිත්ථරණං
පඤ්ඤපෙන්නි සීලවිසුද්ධිභෙතු ව තපොඡ්ගුච්ඡාභෙතු ව. ඉධ හතොත හගවා
කිමාහාති?

සීලවිසුද්ධිං බො අහං සාලොහා අඤ්ඤතරං සාමඤ්ඤඛගන්ති වදාමි. යෙ
තෙ සාලොහා සමණබ්‍රාහ්මණා තපොඡ්ගුච්ඡාවාද තපොඡ්ගුච්ඡාසාරා තපො-
ඡ්ගුච්ඡං අලලිතා විහරන්ති, අහබ්බා තෙ ඔසස්ස නිත්ථරණාය. යෙපි තෙ
සාලොහා සමණබ්‍රාහ්මණා අපරිසුද්ධිකායසමාවාරා අපරිසුද්ධිවච්ඡිසමාවාරා
අපරිසුද්ධිමනොසමාවාරා අපරිසුද්ධාජ්චා, අහබ්බා තෙ ඤ්ඤදස්සනාය.
අනුත්තරාය සමෙබ්බායාය.

සොය්‍යථාපි සාලොහා පුරිසො තදිං තරිතුතාමො තිණ්හං කුඨාරිං අදාය
වතං පච්ඡෙය්‍ය, සො තත්ථ පයොය්‍ය මහතිං සාලලට්ඨිං උජ්ජිං තඛං
අකුක්කකථානං,³ තමෙනං මුලෙ ඡ්ඤෙය්‍ය, මුලෙ ඡෙත්වා අග්ගෙ ඡ්ඤෙය්‍ය,
අග්ගෙ ඡෙත්වා සාබ්‍යපලාසං සුච්ඡොධිතං විසොධෙය්‍ය, සාබ්‍යපලාසං සුච්ඡොධිතං
විසොධෙත්වා කුඨාරීති තවෙඡ්ඤ්‍ය, කුඨාරීති තවෙඡ්ඤ්‍ය වාසීති තවෙඡ්ඤ්‍ය, වාසීති
තවෙඡ්ඤ්‍ය ලෙඛනිකා ලිඛෙය්‍ය, ලෙඛනිකා ලිඛිත්වා පාසාණගුලෙත ධොපෙය්‍ය⁴
පාසාණගුලෙත ධොපෙත්වා තදිං පතාරෙය්‍ය. තං කිං මඤ්ඤපි සාලොහා හබ්බො
නු බො සො පුරිසො තදිං තරිතුන්ති “තො හෙතං හතොත”. තං කියස්ස
හෙතු? අසු හි හතොත සාලලට්ඨි බහිඨා සුපරිකමමකතා අන්තො අවිසුද්ධා.
තස්සොතං පාටිකඝ්ඛං: සාලලට්ඨි සංසීදිස්සති, පුරිසො අතසබ්‍යසනං
අපජ්ජියස්සතිති.

1. සාහා මජ්ඣං. 2. තාබිගච්ඡිතං, මජ්ඣං. 3. අකුක්කච්චානං - මජ්ඣං.
අකුක්කච්චානං - සො. 4. පධාමෙය්‍ය - මජ්ඣං.

එවමෙව බො සාලුනා යෙ තෙ සමණවුහමණා තපොජ්ගුව්ඡාවාද තපොජ්ගුව්ඡාසාරා තපොජ්ගුව්ඡං අලලිතා විහරන්ති, අභබ්බා තෙ ඔක්ඝස්ස නිකුරණාය. යෙපි තෙ සාලුනා සමණවුහමණා අපරිසුඤ්ඤායසමාචාරා අපරිසුඤ්ඤාවචිසමාචාරා අරිසුඤ්ඤායසමාචාරා අපරිසුඤ්ඤාජ්චා, අභබ්බා තෙ ඤාණදස්සනාය අනුතතාරාය සමෙබ්බාධාය.

යෙ ව බො තෙ සාලුනා සමණවුහමණා ත තපොජ්ගුව්ඡාවාද ත තපොජ්ගුව්ඡාසාරා ත තපොජ්ගුව්ඡං අලලිතා විහරන්ති, අභබ්බා තෙ ඔක්ඝස්ස නිකුරණාය. යෙපි තෙ සාලුනා සමණවුහමණා පරිසුඤ්ඤායසමාචාරා පරිසුඤ්ඤාවචිසමාචාරා පරිසුඤ්ඤායසමාචාරා පරිසුඤ්ඤාජ්චා, අභබ්බා තෙ ඤාණදස්සනාය අනුතතාරාය සමෙබ්බාධාය.

සෙය්‍යථාපි සාලුනා පුරිසො නදිං තරිතුකාමො තිණ්හං කුඨාරිං ආදාය වතං පවිසෙය්‍ය, සො තථ පසෙය්‍ය මහතිං සාලලට්ඨිං උජුං තචං අකුකුකුචවකජාතා* තමෙතං මුලෙ ඡිඤ්ඤාය, මුලෙ ඡේතා අග්ගෙ ඡිඤ්ඤාය, අග්ගෙ ඡේතා සාඛාපලාසං සුවිසොධිතං විසොධෙය්‍ය, සාඛාපලාසං සුවිසොධිතං විසොධෙතා කුඨාරිකි තවෙජ්‍යය, කුඨාරිකි තවෙජ්‍යා වාසිකි තවෙජ්‍යය, වාසිකි තවෙජ්‍යා නිබ්බදනං ආදාය අනෙතා සුවිසොධිතං විසොධෙය්‍ය, අනෙතා සුවිසොධිතං විසොධෙතා ලොබනිකා ලිබෙය්‍ය, ලොබනිකා ලිබිතා පාසාණගුලෙන ධොපෙය්‍ය, පාසාණගුලෙන ධොපෙතා තාවං කරෙය්‍ය, තාවං කරිතා පියාරිතනං බ්බෙය්‍ය, පියාරිතනං බ්බිතා නදිං පතාපරෙය්‍ය, තං නිං මෙඤ්ඤාසාලුනා භබ්බො නු බො සො පුරිසො නදිං තරිතුකන්ති? එවං භනෙත. තං කිස්ස හෙතු? අසු හි භනෙත සාලලට්ඨිං බිහිඬා සුපරිකමමකතා අනෙතා සුසුඤ්ඤා තාවා කතා, පියාරිතනං බ්බා. තස්සෙතං පාටිකස්ඛාං තාවා ත සංසිද්ධස්සති. පුරිසො සොපිතා පාරං ගමිස්සතිති.

එවමෙව බො සාලුනා යෙ තෙ සමණවුහමණා ත තපොජ්ගුව්ඡාවාද ත තපොජ්ගුව්ඡාසාරා ත තපොජ්ගුව්ඡං අලලිතා විහරන්ති, අභබ්බා තෙ ඔක්ඝස්ස නිකුරණාය. යෙපි තෙ සාලුනා සමණවුහමණා පරිසුඤ්ඤායසමාචාරා පරිසුඤ්ඤාවචිසමාචාරා පරිසුඤ්ඤායසමාචාරා පරිසුඤ්ඤාජ්චා, අභබ්බා තෙ ඤාණදස්සනාය අනුතතාරාය සමෙබ්බාධාය.

සෙය්‍යථාපි සාලුනා යොධාජ්චො බහුති වෙපි කණ්ඩවිතතකාති ජාතාති, අථ බො සො තිහි ණතෙහි රුජාරහො හොති රුජහොග්ගො. රඤ්ඤා අභිගතච්ච සබ්බං භවෙති. කතමෙහි තිහි? දුරෙ පාති ව, අතභවෙධි ව, මහතො ව කායස්ස පදලෙනා.

සෙය්‍යථාපි සාලුනා යොධාජ්චො දුරෙ පාති, එවමෙව බො සාලුනා අරියං, සාවකො සමාසමාධි හොති. සමාසමාධි සාලුනා අරියසාවකො යං නිඤ්ඤි රූපං අනිතාතාගතපච්චුප්පනනං අජ්ඣන්තං වා බිහිඬා වා ඔලාරිකං වා සුබ්බමං වා සීතං වා පණීතං වා යං දුරෙ සන්තිකෙ වා සබ්බං රූපං තෙතං මම තෙසොභමස්මි, ත මෙසො අතතාති, එවමෙතං යථාභූතං සමමප්පඤ්ඤාය පස්සති යා කාවි වෙදනා -පෙ-යා කාවි සඤ්ඤා -පෙ- යෙ කෙවි සඤ්ඤා -පෙ- යං නිඤ්ඤා විඤ්ඤාණං අනිතාතාගතපච්චුප්පනනං අජ්ඣන්තං වා බිහිඬා වා ඔලාරිකං වා සුබ්බමං වා සීතං වා පණීතං වා යං දුරෙ සන්තිකෙ වා සබ්බං විඤ්ඤාණං තෙතං මම, තෙසොභමස්මි, ත මෙසො අතතාති එවමෙතං යථාභූතං සමමප්පඤ්ඤාය පස්සති

* 'උජුං නචං අකුකුකුචාජාතාති මෙඤ්ඤාය උජු ඤාණදස්සනාය භාසිතං.

සෙය්‍යථාපි සාලුහා යොධාජ්චො අක්කණ්චෙවි, එව්චෙව ඛො සාලුහා අරියසාවකො සමමාදිට්ඨි හොති. සමමාදිට්ඨි සාලුහා අරියසාවකො 'ඉදං දුක්ඛ'නති යථාභූතං පජානාති -පෙ- 'අයං දුක්ඛසමුදයො'ති -පෙ- 'අයං දුක්ඛනිරෝධො'ති -පෙ- 'අයං දුක්ඛනිරෝධගාමිනී පටිපදා'ති යථාභූතං පජානාති.

සෙය්‍යථාපි සාලුහා යොධාජ්චො මහතො කායස්ස පදලොකා, එව්චෙව ඛො සාලුහා අරියසාවකො සමමාච්ඡිනති හොති. සමමාච්ඡිනති සාලුහා අරියසාවකො මහනතං අවිජ්ජාක්කකිං පදලොකිති.

4. 4. 5. 7.

මලලිකාසුත්තං

47. එකං සමයං භගවා සාවන්ඨිං විහරති ජෙතවනෙ අනාඨපිණ්ඩිකස්ස ආරාමෙ. අථ ඛො මලලිකා දෙවී යෙන භගවා තෙනුපසිංකමි. උපසිංකමිඤ්ඤා භගවන්තං. අභිවාදෙතා එකමන්තං නිසීදි. එකමන්තං නිසින්නා ඛො මලලිකා දෙවී භගවන්තං එතදවොච:

කො හු ඛො භනෙත හෙතු කො පච්චයො, යෙන මිධෙකචෙවා මාතුගාමො දුබ්බණ්ණො ව හොති දුරුපා සුපාපිකා දස්සනාය, දළිඤ්ඤා ව හොති අප්පස්සකා අප්පභොගා අප්පෙසකකා ව?

කො පන භනෙත හෙතු කො පච්චයො, යෙන මිධෙකචෙවා මාතුගාමො දුබ්බණ්ණො ව හොති දුරුපා සුපාපිකා දස්සනාය, අඤ්ඤා ව හොති මහඥානා මහාභොගා මහෙසකකා ව?

කො හු ඛො භනෙත හෙතු කො පච්චයො, යෙන මිධෙකචෙවා මාතුගාමො අභිරුපා හොති දස්සනීයා පාසාදිකා පරමාය වණ්ණපොකඛරතාය සමන්තාගතා, දළිඤ්ඤා ව හොති අප්පස්සකා අප්පභොගා අප්පෙසකකා ව?

කො පන භනෙත හෙතු කො පච්චයො, යෙන මිධෙකචෙවා මාතුගාමො අභිරුපා ව හොති දස්සනීයා පාසාදිකා පරමාය වණ්ණපොකඛරතාය සමන්තාගතා, අඤ්ඤා ව හොති මහඥානා මහාභොගා මහෙසකකා වාති?

ඉධ මලලිකෙ එකචෙවා මාතුගාමො කොධිතා හොති උපායාසබ්බලා අප්පමපි චුත්තා සමානා අභිසජ්ජති කුප්පති බ්‍යාපජ්ජති පතිපජ්ජති. කොපඤ්ඤා දෙසඤ්ඤා අප්පච්චයඤ්ඤා පාතුකරොති. සා හොති ත දානා සමණස්ස වා බ්‍රාහ්මණස්ස වා අන්තං පානං වන්ධං යානං මාලාගන්ඛිවිලෙපනං සෙය්‍යාදි-සථපදිපෙය්‍යං, ඉස්සාමනිකා ඛො පන හොති පරලාභසක්කාර ගරුකාර-මානනවන්දනසුඡත්තාසු. ඉස්සති උපදස්සති ඉස්සං බ්‍යාසති. සා වෙ තතො චුත්තා ඉත්තනං ආගච්ජති. සා යත්ති යත්ති පච්චාර්යති, දුබ්බණ්ණො ව හොති දුරුපා ව සුපාපිකා දස්සනාය, දළිඤ්ඤා ව හොති අප්පස්සකා අප්පභොගා අප්පෙසකකා ව.

ඉධ පන මලලිකෙ එකච්චො මාතුගාමො කොධිතා හොති උපායාසබ්බුලා අපථමි චුත්තා සමානා අභිසල්ඡති කුප්පති බ්‍යාපල්ඡති පතිත්ථිගති. කොපඤ්ච දෙසඤ්ච අපථව්වයඤ්ච පාතුකරොති. සා දතා හොති සමණස්ස වා බ්‍රාහ්මණස්ස වා අනනං පානං වත්ථං යානං මාලාගක්ඛිවිලෙපනං සෙය්‍යාවසථපදිපෙය්‍යං. අතිස්සාමනිකා ඛො පන හොති පරලාභසක්කාරගරුකාරමානතව්‍යදනපුජනාසු. න ඉස්සති න උපදුස්සති න ඉස්සං බ්බති. සා වෙ තතො චුතා ඉත්තනං ආගච්ඡති, සා යත්ථ යත්ථ පථ්වාරායති, දුබ්බණ්ණො ව හොති දුරුපා සුපාපිකා දස්සනාය. අඛිං ව හොති මහඥානා මහාභොගා මහෙසකකා ව.

ඉධ පන මලලිකෙ එකච්චො මාතුගාමො අකොධිතා හොති අනුපායාසබ්බුලා බ්බුමි චුත්තා සමානා තාභිසල්ඡති න කුප්පති න බ්‍යාපල්ඡති න පතිත්ථිගති. න කොපඤ්ච දෙසඤ්ච අපථව්වයඤ්ච පාතුකරොති. සා න දතා හොති සමණස්ස වා බ්‍රාහ්මණස්ස වා අනනං පානං වත්ථං යානං මාලාගක්ඛිවිලෙපනං සෙය්‍යාවසථපදිපෙය්‍යං. ඉස්සාමනිකා ඛො පන හොති. පරලාභසක්කාරගරුකාරමානතව්‍යදනපුජනාසු. ඉස්සති උපදුස්සති ඉස්සං බ්බති. සා වෙ තතො චුතා ඉත්තනං ආගච්ඡති, සා යත්ථ යත්ථ පථ්වාරායති, අභිරුපා ව හොති දස්සනීයා පාසාදිකා පරමාය වණ්ණපොකකිරිතාය සමන්තාගතා. දළිඤ්ඤා ව හොති අප්පස්සකා අප්පභොගා අප්පෙසකකා ව.

ඉධ පන මලලිකෙ එකච්චො මාතුගාමො අකොධිතා හොති අනුපායාසබ්බුලා බ්බුමි චුත්තා සමානා තාභිසල්ඡති න කුප්පති න බ්‍යාපල්ඡති න පතිත්ථිගති. න කොපඤ්ච දෙසඤ්ච අපථව්වයඤ්ච පාතුකරොති. සා දතා හොති සමණස්ස වා බ්‍රාහ්මණස්ස වා අනනං පානං වත්ථං යානං මාලාගක්ඛිවිලෙපනං සෙය්‍යාවසථපදිපෙය්‍යං. අතිස්සාමනිකා ඛො පන හොති පරලාභසක්කාරගරුකාරමානතව්‍යදනපුජනාසු. න ඉස්සති න උපදුස්සති න ඉස්සං බ්බති. සා වෙ තතො චුතා ඉත්තනං ආගච්ඡති, සා යත්ථ යත්ථ පථ්වාරායති අභිරුපා ව හොති දස්සනීයා පාසාදිකා පරමාය වණ්ණපොකකිරිතාය සමන්තාගතා. අඛිං ව හොති මහඥානා මහාභොගා මහෙසකකා ව.

අයං ඛො මලලිකෙ හෙතු අයං පථ්වයො යෙන මිඛෙකච්චො මාතුගාමො දුබ්බණ්ණො ව හොති දුරුපා සුපාපිකා දස්සනාය, දළිඤ්ඤා ව හොති අප්පස්සකා, අප්පභොගා අප්පෙසකකා ව.

අයං පන මලලිකෙ හෙතු අයං පථ්වයො යෙන මිඛෙකච්චො මාතුගාමො දුබ්බණ්ණො ව හොති දුරුපා සුපාපිකා දස්සනාය, අඛිං ව හොති මහඥානා මහාභොගා මහෙසකකා ව.

අයං ඛො මලලිකෙ හෙතු අයං පථ්වයො යෙන මිඛෙකච්චො මාතුගාමො අභිරුපා ව හොති දස්සනීයා පාසාදිකා පරමාය වණ්ණපොකකිරිතාය සමන්තාගතා. දළිඤ්ඤා ව හොති අප්පස්සකා අප්පභොගා අප්පෙසකකා ව.

අයං පත මලලිකෙ හෙතු අයං පච්චයො යෙන මිඛෙකචෙව, මානුගාමො අභිරුපා ව හොති දස්සනීයා පාසාදිකා පරමාය වණ්ණපොකනිරතාය සමන්තාගතා, අසීසා ව හොති මහඛානා මහාභොගා මහෙසකඛා වාති.

එවං චුතෙන මලලිකා දෙවී භගවතනං එතදවොච: යා නුතාහං භනෙන අඤ්ඤං ජාතිං කොධතා අහොසිං උපායාසබ්බලා, අපථමි චුතතා සමානා අභිසල්ලං කුප්පිං බ්‍යාපල්ලං පතිඤ්ඤිං, කොපඤ්ඤා දෙසඤ්ඤා අපථව්චයඤ්ඤා පානාකාසිං, සාහං භනෙන එතරති දුබ්බණ්ණො දුරුපා සුපාපිකා දස්සනාය.

යා නුතාහං භනෙන අඤ්ඤං ජාතිං අද්දසිං සමණස්ස වා බ්‍රාහ්මණස්ස වා අත්තං පානං වත්ථං යානං මලාගකිව්ලෙපනං සෙය්‍යාවසථපදීපෙය්‍යං, සාහං භනෙන එතරති අසීසා ව මහඛානා මහාභොගා.

යා නුතාහං භනෙන අඤ්ඤං ජාතිං අනිස්සාමනිකා අනාසිං පරලාභ-සකකාරගරුකාරමානව්‍යඤ්ඤාපුරුකාසු, න ඉස්සිං න උපදුස්සිං න ඉස්සං බ්‍යසීං, සාහං භනෙන එතරති මයෙසකඛා. සන්ති බො පත භනෙන, ඉමසමා රුජකුලෙ ඛතභිසකඤ්ඤාපි බ්‍රාහ්මණකඤ්ඤාපි ගහපතිකඤ්ඤාපි. තාසාහං ඉස්සරුධිපච්චං කාරෙමි.

එතාහං භනෙන අජ්ජතග්ගෙ අකෙකාධතා භවිස්සාමි අනුපායාසබ්බලා. බ්‍රහ්මි චුතතා සමානා නාභිසල්ලස්සාමි න කුප්පිස්සාමි න ව්‍යාපල්ලස්සාමි න පතිඤ්ඤාමි. න කොපඤ්ඤා දෙසඤ්ඤා අපථව්චයඤ්ඤා පානුකාරිස්සාමි. දස්සාමි සමණස්ස බ්‍රාහ්මණස්ස අත්තං පානං වත්ථං යානං මලාගකිව්ලෙපනං. සෙය්‍යාවසථපදීපෙය්‍යං. අනිස්සාමනිකා භවිස්සාමි පරලාභසකකාරගරු-කාරමානව්‍යඤ්ඤාපුරුකාසු. න ඉස්සිං න උපදුස්සිං න ඉස්සං බ්‍යසීස්සාමි.

අභිකකන්තං භනෙන අභිකකන්තං භනෙන -පෙ- උපාසිකං මං භනෙන භගවා ඛාරෙතු අජ්ජතග්ගෙ පාණ්දුපෙන සරණං ගතන්ති.

4. 4. 5 8

[භසස්සනං]

48. වත්තාඤ්ඤම භික්ඛවෙ පුග්ගලා සන්නා සංපිජ්ජමානා ලොකස්මිං කතමෙ වත්තාඤ්ඤ?

ඉධ භික්ඛවෙ එකචෙව, පුග්ගලො අත්තන්තපො හොති අත්තපරිතාප-නානුසෙයාගමිනුසුතෙනා. ඉධ පත භික්ඛවෙ එකචෙව, පුග්ගලො පරන්තපො හොති පරපරිතාපනානුසෙයාගමිනුසුතෙනා. ඉධ පත භික්ඛවෙ එකචෙව, පුග්ගලො අත්තන්තපො ව හොති අත්තපරිතාපනානුසෙයාගමිනුසුතෙනා, පරන්තපො ව හොති පරපරිතාපනානුසෙයාගමිනුසුතෙනා. ඉධ පත භික්ඛවෙ එකචෙව, පුග්ගලො තෙව අත්තන්තපො හොති න අත්තපරිතාපනානුසෙයාග-මිනුසුතෙනා, න පරන්තපො හොති න පරපරිතාපනානුසෙයාගමිනුසුතෙනා. සො අත්තන්තපො අපරන්තපො දිට්ඨව ධම්මෙ නිව්ඤ්ඤො නිබ්බුතො සිහිභුතො සුඛපටිසංවෙදී බ්‍රහ්මභූතෙන අත්තතා විහරති.

කථංඤ්ච භික්ඛවෙ පුග්ගලො අත්තන්නපො හොති, අත්තපරිතාපනානු-
යොගමනුසුතො?

ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චො පුග්ගලො අවෙලකො හොති මුත්තොවායෙ
හත්තොපලෙඛනො න එති හදන්තිකො න තිට්ඨහදන්තිකො තාභිහටං න
උද්දිස්සකටං න නිමන්නතං සාදිසති.

සො න කුමතිමුඛො පතිගණනාති, න ඛලොපිමුඛො පතිගණනාති, න
එළකමන්නරං න දණ්ඩමන්නරං න මුසලමන්නරං න ද්වින්නං භුස්සමානාතං න
ගබ්බිතියා න පායමානාය න පුරිසන්නරගතාය න සබ්බිතතිසු න යත්ථ සා
උපට්ඨිතො හොති, න යත්ථ මකඛිකා සණ්ඨිසණ්ඨිවාරිණී, න මච්ඡං න මංසං,
න සුරං න මෙරයං න පුසොදකං පිවති.

සො එකාගාරිකො වා හොති එකාලොපිකො. ආගාරිකො වා හොති
ආලොපිකො. සත්තාගාරිකො වා හොති සත්තාලොපිකො. එනිස්සා පි දන්තියා
යාපෙති, දිතිපි දන්තිති යාපෙති, සත්තතිපි දන්තිති යාපෙති. එකාභිකම්පි
ආහාරං ආහාරෙති, ආභිකම්පි ආහාරං ආහාරෙති, සත්තාභිකම්පි ආහාරං
ආහාරෙති. ඉති එවරුපං අධිමාසිකම්පි පරියායහත්තනොජනානුයොගමනු-
සුතො විහරති.

සො සාකහකෙඛාපි හොති, සාමාකහකෙඛාපි හොති, නිවාරහකෙඛාපි
හොති, දදුලහකෙඛාපි හොති, හටහකෙඛාපි හොති, කණ්හකෙඛාපි හොති,
ආවාමහකෙඛාපි හොති, පිඤ්ඤකහකෙඛාපි හොති, තිණ්හකෙඛාපි හොති,
නොමයහකෙඛාපි හොති. වතමුලඵලාභායෙ යාපෙති පවත්තඵලහොජ්

සො සාණාතිපි ධාරෙති, මසාණාතිපි ධාරෙති, ඡවදුස්සාතිපි ධාරෙති,
පංචකුලාතිපි ධාරෙති, තිරිටාතිපි ධාරෙති, අජ්නම්පි ධාරෙති, අජ්නකම්පම්පි
ධාරෙති, කුසවීරම්පි ධාරෙති, වාකවීරම්පි ධාරෙති, ඵලකවීරම්පි ධාරෙති,
කෙසකම්පම්පි ධාරෙති, වාලකම්පම්පි ධාරෙති, උලුකපකම්පි ධාරෙති.

කෙසමස්සලොචකො හොති කෙසමස්සලොචනානුයොගමනුසුතො.
උබ්බටකොපි හොති ආසනපටිකම්පිතො. උකකුටිකොපි හොති උකකුටි-
කපපඛානමනුසුතො. කණ්ටකාපස්සකොපි හොති, කණ්ටකාපස්සයෙ
සෙය්‍යං කපොති. සායතතිකම්පි උදකොරෙහනානුයොගමනුසුතො
විහරති. ඉති එවරුපං අනෙකභිතිතං කායස්ස ආතාපනපරිතාපනානුයොග-
මනුසුතො විහරති.

එවං බො භික්ඛවෙ පුග්ගලො අත්තන්නපො හොති අත්තපරිතාපනානු-
යොගමනුසුතො.

කථංඤ්ව භික්ඛවෙ පුග්ගලො පරනතපො හොති පරපරිතාපතානුයොග-
මනුසුතොත්තා? ඉධ භික්ඛවෙ එකවෙවා පුග්ගලො ඔරබ්භිකො හොති සුකරිකො
සාකුන්තිකො මාගවිකො ලුද්දො චෙත්සාතකො වොරෙ වොරසාතකො
බක්ඛිතාගාරිකො, යෙ වා පතඤ්ඤපි කෙ වී කුරුරකම්මන්තා, එවං ඛො
භික්ඛවෙ පුග්ගලො පරනතපො හොති පරපරිතාපතානුයොගමනුසුතොත්තා

කථංඤ්ව භික්ඛවෙ පුග්ගලො අත්තන්තපො ව හොති අත්තපරිතාපතානු-
යොගමනුසුතොත්තා, පරනතපො ව හොති පරපරිතාපතානුයොගමනුසුතොත්තා?

ඉධ භික්ඛවෙ එකවෙවා පුග්ගලො රුජා වා හොති ඛතියො මුඛාවසිත්තො
මුඛවණො වා මහාසාලො, සො පුරුජිඤ්ඤ නගරස්ස නවං සන්ථාගාරං
කාරුපෙතො කෙසමස්සං ඔහාරෙතො බරුජිතං නිවාසෙතො සප්පිතෙලෙත
කායං අබ්භාජ්ඣා මිගවිසාණෙන පිට්ඨිං කණ්ඩුවමානො සන්ථාගාරං පවිසති
සද්ධිං මහෙසියො මුඛවණෙන ව පුරෙතිත්තො.

සො තත්ථ! අතනතර්කිකායෙ භූමියා හරිතුපලිතතාය සෙය්‍යං කපෙපති.
එක්ඛිතා ගාවියා සරුපච්චයා යං එකසමී ඵනෙබ්බරං හොති, තෙන රුජා
යාපෙති. යං දුතිසමී ඵනෙ බ්බරං හොති, තෙන මහෙසී යාපෙති. යං
තතිසමී ඵනෙ බ්බරං හොති, තෙන මුඛවණො පුරෙතිත්තො යාපෙති.
යං වතුන්සමී ඵනෙ බ්බරං හොති, තෙන අග්ගිං ජුහන්ති. අවසෙසෙන
චච්ඡකො යාපෙති. සො එවමාහා එත්තකා උසහා හඤ්ඤන්තු
සඤ්ඤන්සාය. එත්තකා චච්ඡතරු සඤ්ඤන්තු සඤ්ඤන්සාය. එත්තකා
චච්ඡතරියො හඤ්ඤන්තු සඤ්ඤන්සාය. එත්තකා අජා හඤ්ඤන්තු
සඤ්ඤන්සාය එත්තකා උරබ්භා හඤ්ඤන්තු සඤ්ඤන්සාය. එත්තකා
රුක්ඛා ඡ්ඡන්තො සුප්පන්සාය. එත්තකා දබ්බා ලීයන්තු බරිතිත්තන්සායති. යෙපිස්ස
තෙ හොන්ති දසාති වා පෙසාති වා කම්මකරාති වා, තෙපි දණ්ඩතජ්ජිතා
හත්තජ්ජිතා අසුමුඛා රුදමාහා පරිකම්මාති කරොන්ති.

එවං ඛො භික්ඛවෙ පුග්ගලො අභිත්තන්තපො ව හොති අත්තපරිතාපතානු-
යොගමනුසුතොත්තා. පරනතපො ව හොති පරපරිතාපතානුයොගමනුසුතොත්තා.

කථංඤ්ව භික්ඛවෙ පුග්ගලො තෙවත්තන්තපො හොති ත අත්තපරිතා-
පතානුයොගමනුසුතොත්තා, ත පරනතපො හොති ත පරපරිතාපතානුයොග-
මනුසුතොත්තා, සො අත්තන්තපො අපරනතපො දිට්ඨෙව ධම්මෙ නිච්ඡාතො
නිබ්බුන්තො සිනිභූතො සුඛපටිසංවේදී මුග්ගහුතෙන අත්තන්තා විහරති?

ඉධ භික්ඛවෙ තථාගතො ලොකෙ උපපජ්ජති අරහං සම්මාසම්බුද්ධො
විජ්ජාබරණසම්පන්නො සුගතො ලොකවිදු අනුත්තරෙ පුරිසද්ධම්මසාරපී සන්ථා
දෙවමනුස්සානං බුද්ධා භගවා. සො ඉමං ලොකං සදෙවකං සමාරකං
සමුග්ගකං, සසම්මණමුග්ගමණීං පජං සදෙවමනුස්සං සයං අභිඤ්ඤ සම්මිකන්තො
පච්චෙදෙති ආයං ධම්මං දෙසෙති ආදිකල්‍යාණං මජ්ඣිකල්‍යාණං පරියොසාන-
කල්‍යාණං සාන්ධං සබ්බස්සන්ධං කෙවලපරිපුරුණං පරිසුද්ධං. මුග්ගචරියං
පකාසෙති.

තං ධම්මං සුඤ්ඤානං ගතපති වා ගතපතිසුත්තො වා අඤ්ඤාතරස්මිං වා කුලේ පච්චාජාතො. සො තං ධම්මං සුඤ්ඤානං තථාගතො සද්ධං පටිලභති. සො තෙන සද්ධාපටිලාභෙන සමන්තාගතො ඉති පටිසංඤ්චිකති: සම්බොධො සර්වාසො රජාපථො අබ්බොකාසො පබ්බජ්ජා, නසිදං සුකරං අගාරං අජ්ඣාචසතා එකන්තපරිපුණ්ණං එකන්තපරිසුද්ධං සම්බලිඛිතං බ්‍රහ්මචරියං චරිතුං. ඥානානුභූතං කෙසමස්සං ඔහාරෙත්වා කාසායාති වජ්ජාති අවජ්ජාදෙත්වා අගාරස්මා අනගාරියං පබ්බජෙය්‍යන්ති.

සො අපරෙත සමයෙන අප්පං වා භොගකඛ්ඤං පහාය මහන්නං වා භොගකඛ්ඤං පහාය අප්පං වා ඤාතිපරිවට්ටං පහාය මහන්නං වා ඤාති-පරිවට්ටං පහාය කෙසමස්සං ඔහාරෙත්වා කාසායාති වජ්ජාති අවජ්ජාදෙත්වා අගාරස්මා අනගාරියං පබ්බජති.

සො එවං පබ්බජිතො සමාතො භික්ඛුතං සික්ඛාසාර්ථසමාපන්නො පාණාතිපාතං පහාය පාණාතිපාතා පටිවිරතො නොති, නිතිතදණ්ඩා නිතිතසන්ධො ලජ්ජා දයාපන්නො සබ්බපාණනුතතිතානුකම්පී විහරති. අදින්නාදතං පහාය අදින්නාදතා පටිවිරතො හොති, දින්නාදයී දින්නපාටිකඛ්ඤි අපේතෙන සුචිගුතෙන අත්තතා විහරති. අබ්‍රහ්මචරියං පහාය බ්‍රහ්මචාරී හොති අර්ථචාරී විරතො මෙජ්ජිතා ගාමධම්මා. මුසාවාදං පහාය මුසාවාද පටිවිරතො හොති සච්චාදී සච්චසන්ධො පේතො සච්චසිකො අවිසංවාදකො ලොකස්ස. පිපුණං වාචං පහාය පිපුණවාචා පටිවිරතො නොති: ඉතො සුඤ්ඤානං අභිඥා අකමාතා ඉමෙසං හෙදස්, අභිඥා වා සුඤ්ඤානං ඉමෙසං අකමාතා අමුසං හෙදස්, ඉති භික්ඛානං වා සංඝාතා සතිතානං වා අනුප්පදතා සමග්ගාරුමො සමග්ගරතො සමග්ගාඤ්ඤි සමග්ගකාරණී වාචං භාසිතා හොති. ඵරස්සං වාචං පහාය ඵරස්සාවාචා පටිවිරතො හොති: යා සා වාචා තෙලා කණ්ණසුඛා පෙමනියා හදසඛිතමා පොරී බහුජ්ජකන්තා බහුජ්ජකමතාපා, තථාරූපී වාචං භාසිතා හොති. සච්චප්පලාපං පහාය සච්චප්පලාපා පටිවිරතො නොති: කාලවාදී භූතවාදී අත්ථවාදී ධම්මවාදී විතස්වාදී නිධානවතී වාචා භාසිතා හොති කාලෙන සංපදෙසං පරියන්තවතීං අත්ථසංභිතං.

සො ඛිජ්ජාමහුතගාමසමාරම්භා පටිවිරතො හොති, එකභතතිකො හොති රතතුපරතො විරතො විකාලනොජතා. නච්චිතවාදිතවිසුකදස්සතා පටිවිරතො නොති. මාලාගඤ්ඤිලෙපතධාරණමණ්ඩණවිභුසනධාරිතා පටි-විරතො හොති! උච්චාසයතමහාසයතා පටිවිරතො හොති. ජාතරූපරජන-පටිග්ගහණා පටිවිරතො හොති. අමකධඤ්ඤාපටිග්ගහණා පටිවිරතො හොති. අමකමංසපටිග්ගහණා පටිවිරතො හොති ඉඤ්ඤාමාපටිග්ගහණා පටිවිරතො හොති. දුසිදුසපටිග්ගහණා පටිවිරතො හොති. අපේළුක-පටිග්ගහණා පටිවිරතො හොති. භුක්කුටසුකරපටිග්ගහණා පටිවිරතො හොති. හත්ථිගවාස්සවළවාපටිග්ගහණා පටිවිරතො හොති. බෙත්තවත්ථුපටිග්ගහණා පටිවිරතො හොති, දුතෙස්සපතිතගමිතානුයොගා පටිවිරතො නොති. කඤ්ඤාකායා පටිවිරතො නොති. තුලාකුටිකංසකුටිකානුටා පටිවිරතො හොති. උකෙකාටනවඤ්චනනිකතිසාවියොගා පටිවිරතො හොති. ඡේදන-වධබඤ්ඤාපිපරුමොසඤාලොපසහසාකාරා පටිවිරතො නොති.

සො සනතුටොයා හොති කායපරිහාරිකෙන විවරෙන කුළුපරිහාරිකෙන පිණ්ඩපාතෙන. සො යෙන යෙනෙව පක්කමති. සමාදයෙව පක්කමති, සෙය්‍යථාපි තාම පක්ඛි සකුණො, යෙන යෙනෙව ඛෙති. සපත්තභාරෙව ඛෙති. එවමෙව භික්ඛු සනතුටොයා හොති කායපරිහාරිකෙන විවරෙන කුළුපරිහාරිකෙන පිණ්ඩපාතෙන. සො යෙන යෙනෙව පක්කමති සමාදයෙව පක්කමති. සො ඉමිනා අරියෙන සීලකඛ්ඛේන සමන්තාගතො අර්ඛිතනං අනවජ්ජුඛං පටිසංවෙදෙති

සො වක්ඛුතා රූපං දිස්වා ත නිමිත්තභ්‍යාති හොති තානුබ්‍යඤ්ඤායාති, යත්ථාධිකරණමෙතං වක්ඛුන්ද්‍රියං අසංවුතං විහරන්තං අභිජ්ඣා දෙමනස්සා පාපකා අකුසලා ධම්මා අභ්‍යාසාවෙය්‍යං, තස්ස සංවරය පටිපජ්ජති. රක්ඛති වක්ඛුන්ද්‍රියං වක්ඛුන්ද්‍රියෙ සංවරං ආපජ්ජති. සොතෙන සග්ගං සුත්වා -පෙ- ඝාණෙන ගඤ්ඤං සාධිත්වා -පෙ- ජ්වහාය රසං සාධිත්වා -පෙ- කායෙන ථොට්ඨබ්බං ඵුසිත්වා -පෙ- මනසා ධම්මං විඤ්ඤාය ත නිමිත්තභ්‍යාති හොති තානුබ්‍යඤ්ඤායාති, යත්ථාධිකරණමෙතං මනිජ්ජියං අසංවුතං විහරන්තං අභිජ්ඣා දෙමනස්සා පාපකා අකුසලා ධම්මා අභ්‍යාසාවෙය්‍යං, තස්ස සංවරය පටිපජ්ජති. රක්ඛති මනිජ්ජියං මනිජ්ජියෙ සංවරං ආපජ්ජති. සො ඉමිනා අරියෙන ඉන්ද්‍රියසංවරෙන සමන්තාගතො අර්ඛිතනං අබ්‍යාසෙකසුඛං පටිසංවෙදෙති.

සො අභික්කනෙන් පටික්කනෙන් සමපජාතකාරී හොති ආලොකිතෙ විලොකිතෙ සමපජාතකාරී හොති. සමමිඤ්ජිතෙ පසාරිතෙ සමපජාතකාරී හොති සම්ඝාටිපත්තවිවරධාරණෙ සමපජාතකාරී හොති. අසිතෙ පිතෙ බාසිතෙ සාසිතෙ සමපජාතකාරී හොති. උට්ඨාරපස්සාවකමෙව සමපජාතකාරී හොති. ගතෙ ඩිතෙ නිසිතෙන සුතෙන ජාගරිතෙ භාසිතෙ තුණ්හිභාවෙ සමපජාතකාරී හොති

සො ඉමිනා ව අරියෙන සීලකඛ්ඛේන සමන්තාගතො ඉමිනා ව අරියෙන ඉන්ද්‍රියසංවරෙන සමන්තාගතො ඉමිනා ව අරියෙන සතිසමපජඤ්ඤාන සමන්තාගතො විවිත්තං සෙත්තාතනං හජති අරඤ්ඤං රූකඛමුලං පබ්බතං කඤ්ඤං ගිරිගුහං සුසාතං වතපත්තං අබ්‍යාසාතං පලාලපුඤ්ජං.

සො පච්ඡාභ්‍යාතං පිණ්ඩපාතපටික්කනෙන් නිසිදති පලලඬං ආභුජ්ජා උජ්ජං කායං පණ්ඩාය පරිමුඛං සතිං උපට්ඨපෙත්වා. සො අභිජ්ඣාං ලොකෙ පභාය විගතාභිජේඛිත වෙතසා විහරති, අභිජ්ඣාය විතතං පරිසොධෙති. බ්‍යාපාදපදෙසං පභාය අබ්‍යාපත්තවිතොසා විහරති, සබ්බපාණ්ණතතිතානු-කම්පි, බ්‍යාපාදපදෙසා විතතං පරිසොධෙති. චිතමිද්ධං පභාය විගතචිතමිද්ධො විහරති ආලොකසඤ්ඤා සතො සමපජාතො, චිතමිද්ධා විතතං පරිසොධෙති. උද්ධව්වකුක්කඛුචං පභාය අනුද්ධිතො විහරති අර්ඛිතනං සුචුපසන්නවිතොසා උද්ධව්වකුක්කඛුචා විතතං පරිසොධෙති. විචිකිච්ඡං පභාය තිණ්ණවිචිකිච්ඡා විහරති අකථංකථි කුසලෙසු ධම්මෙසු, විචිකිච්ඡාය විතතං පරිසොධෙති. සො ඉමෙ පඤ්චනිවරණෙ පභාය වෙතසො උපකකිලෙසෙ පඤ්ඤාය දුබ්බලී-කරණෙ විච්චෙව කාමෙහි -පෙ- පඨමං ඤාතං -පෙ- දුතියං ඤාතං -පෙ- තතියං ඤාතං -පෙ- චතුත්තං ඤාතං උපසමපජ්ජ විහරති.

සො එවං සමෘතිනෙ විනත පරිසුද්ධෙ පරියොදනෙ අතභගණේ විගතු-
පකක්ඛිලෙසෙ මුද්දහුතෙ කම්මනියෙ ධීතෙ ආනෙඤ්ජපනෙන පුබ්බෙතිවා-
සානුස්සතිඤ්ඤාය -පෙ- අත්තාතං වුත්තපපාතඤ්ඤාය -පෙ- ආසවාතං
බයඤ්ඤාය විතතං අභිනින්නාමෙති. සො ඉදං දුක්ඛන්ති යථාභූතං පජානාති,
අයං දුක්ඛසමුදයොති යථාභූතං පජානාති, අයං දුක්ඛනිරෝධොති යථාභූතං
පජානාති, අයං දුක්ඛනිරෝධකාමිති පටිපද්ධි යථාභූතං පජානාති. ඉමෙ
ආසවාති යථාභූතං පජානාති. අයං ආසවසමුදයොති යථාභූතං පජානාති,
අයං ආසවනිරෝධොති යථාභූතං පජානාති, අයං ආසවනිරෝධගාමිති
පටිපද්ධි යථාභූතං පජානාති.

තස්ස එවං ජාතතො එවං පස්සතො කාමාසවාපි විතතං විමුච්චති,
භවාසවාපි විතතං විමුච්චති, අවිජ්ජාසවාපි විතතං විමුච්චති, විමුත්තස්මිං
විමුත්තමිති ඤ්ඤාං භොති. ඛිණා ජාති වුසිතං මුහවර්තං කතං කරණියං
තාපරං ඉස්සන්තායාති පජානාති.

එවං බො භික්ඛවෙ පුග්ගලො තෙව අත්තන්තපො භොති න අත්තපරිනාප-
නානුයොගමනුසුතො, න පරන්තපො භොති න පරපරිනාපනානුයොග-
මනුසුතො. සො අත්තන්තපො අපරන්තපො දිට්ඨෙව ධම්මෙ නිවජානො
තිබ්බුතො සීතීභූතො සුඛපටිසංවෙදී මුහව්භූතෙත අත්තතා විහරති.

ඉමෙ බො භික්ඛවෙ චත්තාරො පුග්ගලො සුනෙතො සංවිජ්ජමානා
ලොකසමින්නි.

4. 4. 5. 9.

[තණ්හාජාලිනිසුත්තං]

49. භණ්ණං වො භික්ඛවෙ දෙසිස්සාමි ජාලිනිං සරිතං විසට්ඨං විසත්තිකං,
යය අයං ලොකො උද්ධස්සො පරියොනද්ධො තන්තාකුලකජාතො ගුලා-
ගුණිකජාතො මුඤ්ජබ්බජ්භූතො අපායං දුග්ගතිං විනිපාතං සංසාරං
නාතිවත්තති. තං සුණොථ සාධුකං මනසි කරොථ. භාසිස්සාමි'නි. එවං
හනෙත්ති බො තෙ භික්ඛු භගවතො පච්චස්සොස්සං. භගවා එතදවොච:

කතමා ව සා භික්ඛවෙ තණ්හා ජාලිනී සරිතා විසට්ඨා විසත්තිකා, යය අයං
ලොකො උද්ධස්සො පරියොනද්ධො තන්තාකුලකජාතො ගුලාගුණිකජාතො
මුඤ්ජබ්බජ්භූතො අපායං දුග්ගතිං විනිපාතං සංසාරං නාතිවත්තති?.

අට්ඨාරස බො පනිමානි භික්ඛවෙ තණ්හාවිවරිතානි අජ්ඣතතිකස්ස
උපාදය, අට්ඨාරසතණ්හාවිවරිතානි බාහිරස්ස උපාදය.

කතමානි අට්ඨාරස තණ්හාවිවරිතානි අජ්ඣතතිකස්ස උපාදය? අසමිති භික්ඛවෙ සති ඉන්ද්‍රියමිති හොති, එවමසමිති හොති, අඤ්ඤාථසමිති හොති, අසසමිති හොති, සතසමිති හොති, සනති හොති, ඉන්ද්‍රිය සනති හොති, එවං සනති හොති, අඤ්ඤාථා සනති හොති, අපිහ සනති හොති, අපි ඉන්ද්‍රිය සනති හොති, අපි එවං සනති හොති, අපි අඤ්ඤාථා සනති හොති, භවිස්සනති හොති, ඉන්ද්‍රිය භවිස්සනති හොති, එවං භවිස්සනති හොති, අඤ්ඤාථා භවිස්සනති හොති. ඉමානි අට්ඨාරස තණ්හාවිවරිතානි අජ්ඣතතිකස්ස උපාදය.

කතමානි අට්ඨාරස තණ්හාවිවරිතානි බාහිරස්ස උපාදය? ඉමිනා අසමිති භික්ඛවෙ සති ඉමිනා ඉන්ද්‍රියමිති හොති, ඉමිනා එවසමිති හොති, ඉමිනා අඤ්ඤාථසමිති හොති, ඉමිනා අසසමිති හොති, ඉමිනා සතසමිති හොති, ඉමිනා සනති හොති, ඉමිනා ඉන්ද්‍රිය සනති හොති, ඉමිනා එවං සනති හොති, ඉමිනා අඤ්ඤාථා සනති හොති, ඉමිනා අපිහ සනති හොති, ඉමිනා අපි ඉන්ද්‍රිය සනති හොති, ඉමිනා අපි එවං සනති හොති, ඉමිනා අපි අඤ්ඤාථා සනති හොති, ඉමිනා භවිස්සනති හොති, ඉමිනා ඉන්ද්‍රිය භවිස්සනති හොති, ඉමිනා එවං භවිස්සනති හොති, ඉමිනා අඤ්ඤාථා භවිස්සනති හොති. ඉමානි අට්ඨාරස තණ්හාවිවරිතානි බාහිරස්ස උපාදය.

ඉති අට්ඨාරස තණ්හාවිවරිතානි අජ්ඣතතිකස්ස උපාදය. අට්ඨාරස තණ්හාවිවරිතානි බාහිරස්ස උපාදය. ඉමානි ථූවචනති භික්ඛවෙ ඡතතිංස තණ්හාවිවරිතානි. ඉති එවරුපාති අතිතානි ඡතතිංස තණ්හාවිවරිතානි, අතාගතානි ඡතතිංස තණ්හාවිවරිතානි, පච්චුප්පනනානි ඡතතිංස තණ්හාවිවරිතානි, අට්ඨ ව තණ්හාවිවරිතානි සතං නොති

අයං බො සා භික්ඛවෙ තණ්හාජාලිනී සරිතා විසවා විසතතිකා, යාය අයං ලොකො උග්ගස්සො පරියොනඥො තනතාකුලකජාතො ගුලාගුණාබ්බකජාතො මුඤ්ඤබබ්බජ්ජුතො අපායං දුග්ගතිං විනිපාතං සංසාරං නාතිචතනතිති.

4 4. 5. 10

[පෙම-දෙසසුනනං]

50. චන්තාරිමානි භික්ඛවෙ ජායන්ති, කතමානි චන්තාරි? පෙමා පෙමං ජායති, පෙමා දෙසො ජායති, දෙසා පෙමං ජායති, දෙසා දෙසො ජායති

කථංඤා භික්ඛවෙ පෙමා පෙමං ජායති? ඉධ භික්ඛවෙ පුග්ගලො පුග්ගලස්ස ඉධෙය්‍යා හොති කතොතා මනාපො, තං පරෙ ඉධෙය්‍යා කතොතන මනාපෙන සමුදාවරන්ති, තස්ස එවං හොති: යො ඛො මනායං පුග්ගලො ඉධෙය්‍යා කතොතා මනාපො, තං පරෙ ඉධෙය්‍යා කතොතන මනාපෙන සමුදාවරන්ති, සො තෙසු පෙමං ජනෙති එවං ඛො භික්ඛවෙ පෙමා පෙමං ජායති.

කථංඤා භික්ඛවෙ පෙමා දෙසො ජායති? ඉධ භික්ඛවෙ පුග්ගලො පුග්ගලස්ස ඉධෙය්‍යා හොති කතොතා මනාපො, තං පරෙ අතිධෙය්‍යා අකතොතන අමනාපෙන සමුදාවරන්ති, තස්ස එවං හොති: යො ඛො මනායං පුග්ගලො ඉධෙය්‍යා කතොතා මනාපො, තං පරෙ අතිධෙය්‍යා අකතොතන අමනාපෙන සමුදාවරන්ති, සො තෙසු දෙසං ජනෙති, එවං ඛො භික්ඛවෙ පෙමා දෙසො ජායති.

කථංඤා භික්ඛවෙ දෙසා පෙමං ජායති? ඉධ භික්ඛවෙ පුග්ගලො පුග්ගලස්ස අතිධෙය්‍යා හොති අකතොතා අමනාපො, තං පරෙ අතිධෙය්‍යා අකතොතන අමනාපෙන සමුදාවරන්ති, තස්ස එවං හොති: යො ඛො මනායං පුග්ගලො අතිධෙය්‍යා අකතොතා අමනාපො, තං පරෙ අතිධෙය්‍යා අකතොතන අමනාපෙන සමුදාවරන්ති, සො තෙසු පෙමං ජනෙති, එවං ඛො භික්ඛවෙ දෙසා පෙමං ජායති.

කථංඤා භික්ඛවෙ දෙසා දෙසො ජායති? ඉධ භික්ඛවෙ පුග්ගලො පුග්ගලස්ස අතිධෙය්‍යා හොති අකතොතා අමනාපො, තං පරෙ ඉධෙය්‍යා කතොතන මනාපෙන සමුදාවරන්ති, තස්ස එවං හොති: යො ඛො මනායං පුග්ගලො අතිධෙය්‍යා අකතොතා අමනාපො, තං පරෙ ඉධෙය්‍යා කතොතන මනාපෙන සමුදාවරන්ති, සො තෙසු දෙසං ජනෙති, එවං ඛො භික්ඛවෙ දෙසා දෙසො ජායති, ඉමානි ඛො භික්ඛවෙ චන්තාරි ජායන්ති.

යසම්. භික්ඛවෙ සමයෙ භික්ඛු විවිච්චව කාමෙති -පෙ- පදමං කුතං උපසම්පජ්ඣ විහරති, යං පියස්ස පෙමා පෙමං ජායති, තම්පියස්ස තසම්. සමයෙ න හොති, යොපියස්ස පෙමා දෙසො ජායති, සොපියස්ස තසම්. සමයෙ න හොති, යම්පියස්ස දෙසා පෙමං ජායති, තම්පියස්ස තසම්. සමයෙ න හොති, යොපියස්ස දෙසා දෙසො ජායති, සොපියස්ස තසම්. සමයෙ න හොති.

යසම් භික්ඛවෙ සමයෙ භික්ඛු විතකකම්මාරුතං වූපසමා -පෙ-
දුතියං කුතං -පෙ- තතියං කුතං -පෙ- වතුතං කුතං උපසමපඡ්ඡ විහරති,
යම්පියං පෙමා පෙමං ජායති, තම්පියං තසම් සමයෙ ත ගොති. යොපියං
පෙමා දෙසො ජායති, සොපියං තසම් සමයෙ ත ගොති. යම්පියං දෙසා
පෙමං ජායති, තම්පියං තසම් සමයෙ ත ගොති. යොපියං දෙසා දෙසො
ජායති, සොපියං තසම් සමයෙ ත ගොති.

යසම් භික්ඛවෙ සමයෙ භික්ඛු ආසවානං ඛයා අතාසවං වෙතොවිමුත්තිං
පඤ්ඤා විමුත්තිං දිට්ඨෙව ධම්මෙ සයං අභිඤ්ඤා සච්ඡිකතා උපසමපඡ්ඡ විහරති,
යම්පියං පෙමා පෙමං ජායති, තම්පියං පභිණං ගොති උච්ඡන්තමුලං
තාලාවඤ්ඤානං අනභාවකතං ආයතීං අනුපාදධම්මං. යොපියං පෙමා දෙසො
ජායති සොපියං පභිණො ගොති, උච්ඡන්තමුලො තාලාවඤ්ඤානො
අනභාවකතො ආයතීං අනුපාදධම්මො. යම්පියං දෙසා පෙමං ජායති, ති
තම්පියං පභිණො ගොති, උච්ඡන්තමුලං තාලාවඤ්ඤානං අනභාවකතං ආය
අනුපාදධම්මං. යොපියං දෙසා දෙසො ජායති, සොපියං පභිණො ගොති
උච්ඡන්තමුලො තාලාවඤ්ඤානො අනභාවකතො ආයතීං අනුපාදධම්මො.

අයං වුවවති භික්ඛවෙ භික්ඛු තෙවුසෙය්නෙති තප්පට්ඨෙය්නෙති ත
ධූපායති ත පඡ්ඡලති ත අපඡ්ඤායති.

කථංඤ්ඤා භික්ඛවෙ භික්ඛු උසෙය්නෙති? ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු රූපං අත්තතො
සමනුපසායති, රූපවන්තං වා අත්තානං, අත්තති වා රූපං, රූපසම්මි වා
අත්තානං. වෙදනං අත්තතො සමනුපසායති, වෙදනාවන්තං වා අත්තානං
අත්තති වා වෙදනං, වෙදනාය වා අත්තානං. සඤ්ඤාං අත්තතො සමනුපසායති,
සඤ්ඤාවන්තං වා අත්තානං, අත්තති වා සඤ්ඤාං, සඤ්ඤාය වා අත්තානං.
සංඛාරෙ අත්තතො සමනුපසායති, සංඛාරවන්තං වා අත්තානං, අත්තති වා
සංඛාරෙ, සංඛාරෙසු වා අත්තානං. විඤ්ඤාණං අත්තතො සමනුපසායති,
විඤ්ඤාණවන්තං වා අත්තානං, අත්තති වා විඤ්ඤාණං, විඤ්ඤාණසම්මි වා
අත්තානං. එවං ඛො භික්ඛවෙ භික්ඛු උසෙය්නෙති.

කථකුට භික්ඛවෙ භික්ඛු න උසෙසෙනෙති? ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු න රූපං අත්තතො සමනුපස්සති, න රූපවන්තං වා අත්තානං, න අත්තති වා රූපං, න රූපසම්මං වා අත්තානං. න වෙදනං අත්තතො සමනුපස්සති, න වෙදනාඋත්තං වා අත්තානං, න අත්තති වා වෙදනං, න වෙදනය වා අත්තානං. න සඤ්ඤං අත්තතො සමනුපස්සති, න සඤ්ඤාවන්තං වා අත්තානං, න අත්තති වා සඤ්ඤං, න සඤ්ඤය වා අත්තානං. න සංඛාරෙ අත්තතො සමනුපස්සති, න සංඛාරවන්තං වා අත්තානං, න අත්තති වා සංඛාරෙ, න සංඛාරෙසු වා අත්තානං. න විඤ්ඤාණං අත්තතො සමනුපස්සති, න විඤ්ඤාණවන්තං වා අත්තානං, න අත්තති වා විඤ්ඤාණං, න විඤ්ඤාණසම්මං වා අත්තානං. එවං බො භික්ඛවෙ භික්ඛු න උසෙසෙනෙති.

කථකුට භික්ඛවෙ භික්ඛු පටිසෙසෙනෙති? ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු අකෙකාසනං පච්චකෙකාසති, රොසනං පටිරොසති, භණ්ඩනං පටිභණ්ඩති. එවං බො භික්ඛවෙ භික්ඛු පටිසෙසෙනෙති.

කථකුට භික්ඛවෙ භික්ඛු න පටිසෙසෙනෙති? ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු අකෙකාසනං න පච්චකෙකාසති, රොසනං න පටිරොසති, භණ්ඩනං න පටිභණ්ඩති. එවං බො භික්ඛවෙ භික්ඛු න පටිසෙසෙනෙති.

කථකුට භික්ඛවෙ භික්ඛු ධූපායති? අසමීති භික්ඛවෙ සති ඉත්ථසමීති හොති, එච්චසමීති හොති, අඤ්ඤාථසමීති හොති, අසසමීති හොති, සතසමීති හොති, සන්ති හොති, ඉත්ථං සන්ති හොති, එවං සන්ති හොති, අඤ්ඤාථා සන්ති හොති, අපිභ සන්ති හොති, අපි ඉත්ථං සන්ති හොති, අපි එවං සන්ති හොති, අපි අඤ්ඤාථා සන්ති හොති, භවිස්සන්ති හොති, ඉත්ථං භවිස්සන්ති හොති, අඤ්ඤාථා භවිස්සන්ති හොති. එවං බො භික්ඛවෙ භික්ඛු ධූපායති.

කථකුට භික්ඛවෙ භික්ඛු න ධූපායති? අසමීති භික්ඛවෙ අසති ඉත්ථසමීති න හොති, අඤ්ඤාථසමීති න හොති, අසසමීති න හොති, සතසමීති න හොති, සන්ති න හොති, ඉත්ථං සන්ති න හොති, එවං සන්ති න හොති, අඤ්ඤාථා සන්ති න හොති, අපිභ සන්ති න හොති, අපි ඉත්ථං සන්ති න හොති, අපි එවං සන්ති න හොති, අපි අඤ්ඤාථා සන්ති න හොති, භවිස්සන්ති න හොති, ඉත්ථං භවිස්සන්ති න හොති, එවං භවිස්සන්ති න හොති, අඤ්ඤාථා භවිස්සන්ති න හොති. එවං බො භික්ඛවෙ භික්ඛු න ධූපායති.

කථංඤ්ච භික්ඛවෙ භික්ඛු පඤ්ඤති? ඉමිනා අසමිති භික්ඛවෙ සති ඉමිනා ඉද්ධසමිති හොති, ඉමිනා ඵලමසමිති හොති ඉමිනා අඤ්ඤාද්ධසමිති හොති, ඉමිනා අඤ්ඤාද්ධසමිති හොති, ඉමිනා සතසමිති හොති, ඉමිනා සතති හොති, ඉමිනා ඉද්ධං සතති හොති, ඉමිනා ඵලං සතති හොති, ඉමිනා අඤ්ඤාද්ධං සතති හොති, ඉමිනා අපිහ සතති හොති, ඉමිනා අපි ඉද්ධං සතති හොති, ඉමිනා අපි ඵලං සතති හොති, ඉමිනා අපි අඤ්ඤාද්ධං සතති හොති, ඉමිනා භවිස්සන්ති හොති, ඉමිනා ඉද්ධං භවිස්සන්ති හොති, ඉමිනා ඵලං භවිස්සන්ති හොති, ඉමිනා අඤ්ඤාද්ධං භවිස්සන්ති හොති. ඵලං ඛො. භික්ඛවෙ භික්ඛු පඤ්ඤති.

කථංඤ්ච භික්ඛවෙ භික්ඛු න පඤ්ඤති? ඉමිනා අසමිති භික්ඛවෙ අසති ඉමිනා ඉද්ධසමිති න හොති, ඉමිනා ඵලමසමිති න හොති, ඉමිනා අඤ්ඤාද්ධසමිති න හොති, ඉමිනා අඤ්ඤාද්ධසමිති න හොති, ඉමිනා සතසමිති න හොති, ඉමිනා සතති න හොති, ඉමිනා ඉද්ධං සතති න හොති, ඉමිනා ඵලං සතති න හොති, ඉමිනා අඤ්ඤාද්ධං සතති න හොති, ඉමිනා අපිහ සතති න හොති, ඉමිනා අපි ඉද්ධං සතති න හොති, ඉමිනා අපි ඵලං සතති න හොති ඉමිනා අපි අඤ්ඤාද්ධං සතති න හොති, ඉමිනා භවිස්සන්ති න හොති, ඉමිනා ඉද්ධං භවිස්සන්ති න හොති, ඉමිනා ඵලං භවිස්සන්ති න හොති, ඉමිනා අඤ්ඤාද්ධං භවිස්සන්ති න හොති. ඵලං ඛො භික්ඛවෙ භික්ඛු න පඤ්ඤති.

කථංඤ්ච භික්ඛවෙ භික්ඛු අපඤ්ඤායති? ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛුනො අසමිමානො පටිණො න හොති -පෙ- [අයං උප්පාදධමෙමො.] ඵලං භික්ඛවෙ භික්ඛු අපඤ්ඤායති

කථංඤ්ච භික්ඛවෙ භික්ඛු න අපඤ්ඤායති? ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛුනො අසමිමානො පටිණො හොති, උච්ඡින්නමුලො තාලොවජ්ඣිකතො අතභාවකතො අයං අනුප්පාදධමෙමො. ඵලං ඛො භික්ඛවෙ භික්ඛු න අපඤ්ඤායති.

මහාවග්ගො පඤ්ඤමො.*

මහාපණ්ණාසකො චතුස්ථො.

*තඤ්ඤායනං මජ්ඣං

“සොනානුගතං යානං භද්දිය සාමුග්ග වසාසාලො ව මලික අත්තනනාපො තණ්හා පෙමෙන ව දසා තෙති.”

6. පසුවම මහාපණ්ණාසකය

1. සප්තරිසවග්ගො.

4. 5. 1. 1

{ ထမင်းစားစား။ }

[සංවික්ෂිතීද්‍යනං]

1. අපපුරුකයාගේ වෙ, භික්ඛවෙ දෙසියයකි. අපපුරුකෙක අපපුරුක-
කරයාගේ, අපපුරුකයාගේ අපපුරුකෙක අපපුරුකකරයාගේ. තං සුණංථ සංයුක්තං මහති
කරොථ භාසියාමිති. එවං භනොති'ති බො තෙ භික්ඛු භගවතො පට්ටප්පොසං.
භගවා, එතදවොච:

කතමෝ ව හිකකවෙ අසපුරිසෝ? ඉඹ හිකකවෙ එකඟව්වා පාණාතිපාති
හෝති, අදිනනාදයි හෝති, කාමෙසු මිව්වාට් හෝති, මුසාට්ටි හෝති,
සුරුමෙරගම ජපමාදට්ඨායි හෝති. අංශං වුවෙහි ජිකකවෙ අසපුරිසෝ.

කතමෝ ව හිකබ්වෙ අසපුරිසෙන අසපුරිසතරෝ? ඉඬ හිකබ්වෙ එකළේවා අතතනා ව පාණ්තිපාතී හෝති, පරඤ්ච පාණ්තිපාතෙ සමාදපෙති. අතතනා ව අදිනනාදුසී හෝති, පරඤ්ච අදිනනාදුතෙ සමාදපෙති. අතතනා ව කාමෙසු මිච්ඡාචාරී හෝති, පරඤ්ච කාමෙසු මිච්ඡාචාරෙ සමාදපෙති. අතතනා මුසාවාදී හෝති, පරඤ්ච මුසාවාදෙ සමාදපෙති. අතතනා ව සුරුමෙරයමථ්ථ-පමාදට්ඨාසී හෝති, පරඤ්ච සුරුමෙරයමථ්ථපමාදට්ඨාසෙන සමාදපෙති. අං ටුවචති හිකබ්වෙ අසපුරිසෙන අසපුරිසතරෝ:

කතෘව ම භික්ඛවෙ සපපුරිසෝ? ඉඬ භික්ඛවෙ එකෘව්වා පාණාතිපාතා පටිච්චරතො හොති, අදින්නාදාතා පටිච්චරතො හොති, කාමෙසු මිච්ඡාචාරා පටිච්චරතො හොති, මුසාවාද පටිච්චරතො හොති, සුරමෙරගමජ්ජපමාදගාතා පටිච්චරතො හොති. අයං ට්ට්ටති භික්ඛවෙ සපපුරිසො.

කතමො ව භික්ඛවෙ සපපුරිසෙන සපපුරිසනරො? ඉං භික්ඛවෙ එකවො; අත්තනා ව පාණාතිපානා පටිච්චතො හොති, පරඤ්ච පාණාතිපානා වෙර මණ්ණියා සමාදපෙති. අත්තනා ව අදින්නාදානා පටිච්චතො හොති, පරඤ්ච අදින්නාදානා වෙර මණ්ණියා සමාදපෙති. අත්තනා ව කාමෙසු මිච්ඡාචාරා පටිච්චතො හොති, පරඤ්ච කාමෙසු මිච්ඡාචාරා වෙර මණ්ණියා සමාදපෙති. අත්තනා ව මුසාවාදා පටිච්චතො හොති, පරඤ්ච මුසාවාදා වෙර මණ්ණියා සමාදපෙති. අත්තනා ව සුරාමෙරයමජ්ජපමාදට්ඨානා පටිච්චතො හොති, පරඤ්ච සුරාමෙරයමජ්ජපමාදට්ඨානා වෙර මණ්ණියා සමාදපෙති. අයං චූළවති භික්ඛවෙ සපපුරිසෙන සපපුරිසනරොති.

4. 5. 1. 2

[දුතිය සප්පරිසසුතං]

2. අසප්පරිසඤ්ච වො භික්ඛවො දෙසිස්සාමි අසප්පරිසෙන අසප්පරිස-
තරඤ්ච, සප්පරිසඤ්ච සප්පරිසෙන සප්පරිසතරඤ්ච. තං සුභංථ -පෙ-

කතමො ච භික්ඛවෙ අසප්පරිසො? ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චො අස්සඤ්චො
හොති, අභිරිකො හොති, අනොතනප්ථි හොති, අප්පසුකො හොති, කුසිතො
හොති, මුට්ඨස්සානී හොති, දුප්පඤ්ඤා හොති. අයං වුච්චති භික්ඛවෙ
අසප්පරිසො.

කතමො ච භික්ඛවෙ අසප්පරිසෙන අසප්පරිසතරො? ඉධ භික්ඛවෙ
එකච්චො අත්තනා ච අස්සඤ්චො හොති, පරඤ්ච අස්සඤ්චියෙ සමාදපෙති.
අත්තනා ච අභිරිකො හොති, පරඤ්ච අභිරිකතාය සමාදපෙති. අත්තනා ච
අනොතනප්ථි හොති, පරඤ්ච අනොතනපෙස සමාදපෙති. අත්තනා ච
අප්පසුකො හොති, පරඤ්ච අප්පසුකෙ සමාදපෙති. අත්තනා ච කුසිතො
හොති, පරඤ්ච කොසඤ්ඤා සමාදපෙති. අත්තනා ච මුට්ඨස්සානී හොති,
පරඤ්ච මුට්ඨස්සවෙස සමාදපෙති. අත්තනා ච දුප්පඤ්ඤා හොති, පරඤ්ච
දුප්පඤ්ඤාතාය සමාදපෙති. අයං වුච්චති භික්ඛවෙ අසප්පරිසෙන අසප්පරිස-
තරො.

කතමො ච භික්ඛවෙ සප්පරිසො? ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චො සඤ්චො
හොති, හිරිමා හොති, ඔත්තප්ථි හොති, ඛත්තසුකො හොති, ආරභිචිරියො
හොති, සතිමා හොති, පඤ්ඤා වා හොති. අයං වුච්චති භික්ඛවෙ සප්පරිසො.

කතමො ච භික්ඛවෙ සප්පරිසෙන සප්පරිසතරො? ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චො
අත්තනා ච සඤ්චාසම්පන්නො හොති. පරඤ්ච සඤ්චාසම්පදාය සමාදපෙති.
අත්තනා ච හිරිමා හොති, පරඤ්ච හිරිමතාය සමාදපෙති. අත්තනා ච
ඔත්තප්ථි හොති, පරඤ්ච ඔත්තපෙස සමාදපෙති. අත්තනා ච ඛත්තසුකො
හොති. පරඤ්ච ඛත්තසවෙස සමාදපෙති. අත්තනා ච ආරභිචිරියො හොති,
පරඤ්ච චිරියාරමෙහ සමාදපෙති. අත්තනා ච උපට්ඨිතසති හොති, පරඤ්ච
සතිපට්ඨානෙ සමාදපෙති. අත්තනා ච පඤ්ඤාසම්පන්නො හොති, පරඤ්ච
පඤ්ඤාසම්පදාය සමාදපෙති. අයං වුච්චති භික්ඛවෙ සප්පරිසෙන
සප්පරිසතරොති.

4. 5. 1. 3

[තතිය සප්පරිසසුතං]

3 අසප්පරිසඤ්ච වො භික්ඛවො දෙසිස්සාමි, අසප්පරිසෙන අසප්පරිස-
තරඤ්ච, සප්පරිසඤ්ච සප්පරිසෙන සප්පරිසතරඤ්ච. තං සුභංථ -පෙ-

කතමො ච භික්ඛවෙ අසප්පරිසො? ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චො පාණ්ණිපාති හොති අදින්නාදාසි හොති. කාමෙසු මිච්ඡාචාරී හොති මුසාවාදී හොති. පිසුණ්ණාවාමො හොති. ඵරුසාවාමො හොති සම්ඵප්පලාපි හොති. අයං වුච්චති භික්ඛවෙ අසප්පරිසො.

කතමො ච භික්ඛවෙ අසප්පරිසෙන අසප්පරිසතරො? ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චො අනතතා ච පාණ්ණිපාති හොති, පරඤ්ච පාණ්ණිපාතෙ සමාදපෙති. අනතතා ච අදින්නාදාසි හොති, පරඤ්ච අදින්නාදතෙ සමාදපෙති අනතතා ච කාමෙසු මිච්ඡාචාරී හොති, පරඤ්ච කාමෙසු මිච්ඡාචාරෙ සමාදපෙති. අනතතා ච මුසාවාදී හොති, පරඤ්ච මුසාවාදෙ සමාදපෙති අනතතා ච පිසුණ්ණාවාමො හොති, පරඤ්ච පිසුණ්ණය වාමාය සමාදපෙති. අනතතා ච ඵරුසාවාමො හොති, පරඤ්ච ඵරුසාය වාමාය සමාදපෙති. අනතතා ච සම්ඵප්පලාපි හොති, පරඤ්ච සම්ඵප්පලාපෙ සමාදපෙති. අයං වුච්චති භික්ඛවෙ අසප්පරිසෙන අසප්පරිසතරො.

කතමො ච භික්ඛවෙ සප්පරිසො? ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චො පාණ්ණිපාතා පටිච්චිතො හොති. අදින්නාදතා පටිච්චිතො හොති. කාමෙසු මිච්ඡාචාරු පටිච්චිතො හොති. මුසාවාද පටිච්චිතො හොති. පිසුණ්ණාවා පටිච්චිතො හොති. ඵරුසාවාමා පටිච්චිතො හොති සම්ඵප්පලාපා පටිච්චිතො හොති. අයං වුච්චති භික්ඛවෙ සප්පරිසො.

කතමො ච භික්ඛවෙ සප්පරිසෙන සප්පරිසතරො? ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චො අනතතා ච පාණ්ණිපාතා පටිච්චිතො හොති, පරඤ්ච පාණ්ණිපාතා චෙරමණ්ණියා සමාදපෙති. අනතතා ච අදින්නාදතා පටිච්චිතො හොති, පරඤ්ච අදින්නාදතා චෙරමණ්ණියා සමාදපෙති. -පෙ-අනතතා ච පිසුණ්ණාවාමා පටිච්චිතො හොති, පරඤ්ච පිසුණ්ණවිමා චෙරමණ්ණියා සමාදපෙති. අනතතා ච ඵරුසාවාමා පටිච්චිතො හොති, පරඤ්ච ඵරුසාවාමා චෙරමණ්ණියා සමාදපෙති අනතතා ච සම්ඵප්පලාපා පටිච්චිතො හොති, පරඤ්ච සම්ඵප්පලාපා චෙරමණ්ණියා සමාදපෙති. අයං වුච්චති භික්ඛවෙ සප්පරිසෙන සප්පරිසතරොති.

4. 5. 1. 4

[චතුක්ඛ සප්පරිස සුත්තං]

4. අසප්පරිසඤ්ච වො භික්ඛවෙ දෙසිංකාමි අසප්පරිසෙන අසප්පරිස-තරඤ්ච සප්පරිසඤ්ච සප්පරිසෙන සප්පරිසතරඤ්ච. තං සුණ්ණං -පෙ-

කතමො ච භික්ඛවෙ අසප්පරිසො? ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චො පාණ්ණිපාති හොති-පෙ- අනිඤ්ඤා හොති. බ්‍යාපනනවිතෙතා හොති මිච්ඡාදිට්ඨිකො හොති. අයං වුච්චති භික්ඛවෙ අසප්පරිසො.

කතමො ව භික්ඛවෙ අසපුරිසෙන අසපුරිසතරො? ඉධ භික්ඛවෙ එකවෙවො අතතතා ව පාණාතිපාති හොති. පරඤ්ච පාණාතිපාතෙ සමාදපෙති. -පෙ- අතතතා ව අභිඤ්ඤාලු හොති, පරඤ්ච අභිඤ්ඤාය සමාදපෙති. අතතතා ව බ්‍යාපනනවිතො හොති, පරඤ්ච බ්‍යාපාදෙ සමාදපෙති. අතතතා ව මිච්ඡා-දිට්ඨිකො හොති, පරඤ්ච මිච්ඡාදිට්ඨියා සමාදපෙති. අයං වුවවති භික්ඛවෙ අසපුරිසෙන අසපුරිසතරො.

කතමො ව භික්ඛවෙ සපුරිසො? ඉධ භික්ඛවෙ එකවෙවො පාණාතිපාතා පටිවිරතො හොති. -පෙ- අතභිඤ්ඤාලු හොති. අබ්‍යාපනනවිතො හොති. සම්මාදිට්ඨිකො හොති. අයං වුවවති භික්ඛවෙ සපුරිසො.

කතමො ව භික්ඛවෙ සපුරිසෙන සපුරිසතරො? ඉධ භික්ඛවෙ එකවෙවො අතතතා ව පාණාතිපාතා පටිවිරතො හොති. පරඤ්ච පාණාතිපාතා වෙරමඤ්ඤා සමාදපෙති. -පෙ- අතතතා ව අතභිඤ්ඤාලු හොති. පරඤ්ච අතභිඤ්ඤාය සමාදපෙති. අතතතා ව අබ්‍යාපනනවිතො හොති. පරඤ්ච අබ්‍යාපාදෙ සමාදපෙති. අතතතා ව සම්මාදිට්ඨිකො හොති. පරඤ්ච සම්මාදිට්ඨියා සමාදපෙති. අයං වුවවති භික්ඛවෙ සපුරිසෙන සපුරිසතරොති.

4. 5. 1. 5

[පඤ්චම සපුරිස සුතං]

5. අසපුරිසඤ්ච වො භික්ඛවෙ දෙසිස්සාමි අසපුරිසෙන අසපුරිස-තරඤ්ච සපුරිසඤ්ච සපුරිසෙන සපුරිසතරඤ්ච. තං සුණාථ -පෙ-

කතමො ව භික්ඛවෙ අසපුරිසො? ඉධ භික්ඛවෙ එකවෙවො මිච්ඡාදිට්ඨිකො හොති. මිච්ඡාසංකප්පො හොති. මිච්ඡාචායො හොති. මිච්ඡාකම්මනො හොති. මිච්ඡාආජිවො හොති. මිච්ඡාචායාමො හොති. මිච්ඡාසනි හොති. මිච්ඡාසමාධි හොති. අයං වුවවති භික්ඛවෙ අසපුරිසො.

කතමො ව භික්ඛවෙ අසපුරිසෙන අසපුරිසතරො? ඉධ භික්ඛවෙ එකවෙවො අතතතා ව මිච්ඡාදිට්ඨිකො හොති. පරඤ්ච මිච්ඡාදිට්ඨියා සමාදපෙති. අතතතා ව මිච්ඡාසංකප්පො හොති. පරඤ්ච මිච්ඡාසංකප්පෙ සමාදපෙති. අතතතා ව මිච්ඡාචායො හොති. පරඤ්ච මිච්ඡාචායාමො සමාදපෙති. අතතතා ව මිච්ඡාකම්මනො හොති. පරඤ්ච මිච්ඡාකම්මනො සමාදපෙති. අතතතා ව මිච්ඡාආජිවො හොති. පරඤ්ච මිච්ඡාආජිවෙ සමාදපෙති. අතතතා ව මිච්ඡාචායාමො හොති. පරඤ්ච මිච්ඡාචායාමෙ සමාදපෙති. අතතතා ව මිච්ඡාසනි හොති. පරඤ්ච මිච්ඡාසනියා සමාදපෙති. අතතතා ව මිච්ඡාසමාධි හොති. පරඤ්ච මිච්ඡාසමාධිමග්ගි සමාදපෙති. අයං වුවවති භික්ඛවෙ අසපුරිසෙන අසපුරිසතරො.

කතමො ව භික්ඛවෙ සප්පරිසො? ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චො සමමාදිට්ඨිකො හොති. සමමාසඛකපෙසා හොති. සමමාචාවො හොති. සමමාකම්මනො හොති. සමමාආඡ්චො හොති. සමමා වායාමො හොති. සමමාසනී හොති. සමමාසමාධි හොති. අයං වුච්චති භික්ඛවෙ සප්පරිසො.

කතමො ව භික්ඛවෙ සප්පරිසෙන සප්පරිසතරො? ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චො සමමාදිට්ඨිකො හොති, පරඤ්ච සමමාදිට්ඨියා සමාදපෙති අත්තනා ව සමමා-සඛකපෙසා හොති, පරඤ්ච සමමා සඛකපෙස සමාදපෙති. අත්තනා ව සමමාචාවො හොති, පරඤ්ච සමමාචාවාය සමාදපෙති. අත්තනා ව සමමා-කම්මනො හොති, පරඤ්ච සමමාකම්මනො සමාදපෙති. අත්තනා ව සමමාආඡ්චො හොති, පරඤ්ච සමමාආඡ්චෙ සමාදපෙති. අත්තනා ව සමමාවායාමො හොති, පරඤ්ච සමමාවායාමෙ සමාදපෙති. අත්තනා ව සමමාසනී හොති, පරඤ්ච සමමාසනියා සමාදපෙති. අත්තනා ව සමමාසමාධි හොති, පරඤ්ච සමමාසමාධිච්චි සමාදපෙති. අයං වුච්චති භික්ඛවෙ සප්පරිසෙන සප්පරිසතරොති.

4 5. 1. 6

[ඡට්ඨි සප්පරිස සුත්තං]

6. අසප්පරිසඤ්ච වො භික්ඛවෙ දෙසිස්සාමි අසප්පරිසෙන අසප්පරිස-තරඤ්ච සප්පරිසඤ්ච සප්පරිසෙන සප්පරිසතරඤ්ච. තං සුණාථ -පෙ-

කතමො ව භික්ඛවෙ අසප්පරිසො? ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චො මිච්ඡාදිට්ඨිකො හොති -පෙ- මිච්ඡාඤ්ඤි හොති. මිච්ඡාවිමුත්ති හොති අයං වුච්චති භික්ඛවෙ අසප්පරිසො.

කතමො ව භික්ඛවෙ අසප්පරිසෙන අසප්පරිසතරො? ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චො අත්තනා ව මිච්ඡාදිට්ඨිකො හොති, පරඤ්ච මිච්ඡාදිට්ඨියා සමාදපෙති. -පෙ- අත්තනා ව මිච්ඡාඤ්ඤි හොති, පරඤ්ච මිච්ඡාඤ්ඤෙ සමාදපෙති. අත්තනා ව මිච්ඡාවිමුත්ති හොති, පරඤ්ච මිච්ඡාවිමුත්තියා සමාදපෙති. අයං වුච්චති භික්ඛවෙ අසප්පරිසෙන අසප්පරිසතරො.

කතමො ව භික්ඛවෙ සප්පරිසො? ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චො සමමාදිට්ඨිකො හොති -පෙ- සමමාඤ්ඤි හොති. සමමාවිමුත්ති හොති. අයං වුච්චති භික්ඛවෙ සප්පරිසො.

කතමො ව භික්ඛවෙ සප්පරිසෙන සප්පරිසතරො? ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චො අත්තනා ව සමමාදිට්ඨිකො හොති, පරඤ්ච සමමාදිට්ඨියා සමාදපෙති -පෙ- අත්තනා ව සමමාඤ්ඤි හොති, පරඤ්ච සමමාඤ්ඤෙ සමාදපෙති. අත්තනා ව සමමාවිමුත්ති හොති, පරඤ්ච සමමාවිමුත්තියා සමාදපෙති. අයං වුච්චති භික්ඛවෙ සප්පරිසෙන සප්පරිසතරොති.

4. 5. 1. 7

[පඨම පාස - කලාණ සුතං]

7. පාපඤ්ච වො භික්ඛවෙ දෙසිස්සාමි පාපෙන පාපතරඤ්ච කලාණඤ්ච කලාණෙන කලාණතරඤ්ච. තං සුණාථ -පෙ- භගවා එතදවොච:

කතමො ච භික්ඛවෙ පාපො? ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චො පාණාතිපාති හොති. -පෙ- මිච්ඡාදිට්ඨිකො හොති. අයං චූළචති භික්ඛවෙ පාපො.

කතමො ච භික්ඛවෙ පාපෙන පාපතරො? ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චො අත්තතා ච පාණාතිපාති හොති, පරඤ්ච පාණාතිපාතෙ සමාදපෙති -පෙ- අත්තතා ච මිච්ඡාදිට්ඨිකො හොති, පරඤ්ච මිච්ඡා දිට්ඨියා සමාදපෙති. අයං චූළචති භික්ඛවෙ පාපෙන පාපතරො.

කතමො ච භික්ඛවෙ කලාණො? ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චො පාණාතිපාතා පටිච්ඡිතො හොති -පෙ- සමමාදිට්ඨිකො හොති. අයං චූළචති භික්ඛවෙ කලාණො.

කතමො ච භික්ඛවෙ කලාණෙන කලාණතරො? ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චො අත්තතා ච පාණාතිපාතා පටිච්ඡිතො හොති, පරඤ්ච පාණාතිපාතා වෙරමණියා සමාදපෙති -පෙ- අත්තතා ච සමමාදිට්ඨිකො හොති, පරඤ්ච සමමාදිට්ඨියා සමාදපෙති. අයං චූළචති භික්ඛවෙ කලාණෙන කලාණතරො.

4. 5. 1. 8

[දුතිය පාස - කලාණ සුතං]

8. පාපඤ්ච වො භික්ඛවෙ දෙසිස්සාමි පාපෙන පාපතරඤ්ච කලාණඤ්ච කලාණෙන කලාණතරඤ්ච. තං සුණාථ -පෙ-

කතමො ච භික්ඛවෙ පාපො? ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චො මිච්ඡාදිට්ඨිකො හොති -පෙ- මිච්ඡාඤ්ඤාණී හොති. විච්ඡාච්චුතති හොති. අයං චූළචති භික්ඛවෙ පාපො.

කතමො ච භික්ඛවෙ පාපෙන පාපතරො? ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චො අත්තතා ච මිච්ඡාදිට්ඨිකො හොති, පරඤ්ච මිච්ඡාදිට්ඨියා සමාදපෙති -පෙ- අත්තතා ච මිච්ඡාඤ්ඤාණී හොති, පරඤ්ච මිච්ඡාඤ්ඤාණෙ සමාදපෙති. අත්තතා ච මිච්ඡාච්චුතති හොති, පරඤ්ච මිච්ඡාච්චුතතියා සමාදපෙති. අයං චූළචති භික්ඛවෙ පාපෙන පාපතරො.

කතමො ච භික්ඛවෙ කලාණො? ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චො සමමාදිට්ඨිකො හොති -පෙ- සමමාඤ්ඤාණී හොති. සමමාච්චුතති හොති. අයං චූළචති භික්ඛවෙ කලාණො.

කතමො ව භික්ඛවෙ කල්‍යාණෙන කල්‍යාණතරො? ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චො අත්තනා ව සමමාදිට්ඨිකො හොති. පරඤ්ච සමමාදිට්ඨියා සමාදපෙති. -පෙ- අත්තනා ව සමමාද්‍යඤ්ඤි හොති. පරඤ්ච සමමාද්‍යඤ්ඤෙ සමාදපෙති. අත්තනා ව සමමාච්ඡිත්තති හොති. පරඤ්ච සමමාච්ඡිත්තතියා සමාදපෙති. අයං චූළචති භික්ඛවෙ කල්‍යාණෙන කල්‍යාණතරොති.

4. 5. 1. 9.

[පඨම පාපධම්ම - කල්‍යාණ ධම්ම සූතං]

9. පාපධම්මඤ්ච වො භික්ඛවෙ දෙසිස්සාමි පාපධම්මෙන පාපධම්මතරඤ්ච කල්‍යාණධම්මඤ්ච කල්‍යාණධම්මෙන කල්‍යාණධම්මතරඤ්ච. තං සුඤ්ඤාපි -පෙ-

කතමො ව භික්ඛවෙ පාපධම්මො? ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චො පාණාතිපාතී හොති -පෙ- මිච්ඡාදිට්ඨිකො කොති. අයං චූළචති භික්ඛවෙ පාපධම්මො.

කතමො ව භික්ඛවෙ පාපධම්මතරො? ඉධ භික්ඛවෙ, එකච්චො අත්තනා ව පාණාතිපාතී හොති, පරඤ්ච පාණාතිපාතෙ සමාදපෙති. -පෙ- අත්තනා ව මිච්ඡාදිට්ඨිකො හොති, පරඤ්ච මිච්ඡාදිට්ඨියා සමාදපෙති. අයං චූළචති භික්ඛවෙ පාපධම්මෙන පාපධම්මතරො.

කතමො ව භික්ඛවෙ කල්‍යාණධම්මො? ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චො පාණාතිපාතා පටිවිරතො හොති. -පෙ- සමමාදිට්ඨිකො හොති. අයං චූළචති භික්ඛවෙ කල්‍යාණධම්මො.

කතමො ව භික්ඛවෙ කල්‍යාණධම්මෙන කල්‍යාණධම්මතරො? ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චො අත්තනා ව පාණාතිපාතා පටිවිරතො හොති, පරඤ්ච පාණාතිපාතා වෙරමඤ්ඤියා සමාදපෙති -පෙ- අත්තනා ව සමමාදිට්ඨිකො හොති, පරඤ්ච සමමාදිට්ඨියා සමාදපෙති. අයං චූළචති භික්ඛවෙ කල්‍යාණධම්මෙන කල්‍යාණධම්මතරොති.

4. 5. 1. 10

[දුතීය පාපධම්ම - කල්‍යාණධම්ම සූතං]

10. පාපධම්මඤ්ච වො භික්ඛවෙ දෙසිස්සාමි පාපධම්මෙන පාපධම්මතරඤ්ච කල්‍යාණධම්මඤ්ච කල්‍යාණධම්මෙන කල්‍යාණධම්මතරඤ්ච. තං සුඤ්ඤාපි -පෙ-

කතමො ව භික්ඛවෙ පාපධම්මො? ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චො මිච්ඡාදිට්ඨිකො හොති -පෙ- මිච්ඡාද්‍යඤ්ඤි හොති. මිච්ඡාච්ඡිත්තති හොති. අයං චූළචති භික්ඛවෙ පාපධම්මො.

කතමො ච භික්ඛවෙ පාපධම්මෙන පාපධම්මතරො? ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චො අත්තනා ච මිච්ඡාදිට්ඨිකො හොති, පරඤ්ච මිච්ඡාදිට්ඨියා සමාදපෙති -පෙ- අත්තනා ච මිච්ඡාඤ්ඤාණී හොති, පරඤ්ච මිච්ඡාඤ්ඤාණෙ සමාදපෙති අත්තනා ච මිච්ඡාවිමුත්ති හොති, පරඤ්ච මිච්ඡාවිමුත්තියා සමාදපෙති. අයං වුච්චති භික්ඛවෙ පාපධම්මෙන පාපධම්මතරො.

කතමො ච භික්ඛවෙ කල්‍යාණධම්මො? ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චො සම්මා-දිට්ඨිකො හොති -පෙ- සම්මාඤ්ඤාණී හොති, සම්මාවිමුත්ති හොති. අයං වුච්චති භික්ඛවෙ කල්‍යාණධම්මො.

කතමො ච භික්ඛවෙ කල්‍යාණධම්මෙන කල්‍යාණධම්මතරො? ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චො අත්තනා ච සම්මාදිට්ඨිකො හොති, පරඤ්ච සම්මාදිට්ඨියා සමාදපෙති. -පෙ- අත්තනා ච සම්මාඤ්ඤාණී හොති, පරඤ්ච සම්මාඤ්ඤාණෙ සමාදපෙති. අත්තනා ච සම්මාවිමුත්ති හොති, පරඤ්ච සම්මාවිමුත්තියා සමාදපෙති. අයං වුච්චති භික්ඛවෙ කල්‍යාණධම්මෙන කල්‍යාණධම්මතරොති.

සප්පජ්ජිසවග්ගො පඨමො.*

* තසප්පද්දනි:

සික්ඛාපදඤ්ච අසුඤ්ඤා සත්තකම්මං අපො ච දසකම්මං
අට්ඨභිග්ගිඤ්ච දසමග්ගං ඥාන පාපධම්මා අපරෙ ඥාති. - මජ්ඣං.

2. පරිසසොභනවගෙනා

4. 5. 2. 1.

[පරිසසොභනසුභතං]

[සාවස්ථිතිදුතං]

11. වතතරො'මෙ භික්ඛවෙ පරිසද්දසනා කතමෙ වතතරො?

භික්ඛු භික්ඛවෙ දුස්සිලො පාපධම්මො පරිසද්දසනො. භික්ඛුනී භික්ඛවෙ දුස්සිලා පාපධම්මො පරිසද්දසනා. උපාසකො භික්ඛවෙ දුස්සිලො පාපධම්මො පරිසද්දසනො. උපාසිකා භික්ඛවෙ දුස්සිලා පාපධම්මො පරිසද්දසනා. ඉමෙ බො භික්ඛවෙ වතතරො පරිසද්දසනාහි.

වතතරො'මෙ භික්ඛවෙ පරිසසොභනා. කතමෙ වතතරො?

භික්ඛු භික්ඛවෙ සීලවා කල්‍යාණධම්මො පරිසසොභනො. භික්ඛුනී භික්ඛවෙ සීලවතී කල්‍යාණධම්මො පරිසසොභනා. උපාසකො භික්ඛවෙ සීලවා කල්‍යාණධම්මො පරිසසොභනො. උපාසිකා භික්ඛවෙ සීලවතී කල්‍යාණධම්මො පරිසසොභනා. ඉමෙ බො භික්ඛවෙ වතතරො පරිසසොභනාහි.

4. 5. 2. 2.

[පඤ්ච නිරස සමනනිකිත්තසුභතං]

12. වතුහි භික්ඛවෙ ධම්මෙහි සමනනාගතො යථාභතං නිකඛින්නො එවං නිරසෙ. කතමෙහි වතුහි?

කායදුච්චරිතෙන, වච්චුච්චරිතෙන, මනෝදුච්චරිතෙන, මිට්ඨාදිට්ඨියා. ඉමෙහි බො භික්ඛවෙ වතුහි ධම්මෙහි සමනනාගතො යථාභතං නිකඛින්නො එවං නිරසෙති.

වතුහි භික්ඛවෙ ධම්මෙහි සමනනාගතො යථාභතං නිකඛින්නො එවං සග්ගෙ. කතමෙහි වතුහි?

කායසුච්චරිතෙන, වච්චුසුච්චරිතෙන, මනෝසුච්චරිතෙන, සමිමාදිට්ඨියා, ඉමෙහි බො භික්ඛවෙ වතුහි ධම්මෙහි සමනනාගතො යථාභතං නිකඛින්නො එවං සග්ගෙති.

4. 5. 2. 3.

[දුතිය තීරය-සග්ග නික්ඛිත්තසුත්තං]

13. චතුති භික්ඛවෙ ධම්මෙති සමන්තාගතො යථාභතං නික්ඛිත්තො ඵලං තීරයෙ. කතමෙති චතුති?

කායදුච්චරිතෙන, වච්චුච්චරිතෙන, මනෝදුච්චරිතෙන, අකතඤ්ඤාතා අකතවෙදිතා. ඉමෙති ඛො භික්ඛවෙ චතුති ධම්මෙති සමන්තාගතො යථාභතං නික්ඛිත්තො ඵලං තීරයෙති.

චතුති භික්ඛවෙ ධම්මෙති සමන්තාගතො යථාභතං නික්ඛිත්තො ඵලං සග්ගෙ. කතමෙති චතුති?

කායසුච්චරිතෙන, වච්චුච්චරිතෙන, මනෝසුච්චරිතෙන, කතඤ්ඤාතා කතවෙදිතා. ඉමෙති ඛො භික්ඛවෙ චතුති ධම්මෙති සමන්තාගතො යථාභතං නික්ඛිත්තො ඵලං සග්ගෙති.

4. 5. 2. 4.

[තුතිය තීරය-සග්ග නික්ඛිත්ත සුත්තං]

14. [චතුති භික්ඛවෙ ධම්මෙති සමන්තාගතො -පෙ-]

පාණාතිපාතී භොති. අදින්නාදුසි භොති. කාමෙසු මිච්ඡාචාරී භොති. මුසාවාදී භොති. -පෙ- [යථාභතං නික්ඛිත්තො ඵලං තීරයෙති.]

[චතුති භික්ඛවෙ ධම්මෙති සමන්තාගතො -පෙ-]

පාණාතිපාතා පටිච්චරතො භොති. අදින්නාදුතා පටිච්චරතො භොති. කාමෙසු මිච්ඡාචාරා පටිච්චරතො භොති. මුසාවාද පටිච්චරතො භොති -පෙ- [යථාභතං නික්ඛිත්තො ඵලං සග්ගෙති.]

4. 5. 2. 5.

[චතුස්මි තීරය-සග්ග නික්ඛිත්ත සුත්තං]

15. [චතුති භික්ඛවෙ ධම්මෙති සමන්තාගතො -පෙ-]

මිච්ඡාදිට්ඨිකො භොති. මිච්ඡාසංඛිකපෙසා භොති. මිච්ඡාචාවො භොති මිච්ඡාකමන්තො භොති -පෙ- [යථාභතං නික්ඛිත්තො ඵලං තීරයෙති]

[චතුති භික්ඛවෙ ධම්මෙති සමන්තාගතො -පෙ-]

සම්මාදිට්ඨිකො භොති. සම්මාසංඛිකපෙසා භොති. සම්මාචාවො භොති සම්මාකමන්තො භොති. -පෙ- [යථාභතං නික්ඛිත්තො ඵලං සග්ගෙති]

4. 5. 2. 6.

[පඤ්චම නිරය - සග්ග නික්ඛන්ත සුභතං]

16. [චතුති භික්ඛවෙ ධම්මෙති සමන්තාගතො පෙ-]

මිච්ඡාආථ්වො හොති. මිච්ඡාවායාමො හොති. මිච්ඡාසනි හොති.
මිච්ඡාසමාධි හොති. -පෙ- [යථාභතං නික්ඛිතො ඵලං නිරයෙති.]

[චතුති භික්ඛවෙ ධම්මෙති සමන්තාගතො -පෙ-]

සමමාආථ්වො හොති. සමමාවායාමො හොති. සමමාසනි හොති.
සමමාසමාධි හොති -පෙ- [යථාභතං නික්ඛිතො ඵලං සග්ගෙති.]

4. 5. 2. 7.

[ජට්ඨම නිරය - සග්ග නික්ඛන්ත සුභතං]

17. [චතුති භික්ඛවෙ ධම්මෙති සමන්තාගතො -පෙ-]

අද්ධො ද්ධවාදී හොති. අසුතෙ සුතවාදී හොති. අමුතෙ මුතවාදී
හොති. අවිඤ්ඤාතෙ විඤ්ඤාතවාදී හොති -පෙ- [යථාභතං නික්ඛිතො
ඵලං නිරයෙති.]

[චතුති භික්ඛවෙ ධම්මෙති සමන්තාගතො -පෙ-]

අද්ධො අද්ධවාදී හොති. අසුතෙ අසුතවාදී හොති. අමුතෙ අමුතවාදී
හොති. අවිඤ්ඤාතෙ අවිඤ්ඤාතවාදී හොති -පෙ- [යථාභතං නික්ඛිතො
ඵලං සග්ගෙති.]

4. 5. 2. 8.

[සත්තම නිරය - සග්ග නික්ඛි ත්ත සුභතං]

18. [චතුති භික්ඛවෙ ධම්මෙති සමන්තාගතො -පෙ-]

ද්ධො අද්ධවාදී හොති. සුතෙ අසුතවාදී හොති. මුතෙ අමුතවාදී
හොති. විඤ්ඤාතෙ අවිඤ්ඤාතවාදී හොති -පෙ- [යථාභතං නික්ඛිතො
ඵලං නිරයෙති.]

[චතුති භික්ඛවෙ ධම්මෙති සමන්තාගතො -පෙ-]

ද්ධො ද්ධවාදී හොති. සුතෙ සුතවාදී හොති. මුතෙ මුතවාදී හොති.
විඤ්ඤාතෙ විඤ්ඤාතවාදී හොති -පෙ- [යථාභතං නික්ඛිතො ඵලං සග්ගෙති.]

4. 5. 2. 9.

[අට්ඨම නිරය-සග්ග නිකඛිතන සුතනං]

19. [චතුති භික්ඛවෙ ධම්මෙති සමන්තාගතො -පෙ-]

අසාද්ධො හොති. දුස්සිලො හොති. අභිරිකො හොති! අනොත්තපී හොති
-පෙ- [යථාභතං නිකඛිතො ඵලං නිරයෙති.]

[චතුති භික්ඛවෙ ධම්මෙති සමන්තාගතො -පෙ-]

සද්ධො හොති. සීලවා හොති. භිරිමා හොති. මත්තපී හොති -පෙ-
[යථාභතං නිකඛිතො ඵලං සග්ගෙති.]

5. 2. 10.

[නවම නිරය-සග්ග නිකඛිතන සුතනං]

20. චතුති භික්ඛවෙ ධම්මෙති සමන්තාගතො යථාභතං නිකඛිතො
ඵලං නිරයෙ. කතමෙති චතුති?

අසාද්ධො හොති දුස්සිලො හොති. කුසීනො හොති. දුප්පඤ්ඤො හොති.
ඉමෙති ඛො භික්ඛවෙ චතුති ධම්මෙති සමන්තාගතො යථාභතං නිකඛිතො
ඵලං නිරයෙති.

චතුති භික්ඛවෙ ධම්මෙති සමන්තාගතො යථාභතං නිකඛිතො ඵලං
සග්ගෙ. කතමෙති චතුති?

සද්ධො හොති. සීලවා හොති. අරඬ්චිරියො හොති. පඤ්ඤවා හොති.
ඉමෙති ඛො භික්ඛවෙ චතුති ධම්මෙති සමන්තාගතො යථාභතං නිකඛිතො
ඵලං සග්ගෙති.

පටිසංසොභනවග්ගො දුතියො.*

* තස්සද්දනං :

පටිසං දිට්ඨි අසාද්ධාදිසුභා පාණාතිපාතාපි දෙව මග්ගො
දෙව ආචාරකපා වුත්තා අභිරිකො දුප්පඤ්ඤන වාති. - මජ්ඣං.

3. සුවරිතවගෙහා

4. 5. 3. 1.

[වව්සුවරිතසුතනං]

[සාවසීනිදානං]

21. වතතාරමානි භික්ඛවෙ වව්සුවරිතානි. කතමානි වතතාරි?

මුසාවාදෙ, පිසුණුවාවා, ඵරාසාවාවා, සච්චප්පලාපො ඉමානි බො භික්ඛවෙ වතතාරි වව්සුවරිතානි.

වතතාරමානි භික්ඛවෙ වව්සුවරිතානි කතමානි වතතාරි?

සච්චවාවා, අපිසුණුවාවා, සණ්ඨවාවා, මත්තාහස්සං ඉමානි බො භික්ඛවෙ වතතාරි වව්සුවරිතානි.

4. 5. 3. 2

[පඨම බාල-පණ්ඩිතසුතනං]

22. වතුහි භික්ඛවෙ ධණ්ඨමහි සමන්තාගතො බාලො අබ්බතො අසප්පරිසො ඛතං උපහතං අත්තාතං පරිහරති. සාවචේයා ච හොති සානුවචේයා විඤ්ඤානං. බහුඤ්ඤා අපුඤ්ඤං පසවති. කතමෙහි වතුහි?

කායදුච්චරිතෙන, වව්සුවරිතෙන, මනෝදුච්චරිතෙන, මිච්ඡාදිට්ඨියා. ඉමෙහි බො භික්ඛවෙ වතුහි ධම්මෙහි සමන්තාගතො බාලො අබ්බතො අසප්පරිසො ඛතං උපහතං අත්තාතං පරිහරති. සාවචේයා ච හොති සානුවචේයා විඤ්ඤානං. බහුඤ්ඤා අපුඤ්ඤං පසවති.

වතුහි භික්ඛවෙ ධම්මෙහි සමන්තාගතො පණ්ඩිතො බ්බතො අසප්පරිසො අකඛඛං අනුපහතං අත්තාතං පරිහරති. අතචචේයා ච හොති අතනුවචේයා විඤ්ඤානං. බහුඤ්ඤා පුඤ්ඤං පසවති. කතමෙහි වතුහි?

කායසුවරිතෙන, වව්සුවරිතෙන, මනෝසුවරිතෙන, සම්මාදිට්ඨියා. ඉමෙහි බො භික්ඛවෙ වතුහි ධම්මෙහි සමන්තාගතො පණ්ඩිතො බ්බතො අසප්පරිසො අකඛඛං අනුපහතං අත්තාතං පරිහරති. අතචචේයා ච හොති අතනුවචේයා විඤ්ඤානං. බහුඤ්ඤා පුඤ්ඤං පසවති.

4. 5. 3. 3.

[දුතිය බාල - පණ්ඩිත සුතනං]

23. වතුහි භික්ඛවෙ ධම්මෙහි සමන්තාගතො බාලො අබ්‍යන්තො අසප්පරිසො ඛනං උපහතං අත්තානං පරිහරති, සාවජේඡා ව හොති සානුවජේඡා විඤ්ඤානං. බහුඤ්ඤා අපුඤ්ඤං පසවති. කතමෙහි වතුහි?

කායදුච්චරිතෙන, වච්චුච්චරිතෙන, මනෝදුච්චරිතෙන, අකතඤ්ඤානා අකතවේදිනාය. [ඉමෙහි -පෙ- අසප්පරිසො -පෙ- බහුඤ්ඤා අපුඤ්ඤං පසවති]

[වතුහි භික්ඛවෙ ධම්මෙහි සමන්තාගතො -පෙ- සප්පරිසො -පෙ-]

කායසුච්චරිතෙන, වච්චුච්චරිතෙන, මනෝසුච්චරිතෙන, කතඤ්ඤානා කතවේදිනාය. [ඉමෙහි -පෙ- බහුඤ්ඤා පුඤ්ඤං පසවති.]

4. 5. 3. 4.

[තතිය බාල - පණ්ඩිත සුතනං]

24. [වතුහි භික්ඛවෙ ධම්මෙහි සමන්තාගතො -පෙ- අසප්පරිසො -පෙ-]

පාණාතිපාතී හොති. අදින්නාදාසී හොති. කාමෙසු මිච්ඡාචාරී හොති. චූසාචාරී හොති. [ඉමෙහි -පෙ- බහුඤ්ඤා අපුඤ්ඤං පසවති.]

[වතුහි භික්ඛවෙ ධම්මෙහි සමන්තාගතො -පෙ- සප්පරිසො -පෙ-]

පාණාතිපාතා පටිවිඤ්ඤා හොති. අදින්නාදාසා පටිවිරතො හොති. කාමෙසු මිච්ඡාචාරා පටිවිරතො හොති. චූසාචාරා පටිවිරතො හොති. [ඉමෙහි -පෙ- බහුඤ්ඤා පුඤ්ඤං පසවති.]

4. 5. 3. 5.

[වතුසා බාල - පණ්ඩිත සුතනං]

25. [වතුහි භික්ඛවෙ ධම්මෙහි සමන්තාගතො -පෙ- අසප්පරිසො -පෙ-]

මිච්ඡාදිට්ඨිකො හොති. මිච්ඡාසංඝකපෙසා හොති. මිච්ඡාචාවෝ හොති. මිච්ඡාකම්මනො හොති. [ඉමෙහි -පෙ- බහුඤ්ඤා අපුඤ්ඤං පසවති.]

[වතුහි භික්ඛවෙ ධම්මෙහි සමන්තාගතො -පෙ- සප්පරිසො -පෙ-]

සම්මාදිට්ඨිකො හොති. සම්මාසංඝකපෙසා හොති. සම්මාචාවෝ හොති. සම්මාකම්මනො හොති. [ඉමෙහි -පෙ- බහුඤ්ඤා පුඤ්ඤං පසවති.]

4. 5. 3. 6.

[පඤ්චම බාල - පණ්ඩිත සුතං]

26. [චතුති භික්ඛවෙ ධම්මෙති සමන්තාගතො -පෙ- අසපුරිසො -පෙ-]

මිච්ඡාආඡ්වො හොති. මිච්ඡාවායාමො හොති. මිච්ඡාසනී හොති.
මිච්ඡාසමාධි හොති. [ඉමෙති -පෙ- බහුඤ්ච අපුඤ්ඤං පසවති.]

[චතුති භික්ඛවෙ ධම්මෙති සමන්තාගතො -පෙ- අසපුරිසො -පෙ-]

සමමාආඡ්වො හොති. සමමාවායාමො හොති. සමමාසනී හොති. සමමා-
සමාධි හොති [ඉමෙති -පෙ- බහුඤ්ච පුඤ්ඤං පසවතිති.]

4. 5. 3. 7.

[ජට්ඨ බාල - පණ්ඩිත සුතං]

27. [චතුති භික්ඛවෙ ධම්මෙති සමන්තාගතො -පෙ- අසපුරිසො -පෙ-]

අදිට්ඨො දිට්ඨවාදී හොති. අසුතෙ සුතවාදී හොති. අමුතෙ මුතවාදී හොති.
අවිඤ්ඤාතෙ විඤ්ඤාතවාදී හොති. [ඉමෙති -පෙ- බහුඤ්ච අපුඤ්ඤං පසවති.]

[චතුති භික්ඛවෙ ධම්මෙති සමන්තාගතො -පෙ- අසපුරිසො -පෙ-]

අදිට්ඨො අදිට්ඨවාදී හොති. අසුතෙ අසුතවාදී හොති. අමුතෙ අමුතවාදී
හොති. අවිඤ්ඤාතෙ අවිඤ්ඤාතවාදී හොති. [ඉමෙති -පෙ- බහුඤ්ච පුඤ්ඤං
පසවතිති]

4. 5. 3. 8

[සතතම බාල - පණ්ඩිත සුතං]

28. [චතුති භික්ඛවෙ ධම්මෙති සමන්තාගතො -පෙ- අසපුරිසො -පෙ-]

දිට්ඨො අදිට්ඨවාදී හොති. සුතෙ අසුතවාදී හොති. මුතෙ අමුතවාදී
හොති. විඤ්ඤාතෙ අවිඤ්ඤාතවාදී හොති. [ඉමෙති -පෙ- බහුඤ්ච අපුඤ්ඤං
පසවති]

[චතුති භික්ඛවෙ ධම්මෙති සමන්තාගතො -පෙ- අසපුරිසො -පෙ-]

දිට්ඨො දිට්ඨවාදී හොති. සුතෙ සුතවාදී හොති. මුතෙ මුතවාදී හොති.
විඤ්ඤාතෙ විඤ්ඤාතවාදී හොති [ඉමෙති -පෙ- බහුඤ්ච පුඤ්ඤං පසවතිති]

4 5. 3. 9

[අවසම බල - පණති සහිත සහිත]

29. [වතුහි හිකඩවෙ ධලෙමති සමන්තාගතො -පෙ- අසපුරිසො -පෙ-]

අසාභො හොති, දුසසිලො හොති, අහිරිකො හොති, අතොත්තප්පි හොති. [ඉමෙහි -පෙ- බහුඤ්ච අපුරිසො පසවති.]

[වතුහි හිකඩවෙ ධලෙමති සමන්තාගතො -පෙ- සපුරිසො -පෙ-]

සභො හොති, සීලවා හොති, හිරිමා හොති, ඔත්තප්පි හොති. [ඉමෙහි -පෙ- බහුඤ්ච පුරිසො පසවති.]

4. 5. 3. 10

[නවම බල - පණති සහිත සහිත]

30. [වතුහි හිකඩවෙ ධලෙමති සමන්තාගතො -පෙ- අසපුරිසො -පෙ-]

අසාභො හොති, දුසසිලො හොති, කුසිනො හොති, දුප්පඤ්ඤා හොති. [ඉමෙහි -පෙ- බහුඤ්ච අපුරිසො පසවති.]

[වතුහි හිකඩවෙ ධලෙමති සමන්තාගතො -පෙ- සපුරිසො -පෙ-]

සභො හොති, සීලවා හොති, ආරභවිට්ඨො හොති, පඤ්ඤා හොති. ඉමෙහි ඛො හිකඩවෙ වතුහි ධලෙමති සමන්තාගතො පණතීතො බ්‍යතො, සපුරිසො අනතං අනුපතං අත්තාතං පරිහරති. අතවඤ්ජො ව හොති, අතනුවඤ්ජො විඤ්ඤාතං, බහුඤ්ච පුරිසො පසවති.

4. 5. 3. 11

[කපිසහිත]

31. වත්තාරොමෙ හිකඩවෙ කපි, කතමෙ වත්තාරො

විත්තාකපි, සුතකපි, අසකපි, පටිභාතකපි. ඉමෙ ඛො හිකඩවෙ වත්තාරො කපිති.

සුවිභවගො තනියො.*

* නිසංසුද්දානං:

දුච්චරිතං දිට්ඨි අකතඤ්ඤා ව පාණතිපාතාපි දෙව මග්ගා, ඥෙව වොහාරකපා චුත්තා අහිරිකං දුප්පඤ්ඤාතවිතා වානි - මජ්ඣ

4. කම්මවගෙගා

4. 5. 4. 1.

[පඨම කම්මසුත්තං]

[සාවසීතිදනං]

32. චන්තාරමාති භික්ඛවෙ කම්මාති මයා සයං අභිඤ්ඤා සච්ඡිකත්වා පච්චේදනාති. කතමාති චන්තාරි?

අපි භික්ඛවෙ කම්මං කණ්ණං කණ්ණවිපාකං අපි භික්ඛවෙ කම්මං සුක්කං සුක්කවිපාකං. අපි භික්ඛවෙ කම්මං කණ්ණසුක්කං කණ්ණසුක්කවිපාකං. අපි භික්ඛවෙ කම්මං අකණ්ණං අසුක්කං අකණ්ණඅසුක්කවිපාකං කම්මකතියාය සංවත්තති.

ඉමාති ඛො භික්ඛවෙ චන්තාරි කම්මාති මයා සයං අභිඤ්ඤා සච්ඡිකත්වා පච්චේදනාතිති.

4. 5. 4. 2.

[දුතියකම්මසුත්තං]

33. චන්තාරමාති භික්ඛවෙ කම්මාති මයා සයං අභිඤ්ඤා සච්ඡිකත්වා පච්චේදනාති. කතමාති චන්තාරි?

අපි භික්ඛවෙ කම්මං කණ්ණං කණ්ණවිපාකං. අපි භික්ඛවෙ කම්මං සුක්කං සුක්කවිපාකං. අපි භික්ඛවෙ කම්මං කණ්ණසුක්කං කණ්ණසුක්කවිපාකං. අපි භික්ඛවෙ කම්මං අකණ්ණං අසුක්කං අකණ්ණඅසුක්කවිපාකං කම්මකතියාය සංවත්තති.

කතමඤ්ච භික්ඛවෙ කම්මං කණ්ණං කණ්ණවිපාකං? ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චො සබ්බාපජ්ඣං කායසඤ්ඤාරං අභිසඤ්ඤෙති, සබ්බාපජ්ඣං චරිසඤ්ඤාරං අභිසඤ්ඤෙති, සබ්බාපජ්ඣං මනෝසඤ්ඤාරං අභිසඤ්ඤෙති. සො සබ්බාපජ්ඣං කායසඤ්ඤාරං අභිසඤ්ඤාරිත්වා සබ්බාපජ්ඣං චරිසඤ්ඤාරං අභිසඤ්ඤාරිත්වා සබ්බාපජ්ඣං මනෝසඤ්ඤාරං අභිසඤ්ඤාරිත්වා සබ්බාපජ්ඣං ලොකං උපපජ්ජති. තමෙන සබ්බාපජ්ඣං ලොකං උපපන්නං සමානං සබ්බාපජ්ඣං එසායා පුසනති. සො සබ්බාපජ්ඣෙති එසෙය්ති පුට්ඨො සමානො සබ්බාපජ්ඣං චෙදනං චෙදියති එකත්තදුක්ඛං. සෙය්සථාපි සත්තා තෙරසිකා. ඉදං චූළිච්චි භික්ඛවෙ කම්මං කණ්ණං කණ්ණවිපාකං.

කතමඤ්ච භික්ඛවෙ කම්මං සුක්කං සුක්කවිපාකං? ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චො අබ්බාපජ්ඣං කායසඤ්ඤාරං අභිසඤ්ඤෙති, අබ්බාපජ්ඣං චරිසඤ්ඤාරං අභිසඤ්ඤෙති, අබ්බාපජ්ඣං මනෝසඤ්ඤාරං අභිසඤ්ඤෙති. සො අබ්බාපජ්ඣං කායසඤ්ඤාරං අභිසඤ්ඤාරිත්වා අබ්බාපජ්ඣං චරිසඤ්ඤාරං අභිසඤ්ඤාරිත්වා අබ්බාපජ්ඣං මනෝසඤ්ඤාරං අභිසඤ්ඤාරිත්වා අබ්බාපජ්ඣං ලොකං උපපජ්ජති. තමෙන අබ්බාපජ්ඣං ලොකං උපපන්නං සමානං අබ්බාපජ්ඣං එසායා පුසනති. සො අබ්බාපජ්ඣෙති එසෙය්ති පුට්ඨො සමානො අබ්බාපජ්ඣං චෙදනං චෙදියති එකත්තසුක්ඛං. සෙය්සථාපි දෙවා සුභනිණ්ණා. ඉදං චූළිච්චි භික්ඛවෙ කම්මං සුක්කං සුක්කවිපාකං.

කතමඤ්ච භික්ඛවෙ කමමං කණ්ණසුක්කං කණ්ණසුක්කච්චපාකං? ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චො, සබ්බාපජ්ඣම්ච අබ්බාපජ්ඣම්ච කායසංඛාරං අභිසංඛාරොති, සබ්බාපජ්ඣම්ච අබ්බාපජ්ඣම්ච චරිතසංඛාරං අභිසංඛාරොති, සබ්බාපජ්ඣම්ච අබ්බාපජ්ඣම්ච මනෝසංඛාරං අභිසංඛාරොති. සො සබ්බාපජ්ඣම්ච අබ්බාපජ්ඣම්ච කායසංඛාරං අභිසංඛාරිත්වා සබ්බාපජ්ඣම්ච අබ්බාපජ්ඣම්ච චරිතසංඛාරං අභිසංඛාරිත්වා සබ්බාපජ්ඣම්ච අබ්බාපජ්ඣම්ච මනෝසංඛාරං අභිසංඛාරිත්වා සබ්බාපජ්ඣම්ච අබ්බාපජ්ඣම්ච ලොකං උප-පජ්ජති. තමෙනං සබ්බාපජ්ඣම්ච අබ්බාපජ්ඣම්ච ලොකං උපපන්නං සමානං සබ්බාපජ්ඣම්ච අබ්බාපජ්ඣම්ච එසංසාරං ජුසනති. සො සබ්බාපජ්ඣම්ච අබ්බාපජ්ඣම්ච එසංසාරං ජුසෙති ජුට්ඨො සමානො සබ්බාපජ්ඣම්ච අබ්බාපජ්ඣම්ච චෙදනං චෙදියති චොක්ඛණ්ණසුඛදුක්ඛං. සෙය්‍යථාපි මනුස්සො එකච්ච ච දෙවො එකච්ච ච චිත්තිපාතිකා. ඉදං වුච්චති භික්ඛවෙ කමමං කණ්ණසුක්කං කණ්ණසුක්කච්චපාකං.

කතමඤ්ච භික්ඛවෙ කමමං අකණ්ණං අසුක්කං අකණ්ණඅසුක්කච්චපාකං කමමකඛයාය සංවතනති? තත්‍ර භික්ඛවෙ යමිදං කමමං කණ්ණං කණ්ණච්චපාකං තස්ස පභාණාය යා චෙතනා, යමිදං කමමං සුක්කං සුක්කච්චපාකං තස්ස පභාණාය යා චෙතනා, යමිදං කමමං කණ්ණසුක්කං කණ්ණසුක්කච්චපාකං තස්ස පභාණාය යා චෙතනා, ඉදං වුච්චති භික්ඛවෙ කමමං අකණ්ණං අසුක්කං අකණ්ණඅසුක්කච්චපාකං කමමකඛයාය සංවතනති.

ඉමානි බො භික්ඛවෙ චන්තාරි කමමානි මයා සයං අභිඤ්ඤා සච්ඡිකත්වා පච්චෙදිතානීති.

4. 5 4 3.

[තනිය කමම සුත්තං]

34. අථ බො සිඛාමොග්ගලානො බ්‍රාහ්මණො යෙන භගවා තෙනුපසංඛිකම්. උපසංඛිකම්චා භගවතා සද්ධිං සමමොදි. සමමොදනීයං කථං සාරාණීයං චිතීසාරෙත්වා එකමන්තං නිසීදි. එකමන්තං නිසිත්තො, බො සිඛාමොග්ගලානො බ්‍රාහ්මණො භගවන්තං එතදච්චොච්ච:

පුරිමානි හො භොතම දිවසානි පුරිමන්තරානි සොණකායනො මාණවො යෙනාහං තෙනුපසංඛිකම්. උපසංඛිකම්චා මං එතදච්චොච්ච:

සමණො ගොතමො සබ්බකමමානං අකිරිතං පඤ්ඤපෙති. සබ්බකමමානං බො පත අකිරිතං පඤ්ඤපෙත්තො උච්චෙදං අභ ලොකස්ස. කමමසච්චායං හො ලොකො, කමමසමාරම්භට්ඨාසීති.

[භගවා:]

දස්සනම්ච බො අහං බ්‍රාහ්මණ සොණකායනස්ස මාණවස්ස නාභිජානාමි. කුතො පතෙවරුපො කථාසල්ලාපො?

වතනාර්මානි බ්‍රාහ්මණ කම්මානි මයා සයං අභිඤ්ඤා සච්ඡිකානා පච්චේදිනාති. කතමානි වතනාරි?

අපි බ්‍රාහ්මණ කම්මං කණ්‍යං කණ්‍යවිපාකං. අපි බ්‍රාහ්මණ කම්මං සුක්කං සුක්කවිපාකං. අපි බ්‍රාහ්මණ කම්මං කණ්‍යසුක්කං කණ්‍යසුක්කවිපාකං. අපි බ්‍රාහ්මණ කම්මං අකණ්‍යං අසුක්කං අකණ්‍යඅසුක්කවිපාකං කම්මකතියාය සංවතනති.

කතමඤ්ච බ්‍රාහ්මණ කම්මං කණ්‍යං කණ්‍යවිපාකං? ඉධ බ්‍රාහ්මණ එකච්චෝ සබ්‍යාපඤ්ඤා කායසඤ්ඤාරං අභිසඤ්ඤාරොති, සබ්‍යාපඤ්ඤා වච්ඡිසඤ්ඤාරං අභිසඤ්ඤාරොති, සබ්‍යාපඤ්ඤා මනෝසඤ්ඤාරං අභිසඤ්ඤාරොති. සො සබ්‍යාපඤ්ඤා කායසඤ්ඤාරං අභිසඤ්ඤාරොති, සබ්‍යාපඤ්ඤා විචිතසඤ්ඤාරං අභිසඤ්ඤාරොති, සබ්‍යා-පඤ්ඤා මනෝසඤ්ඤාරං අභිසඤ්ඤාරොති, සබ්‍යාපඤ්ඤා ලොකං උපපජ්ජති. තමෙන සබ්‍යාපඤ්ඤා ලොකං උපපන්නං සමානං සබ්‍යාපඤ්ඤා එය්‍යා ජුසනති. සො සබ්‍යාපඤ්ඤානි එය්‍යෙති ජුට්ඨො සමානො සබ්‍යාපඤ්ඤා චෙදනං චෙදියති එකතනසුක්කං. සෙය්‍යථාපි සහනා තෙරසිකා. ඉදං ට්‍රිවච්චි බ්‍රාහ්මණ කම්මං කණ්‍යං කණ්‍යවිපාකං.

කතමඤ්ච බ්‍රාහ්මණ කම්මං සුක්කං සුක්කවිපාකං? ඉධ බ්‍රාහ්මණ එකච්චෝ අබ්‍යාපඤ්ඤා කායසඤ්ඤාරං අභිසඤ්ඤාරොති, අබ්‍යාපඤ්ඤා වච්ඡිසඤ්ඤාරං අභිසඤ්ඤාරොති, අබ්‍යාපඤ්ඤා මනෝසඤ්ඤාරං අභිසඤ්ඤාරොති. සො අබ්‍යාපඤ්ඤා කායසඤ්ඤාරං අභිසඤ්ඤාරොති, අබ්‍යාපඤ්ඤා වච්ඡිසඤ්ඤාරං අභිසඤ්ඤාරොති, අබ්‍යාපඤ්ඤා මනෝසඤ්ඤාරං අභිසඤ්ඤාරොති, අබ්‍යාපඤ්ඤා ලොකං උපපජ්ජති. තමෙන අබ්‍යාපඤ්ඤා ලොකං උපපන්නං සමානං අබ්‍යාපඤ්ඤා එය්‍යා ජුසනති. සො අබ්‍යාපඤ්ඤානි එය්‍යෙති ජුට්ඨො සමානො අබ්‍යාපඤ්ඤා චෙදනං චෙදියති එකතනසුක්කං. සෙය්‍යථාපි දෙවො සුභතිණ්‍යා. ඉදං ට්‍රිවච්චි බ්‍රාහ්මණ කම්මං සුක්කං සුක්කවිපාකං.

කතමඤ්ච බ්‍රාහ්මණ කම්මං කණ්‍යසුක්කං කණ්‍යසුක්කවිපාකං? ඉධ බ්‍රාහ්මණ එකච්චෝ සබ්‍යාපඤ්ඤාවපි අබ්‍යාපඤ්ඤාවපි කායසඤ්ඤාරං අභිසඤ්ඤාරොති, සබ්‍යාපඤ්ඤාවපි අබ්‍යාපඤ්ඤාවපි වච්ඡිසඤ්ඤාරං අභිසඤ්ඤාරොති, සබ්‍යාපඤ්ඤාවපි අබ්‍යාපඤ්ඤාවපි මනෝසඤ්ඤාරං අභිසඤ්ඤාරොති. සො සබ්‍යාපඤ්ඤාවපි අබ්‍යාපඤ්ඤාවපි කායසඤ්ඤාරං අභිසඤ්ඤාරොති, සබ්‍යාපඤ්ඤාවපි අබ්‍යාපඤ්ඤාවපි මනෝ-සඤ්ඤාරං අභිසඤ්ඤාරොති, සබ්‍යාපඤ්ඤාවපි අබ්‍යාපඤ්ඤාවපි ලොකං උපපජ්ජති. තමෙන සබ්‍යාපඤ්ඤාවපි අබ්‍යාපඤ්ඤාවපි ලොකං උපපන්නං සමානං සබ්‍යා-පඤ්ඤාවපි අබ්‍යාපඤ්ඤාවපි එය්‍යා ජුසනති. සො සබ්‍යාපඤ්ඤාවපි අබ්‍යාපඤ්ඤාවපි එය්‍යෙති ජුට්ඨො සමානො සබ්‍යාපඤ්ඤාවපි අබ්‍යාපඤ්ඤාවපි චෙදනං චෙදියති චොතිණ්‍යසුක්කං. සෙය්‍යථාපි මුහුර්‍යා එකච්ච ව දෙවො එකච්ච ව චිතිපාතිකා. ඉදං ට්‍රිවච්චි බ්‍රාහ්මණ කම්මං කණ්‍යසුක්කං කණ්‍යසුක්කවිපාකං.

කතමඤ්ච බ්‍රාහ්මණ කම්මං අකණ්‍යං අසුක්කං අකණ්‍යාසුක්කවිපාකං කම්මකතියාය සංවතනති? තනු බ්‍රාහ්මණ යමිදං කම්මං කණ්‍යං කණ්‍යවිපාකං තස්ස පහාණාය යා වෙනතා, යමිදං කම්මං සුක්කං සුක්කවිපාකං තස්ස පහාණාය යා වෙනතා, යමිදං කම්මං කණ්‍යසුක්කං කණ්‍යසුක්කවිපාකං තස්ස පහාණාය යා වෙනතා. ඉදං ට්‍රිවච්චි බ්‍රාහ්මණ කම්මං අකණ්‍යං අසුක්කං අකණ්‍යාසුක්කවිපාකං කම්මකතියාය සංවතනති.

ඉමානි බො බ්‍රාහ්මණ වතනාරි කම්මානි මයා සයං අභිඤ්ඤා සච්ඡිකානා පච්චේදිනාතිති.

4. 5. 4. 4

[වහුසුඛ කම්මසුතං]

35. වතාරිමාති භික්ඛවෙ කමමාති මයා සයං අභිඤ්ඤා සච්ඡිකඛා පච්චේදිතාති. කතමාති වතාරි ?

අපි භික්ඛවෙ කමමං කණ්ණං කණ්ණවිපාකං. අපි භික්ඛවෙ කමමං සුක්ඛං සුක්ඛවිපාකං. අපි භික්ඛවෙ කමමං කණ්ණසුක්ඛං කණ්ණසුක්ඛවිපාකං. අපි භික්ඛවෙ කමමං අකණ්ණං අසුක්ඛං අකණ්ණසුක්ඛවිපාකං කමමකකියය සංවත්තති.

කතමඤ්ච භික්ඛවෙ කමමං කණ්ණං කණ්ණවිපාකං? ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චො පාණාතිපාති හොති, අදින්නාදුසි හොති, කාමෙසු මිච්ඡාචාරි හොති, මුසාවාදි හොති, පුරාමෙරසමජ්ජපමාදට්ඨාසි හොති. ඉදං චුළුවති භික්ඛවෙ කමමං කණ්ණං කණ්ණවිපාකං.

කතමඤ්ච භික්ඛවෙ කමමං සුක්ඛං සුක්ඛවිපාකං? ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චො පාණාතිපාතා පටිවිරතො හොති, අදින්නාදුතා පටිවිරතො හොති, කාමෙසු මිච්ඡාචාරා පටිවිරතො හොති, මුසාවාදා පටිවිරතො හොති, පුරාමෙරසමජ්ජපමාදට්ඨාතා පටිවිරතො හොති. ඉදං චුළුවති භික්ඛවෙ කමමං සුක්ඛං සුක්ඛවිපාකං.

කතමඤ්ච භික්ඛවෙ කමමං කණ්ණසුක්ඛං කණ්ණසුක්ඛවිපාකං? ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චො සබ්බාපජ්ඣමපි අබ්බාපජ්ඣමපි කායසඤ්ඤාරං අභිසඤ්ඤාරොති -පෙ- [ච්චිසඤ්ඤාරං -පෙ- මනොසඤ්ඤාරං අභිසඤ්ඤාරොති.] ඉදං චුළුවති භික්ඛවෙ කමමං කණ්ණසුක්ඛං කණ්ණසුක්ඛවිපාකං.

කතමඤ්ච භික්ඛවෙ කමමං අකණ්ණං අසුක්ඛං අකණ්ණඅසුක්ඛවිපාකං කමමකකියය සංවත්තති? තඤ්ඤ භික්ඛවෙ යමිදං කමමං කණ්ණං කණ්ණවිපාකං [තස්ස පහාණාය යා චෙතතා] -පෙ- ඉදං චුළුවති භික්ඛවෙ කමමං අකණ්ණං අසුක්ඛං අකණ්ණඅසුක්ඛවිපාකං කමමකකියය සංවත්තති.

ඉමාති බො භික්ඛවෙ වතාරි කමමාති මයා සයං අභිඤ්ඤා සච්ඡිකඛා පච්චේදිතාතිති.

4. 5. 4. 5

[පඤ්ඤාම කම්මසුතං]

36. වතාරිමාති භික්ඛවෙ කමමාති මයා සයං අභිඤ්ඤා සච්ඡිකඛා පච්චේදිතාති. කතමාති වතාරි ?

අපි භික්ඛවෙ කමමං කණ්ණං කණ්ණවිපාකං. අපි භික්ඛවෙ කමමං සුක්ඛං සුක්ඛවිපාකං. අපි භික්ඛවෙ කමමං කණ්ණසුක්ඛං කණ්ණසුක්ඛවිපාකං. අපි භික්ඛවෙ කමමං අකණ්ණං අසුක්ඛං අකණ්ණඅසුක්ඛවිපාකං කමමකකියය සංවත්තති.

කතමඤ්ච භික්ඛවෙ කමමං කණ්ණං කණ්ණවිපාකං? ඉධ භික්ඛවෙ එකදෙවන මාතා ජීවිතා වොරොපිතා හොති, පිතා ජීවිතා වොරොපිතො හොති, අරහං ජීවිතා වොරොපිතො හොති, තථාගතස්ස දුට්ඨන විතොත ලොභිතං උපපාදිතා හොති. සම්මෙසාපි භිනොතා හොති. ඉදං ථූවචති භික්ඛවෙ කමමං කණ්ණං කණ්ණවිපාකං.

කතමඤ්ච භික්ඛවෙ කමමං සුඤ්ඤං සුඤ්ඤවිපාකං? ඉධ භික්ඛවෙ එකදෙවන පාණානිපාතා පටිවිරතො හොති, අදින්නාදානා පටිවිරතො හොති, කාමෙසු මිච්ඡාචාරා පටිවිරතො හොති, මුසාවාද පටිවිරතො හොති, පිසුණාචාරා පටිවිරතො හොති, ඵරුසාවාචා පටිවිරතො හොති, සමථපාලාපා පටිවිරතො හොති, අතනිජ්ඣාලු හොති, අබ්බාපනනවිතොතා හොති, සමාදාදිසීතො හොති. ඉදං ථූවචති භික්ඛවෙ කමමං සුඤ්ඤං සුඤ්ඤවිපාකං.

කතමඤ්ච භික්ඛවෙ කමමං කණ්ණසුඤ්ඤං කණ්ණසුඤ්ඤවිපාකං? ඉධ භික්ඛවෙ එකදෙවන අබ්බාපනනවිපාකං කායසංඝාරං අභිසංඝාරොති, -පෙ- ඉදං ථූවචති භික්ඛවෙ කමමං කණ්ණසුඤ්ඤං කණ්ණසුඤ්ඤවිපාකං.

කතමඤ්ච භික්ඛවෙ කමමං අකණ්ණං අසුඤ්ඤං අකණ්ණඅසුඤ්ඤවිපාකං කමමකකියාය සංවතනති? තුඤ්ඤ භික්ඛවෙ යමිදං කමමං කණ්ණං කණ්ණවිපාකං [තස්ස පභාණාය යා වෙතනා] -පෙ- ඉදං ථූවචති භික්ඛවෙ කමමං අකණ්ණං අසුඤ්ඤං අකණ්ණඅසුඤ්ඤවිපාකං කමමකකියාය සංවතනති.

ඉමානි බො භික්ඛවෙ වතනාරි කමමානි මයා සයං අභිඤ්ඤා සච්ඡිකත්වා පවෙදිතානිති

4. 5 4. 6

[ජට්ඨකමමසුතනං]

37. වතනාරිමානි භික්ඛවෙ කමමානි මයා සයං අභිඤ්ඤා සච්ඡිකත්වා පවෙදිතානි. කතමානි වතනාරි?

අභි භික්ඛවෙ කමමං කණ්ණං කණ්ණවිපාකං, අභි භික්ඛවෙ කමමං සුඤ්ඤං සුඤ්ඤවිපාකං, අභි භික්ඛවෙ කමමං කණ්ණසුඤ්ඤං කණ්ණසුඤ්ඤවිපාකං, අභි භික්ඛවෙ කමමං අකණ්ණං අසුඤ්ඤං අකණ්ණ අසුඤ්ඤවිපාකං කමමකකියාය සංවතනති.

කතමඤ්ච භික්ඛවෙ කමමං කණ්ණං කණ්ණවිපාකං? ඉධ භික්ඛවෙ එකදෙවන අබ්බාපනන කායසංඝාරං අභිසංඝාරොති -පෙ- ඉදං ථූවචති භික්ඛවෙ කමමං කණ්ණං කණ්ණවිපාකං.

කතමඤ්ච භික්ඛවෙ කමමං සුඤ්ඤං සුඤ්ඤවිපාකං? ඉධ භික්ඛවෙ එකදෙවන අබ්බාපනන කායසංඝාරං අභිසංඝාරොති, -පෙ- ඉදං ථූවචති භික්ඛවෙ කමමං සුඤ්ඤං සුඤ්ඤවිපාකං.

කතමඤ්ච භික්ඛවෙ කමමං කණ්ණසුඤ්ඤං කණ්ණසුඤ්ඤවිපාකං? ඉධ භික්ඛවෙ එකදෙවන අබ්බාපනන කායසංඝාරං අභිසංඝාරොති, -පෙ- ඉදං ථූවචති භික්ඛවෙ කමමං කණ්ණසුඤ්ඤං කණ්ණසුඤ්ඤවිපාකං.

කතමඤ්ඤා භික්ඛවෙ කමමං අකණ්ඨං අසුක්කං අකණ්ඨඅසුක්කච්චාකං කමමකකයාය සංවත්තති? සමමාදිට්ඨි -පෙ- සමමාසමාධි. ඉදං ට්‍රිච්චති භික්ඛවෙ කමමං අකණ්ඨං අසුක්කං අකණ්ඨඅසුක්කච්චාකං කමමකකයාය සංවත්තති.

ඉමානි බො භික්ඛවෙ චත්තාරි කමමානි මයා සයං අභිඤ්ඤා සච්ඡිකත්වා පචෙදිතානීති.

4. 5. 4. 7.

[සත්තමකමමසුත්තං]

38. චත්තාරිමානි භික්ඛවෙ කමමානි මයා සයං අභිඤ්ඤා සච්ඡිකත්වා පචෙදිතානි. කතමානි චත්තාරි?

අප්ථි භික්ඛවෙ කමමං කණ්ඨං කණ්ඨච්චාකං. අප්ථි භික්ඛවෙ කමමං සුක්කං සුක්කච්චාකං. අප්ථි භික්ඛවෙ කමමං කණ්ඨසුක්කං කණ්ඨසුක්කච්චාකං. අප්ථි භික්ඛවෙ කමමං අකණ්ඨං අසුක්කං අකණ්ඨඅසුක්කච්චාකං කමමකකයාය සංවත්තති.

කතමඤ්ඤා භික්ඛවෙ කමමං කණ්ඨං කණ්ඨච්චාකං? ඉධ භික්ඛවෙ එකචෙට්ඨා සබ්බාපජ්ඣං කායසංඛාරං අභිසංඛාරොති -පෙ- [චරිසංඛාරං -පෙ- මනො-සංඛාරං -පෙ-] ඉදං ට්‍රිච්චති භික්ඛවෙ කමමං කණ්ඨං කණ්ඨච්චාකං.

කතමඤ්ඤා භික්ඛවෙ කමමං සුක්කං සුක්කච්චාකං? ඉධ භික්ඛවෙ එකචෙට්ඨා අබ්බාපජ්ඣං කායසංඛාරං අභිසංඛාරොති -පෙ- [චරිසංඛාරං -පෙ- මනො-සංඛාරං -පෙ-] ඉදං ට්‍රිච්චති භික්ඛවෙ කමමං සුක්කං සුක්කච්චාකං.

කතමඤ්ඤා භික්ඛවෙ කමමං කණ්ඨසුක්කං කණ්ඨසුක්කච්චාකං? ඉධ භික්ඛවෙ එකචෙට්ඨා සබ්බාපජ්ඣං අබ්බාපජ්ඣමපි කායසංඛාරං අභිසංඛාරොති, -පෙ- [චරිසංඛාරං -පෙ- මනොසංඛාරං -පෙ-] ඉදං ට්‍රිච්චති භික්ඛවෙ කමමං කණ්ඨසුක්කං කණ්ඨසුක්කච්චාකං.

කතමඤ්ඤා භික්ඛවෙ කමමං අකණ්ඨං අසුක්කං අකණ්ඨඅසුක්කච්චාකං කමමකකයාය සංවත්තති? සතිසංඛොජ්ඣාභෙගා, ධම්මවිවයසංඛොජ්ඣාභෙගා, විරියසංඛොජ්ඣාභෙගා, පිතිසංඛොජ්ඣාභෙගා, පසාදාසංඛොජ්ඣාභෙගා, සමාධි-සංඛොජ්ඣාභෙගා, උපෙක්ඛාසංඛොජ්ඣාභෙගා. ඉදං ට්‍රිච්චති භික්ඛවෙ කමමං අකණ්ඨං අසුක්කං අකණ්ඨඅසුක්කච්චාකං කමමකකයාය සංවත්තති.

ඉමානි බො භික්ඛවෙ චත්තාරි කමමානි මයා සයං අභිඤ්ඤා සච්ඡිකත්වා පචෙදිතානීති.

4. 5. 4. 8.

[සාවජේන - අනවජේනමම සුත්තං]

39. චතුභි භික්ඛවෙ ධම්මෙහි සමන්තාගතො යථාගතං නික්ඛිනො, එවං නිරුභෙ. කතමෙහි චතුභි?

සාවජේන කායකමෙත්ත, සාවජේන වචිකමෙත්ත, සාවජේන මනො-කමෙත්ත, සාවජේන දිට්ඨියා.

ඉමෙහි බොහෝ භික්ෂුවෝ වතුහි බලවේගී සමන්තාගතො යථාභතං නික්කින්නො ඵලං නිරයෙ.

වතුහි භික්ෂුවෝ බලවේගී සමන්තාගතො යථාභතං නික්කින්නො ඵලං සංගො කතමෙහි වතුහි?

අනවජ්ජන කායකමෙවන අනවජ්ජන වච්ඡකමෙවන, අනවජ්ජන මනෝකමෙවන, අනවජ්ජන දිට්ඨියා.

ඉමෙහි බොහෝ භික්ෂුවෝ වතුහි බලවේගී සමන්තාගතො යථාභතං නික්කින්නො ඵලං සංගොති.

4. 5. 4. 9.

[සබ්බාපජ්ඣා - අබ්බාපජ්ඣාසම්මසුත්තං]

40. වතුහි භික්ෂුවෝ බලවේගී සමන්තාගතො යථාභතං නික්කින්නො ඵලං නිරයෙ. කතමෙහි වතුහි?

සබ්බාපජ්ඣා කායකමෙවන, සබ්බාපජ්ඣා වච්ඡකමෙවන, සබ්බාපජ්ඣා මනෝකමෙවන, සබ්බාපජ්ඣා දිට්ඨියා. ඉමෙහි බොහෝ භික්ෂුවෝ වතුහි බලවේගී සමන්තාගතො යථාභතං නික්කින්නො ඵලං නිරයෙ.

වතුහි භික්ෂුවෝ බලවේගී සමන්තාගතො යථාභතං නික්කින්නො ඵලං සංගො. කතමෙහි වතුහි?

අබ්බාපජ්ඣා කායකමෙවන, අබ්බාපජ්ඣා වච්ඡකමෙවන, අබ්බාපජ්ඣා මනෝකමෙවන, අබ්බාපජ්ඣා දිට්ඨියා.

ඉමෙහි බොහෝ භික්ෂුවෝ වතුහි බලවේගී සමන්තාගතො යථාභතං නික්කින්නො ඵලං සංගොති.

4. 5. 4. 10.

[සමණසුත්තං]

41. ඉධෙව භික්ෂුවෝ සමණො, ඉධ දුතියො සමණො, ඉධ තතියො සමණො, ඉධ චතුර්ථො සමණො, සුඤ්ඤ පරපපාදා සමණෙහි අඤ්ඤාති ඵලමෙතං භික්ෂුවෝ සමමා සිහනාදං තදථ.

කතමො ච භික්ෂුවෝ සමණො? ඉධ භික්ෂුවෝ භික්ඛු තිණණං සංයෝජනානං පරිකඩා සොකාපනො හොති අවිනිපාතබලො නියතො සම්මොඛපරායණො. අයං භික්ෂුවෝ සමණො.

කතමො ච භික්ෂුවෝ දුතියො සමණො? ඉධ භික්ෂුවෝ භික්ඛු තිණණං සංයෝජනානං පරිකඩා රුගදෙසමොහානං තනුතො සකදගාමි හොති, සකිදෙව-ඉමං ලොකං අගනන්ති දුක්ඛස්සන්තං කරොති. අයං භික්ෂුවෝ දුතියො සමණො.

කතමො ව භික්ඛවෙ තතියො සමණෝ? ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු පඤ්චන්තං මරුභාගියානං සංයෝජනානං පරිකඩයා ඔපපාතිකො නොති තත්ථ පරිනිබ්බාසී අනාවතතිධම්මො තසමා ලොකා අයං භික්ඛවෙ තතියො සමණො.

කතමො ව භික්ඛවෙ වතුන්තො සමණෝ? ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු ආසවානං ඛයා අනාසවං වෙතොවිමුත්තිං පඤ්ඤවිමුත්තිං දිට්ඨව ධම්මෙ සයං අභිඤ්ඤා සච්ඡිකානා උපසම්පජ්ජා විහරති. අයං භික්ඛවෙ වතුන්තො සමණො.

ඉධෙව භික්ඛවෙ සමණො, ඉධ දුතියො සමණො, ඉධ තතියො සමණො, ඉධ වතුන්තො සමණො. සුඤ්ඤා පරපපවාදාද්‍ය සමණෙති අඤ්ඤාති. එවමෙනං භික්ඛවෙ සමමා සිහතාදං තදපාති.

4. 4 5 11.

[සපපුරිසංභිසංඝසුත්තං]

42. සපපුරිසං භික්ඛවෙ නිසාය ව්‍යාපාරො ආනිසංසා පාටිකඛ්ඛා. කතමෙ ව්‍යාපාරො?

අරියෙන සීලෙන වඩ්ඪති. අරියෙන සමාධිතා වඩ්ඪති, අරියාය පඤ්ඤාය වඩ්ඪති, අරියාය විමුත්තියා වඩ්ඪති.

සපපුරිසං භික්ඛවෙ නිසාය ඉමෙ ව්‍යාපාරො ආනිසංසා පාටිකඛ්ඛාති.

කම්මවග්ගො වතුන්තො.*

තසසුද්දනං:

* සංවිතතවිනාර සොණකායන පිඤ්ඤාපදා අරියමනසා
සාවජ්ජඤ්චිව අබ්‍යාපාරකං සමණො ව සපුරිසංභිසංඝාති. මජ්ඣ.

5. ආපඤ්චිතයචගො

4 5. 5. 1.

[පාපහික්ඛුසුතනං]

43. එකං සමයං භගවා කොසමබ්බං විහරති කොසිඨාත්තමෙ. අථ බො ආයස්මා ආනිජ්ඤා යෙන භගවා තෙත්ථසසිකම්, උපසසිකම්චා භගවන්තං අභිවාදෙචා එකමන්තං නිසීදී. එකමන්තං නිසින්නං බො ආයස්මන්තං ආතඤ්ඤං භගවා එතදවොච:

අපි හු තං ආතඤ්ඤා අධිකරණං වූපසන්නන්ති? “කුතො තං. භනෙත අධිකරණං වූපසමස්සති, ආයස්මතො භනෙත අනුරුද්ධස්ස බාහිස්සා නාම සද්ධිවිහාරිකො කෙවලකප්පං සම්බ්භෙදාය ඩිතො, තත්ථායස්මා අනුරුද්ධො ත එතවාචිකමපි භණ්ණිතබ්බං මඤ්ඤති”ති.

කද පතාතඤ්ඤා අනුරුද්ධො සම්බ්භෙදෙධි අධිකරණෙසු වොයුඤ්ඤති? තහු ආතඤ්ඤා යාති කාති වි අධිකරණාති උප්පජ්ජන්ති සබ්බාති තාති. තුලෙහ වෙච වූපසමෙථ සාධිපුත්තස්මාගගලානා ව.

චත්තාරෙතෙ ආතඤ්ඤා අත්ථවසෙ සමපස්සමානො පාපහික්ඛු සම්බ්භෙදෙත තඤ්ඤති. කතමෙ චත්තාරෙ?

ඉධාතඤ්ඤා පාපහික්ඛු දුස්සිලො හොති පාපධමෙමා අසුචි භවිකස්සර-සමාචාරො පටිච්ඡන්තකම්මනෙතා අස්සමණො සමණපටිඤ්ඤා අබ්භවමාරි බ්භවමාරිපටිඤ්ඤා අනෙතාසුචි අවස්සුතො කසම්බුජාතො. තස්ස එවං හොති: “සචෙ බො මං හික්ඛු ජාතිස්සන්ති: ‘දුස්සිලො පාපධමෙමා අසුචි සංකස්සර-සමාචාරො පටිච්ඡන්තකම්මනෙතා අස්සමණො සමණපටිඤ්ඤා අබ්භවමාරි බ්භවමාරිපටිඤ්ඤා අනෙතාසුචි අවස්සුතො කසම්බුජාතො’ති. සමග්ගා මං සන්නා තාසිස්සන්ති, චග්ගා පත මං ත තාසිස්සන්ති”ති. ඉදං ආතඤ්ඤා පඨමං අත්ථවසං සමපස්සමානො පාපහික්ඛු සම්බ්භෙදෙත තඤ්ඤති.

පුත ව පරං ආතඤ්ඤා පාපහික්ඛු මිච්ඡාදිට්ඨිකො හොති අන්තර්ගාහිකාය දිට්ඨියා සමන්නාගතො. තස්ස එවං හොති: “සචෙ බො මං හික්ඛු ජාතිස්සන්ති ‘මිච්ඡාදිට්ඨිකො අන්තර්ගාහිකාය දිට්ඨියා සමන්නාගතො’ති. සමග්ගා මං සන්නා තාසිස්සන්ති, චග්ගා පත මං ත තාසිස්සන්ති”ති. ඉදං ආතඤ්ඤා දුතියං අත්ථවසං සමපස්සමානො පාපහික්ඛු සම්බ්භෙදෙත තඤ්ඤති.

පුත ව පරං ආනන්ද පාපහිකු මිච්ඡාදාථ්ථො හොති. මිච්ඡාථ්ථෙත ජිව්කං කපෙපති. තස්ස එවං හොති: “සචෙ ඛො මං භිකු ජානියානති: ‘මිච්ඡාදාථ්ථො මිච්ඡාදාථ්ථෙත ජිව්කං කපෙපති’ති, සමග්ගා පත මං නාසියානති. වග්ගා පත මං න නාසියානති”ති. ඉදං ආනන්ද තඨසං අත්ථවසං සමපස්සමානො පාපහිකු සංඝභෙදෙන නන්දති.

පුත ව පරං ආනන්ද පාපහිකු ලාභකාමො හොති සක්කාරකාමො අතවඤ්ඤාතතිකාමො. තස්ස එවං හොති: “සචෙ ඛො මං භිකු ජානියානති: ‘ලාභකාමො සක්කාරකාමො අතවඤ්ඤාතතිකාමො’ති, සමග්ගා මං න සක්කාරියානති න ගරුකාරියානති න මානෙය්‍යානති න පුජෙය්‍යානති. වග්ගා පත මං සක්කාරියානති ගරුකාරියානති මානෙය්‍යානති පුජෙය්‍යානති”ති. ඉදං ආනන්ද වතුත්ථං අත්ථවසං සමපස්සමානො පාපහිකු සංඝභෙදෙන නන්දති.

ඉමෙ ඛො ආනන්ද වතතාරො අත්ථවසෙ සමපස්සමානො පාපහිකු සංඝභෙදෙන නන්දතීති.

4. 5. 5. 2.

[ආපනහිභය සුත්තං]

44. වතතාරිමොති භික්ඛවෙ ආපනහිභයාති. කතමොති වතතාරි?

සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ වොරං ආගුචාරිං ගහෙත්වා රඤ්ඤෙ දස්සෙය්‍යං. “අයං තෙ දෙව වොරො ආගුචාරි, ඉමස්ස දෙවො දණ්ඩං පණෙත්තු”ති. තමෙතං රාජා එවං වදෙය්‍ය: ගච්ඡථ හො ඉමං පුරිසං දද්දාය රජ්ජයා පච්ඡාඛාහං ගාලුඛකිනං ඛකිත්වා බුරුමුණ්ඩං කරිත්වා බරස්සරෙන පණ්ඨෙත රටියාය රටියං¹ සිඛ්ඝාටකෙන සිඛ්ඝාටකං පරිනෙත්වා දකඛිණ්ණාචාරෙන නිකඛාමෙත්වා දකඛිණ්ණො නගරස්ස සීසං ඡින්නෙය්‍යාති. තමෙතං රඤ්ඤෙ පුරිසං දද්දාය රජ්ජයා පච්ඡාඛාහං ගාලුඛකිනං ඛකිත්වා බුරුමුණ්ඩං කරිත්වා බරස්සරෙන පණ්ඨෙත රටියාය රටියං සිඛ්ඝාටකෙන සිඛ්ඝාටකං පරිනෙත්වා දකඛිණ්ණාචාරෙන නිකඛාමෙත්වා දකඛිණ්ණො නගරස්ස සීසං ඡින්නෙය්‍යං. තත්ථුඤ්ඤාතරස්ස ඵලධස්ස පුරිසස්ස එවමස්ස පාපකං වත හො අයං පුරිසො කමමං අකාසි ගාරග්ගං සීසවෙජ්ජ්ජං, යත්ථ භි නාම රඤ්ඤෙ පුරිසං දද්දාය රජ්ජයා පච්ඡාඛාහං ගාලුඛකිනං ඛකිත්වා බුරුමුණ්ඩං කරිත්වා බරස්සරෙන පණ්ඨෙත රටියාය රටියං සිඛ්ඝාටකෙන සිඛ්ඝාටකං පරිනෙත්වා දකඛිණ්ණාචාරෙන නිකඛාමෙත්වා දකඛිණ්ණො නගරස්ස සීසං ඡින්නෙය්‍යාති. යො වතස්සාහං² එවරුපං පාපං කමමං ත කරෙය්‍යං³ ගාරග්ගං සීසවෙජ්ජ්ජනති.

එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ යස්ස කස්ස වි භිකුට්ඨස්ස වා භිකුට්ඨියා වා එවං තිබ්බා භයසඤ්ඤා පච්චුපට්ඨිතා හොති පාරුජිකෙසු ධම්මෙසු, තස්සානං පාරිකඛිං: අනාපනො වා පාරුජිකං ධම්මං ත ආපජ්ජියාති. ආපනො වා පාරුජිකං ධම්මං යථාධම්මං පටිකරියාති.

1. රටියාය රටියං-ඡේතං. 2. සොචතස්සායං-සිත්ථ. මජ්ඣං. 3. තා කරෙය්‍යං - සිත්ථ.

සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ පුරිසො කාලකං වන්ථං¹ පරිධාය කෙසෙ පකිරිතො ඉසුලං බකෙ ආරොපෙතො මහාජනකායං උපසඬකම්භො ඵලං වදෙය්‍ය: “අහං භනෙන පාපං කමමං අකාසිං ගාරයාං මොසලුං. යෙන මෙ ආයසමනෙනා අත්තමනා භොනති නං කරොමි”ති. නත්තඤ්ඤතරස්ස ඵලධායස්ස පුරිසස්ස ඵලමස්ස: “පාපකං වත භො අයං පුරිසො කමමං අකාසි ගාරයතං මොසලුං, යත්‍ර හි තාම කාලකං වන්ථං පරිධාය කෙසෙ පකිරිතො ඉසුලං බකෙ ආරොපෙතො මහාජනකායං උපසඬකම්භො ඵලං වකඛති: ‘අහං භනෙන පාපං කමමං අකාසිං ගාරයාං මොසලුං. යෙන මෙ ආයසමනෙනා අත්තමනා භොනති, නං කරොමි’ති. සො වතස්සාහං ඵවරුපං පාපං කමමං න කරෙය්‍යං ගාරයාං මොසලුනති.”

ඵලමෙව බො භික්ඛවෙ යස්ස කස්ස පි භික්ඛුස්ස වා භික්ඛුතියා වා ඵලං තිබ්බො භයසඤ්ඤ පච්චුපට්ඨිතා භොති සම්ඝාදිසෙසෙසු ධම්මෙසු, තස්සෙතං පාටිකඛිං: අතාපනො වා සම්ඝාදිසෙසං ධම්මං න ආපජ්ජස්සති. ආපනො වා සම්ඝාදිසෙසං ධම්මං යථාධම්මං පටිකරිස්සති.

සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ පුරිසො කාලකං වන්ථං පරිධාය කෙසෙ පකිරිතො අස්සපුට්ඨං² බකෙ ආරොපෙතො මහාජනකායං උපසඬකම්භො ඵලං වදෙය්‍ය: “අහං භනෙන පාපං කමමං අකාසිං ගාරයාං අස්සපුට්ඨං. යෙන මෙ ආයසමනෙනා අත්තමනා භොනති, නං කරොමි”ති. නත්තඤ්ඤතරස්ස ඵලධායස්ස පුරිසස්ස ඵලමස්ස: “පාපකං වත භො අයං පුරිසො කමමං අකාසි ගාරයාං අස්සපුට්ඨං. යත්‍ර හි තාම කාලකං වන්ථං පරිධාය කෙසෙ පකිරිතො අස්සපුට්ඨං බකෙ ආරොපෙතො මහාජනකායං උපසඬකම්භො ඵලං වකඛති: ‘අහං භනෙන පාපං කමමං අකාසිං ගාරයාං අස්සපුට්ඨං. යෙන මෙ ආයසමනෙනා අත්තමනා භොනති, නං කරොමි’ති. සො වතස්සාහං ඵවරුපං පාපං කමමං න කරෙය්‍යං ගාරයාං අස්සපුට්ඨනති.”

ඵලමෙව බො භික්ඛවෙ යස්ස කස්ස පි භික්ඛුස්ස වා භික්ඛුතියා වා ඵලං තිබ්බො භයසඤ්ඤ පච්චුපට්ඨිතා භොති පාටිකනියෙසු ධම්මෙසු, තස්සෙතං පාටිකඛිං: අතාපනො වා පාටිකනියං ධම්මං න ආපජ්ජස්සති. ආපනො වා පාටිකනියං ධම්මං යථා ධම්මං පටිකරිස්සති.

සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ පුරිසො කාලකං වන්ථං පරිධාය කෙසෙ පකිරිතො මහාජනකායං උපසඬකම්භො ඵලං වදෙය්‍ය: “අහං භනෙන පාපං කමමං අකාසිං ගාරයාං උපවජ්ජං. යෙන මෙ ආයසමනෙනා අත්තමනා භොනති, නං කරොමි”ති. නත්තඤ්ඤතරස්ස ඵලධායස්ස පුරිසස්ස ඵලමස්ස: “පාපකං වත භො අයං පුරිසො කමමං අකාසි ගාරයාං උපවජ්ජං, යත්‍ර හි තාම කාලකං වන්ථං පරිධාය කෙසෙ පකිරිතො මහාජනකායං උපසඬකම්භො ඵලං වකඛති: ‘අහං භනෙන පාපං කමමං අකාසිං ගාරයාං උපවජ්ජං. යෙන මෙ ආයසමනෙනා අත්තමනා භොනති, නං කරොමි’ති. සො වතස්සාහං ඵවරුපං පාපං කමමං න කරෙය්‍යං ගාරයාං උපවජ්ජනති.”

ඵලමෙව බො භික්ඛවෙ යස්ස කස්ස පි භික්ඛුස්ස වා භික්ඛුතියා වා ඵලං තිබ්බො භයසඤ්ඤ පච්චුපට්ඨිතා භොති පාටිදෙසනියෙසු ධම්මෙසු, තස්සෙතං පාටිකඛිං: අතාපනො වා පාටිදෙසනියං ධම්මං න ආපජ්ජස්සති. ආපනො වා පාටිදෙසනියං ධම්මං යථා ධම්මං පටිකරිස්සති.

ඉමානි බො භික්ඛවෙ චතාරි ආපනනිගයානිති.

4. 5. 5. 3

[සික්කානිසංසුතනං]

45. සික්කානිසංසම්ඳං භික්ඛවෙ බ්‍රහ්මචරියං දුස්සති පඤ්ඤාතරං විමුත්තිසාරං සතාධිපතෙය්‍යං.

කථංඤ්ඤා භික්ඛවෙ සික්කානිසංසං හොති? ඉධ භික්ඛවෙ මයා සාවකානං ආභිසමාචාරිකා සික්කා පඤ්ඤාතරා අපපසන්නානං පසාදය, පසන්නානං භියෙය්‍යාභාවාය, යථා යථා භික්ඛවෙ මයා සාවකානං ආභිසමාචාරිකා සික්කා පඤ්ඤාතරා අපපසන්නානං පසාදය, පසන්නානං භියෙය්‍යාභාවාය, තථා තථා සො තස්සා සික්කාය අඛණ්ඩකාරී හොති අච්ඡේදකාරී අසබ්බකාරී අකම්මාසකාරී සමාදය සික්කානි සික්කාපදෙසු පුත ව පරං භික්ඛවෙ මයා සාවකානං ආදිබ්‍රහ්මචරියිකා සික්කා පඤ්ඤාතරා සබ්බසො සම්මා දුක්ඛකකියාය. යථා යථා භික්ඛවෙ මයා සාවකානං ආදිබ්‍රහ්මචරියිකා සික්කා පඤ්ඤාතරා සබ්බසො සම්මා දුක්ඛකකියාය. තථා තථා සො තස්සා සික්කාය අඛණ්ඩකාරී හොති. අච්ඡේදකාරී අසබ්බකාරී අකම්මාසකාරී සමාදය සික්කානි සික්කාපදෙසු. එවං භික්ඛවෙ සික්කානිසංසං හොති.

කථංඤ්ඤා භික්ඛවෙ පඤ්ඤාතරං හොති? ඉධ භික්ඛවෙ මයා සාවකානං ධම්මා දෙසිතා සබ්බසො සම්මා දුක්ඛකකියාය. යථා යථා භික්ඛවෙ මයා සාවකානං ධම්මා දෙසිතා සබ්බසො සම්මා දුක්ඛකකියාය, තථා තථා සො තෙ ධම්මා පඤ්ඤාය සමවෙකකිතා හොනති. එවං ඛො භික්ඛවෙ පඤ්ඤාතරං හොති.

කථංඤ්ඤා භික්ඛවෙ විමුත්තිසාරං හොති? ඉධ භික්ඛවෙ මයා සාවකානං ධම්මා දෙසිතා සබ්බසො සම්මා දුක්ඛකකියාය යථා යථා භික්ඛවෙ මයා සාවකානං ධම්මා දෙසිතා සබ්බසො සම්මා දුක්ඛකකියාය, තථා තථා සො තෙ ධම්මා විමුත්තිසාරං එසිසිතා² හොනති. එවං ඛො භික්ඛවෙ විමුත්තිසාරං¹ හොති.

කථංඤ්ඤා භික්ඛවෙ සතාධිපතෙය්‍යං හොති? ඉති අපරිපුරං වා ආභිසමාචාරිකං සික්කං පරිපුරෙය්‍යාමි, පරිපුරං වා ආභිසමාචාරිකං සික්කං තත්ථ තත්ථ පඤ්ඤාය අනුග්‍රහණෙය්‍යාමිති. අර්ඞ්කතනං යෙව සති සුපට්ඨිතා හොති. ඉති අපරිපුරං වා ආදිබ්‍රහ්මචරියිකං සික්කං පරිපුරෙය්‍යාමි, පරිපුරං වා ආදිබ්‍රහ්මචරියිකං සික්කං තත්ථ තත්ථ පඤ්ඤාය අනුග්‍රහණෙය්‍යාමිති. අර්ඞ්කතනං යෙව සති සුපට්ඨිතා හොති. ඉති අසමවෙකකිතං වා ධම්මං පඤ්ඤාය සමවෙකකියාමි, සමවෙකකිතං වා ධම්මං තත්ථ තත්ථ පඤ්ඤාය අනුග්‍රහණෙය්‍යාමිති. අර්ඞ්කතනං යෙව සති සුපට්ඨිතා හොති. ඉති අඑසිසිතං වා ධම්මං විමුත්තිසාරං එසිසිතාමි,³ එසිසිතං⁴ වා ධම්මං තත්ථ තත්ථ පඤ්ඤාය අනුග්‍රහණෙය්‍යාමිති. අර්ඞ්කතනං යෙව සති සුපට්ඨිතා හොති එවං ඛො භික්ඛවෙ සතාධිපතෙය්‍යං 'හොති.

1, විමුත්තිසාරො - සිමු. 2, එසිසිතා, මජ්ඣ. 3, එසිසිතාමි - මජ්ඣ. 4, එසිසිතා, මජ්ඣ.

සික්කාතිසංසම්ඳං භික්ඛවෙ බ්‍රහ්මචරියං වුස්සති පඤ්ඤානතරං විමුක්ති-
සාරං සතාධිපතෙය්‍යන්ති ඉති යනතං වුත්තං, ඉදමෙතං පටිච්ච වුත්තන්ති.

4. 5. 5. 4

[සෙය්‍යාසුත්තං]

46. චතස්සො ඉමා භික්ඛවෙ සෙය්‍යා. කතමා චතස්සො?

පෙතසෙය්‍යා, කාමභොගීසෙය්‍යා, සීහසෙය්‍යා, තථාගතසෙය්‍යා

කතමා ච භික්ඛවෙ පෙතසෙය්‍යා? යෙභුයෙසන භික්ඛවෙ පෙතා
උත්තාතා සෙන්නි. අයං වුච්චති භික්ඛවෙ පෙතසෙය්‍යා.

කතමා ච භික්ඛවෙ කාමභොගීසෙය්‍යා? යෙභුයෙසන භික්ඛවෙ කාමභොගී
වාමෙන පස්සෙත සෙන්නි. අයං වුච්චති භික්ඛවෙ කාමභොගීසෙය්‍යා.

කතමා ච භික්ඛවෙ සීහසෙය්‍යා? සීහො භික්ඛවෙ මිගරුජා දකඛ්ඤේත
පස්සෙත සෙය්‍යං. කපෙපති පාදෙ පාදං අච්චාධාය, අනතරා සංඝීතං
තභිගුඨං අනුපකඛිපිත්වා. සො පටිබුරුකිත්වා පුරිමං කායං අභිගුන්තාමෙත්වා
පටිජිමං කායං අනුචිලොකෙති. සචෙ භික්ඛවෙ සීහො මිගරුජා කිඤ්චි
පස්සති කායස්ස විකඛිත්තං වා විසටං වා, තෙන භික්ඛවෙ සීහො මිගරුජා
අත්තමනො භොති. සචෙ පත භික්ඛවෙ සීහො මිගරුජා ත කිඤ්චි
පස්සති කායස්ස විකඛිත්තං වා විසටං වා, තෙන භික්ඛවෙ සීහො මිගරුජා
අත්තමනො භොති. අයං වුච්චති භික්ඛවෙ සීහසෙය්‍යා.

කතමා ච භික්ඛවෙ තථාගතසෙය්‍යා? ඉධ භික්ඛවෙ තථාගතො විවිච්චව
කාමෙහි [-පෙ- පඨමං ක්කාතං -පෙ- දුතීයං ක්කාතං -පෙ- තතීයං ක්කාතං]
-පෙ- චතුත්තං ක්කාතං උපසං මපජ්ජ විහරති. අයං වුච්චති භික්ඛවෙ
තථාගතසෙය්‍යා.

ඉමා ඛො භික්ඛවෙ චතස්සො සෙය්‍යාති

4 5 5. 5

[පුපාරහසුත්තං]

47. චත්තාරෙමෙ භික්ඛවෙ පුපාරහා. කතමෙ චත්තාරෙ?

තථාගතො අරහං සම්මාසම්බුද්ධො පුපාරහො, පච්චිකඛුද්ධො පුපාරහො,
තථාගතසාවකො පුපාරහො, රුජා චක්කචත්ති පුපාරහො.

ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ චත්තාරෙ පුපාරහාති.

4 5. 5 6

[පඤ්ඤාමුද්ධි සුත්තං]

48. චත්තාරෙමෙ භික්ඛවෙ ධම්මා පඤ්ඤාමුද්ධියා සංවත්තන්ති. කතමෙ
චත්තාරෙ?

සප්පුරිසසංසෙවො, සද්ධම්මසවණං, යොනිසො මකසිත්තාරෙ, ධම්මානු-
ධම්මපටිපත්ති

ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ චත්තාරෙ ධම්මා පඤ්ඤාමුද්ධියා සංවත්තන්තිති.

4 5 6 7

[ඛත්තාරසුතං]

49. චත්තාරොමෙ භික්ඛවෙ ධම්මා මනුස්සභූතස්ස ඛත්තාරා හොනති:
කතමෙ චත්තාරො?

සපුරිසසංසෙවො, සභ්බමසවණං, යොනිසො මතභිකාරො, ධම්මානු-
ධම්මපටිපත්ති.

ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ චත්තාරො ධම්මා මනුස්සභූතස්ස ඛත්තාරා හොනති.

4 5 6 8

[අනරිය චොභාරසුතං]

50. චත්තාරොමෙ භික්ඛවෙ අනරියචොභාරා: කතමෙ චත්තාරො?

අදිට්ඨා දිට්ඨවාදිතා, අසුතෙ සුතවාදිතා, අමුතෙ මුතවාදිතා, අවිඤ්ඤාතෙ
විඤ්ඤාතවාදිතා.

ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ චත්තාරො අනරියචොභාරාති

4 5 6 9

[අරිය චොභාරසුතං]

51. චත්තාරොමෙ භික්ඛවෙ අරියචොභාරා: කතමෙ චත්තාරො?

අදිට්ඨා අදිට්ඨවාදිතා, අසුතෙ අසුතවාදිතා, අමුතෙ අමුතවාදිතා,
අවිඤ්ඤාතෙ අවිඤ්ඤාතවාදිතා.

ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ චත්තාරො අරියචොභාරාති

4 5 6 10

[අනරිය චොභාරසුතං]

52. චත්තාරොමෙ භික්ඛවෙ අනරියචොභාරා: කතමෙ චත්තාරො?

දිට්ඨා අදිට්ඨවාදිතා, සුතෙ අසුතවාදිතා, මුතෙ අමුතවාදිතා, විඤ්ඤාතෙ
විඤ්ඤාතවාදිතා.

ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ චත්තාරො අනරියචොභාරාති

4 5 6 12

[අරිය චොභාරසුතං]

53. චත්තාරොමෙ භික්ඛවෙ අරියචොභාරා: කතමෙ චත්තාරො?

දිට්ඨා දිට්ඨවාදිතා,¹ සුතෙ සුතවාදිතා, මුතෙ මුතවාදිතා විඤ්ඤාතෙ
විඤ්ඤාතවාදිතා.

ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ චත්තාරො අරියචොභාරාති.

ආපනනිසයවග්ගො පඤ්චමො *

පණ්ණාසකං පඤ්චමං.

1. 'දිට්ඨවාදි' හෙයින්, ආදි, සිමු.

* නසසුද්දානං -

හෙද ආපනනි සිකාං ච සෙසො ථුරාරහෙන ච

පඤ්ඤාචූඡි ඛත්තාරා චොභාරා චතුරො නිකානි - මජ්ඣ.

6. අභිඤ්ඤාවගෙහා

4. 6. 1.

[අභිඤ්ඤා සූතං]

[සාවජ්ඣිනිදානං]

1. වත්තාරොගෙ භික්ඛවෙ ධම්මා, කතමෙ වත්තාරො?

අභි භික්ඛවෙ ධම්මා අභිඤ්ඤා පරිඤ්ඤායා. අභි භික්ඛවෙ ධම්මා අභිඤ්ඤා පහාතබ්බා. අභි භික්ඛවෙ ධම්මා අභිඤ්ඤා භාවෙතබ්බා. අභි භික්ඛවෙ ධම්මා අභිඤ්ඤා සච්ඡිකාතබ්බා.

කතමෙ ච භික්ඛවෙ ධම්මා අභිඤ්ඤා පරිඤ්ඤායා? පඤ්චුපාදානකකිකා ඉමෙ චූළචන්ති භික්ඛවෙ ධම්මා අභිඤ්ඤා පරිඤ්ඤායා.

කතමෙ ච භික්ඛවෙ ධම්මා අභිඤ්ඤා පහාතබ්බා? අවිජ්ජා ච භවතණ්හා ච ඉමෙ චූළචන්ති භික්ඛවෙ ධම්මා අභිඤ්ඤා පහාතබ්බා.

කතමෙ ච භික්ඛවෙ ධම්මා අභිඤ්ඤා භාවෙතබ්බා? සමප්පො ච විපස්සනා ච ඉමෙ චූළචන්ති භික්ඛවෙ ධම්මා අභිඤ්ඤා භාවෙතබ්බා.

කතමෙ ච භික්ඛවෙ ධම්මා අභිඤ්ඤා සච්ඡිකාතබ්බා? විජ්ජා ච විමුක්ති ච ඉමෙ චූළචන්ති භික්ඛවෙ ධම්මා අභිඤ්ඤා සච්ඡිකාතබ්බා.

ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ වත්තාරො ධම්මාති

4. 6. 2.

[පරිඤ්ඤා සූතං]

2. වතස්සො ඉමා භික්ඛවෙ අතරිසපරිඤ්ඤා කතමා වතස්සො?

ඉධ භික්ඛවෙ එකචේවා අත්තනා ජරාධම්මො සමානො ජරාධම්මං යෙව පරිඤ්ඤති. අත්තනා ව්‍යාධිධම්මො සමානො ව්‍යාධිධම්මං යෙව පරිඤ්ඤති. අත්තනා මරණධම්මො සමානො මරණධම්මං යෙව පරිඤ්ඤති. අත්තනා සංකිලෙසධම්මො සමානො සංකිලෙසධම්මං යෙව පරිඤ්ඤති.

ඉමා ඛො භික්ඛවෙ වතස්සො අතරිසපරිඤ්ඤාති

වතස්සො ඉමා භික්ඛවෙ අරියපරියෙසනා. කතමා වතස්සො?

ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චා අත්තනා ජරාධම්මො සමානො ජරාධම්මෙ ආදීනවං විදිත්වා අජරං අනුත්තරං යොගකෙඛමං නිබ්බානං පරියෙසති. අත්තනා ව්‍යාධිධම්මො සමානො ව්‍යාධිධම්මෙ ආදීනවං විදිත්වා අව්‍යාධිං අනුත්තරං යොගකෙඛමං නිබ්බානං පරියෙසති. අත්තනා මරණධම්මො සමානො මරණධම්මෙ ආදීනවං විදිත්වා අමතං අනුත්තරං යොගකෙඛමං නිබ්බානං පරියෙසති. අත්තනා සංකිලෙසධම්මො සමානො සංකිලෙසධම්මෙ ආදීනවං විදිත්වා අසංකිලිට්ඨං අනුත්තරං යොගකෙඛමං නිබ්බානං පරියෙසති.

ඉමා ඛො භික්ඛවෙ වතස්සො අරියපරියෙසනාති.

4. 6. 3.

[සංගහවජ්ඣුත්තං]

3. වත්තාරිමානි භික්ඛවෙ සංගහවජ්ඣති. කතමානි වත්තාරි?

දුතං, පෙය්‍යවජ්ජං, අත්ථවරියා, සමානත්තනා.

ඉමානි ඛො භික්ඛවෙ වත්තාරි සංගහවජ්ඣතිති.

4. 6. 4.

[මාලුඛකාපුත්තසුත්තං]

4. අථ ඛො ආයස්මා මාලුඛකාපුත්තො යෙන භගවා තෙනුපසංඛතී උපසංඛතීත්වා. භගවන්තං අභිවාදෙත්වා එකමන්තං නිසීදි. එකමන්තං නිසීනො ඛො ආයස්මා මාලුඛකාපුත්තො භගවන්තං එතදවොච:

සාධු ඛො මෙ භනෙත භගවා සංඛිතොත්තං ධම්මං දෙසෙතු, යමහං භගවතො ධම්මං සුත්වා එකො වුපකට්ඨො අපමන්තො අතාපි පභිතන්තො විහරෙය්‍යන්ති.

එත්ථදුති මාලුඛකාපුත්ත කිං දහරෙ වක්ඛාම, යනු හි තාම කුං ජිණ්ණො වුද්ධො මහලුකො තථාගතස්ස සංඛිතොත්තං ඔවාදං යාවසීති.

“දෙසෙතු මෙ භනෙත භගවා සංඛිතොත්තං ධම්මං, දෙසෙතු සුගතො සංඛිතොත්තං ධම්මං, අපෙචතාමාහං භගවතො භාසිතස්ස අත්ථං අභානෙය්‍යං අපෙචතාමාහං භගවතො භාසිතස්ස දයාදෙ අස්සන්ති.”

වත්තාරෙමෙ මාලුඛකාපුත්ත තණ්හප්පාද යත්ථ භික්ඛුතො තණ්හා උපපජ්ජමානා උපපජ්ජති. කතමෙ වත්තාරෙ?

චිවරභෙතු වා මාලුඛකාපුත්ත භික්ඛුතො තණ්හා උපපජ්ජමානා උපපජ්ජති, පිණ්ඩපාතභෙතු වා මාලුඛකාපුත්ත භික්ඛුතො තණ්හා උපපජ්ජ-මානා උපපජ්ජති, සෙතාසතභෙතු වා මාලුඛකාපුත්ත භික්ඛුතො තණ්හා උපපජ්ජමානා උපපජ්ජති, ඉති භවාභවභෙතු වා මාලුඛකාපුත්ත භික්ඛුතො තණ්හා උපපජ්ජමානා උපපජ්ජති

ඉමෙ ඛො මාලුඛකාපුත්ත වත්තාරෙ තණ්හප්පාද යත්ථ භික්ඛුතො තණ්හා උපපජ්ජමානා උපපජ්ජති.

යනාදිය මාලිකාංග ප්‍රධාන භික්ෂුන්ගේ නිකායා පරිණාමයෙන්, උපරිකත මූලාශ්‍රයන්ගේ අනුප්‍රාප්තිකයා ලෙසින් අනුප්‍රාප්ත වීමට. අයං වුවහොත් මාලිකාංග ප්‍රධාන භික්ෂු අවේරණීය නිකාය, වාචනාසි සංයෝජන, සමමානාභිසමයා අනුමතයායි දුක්ඛසායනි.

අප්‍ර මො අයසමා මාලිකාංග ප්‍රධාන භගවතා ඉමිතා ඔවාදෙන ඔවදිනො උට්ඨායාසනා භගවතාං අභිවාදෙනා පදනම්ණං කථා පනකාමි. අප්‍ර මො අයසමා මාලිකාංග ප්‍රධාන එකො වූපකට්ඨා අපමනො අනාභි පභිකතො විහරනො ත විරසොව යසාසනාසා කුලපුතො සමමදෙව අගාරසමා අගාරයං පබ්බජන්ති, තදනුතරං බ්‍රහ්මචරියපරියොසානං දිට්ඨං ව මෙම සයං අභිකුසු සමුත්තං උපසම්පජ්ජිමාසි. ඛිණා ජාති, වුසිතං බ්‍රහ්මචරියං, කතං කරණියං, නාපරං ඉත්තංයාති අබ්‍රහ්මචරියං.

අභ්‍යන්තර ව පනායමා මාලිකාංග ප්‍රධාන අරහතා අනොසීති.

4 6 5.

[කුලපුතාං]

5. යාති කාති වි භික්ෂුවෙ කුලාති භොගෙසු මහනතං¹ පතනාති ත විරට්ඨිතිකාති භවන්ති, සබ්බාති තාති වතුති යානෙහි, එතෙසං වා අභ්‍යන්තරෙත. කතමෙහි වතුති?

තට්ඨං ත ගවෙසන්ති, ජණණං ත පටිසම්බරෙන්නති, අපරිමිතපාන-භොජනා භොන්ති, දුස්සීලං ඉත්ථි වා පුරිසං වා අභිපට්ඨෙව යපෙන්නති

යාති කාති වි භික්ෂුවෙ කුලාති භොගෙසු මහනතං පතනාති ත විරට්ඨිතිකාති භවන්ති, සබ්බාති තාති ඉමෙහි වතුති යානෙහි, එතෙසං වා අභ්‍යන්තරෙත.

යාති කාති වි භික්ෂුවෙ කුලාති භොගෙසු මහනතං පතනාති විරට්ඨිතිකාති භවන්ති, සබ්බාති තාති වතුති යානෙහි, එතෙසං වා අභ්‍යන්තරෙත. කතමෙහි වතුති?

තට්ඨං ගවෙසන්ති, ජණණං පටිසම්බරෙන්නති, පරිමිතපානභොජනා භොන්ති, සීලවන්තං ඉත්ථි වා පුරිසං වා අභිපට්ඨෙව යපෙන්නති

යාති කාති වි භික්ෂුවෙ කුලාති භොගෙසු මහනතං පතනාති විරට්ඨිතිකාති භවන්ති, සබ්බාති තාති ඉමෙහි වතුති යානෙහි, එතෙසං වා අභ්‍යන්තරෙත.

1. මහනතං - ජෙසං.

4. 6. 6.

[පටිම ආජානියසුත්තං]

6. චතුති භික්ඛවෙ අඛෙගහි සමන්තාගතො රඤ්ඤෙ භද්‍රො අස්සා-ජානීයො රුජාරභො හොති රුජභොග්ගො. රඤ්ඤෙ අඛගනොච්ච සඬංගච්ඡති. කතමෙති චතුති?

ඉධ භික්ඛවෙ රඤ්ඤෙ භද්‍රො අස්සාජානීයො චණ්ණසම්පන්නො ච හොති, බලසම්පන්නො ච, ජවසම්පන්නො ච, ආරොහපරිණාහසම්පන්නො ච.

ඉමෙහි බො භික්ඛවෙ චතුති අඛෙගහි සමන්තාගතො රඤ්ඤෙ භද්‍රො අස්සාජානීයො රුජාරභො හොති රුජභොග්ගො. රඤ්ඤෙ අඛගනොච්ච සඬංගච්ඡති.

එවමෙව බො භික්ඛවෙ චතුති ධම්මෙහි සමන්තාගතො භික්ඛු ආනුනෙපය්‍යා හොති -පෙ- [පානුණේය්‍යා -පෙ- දක්ඛිණේය්‍යා පෙ- අඤ්ජලිකරණීයො -පෙ-] අනුත්තරං පුඤ්ඤකෙඛත්තං ලොකස්ස. කතමෙති චතුති?

ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු චණ්ණසම්පන්නො ච හොති, බලසම්පන්නො ච, ජවසම්පන්නො ච, ආරොහපරිණාහසම්පන්නො ච.

කථංඤච භික්ඛවෙ භික්ඛු චණ්ණසම්පන්නො හොති? ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු සීලවා හොති -පෙ- සමාදාය සිකති සිකිංසපදෙසු. එවං බො භික්ඛවෙ භික්ඛු චණ්ණසම්පන්නො හොති.

කථංඤච භික්ඛවෙ භික්ඛු බලසම්පන්නො හොති? ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු ආරභවිජ්ජො විහරති අකුසලානං ධම්මානං පනාණං, කුසලානං ධම්මානං උපසම්පදාය, එමවා දලහපරිකාමො අනිකම්මනාධුරො කුසලෙසු ධම්මෙසු. එවං බො භික්ඛවෙ භික්ඛු බලසම්පන්නො හොති.

කථංඤච භික්ඛවෙ භික්ඛු ජවසම්පන්නො හොති? ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු ඉදං දුක්ඛන්ති යථාතුතං පජානාති -පෙ- අයං දුක්ඛසමුදයොති -පෙ- අයං දුක්ඛනිරෝධොති -පෙ- අයං දුක්ඛනිරෝධගාමිනී පටිපදා නිශථාතුතං පජානාති. එවං බො භික්ඛවෙ භික්ඛු ජවසම්පන්නො හොති.

කථංඤච භික්ඛවෙ භික්ඛු ආරොහපරිණාහසම්පන්නො හොති? ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු ලාභී හොති විවරපිණ්ඩපාතසෙනාසනනිලානපච්චය හෙසජ්ජ-පරිකාරානං. එවං බො භික්ඛවෙ භික්ඛු ආරොහපරිණාහසම්පන්නො හොති. ඉමෙහි බො භික්ඛවෙ චතුති ධම්මෙහි සමන්තාගතො භික්ඛු ආනුනෙපය්‍යා හොති -පෙ- [පානුණේය්‍යා -පෙ- දක්ඛිණේය්‍යා -පෙ- අඤ්ජලිකරණීයො] -පෙ- අනුත්තරං පුඤ්ඤකෙඛත්තං ලොකස්සාති.

4. 6. 7.

[දුතිය ආජානිය සුත්තං]

7. චතුති භික්ඛවෙ අඛෙගහි සමන්තාගතො රඤ්ඤෙ භද්‍රො අස්සා-ජානීයො රුජාරභො හොති රුජභොග්ගො. රඤ්ඤෙ අඛගනොච්ච සඬංගච්ඡති. කතමෙති චතුති?

ඉධ භික්ඛවෙ රඤ්ඤා භද්‍රො අස්සාජාතීයො වණ්ණසම්පන්නො ව
හොති, බලසම්පන්නො ව, ජවසම්පන්නො ව, අරොහපරිණාහසම්පන්නො ව.

ඉමෙහි ඛො භික්ඛවෙ වතුහි අඛෙහති සමන්තාගතො රඤ්ඤා භද්‍රො
අස්සාජාතීයො රුජාරහො හොති රුජහොගො. රඤ්ඤා අඛනෙනාව
සඛිං ගවජති.

එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ වතුහි ධම්මෙහි සමන්තාගතො භික්ඛු
ආහුතෙය්‍යො හොති, [පාහුතෙය්‍යො - දක්ඛිණෙය්‍යො - අඤ්ඤාපිකරණීයො]
-පෙ- අනුතරං පුඤ්ඤකෙඛතං ලොකස්ස. කතමෙහි වතුහි?

ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු වණ්ණසම්පන්නො ව හොති, බලසම්පන්නො ව,
ජවසම්පන්නො ව, අරොහපරිණාහසම්පන්නො ව.

කථංඤා භික්ඛවෙ භික්ඛු වණ්ණසම්පන්නො හොති? ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු
සීලවා හොති -පෙ- සමාදාය සිකති සිකතිපදෙසු එවා ඛො භික්ඛවෙ
භික්ඛු වණ්ණසම්පන්නො හොති.

කථංඤා භික්ඛවෙ භික්ඛු බලසම්පන්නො හොති? ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු
ආරභාසිතො විහරති. එවං දුග්ගතපරිකාමො අතිකම්මතධුරෙ කුසලෙසු
ධම්මෙසු. එවං ඛො භික්ඛවෙ භික්ඛු බලසම්පන්නො හොති.

කථංඤා භික්ඛවෙ භික්ඛු ජවසම්පන්නො හොති? ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු
අසවානං ඛයං -පෙ- සච්ඡිකම්මා උපසම්පජ්ඣ විහරති. එවං ඛො භික්ඛවෙ
භික්ඛු ජවසම්පන්නො හොති.

කථංඤා භික්ඛවෙ භික්ඛු අරොහපරිණාහසම්පන්නො හොති? ඉධ
භික්ඛවෙ භික්ඛු ලාභී හොති විවජ්ඣිතානසෙතාසනතිලානපච්චය-
හෙසජ්ජරිකාරානං. එවං ඛො භික්ඛවෙ භික්ඛු අරොහපරිණාහසම්පන්නො
හොති.

ඉමෙහි ඛො භික්ඛවෙ වතුහි ධම්මෙහි සමන්තාගතො භික්ඛු ආහුතෙය්‍යො
හොති, [පාහුතෙය්‍යො - දක්ඛිණෙය්‍යො - අඤ්ඤාපිකරණීයො] -පෙ- අනුතරං
පුඤ්ඤකෙඛතං ලොකස්සාති.

4. 6. 8.

[බලසුතං]

8. වතාරිමාති භික්ඛවෙ බලාති. කතමාති වතාරි?

විරියබලං සතිබලං සමාධිබලං පඤ්ඤාබලං. ඉමාති ඛො භික්ඛවෙ
වතාරි බලාතිති.

4 6 9

[අරඤ්ඤාසෙතාසන සුතං]

9 වතුහි භික්ඛවෙ ධම්මෙහි සමන්තාගතො භික්ඛු නාලං අරඤ්ඤා
වතපථාති පන්තාති සෙතාසනාති පටිසෙවිතුං. කතමෙහි වතුහි?

කාමචිතකෙකත, ව්‍යාපාදචිතකෙකත, විහිංසාචිතකෙකත, දුපපඤ්ඤා හොති ජලො ඵලමුගො.

ඉමෙහි බො භික්ඛවෙ වතුහි ධම්මෙහි සමන්තාගතො භික්ඛු තාලං අරඤ්ඤා වතපන්ථානි පන්තානි සෙතාසතානි පටිසෙවිතුන්ති.

වතුහි භික්ඛවෙ ධම්මෙහි සමන්තාගතො භික්ඛු අලං අරඤ්ඤා වතපන්ථානි පන්තානි සෙතාසතානි පටිසෙවිතුං. කතමෙහි වතුහි?

තෙකඛම්චිතකෙකත, අව්‍යාපාදචිතකෙකත, අවිහිංසාචිතකෙකත, පඤ්ඤාචා හොති අජලො අතෙලමුගො.

ඉමෙහි බො භික්ඛවෙ වතුහි ධම්මෙහි සමන්තාගතො භික්ඛු අලං අරඤ්ඤා වතපන්ථානි පන්තානි සෙතාසතානි පටිසෙවිතුන්ති.

4. 6. 10

[සාවජ්ජ - අනවජ්ජ සුත්තං]

10. වතුහි භික්ඛවෙ ධම්මෙහි සමන්තාගතො බාලො අව්‍යතො, අසපුරිසො බහං උපහතං අත්තාතං පරිහරති. සාවජ්ජා ච හොති සානුවජ්ජා විඤ්ඤානං. ඛත්තං ච අපුඤ්ඤං පසවති. කතමෙහි වතුහි?

සාවජ්ජත කායකම්මෙත, සාවජ්ජත වචිකම්මෙත, සාවජ්ජත මනොකම්මෙත, සාවජ්ජාය දිට්ඨියා.

ඉමෙහි බො භික්ඛවෙ වතුහි ධම්මෙහි සමන්තාගතො බාලො අව්‍යතො, අසපුරිසො බහං උපහතං අත්තාතං පරිහරති. සාවජ්ජා ච හොති සානුවජ්ජා විඤ්ඤානං. ඛත්තං ච අපුඤ්ඤං පසවති.

වතුහි භික්ඛවෙ ධම්මෙහි සමන්තාගතො පණ්ඩිතො ව්‍යතො, සපුරිසො අකඛතං අනුපහතං අත්තාතං පරිහරති. අනවජ්ජා ච හොති අනනුවජ්ජා විඤ්ඤානං. ඛත්තං ච පුඤ්ඤං පසවති. කතමෙහි වතුහි?

අනවජ්ජත කායකම්මෙත, අනවජ්ජත වචිකම්මෙත, අනවජ්ජත මනොකම්මෙත, අනවජ්ජාය දිට්ඨියා.

ඉමෙහි බො භික්ඛවෙ වතුහි ධම්මෙහි සමන්තාගතො පණ්ඩිතො ව්‍යතො, සපුරිසො අකඛතං අනුපහතං අත්තාතං පරිහරති. අනවජ්ජා ච හොති අනනුවජ්ජා විඤ්ඤානං. ඛත්තං ච පුඤ්ඤං පසවති.

අභිඤ්ඤාමග්ගො ඡ්ඡෙධා.*

* තසසුද්දනං:-

අභිඤ්ඤා පරියෙසතා සඛගං මාලුඛකාපුත්තො
කුලං දො ව ආජාතියා බලං අරඤ්ඤාකම්මුන්ති - මජ්ඣං.

7. කම්මපථවගෙහා

4. 7. 1.

[පාණාතිපාතසූතං]

[සාවහසීතිදුතං]

1. චතුති භික්ඛවෙ ධම්මෙති සමන්තාගතො යථාභතං නික්ඛිතො ඵලං තිරසෙ. කතමෙති චතුති?

අතතතා ව පාණාතිපාතී හොති, පරඤ්ච පාණාතිපාතෙ සමාදපෙති, පාණාතිපාතෙ ව සමනුඤ්ඤා හොති, පාණාතිපාතස්ස ව චණ්ණං භාසති

ඉමෙති ඛො භික්ඛවෙ චතුති ධම්මෙති සමන්තාගතො යථාභතං නික්ඛිතො ඵලං තිරසෙ.

චතුති භික්ඛවෙ ධම්මෙති සමන්තාගතො යථාභතං නික්ඛිතො ඵලං සග්ගෙ. කතමෙති චතුති?

අතතතා ව පාණාතිපාතා පටිවිරතො හොති, පරඤ්ච පාණාතිපාතා වෙරමණීයා සමාදපෙති, පාණාතිපාතා වෙරමණීයා ව සමනුඤ්ඤා හොති, පාණාතිපාතා වෙරමණීයා ව චණ්ණං භාසති.

ඉමෙති ඛො භික්ඛවෙ චතුති ධම්මෙති සමන්තාගතො යථාභතං නික්ඛිතො ඵලං සග්ගෙති.

4. 7. 2

[අදින්නාදුතසූතං]

2. චතුති භික්ඛවෙ ධම්මෙති සමන්තාගතො යථාභතං නික්ඛිතො ඵලං තිරසෙ. කතමෙති චතුති?

අතතතා ව අදින්නාදුති හොති, පරඤ්ච අදින්නාදුතෙ සමාදපෙති, අදින්නාදුතෙ ව සමනුඤ්ඤා හොති, අදින්නාදුතස්ස ව චණ්ණං භාසති. ඉමෙති ඛො -පෙ- [යථාභතං නික්ඛිතො ඵලං තිරසෙ.]

[චතුති භික්ඛවෙ ධම්මෙති සමන්තාගතො -පෙ-]

අතතතා ව අදින්නාදුතා පටිවිරතො හොති, පරඤ්ච අදින්නාදුතා වෙරමණීයා සමාදපෙති, අදින්නාදුතා වෙරමණීයා ව සමනුඤ්ඤා හොති, අදින්නාදුතා වෙරමණීයා ව චණ්ණං භාසති. ඉමෙති ඛො -පෙ- [යථාභතං නික්ඛිතො ඵලං සග්ගෙති.]

4. 7. 3.

[කාමමිච්ඡාචාරසුභතං]

3. [වතුහි භික්ඛවෙ ධම්මෙහි සමන්තාගතො -පෙ-]

අතතතා ව කාමෙසු මිච්ඡාචාරී හොති, පරඤ්ච කාමෙසු මිච්ඡාචාරෙ සමාදපෙති, කාමෙසු මිච්ඡාචාරෙ ව සමනුඤ්ඤා හොති, කාමෙසු මිච්ඡාචාරයා ව වණණං භාසති. ඉමෙහි ඛො -පෙ- [යථාභතං නික්ඛිතො ඵලං තීරයෙ.]

[වතුහි භික්ඛවෙ ධම්මෙහි සමන්තාගතො -පෙ-]

අතතතා ව කාමෙසු මිච්ඡාචාරා පටිවීරතො හොති, පරඤ්ච කාමෙසු මිච්ඡාචාරා වෙරමණීයා සමාදපෙති, කාමෙසු මිච්ඡාචාරා වෙරමණීයා ව සමනුඤ්ඤා හොති, කාමෙසු මිච්ඡාචාරා වෙරමණීයා ව වණණං භාසති. ඉමෙහි ඛො -පෙ- [යථාභතං නික්ඛිතො ඵලං සග්ගෙති.]

4. 7. 4.

[මුසාවාදසුභතං]

4. [වතුහි භික්ඛවෙ ධම්මෙහි සමන්තාගතො -පෙ-]

අතතතා ව මුසාවාදී හොති, පරඤ්ච මුසාවාදෙ සමාදපෙති, මුසාවාදෙ ව සමනුඤ්ඤා හොති, මුසාවාදයා ව වණණං භාසති. ඉමෙහි ඛො -පෙ- [යථාභතං නික්ඛිතො ඵලං තීරයෙ.]

[වතුහි භික්ඛවෙ ධම්මෙහි සමන්තාගතො -පෙ-]

අතතතා ව මුසාවාද පටිවීරතො හොති, පරඤ්ච මුසාවාද වෙරමණීයා සමාදපෙති, මුසාවාද වෙරමණීයා ව සමනුඤ්ඤා හොති, මුසාවාද වෙරමණීයා ව වණණං භාසති. ඉමෙහි ඛො -පෙ- [යථාභතං නික්ඛිතො ඵලං සග්ගෙති.]

4. 7. 5.

[පිසුණාවාසාසුභතං]

5. [වතුහි භික්ඛවෙ ධම්මෙහි සමන්තාගතො -පෙ-]

අතතතා ව පිසුණාවාසො හොති, පරඤ්ච පිසුණාවාසාය සමාදපෙති, පිසුණාවාසාය ව සමනුඤ්ඤා හොති, පිසුණාවාසාය ව වණණං භාසති. ඉමෙහි ඛො -පෙ- [යථාභතං නික්ඛිතො ඵලං තීරයෙ.]

[වතුහි භික්ඛවෙ ධම්මෙහි සමන්තාගතො -පෙ-]

අතතතා ව පිසුණාවාසා පටිවීරතො හොති, පරඤ්ච පිසුණාවාසාය වෙරමණීයා සමාදපෙති, පිසුණාවාසා වෙරමණීයා ව සමනුඤ්ඤා හොති, පිසුණාවාසා වෙරමණීයා ව වණණං භාසති. ඉමෙහි ඛො -පෙ- [යථාභතං නික්ඛිතො ඵලං සග්ගෙති.]

4 7. 6

[ඵරුසාවාචාසුත්තං]

6. [චතුති භික්ඛවෙ ධම්මෙති සමන්තාගතො -පෙ-]

අත්තතා ච ඵරුසාවාවො හොති, පරඤ්ච ඵරුසාවාවාය සමාදපෙති,
ඵරුසාවාවාය ච සමනුඤ්ඤා හොති, ඵරුසාවාවාය ච චණ්ණං භාසති.
ඉමෙති ඛො -පෙ- [යථාභතං නික්ඛින්නො එවං තිරයෙ.]

[චතුති භික්ඛවෙ ධම්මෙති සමන්තාගතො -පෙ-]

අත්තතා ච ඵරුසාවාවාය පටිවිරතො හොති, පරඤ්ච ඵරුසාවාවාය
වෙරමණියා සමාදපෙති, ඵරුසාවාවාය වෙරමණියා ච සමනුඤ්ඤා හොති,
ඵරුසාවාවා වෙරමණියා ච චණ්ණං භාසති. ඉමෙති ඛො -පෙ- [යථාභතං
නික්ඛින්නො එවං සග්ගෙති.]

4 7. 7

[සම්ඵප්පලාපසුත්තං]

7. [චතුති භික්ඛවෙ ධම්මෙති සමන්තාගතො -පෙ-]

අත්තතා ච සම්ඵප්පලාපි හොති, පරඤ්ච සම්ඵප්පලාපෙ සමාදපෙති,
සම්ඵප්පලාපෙ ච සමනුඤ්ඤා හොති, සම්ඵප්පලාපස්ස ච චණ්ණං භාසති.
ඉමෙති ඛො -පෙ- [යථාභතං නික්ඛින්නො එවං තිරයෙ.]

[චතුති භික්ඛවෙ ධම්මෙති සමන්තාගතො -පෙ-]

අත්තතා ච සම්ඵප්පලාපා පටිවිරතො හොති, පරඤ්ච සම්ඵප්පලාපා
වෙරමණියා සමාදපෙති, සම්ඵප්පලාපා වෙරමණියා ච සමනුඤ්ඤා හොති,
සම්ඵප්පලාපා වෙරමණියා ච චණ්ණං භාසති. ඉමෙති ඛො -පෙ- [යථාභතං
නික්ඛින්නො එවං සග්ගෙති.]

4 7. 8.

[අභිජ්ඣාලුසුත්තං]

8. [චතුති භික්ඛවෙ ධම්මෙති සමන්තාගතො -පෙ-]

අත්තතා ච අභිජ්ඣාලු හොති, පරඤ්ච අභිජ්ඣාය සමාදපෙති,
අභිජ්ඣාය ච සමනුඤ්ඤා හොති, අභිජ්ඣාය ච චණ්ණං භාසති. ඉමෙති
ඛො -පෙ- [යථාභතං නික්ඛින්නො එවං තිරයෙ.]

[චතුති භික්ඛවෙ ධම්මෙති සමන්තාගතො -පෙ-]

අත්තතා ච අභිජ්ඣාලු හොති, පරඤ්ච අභිජ්ඣාය සමාදපෙති,
අභිජ්ඣාය ච සමනුඤ්ඤා හොති, අභිජ්ඣාය ච චණ්ණං භාසති.
ඉමෙති ඛො -පෙ- [යථාභතං නික්ඛින්නො එවං සග්ගෙති.]

4. 7. 9.

[ඛ්‍යාපනනවිතනසුතනං]

9. [වතුහි භික්ඛවෙ ධම්මෙහි සමන්තාගතො -පෙ-]

අත්තතා ව ඛ්‍යාපනනවිතො හොති, පරස්සුච්ච ව්‍යාපාදෙ සමාදපෙති,
ව්‍යාපාදෙ ව සමනුසෙද්දු හොති, ව්‍යාපාදස්ස ව වණ්ණං භාසති. ඉමෙහි
ඛො -පෙ- [යථාහතං නිකඛිතො ඵලං තිරයෙ.]

[වතුහි භික්ඛවෙ ධම්මෙහි සමන්තාගතො -පෙ-]

අත්තතා ව අඛ්‍යාපනනවිතො හොති, පරස්සුච්ච අව්‍යාපාදෙ සමාදපෙති,
අව්‍යාපාදෙ ව සමනුසෙද්දු හොති, අව්‍යාපාදස්ස ව වණ්ණං භාසති.
ඉමෙහි ඛො -පෙ- [යථාහතං නිකඛිතො ඵලං සග්ගෙති.]

4. 7. 10.

[මිච්ඡාදිට්ඨිසුතනං]

10 [වතුහි භික්ඛවෙ ධම්මෙහි සමන්තාගතො -පෙ-]

අත්තතා ව මිච්ඡාදිට්ඨි හොති, පරස්සුච්ච මිච්ඡාදිට්ඨියා සමාදපෙති,
මිච්ඡාදිට්ඨියා ව සමනුසෙද්දු හොති, මිච්ඡාදිට්ඨියා ව වණ්ණං භාසති. ඉමෙහි
ඛො භික්ඛවෙ වතුහි ධම්මෙහි සමන්තාගතො [යථාහතං නිකඛිතො ඵලං
තිරයෙ.]

[වතුහි භික්ඛවෙ ධම්මෙහි සමන්තාගතො -පෙ-]

අත්තතා ව සම්මාදිට්ඨි හොති, පරස්සුච්ච සම්මාදිට්ඨියා සමාදපෙති,
සම්මාදිට්ඨියා ව සමනුසෙද්දු හොති, සම්මාදිට්ඨියා ව වණ්ණං භාසති. ඉමෙහි
ඛො භික්ඛවෙ වතුහි ධම්මෙහි සමන්තාගතො [යථාහතං නිකඛිතො,
ඵලං සග්ගෙති]

8. රාගාදිපෙය්‍යාලං

4. 8. 1

[වතුසඨිපට්ඨානසුභතං]

[භාවජඨිතිදුතං]

1. රුගස්ස භික්ඛවෙ අභිඤ්ඤාය වතතාරෙඤ ධම්මා භාවෙනබ්බා. කතමේ වතතාරෙ?

ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු කායෙ කායානුපයසී විහරති අතාපි සමපජානො සතීමා විතෙය්‍ය ලොකෙ අභිජ්ඣා දෙමනස්සං. වෙදනාසු -පෙ- විතෙත -පෙ- ධම්මෙසු ධම්මානුපයසී විහරති අතාපි සමපජානො සතීමා විතෙය්‍ය ලොකෙ අභිජ්ඣා දෙමනස්සං.

රුගස්ස භික්ඛවෙ අභිඤ්ඤාය ඉමෙ වතතාරෙ ධම්මා භාවෙනබ්බාති.

4. 8. 2.

[වතුසමමප්පධානසුභතං]

2. රුගස්ස භික්ඛවෙ අභිඤ්ඤාය වතතාරෙඤ ධම්මා භාවෙනබ්බා. කතමේ වතතාරෙ?

ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු අනුප්පන්නානං පාපකානං අකුසලානං ධම්මානං අනුප්පාද්‍ය ඡන්දං ජනෙති වායමති විරියං. ආරහති චිත්තං පග්ගණනාති පදහති. උප්පන්නානං පාපකානං අකුසලානං ධම්මානං පග්ගණාය -පෙ- අනුප්පන්නානං කුසලානං ධම්මානං උප්පාද්‍ය -පෙ- උප්පන්නානං කුසලානං ධම්මානං සීතියා අසමොසාය භීෂයාභාවාය වෙපුලාය භාවතාය පාරිපුරියා ඡන්දං ජනෙති වායමති විරියං. ආරහති චිත්තං පග්ගණනාති පදහති.

රුගස්ස භික්ඛවෙ අභිඤ්ඤාය ඉමෙ වතතාරෙ ධම්මා භාවෙනබ්බාති.

4. 8. 3.

[වතුඤ්ඤිපාදසුභතං]

3. රුගස්ස භික්ඛවෙ අභිඤ්ඤාය වතතාරෙඤ ධම්මා භාවෙනබ්බා. කතමේ වතතාරෙ?

ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු ඡන්දසමාධිපධානසංඝාරසමන්නාගතං ඉඤ්ඤිපාදං භාවෙති. විරියසමාධි-පෙ- විතතසමාධි -පෙ- විමංසාසමාධිපධානසංඝාර-සමන්නාගතං ඉඤ්ඤිපාදං භාවෙති.

රුගස්ස භික්ඛවෙ අභිඤ්ඤාය ඉමෙ වතතාරෙ ධම්මා භාවෙනබ්බාති.

[4. 8. 4.-80]

රාගස්ස භික්ඛවෙ පරිඤ්ඤාය [වතතාරො ධම්මා භාවෙනබ්බා -පෙ-
රාගස්ස භික්ඛවෙ] පරික්ඛයාය -පෙ- පභාණාය -පෙ- ඛයාය -පෙ-
වයාය -පෙ- විරුහාය -පෙ- නිරෝධාය -පෙ- වාගාය -පෙ- පටිනිස්සග්ගාය -පෙ-
ඉමෙ වතතාරො ධම්මා භාවෙනබ්බාති.

[4. 8 81 - 60]

දොසස්ස [භික්ඛවෙ අභිඤ්ඤාය වතතාරො ධම්මා භාවෙනබ්බා -පෙ-]
දොසස්ස භික්ඛවෙ පරිඤ්ඤාය -පෙ- පරික්ඛයාය -පෙ- පභාණාය -පෙ-
ඛයාය -පෙ- වයාය -පෙ- විරුහාය -පෙ- නිරෝධාය -පෙ- වාගාය -පෙ-
පටිනිස්සග්ගාය -පෙ- ඉමෙ වතතාරො ධම්මා භාවෙනබ්බාති

[4, 8. 61 - 480]

මොහස්ස භික්ඛවෙ -පෙ- කොධස්ස -පෙ- උපතාහස්ස -පෙ-
මික්ඛස්ස -පෙ- පලාසස්ස -පෙ- ඉස්සාය -පෙ- මච්ඡරියස්ස -පෙ- මායාය -පෙ-
සාංකේය්‍යස්ස -පෙ- ඵලහස්ස -පෙ- සාරවහස්ස -පෙ- මානස්ස -පෙ- මදස්ස -පෙ-
පමාදස්ස -පෙ- අභිඤ්ඤාය -පෙ- පරිඤ්ඤාය -පෙ- පරික්ඛයාය -පෙ-
පභාණාය -පෙ- ඛයාය -පෙ- වයාය -පෙ- විරුහාය -පෙ- නිරෝධාය -පෙ-
වාගාය -පෙ- පටිනිස්සග්ගාය [වතතාරො ධම්මා භාවෙනබ්බාති. කතමෙ
වතතාරො? ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු කායෙ කායානුපයස්සි - පෙ- වෙදනානු
වෙදනානුපයස්සි -පෙ- විතො විතානුපයස්සි -පෙ- ධම්මෙහු ධම්මානුපයස්සි
විහරති -පෙ- අකුසලානං ධම්මානං අනුප්පාදාය -පෙ- පභාණාය -පෙ-
කුසලානං ධම්මානං උප්පාදාය -පෙ- පාරිසුරියා ඡන්දං ජනෙති -පෙ- ඡන්ද-
සමාධිපධානසංඛාරසමනාගතං ඉද්ධිපාදං -පෙ- විරියසමාධි -පෙ-
විතතසමාධි -පෙ- විමංසාසමාධිපධානසංඛාරසමනාගතං ඉද්ධිපාදං
භාවෙති. පමාදස්ස භික්ඛවෙ අභිඤ්ඤාය -පෙ- පටිනිස්සග්ගාය ඉමෙ වතතාරො
ධම්මා භාවෙනබ්බාති.

*ශ්‍රීශ්‍රීපාදාලං නිවසිතං.

වතුකකං සමත්තං.

* රාගපදනා පට්ඨාය පමාදපදපරියන්තකසු සොලසහු පට්ඨායලසු එකමකං අභිඤ්ඤායාදි
දසකි පදෙහි යොජෙත්වා, “වතතාරො ධම්මා භාවෙනබ්බා”ති නිද්දිට්ඨි සතිපට්ඨාන සම්මිපට්ඨාන
ඉද්ධිපාදෙහි පමෙමකං සම්මානි සබ්බසුත්තානි අභිභ්‍යාසිකවතතාරී සත්‍යානි භොනති.

ගාථාදීපාද්‍යනුකතමණිකා

පිටියබ්බා

අ	
අඟ්ගතො වෙ පසන්නානං	70
අඟ්ගසා දුතා මෙධාචී	70
අඟ්ගසමිං දුතං දදන්තං	70
අඟ්ගෙ ධමෙම පසන්නානං	70
අජේද්‍රකා ව ගාවො ව	84
අජඛිත්තඤ්ඤා න ජාතාති	134
අජඛිත්තඤ්ඤා පජාතාති	134
අත්ථා සමපුරු භොන්ති	114, 116
අත්ථං සුඛං ඤාත්වාන	132
අත්ථං පරිවජේත්ති	90
අත්ථිජ්ඣාලු විහරෙය්‍ය	60
අත්ථවජේත්ත භුට්ඨස්ස	54
අතිවමං අතිවමනො දකුණු	102
අතිවම නිවමසඤ්ඤානො	102
අකිකාරෙත ඔත්තා	104
අනෙත්ත අථ පානෙත	132
අපමනෙත්තා අයං කලී	8
අපමසුත්තොපි වෙ භොති	16
අපාදකෙති මෙ මෙනතං	136
අබ්‍යාපනෙත්තා සද්ද සත්තො	64
අභිසංඛිතං නිරුරුතං	86
අවිජ්ජා නිවුත්තා පොසා	134
අවිනිවත්තා සත්තායං	68
අස්සමෙධං පුරිසමෙධං	84

ඉ

ඉති දෙවමනුස්සා ව	50
ඉති බුද්ධො අභිඤ්ඤාය	4
ඉති භෙත්තං නමස්සන්ති	50
ඉධ ධම්මං වරිත්තාන	114, 116

උ

උඬං කිරිසං අපාචිතං	30, 34
උපට්ඨිතා සීලවනෙත්තා	180
උභො ව භොන්ති දුස්සීලා	112, 116
උභො සද්ධා වදඤ්ඤා ව	114, 116

පිටියබ්බා

එ

එකංසවචනං එකං	90
එත්ඤ්ඤා සලලං පටිගච්ච දිස්වා	52
එත්ථාදීනවං දිස්වා	20
එත්තං අනුස්සරං මච්චො	130
එත්තං හි යජමානස්ස	84
එත්තාදිසං යඤ්ඤාමනුස්සරන්තා	120
එතෙ ව සඛිගහා තාස්ස	66
එවං තරං අත්තද පාතදවත්තං	108
එවං යජ්ජා මෙධාචී	86
එවං විහරමාත්තාපි	80
එසබ්බිකාසවො බුද්ධො	50
එසමග්ගො මහනෙත්ති	52
එස යො හගවා බුද්ධො	50

කා

කාමයොගෙන සංයුත්තා	24
කාමෙසත්තා හවෙසත්තා	82

කු

කුමමග්ගං පටිපනෙත්තා සො	28
කුභා ඵද්ධා ලපා සිඛිති	54

කො

කොඛමකඛගරා හිකුඬු	92
------------------	----

ග

ගමනෙත්ත න පත්තබ්බො	96, 98
--------------------	--------

ගි

ගිහිසාමිවිපටිපදං	122
------------------	-----

ගු

ගුන්තං මෙ තුරමාත්තානං	142
-----------------------	-----

ව

වරං වා යදි වා තිට්ඨං	28
----------------------	----

	පිටසංඛකා
චූ	
චූතා පතනනී පතිතා	6
චේ	
වෙතො සමථසාමිචිං	30
ඡ	
ඡන්ද දෙසා හයා මොහා	36, 38
ඡා	
ඡාඤා සමමග්ගතා යඤ්ඤං	84
ඡාණ්ඩා දුතියො පුරිසො	20
ඡාතො හචෙ දුරතරං වදනති	98
ඡාසමා හචෙ ලොකවිදු	96, 98
ඡාසමා හි අත්ථකාමෙන	44
ඡාසමා හි තෙ සප්පරිසා පසංසිකා	40
ඡාසමා හි ධිරො ඉටුපට්ඨිතා සති	12
ඡාසමා සඤ්ඤා පිලඤ්ඤා	110
ඡා	
ඡාය අධම්මවරියාය	10
ඡාය ධම්මවරියාය	10
ඡාය තං පරිවරියාය	132
ඡා	
ඡා මං ධම්මං පකාසෙන්නි	102
ඡාසං දිවා ව රතෙනා ව	422
ඡා	
ඡානො දමයතං සෙට්ඨං	50
ඡා	
ඡාඤාපෙය්‍යවජ්ජඤ්ඤා	66
ඡා	
ඡාසදෙ දුප්පසහො	90
ඡා	
ඡාඤා දුරෙ පඨවී ව දුරෙ	98
ඡා හාසමානං ජාතනනී	100
ඡා	
ඡා රති සහනී චිරං	58
ඡා	
ඡා කකුභා නිලලපා ධිරා	54

	පිටසංඛකා
ඡා	
පතිරුපෙ වසෙ දෙසෙ	66
පරොවරා යසා සමෙව ධම්මං	14
පභිණ ජාතිමරණො	48
ඡා	
පාණාතිපාතා අදින්නාදුතං	132
ඡා	
ඡා වෙ කදලිං හනති	138
ඡා	
ඡාසසුතං ධම්මධරං	16
ඡාසසුතොපි වෙ හොති	16
ඡා	
ඡාහමාති මාතාපිතරො	132
ඡා	
ඡාසයෙ ජොතයෙ ධම්මං	100
ඡා	
ඡා කිඤ්ඤා ව පිලසමපනො	18
ඡා	
ඡානො හොහා හතා හච්චා	130
ඡා	
මහාමහාසාසා කුසලො	76
මහොදධිං අපරිමිතං මහාසරං	108
ඡා	
මානරි පිතරි වාපි	10
මා මං අපාදකො හිංසි	116
ඡා	
මිච්ඡාච්චෙන ජිවනනි	104
මිච්ඡාදිට්ඨිගතා සත්තා	102
ඡා	
යඤ්ඤා යඤ්ඤං නිරුරභා	84
යඤ්ඤා වා යදි වා සඤ්ඤා	84
යතං වරෙ යතං තිට්ඨං	30
යද චුද්ධා අභිඤ්ඤාය	68
යං කිඤ්ඤි දිට්ඨං වසුතං චුතං වා	52
යසමා ව සභිගතා ඵනෙ	66
යසා සඤ්ඤා තපාගතෙ	110

පිටුවකිනා	
යෙ	
යෙ කෙවි කාමෙසු	
අසඤ්ඤා ජනා	12, 40
යෙ කෙවි මෙ වාදපථා	
පුටුසසිනා	20
යෙ ව කාමෙ පරිඤ්ඤා	24
යෙ වඛනනිකා සලිඛුඛා	44
යෙව රුපෙත පාමිංසු	134
යෙ වසා ධම්මා අකානා	54
යෙ ව සඤ්ඤාගරුතො	92
යෙත දෙවුපපනාසාය	78
යෙපි දීඝායුකා දෙව්	68
යෙහි උපකක්ඛිට්ඨා	104

යො	
යො උඤ්ඤාන විතෙතන	48
යො ව තෙසං තජ්ඣ තජ්ඣ	90
යො වරං වා නිට්ඨං වා	28
යො ව සිලෙන සම්පන්නො	48
යො ධම්මවිකකං අභිභූයා කෙවලි	20
යො නිජ්ඣං පසංසති	8
යො වෙ කිලෙසානි පභාය පඤ්ඤා	14
යො වෙදි සබ්බසත්තානං	76
යො සඤ්ඤානානං පරදත්ත	
භොජනං	120
යො භොති ව්‍යතෙතා ව	
විසාරදො ව	18

ය	
යගජ්ඣා දෙසජ්ඣා	134
යගදෙස පරිකක්ඛිට්ඨා	104
යගග්ගං අත්තාභාෂිතං	34

යා	
යාපසොබුමමි තංඤ්ඤා	36

යි	
විපසංසාදානො ජානානි	132
විවත්තවජ්ඣා යෙ ලොකෙ	86
විරූපකකිති මෙ මෙත්තං	136

පිටුවකිනා	
ය	
සත්තකායඤ්ඤා නිරෝධඤ්ඤා	68
සඤ්ඤා ලොකසම්මං පණ්ඩිතා	90
සඤ්ඤා පරතො ඤ්ඤා	36
සඤ්ඤා පසාදො යසායා	110
සත්තං සහසානං නිරිඤ්ඤා	8
සත්තා ගවජ්ඣානි සංසාරං	102
සබ්බකම්ම විනාශිතං	58
සබ්බරුග විරත්තසා	82
සබ්බලොකං අභිඤ්ඤා	48
සබ්බෙ සත්තා සබ්බෙ පාණා	136
සබ්බෙ සඤ්ඤාගරුතො	44
සම්මප්පධානා මාරධෙය්‍යාධිභූතා	32
සවෙ සත්තො සත්තො භික්ඛු	82
සවෙ සබ්බානිභූ ධිරො	50

සා	
සාමිකො සිලවා භොති	114, 116
සාමිකො භොති දුග්ගිලො	114, 116
සාරත්තා රජනියෙසු	134

සං	
සංවරජං පභාණජං	52
සංවරො ව පභාණඤ්ඤා	34, 40

සි	
සිලං සමාධිපඤ්ඤා ව	4
සිලෙ පතිට්ඨිතො භික්ඛු	80

සු	
සුරං පිබනති මෙරයං	104
සුසංකිතං භොජනං යා දදති	120
සුහුතං සුසිට්ඨං සුප්පත්තං	86

සො	
සො ආයුද්ධි බලද්ධි	120, 122

සකලදොනාමානුකකමණිකා

	පිටපිවකා
අ	
අග්ගිවෙසෙසා	348
අජපාලනිග්‍රොධො	42, 44
අජාතසත්තු	852
අනන්තාරො	60, 342
අනාථපිණ්ඩිකො	120, 122, 124, 130
අනුරාභිසං	462

ආ	
ආතදුවෙහියෙ	826
ආතජ්‍යෙ	150, 156, 280, 304, 314
	324, 462
අභයො	384

උ	
උකකට්ඨං	76
උකකලා	64
උග්ගො	384
උජ්ජායො බ්‍රාහ්මණො	84
උද්ධි බ්‍රාහ්මණො	86
උපකොං මණ්ඩිකාපුත්තො	352
උපවත්තනෙ	184
උපවානො	316
උපාලවණණො	318
උරාචෙලායං	42, 44

එ	
එලෙයො	384

ක	
කමොථං	156
කලඤ්ඤාතිවාපෙ	334, 346

කා	
කාලකාරුමෙ	50

කු	
කුසිතාරුයං	148
කුටාගාර සාලායං	384

	පිටපිවකා
කෙ	
කෙසි	218
කො	
කොලියෙසු	120
කොසමිතං	156, 280, 462

චූ	
චූජ්ජනතරු	318

චෙ	
චෙමා	418

භ	
භනිබ්බ	384

භි	
භිජ්ඣකුටෙ	60, 136, 338, 352

භො	
භොසිතාරුමෙ	156, 280, 304, 462

භු	
භුත්තො	318

ජා	
ජාණ්ණසොනි	336

ජෙ	
ජෙතවනෙ	42, 92, 100, 134, 196, 388

ඡො	
ඡොදෙය්‍යස්ස	348

ඥ	
ඥවදනෙත	136

ඥො	
ඥොණො	76

පිටියබ්බකා		පිටියබ්බකා	
නි		ඤ	
නකුලපිතුනො	116	රාජගහෙ	60, 72, 136, 334, 338
නකුලමාතා	118		346, 352
නන්දමාතා	318	රාමපුත්තො	338
		රාහුලො	318
නිං		රො	
නාච්ඤකී	348	රොහිතස්ස	92, 94
නෙ		ලො	
තෙරඤ්ඤරුග	42, 44	ලොභකාරකදුරකො	352
පො		ව	
පොතලියො	190	වරධරො	60, 342
බා		වස්සකාරො	72, 346
බාහියො	460	වස්සගඤ්ඤ	64
බු		වි	
බුහවා සහමපති	44	විසාබො	100
භ		වෙ	
භග්ගෙසු	116	වෙදෙහි පුත්තො	352
භණ්ඩගාමෙ	2	වෙරඤ්ඤ	110
භෙ		වෙලුකණ්ටකියා	318, 336, 346
භෙසකලාවතෙ	116	වෙසාලියං	384
භො		ස	
භොගනගරෙ	326	සකුලුදුඨි	60, 342
භොජපුත්තො	94	සජ්ජතෙලං	120
ම		සා	
මවුරං	110	සාකෙතෙ	50
මකාතා	34	සාරිපුත්තො	152, 278, 298, 300
මල්ලානං	148		308, 312, 316, 324
මල්ලිකා	388	සාලානා	384, 386
මකාකොට්ඨිකො	312, 314	සාවජ්ඣං	42, 92, 100, 134, 196, 388
මහාමොග්ගල්ලානො	300	සි	
මා		සිබාමොග්ගල්ලානො	116
මාගබො	352	සු	
මාලුඝිකාපුත්තො	476	සුංසුමාරගිරෙ	116
මි		සුප්පවාසාය	120
මිගද්දෙ	116	සෙ	
මො		සෙනවරං	76
මොග්ගල්ලො	348	සො	
ය		සොභකායතො මාභවො	448
යමකො	348	හ	
		හත්ථකො ආලවකො	318

පද්‍යකතමණිකා

පිටුබිඳ		පිටුබිඳ	
අ		අ	
අකඩඩි	340	අකඩමො හොති	296
අකතකල්‍යාණො	338	අගතපුබ්බො	228
අකතකුසලො	338	අගතිගමනාති	36, 38
අකතඤ්ඤානාය අකතවෙදිනාය	440	අගපිනො	56
අකතපුබ්බො	226	අග්ගඤ්ඤ	56
අකතභිරුතනාණො	338	අග්ගපඤ්ඤනිඨො	34
අකතං කුසලං	338	අග්ගපසාද	70
අකතං භිරුතනාණං	338	අග්ගාභා	268
අකතං වත මෙ කල්‍යාණං	338	අගාරස්මා	238, 478
අකථංකපී	400	අගාරවො	42
අකපටියං තෙ න බාදිතබ්බං	240	අගාරං අර්ඝ්ඤාච්ඡතා	498
අකමොසෙහි	100	අග්ගාලොකො	270
අකසිරලාභී	46, 166	අග්ගිං ජුහන්ති	396
අකාලවාදී	46	අග්ගිනො වා	128
අකාලිකො	108	අග්ගිපජේජානො	270
අකිච්චං කරොති	126	අග්ගිපසභා	268
අකීච්ඡලාභී	46, 166	අග්ගිභයං	234
අකිරියවාද	64	අග්ගෙ ජිනෙද්‍යාස	386
අකිරියං පඤ්ඤපෙති	448	අග්ගෙ තෙ පසන්නා	70
අකුකකුච්චකජානං	386	අග්ගො ච	182
අකුසලා ධම්මො අභිවඩ්ඪන්ති	336	අග්ගොභාසො	270
අකුසලානං ධම්මානං	480	අග්ගො විපාකො	70
අකුසලෙ ධම්මෙ	228	අඝනො	246
අකුසලං පහාතබ්බන්ති	352	අඝා	250
අකෙකාධනා	390	අභ්‍යන්තරාච	220
අකෙකාසකපරිභාසකො	112	අභිගති	220
අකෙකාසන්තං	410	අච්චයො	282
අකෙකාසන්තං පච්චකෙකාසති	294	අච්චගමා	282
අකෙකාසිකපරිභාසිකා	112	අච්චයං අච්චයනො	282
අබණ්ඩකාරී හොති	468	අචින්නෙය්‍යාති	150
අබණ්ඩති	110	අචින්නෙය්‍යා	150
අකඛණ්ඩෙයී	332, 386	අචිරපකකන්තො	136
අකඛතං	6	අචෙලකො	394
අකඛමා	284	අච්ඡරියං	150, 250, 348
අකඛමා පටිපද	294		

අ	පිටපතකා
අවුරුයා අඛ්‍යාතා බලමා	256
අවුරුකාරි	468
අවුරුද්දෙහි	110
අවුරුද්දේ තණතං	320, 478
අජරං	476
අජලො	484
අජරවෙන	220
අජා හඤ්ඤානතු	396
අජිතකම්පමි	394
අජිතමි	394
අජේලකා හඤ්ඤානති	84
අජේලකපටිග්ගහණා	398
අජ්ඣතතං	174, 306, 400
අජ්ඣතතං වෙනොසමප්පසා	174, 176
අජ්ඣතතං යෙව	468
අජ්ඣතතං සමපසාදනං	244
අජ්ඣතතකසා උපාදාය	404
අජ්ඣතතකා ආපොධාතු	320
අජ්ඣතතකා තෙජොධාතු	320
අජ්ඣතතකා පඨවිධාතු	320
අජ්ඣතතකා වායොධාතු	320
අජ්ඣාහාරෙ	132
අජෙඤ්ඤාතං	44
අඤ්ජලිකමමං	348
අඤ්ජලිකරණියො	70, 110, 220, 332, 480
අඤ්ඤාතරං	54
අඤ්ඤාතිපට්ඨාතං	312
අඤ්ඤාත්‍ර විණාසවෙහි	278
අඤ්ඤාත්‍ර විජ්ජාවරණෙන	318
අඤ්ඤාත්‍රෙව	94
අඤ්ඤාථසමිති හොති	404
අඤ්ඤාථා හවිසානති හොති	404
අඤ්ඤාථා සනති හොති	404
අඤ්ඤාදච්ඡා	48
අඤ්ඤාදච්ඡාදසො	48
අඤ්ඤා ජාතිං	392
අඤ්ඤා ජිවං	82
අඤ්ඤා සරිරං	82
අඤ්ඤා විතතං උපට්ඨපෙනි	252
අඤ්ඤාණං	22
අඤ්ඤානාදි	52
අඤ්ඤාපි කිර හො	250

අ	පිටපතකා
අට්ඨකිකෙ මග්ගෙ පසන්නා	70
අට්ඨ ව තණතාච්චරිතාති සතං	හොති 404
අට්ඨ විමොක්ඛෙ	166, 170, 172
අට්ඨපුරිසපුග්ගලා	70, 110
අට්ඨාතගතා	128
අට්ඨාතං අතවසායො	348
අට්ඨාරසතණතාච්චරිතාති	402
අට්ඨකසඤ්ඤං	34
අට්ඨවෙධවිඥො	222
අට්ඨකචා	226
අඤ්ඤාමතෙනත්‍ර වජේපු	28
අතතගුත්තිකා	136
අතතතා ව අදින්නාදුඨි හොති	486
අතතතා ව අභිජ්ඣාදු හොති	490
අතතතා ව කාමෙත්‍ර මිච්ඡාචාරි	හොති 486
අතතතා ව කාමෙත්‍ර මිච්ඡාචාරා	හොති 486
අතතතා ව පාණාතිපාතා	හොති 486
අතතතා ව පාණාතිපාති හොති	486
අතතතා ව පිත්‍රණාචාරා	හොති 488
අතතතා ව පිත්‍රණාචාරො හොති	488
අතතතා ව ඵරුසාචාරො හොති	488
අතතතා ව ඵරුසාචාරාය	හොති 488
අතතතා ව මුසාචාරා	හොති 488
අතතතා ව මුසාචාරාදි හොති	488
අතතතා ව සමථපලාපි හොති	488
අතතතා ව සමථපලාපා	හොති 488
අතතති වා රූපං	408
අතතති වා විඤ්ඤාණං	408
අතතති වා වෙදනං	408
අතතති වා සංඛාරෙ	408
අතතති වා සඤ්ඤං	408
අතතපරිතාපතානුයොග-	මනුසුතෙනා 396

අ	පිටිය බිකා
අතපරිතතාය	136
අතහාම පරිලාභා	308
අතහාමිත	34
අතරතතාය	136
අතරුපෙන	232
අතවධාය	136
අතසඤ්චනතා ව කමති	
පරසඤ්චනතා ව	308
අතසඤ්චනතා ව කමති	
තො පරසඤ්චනතා	308
අතතානං පරිහරති	6
අතතානුචාදනය	234
අතිවරිතා	118
අතිතතාව	254
අතිපිබලි	128
අතිපාතෙය්‍ය	94
අතිවිජ්ඣා පසාදි	224
අතිතානාගතපච්චුප්පන්නං	332, 386
අතිතානි ඡතනිය තණ්හා	
විවරිතානි	404
අතිතමධානං	44
අථ කො වරගි	76
අථාතෙන	398
අත්තමි	444
අත්තමඤ්ච	20
අත්තමතා	82
අත්තවරියා	66, 476
අත්තඤ්ඤං කිඤ්චි	312
අත්ති ධම්මා	474
අත්තො පරියාදනං	268
අත්තධා	54
අත්තපරිසමඤ්ඤා සමථිකතා	310
අත්තමෙති	98
අත්තවසෙ	462
අත්තවාදී	46, 398
අත්තසා විඤ්ඤාපනියා	100
අත්තසංහිතං	46, 398
අත්ති කමමං අකණ්ණං අසුකකං	
අකණ්ණඅසුකකවිපාකං	446
අත්ති කමමං කණ්ණං	
කණ්ණවිපාකං	446

අ	පිටිය බිකා
අත්ති කමමං කණ්ණඅසුකකං	
කණ්ණඅසුකකවිපාකං	446
අත්ති කමමං අසුකකං අසුකකවිපාකං	446
අත්තිකානං	228
අත්තිසුඛං	130
අත්තිපපරිකම්භි	186
අත්තිපි දුන්නායො	284
අද්ධං ත මඤ්ඤාති	52
අද්ධො අද්ධවාදිතා	472
අද්ධො අද්ධවාදී	434
අද්ධො ද්ධවාදිතා	472
අද්ධො ද්ධවාදී	434
අද්ධනාදනෙ ව සමනුඤ්ඤා	
තොති	486
අද්ධනාදනෙ සමාදපෙති	418
අද්ධනාදනිති	112
අද්ධකං අසුඛං	82, 224, 292
අධම්මවාදී	46
අධිකරණං තං ත තොති	308
අධිකරණෙසු	462
අධිගච්ඡති සුඛං	130
අධිගච්ඡති සොමනස්සං	130
අධිගමනිකානි	130
අධිපඤ්ඤාධම්මවිපසානාය	174
අධිමතතං	178
අධිමතතානි පාඤ්ඤාවන්ති	292
අධිමතතො ඡඤ්ඤා	176
අධිවචනං	132
අධිවාසකජාතිකො	228
අධුතාගතවධුකාසමෙන	148
අධුගතා	44
අධුදණ්ඩකෙතිපි තාලෙනෙන	236
අධුවාසිකමපි	394
අධුමාසුපසමපනෙනත	310
අධුතමයනපටිපනෙනා	76, 110
අධුච්චා	68
අනකෙකාසක පරිහාසිකා	114
අනගාරියං	238, 478
අනභිගණෙ	402
අනජ්ඣාපනෙනා	56
අනණසුඛං	130
අනතතතො	246
අනතතනාපො	392

අ	පිටියකිනා
අනන්ත අනන්ත	100
අනන්තමනෝ	238, 352
අනන්තවැදී	46
අනන්තසංහිතං	46
අනධිගතස්ස අධිගමය	286
අනධිවැසකර්තෘකෝ හොති	296
අනනුබෝධා	2
අනනුවර්ණය	6
අනනුවිච්චි	6, 158
අනන්තරධානාය	286
අනන්තරකිතාය භූමිය	39
අනන්තවා ලොකොති	82
අනපගතා	54
අනපදෙසං	46
අනභාවකතා	78, 478
අනභාවං ගමෙති	228, 294
අනභිජ්ඣා	58
අනභිජ්ඣාබලපදං	62
අනභිජ්ඣාය ව චණ්ණං භාසති	490
අනභිජ්ඣාය ව සමනුඤ්ඤා	
හොති	190
අනභිජ්ඣාය සමාදපෙති	490
අනභිජ්ඣාලුනී	114
අනභිජ්ඣාලු	454
අනභිසිතො	166
අනභිභූතො	48
අනරියපරියෙසනා	474
අනරියවොහාරා	472
අනලසො	56
අනවර්ණා ව	80, 282
අනවර්ණබලං	274
අනවර්ණසුඛං	130, 400
අනවර්ණානි	54
අනවර්ණාය දිට්ඨිය	456
අනවර්ණක	130
අනවර්ණක කායකමෙතන	458
අනවර්ණක මනෝකමෙතන	458
අනවර්ණක වචිකමෙතන	458
අනවර්ණය	6, 262
අනවර්ණා ව හොති	
අනනුවර්ණය	438
අනවඤ්ඤාතනිකාමෝ	464
අනවඤ්ඤාපටිලාභාය	278

අ	පිටියකිනා
අනායාසවෙය්‍යං	32, 294, 400
අනාගාමිනෝ හොනති	
අනාගතනාමො	308
අනාතාපි	26
අනාපනේනා වා	464
අනායතනසො	128
අනාලයෙ ධම්මෙ	252
අනාවතති ධම්මො	12, 268, 460
අනාසවං	12, 166, 282, 408, 460
අනිකට්ඨකායො ව	
අනිකට්ඨ විතො ව	264
අනිකම්පනධුරො	480
අනිච්චතො	246
අනිච්චානුපය්‍යි	302
අනිච්චා වත කිර	68
අනිච්ච නිච්චනති	100
අනිට්ඨංගතො	338
අනිට්ඨක අකතෙතන	
අමනාපෙන	406
අනිධානවතිං වාචං	46
අනිසාමනිකා	390
අනිසිතාය	100
අනුකම්පාය	342
අනුකුලයඤ්ඤං	84
අනුතතරං	116, 232, 476
අනුතතරං ධම්මවකනං	252
අනුතතරං පුඤ්ඤකෙවිතනං	
	70, 110, 332, 480
අනුතතරං සමාසමෙධාධිං	252
අනුතතරාය සමෙධාධාය	386
අනුතතරොපුරිසදම්මසාරපි	68, 218
අනුපකම්පිනි	470
අනුපට්ඨිතාය සතිසා	240
අනුපපාදෙනො	352
අනුපලිතනං උදකෙන	78
අනුපහනං	6
අනුපාදිසෙසාය නිබ්බානධාතුය	232
අනුපායාසබහුලා	390
අනුප්පන්නානං කුසලානං	
ධම්මානං	492
අනුප්පන්නානං පාපකානං	
අකුසලානං ධම්මානං	30, 138, 492
අනුප්පවෙච්ඡි	140

පිටිබ්බකා

පිටිබ්බකා

අ	
අනුමොදිතබ්බා	72
අනුරක්කතප්පධානං	32, 140
අනුච්චව	6, 160
අනුච්චරිතං	48
අනුච්චොකෙති	66, 470
අනුසංයං	304
අනුසංරිතා	72
අනුසංරිතං	284
අනුසංරිතං	238
අනුසංරිතං	220
අනුසෙති	216
අනුසොතගාමීපුග්ගලො	13
අනෙකවස්සගණිකා	322
අනෙකවිසිතං	394
අනෙලග්ගාය	100, 186
අනෙලමුගො	484
අනෙසතං	56
අනොත්තප්පි හොති	416, 436
අනොත්තප්පෙ සමාදපෙති	416
අනාග්ගාහිකාය දිට්ඨියා	238
අනානිච්චියා	238
අනාමකාසි දුක්ඛස්සා	320, 478
අනාරාධානාය	214
අනාරභිතො	44
අනාරුකථා	342
අනාරුපරිනිබ්බාසියා	258
අනාරුපිකා ධම්මො	18
අනාරුගෙව	94
අනාරු ව	76, 110
අනාරුසංචිතං	470
අනාරුරත යමකසාලානං	148
අනාරවා ලොකොති	82
අනතං	94
අනෙතා පුති	462
අනෙතාග්ගුඤ්ඤා	386
අකුකාරනිමිසා	250
අනාසං පානසං	162
අපගතා	54
අපජ්ඣායති	412
අපඤ්ඤා	140
අපඤ්ඤාකතං පටිපදං	144
අපද වා	70

අ	
අපමුච්ඡා	28
අපරන්තපො	392
අපරාධෙනො	126
අපරාමච්චෙති	110
අපරික්ඛිණා	18
අපරිපුරස්ස ඛො	42
අපරිපුරං වා අදිවුභවරියකං	468
අපරිමාණා ධම්මදෙසනා	352
අපරිමාණා පදා	352
අපරිමාණා බ්‍යඤ්ඤා	352
අපරිමිතපානභොජනා භොනති	478
අපරියන්තවිතිං	46
අපරියොගාභොනා	6, 158
අපරියොගඤ්ඤා	88
අපරිසුඤ්ඤායසමාචාරා	386
අපරිසුඤ්ඤා සමාචාරා	386
අපරිසුඤ්ඤා ජිවං	386
අපරිනිතා	308
අපරෙත සමයෙන	146, 176, 282
අපායමුඛාති	322
අපායං	162, 236
අපිඅඤ්ඤා සන්ති හොති	404
අපි ඉත්ථං සන්ති හොති	404
අපි නු තං	462
අපිසුතාචාරා	438
අපි හස්සන්ති හොති	404
අපුඤ්ඤං	6
අපකස්ස සුතස්සා	14
අපකසිරිත	94
අපකං සුතං හොති	14
අපච්චයඤ්ඤා	388
අපජානතො	20
අපරිචාරී ව	176
අපරිචිතො	188
අපරිච්චො	2
අපරිසරණා	284
අපතනගතා	128
අපතනමානසො	172
අපතනස්ස පතනියා	286
අපතිකුට්ඨා	56
අපතිරූපං	56
අපතිස්සො	42

අ	පිටපි බලනා
අපදකම්ණයාහිතො	284
අපනනපාතභොජ්නො	162
අපපඤ්චං පපඤ්චති	314
අපපතිතො	4
අපපභොගා අපපසකඛා	388
අපපමාණං වෙනොසමාධිං	106
අපපමාණෙන	246
අපපමාණො උළාරො ඔහාසො	250
අපපමාණො ධම්මො	136
අපපමාණො පුඤ්ඤතිසංඤ්ඤා	106
අපපමාණො බුද්ධො	136
අපපමාණො සබ්බසා	136
අපපමාදරතො හිකවු	80
අපපමාදො	230, 232
අපපමෙය්‍යො	106
අපපමි වුත්තා සමානා	388
අපපවජ්ජො	262
අපපසන්නානං පසාදාය	468
අපපසාදනීයෙ ණානෙ	6, 158
අපපසුත්තෙ සමාදපෙති	416
අපපසුත්තො සුත්තෙන	
අනුපපනො	14
අපපසුත්තො සුත්තෙන	
උපපනො	14
අපපතිණ්ණා	78
අපපං අයාවිතො	166
අපපාති ව සුලභාති ව	54
අපපාඛාධො	166
අපපාසුකා	140
අපපියතො වා	128
අඵසසිතං වා ධම්මං	468
අබ්‍යාපජ්ඣා ඵසා	446, 450
අබ්‍යාපජ්ඣං කායසංඛාරං	446, 450
අබ්‍යාපජ්ඣං මනෝසංඛාරං	446, 450
අබ්‍යාපජ්ඣං ලොකා	446, 450
අබ්‍යාපජ්ඣං චරිතසංඛාරං	446, 450
අබ්‍යාපජ්ඣං වෙදනං	446, 450
අබ්‍යාපජේඛන	246
අබ්‍යාපජේඛන කායකමෙත්ත	458
අබ්‍යාපජේඛන මනෝකමෙත්ත	458
අබ්‍යාපනනවිතො	400, 454, 490
අබ්‍යාසෙකසුඛං	400
අබ්‍රහමවර්ගං	398

අ	පිටපි බලනා
අබ්‍රහමවර්ගී	462
අභබ්බා	386
අභයපපනො	18
අභිකකනනතරො	182
අභිකකනනවණ්ණො	92
අභිකකනනාය රතනීයා	92
අභිකකනනං	202
අභිකකනෙන පටිකකනෙන	400
අභිකකමිතබ්බං	238
අභිකකණං	288
අභිජ්ඣං ලොකෙ	400
අභිජ්ඣා දෙමතස්සා	32, 294, 400
අභිජ්ඣාය ව වණ්ණං භාසති	490
අභිජ්ඣාය ව සමනුසෙද්ධො	
භොති	490
අභිජ්ඣාලු	114
අභිජ්ඣා විසමලොභාහිභුතො	126
අභිජ්ඣාවිසමලොභො	126
අභිජ්ඣාව්‍යාපාදො	28
අභිඤ්ඤානා	60
අභිඤ්ඤානා අභිඤ්ඤානා	342
අභිඤ්ඤා පරිඤ්ඤායො	474
අභිඤ්ඤා පහාතබ්බා	474
අභිඤ්ඤා භාවෙතබ්බා	474
අභිඤ්ඤා සචරිකතා	450
අභිඤ්ඤා සචරිකාතබ්බා	474
අභින ඤ්ඤා	336, 344
අභිපපනො	34
අභිභු	48
අභිරුපා දස්සනීයා	388
අභිරුපො	162
අභිවදන්ති	46
අභිවාදනං	348
අභිසංඛාරොති	446, 450
අභිසජ්ජති	388
අභිසම්පරායඤ්ච	118
අභිසම්ප්‍රේක්ෂති	48, 252
අභිසම්ප්‍රේදො	42, 44, 48, 232
අභුතවාදී	46
අබ්‍යඤ්ඤාසි	50, 478
අබ්‍යන්තරං ගවජ්ජි	88
අබ්‍යා	102
අබ්‍යාග්‍රහවජ්ජු	124

පිටතිබකා

පිටතිබකා

අ	
අබ්‍යුතබමමං	14, 198, 346
අබ්‍යුතා බමමා	250, 254
අබ්‍යුදෙව්	98
අබ්‍යුනනාමෙති	470
අබ්‍යොකාසං	400
අබ්‍යොකාසො පබ්බජ්ජා	398
අමඤ්ඤිංසු	64
අමඤ්ඤවහ	68
අමතං	476
අමතාපං කාතුං	228
අමතාපානං	278
අමතාපාති	244
අමුකසමිං	224
අමුකසමිං තාම ආවාසෙ	326
අමුච්ඡිනො	56
අමුතෙ අමුතවාදිනා	472
අමුතෙ අමුතවාදී	434
අමුතං න මඤ්ඤති	52
අමුත්‍ර අකඛාතා	398
අමුත්‍ර වා සුඤ්ඤා	398
අමුසං හෙදාය	398
අමොති	206
අමුඵපමං	206
අයමනතරාකථා උදපාදී	342
අයං දුක්ඛනිරෝධගාමිනී	
පටිපදා	332, 346, 388, 402, 480
අයං දුක්ඛනිරෝධො	
	332, 346, 388, 402, 489
අයං දුක්ඛසමුදයො	
	332, 346, 388, 402, 480
අයං ධම්මො	326
අයං චිත්තයො	326
අයොගංකමිතී ටුළුවති	22
අරක්ඛිතාය වාචාය	240
අරක්ඛිතෙන චිත්තෙන	240
අරක්ඛිතෙනෙව කායෙන	240
අරඤ්ඤං	400
අරතීරතිතනො	58
අරහතතපපතතිං	304
අරහතො සමමාසමුද්ධාසා	250
අරහතො	44
අහරමග්ගං වා සමාපන්නා	84

අ	
අරහං	64, 396
අරහං ජීවිතා වොඤ්ඤාපිකො	454
අරහං සමමාසමුද්ධො	34
අරියකතොති	110
අරියපරියෙසනා	476
අරියවංසා	56
අරියවොහාරා	472
අරියසා චිත්තයො	282
අරියසා සමාධිසා	2
අරියසා සීලසා	2
අරියසාවකො	386
අරියසාවිකා	120
අරියා	292
අරියාය පඤ්ඤාය	2, 460
අරියාය විමුක්තිඥා	2, 460
අරියො ඤායො	72
අරියෙන ඉන්ද්‍රියසංවරෙන	400
අරියෙන සමාධිතා	460
අරියෙන සීලකඩ්දෙහිත	400
අරියෙන සීලෙන	460
අරියො අට්ඨබ්බිකො මග්ගො	70
අරුපිකො වා	70
අලඤ්ඤා ව චිවරං	56
අලම්බද්ධතරෙති	350
අලම්බිකා	144
අලං කාතුං අලං සංවිධානං	72
අවණණාරහස්සා	6, 158, 190
අවණණො	144, 218
අවසෙසෙන	396
අවිගත ඡන්දො	338
අවිගත තණ්හා	338
අවිගත පරිලාභො	338
අවිගත පිපාසො	338
අවිගතපෙමො	338
අවිචාරං	292
අවිජ්ජා	22
අවිජ්ජා අනුපතීතා	306
අවිජ්ජාකඛකං පදාලෙති	388
අවිජ්ජා ව භවතණ්හා ව	474
අවිජ්ජාපහෙදං	322
අවිජ්ජායනෙව	306
අවිජ්ජායොග විසංයොගො	22
අවිජ්ජායොගො	20

පිටුබලය

පිටුබලය

අ	
අවිජ්ජාසවාපි	402
අවිඤ්ඤානං න මඤ්ඤති	52
අවිඤ්ඤානබ්බං න මඤ්ඤති	52
අවිඤ්ඤානෙ අවිඤ්ඤානවාදිනා	472
අවිඤ්ඤානෙ විඤ්ඤානවාදිනා	472
අවිඤ්ඤානෙ අවිඤ්ඤානවාදී	434
අවිඤ්ඤානෙ විඤ්ඤානවාදී	434
අසඬ්ඤානප්‍රබ්බං	56
අසඬ්ඤානපරිනිබ්බාසි	300
අසඬ්ඤානසාති	276
අසඬ්ඤානසාසා	106
අසඬ්ඤානසාසා සඬ්ඤානසාසා	286
අසඬ්ඤානසාසා වා	70
අසඬ්ඤානසාසා	98
අසඬ්ඤානසාසා	92
අසඬ්ඤානසාසා	94
අසඬ්ඤානසාසා	278
අසඬ්ඤානසාසා	414
අසඬ්ඤානසාසා	414
අසඬ්ඤානසාසා	418
අසඬ්ඤානසාසා	6, 144, 348, 418, 438, 484
අසඬ්ඤානසාසා අයං භවනති	348
අසඬ්ඤානසාසා	468
අසඬ්ඤානසාසා	110
අසඬ්ඤානසාසා	18
අසඬ්ඤානසාසා වා ධම්මං	468
අසඬ්ඤානසාසා	64
අසඬ්ඤානසාසා	54
අසඬ්ඤානසාසා	62
අසඬ්ඤානසාසා වා	306
අසඬ්ඤානසාසා	30, 286, 492
අසඬ්ඤානසාසා	28
අසඬ්ඤානසාසා	404
අසඬ්ඤානසාසා	68
අසඬ්ඤානසාසා ලොකොති	82
අසඬ්ඤානසාසා	266
අසඬ්ඤානසාසා	476
අසඬ්ඤානසාසා	32
අසඬ්ඤානසාසා	250
අසඬ්ඤානසාසා ඉන්ද්‍රියෙති	240
අසඬ්ඤානසාසා	82, 412
අසඬ්ඤානසාසා	404

අ	
අසඬ්ඤානසාසා	218, 220
අසඬ්ඤානසාසා	416
අසඬ්ඤානසාසා	416, 436
අසඬ්ඤානසාසා	466
අසඬ්ඤානසාසා	462
අසඬ්ඤානසාසා	220, 480
අසඬ්ඤානසාසා	20
අසඬ්ඤානසාසා	242
අසඬ්ඤානසාසා	12
අසඬ්ඤානසාසා	396
අසඬ්ඤානසාසා	278
අසඬ්ඤානසාසා	234
අසඬ්ඤානසාසා	28
අසඬ්ඤානසාසා	94
අසඬ්ඤානසාසා	400
අසඬ්ඤානසාසා	236
අසඬ්ඤානසාසා	226
අසඬ්ඤානසාසා	468
අසඬ්ඤානසාසා	52
අසඬ්ඤානසාසා	472
අසඬ්ඤානසාසා	434
අසඬ්ඤානසාසා	472
අසඬ්ඤානසාසා	494
අසඬ්ඤානසාසා	290, 292, 302
අසඬ්ඤානසාසා	100
අසඬ්ඤානසාසා	174
අසඬ්ඤානසාසා	172
අසඬ්ඤානසාසා	386
අසඬ්ඤානසාසා	306, 312
අසඬ්ඤානසාසා	144
අසඬ්ඤානසාසා	134
අසඬ්ඤානසාසා	416
අසඬ්ඤානසාසා	416, 436
අසඬ්ඤානසාසා	64
අසඬ්ඤානසාසා	
අසඬ්ඤානසාසා	72
අසඬ්ඤානසාසා	74
අසඬ්ඤානසාසා	66
අසඬ්ඤානසාසා	344
අසඬ්ඤානසාසා	216
අසඬ්ඤානසාසා	284
අසඬ්ඤානසාසා	236

පිටසංඛකා	විසයා	පිටසංඛකා	
ආ	ආ		
ආවරියකුලයා	218	ආයතීං සංවරයානි	282
ආවරියමපි	148	ආයමුඛානි	322
ආවාලිහකෙකාපි	194	ආයාලෙයා	318
ආවාරගොවරසමපනො	78	ආයුං දෙති	120
ආතාපතපරිතාපනානු යොගමිනුයුතො	394	ආයුප්පමාණං	242
ආතාපි	26, 476	ආයුසා	120
ආදිකල්යාණං	46, 396	ආරකො	232
ආදිත්තවෙලො වා	178	ආරඤ්චිරියො	26, 144, 416, 436, 480
ආදිත්තසිසො වා	178	ආරඤ්චං භොති විරියං	28
ආදිබ්බවචරියකා සිකකා	468	ආරුචාරි	398
ආදිතවස්සව	20	ආරුමිකසමණ්ණෙද්දෙසෙසු	148
ආදිතවදසායාපි	56	ආරුමෙ	42, 196
ආධිපලෙව ස්පෙහනි	478	ආරොග්ගං පච්ඡානමානා	276
ආධිපතෙයානං	34	ආරොග්ගපරිතාගසමපනො	480
ආනතනරියං	288	ආලයරතා	252
ආනිතා	118	ආලයාරුමා	252
ආනුභාවං	62	ආලයසමුග්ගානො	70
අනෙකුත්පපනො	402	ආලයසමමුදිතා	252
ආපතතිභයානි	464	ආලොකසකුද්දං	88
		ආලොකසකුද්දි	400
ආපදා	128	ආලොකා	270
ආපනො	464	ආලොකිතෙ විලොකිතෙ	400
ආපාඨදසො	126	ආලොකෙනබ්බං	238
ආපාදකා	132	ආවට්ඨගයසා භිතො	240
ආපොධාභුරෙවෙසා	320	ආවට්ඨගයං	238
ආබාධතො	246	ආවරණිකෙහි ධමමෙති	80
ආබාධිකිනි	280	ආසජ්ජ	74
ආභයාරුතං දෙව්නං	244	ආසනපච්ඡිකිත්තො	394
ආභා	250, 268	ආසනෙත වා නිමග්ගෙති	46
ආභිවෙතසිකාතං	46, 166	ආසනං සාතං	18
ආභිසමාචාරිකා සිකකා	468	ආසයා නිකමති	66
ආභිසෙකො	166	ආසවනිරුධගමිනි පච්ඡදති	402
ආභුජිතා	76	ආසවනිරුධොති	402
ආමකධකුද්ද පටිග්ගහණං	398	ආසවසමුදයොති	402
ආමකමංස පටිග්ගහණං	398	ආසවා	18
ආමවණ්ණි	206	ආසවාතං ඛයා	12, 88, 166, 282, 408, 460
ආමො භොති	206	ආසවාතං ඛයකුණං	402
ආමං පනතවණ්ණි	206	ආසවා පතිණා	78
ආයතනං තං න භොති	308	ආසාදෙනබ්බං	352
ආයතනසො	128	ආසිවිසා	216
ආයතීං අනුපාදධමො	78, 408, 478	ආසිවිසුපමා	216
ආයතීං ජාතිජරාමරණිකානි	334	ආසිතිකො	46
ආයතීං ජාතිජරාමරණිකෙති	22		

පිටිකඩකා

පිටිකඩකා

ආ

ඉ

ආකෘති	304
ආහාරසම්මතො භගිනී අයං	
කායො	280
ආහාරං ආහාරෙති	80, 282, 394
ආහාරං නිසාය	280
ආහාරෙ පටිකකුලසඤ්ඤි	290, 302
ආහාරෙ පහතබ්බො	280
ආනුකූලයාති	
70, 110, 132, 220, 332, 480	
ඉච්ඡාගතං	94
ඉච්ඡෙය්‍යාම	118
ඉට්ඨා	110, 124
ඉට්ඨාය කතනාය	106
ඉට්ඨො	406
ඉතරීතරවිවරපිණ්ඩපාත	
සෙනාසනගිලාතපච්චය	
හෙසජ්ජපරිකබ්බරෙන	278
ඉතරීතර විවරසනතුට්ඨියා	56
ඉතරීතර පිණ්ඩපාත සනතුට්ඨියා	56
ඉතරීතරසෙනාසනසනතුට්ඨියා	56
ඉතරීතරෙන විවරෙන	56
ඉතරීතරෙන පිණ්ඩපාතෙන	56
ඉතරීතරෙන සෙනාසනෙන	56
ඉති	282
ඉති උඤ්ඤා	246
ඉති එවරුපාති	404
ඉති බො	52
ඉති බො පනෙනං චූතනං	282
ඉති තීරච්ඡාතයොති	218
ඉති දෙවො	218
ඉති පටිසඤ්චිකති	228, 398
ඉතිපි බ්‍රාහ්මණසච්චාති	342
ඉති පුට්ඨො සමානො	76, 314
ඉති පෙතතිවිසයො	218
ඉතිභවාභව කෙතු	20, 476
ඉති මනුස්සා	218
ඉති මං ජනො ජානාභු	52
ඉති යනනං චූතනං	282
ඉති රුපං	88, 172
ඉති වදං	342
ඉති වාදප්පමොකඛ්ඤා	52
ඉති විඤ්ඤාණං	172
ඉති චූතනකං	14, 198, 346

ඉති වෙදනා	172
ඉති සකකාය නිරොධගාමිනී	
පටිපදා	68
ඉති සකකාය නිරොධො	68
ඉති සකකාය සමුදයො	68
ඉති සකකායො	68
ඉති සඛ්ඛාරා	172
ඉති සඤ්ඤා	172
ඉතරතනං	388
ඉතරතනං ආගච්ඡති	154
ඉතරතනාමා	28
ඉතරං භවිස්සන්ති හොති	404
ඉතරසමිති හොති	404
ඉතිකුමාරිකා පටිග්ගකණා	398
ඉදමෙනං පටිච්ච චූතනං	282
ඉදමස්සානං	54
ඉදං අකුසලන්ති	352
ඉදං තෙ සාධිතබ්බං	240
ඉදං දුක්ඛන්ති	
198, 332, 388, 402, 480	
ඉදං දුක්ඛන්ති සුතං හොති	346
ඉදං සඤ්ඤාසකන්ති	326
ඉධ චතුර්ථො සමණො	458
ඉධ තතියො සමණො	458
ඉධ තථාගතො ජාතො	232
ඉධ දුතියො සමණො	458
ඉධ ධම්මං චරිතාත	118
ඉධෙව සමණො	458
ඉඤ්චිපාදං	492
ඉඤ්චා	94
ඉඤ්චියසංචරෙන	400
ඉඤ්චියාති	274
ඉඤ්චියෙසු ගුණතථාරො	78
ඉමසො ධම්මවිතයා	4, 54
ඉමිනා අඤ්ඤාපසමිති හොති	404
ඉමිනා අඤ්ඤාපා භවිස්සන්ති	
හොති	404
ඉමිනා අඤ්ඤාපා සන්ති හොති	404
ඉමිනා අපි ඉතරං සන්ති හොති	404
ඉමිනා අපි එවං සන්ති හොති	404
ඉමිනා අපිස සන්ති හොති	404
ඉමිනා අසමිති හොති	404
ඉමිනා අසමිති සති	404

පිටසබ්බකා

පිටසබ්බකා

ඉ	
ඉමිනා ඉත්ථසමිති හොති	404
ඉමිනා ඉත්ථං භවිස්සන්ති හොති	404
ඉමිනා ඉත්ථං සන්ති හොති	404
ඉමිනා එවං භවිස්සන්ති හොති	404
ඉමිනා එවමසමිති හොති	404
ඉමිනා එවං සන්ති හොති	404
ඉමිනා නයෙන තෙති	503
ඉමිතාපි අඤ්ඤාපා සන්ති හොති	404
ඉමිනා භවිස්සන්ති හොති	404
ඉමිනා සතසමිති හොති	404
ඉමිනා සන්ති හොති	404
ඉමෙ ධම්මා අතභිසම්බුද්ධාති	18
ඉමෙසං හෙදාය	398
ඉස්සති	388
ඉස්සරාභිපච්චං කාරෙමි	392
ඉස්සං බ්බති	388
ඉස්සාමතිකා	388
ඉස්සාය	494
ඉසි අයොසිං	94
ඉසුත්ති	156

උ

උකකුජ්ජෙය්‍ය	194
උකකුටිකපට්ඨානමනුසුත්තො	394
උකකුටිකොපි	394
උකෙකාටනවඤ්චනනිකාතිසාමි යොගා	398
උග්ගච්ඡකඤ්ඤා	260
උච්චාරපස්සාව කමමා	94
උච්චාරපස්සාවං සක්ඛාරෙති	278
උච්චාසයනමහාසයනා	398
උච්චෙ කුලෙ	162
උච්චෙසු විමානෙසු	68
උච්ඡින්නාමුලා	78, 478
උච්ඡින්නා භවතණ්හා	4
උච්චේදං ආහ ලොකස්ස	448
උජ්ජං	386
උජ්ජං කායං	76
උජ්ජං කායං පණ්ඩාය	400
උජ්ජපටිපනො	110
උට්ඨාතඵලපජ්ජි න කමමඵලපජ්ජි	260
උට්ඨාතමිරියාබිගතා	130

උ

උට්ඨාතසඤ්ඤං	80
උණණාතාති	136
උණහස්ස	228, 278, 296
උතුපරිතාමජාති	166
උතුසංවච්ඡරා	150
උත්තම දම්ඵ සමඵ මනුප්පනං	76
උත්තමො ච	182
උත්තරාය වෙපි දිසාය	58
උත්තරීතරං	36
උත්තරිතරො චා	52
උත්තරිං ආසවානං ඛයාය	178
උත්තරිං පඤ්ඤං	344
උත්තාති කරෙමි	310
උත්තාතො	204
උත්තාතොභාසො	204
උත්තාසෙය්‍යං	236
උදකතොචා	128
උදකතයං	234
උදකරහදා	204
උදකා අච්චුග්ගමම	78
උදකාලාකසිතසහස්සාතිති	108
උදකාලාකාතිති	108
උදකොරොහනානුයොගමනු සුත්තො	394
උදකොරොහනාසං	238
උදයබ්බයානුපසයි	88, 172
උදානං	14, 198, 346
උඬගිතිකං	128
උඬචචකුකකුච්චං	28, 126
උඬචචකුකකුච්චාභිභූනෙන	126
උඬංසොතස්ස අකතිට්ඨගාමිනො	258
උඬුමාතකසඤ්ඤං	34
උත්තකුත්තතො	641
උත්තතොතතො	164
උත්තලා	54
උපකකිලිට්ඨා	102
උපකකිලෙසොති	126
උපජ්ඣායමපි	148
උපට්ඨපෙචා	76
උපට්ඨාතසාලායං	100
උපට්ඨිතසති	416
උපදංසෙති	158

පිටුවකිනා	පිටුවකිනා
උ	උ
උපද්‍රැස්සනි	838
උපතාගස්ස	494
උපනිස්සාය	42, 44, 290
උපනීය	74
උපපජ්ජනි	162
උපපතති අසාධාරණ	
පුප්ප්ජ්ජනෙති	246
උපපතති පටිලාභීයානි	258
උපවජ්ජං	466
උපවජ්ජොති	352
උපසම්පජ්ජ විහාසි	478
උපහතං	6
උපහරනනි	166
උපහාරං	166
උපායාසෙති	238
උපාරම්භහයා	64
උපාසක පරිසා	254
උපාසකො දුස්සිලො	430
උපාසකො සීලවා	430
උපාසිකා	16
උපාසිකා දුස්සිලා	430
උපාසිකා පරිසා	254
උපාසිකා සීලවතී	430
උපෙකකිකො ව	292
උපෙකකිකො ව විහරති	244
උපෙකවා	192
උපෙකවාසනි පාරිසුද්ධිං	82, 244, 292
උපෙකවාසමොජ්ඣකිකො	456
උපෙකවාසගතෙන වෙකසා	248
උපපජ්ජමානා උපපජ්ජනි	20
උපපන්නං කාම විතක්කං	32
උපපන්නානං කුසලානං	
බම්මානං	492
උපපන්නානං පාපකානං	
අකුසලානං බම්මානං	429
උපපනුප්පන්නො පාපකො	
අකුසලො බම්මො	32
උබ්බට්ටකොපි	394
උබ්බජ්ජෙතා	212
උගතො පදිවතං	182
උගගෙනෙව නීතා	298
උගො ව	118
උගො ජාතිපතයො	118

පිටුවකිනා	පිටුවකිනා
උ	උ
උගො සද්ධා	118
උම්මග්ගො	344
උම්මාදස්ස	150
උරතනාශ්‍රිං ක ඤාති	338
උරබ්බා හඤ්ඤානතු	396
උද්ධිකපකම්මපි	394
උසහා හඤ්ඤානතු	396
උස්සාහො ව	176
උස්සාශ්‍රතී ව	176
උසුප්පහාරානං	226
උ	
උමුහයං	238
උ	
ඵකග්ගං	28
ඵකග්ගමානසො	178
ඵකවට්ඨස්ස පුග්ගලස්ස	14, 258
ඵකත්ථමිතං	98, 100
ඵකනතදුක්ඛං	416, 450
ඵකනතපටිපුණ්ණං	398
ඵකනතසුඛං	446
ඵකහතතීකො	398
ඵකමතතානං	128
ඵකමිනනං	44, 190
ඵකමිනනං අට්ඨාසි	92
ඵකමීදුහං	42, 44
ඵකමපි වස්සං	276
ඵකවාචිකමපි	460
ඵකවීසතිකපමති	100
ඵකසිඛා	66
ඵකං දිසං ඵරිත්ථා	246
ඵකංසං	34, 162
ඵකංසවාසාකරණීයො	90
ඵකංසං උත්තරාසම්මං	
කරිත්ථා	44, 282
ඵකසම්මං ඵතෙ	396
ඵකාතිකමපි	394
ඵ	
ඵකිස්සා ගාමිසා	396
ඵකිස්සාපි දත්තියා	394

එ	පිටියකිනා
එකෙ	104
එකොදිකතනබබං	180, 244, 292
එකොදී හොති	304
එකේයසකම්පි	236
එතදග්ගං	34
එතසම් අනතරෙ	48
එතං පමාණං	318
එතෙ බලමා	46
එතෙසං වා අඤ්ඤාතරෙන	478
එතතකො පුඤ්ඤාභිසංඥො	106
එතද්දති	476
එරකවතතිකම්පි	236
එලමුගො	484
එළකමනතරං	394
එවමෙහුතො	26
එවමෙම දිට්ඨිනති	334
එවමෙම මුතනති	334
එවමෙම විඤ්ඤාතනති	334
එවමෙමසුතනති	334
එවමසමිති හොති	404
එවමසස වචනීයො	178
එවරුපං	394, 464
එවරුපං දිට්ඨං	336
එවරුපං මුතං	336
එවරුපං විඤ්ඤාතං	336
එවරුපං සුතං	336
එවං ජාතතො එවං පසාදතො	402
එවං දිට්ඨි	334
එවං තීරයෙ	38, 430, 486
එවං බුද්ධා අබොභිසා	82
එවං මහානුභාවො	68
එවං මහෙස්සකො	68
එවං වාදී	334
එවං සග්ගෙ	40, 158, 430, 486
එවං සනති හොති	404
එවං සිත්තිතබ්බං	278
එසනාය	30
එසං	290
එසා තුලා	318
එසිකා	78
එතිපසසිකො	108
එති හදනතිකො	394

බ	පිටියකිනා
බකතමම	110
බකතමතෙ පුබ්බකමො	286
බකොටිමකො	162
බසසා නිත්ථරණාය	386
බතිණේණාමති	238, 240
බතතප්පබ්බං	290
බතතප්පි හොති	26, 416, 436
බතාරියමානාති	326
බද්ධිකතතසොසං අධිවචනං	240
බධිසො	310
බතතුනතතො	164
බතතොනතො	164
බතීතපතතපාණිං	120
බපකකමිකාති	166
බපතසිකො	108
බපපාතිකො	12, 168, 460
බහාසො	270
බරබ්බිකො	396
බරමාහිසානං සංයොජනානං	12, 168, 460
බරමාහිසාති සංයොජනාති	258, 308
බරිමඤ්ච	98
බදාරිකං වා පුබ්බමං වා	332, 386
බවදමපි	238
බසිඤ්ඤවය්‍යං	236
බහාරෙණා	396
බතිතසොතො	226

ක	
කඛ්ඛා	148
කඛ්ඛිවතමති	338
කටුකාති	224
කණ්ණසුඛා	398
කණ්ටකාපසාසිකොපි	394
කණ්ටකාපසාසෙ සෙය්‍යං	
කපෙපති	394
කණ්ඩවිතතකාති	386
කණ්භකෙබ්බාපි	394
කතතා හොති	128
කතොතා	406
කඤ්ඤරං	400
කත්ථිතිඤ්චනතාප්පිති	344

පිටියබ්බා

පිටියබ්බා

ක	
කනනා	124
කනනු බො	42
කතං කරණීයං	402, 478
කතං කිබ්බිසං	338
කතං පාපං	338
කතං පුඤ්ඤං	338
කතකල්පාණො	340
කතකිබ්බිසො	338
කතකුසලො	340
කතකුසුඤ්ඤා කතවෙදිතා	440
කතපාපො	338
කතභීරුතනාණො	340
කතපුබ්බං	226
කතමො ව භික්ඛවෙ සුගතො	284
කතපුඤ්ඤං	338
කතහතො	94
කතා මෙ රතනා	136
කතා මෙ පරිතනා	136
කතුපාසනො	94
කපාසල්ලාපො	448
කපසස්ස	276
කප්පියං තෙ බාදිතබ්බං	240
කප්පො	276
කප්පො ආයුප්පමාණං	242
කම්මං අකණ්ණං අසුකකං	
අකණ්ණ අසුකකවිපාකං	450
කම්මං කණ්ණං කණ්ණවිපාකං	450
කම්මං කණ්ණසුකකං කණ්ණ	
සුකකවිපාකං	450
කම්මං සුකකං සුකකවිපාකං	450
කම්මකතියං සංවතනති	416, 450
කම්මකරුති වා	396
කම්මකාරණා	236
කම්මනාං පයොජෙති	156
කම්මනියෙ	402
කම්මප්පුපථි න	
උට්ඨානප්පුපථි	260
කම්මවිපාකරුති	166
කම්මවිපාකො	150
කම්මසම්මායං ලොකො	448
කම්මානි	128, 446, 450
කයවිකකයා	398
කසිරිමානං	228

ක	
කරණීයං	176, 230
කරණීයාධිකරණීයෙසු	350
කරුණාසහගතෙන මේතසා	248
කල්පාණං	340
කල්පාණධම්මඤ්ඤා	426
කල්පාණධම්මතා	72
කල්පාණධම්මෙන කල්පාණං	
ධම්මතරඤ්ඤා	426
කල්පාණවාකකරණො	186
කල්පාණවාචො	186
කල්පාණී පරිපුච්ඡා	314
කල්පාණෙන කල්පාණතරඤ්ඤා	424
කල්ලෙබරෙ	98
කථි	444
කස්ස ව උපපන්නස්ස ව්‍යං	
ගච්ඡති	344
කස්ස චි කිඤ්ඤනතස්මිං	344
කසිරවුතතිකො	162
කසිරෙන	162
කසලුජාතො	462
කසාභිපි තාලෙනති	236
කහාපණකම්මි	236

කා

කාණො	162
කාමභොගිතං	34
කාමජේක්ඛාසාතං	20
කාමිතණ්ණා	20
කාමිත ඤී	20
කාමපරිලාභො	20
කාමපිපාසා	20
කාමභොගී වාමෙන	
පයොග සෙනති	470
කාමභොගීසෙය්‍යා	470
කාමිලුච්ඡා	20
කාමයොගවිසංයොගො	22
කාමයොගො	20
කාමරාගො	20
කාමවිතකකං	228, 294
කාමවිතකකො	26
කාමසිතෙහො	20
කාමානං සමුදයං	20
කාමාසවාපි	402

කිං	පිටියකිං
කාමෙසු අවිතර්ගො	338
කාමෙසනා	82
කාමෙසු	20
කාමෙසු මිච්ඡාචාරා	188
කාමෙසු මිච්ඡාචාරස්ස ච	
වණණං භාසති	486
කාමෙසු මිච්ඡාචාරා පටිච්ඡරතො	415
කාමෙසු මිච්ඡාචාරා වෙරමණීයා	
ච වණණං භාසති	486
කාමෙසු මිච්ඡාචාරා වෙරමණීයා	
ච සමනුසොද්ධා භොති	486
කාමෙසු මිච්ඡාචාරිනී	112
කාමෙසු මිච්ඡාචාරී 12, 138, 158, 418	
කාමෙසු මිච්ඡාචාරෙ ච	
සමනුසොද්ධා	486
කාමෙසු මිච්ඡාචාරෙර සමාදපෙති	418
කායකමෙතන	130, 166
කායදුච්චරිතං	230, 234
කායදුච්චරිතෙන	430
කායනුඤ්ඤා	342
කායපාරිභාරිකෙන විචරෙන	400
කායසංඛාරං	306
කායසංඛෙචතනා හෙතු	306
කායසුචරිතං	230
කායං අබ්බසද්ධිං	396
කායිකො ච රොගො	276
කායෙ කායංනුපය්සී	492
කායෙන ඵසයිති	166
කායෙන ථෙට්ඨබ්බං ප්‍රසිද්ධා	32, 294, 400
කාරණං	220
කාලඤ්ඤානා	192
කාලකතො	94, 134, 224
කාලවාදී	46, 398
කාලා	270, 272
කාලෙ	240
කාලෙන ධම්මසවණං	270, 272
කාලෙන ධම්මසංකච්ඡා	270, 272
කාලෙන විපස්සනා	270, 272
කාලෙන සමථො	270, 272
කාලං කුරුමානො	242
කාසායානි වත්ථානි අච්ඡාදෙත්වා	398
කාලකං වත්ථං	466

කි	පිටියකිං
කිච්චං අපරාධෙති	126
කිඤ්ච තං	234, 236
කිඤ්චාපි ඛො	228
කිමඛගපතාහනති	282
කිඤ්චතො පටිච්ච චුත්තං	282
කිබ්බිසං	340
කිමස්ස උත්තරිං කරණීයං	28
කිං කරණීයානි	72
කිං දහරෙ වක්ඛාම	476
කු	
කුඤ්චාපසුකරා	84
කුඤ්චාපසුකරපටිගගහණා	398
කුච්ඡිපරිභාරිකෙන	
පිණ්ඩපාතෙන	400
කුචාරිති තචෙත්සවං	386
කුණී	162
කුතො තං හනෙන	462
කුතො පන	118, 448
කුදස්සු තාම	282
කුපිතො	238, 352
කුලහිමුඛා	394
කුලහිලහං	238
කුලකුපමා	200
කුරුකමනනා	396
කුලපුත්තා	478
කුලමහා	200
කුසචිරමපි	394
කුසලධම්මතා	72
කුසලං	340
කුසලා ධම්මා පරිභාසනති	336
කුසලාතං ධම්මාතං	
30, 138, 140, 176	
කුසලාභිසද්ධා	106
කුසලෙසු ධම්මෙසු	186, 400, 480
කුසිතො	26, 416, 436
කුහා	54
කෙ	
කෙවලකප්පං	92, 460
කෙවලපරිපුණ්ණං	396
කෙවලපරිපුණ්ණා	46
කෙවලස්ස දුක්ඛකඩ්ඛස්ස	328

පිටිබිකා		පිටිබිකා	
කෙ		බි	
කෙසකම්බලම්පි	394	බිංඳුකොටුව	226, 228
කෙසමසසුලොවකො	394	බිප්පනිසනති	186
කෙසමසසුලොවනානු-			
යොගමිනුසුනොනා	394	බි	
කෙසෙ පනිවිතා	466	බිණා ජාති	402, 478
කො		බිණා හවනෙතති	4
කොඩගරු න සඳුමගරු	90	බිණාසවයා	18
කොඩගරු හොති	160	බිට්ඨා දඩි	182
කොඩතා හොනති		බිට්	396
උපායාසබහුලා	388	බු	
කොඩමකබගරු හිකබු	92	බුරුමුණිං කට්ඨා	464
කොඩුපායාසයා එතං		බේ	
අභිවචනං	238	බේතනං තං ත හොති	308
කො පච්චයො	152	බේතනවික්ෂුප්පිග්ගහණා	398
කොපඤ්ච	388	බේමප්පනො	18
කො පත වාදො	144	භ	
කොලියකාය	120	භජනා	196
කොලියානං	120	භණ්ඩනො	246
කොසපේස් සමාදපෙති	416	භතපුබ්බං	226
බ		භති	338
බජේස්සාපි	322	භතො සිතො නිසිනො සුතො	
බඤ්ඤා	162	ජාගරිතො භාසිතො	
බතං	6	තුණ්ඨිභාවො	400
බතං උපහතං අත්තාතං	438, 484	භනනා	226
බතත්ථකඤ්ඤපි	392	භනිබ්බො හො හමං	76
බතත්ථපට්ඨා	256	භමනෙත	94
බතත්ථමහාසාලකුලො	162	භමිතේරෙසු	278
බතත්ථයො මුඛාවසිනො	396	භමිතේරො	204
බනනා	226	භමිතේරොභාසො	204
බනතිසා	220	භරණිකබ්බං	64
බනතිසොරවෙව	128	භරාකතා	42, 44
බනෙඤ්ඤා අරොපෙතා	466	භවා බිට්	182
බමා පටිපදා	294	භගට්ඨකාති	72
බමා හවිසායාම	278	භගපතයො	118
බමො හොති	226	භගපතාති	118
බරසාරෙන පණවෙන	464	භගපති	110
බරාජතං නිවාසෙතා	396	භගපතිකඤ්ඤපි	392
බලොපිමුඛා	394	භගපතිමහාසාලකුලො	162
බාදිතබ්බං	240	භගපතිපට්ඨා	256
බාරුපතවජ්ඣකම්පි	236	භගපතිපුනො	398
බාසිතො සාසිතො	400		

ශ්‍රී	පිටපි බිංකා
ගාථා	14, 198
ගාධං කතනා	208
ගාමනිගමරජධානීපු	68
ගාවො හඤ්ඤානති	84
ගාරයනං	464
ගාරයනා ණානා	64
ගාරයනො	352
ගාලුකබිඤ්ඤා බිඤ්ඤා	464
ගාලුකා රෙගානබෙකා පුසති	338
ශ්‍රී	
ගිරිගුහං	400
ගිලාතපච්චය	
හෙසජ්ජපරිකාරං	60, 106, 166
ගිහිනා කාමහොගිනා	130
ගිහිසාමිච්චපිපදං	122
ගු	
ගුහනං	76
ගුලාගුණිකජාතො	402
ගො	
ගොයසං	14, 198, 346
ගො	
ගොවරුස පකකමති	66
ගොමයහතෙබාපි	394
ඝ	
ඝට්ඨසාම	278
ඝා	
ඝාණෙන ගතං ඝාසිනි	32, 294, 400
ඝාතච්ඡාදො	162
ඝො	
ඝොරවිසො	216
ඝොසප්පමාණො	
ඝොසප්පසනො	134

ච	පිටපි බිංකා
චක්කානි	66, 76
චක්ඛුමනො	194
චක්ඛුතා රූපං දිස්සා	32, 78, 294, 400
චක්ඛුඤ්ඤා	32, 78, 294, 400
චණ්ඩාලකුලො	162
චතස්සො අග්ගපඤ්ඤානතියො	34
චතස්සො අංභා	268
චතස්සො පභා	268
චතස්සො සෙය්‍යා	470
චතතානි	82
චතතාරි කම්මානි	450
චතතාරි අභිරුජ්ඣලානි	136
චතතාරි චක්කානි	66
චතතාරි ණානානි	120
චතතාරි ධම්මපදානි	60
චතතාරිපිටස්සානි	276
චතතාරි බලානි	482
චතතාරිමානි ජායනති	406
චතතාරිමානි පඨානානි	138
චතතාරි පුරිසසුභානි	70, 110
චතතාරිමානි අගතිගමනානි	36
චතතාරිමානි සම්මපපඨානානි	30
චතතාරිමානි සුඛානි	130
චතතාරිමානි සුච්ඡරාච්ඡරානි	98
චතතාරිමානි සොච්ඡමානි	36
චතතාරි චම්ඤ්චචරිතානි	272
චතතාරි සම්ගහචක්ඛුනි	66, 476
චතතාරිසම්පි චස්සානි	276
චතතාරො අච්ඡරියා	254
චතතාරො අබ්භූතා ධම්මා	254
චතතාරො අරිථංකා	56
චතතාරො අනිසංසා	460
චතතාරො අලොකා	270
චතතාරො ඔභාසා	270
චතතාරො කප්පා	244
චතතාරො කථි	444
චතතාරො කාලා	270, 272
චතතාරො ධම්මකම්මා	266
චතතාරො ධම්මා	124, 270
චතතාරො පඤ්ඤානා	270
චතතාරොමෙ පුග්ගලා	12, 134, 258
චතතාරොමෙ විසංයොගා	22

ව	පිටපතකි
වතනැරෙ යොගා	20
වතනැරෙ වාදී	268
වතනැරෙ සඤ්ඤවිපල්ලාසා	100
වතනැරො සංවෘතා	110
වතනැරෙ සාර	272
වතුචක්කං වතනති	66
වතුනනං ක්කිතානං	46
වතුනනං ධම්මානං	334
වතුත්ථං අත්ථවසං	464
වතුත්ථං ක්කිතං	82, 244, 400
වතුත්ථං ණානගතං	128
වතුත්ථං මහාපදෙසං	330
වතුත්ථසම්මං ථනෙ	396
වතුත්ථො අච්ඡරියො	
අබ්බුතො ධම්මො	252
වතුත්ථො ධම්මො	124
වතුපඤ්ඤානො	270
වතුපපද වා	70
වතුසු ණානෙසු	232
වතුසු ධාතුසු	320
වතුති අබ්බෙති	332, 480
වතුති ණානෙති අපමාදො	230
වතුති අරියවංසෙති	58
වතුති ණානෙති	478
වතුති ධම්මෙති	122, 480
වතුති පටිසම්බද්ධති	268
වතුති පුඤ්ඤාතිසංඤ්ඤති	108
වතුති මග්ගෙති	304
වත්තපාහා	268
වත්තහා	268
වත්තලොකො	270
වත්තමසුරියා	140
වත්තෙහාසො	270
වම්මවෙධවිඤ්ඤා	222
වරණවිපතො	318
වරණසම්පතො	318
වරණෙතතතකරො	316
වරතොවෙති	26
වරම්මි භික්ඛු	26

ව්	පිටපතකි
ව්ගසම්පද	124
ව්ගාය	494
ව්	
විතනං	180
විතනං අභිනින්නාමෙති	402
විතනං පග්ගණාති	30, 138, 492
විතනං පරිසොධෙති	400
විතනං විමුච්චති	402
විතනවිපල්ලාසො	100
විතනසමාධි	492
විතනයා වසං ගච්ඡති	344
විතෙනන ඛො භික්ඛු	
ලොකො නිගති	344
විතෙනන පරික්ඛයාති	344
විතනා කම්මි	444
විරකතම්මි	72
විරම්මිතිකා	68
විරහාසිතම්මි	72
විරං ජිවමි	124
වි	
විරකවාසිකම්මි	236
විවරං	166
විවරහෙතු වා	476
විවරෙත	122
ව්	
වුතුපපාතඤ්ඤාය	402
වෙ	
වේතනා	450
වේතසා	126
වේතසිකො ව රොගො	276
වේතසො	226
වේතසො උපකක්ඛිලෙසෙ	400
වේතොපරිවිතකකමඤ්ඤාය	44
වේතසො පරිවිතකෙකා	42
වේතොවසිප්පතො	72
වේතොවිමුත්ති	12, 160, 228, 408
වේතොවිමුත්ති	460
වේතොසම්පයා	174
වේලයා වා	178

වෙ	පිටුවකින
වොරසාතකො	396
වොරතො වා	128
වොරහයං	234
වොරං ආගුමාරිං	464
වොරො	396

ජ	
ජබ්බෙය්‍යාථ	326
ජනනිංස තණහාවිවරිතාති	404
ජන්දකුච	178
ජන්දං ජනෙති	30, 138, 492
ජන්දසමාධිපධානසංඛාරං- සමනාගතං	492
ජන්දගතිං	36, 38
ජනනා එස්සායතනානං	22, 312
ජවදුස්සානිපි ධාරෙති	394
ජමාලාතං	182
ජවො ජවාය	110
ජවො දෙවියා	110
ජත්‍ර එස්සායතනෙත්‍ර	22

ඡ	
ඡන්දෙය්‍යං	236
ඡිත්තමුලකො	281

ඡෙ	
ඡෙදගාමිනී	152, 154
ඡෙදනබ්බිතවිපරාමොස අලොපසහසාකාරු	398

ජ	
ජනකුහනන්ථං	52
ජනලපනන්ථං	52
ජමොලී	322
ජරා	238
ජරාධමමං	334, 474
ජරාධමමෙ ආදීතවා විදිකා	476
ජරාහයං	234
ජවසමපනො ව	480
ජවෙන	220
ජවො	94
ජළො	484

ජා	පිටුවකින
ජාගරස්ස වෙපි නිකක්‍රිතො	26
ජාගරියං අනුයුතො	78
ජාගරො	28
ජාතකං	14, 198, 346
ජාතරූපරජතපට්ඨානණං	104, 398
ජාතරූපරජනං සාදියන්ති	104
ජාතියා	46, 238
ජාතිහයං	234
ජාතෙය්‍ය	348
ජාලිනීං	402

ඡ	
ඡිකප්පාය	228, 278, 296
ඡිණ්ණං ත පටිසංඛාරොන්ති	478
ඡිණ්ණා	44
ඡිත්තාය රසං සාධිත්වා	32, 294
ඡිත්තමපි සුලෙ	
උත්තාසෙනෙන	236

ඡෙ	
ඡෙට්ඨපුනො	166

ඡො	
ඡොතිජොතිපරායනො	162
ඡොතිතමපරායනො	162
ඡොතිපරායනො	162
ඡොතිමාලිකමපි කරොනො	236
ඡොති භොති	164

කා	
කාතවියයො	150
කාසියා	150

කා	
කාණදස්සනපට්ටිලාභාය	88
කාණදස්සනාය	386
කාණ්ථෙව හෙත්ථ	150
කාතය්‍යං	94
කාතිපට්ටිලං පභාය	398
කාතිබලිං	128
කාති වා	224
කායපට්ටිලනො	110

පිටියබිකා		පිටියබිකා	
ය		ත	
යපනියෝ	90	තනියෝ අවුරුයෝ අබහුත	
		බලෙමා	252
යා		තනියෝ බලෙමා	124
යාති	28	තනියෝ අත්වත	464
යානකුසලෝ	332	තනියෝ කානං	400
යානගතං	128	තනියෝ යානගතං	128
යානවබ්බතියෝ	30	තනියෝ මහාපදෙසං	330
යාතායාතෙ	70, 76	තනියසම්මං ඵතෙ	396
යාතායාතෙසු	278	තතො වුතො	154, 388
යාතාති	228, 232	තතෙතතපි තෙලෙත	
යාතං බො ඵතං බ්‍රාහ්මණ	348	බසිඤ්චනො	236
ඝි		තත්‍රඤ්ඤතරස්ස	464
ඝිතතො පුග්ගලෝ	12	තත්‍ර වත මං	18
ඝිතස්ස වෙපි භික්ඛුතො	26	තත්‍රාපායථිමංසාය	
ඝිතිහාගියා සඤ්ඤති	324	සමන්තාගතො	72
ඝිතියා	282, 492	තං කියස්ස හෙවු	58
ඝිතෙ	402	තං ජිවං	82
ඝිතො වෙපි භික්ඛු	26	තමපස්ස තාදිසමෙව	52
ඛ		තං මම අස්ස මුසා	50
ඛංසමකසවාතානපසිරිංසප		තං මමස්ස කලී	52
සමථස්සාතං 228, 278, 296		තං සරීරං	82
ත		තථාගතපථවෙදිතෙ	226
තකකරස්ස	18	තථාගතස්ස	124, 250, 454
තකකලාති	26, 250	තථාගතස්ස විදිතං	50
තගරමලලිකාති	176	තථාගතසාවකසබ්බෙසා	70
තගස	282	තථාගතසාවකෙ	8
තවුණ්	190	තථාගතසාවකො ථුපාරහො	470
තජ්ජිතො	72	තථාගතසෙය්‍යා	470
තණ්හකඛයෝ	70, 228	තථාගතො	396
තණ්හං	402	තථාගතො ථුපාරහො	470
තණ්හං නිස්සාය	280	තථා වතුනිං	246
තණ්හා	20	තථා තථා	468
තණ්හා උපපජ්ජමානා	476	තථා තනියං	246
තණ්හා පභාතබ්බා	280	තථා දුතියං	46
තණ්හා පභිණා	478	තථාපබ්බජිතං සමානං	238
තණ්හා විවරිතාති	402	තථාරූපාය	128
තණ්හාසමභුතො අයං කායො	280	තථාරූපාස්ස බලමා	46
තණ්හාසලලස්ස	44	තථාරූපිං වාවං	398
තණ්හා සොතං	72	තථුපමානං	182, 196
තණ්හුපාරාද	20, 476	තථෙව හොති	48
		තත්ථ පරිනිබ්බාසි	12, 168, 460
		තත්තෙවනතරධාසි	44
		තදඤ්ඤකං	62

පිටස්ථාන	පිටස්ථාන
න	තා
තදබිච්ඡේදනා	තාති පදබ්‍යංග්‍යතාති
තදනුතතරං	තාපසො
තදභිඤ්ඤා	තාරකරුපාති
තදසාදෙති	තාරාගණො
තනුතතා	තාවතා
තනුමජ්ඣිමා	තාවදුරෙ
තතතාකුලකජානො	තාවදෙව
තතතිකාමෙති	තාලප්පායං
තපපයනති	තාලපනතීති
තපොජ්ඣවජං අලලීතා	තාලාවච්ඡිකතා
තපොජ්ඣවජාපාදා	තාලෙය්‍යං
තපොජ්ඣවජාසාරා	
තබ්බහුලවිහාරී	තාසා
තමකිකාරනිතිතා	තාසාසා
තමකිකාරං	තාසාසුදං
තමපරායනො	
තමහං ජාතාමි	ති
තමෙව ධම්මං	තිකවෙත්තෙ
තමබ්බුද්ධිකො	තිකතිතනං
තමහා ව පත තාදිතමහා	තිකතිපඤ්ඤා
තමො ජොතිපරායනො	තිකති
තමො තමපරායනො	තිට්ඨහදනතිකො
තමො හොති	තිණ්ණප්පරෙ
තයො අග්ගි	තිණ්ණකෙතොපි
තරිං	තිණ්ණප්පරං
තළාකෙ	තිණ්ණවිචිතිවෙත්තා
තසමා තථාගතො	තිණ්ණං වෙදානං පාරගු
තසමා ලොකා	තිණ්ණං සඤ්ඤාප්පතානං
තසමිං යෙව හවෙ	තිණ්ණං කුසාරිං
තසා තසෙව	තිත්තිකො
තසා පභාණං	තිදණ්ඩපරිධාරකො
තසා සංවරාය	තිදසා
තසා සිකතිතා	තිධා පභින්නාමාහසිතං
තසෙතං පාටිකසිං	තිධා පභින්නා
	තිජුකාති
තාදිතා	තිබ්බදෙසජාතිකො
තාදිසාව	තිබ්බමොහජාතිකො
තාදිසො හොමි	තිබ්බරුහජාතිකො
තාදි	තිබ්බසාරුගා
තාදි යෙව තාදි	තිබ්බා
තාතසා	තිබ්බරුහකාමණ්ණොහො
	තිමරං
	තිරවජාතගතා
	තිරවජාතගතානං පාණානං

නි	පිටිබිකා
තිරිවිත්තයෝතිමිපි	242
තිරියං	94, 240
තිරියං තාලවිත්තං	94
තිරිට්ඨාති	394
තිංසකපපසහසුමහි	106
තිංසකකතංගං	60
තිස්සො විජ්ජා	56
තිසමපදං	218
තිස්සස්ස	208

නි	
තිණ්ණපි වස්සාති	276
තිණ්ණ සරණාති	134
තිගග්ගිති	52
තිති ණානෙති රුජාරහො හොති	386

තු	
තුච්ඡන්ද්‍රා	200
තුණති අහෙසුං	118
තුරියං	56, 256
තුලාමණ්ඩලෙ	34
තුලාකුටිකාසකුටිමානකුටි	398
තුච්චිස්සන්ති	218
තුසිතා කායා වචිනි	250

තෙ	
තෙජෝධාතූරෙවෙසා	320
තෙජෝධාතූසු	148
තෙන ව විතති අපච්ඡති	242, 308
තෙනසුඤ්ජිං පණාමෙති	44
තෙන ත සමණොති මඤ්ඤති	342
තෙතොභාසෙන	250
තෙලපච්ඡේදානං	194
තෙවිජ්ජේ	134
තෙසත්තාතිමහි	98
තෙසු දෙසං ජනෙති	406
තෙසු පෙමං ජනෙති	406

තො	
තොගෙන පද්ධං යථා	50
තොරණේ	218

ථ	පිටිබිකා
ථඤ්ඤා	54
ථලොස්ස	494
ථලට්ඨස්ස පුරිතස්ස	464
ථලෙ තිට්ඨති බ්‍රාහ්මණො	12

ථා	
ථාමවා	480

ථි	
ථිතමිඤ්ඤා	28, 126
ථිතමිඤ්ඤා පහාය	400
ථිතමිඤ්ඤාභිභූතෙන	126

ථි	
ථිපාරහා	470

ථෙ	
ථෙතො	398
ථෙරකරණධම්මා	46
ථෙරකරණේ වා ධම්මෙ	46
ථෙරස්ස සුගතිතන්ති	300
ථෙරුතං සම්මුඛා	328
ථෙරු භික්ඛු	286

ද	
දකං	66
දකාසංයං	66
දකඛිණං	128
දකඛිණං ජාණ්ණමණ්ඩල	44
දකඛිණතො තගරස්ස	464
දකඛිණආරොන	464
දකඛිණා	152
දකඛිණාය වෙපි දිසාය	58
දකඛිණා විසුද්ධියො	152
දකඛිණොන පස්සෙන	80, 470
දකඛිණෙය්‍යො	
	70, 110, 220, 332, 480

දකඛිණන්ති	194
දකෙඛා	56
දට්ඨබ්බං ත මඤ්ඤති	52
දට්ඨය්‍යං	94
දට්ඨා	52
දට්ඨාරං ත මඤ්ඤති	52

ද	පිටියබිකා	දී	පිටියබිකා
දටුය	94	දිට්ඨිමුච්ඡා	22
දණ්ඩනජ්ඣා	396	දිට්ඨියා සුප්පට්ඨිඛා	46
දණ්ඩං පණ්ණා	464	දිට්ඨියොගච්ඡංසොගො	22
දණ්ඩහයං	234, 236	දිට්ඨියොගො	20
දඤ්ඤානෙකාපි	394	දිට්ඨිඤ්ඤා	22
දඤ්ඤා නවනිකං	182	දිට්ඨිවිපල්ලාසො	100
දන්තා	76	දිට්ඨිසිනෙතො	22
දකුං	288	දිට්ඨිතං සමුදයඤ්ඤා	22
දකුං පුරාණා	396	දිට්ඨි අදිට්ඨිවාදිතා	472
දමා පටිපදා	294	දිට්ඨි වෙච්ඡ ධර්මෙ	118
දයාපනො	398	දිට්ඨි දිට්ඨිවාදිතා	472
දමිඤ්ඤා - අප්පසායකා	388	දිට්ඨිව ධර්මෙ	
දමුඤ්ඤා	94	12, 166, 282, 324, 392, 478	
දමුඤ්ඤාපරිකාමො	480	දිනාපාටිකඛිඛි	398
දමුඤ්ඤා රජ්ජයා	464	දිනාදාසි	398
දමුඤ්ඤා වරතොති	68	දිපද වා	70
දසපි වසානා	276	දිකුසා වා	120
දසානම්භි බො	448	දිවසං වසිකමෙත	80
දසානානා	232	දිවසඤ්ඤා අභිධානි	88
දසානෙන	254	දිසමෙපසෙති	226
දසොත්තරො	132		
දසරසොව	118	දී	
දහරො වෙති	46	දීඝමඛාතං	2
දානා හොති	390	දීඝමඛායුං	124
දානසංවිහාරනො	126	දීඝරතනං	216
දායකතො විසුජ්ඣති	152	දීඝෙන අදුක්ඛා	228
දායදතො වා	128		
දායදො අසාං	476	දී	
දායකමමකරපොරිසෙ	146	දුකං	42
දායානි වා	396	දුකකතකා	238
දායදසපටිග්ගහණා	398	දුකතො	246
		දුකතිරොධොගමනී පටිපදා	198
දි		දුකතිරොධොගමනී	198, 202
දිට්ඨං	48	දුකපරෙතො	238, 240
දිට්ඨං න මඤ්ඤාති	52	දුකවිපාකාති	334
දිට්ඨං භාසති	334	දුකසමුදයොති	198
දිට්ඨිධර්මසුඛවිහාරානං	46, 166	දුකවිපාකෙති	22
දිට්ඨිසුතමුඛවිඤ්ඤානබෙධසු	52	දුකසාය ව පහාණං	82, 244, 292
දිට්ඨිසුතමුඛවිඤ්ඤානබෙධසු	52	දුකසායනං කරොති	108, 458
දිට්ඨිසුතමුඛවිඤ්ඤානබෙධසු	286	දුකතං	278
දිට්ඨිඅපේක්ඛාසානං	22	දුකතාපටිපදා බිප්පාතිඤ්ඤා	288, 292
දිට්ඨි තණ්හා	22	දුකතාපටිපදා දකුණිඤ්ඤා	288
දිට්ඨිතජ්ඣි	22	දුකතො වා	274
දිට්ඨිපටිලාභො	22	දුකෙති සුඛතා	100
දිට්ඨිපිපාසා	22		

පිටිය බිකා

පිටිය බිකා

ද	
දුකෙබාතිණේණා	238, 204
දුග්ගතිං	162, 236
දුග්ගතිහයං	234
දුග්ගතිකනති	326
දුග්ගතිකං සුත්තනතං	284
දුච්චරිතං වරති	162
දුච්චරිතං වරෙය්‍ය	234
දුට්ඨන විතෙතන	454
දුතියං අත්ථවසං	462
දුතියං කුමානං	244, 400
දුතියං ඨාතගතං	128
දුතියං මහාපදෙසං	328
දුතියො	232
දුතියො අච්ඡරියො අබ්බුතො	
බලෙමා	252
දුතියො බලෙමා	124
දුග්ගසිකො	162
දුනතිකබ්බිතෙතති	284
දුනතිවත්ථං	242
දුප්පඤ්ඤාය සමාදපෙති	416
දුප්පඤ්ඤා	156
දුප්පඤ්ඤා හොති	416, 436, 484
දුප්පාරාතං	242
දුබ්බවා	284
දුබ්බණ්ණා	140, 392
දුබ්බණ්ණා දුරුපා	388
දුබ්බලා	140
දුරාගතානං	228, 296
දුරුතතානං	228, 296
දුලලිහා	124
දුලලිහා ලොකසමිං	278
දුසසති	232
දුසසිලං ඉත්ථිං වා පුරිසං වා	478
දුසසිලා	112, 152, 174
දුසසිලො	112, 114, 214, 430, 462

ද

දුතෙය්‍යපතිතගමකානුයොගා	398
දුරෙපාති	332, 386

දෙ

දෙති	120
දෙවතා	140

දෙ

දෙවතාබලිං	128
දෙවපුතෙතා	92
දෙවමනුස්සානං	284
දෙවා දීඝාසුකා	68
දෙවානං දෙවානුභාවං	250
දෙවා සුභකිණ්ණා	446, 450
දෙවො ඡවාය	110
දෙවො අසුරපරිවාරො	174
දෙවො දෙවපරිවාරො	174
දෙවො දෙවියා	110
දෙවො තො භවං	76
දෙවො භවෙය්‍යං	76
දෙසියමානෙ	252

දෙ

දෙමතස්සෙති	238
දෙවචස්සකරණෙති බලෙමති	284
දෙසඤ්ච	388
දෙසජං දුකබං	288
දෙසතියෙසු බලෙමසු	252
දෙසචිතයාය	182
දෙසවෙපුලලිකං	278
දෙසාගතිං	36, 38
දෙසා දෙසො ජායති	406
දෙසා පෙමං ජායති	406

දව

චාතිකච්චි	394
දව්නතං පුග්ගලානං	182
දව්චිපි දතතිති	394
චෝකප්පා ආසුප්පමාණං	244
චෝපි වස්සාති	276
චෝ මෙ රොගා	276

බ

බංසති	176
බතා	46
බතානං ව බමමානං	186
බනුග්ගතො	94
බමමං දෙසෙති	386, 476
බමමඤ්ච	194
බමමකපීකා	266
බමමකපීකොකෙව	
සඬං ගව්ඡති	266

පිටිය බිකා	පිටිය බිකා
බ	න
බමමවකකං 232	න අතතනිං 820
බමමබරු 16, 284	න අප්පකුසු 14
බමමපදං 58	න අතභාලං ගමෙති 26
බමමපපමාණෝ	න අපජ්ඣායති 408
බමමපපසනෝ 134	න අපජ්ඣායති 464
බමමමඤ්ඤා 14, 186	න උද්දිස්සකං 394
බමමලභා 130	න උපට්ඨාසි 50
බමමලදොති 128	න උපවදෙය්‍යාති 234
බමමවාදී 46, 498	න උපවදෙය්‍යං 234
බමමවිවයසලොභාජකිබ්බං 34	න උපපජ්ජති 94
බමමවිවයසලොභාජකිබ්බො 456	න උපපාදෙස්සාමි 282
බමමවිතයෙ 226	න කතතබ්බං 228
බමමා දෙසිතා 468	න කප්පති 232
බමමානුබමමපටිපතති 470	න කස්සපි කිඤ්චි බාරෙති 130
බමමානුබමමපටිපනෝ 14, 186	න කබ්බතනාති 140
බමමා සබ්බතා 70	න බො පතාභං 42
බමමිකා 170	න භිග්ගුට්ඨං 479
බමමිකෙති 128	න ච ජාතාමිති වදෙය්‍යං 52
බමමියා කපාය 100	න ච මම කචත 344
බමමුද්ධවච්චිගගිතිනං	න ච වති 94
මානං හොති 304	න විනෝතතබ්බාති 150
බමමෙ 108, 148	න විරට්ඨිතිකාති භවනති 478
බමමෙත්ත 492	න විරසෙව 66, 478
බමමෙති 22	න ච්චිතිතවාදිතවිත්තකදස්සනා 398
බමමො 44, 194	න ච්ච්චාති 232
බා	න ච්ච්චාති 286
බාරකජාතිකෝ 186	න ජායති 94
බාරෙතබ්බං 238	න ජායති 94
බාරෙය්‍ය 194	න ට්ඨං න ගවෙසනති 478
බ්	න තත්තුමතනා මඤ්ඤා 238
බ්බරු 58	න ත්ථකුසු කිඤ්චි 312
බ්බ	න ත්ථි කෝපි පාටිභොගො 334
බ්බවමාති 68	න ත්ථි තතො දෙසො 334
බ්බ	න ත්ථිද්වති පුතබ්බවො 4
බ්බමරජෝ 102	න ත්ථිති වදමි 52
	න දතො 66
	න දතා 388
	න දිං තරිතුකාමො 386
	න දිං පතාරෙය්‍ය 386
	න බමමමඤ්ඤා 14
	න බ්බපායති 408

න	පිටිය බකා
ත තජාතාමි	52
ත නිමිත්තග්‍යාහි	32, 78
ත පකඤ්ඤාති	320
ත පජ්ජලති	408
ත පඤ්ඤාගරු හොති	
ත පඤ්ඤාධිපතෙය්‍යො	264
ත පටිකේකාසිතබ්බං	326
ත පටිසේසනෙති	408
ත පත පටිකේකාසාමි	78
ත පරිතස්සති	56
තපජ්ජහති	26
තපජ්ජාතාති	198
තපජ්ජිදති	320
ත බ්‍රාහ්මණෝති ඉඤ්ඤාති	342
ත භායති	336
ත මණ්ඩකාය	80, 282
ත මද්‍ය	80, 282
ත මිශ්‍යති	94
ත මෙසො අත්තා	320, 332, 336
තමො භගවතො	136
තසිදං බ්‍රහ්මවරියං	52
ත රජ්ජති	328
තචං	386, 396
තච්ඤා වෙදනං	80, 282
තච්ඡිනමා සප්පි	182
ත චිත්‍යකාය	282
ත චෙධති	232
ත චූෂන්ති කරොති	26
ත සංකිංශන්ති	56
ත සංකිංශිස්සන්ති	56
ත සද්ධිං ගමස්මිති ඉඤ්ඤාති	342
ත සන්තාසං ආපජ්ජති	232
ත සන්තාසං ආපජ්ජති මරණස්ස	336
ත සමාධිගරු හොති	
ත සමාධිං ජනෙය්‍යො	264
ත සමපත්තමෙව	46
ත සිලගරු හොති	
ත සිලාධිපතෙය්‍යො	264
ත සෙය්‍යො භමස්මිති ඉඤ්ඤාති	342
තහනුත	136
ත හිනොගමස්මිති ඉඤ්ඤාති	342
ත හොති තථාගතො	82

නා	පිටිය බකා
තාකංකති විජ්‍යකේතනං	72
තාගං	76
තාකංකාමි සංකප්පෙතං	74
තාගතිගමනාති	38
තාධිමුච්චති	320
තාධිවාසෙති	26, 228, 294
තානාකරණං	242
තානුභොනාති	250
තානුභංගාත්තග්‍යාහි	32, 78, 294
තාපරං ඉත්තනායාති	402, 478
තාත්ජාතාමි	118
තාතිසජ්ජති	390
තාතිහරිං	394
තාලං අත්තරුයාය	18
තාලං පතිසෙවිතුං	482
තාචා න සංසිද්ධස්සති	386
තාචුතිකො	46
තාසමපි ජිහ්‍යනො	236
තාසිකංචිත	148
තාසිස්සන්ති	462
තාහං කචිත	344

ති	
තිකට්ඨකායො	
තිකට්ඨවිතො	264
තිකට්ඨකායො ච	
තිකට්ඨවිතො ච	264
තිකාමලාහි	46, 166
තිකකුජ්ජිතං	194
තිකකුභා	54
තිකකාමෙකා	464
තිකංචිතො	38, 158
තිගමං වා	240
තිගමො	120
තිච්චදුතං	84
තිච්ඡාතො	392
තිට්ඨං ගහො සද්ධිමෙම	340
තිට්ඨෙත්ථ ගතනබ්බං	278, 326
තිද්දාතිලච්ච පටිවිතොදනා	94
තිධානච්චිං වාචං	46, 398
තිද්දාභාරොසා	64
තිබ්බාතං	70, 228, 476
තිබ්බාතස්සොච සන්තිකො	78

	පිටිබිකා
නි	
නිබ්බාපනාය	178
නිබ්බුතො	392
නිබ්බෙධිතාගියා සඤ්ඤාති	324
නිබ්බෙධිකපඤ්ඤා	346
නිමනනතං සාදියති	394
නිමිතතං	18
නිමිතතයාහි	294, 400
නිමිතතමෙතං	18
නියතො	150, 168, 458
නිරයං	162, 236
නිරුරමං යඤ්ඤං	84
නිරුතතිපටිසම්භිදා	310
නිරුධන්ධං	52
නිරුධතිසසිතං	34
නිරුධො	70, 228
නිලපා	54
නිවිට්ඨා	128
නිවෙසනං	116
නියසරණඤ්ඤා	20
නියසරණපඤ්ඤා	56
නිහතිනිව්‍යාන	78
නිහිතදණ්ඩො	398
නිහිතසන්ධො	398

නි	
නිවෙකුලෙ	162
නිවාරහකෙකාපි	394

නෙ	
තෙකකමම විතකෙකා	484
තෙගමජාතපදා	140
තෙතං මම	320, 332, 386
තෙයො	60
තෙලා	398
තෙව බො ත්‍යාහං	72
තෙව ගජ්ජිතා	196
තෙව ගාමෙ කට්ඨන්ධං	182
තෙවතතනිතාය පටිපනෙනා	180
තෙවතනානුකකංසෙති	56
තෙව දවාය	80, 282
තෙව යුගතපටිභාතො	
තෙවමුගතපටිභාතො	260

නෙ	
තෙව සගවච්ඡේධි	210
තෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤා	
යනනුපභා	308
තෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤානො වා	70
තෙවුට්ඨානඵලපථී	
තෙවකමච්ඡලපථී	260
තෙවුසෙසතෙති	408
තෙවගතවිසො	216
තෙසාදකුලෙ	162
තෙසොහමසම්	320, 332, 386
නො	
නො අඤ්ඤාථා	48
නො පරං වලෙහති	56
නො පරගවච්ඡේධි	210
නො පරහිතාය	180
නො වසසිතා	196
ප	
පකතියාපි	288
පකාසිතො	194
පකකවණ්ණි	206
පකෙකා පකකවණ්ණි	208
පකකතො	162
පකකිසකුණො	400
පච්චකෙකාසති	294, 410
පච්චසිකො	398
පච්චයො	154
පච්චාජාතො	162
පච්චුට්ඨානං	348
පච්චුපට්ඨිතා	464
පච්චුපනනාති ඡතතිංස	
තණ්හා විවරිතාති	404
පච්චෙකවුඤ්ඤා ධුපාරහො	470
පච්ඡාඛාහං	464
පච්ඡිමං කායං	470
පච්ඡිමා ජතතා	286
පජා	254
පජේජාතා	270
පඤ්චනිවරණා	400
පඤ්චනෙතනං කාමගුණානං	
අග්ගිවචනං	240
පඤ්චසු පාදතකකිකෙසු	172

පිටපතකා

පිටපතකා

ප	
පඤ්චිති කාමගුණෙහි	240
පඤ්චිත්‍රියාති	284
පඤ්චුපාදිතකකකා	478
පඤ්ඤාතතා	468
පඤ්ඤාවකවුං ත කමති	278
පඤ්ඤාපජේයානො	270
පඤ්ඤාපභා	268
පඤ්ඤාබලං	274, 290, 482
පඤ්ඤාභා	268
පඤ්ඤාය අනුග්‍රහෙය්‍යාමි	468
පඤ්ඤාය	224
පඤ්ඤාය වසා අත්ථං	
අතිවිජ්ඣා පසාති	346
පඤ්ඤාය දුබ්බජීකරණේ	400
පඤ්ඤාය සමවේකකිතා	468
පඤ්ඤායෙථාති	238
පඤ්ඤාලොභකා	270
පඤ්ඤාවිමුතතිං	166, 282, 408, 462
පඤ්ඤාද්‍රිද්‍රියා සංවතනති	470
පඤ්ඤාසම්පදාය	416
පඤ්ඤාසම්පන්නො	416
පඤ්ඤාසාරො	272
පඤ්ඤාදිත්‍රියං	288
පඤ්ඤාභ්‍යාතරං	468
පඤ්ඤාභාසො	270
පඤ්ඤාත	310
පටිකකම්මකම්මං	238
පටිකාරිසාති	464
පටිච්ඡන්තකම්මනො	462
පටිනිසංග්‍රහාය	494
පටිපදෙ	166
පටිබ්‍රුජ්ඣිතා	470
පටිභණ්ඩාති	294, 410
පටිභාතකම්ම	444
පටිභාතපටිසම්මතිද	312
පටිරොසති	294, 410
පටිවිරතො	188, 398
පටිසංවේදෙති	292, 400
පටිසංඛාතබලං	276
පටිසංඛායොනිතො	286

ප	
පටිභණ්ඩාමි	282
පඨමං අත්ථවසං	462
පඨමං කුභං	242, 292
පඨමං මහාපදෙසං	326
පඨමො අව්ඡරියො	
අබ්‍යුතො ධම්මො	250
පඨවිධාතුරෙවෙසා	320
පණ්ඩාති	278
පණ්ඩිතතරො	182
පණ්ඩා අකමායති	298
පණ්ඩිතො	228, 350
පණ්ඩිතො මහාපඤ්ඤා	346
පණ්ඩිතො ව්‍යතනො සප්පරියො	484
පතිකරොමි	220
පතිජීයති	388
පතිසල්ලාතා වුට්ඨිතො	342
පතොදව්‍යං	222
පතතිකම්ම	226
පත්ථයමානො	166, 172
පදකම්මං කතා පකකාමි	478
පදකම්මානාහිතො	286
පදපරමො	260
පදබ්‍යාසාදෙති	284, 286
පදහති	492
පපඤ්ච නිරොධො	314
පපඤ්ච වුපසමො	314
පපඤ්චසා ගති	314
පබ්බතං	400
පභා	268
පමාදසා	494
පසුතතා	154
පරං වාමෙන්නි	284
පරඤ්ච අදින්නාදුතෙ	
සමාදපෙනති	486
පරඤ්ච කාමෙසු මිථ්‍යාචාරා	
වෙරමණියා සමාදපෙති	486
පරඤ්ච කාමෙසු මිථ්‍යාචාරෙ	
සමාදපෙති	486
පරඤ්ච පාණාතිපාතා	
වෙරමණියා සමාදපෙති	486

පිටුබැඳියා

පිටුබැඳියා

ප	
පරකුළු පාණාත්පානෙ	
සමාදපෙති	486
පරකුළු පිසුනාවාමය	
වෙරමණියා සමාදපෙති	488
පරකුළු පිසුනාවාමය	
සමාදපෙති	488
පරකුළු ඵරුසාවාමය	
වෙරමණියා සමාදපෙති	488
පරකුළු මුසාවාද වෙරමණියා	
සමාදපෙති	488
පරකුළු මුසාවාදෙ සමාදපෙති	488
පරකුළු සමථපපලාපා	
වෙරමණියා සමාදපෙති	488
පරකුළු සමථපපලාපෙ	
සමාදපෙති	488
පරගවවණේකි,	210
පරතො	246
පරතතපො	392
පරපරිතාපතානුයෝග	
මනුසුතො	392
පරපරිසං	212
පරමරණා	162, 236
පරමනිපව්වාකාරං	348
පරමසව්වං	224
පරමාය වණණපොකකරතාය	
සමතතාගතො	388
පරලාභසකකාරගරුකාර	
මාතතවන්දනපුජනාසු	388
පරසකුළුතතා කමති තො	
අතතසකුළුතතා	308
පරතිතාය පටිපතො	180
පරගිපපායා හොති	154
පරනුපාදහං	234
පරිකමානි	396
පරිකතයා	168
පරිවාරයමානං	240
පරිධාය	466
පරිනිබ්බතොති	232
පරිතෙතා	464
පරිපුරු වා අදිමුගමවරියකං	468
පරිබ්බාජකාරුමෙ	352
පරිබ්බාජකො	342
පරිමුඛං සතිං උපට්ඨපෙතා	400
පරියනතවතිං	398
පරියායනතතහොජනානු-	
යෝගමනුසුතො	394

ප	
පරියෝගාහෙතා	160
පරියෝදනෙ	402
පරියෝතඥො	402
පරියෝසාතකල්පාණං	396
පරිසද්ධතං	430
පරිසසොහතා	430
පරිසතිං	348
පරිසා ව කුසලා	266
පරිසා ව බවසා	174
පරිසා ව ත කුසලා	266
පරිසාපියා	174
පරිසුඛකායසමාචාරා	386
පරිසුඛමතොසමාචාරා	386
පරිසුඛච්ඡිසමාචාරා	386
පරිසුඛාජ්චා	386
පරිහායාමි කුසලෙහි	278
පරිහාරකා	350
පරුපාරමං	348
පරෙ වාසා	306
පලාලපිඝකමපි	286
පලාලපුඤ්ඤං	400
පලාසසා	494
පලිසපරිවතනිකමපි	236
පලිමපතො	236
පලොකතො	246
පලලඛිකං අභුජ්චා	400
පවනතථලහොජ්	394
පවතෙතසිති	232
පවරො ව	182
පච්චෙකෙ නිකම්නතාධුර	286
පච්චෙකෙ පුබ්බඛගමා	286
පංසුකුලානිපි	394
පසනතාතං භියොසාහාවාය	468
පසාදං උපදංසෙති	158
පසාදනියෙ ආනෙ	158
පසාරිතං	202
පසාරිතබ්බං	238
පසාදනියමොජ්ඣබ්බො	456
පහාතාය	494
පතිතතො	224, 476
පතිණං	230
පතිණානි	258
පනුතජාතරුපරජතෙ	162
පනුතධතධකුඤ්ඤ	162
පනුතච්ඡිතපකරණො	162

පා	පිටිබ්බකා
පාවිතනියෙසු බලෙමසු	466
පාවිකබ්බිතබ්බානි	238
පාවිකබ්බා	322
පාවිදෙසනියෙසු බලෙමසු	466
පාවිහොගො	334
පාණහරානං	278
පාණානිපාතා	188
පාණානිපාතයා වණණං භාසති	486
පාණානිපාතා පවිච්ඡරතො	418
පාණානිපාතා වෙරමණියා ව	
සමනුඤ්ඤා හොති	486
පාණානිපාතා වෙරමණියා ව	
වණණං භාසති	486
පාණානිපාති	158, 418
පාණානිපාතෙ සමාදපෙති	418
පාණානිපාතෙ ව සමනුඤ්ඤා	
හොති	486
පාණානං යෙව අනුදායාය	342
පාණුපෙතා	194
පාතබ්බං	240
පාතුභාවා	250
පාදමපි ජිඤ්ඤා	236
පාදෙ පාදං අව්වාධාය	470
පාදෙ සිරසා වජ්ජ	280
පාදෙසු සිරසා නිපතිතා	282
පාපං	340
පාපකා අකුසලා බලමා	294, 400
පාපකානං කම්මානං හෙතු	236
පාපකානි කම්මානි	334
පාපකො විපාකො	236
පාපබලකථා	426
පාපබලෙත පාපබලමතරකථා	426
පාපබලමා	174, 214, 430, 462
පාපභිකත්තු	462
පාපිකං ඉවජං	278
පාපෙත පාපතරකථා	424
පාහනං	236
පාමොකෙබ්බා	182
පාරුජිකං බලමං	464
පාරුජිකෙසු බලෙමසු	464
පාරිපුරියා	492
පාසාණගුලෙත ධූපෙය්‍ය	386
පාසාදිකං	202

පා	පිටිබ්බකා
පාසෙන	352
පානුණෙය්‍යා	220, 332, 480
පාළිපාහෙදො	322
පි	
පිඤ්ඤාකහකෙබ්බාපි	394
පිට්ඨං කණ්ඩුවමානො	396
පිණ්ඩපාතපටිපක්කනෙතා	40
පිණ්ඩපාතහෙතු වා	476
පිතා ජිවිතා වොරෙපිතො	454
පිත්තසමුට්ඨානානි	166
පිපාසාය	228, 278, 296
පියාරිතතං බන්ධෙය්‍ය	386
පියා වත මං කාමා	
ජ්ඣිකානති	338
පියො ව මං කායො ජ්ඣිකානති	340
පිසුතාචාචා	272
පිසුතාචාචා පවිච්ඡරතො	418
පිසුතාචාචාය ව වණණං භාසති	488
පිසුතාචාචාය ව සමනුඤ්ඤා	
හොති	488
පිසුතාය වාචාය සමාදපෙති	418
පිසුතාචාචා වෙරමණියා ව	
සමනුඤ්ඤා හොති	488
පිසුතාචාචා වෙරමණියා ව	
වණණං භාසති	488
පිසුතාචාචො	158, 418
පිනිතො	200
පිතිසම්බොජ්ඣබ්බො	456
පිතිසුඛං	242, 292
පි	
පුකකුසකුලො	162
පුග්ගලා	162, 300
පුඤ්ඤකෙවතනං	220
පුඤ්ඤානි ව කාතුං	240
පුත්තමත්තා මඤ්ඤා	238
පුපුජ්ජනො	242, 318
පුබ්බණ්ඩසමයං	240
පුබ්බෙතිවාසානුස්සති ඤාණාය	402
පුබ්බෙව සොමනස්ස	
දෙමනස්සානං අත්ථමා	244, 292
පුරුච්චෙත තගරස්ස	399

පිටිබ්බකා	පිටිබ්බකා
පු	එ
පුරුණකුටි වෙදනං 282	එසසිත්වා විහරති 166
පුරිමං කායං 470	එසුචිතාරො වානි 80, 282
පුරිමතරුති 448	පු
පුරිමානි දිවසානි 448	පුට්ඨො 224
පුරිසත්ථාමෙ 228	පුට්ඨො සමානො 446
පුරිසදමමං 218	භෙ
පුරිසදමමසාරපි 396	භේගු 214
පුරිසපරකකාමෙ 228	භේගුපරිවාරො 214
පුරිසමිරියෙ 228	බ
පුරිසාජානියා 222	බකුතාගාරිකො 396
පුරො 200	බකුතානි සඤ්චිජ්ඣි 68
භෙ	බකුතෙති බද්ධො 68
පෙච්ච ගවජාමිති 338	බරිහිසත්ථාය 396
පෙනසෙය්‍යා 470	බලවා පුරිසො 44
පෙනා උත්තානා සෙනනි 470	බලසමපනෙනා 480
පෙනතිවිසයමපි 242	බලානි 274
පෙමනීයා 398	බලිවදා 210
පෙමා දෙසො ජායති 406	බලිවදාපමා 210
පෙමා පෙමං ජායති 406	බලිසමංසිකමපි 236
පෙය්‍යවජ්ජං 476	බව්හාබාධා 140, 162
පෙය්‍යානි වා 396	බතිඤා සුපරිකම්මකතා 386
පොනොභවිකානි 334	බහුකරණීයානි 350
පොරියා වාචාය 186	බහුකාරා 132, 472
පොරි 398	බහුකිම්මා මයං 350
එ	බහුජනකනා 398
එරති 182	බහුජනමනාපා 398
එරසුප්පහාරුතං 226	බහුජනසුඛාය 72, 284
එරිත්වා විහරති 246	බහුජනතිතාය 284
එරුසාවාචාය වෙරමණීයා ව 488	බහුකුටි අපුඤ්ඤං පසවති 438, 484
වණණං භාසති 488	බහුකුටි පුඤ්ඤං පසවති 438, 484
එරුසාවාචාය ව 488	බහුකුටි භාසති 266
සමනුඤ්ඤා කොති 488	බහුදෙව උපපජ්ජනති 166
එරුසාය වාචාය සමාදපෙති 418	බහුපදා වා 70
එරුසාවාචා 472	බහුමපි චුත්තා සමානා 390
එරුසාවාචා පරිවිරතො 418	බහුලං විවරං 166
එරුසාවාවො 114, 158, 418	බහුය්‍ය ජනතා 72
එරුසෙනපි 218	බහුය්‍යතා 14, 16
එරෙය්‍ය 136	බහුය්‍යතො 14, 46, 72, 144
එලං වෙ කදලිං භනති 138	බහුය්‍යතො ධම්මධරො 344
එලකවිරමපි 394	බහුය්‍යතො ධම්මධරොති 364
එය්‍යායගනාතං 312	අලං වචනාය 364

පිටස්ඛකා	පිටස්ඛකා
බ	බ්‍යා
බහුසුක්‍රතො සුතෙන අනුපපතො 14 බහුසුක්‍රතො සුතෙන උපපතො 14 බහුසුක්‍රතො හොති 416	බ්‍යාපජ්ජති 338 බ්‍යාපනාවිතො 61, 418, 490 බ්‍යාපාදපදෙසං 400 බ්‍යාපාදවිතකකං 294 බ්‍යාමමතෙන 98
බා	බ්‍ර
බාලො 6, 228 බාලො අබ්‍යතො 438, 484 බාලො ථෙරොකෙව 46 බාහාබලපරිචිතා 130 බාහාබලපරිචිතෙහි 128 බාහිරස්ස උපාදය 404 බාහිර ආපොධාතු 320 බාහිර තෙජෝධාතු 320 බාහිර පඨවිධාතු 320 බාහිර වායෝධාතු 320 බාහුලිකා 286 බාලහසිලාකා 280 බාහුසචේව 416	බ්‍රහ්මකායිකානං දෙව්‍යානං 242 බ්‍රහ්මවකකං පවිතෙනති 18 බ්‍රහ්මවරියං 12, 396, 398 බ්‍රහ්මවරියං වුස්සති 468 බ්‍රහ්මවරියපරියොසානං 478 බ්‍රහ්මවරියානුග්ගිහාය 80, 282 බ්‍රහ්මවරියෙසනා 82 බ්‍රහ්මවාරිපටිඤ්ඤා 462 බ්‍රහ්මභූතෙන අත්තනා 392 බ්‍රහ්මලොකෙ 44 බ්‍රහ්මාති 132 බ්‍රහ්මා වා 18, 334 බ්‍රාහ්මණං වා 154 බ්‍රාහ්මණකඤ්ඤපි 392 බ්‍රාහ්මණගහපතිකා 140 බ්‍රාහ්මණපරිසා 256 බ්‍රාහ්මණමහාසාලාභාලෙ 162 බ්‍රාහ්මණ සච්චාති 342 බ්‍රාහ්මණෙ 46 බ්‍රාහ්මණෙන ව පුරෝහිතෙන 396 බ්‍රාහ්මණො පුරෝහිතො 396 බ්‍රාහ්මණො වා 18, 334 බ්‍රාහ්මණො වා මහාසාලො 396
බ්‍ර	භ
බ්‍රහ්මභූතාලිකවපි කරෙතො 236 බ්‍රලං 66 බ්‍රලාසයා 66	භගවතො පත සාවකො 242 භගවතො පාදෙසු 76 භගවා 42, 68, 220, 396 භණ්ඩනං 410 භණ්ඩනං පටිභණ්ඩති 294 භණ්ඩනබ්බං මඤ්ඤති 462 භතතුද්දෙසකො 38 භද්දං පටිභාණං 344 භද්දං සමාධිනිමිතකං 34 භද්දං උච්චතො 344
බ්‍ර	
බ්‍රජගාම භූතගාම සමාරථා 398	
බ්‍ර	
බ්‍රහ්මවිසයො 130 බ්‍රහ්මානං 150 බ්‍රහ්ම 108 බ්‍රහ්ම පසනා 70 බ්‍රහ්ම වා 148 බ්‍රහ්මා 68, 78, 396	
බො	
බොධං 124 බොධිසත්තො 250	
බ්‍ය	
බ්‍යතො සපපුරිසො 438 බ්‍යනාති කරෙති 228, 294	

පිටස්ථාන

පිටස්ථාන

න	
හද්‍රෙත යොබ්බතෙත	46
හද්‍රො	220
හද්‍රො අසාපානියො	480
හබ්බා	66
හයං	66
හයදසාපිතං	28
හයදසාපිතො	28
හයදසාපි	78
හයසඤ්ඤා	464
හයාගතිං	36, 38
හයානි	234
හරියපිසා	112
හවග්ගං	148
හවග්ගොසානං	22
හවපටිලාභියානි	258
හවතණ්හා	22
හවතඤ්ඤි	22
හවතනං ගොතමං ධාරොම	74
හවපටිලාගො	22
හවපිපාසා	22
හවමුච්ඡා	22
හවමපි තො ගොතමො	84
හවයොගච්ඡංයොගො	22
හවයොගො	20
හවරාගො	22
හවාතං සමුදයං	22
හවාසවාපි	402
හවිසානනි අනාගතමඤ්ඤානං	44
හවිසානනි හොති	404
හවසිතෙහො	22
හවෙසනා	82
හවෙසු	22

හා

හාගිනි	120
හාගිනි හොති	120
හාවතාපට්ඨානං	32, 138
හාවතා බ්ලං	276
හාවතාය	30, 492
හාවතාරත්ථො	56
හාවතාරතො	56

හා

හාවතාරමතාය	56
හාවතාරමො	56
හාවිතා	48
හාසිතං	90
හාසිතසා අත්ථං අප්පානෙය්‍යං	476
හාසිතා	46, 190, 196, 398
හාසිතෙතපි	254

හි

හිකුටු දුග්ගිලො	430
හිකුටුනි	16, 280
හිකුටුනි දුග්ගිලො	430
හිකුටුනි පරිසා	254
හිකුටුනි සිලවනි	430
හිකුටුනුපසායො	280
හිකුටු පරිසා	254
හිකුටු සිලවො	430, 480
හිත්තාතං සක්ඛාතා	398

හි

හිතා	68
හිතොසාචාය	30, 492

හු

හුඤ්ඤෙහි	110
හුඤ්ඤිතබ්බං	240
හුත්තාපිං	120

හු

හුතං	190
හුතපුබ්බාහං	94
හුතවාදි	46, 398

හෙ

හෙරිපණ්ණවසඤ්ඤිණවනිත්තාද	
සද්දං	226
හෙසජ්ජාතං	54

හො

හො	45
හොගතඛනිං පභාය	398

භෞ	පිටකඛකා	ම	පිටකඛකා
භෞගසුඛං	130	මදපපමාද	128
භෞගා	124, 130	මදසා	494
භෞගෙ ලභා	124	මදුසි	34
භෞගෙසු මහනතතං	478	මධුකා	26
භෞජනං	120	මධුමුදා	154
භෞජනියෙන	120	මනසා	162
භෞජනෙ මත්තඤ්ඤානා	78	මනසා ධම්මං විඤ්ඤාය 32, 294, 400	
		මනසානුපෙක්ඛිතා	46
		මනසාපි	118
මකඛගරු	160	මනාපං කාතුං	228
මකඛගරුකා	92	මනාපඤ්ඤාව	166
මකඛගරු න සද්ධම්මගරු	90	මනාපාය	106, 110
මකඛසා	494	මනාපො	406
මගධමහාමතෙතා	72, 334	මනිජ්ඣයං අසංවුතං	400
මග්ගං	194	මනුජෝ	52
මග්ගා ඔකකමම	76	මනුසාතතං	88
මග්ගෙ වා	148	මනුසාගුතසා	472
මග්ගො සඤ්ජායති	304	මනුසාගුතසා පාදනි	76
මඛ්ඤුරා	26	මනුසො නො හවං	76
මචලපපතෙන	166	මත්තධරං	78
මච්චුකාලමහි	166	මත්තපදං	32, 122
මච්ඡසාතකො	396	මත්තාභාසා	272
මච්ඡරියසා	494	මනෙත	276
මච්ඡරී	156	මජ්ඣකා	48
මච්ඡා	26	මජ්ඣකෙහි	28
මචේරමලපරිසුට්ඨිතෙන		මනිජ්ඣයෙ සංවරං ආපජ්ජති	294
මෙවනසා	112, 144	මනොකමෙමන	130, 166
මජ්ජනි	232	මනොදුච්චරිතං	234
මජ්ඣනිකෙව	120	මනොදුච්චරිතෙන	430
මජ්ඣමං සාමං	80	මනොමයමහි	104
මජ්ඣෙක කල්යාණං	46, 396	මනොරමං	82
මජ්ඣෙක ගුරුතනං	182	මනොසංඛාරං	306
මඤ්චා උට්ඨිතිත්වා	282	මනොසංඤ්චනතා හෙතු	306
මඤ්ඤාදාය	64	මනොසුචරිතෙන	430
මණ්ඩපං	156	මමඤ්චව තුලනාකඤ්ච	2
මණ්ඩපෙ	68	මසුරා	26
මණ්ඩමයා	98	මරණධම්මං	334
මත්තං ව	82	මරණධම්මො සමානො	336
මත්තඤ්ඤා	80	මරණභයං	234
මත්තාභාසා	438	මරණසඤ්ඤා	290
මත්තිකං	120	මලා	176
මදනිමදනො	60	මලිකාහි	188
මදනියෙසු ධම්මෙසු	232	මසාණානිපි ධාරෙති	394

ම	පිටප්පිටකා
මහ ණණවෙ	34
මහතා පාසෙන	352
මහතීං සාලලට්ඨිං	386
මහතො කායසස පද්‍රලෙතා	332, 386
මහතෙතන	44
මහභූතෙ	162
මහනතං අවිජ්ජාකකකිං	
පද්‍රලෙති	334
මහනතතතං	66
මහලුකා	34
මහලුකො	476
මහාභූපි	94
මහාකාරුණිකො	138
මහාකාලා	26
මහාජනකායං	466
මහාතාගං	114
මහාතාදෙ	88
මහානිලං	126
මහානුභාවං	250
මහාපඤ්ඤං මහාපුරිසං	72
මහාපඤ්ඤා	126, 346
මහාපදෙසෙ	326
මහාපුඤ්ඤාකකකොතෙව	106
මහාපුරිසා	72
මහාපුගගණො	98
මහාභතතං	112
මහාභුතගණාලයො	280
මහාභුරිගණො	238
මහාභොගං	42
මහාභොගා මහෙසකකා	388
මහාභොගෙ	162
මහාමනිං	142
මහාමෙකො	52, 186
මහායකො	42
මහාවාදිං	142
මහාචීරො	32
මහාසද්දො	30
මහාසමණො	44
මහාසමුද්දො	108
මහාසයතවොසිතා	218
මහාසරං	72
මහාසාලෙ	132
මහිකා	102

ම	පිටප්පිටකා
මහිවෙජා හොති	278
මහිද්ධිකා	94
මහිද්ධිකාතං	250
මහි	48
මහෙසිතතං	166
මහෙසි	396
මහොද්ධිං	38
මහොද්ධිතිවාසගං	56
මංසද්‍රතෙත	202

මා	
මාගවිකො	396
මා ජීරිති	334
මා තිං අද්දස	352
මාතඛනා	26
මාතරී	8
මාතා ජීවිතා වොරොපිතා	454
මාතාපිතරො	132
මාතාපිතරො	128, 132
මාතාපිතූතනං	132
මාතිකාඛරා	284
මාතුකුච්චිං ඔක්කමති	250
මාතුකුච්චසා නික්කමති	250
මාතුගාමො	156, 388
මාතුපට්ඨායකො	132
මාතුලුඛිතියො	24
මාදිකො	80
මා දුසිති	232
මාතන්ඤ්ඤො	66
මාතරතා	254
මාතවිතයො	254
මාතවිතයෙ ඛමෙම	254
මාතසමතුකො අයං කායො	280
මාතසමුදිතා	254
මාතාරාමා	254
මාතාරාමා පජා	254
මා නිබ්බතනීති	334
මානුසකං	156
මානුසං	120
මානුසසා	120
මානුසා	106
මාතෙසානති	464
මාතො පහාතබ්බො	280

මා	පිටුවකිනා
මා පව්‍යා විසවසාරිකො	
අනුචන්ද 148	
මා පමාදන්ද 230	
මාමකා 54	
මා මජ්ඣිම 232	
මා මිහිති 384	
මා මුග්ග්ගිති 232	
මායාය 494	
මාරකාසිකා 50	
මා රජ්ජති 232	
මාරඤ්චාපි 78	
මාරිස 42, 136	
මාරො පාපිමා 34	
මාලාකාරො 206, 244	
මාලාගකිවිලෙපනං 388	
මාලාගකිවිලෙපනධාරණං - මණ්ඩනවිභුසනධාරණං 398	
මාලාගකිවිලෙපනසා 162	
මාලිකො 216, 242	
මා වාසධිසිති 334	
මාසඤ්චාපි 140	
මා හෙවං 312	
මා හෙවං ආප්‍රියො 314	
මාලං 98, 100	

ම	පිටුවකිනා
මිගරඤ්ඤ 50	
මිගරජා 50	
මිගරජාව 48	
මිගලදො 214	
මිගවිසාණෙන 396	
මිව්‍යා ආර්ථො 420, 442, 464	
මිව්‍යාකම්මනො 420	
මිව්‍යාච්චෙන ජිවනති 104	
මිව්‍යාච්චෙන ජිවිකං කපොති 464	
මිව්‍යාඤ්ඤ 422	
මිව්‍යාද්ධිං 230	
මිව්‍යාද්ධිකො 114, 418, 420, 462	
මිව්‍යාද්ධිකා 420	
මිව්‍යාද්ධියා ව චණ්ණං භාසති 490	
මිව්‍යාද්ධියා සමාදපෙති 490	
මිව්‍යාපටිං ජ්ජමානො 8	

මි	පිටුවකිනා
මිව්‍යාච්චො 420	
මිව්‍යාච්චායාමො 420, 442	
මිව්‍යා විමුතති 422	
මිව්‍යා සබ්බසො 420	
මිව්‍යා සමාධි 420, 442,	
මව්‍යා සති 420, 442	
මිතභාණි 172	
මිතතසා 78	
මිතතාමච්චො 128	
මිතසාමි 158	
මිලනමකතිකං 86	
මු	
මුඛාවරණං 240	
මුච්චමානති 68	
මුඤ්ඤ 26	
මුඤ්ඤබ්බජ්ජනො 402	
මුච්චසච්චො සමාදපෙති 416	
මුච්චසාති 62	
මුතං 48	
මුතං ත මඤ්ඤති 52	
මුතං භාසති 334	
මුතො 52	
මුතෙ අමුතවාදිතා 472	
මුතෙ අමුතවාදී 434	
මුතෙ මුතවාදිතා 472	
මුතතකරිසං වජ්ජමානා 68	
මුතතවාගො 124	
මුතතපටිභානො ත යුතත පටිභානො 260	
මුතතාවාරො 394	
මුතතාති 82	
මුදිතා සහගතෙන චෙතසා 248	
මුද්දතා 288	
මුද්දනො 402	
මුඤ්චාසිත්තසා 166	
මුනි 32	
මුනිභාවො 44	
මුයාති 232	
මුලාලියො 26	
මුසලං 466	
මුසාවාදසා ව චණ්ණං භාසති 488	
මුසාවාද 188	

පිටුවකිනා	පිටුවකිනා
මු	මො
මුසාවාද පරිවරණය 418	මොහවෙල්ලාන 278
මුසාවාද වෙරමණිය වණණ 488	මොහස 494
මුසාවාද වෙරමණිය ව 488	මොහාගති 36, 38
සමනුසේස 488	ය
මුසාවාදිනි 112	යකඩයෝනි 262
මුසාවාදී 112, 123, 158, 418	යකඩා නො හවං 76
මුසාවාදෙ ව සමනුසේස නොති 488	යකඩ රහති 48
මුසාවාදෙ සමාදපෙති 418	යකඩුං ත වණණමි 84
මුසාවාදෙ 272	යකඩුං වණණනිති 84
මුහුත්තවයි 278	යකඩුන්ස 396
මු	යකඩුදෙව 154
මුලං 158	යකඩුදෙව රහති 146
මුලකුට 118	යකඩකරණමෙතං 32, 294, 400
මුලතො 72	යකඩ යකඩ පව්වැස්සති 388
මුල ජිනෙය 388	යකඩමෙස වන්දිමසුරියතං 250
මුසිකා 136, 2 08	යනු හි තාම 352, 464, 476
මුසිකුපමා 210	යථා අකුසලං 282
මුලකස 194	යථාකථමසතාප්‍රසං 316
මෙ	යථාදිට්ඨං 178
මෙසෙ 74	යථාදිව තථා රහති 88
මෙහනවිතතවතාය 84	යථා ධම්මං 464
මෙහනාවිහාරිනො 30	යථා ධම්මං පටිකරොසි 282
මෙහනාසහගතෙත වෙතසා 246	යථාපි පද්මං 48
මෙහෙනත විහෙනත ථරි 136	යථාපි භුමි අවලා 82
මෙප්පුතං ධම්මං පතිසෙවනති 104	යථාපි සෙලො 50
මෙප්පුතසමතුපො අයං කායො 280	යථාබාලං 282
මෙප්පුතෙ ව ගෙතුකානො 280	යථාහතං 88
මෙදිනි 250	යථාහතං නිකම්හෙතං 158; 132, 430
මෙරය 104	යථාහතං 298; 318, 386
මොතබ්බං 52	යථාහතං තප්පජානාති 20
මොතබ්බං ත මසුසුති 52	යථාහතං පජානාති 332, 402, 480
මොදිතා 30	යථාමුලුහං 282
මොතෙ 42	යථා යථා 468
මොතෙය්‍ය සමපනතා 46	යථාරූපාතං 230
මොසලලං 466	යථාරූපෙ යසෙසු 84
මොහජං දුක්ඛං 288	යථාවාදී තථාකාරී 48
මොහතනුත්තං 280	යථා විදිතං 178
මොහනිසෙ 28, 118	යදිච්ඡං 30
මොහනිසෙසු ධම්මෙසු 232	යදෙව තථා සව්වං 844, 342
මොහවිතාය 182	යමපව්වයාසං 306
	යමායං පටිපදා 298

ස	පිටපතකි
යමිදං කමමං	448
යමුතා	48
යමායං පුග්ගලො	176
යසං ලඛා	124
යසංගමදෙන	80
යසං කසංචි	464, 128
යසංයසිතො	28
යසං ව	126
යසො	224
යසොපට්ඨාභිතිං	122
යං කිසුච්ඡරුපං	332, 386
යං කිසුච්චි විසුඤ්ඤං	332, 386
යං දුරෙ සන්නිකෙ වං	332, 386
යං විතකකං	72
යං සංකප්පං	72
යංගිතං	168

ය	
යා කාචි වෙදනා	332, 386
යා කාචි සඤ්ඤා	332, 386
යාවයොගො	126
යාවිකොච	156
යා වෙතතා	448, 286
යාත්‍රාව මෙ හවිසාසි	282
යාතසා	162
යාති ධානිචි කුලාති	478
යනුකාංගං	392
යාපතාය	80, 282
යාව	94
යාවතකං	242
යාවතකො අහොසි	352
යාවතා	52, 70, 314
යාවතාසුකං	242
යාවදෙව	80, 282
යාවධංපි වායං	
ලොභකාරකදරකො	352
යාවපගබො	352
යාව මුඛරො	352
යාවසුභාසිතං විදං	74
යාවසුභාසිතං	94
යාගං ඵලමානෙසිං	282

සි	පිටපතකි
සිවිජ්ජකාමො	114, 270
සු	
සුජ්ජරෙ	34, 162
සුත්තපටිභානො ත	
මුත්තපටිභානො	260
සුත්තපටිභානො ව	
මුත්තපටිභානො ව	260
සුත්තයොගො	92
සුචා	46

සු	
සුචා	120
සුපජාය	326
සුපො	34

සෙ	
සෙ කෙචි සබ්බාරු	332, 386
සෙන පචාරෙති	154
සෙන සෙනෙච බෙති	400
සෙන සෙනෙච පකකමති	400
සෙපිසා	380
සෙභුගොත්ත	66, 476
සෙසං බො	78
සෙති වෙසාරජෙති	18

සො	
සො බො මහං පුග්ගලො	406
සොගං	156
සොගකෙබමං	166, 172, 476
සොගකෙබමාධිවාහනං	92, 146
සොගා	20
සොගො කරණියො	176
සොධාජ්චො	332, 386
සොනි වසා ආරඬා	144
සොනිකො පදහති	224
සොනිකො මනසිකාරො	470
සොපායං	44
සොපායං ධම්මො	42
සො සඤ්ඤානං පරදත්තං	
හොජ්ජනං	122

පිටිබිකා

පිටිබිකා

ර	
රක්කඩි වක්කුච්ඡියං	294, 400
රජනියෙසු බිමෙසු	232
රජාපථො	398
රඤ්ඤා අභිතනෙත්ථව 332, 386, 480	
රඤ්ඤා චක්කවත්තච්ඡි	256
රඤ්ඤා නාගා	68
රත්තඤ්ඤා	56
රත්තිඤ්චා	140
රත්තපරතො	398
රථකාරකුලෙ	162
රජිකච්ඡි	226
රජියා රජියං	464
රතොගතස්ස	42

රා

රාගජං දුක්ඛං	288
රාගදොසමොභාතං	168, 458
රාගචිත්තයාය	182
රාගවෙසුලුතං	278
රාගස්ස පරිඤ්ඤාය	494
රාගො චිත්තං අනුභංගෙති	242
රාජතො වා	128
රාජබලීං	128
රාජභයං	234
රාජභොග්ගො 220, 332, 386, 480	
රාජසුත්තා	140
රාජා	396
රාජාචක්කවත්ති	266
රාජාචක්කවත්ති උපාරභො	470
රාජාතං චක්කවත්ති	256
රාජාතො	236
රාජාතො අබිමිකා	140
රාජාරභො 220, 332, 480	
රාමපුත්තෙත	348
රාහු අසුරිඤ්ඤා	34, 102
රාහුමුච්ඡි කරොතො	236

රා

රාතබ්බුලං	54, 400
රාතබා	214
රාතබා ජිජ්ජනතු	396
රාතබුපමා	214
රාදමාතා	396
රාදමාතො	12

රා

රාපං අත්තතො සමබුපස්සති	408
රාපග්ගං	148
රාපගතං	246
රාපපමාණො රාපපසනො	134
රාපචන්තං වා අත්තාතං	408
රාපස්මි වා අත්තාතං	408
රාපසොබුමමං	36
රාපසොබුමෙත	36
රාපස්ස අත්ථබ්බමො	88, 172
රාපස්ස සමුදයො	88
රාපිතො වා	70

රො

රොගතො	246
රොගා	276
රොගාතබ්බෙත උට්ඨස්ස	338
රොසන්තා	410
රොසන්තං පටිරොසති	294

ල

ලජ්ජ	398
ලභා ව චිවරං	56
ලපති	48
ලපා	54
ලසගතෙත	322
ලසගතෙත හත්ථෙත	322
ලහුකෙත	94
ලහුකෙත අසනෙත	94

ලා

ලාභකාමො භොති	464
ලාභගරා	160
ලාභගරාතා	92
ලාභගරා ත සභ්බමමගරා	90
ලාභසකකාරසිලොකපටිලාභාය	278
ලාභසකකාරසිලොකානිසංසථං	52
ලාභසකකාරසිලොකො	136
ලාභී භොති චිවරපිණ්ඩපාත- සෙතාසතභිලාතපච්චය- භෙසජ්ජපරික්ඛාදාතං	480

ලි

ලිඤ්ඤා	340
ලිඤ්ඤා	396
ලිඛපමාණො ලිඛපසනො	134
ලෙඛනියා ලිඛෙය්	396

පිටිබිකා

පිටිබිකා

ලෝ	
ලෝකං	162
ලෝකං අභිභූය්‍ය	78
ලෝකවිනාය	150
ලෝකනිරෝධගාමිනිඤ්ච	98
ලෝකනිරෝධගාමිනීපටිපදා	48
ලෝකනිරෝධඤ්ච	98
ලෝකනිරෝධෝ	48
ලෝකනාරිකා	250
ලෝකපිදු	68, 396
ලෝකසමුදයඤ්ච	98
ලෝකසමුදයෝ	48
ලෝකසමා	48
ලෝකසමිං	124
ලෝකසය	94
ලෝකසය අනතං	94
ලෝකානුකම්පාය	284
ලෝකෝ ජාතෝ	78
ලෝකෝ	48
ලෝකෝ උච්චයෝ	402
ලෝකෝ නිගති	344
ලෝකෝ පරික්ඛයාති	344
ලෝමවෙධවිද්ධෝ	222
ලෝහිතං උපපාදිතා	454

ව

වග්ගා	462
වචනපථාති	228, 278, 296
වචනියාධිවචනියෙසු	360
වචසා පරිචිතා	46
වචිකමෙමන	130, 166
වච්චිවචරිතං	234
වචිසඛ්ඛාරං	306
වචිසඤ්චතනා හෙතු	306
වචිසුචරිතාති	272, 438
වච්ඡකෝ	396
වච්ඡතරා හඤ්ඤානතු	396
වජ්ජබහුලෝ	262
වජ්ජසු	2
වට්ඨුපච්චේදෝ	70
වණණං	190
වණණං දෙති	120
වණණං භාසති	6, 158
වණණපොතනිරතාය	162

ව

වණණවනේතා	68
වණණවාදී	56
වණණසම්පනේතා ව	480
වණණාරහස්සා	158, 190
වණ්ණජ්ජා	152, 154
වතතති	128
වතතබ්බං	220
වජ්ඣං යාතං	388
වජ්ඣසා	162
වජ්ඣං තං ත හොති	308
වද භනේතා පච්චයෙනාති	154
වතං	66
වතපජ්ඣං	400
වතපජ්ඣාති පනතාති- සේතාසතාති	482
වතමුලථලාභාරෝ	394
වතාසයා	66
වතාතාති	82
වයාය	494
වයෝ අනුප්පතනා	44
වයෝ අනුප්පතෙන	46
වලාහකා	196, 216
වලාහකුපමා	196
වංසඤ්ඤා	56
වසවතති	48
වසසතං	94
වසසතඤ්චි	94
වසසතාසභස්සානීති වා	276
වසසතාසුකෝ	94
වසසතීකෝ	46
වසසභස්සානීති වා	276
වස්සානීති වා	276
වස්සිතා	196
වසිතා	208

වා

වාකච්චරච්ච	394
වාචා භාසිතා	74
වාචාය	162
වාතසමුධාතාති	166
වාතා	140
වාදපාසෙන	352
වාදී	268

ව්‍යා	පිටුවකිනා
ව්‍යාමෝ ව	176
ව්‍යායෝධාතුරේවයා	320
ව්‍යාලකබලමපි	394
ව්‍යාවතනසී	320
ව්‍යාවතනසී සංයෝජනං	478
ව්‍යාසීති තවේෂයා	386

වි

විකාලෙ	240
විකෘතිතතා වා	470
විගතවිජ්‍යෙ	340
විගතතණේතා	340
විගතජිතමිද්‍රෝ	400
විගතපරිලායෝ	340
විගතපිපාසෝ	340
විගතපෙමෝ	340
විගතමල මවේරෙන	126
විගතමල මවේරෙන වේතසා	112
විගතාභිජේඛිත වේතසා	400
විගතූපකකිලේසෙ	402
විගතො ගොති	28
විකාතවා	278
විකාතසා හාති	150
විවිකිව්‍යං පහාය	400
විවිකිව්‍යං	28, 126
විවිකිව්‍යංගිනුතො	126
විවිකිකා	136
විවිකිදාසකසද්දං	34
විජ්‍යාති	66
විජ්‍යාවරණසම්පනෝ	68, 396
විජ්‍යාවරණෙන නතකරො	316
විජ්‍යා ව විමුක්ති ව	471
විජ්‍යායනතකරො	316
විකුසුණං	88
විකුසුණං අතතතො	408
විකුසුණගතං	246
විකුසුණවිනතං වා අතතතං	408
විකුසුණසම්මං වා අතතතං	408
විකුසුණසා අත්තමෝ	172
විකුසුණසා සමුදයෝ	172
විකුසුතං	48
විකුසුතං ත මකුසුති	52
විකුසුතං හාසති	334

වි

විකුසුතබ්බං	52
විකුසුතා	52
විකුසුතාරං ත මකුසුති	52
විකුසුතෙ අවිකුසුතවාදිතා	472
විකුසුතෙ අවිකුසුතවාදී	434
විකුසුතෙ විකුසුතවාදිතා	472
විකුසුතෙ විකුසුතවාදී	434
විකුසුපනියා	186
විකුසුප්පසනෝති	110
විකුසු	220
විකුසුති	56
විතකකං විතකකති	72
විතකකපථෙසු	72
විතකකවිවාරනං වූපසමා	292
විතකකා	88
විජ්‍යාරත	144
විදිතා උපධානනති	88
විදිතා වේදනා උපපජ්ජනති	88
විදිතා සකුසා	88
විතයං	220
විතයධරා	284
විතයවාදී	46, 398
විතයෙ සන්දයෙතබ්බාති	326
විතයසා	352
විනිපාතං	162, 236
විනිපාතිකා	450
විනිතා	16
විනිලකසකුසුදං	34
විතෙයා ලොකෙ අභිජ්ඣා	
ද්‍රෝණසා	494
විතොදෙති	26, 228, 291
විපවිතකුසුදා	260
විපරිණාමධම්මාති	342
විපසානං	304
විපසානා පුබ්බභිමං සමථං	304
විපසිතබ්බාති	178
විපාකො	218, 334
විපුබ්බකසකුසුදං	34
විපුලෙත මහගතනෙත	246
විප්පකතා	342
විහජාමි	310
විහජ්ජව්‍යාකරණීයෝ	90
විහ්‍යතාය	80

වි	පිටියබ්බා
විබ්බානවිතනං	64
විමනි	148
විමුතතඤ්ඤං	148
විමුතතමනිසද්දණං	402
විමුතතසමිං	402
විමුතතිකකකකක	42
විමුතතියං එසසිතා	418
විමුතතියං එසසිසාමි	464
විමුතතිසමපනතතරං	42
විමුතතිසාරං	468
විමුතතිසාරෙ	272
විසතෙතා	6
විරතො මෙථුනා ගාමධම්මො	398
විරතො විකාලගොපතා	394
විරුගතං	52
විරුගතියසිතං	34
විරුගාය	494
විරුගො	70, 228
විරුජෙති	320
විරියං ආරහති	30, 132, 286, 492
විරියබලං	274, 290, 482
විරියසමාධි	492
විරියසමොප්පාදිතං	34
විරියසමොප්පාදිගො	456
විරිසිඤ්ඤා	274, 288
විරියාරමෙත	416
විරුළුති	54
විරුචනති	102
විලොකිතං	202
විලොකෙතබ්බං	233
විවචෙන චෙතසා	88
විවචො	200
විවචති	276
විවචො, කිට්ඨති	276
විවරුමි	310
විවරෙය්‍ය	194, 322
විවිච ආකුසලෙහි ධමෙමහි	242
විවිචෙව කාමෙහි	88, 242, 292, 400
විවිතනං සෙනාසනං හරති	400
විවිධා	236
විවිධා පාණා	84
විවෙකජං	242, 292
විවෙකතිසසිදං	34

වි	පිටියබ්බා
විසංයුතෙතා	24, 48
විසටං වා	402
විසතතිකං	402
විසමං	140
විසමපරිහාරජාති	166
විසමපාකිති	140
විසාරද	16
විසෙතගායියා සඤ්ඤාති	324
විසෙසො	242
විසාධාය	100, 186
විසාසමකාය	146
විහරතං	28
විහරති	58, 120, 166
විහරතු	44
විහරතො	126
විහරාමි	44, 78
විහරිංසු	44
විහරෙය්‍යන්ති	42, 476
විහාසිං	44
විහිංසාවිතකකා	32, 228
විහිංසාවිතකෙකත	484
විහිංසා විතකෙකා	26
විහිංසුපරතියා	80, 282

වි	
විතදෙසතතා	232
විතමදතතා	232
විතමොගතතා	232
විතරුගතතා	232
විතරුගො	340
විතිසාරෙකා	44, 84, 190

වි	
විමංසා සමාධිපධානං -	
සඛාරසමනනාගතං	492

වි	
වුච්චනති	128
වුඤ්ඤා	44
වුඤ්ඤි	54
වුඤ්ඤි සෙසා	282
වුඤ්ඤා	46
වුඤ්ඤා	476

පිටිබඩකා		පිටිබඩකා	
පු		ව්‍ය	
වුඳො වෙපි	46	ව්‍යඤ්ඤාසො	310
වුසිතං බුහවරියං	402, 478	ව්‍යන්තී කරොති	26
වුසුති	52	ව්‍යා	
පු		ව්‍යාකරිසාමි	78
වුපකට්ඨො	476	ව්‍යාධිධම්මං	334
වුපතමිසාති	492	ව්‍යාධිහයං	234
වෙ		ව්‍යාපනාවිතො	114
වෙවිකිවච්ඡි	332	ව්‍යාපාදවිතනකං	32, 228
වෙණකුලෙ	162	ව්‍යාපාදවිතනෙකත	484
වෙතොතිටි තාලෙනො	236	ව්‍යාපාදවිතනෙකා	26
වෙදතං අත්තතො	408	ව්‍යාපාදසා ව වණණං භාසති	490
වෙදතයං	148	ව්‍යාපාදෙ ව සම්ප්‍රඤ්ඤා ගොති	490
වෙදතා	88	ව්‍යාපාදෙ සමාදපෙති	490
වෙදතාගතං	246	ව්‍යාපාදෙ	126
වෙදතාතං	278	ව්‍යාභරතු	62
වෙදතාය වා අත්තාතං	408	ස	
වෙදතාය අත්තමො	172	සකං පරිසං	212
වෙදතාය සමුදයො	172	සකදගාමි	168, 458
වෙදතාවන්තං වා අත්තාතං	408	සකිදෙව ඉමං ලොකං	168, 458
වෙදතා සොබුමමං	36	සකකවමං	284
වෙදතාති	224	සකකචා	42, 44
වෙදසිතාති	166	සකකරිසාන්ති	464
වෙදලං	14, 198	සකකා භු බො	94
වෙදියති	450	සකකායතිරොධං	320
වෙපුලං	54	සකකායපරිඥාපත්තාති	68
වෙපුලුත්තං	66	සකකාරකාමො	464
වෙපුලාය	30, 492	සකකාරගරු	160
වෙය්‍යාකරණං	14, 198, 346	සකකාරගරුතා	92
වෙය්‍යාකරණෙන	310	සකකාරගරු ත සඤ්චිමගරු	90
වෙරමණියා	188	සඤ්චාං සඤ්චපෙති	72
වෙරොවතො	98	සඤ්චපෙතා	72
වෙහප්ථලාතං දෙව්‍යාතං	244	සඤ්චසාරසමාචාරො	462
වෙහාසඤ්චමො	94	සඤ්චිලෙසිකාති	334
වෙසාරජ්ජ පඨනො	18	සඤ්චිලෙසිකෙති	22
වෙසාරජ්ජාති	18	සඤ්චං ගච්ඡති	46, 106, 220, 332, 386, 480
වො		සඤ්චතා වා අසඤ්චා වා	70
වොති ණණසුබ්දකං	448	සඤ්චුණ්ඩකම්පි කරොතො	236
වොසුඤ්ඤති	262	සඤ්චිබ්බිතං	398
වොසසග්ගපරිණාමිං	34	සඤ්චාතුං	276
වොසසග්ගරතො	126	සඤ්චාය කුලාති උපසඤ්චමති	278

ස	පිටපතකි
සඞ්ඛාය ධර්මං භාසති	278
සඞ්ඛාය නිසීදති	278
සඞ්ඛාරගතං	246
සඞ්ඛාරවනතං වා අත්තාතං	408
සඞ්ඛාරසොබුමමං	36
සඞ්ඛාරු	88, 178
සඞ්ඛාරාතං අරුගමො	172
සඞ්ඛාරාතං සමුදයො	172
සඞ්ඛාරු විපසිතබ්බො	178
සඞ්ඛාරෙ අත්තතො	408
සඞ්ඛාරෙසු වා අත්තාතං	408
සඞ්ඛිතෙතත	476
සගවච්ඡේඛා	210
සග්ගං	162
සග්ගං ලොකං	124
සග්ගසංවතතනිකං	122, 128
සග්ගසංවතතනිකා	106
සග්ගසංවතතනිකො	110
සඞ්ඛගච්ඡුති	66, 476
සඞ්ඛාමගතො	226
සඞ්ඛාගබලං	274, 276
සඞ්ඛං සොභෙනති	16
සඞ්ඛගෙදය	460
සඞ්ඛගෙදෙන තද්දති	462
සඞ්ඛසංග සමමුඛා	326
සඞ්ඛාච්චතතච්චරං	238
සඞ්ඛාච්චතතච්චරධාරණං	202
සඞ්ඛාච්චතතච්චරධාරණො	400
සඞ්ඛාතං ආපජ්ජන්ති	84
සඞ්ඛාදිසෙසං ධර්මං	466
සඞ්ඛාදිසෙසෙසු ධර්මෙසු	466
සඞ්ඛා වා ගණා වා	70
සඞ්ඛෙ වා	148
සඞ්ඛොපි භික්ෂො හොති	454
සඞ්ඛො විහරති	326
සචෙ	220, 254, 462, 470
සචෙ භි	136
සචමං	220
සචමච්චාචා	272, 438
සචමච්චාදී	398
සචමසකො	398
සච්ඡිකතො	48
සච්ඡිකතා පච්චේදනාති	446

ස	පිටපතකි
සජ්ජේය්‍යාපි	322
සඤ්ඤං අත්තතො	408
සඤ්ඤායං	148
සඤ්ඤා	88
සඤ්ඤාගතං	246
සඤ්ඤාතො	218
සඤ්ඤාය අරුගමො	172
සඤ්ඤාය වා අත්තාතං	408
සඤ්ඤාය සමුදයො	172
සඤ්ඤාවිභතං වා අත්තාතං	408
සඤ්ඤාවිපල්ලාසා	100
සඤ්ඤාජනා	304
සඤ්ඤාතො වා	70
සඤ්ඤාමිති	98
සඤ්ඤාසොබුමමං	36
සණ්ඨපෙනබ්බං	180
සණ්ඨථරුසසම්මි	218
සණ්ඨචාචා	272, 438
සණ්ඨගතපි	218
සතතං සම්මං	26
සතපදී	136
සතසම්මි හොති	404
සතාධිපතෙය්‍යං	468
සති ව	176
සති චෙතසො	232
සති ඥායං	274, 288
සතිපට්ඨානෙ	416
සති බලං	274, 482
සතිමා	72
සතිමා සුඛවිහාරී	244, 292
සතිසම්පජ්ඤාය	88
සතිසම්පජ්ඤාදෙන	400
සතිසමොප්ඝාමිකො	456
සති සුපට්ඨිකා	468
සතො	400
සතො ව සම්පජාතො	244, 292
සත්තනාං සම්මාසම්බුද්ධානං	136
සත්තනිසී දතරීති	394
සත්තා	70
සත්තා උපපන්නා	250
සත්තාගාරිකො	394
සත්තා තෙරසිකා	416, 450
සත්තාලොපිකො	394

ස	පිටුවකින,
සත්තාතිකමපි	394
සත්තිප්පසාදනං	226
සථෙරෙ	326
සථා දෙවමනුස්සානං	68, 396
සත්ථිගාරවෙනාපි	150
සදරුති	334
සදරෙහි	22
සදෙවකෙ'ලොකෙ	34, 250
සදෙවමනුස්සාය	
සදෙසො	134
සග්ගං	124
සග්ගං පවිලහති	338
සග්ගමගරු	160
සග්ගමගරු ත කොඩගරු	90
සග්ගමසවණං	470
සග්ගමා	92
සග්ගමස්ස සමොසාය	284
සග්ගස්ස කුලපුත්තස්ස	232
සග්ගා	238
සග්ගා උපාසිකා	318
සග්ගාබලං	274, 290
සග්ගා භික්ෂුනී	318
සග්ගාසම්පදාය	416
සග්ගාසම්පන්නො	416
සග්ගිඤ්ඤං	274, 288
සග්ගිවිහාරිකො	460
සග්ගො හොති	124, 416, 436
සතාභිකාති	76
සතෙමිකාති	76
සත්තං වෙනොවිමුත්තිං	320, 322
සත්තපොසි	180
සත්තමානසං	76
සත්තාසං	66
සත්ති	104
සත්ති බො පත	392
සත්තිට්ඨති	304
සත්තිඤ්ඤං	76
සත්ති සත්තා ඉටුපපන්නා	250
සත්ති හොති	404
සත්තුට්ඨා හොති	54, 56
සන්නො සංවිජ්ජමානා	12, 90, 162
සත්ථාගාරං	396
සන්දස්සකො	186

ස	පිටුවකින,
සන්දස්සයමානාති	326
සන්දස්සති	100
සන්දිට්ඨිකො	108
සත්ථිවිතං සංසරිතං	2
සත්තිපාතිකාති	166
සත්තිසාදෙනබ්බං	180
සත්තිසීදති	304
සපත්තසාරෙව බෙති	400
සපාමොකෙකා	326
සපුබ්බදෙවතාති	132
සපුබ්බාචරියකාති	132
සපපට්ඨරණො	286
සපපසාසං විතතං	88
සපපිතෙලෙන	396
සපපිමණෙකා	182
සපපිමනා	182
සප්පුරිසතරඤ්ඤ	414
සප්පුරිසඤ්ඤ	414
සප්පුරිසසංසෙවො	470
සප්පුරිසුපස්සයො	66
සප්පුරිසෙත සප්පුරිසතරෙ	418
සප්පුරිසො	6, 146, 418
සබ්බකම්මානං අකිරිතං	448
සබ්බතතතාය	246
සබ්බති	246
සබ්බලොකෙ අතභීරතසඤ්ඤ	290, 302
සබ්බසබ්බාරසම්පො	228
සබ්බසබ්බාරෙසු අතිව්වානුපස්සි	290
සබ්බසො	368
සබ්බාසාරපට්ඨරුති	76
සබ්බානිස්ස තාති	82
සබ්බාවතනං ලොකං	246
සබ්බුපඛිපට්ඨිකායො	228
සබ්බෙ කාමා අතිව්වා දුක්ඛා	
විපරිණාම ධම්මා	342
සබ්බෙ පාණා අවජ්ඣාති	342
සබ්බෙ භවා අතිව්වා දුක්ඛා	
විපරිණාම ධම්මා	344
සබ්බං දිට්ඨං භාසිතබ්බන්ති	336
සබ්බං මුතං භාසිතබ්බන්ති	336
සබ්බං යඤ්ඤං	84
සබ්බං රූපං	386

පිටිබඩකා	
ස	
සබ්බං විඤ්ඤානං	
භාසිතබ්බන්ති	336
සබ්බං සුතං භාසිතබ්බන්ති	336
සබ්බඤ්ඤානං	396
සබ්බාපජ්ඣං කායසංඛාරං	446, 450
සබ්බාපජ්ඣං මනෝසංඛාරං	446, 450
සබ්බාපජ්ඣමපි අබ්බාපජ්ඣමපි	
කායසංඛාරං	448
සබ්බාපජ්ඣං ලොකං උපපජ්ජති	446
සබ්බාපජ්ඣං චචිසංඛාරං	446, 450
සබ්බාපජ්ඣං චෙදනං	446, 450
සබ්බාපජ්ඣා එසා	446, 450
සබ්බාපජ්ඣාය දිට්ඨියා	458
සබ්බාපජ්ඣක කායකමෙමන	458
සබ්බාපජ්ඣක මනෝකමෙමන	458
සබ්බාපජ්ඣක චචිකමෙමන	458
සමුභවකානි කුලානි	132
සමුභවකෝ	32
සමුභවචාරි	220, 238
සමග්ගකරණීං වෘථං	398
සමග්ගනන්දී	398
සමග්ගරතෝ	398
සමග්ගාරුමෝ	398
සමඛතිභුතං	240
සමණපටිඤ්ඤා	462
සමණපරිසා	256
සමණබ්බාහමණා	386
සමණමචලෝ	166, 168
සමණචචතභෙතුපි	232
සමණපදුමෝ	166
සමණපුණ්ඩරිකෝ	166
සමණසුමුමාලෝ	166
සමණේත වෘ	18, 334
සමථපුබ්බඛගමං විපස්සනං	304
සමථවිපස්සනං සුගතභිං	
භාවෙති	304
සමථො ව විපස්සනා ව	474
සමතකෝ	98
සමනුපස්සති	36, 246
සමන්තා වතුල්ලිසා	66
සමන්තාගතෝ	36, 44, 122, 186

පිටිබඩකා	
ස	
සමන්තාගරිකා	226
සමපඤ්ඤා	118
සමපටිතං	240
සමයං	42, 44
සමයේත සමයං	130
සමවයසථෙසිසතෝ	80
සමවෙතඤ්ඤාමි	468
සමසභා	118
සමසීලා	118
සමාදරකෝ	186
සමාදරෙති	100, 182, 188
සමාදානතබ්බං	180
සමාදාය සිකති	468
සමාදායෙව පනතමති	400
සමාදාය සිකති සිකතාපදෙසු	480
සමාධග්ගං	148
සමාධිකානිසා	42
සමාධිජං	292
සමාධිජං පිතිසුඛං	244
සමාධිජ්ඣිකං	274, 288
සමාධිබ්බං	274, 482
සමාධිභාවනා	88
සමාධිසමිං පරිපුරකාරී	262
සමාධිසමපන්නතරං	42
සමාධිසමෝඤ්ඤාබ්බො	456
සමාධිසංවත්තනිකෙති	110
සමාධිසාරෙ	272
සමානතතතා	66, 476
සමානා	68
සමානෝ	134
සමා පටිපදා	294
සමාරකෝ සමුභවකෝ	260
සමාතිතං විතතං	28
සමාතිතේ විතේත	402
සමුතේතජකෝ	186
සමුතේතජෙති	100
සමුදයඤ්ඤා	22
සමුදවරන්ති	166, 406
සමෙති	294
සමෙන්නි	128
සමොභෝ	134
සමපජඤ්ඤාඤ්ඤා	
සමපජාතකාරී	400

පිටිමිඛකා

ස	
සම්පජානෝ	56, 306, 400
සම්පදලෙකා	68
සම්පත්තපාතිමොක්ඛකා	28
සම්පත්තසීලා	28
සම්පරුසිකසස	230
සම්පවායෙරසී	120
සම්පසාදනං	292
සම්පසාමානෝ	464
සම්පහංසකෝ	186
සම්පහංසෙති	100
සම්පපලාපසා ව වණණං	
හාසති	488
සම්පපලාපා පටිවිරතෝ	418
සම්පපලාපා වෙරමණියා ව	
වණණං හාසති	488
සම්පපලාපා වෙරමණියා ව	
සමනුඤ්ඤා හොති	488
සම්පපලාපි	114, 418
සම්පපලාපෙ ව සමනුඤ්ඤා	
හොති	488
සම්පපලාපෙ සමාදපෙති	418
සම්පපලාපො	158, 272
සම්පහුලා	60, 110
සම්පහුලා පේරා	328
සම්පහුලා බ්‍රාහ්මණා	44
සම්පාධො සරාවාසො	398
සම්පොධිපරායනෝ	150, 168, 458
සම්පදෙව	478
සම්පපඤ්ඤාය දට්ඨබ්බං	320
සම්පපඤ්ඤාය පසාති	386
සම්පපාධාතාති	30
සම්පසිතබ්බා	178
සම්පා ආජ්චො	170, 422
සම්පා ආයාචමානෝ	318
සම්පාකම්මනෝ	170, 422
සම්පාඤ්ඤා	170, 422
සම්පාදිට්ඨිං	230
සම්පාදිට්ඨිකා	114
සම්පාදිට්ඨිකෝ	170, 422, 454
සම්පාදිට්ඨියා ව වණණං හාසති	490
සම්පාදිට්ඨියා ව සමනුඤ්ඤා	
හොති	490
සම්පාදිට්ඨි හොති	490

පිටිමිඛකා

ස	
සම්පාදනකට්ඨකාය	18, 468
සම්පාධාරං	140
සම්පාධාරං තානුප්‍රථවෙච්ඡෙය්‍ය	322
සම්පාපටිපජ්ජමානෝ	10
සම්පාමානාතිසම්පා	320, 478
සම්පාච්ඡමානෝ	168
සම්පාච්චො	170, 422
සම්පාච්චායමො	170, 422
සම්පාච්චුත්තරී	170, 388, 422
සම්පාසති	60, 422
සම්පාසති ධම්මපදං	62
සම්පාසති	170, 442
සම්පාසමාධි	60, 170
සම්පාසමාධි ධම්මපදං	62
සම්පාසමාධි	422
සම්පාසමාධි හොති	442
සම්පාසමුද්ධිසා	18
සම්පාසමුද්ධො	44, 68, 396
සම්පාසමොධිං	232
සම්පා සිහතාදං තදථ	458
සම්පා සුඛං පරිහරති	128
සම්පඤ්ඤානං	202
සම්පඤ්ඤානං වා බාහං	44
සම්පඤ්ඤාතබ්බං	238
සම්පඤ්ඤාතෙ පසාරිතෙ	400
සම්පඤ්ඤාය	44
සම්ප්‍රිඛා මෙතං සුතං	326
සම්ප්‍රිඛා පටිග්ගතිතං	326
සම්ප්‍රිඛිකුතෝ	148, 310
සම්පොදනීයං කථං	44, 84, 190
සම්පොදි	84, 120
සම්පොදිංසු	44
සම්පොහං ආපජ්ජති	338
සං ආභිඤ්ඤා	12, 166, 446
සං ආභිඤ්ඤා සච්ඡිකම්පා	282, 478
සංතසාස වෙපි භික්ඛුතෝ	26
සංතොපි භික්ඛු	28
සරණං ගච්ඡාමි	134
සරණං ගතං	194
සරමු	136
සරගො	134
සරිතං	402
සරිතා	72

ස	පිටුවකින
සරුපවච්ඡාය	396
සලලකො	246
සවිවාරං	232
සවිතකකං	242
සවිතකකං සවිවාරං	292
සටුපාදකොව සමානො	318
සමාකඛානො	108
සෙවව අරතං සහති	58
සසඛ්ඛාර පරිනිබ්බාසී	300
සසිසං පාරුපිත්ථා	280
සසුරමපි	146
සසුරෙපි	146
සසුනමානාති	68
සසුනො ලොකොති	82
සසුනමණ බ්‍රාහ්මණීයා	34
සසුනමණ බ්‍රාහ්මණීයා පජාය	250
සසුනාති	140
සසුයාපි	146
සසුමපි	146
සහ උපජ්ඣායෙති	124
සහ ඤාතිති	124
සහජා	120
සහධම්මිකා වාදානුපාතා	64
සහධම්මෙත	18, 124
සහව්‍යතං උපපජ්ජති	242, 308
සහසාරානු	76
සහාපි දුකෙත	12
සහාපි දෙමනස්සෙන	12
සහායකොපි	150
සහිතාතං අනුපපදතා	398
සහිතා සහිතස්ස	266
සංකිලෙස ධම්මං යෙව	474
සංයතීජ්ඣයං	76
සංයුතො	22
සංවට්ඨති	276
සංවතනනති	124
සංවරං ආපජ්ජති	32, 400
සංවරජං	52
සංවරපට්ඨානං	138
සංවරපට්ඨානාය	32
සංවරාය පටිපජ්ජති	32, 294
සංවාසමත්ථාය	146

ස	පිටුවකින
සංවාසා	110, 114
සංවිජ්ජති	222
සංවිගො	224
සංවෙගං	66
සංවෙගං ආපජ්ජති	220
සංවෙජ්ජනීයාති	232
සංසාරං නාතිවතනති	402
සා	
සා අතතමනා ගොති	254
සාකහකෙබ්බාපි	394
සාකුන්තිකො	396
සාබාපලාසං	326
සාභේයාසස්ස	494
සාණානිපි ධාරෙති	394
සාපලිකා	286
සාජා	396
සාජා	46
සාමුකං උග්ගහෙත්ථා	326
සාමු කීර	280
සාමු සාමු භික්ඛු	344
සානුවජේජා	6, 484
සානුසෙති	20
සාපදෙසං	46, 398
සාමං පස්සති	224
සාමඤ්ඤාඛිං	54
සාමඤ්ඤාච	224
සාමාක හකෙබ්බාපි	394
සාමිකමපි	146
සාමිකො	114
සාමිතිකමමං	348
සාමිතිපට්ඨකො	110
සායතනීයකමපි	394
සායතනසම්මං	60, 342
සායිතබ්බං	240
සාරපට්ඨවාරො	214
සාරමං යඤ්ඤං	84
සාරමාස්ස	494
සාරා	272
සාරාණීයං	44, 84
සාරිකාතං	278
සාරිකාති	224
සාරො	214

සා	පිටප්පිටකා
සාලොභිතො වා	224
සාවකසබ්බසා	70, 110
සාවකානං	468
සාවජ්ජය දිට්ඨියා	456, 484
සාවජ්ජෙන කායකමෙවන	262, 456, 484
සාවජ්ජෙන මනොකමෙවන	262, 456, 484
සාවජ්ජෙන චරිකමෙවන	262, 456, 484
සාවජ්ජො	6, 262, 438, 484
සාහං	236
සාහුතෙය්‍යකානි	132

සි	
සිකං පච්චිකායං	238, 240
සිකානිසංසං	468
සිකානිසංසම්ඳං	468
සිකාසාථිව සමාපනො	398
සිකානිතො	94
සිඛිති	54
සිඛ්‍යාටකෙන සිඛ්‍යාටකා	464
සියා ඛො පත	148
සිරිසපානි	136

සි	
සිතස්ස	228, 278, 296
සිතිභූතො	392
සිලකඛනිස්ස	42
සිලකඛනේන	440
සිලග්ගං	148
සිලතො	234
සිලවතී	114, 174
සිලවා	46, 144, 214, 436
සිලසමපදා	124
සිලසමපනො	78
සිලසාරො	272
සිලෙසු න පරිපුරකාරි	262
සිලෙහි	110
සිසං ජිනද්ව	464
සිසවෙජ්ජරා	464
සිසස්ස වා	178
සිහකාදං නදති	18, 66

සි	පිටප්පිටකා
සිහසෙය්‍යං කපොති	86
සිහසෙය්‍යා	470
සිහො මිගරුජා	66, 470

සි	
සුකරං	106, 108, 276, 398
සුකුසලො	310
සුඛඤ්ච	290
සුඛඤ්ච කායෙන	
පටිසංවෙදෙති	244
සුඛං දෙති	120
සුඛදුක්ඛං	306
සුඛපටිසංවෙදි	392
සුඛබ්බුලා	68
සුඛවිපාකං	128
සුඛවිපාකො	106, 110
සුඛස්ස ව පභාණා	82, 244, 292
සුඛස්සාභාරා	106
සුඛා ව	162
සුඛා පටිපදා ඛිට්ඨානිඤ්ඤා	288
සුඛා පටිපදා දකුණිඤ්ඤා	288
සුඛෙති	128
සුගත	44
සුගතවිනයො වා	284
සුගතිං	124, 162
සුගතො	68, 184, 396
සුග්ගතිනං	286
සුචරිතං	162
සුචිභූතෙන අත්තනා	398
සුඤ්ඤතො	246
සුඤ්ඤා පරපපවාදා සමනෙහි	458
සුණාති	324
සුතං	48
සුතං න මඤ්ඤති	50
සුතං තෙනං	46
සුතං භාසති	334
සුතකම්මි	444
සුතජාතස්ස	72
සුතධරො	46
සුතවතො අරියසාවකස්ස	242
සුතවා	346
සුතවා නිබ්බට්ඨික පඤ්ඤා	346
සුතසන්නිවයො	46

පිටුබිංකා		පිටුබිංකා	
සු		සෙ	
සුතානඤ්ච ධම්මානං	186	සෙබබ්ලාති	290
සුතෙ අසුතවාදිනා	472	සෙබො හොති	166, 172
සුතෙ අසුතවාදී	434	සෙට්ඨො ච	182
සුතෙ සුතවාදිනා	472	සෙදවකඛිතතා	130
සුතෙ සුතවාදී	434	සෙදවකඛිතෙනති	128
සුතතං	14, 198, 346	සෙතාසතං	166
සුතතනනං	284, 286	සෙතාසතහෙතු	20, 56, 476
සුතෙන ඕතාරෙතබ්බාති	326	සෙතාසතානං	54
සුඤ්ඤං අතතානං	234	සෙතාසතෙන	122
සුඤ්ඤාචාසානං දෙවානං	246	සෙමහසමුට්ඨානාති	166
සුඤ්ඤාන හතෙත	322	සෙය්‍යං කප්පෙති	396
සුතබ්බෙතිපි බාද්‍යපෙනෙන	236	සෙය්‍යං කප්පෙනති	470
සුතයො හොති	286	සෙය්‍යථාපි අස්සනරී	138
සුපට්ඨනො	110	සෙය්‍යථාපි කදලී	138
සුපාපිකා දස්සනාය	388	සෙය්‍යථාපි නළො	138
සුප්පවාසාය	120	සෙය්‍යථාපි නාම	44
සුබ්බවා හොනති	286	සෙය්‍යථාපි චබ්බකා	146
සුභකිණ්ණානං දෙවානං	244	සෙය්‍යථාපි චෙථ	138
සුභාසිතං	94	සෙය්‍යාචසථපදීපෙය්‍යං	388
සුරමපිවනති	104	සෙය්‍යාචසථපදීපෙය්‍යස්ස	162
සුරුමෙරයපානා	104		
සුරුමෙරයමජ්ජපමාදට්ඨානා	112, 188	සො	
සුරුමෙරයමජ්ජපමාදට්ඨාසිති	112	සො කායො න හොති	306
සුරියපජ්ජොතො	270	සොකෙති	238
සුරියප්පහා	268	සොබ්බමාති	36
සුරියානා	268	සොතං ඔදහති	252
සුරියාලොකො	270	සොතබ්බං	52
සුලභඤ්ච	54	සොතබ්බං න මඤ්ඤති	52
සුවධො	98	සොතා	226
සුවිසොධිතං	386	සොතාපනො	150, 168, 458
සුවුපසනනවිතො	400	සොතෙන සග්ගං සුචා	32, 294, 400
සුසමාතිනා	54	සොතී	128
සුසානං	400	සොඤ්ඤා පාරං ගමිස්සති	386
සුසුකාහයං	238	සොපිස්ස පභිණො හොති	408
සුසුකාහයස්ස භිකො	242	සොමතස්සදෙමතස්සානං	82
සුසුකාලකෙසො	46	සොරචෙවන	220
සුසුසුසති	252	සොචනිතං	128
සුසාරිකො	396	සොචනිකො	110
සුපට්ඨිනා හොති	290, 302	සොචවස්සකරණෙති ධම්මෙති	286

හ	පිටසබ්බකා	හි	පිටසබ්බකා
හට්ඨකෙකාපි	394	තිනාය	106, 110, 284
හත්ථපඤ්ජාතිකමපි	236	තිරිඔත්තපපං	146
හත්ථපාදමපි ජිඤ්ඤාන	236	තිරිඔලං	290
හත්ථමපි ජිඤ්ඤාන	236	තිරිමනාය	416
හත්ථපලොඛනො	394	තිරිමා හොති	416, 436
හත්ථගවාසසවලවෘපටියහණො	398	තිතං වා පණ්ණිතං වා	332 386
හත්ථදමමහාරථි	226	තිතවිජියොති	26
හත්ථමපි	226	තිතා අනායාසි	298
හදයභිගමො	398	තිතායාවතතති	238, 240
හතාමි	218, 220	භෙ	
හන්තා	226	භෙතු	154
හඤ්චදාති	350	භො	
හරිතුපලිතනාය	396	භොති ච ත භොති ච	82
හානහානියා සඤ්ඤාති	324	භොති තථාගතො	82

නැවත මුද්‍රණය - සම්බුද්ධ ජයන්ති ත්‍රිපිටක ග්‍රන්ථ මාලා

1	පාරාජිකා පාලි	
2	(i) පාචිත්තිය පාලි	
	(ii) පාචිත්තිය පාලි	
3	මහාවග්ග පාලි	I
4	මහාවග්ග පාලි	II
5	(i) චුල්ලවග්ග පාලි	I
	(ii) චුල්ලවග්ග පාලි	II
6	(i) පරිවාර පාලි	I
	(ii) පරිවාර පාලි	II
7	දීඝනිකාය 1	
8	දීඝනිකාය 2	
9	දීඝනිකාය 3	
10	මජ්ඣිම නිකාය	I
11	මජ්ඣිම නිකාය	II
12	මජ්ඣිම නිකාය	III
13	සංයුක්ත නිකාය	I
14	සංයුක්ත නිකාය	II
15	සංයුක්ත නිකාය	III
16	සංයුක්ත නිකාය	IV
17	(i) සංයුක්ත නිකාය	V
	(ii) සංයුක්ත නිකාය	V
18	අංගුත්තර නිකාය	I
19	අංගුත්තර නිකාය	II
20	අංගුත්තර නිකාය	III
21	අංගුත්තර නිකාය	IV
22	අංගුත්තර නිකාය	V
23	අංගුත්තර නිකාය	VI
24	බුද්දක නිකාය	I